MUHAMMED HÜSEYİN (R.A.)

Vuslat Yolculuğu

Aşktan Öteye Yol Yok

"Aşka yolculuk, Aşkla yolculuk
Aşkta yolculuk"

1.BASKI

Sorumlu: Serhat KAN
Editör: Şiyar ADIYAMAN
Düzenleme: Hasan ERGÜN
Basım Tarihi: 2017

DİYAR TV VE ERDEMİYETDER İLETİŞİM

Bağcılar Mah. Karanfil 7.Cad. No:3 (Nur Cami Bitişiği)
Bağlar/DİYARBAKIR

Tel: 0412 251 91 91 – 0412 252 12 91 Fax: 0412 251 91 71

Web: www.diyartv.com.tr - www.erdemiyetder.org.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

"Yolumuzun başı da aşktır, sonu da aşktır.

Maşuğunu arayanlar buyursun."

Pir Muhammed Hüseyin (R.A.)

Âlemlerin rabbine, sahibine, kendisinden başka hamid bulunmayana ve yarattığı her şeyi övgüye layık olacak şekilde yaratan Allah'a onun hamdıyla hamdolsun; çünkü sadece Allah kendini layıkıyla övebilir. O Hamid'dir, kulları için de Nasir'dir, Falik'tir.

Allah'ın selat ve selamı; Allah'ın nebilerinin, resullerinin, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimiz'in, onun ehlibeytinin, ashabının, Mürşid-i kâmillerin, bütün irşad ehlinin, mü'min ve mü'minatın, müslim ve müslimatın üzerine olsun.

"Dileyen, rabbine varan bir yol tutsun."

(Nebe /39)

Allah saf aşktır, yarattığı her şeyi de bu aşkla, sevgisinden dolayı yaratmıştır. Bu yüzden Allah sevgisini kâinattan bir an çekerse kıyamet kopar; çünkü Allah'ın bütün isimleri aşktan tecelli eder, kâinatı ayakta tutan da Allah'ın aşkla olan işte bu tecellisidir. Saf aşk olan, saf muhabbet olan Allah, sevgisiyle tecelli ederek yarattığı bu kâinatı insanın hizmetine vermiş[1], insanı da kendisi

[1]Casiye /13, Nahl /12, Lokman /20

için yaratmıştır.[2] Bu nedenle kulunun kendisine dönmesini ister, kendisine dönmesini, sevmesini sever. Allah bizi sevdiği için yaratmış, yarattığı her şeyi de bizim hizmetimize vermişse bu durumda onun bu sevgisine karşılık verip ona dönmemiz, ona vasıl olabileceğimiz bir yol aramamız lazım. Bu yol aşk yoludur, muhabbet yoludur, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabesiyle birlikte yürüdüğü yoldur. Her ne kadar ehlullah, vuslat yolculuğunu anlatırken seyri İlallah (Allah'a seyir), seyri Meâllah (Allah'la seyir) ve seyri Fillah (Allah'ta seyir) tabirlerini kullanmışsa da bu tabirler içerdiği anlam itibariyle doğru değildir. Bu tabirler yerine Aşk'a yolculuk, Aşk'la yolculuk ve Aşk'ta yolculuk denmesi daha münasip olur; çünkü aşk Allah'ın zati, sıfati tecellisidir ve bütün seyir aşk'a, aşk'la aşk'ta yolculukladır.

Hepimiz bezm-i elestte rabbimizle beraberdik ve onun aşkı, muhabbetiyle kendi varlığımızı tadamayacak kadar sarhoş bir şekilde vecd halindeydik. Saf nur olan elest bezminde rabbimizle aramızda hiçbir perde yoktu, rabbimiz bizden, biz de rabbimizden razı bir halde sadece onun güzelliği etrafında semah ediyorduk.

Sonra Allah varlığımızı tadalım ve onun sonsuz bir derya misali hakiki varlığını bir damla nispetinde olan varlığımıza tercih edip yaratıldığımız yere çıkalım diye bir imtihan sahnesi olarak dünyayı yarattı, bizi de en güzelini yapmamız için dünyaya gönderdi.[3] Böylelikle asıl vatanından, maşuğundan kopan insan ayrılığı tattı ve bülbülün güle, Ney'in kamışlığa olan feryadı başlamış oldu. İşte dünyaya inişle başlayan bu ayrılıktan yaratıldığımız makama tekrar nail olmamız için yapılan manevi yolculuğun adıdır; vuslat yolculuğu.

---

[2]El-Menhec-ul Kaviy, C.5, S.516; İlm-ul Yakin, C.1, S.381
[3]Mulk /2

Eğer asıl evimiz Allah'ın huzuruysa ve evimize nasıl gideceğimizi de bilmiyorsak o halde dünyada kaybolmuşuz demektir. Bize, bütün insanlara düşen de rabbimizi kaybettiğimiz bu dünya zindanından çıkıp rabbimize giden yolu bulmak ve tekrar evimize dönüp maşuğumuza kavuşmaktır. Bunun için de vuslat yolculuğunu tamamlamış, peygamber varisi bir Mürşid-i kâmille beraber olmamız, bu yolculuğu onunla beraber yapmamız gerekir.

Allah ayeti kerimede; **"muhakkak ki rabbim sırat-el mustakim üzeredir"**[4] buyurur. O halde Allah'a vasıl olmak istiyorsak sırat-el mustakimde olup olmadığımıza bakmamız gerekir. Allah Fatiha Suresi'nde sırat-el mustakimi anlatırken bu yolun kendisine nimet verdiği kulların yolu olduğunu beyan eder. Öyleyse sırat-el mustakimde olmayı istiyorsak bu kullarla; nebiler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle[5] birlikte olmamız gerekir. Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber olmazsak bu durumda gazaba uğrayanlarla ve delalette kalanlarla birlikte olur, tam ters tarafta dururuz. Eğer duamızın Allah'ın rızası, dostluğu ve cemali olduğunu söylüyorsak; ama sırat-el mustakimde değilsek bilelim ki yolumuzun sonunda kavuştuğumuz Allah olmaz, şeytan olur; çünkü Allah'a gitmeyen her yolun sonunda mutlaka bir şeytan durur ve o şeytanlar kendisine geleni kendisiyle birlikte cehenneme yuvarlar. Nasıl ki Kur'an'ın bütününü en kestirme şekliyle Fatiha'dan öğrenebiliyorsak aynı şekilde vuslat yolculuğunu da en kısa yoldan Fatiha'yla yapabiliriz. Bunu Fatiha'yla Vuslat Yolculuğu kitabında daha detaylı bir şekilde

---

[4]Hud /56
[5]Nisa/ 69

anlattık. Kardeşlerimiz onu okursa vuslat yolculuğunun Fatiha'yla nasıl yapıldığını öğrenirler inşallah.

"Kim Allah'a kavuşmayı umuyorsa bilsin ki

Allah'ın tayin ettiği o vakit elbette ki gelecektir.

O, her şeyi işiten ve bilendir."

(Ankebut /5)

Allah'a vuslat ancak Allah'ı her şeyden çok sevmekle; yani Allah'a âşık olmakla mümkündür. Gönlümüzü Allah aşkıyla doldurmak için de Allah'tan başka bütün sevgilerimizden, isteklerimizden birer birer vazgeçmemiz ve yüzümüzü masivadan çevirip rabbimizin vechine döndürmemiz lazımdır. Bu yolu tamamlayıp rabbine vasıl olanlar, Allah'ın muradını üzerinde gerçekleştirenler; Allah'tan başka her şeyden vazgeçenler, tüm sevgilerini Allah'a kurban edenlerdir.

Biz de Vuslat Yolculuğu kitabında Allah'a neden vasıl olmamız gerektiğini ve nasıl vasıl olabileceğimizi ayetlerle, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabesine vuslat yolculuğunu yaptırdığı şekilde anlatmaya çalıştık; çünkü Allah'ın likasına iman etmek imanın şartıdır[6] ve "ben mü'minim, Müslüman'ım" diyen herkese bunu öğrenmek farzdır.

Derdi; Allah'a vuslat olan, dünyada kaybolduğunu bilen, asıl vatanına geri dönüş yapmak isteyen bütün kardeşlerimizin Vuslat Yolculuğu kitabını gönlünü açarak okumaları, bu yolculuğu nasıl yapacaklarını öğrenmeleri gerekir. Öyle ki nefislerini kirli

[6]Buhârî, İman, 1; Müslim, İman, 1

sevgilerden, zanlardan arındırmaları gerektiğini bilsinler ve "ya rabbi seni seviyorum! Senin için senden başka her şeyden vazgeçtim" diyebilsinler.

Böyle yaptıklarında vazgeçtikleri sevgilerden arındıklarını, kalplerine Allah aşkının tecelli ettiğini hissedecekler, bir vuslat yolcusunun durması gerektiği gibi duracaklar ve başlarına her ne muamele gelirse gelsin bu muamele karşısında sadece "seni seviyorum ya rabbi" diyecekler. Rablerine bir yolculuk yaptıklarını, bu yolculuk esnasında rableriyle aralarındaki perdelerden bir bir geçtiklerini tüm zerrelerinde de hissedecekler inşallah.

TAKDİM

Hayat doğumdan ölüme kadar süren bir yolculuktur. Bizler de istesek de istemesek de bu yolculuğun içindeyiz. Yolculuğumuzu yaparken ya sırat-el mustakimde gider Allah'a kavuşuruz ya da ters tarafta hareket eder, şeytana âbd olur, kul oluruz. İnsan için bu ikisinden başka bir seçenek, başka bir tercih yoktur. Eğer sırat-el mustakimde olmayı tercih ediyorsak bu durumda yapacağımız şey; Allah'ın nimet verdiği kullarla beraber olmak ve onlarla birlikte Allah'a varan bir yol tutmaktır.

Allah, insana isimleriyle tecelli etmiş, insanı en güzel kıvamda ahsen-i takvim üzere yaratmıştır;[1] ama kulunu dünyaya gönderirken isimlerinden perdeli olarak göndermiş, esmanın tecellisini hak etsin diye onu sıfırdan başlatmıştır; yani insan kendisine tecelli eden bu isimlerin açığa çıkması için hayata sıfırdan başlar, çabası nispetinde bu isimleri hak eder.

İşte Mürşid-i kâmil, insanın sıfırdan başladığı bu hayatta fıtratında yazılı olan Esmau'l Husna'nın açığa çıkması için ona esmanın talimini yaptırır. Kul yaratıldığı kıvama gelip Allah'ın isimlerinde kâmil olunca mürşidiyle beraber yaptığı bu yolculuğu tamamlamış, vuslata ermiş olur.

Allah'a varan yolda aşktan başka hiçbir şey yoktur. Mürşid-i kâmil de talibi aşkla taşır ve kul gönlündeki sevgileri Allah'a bağlasın, aşkında kâmil olsun diye ona aşkı, âşıklığı tattırır; çünkü aşk kulu Allah'a götüren en kestirme yoldur. Zaten hayatın amacı

[1] Tin /4

da kulun bu âşıklığı yaşaması, Allah'a olan aşkını ispat etmesidir. Bu nedenle Mürşid-i kâmilin vuslat yolculuğunda dervişe yaptırdığı seyrin tümünde aşk vardır.

"Seni seviyoruz ya rabbi! Seni sevmeyi seviyoruz, aşkını seviyoruz, muhabbetini seviyoruz, bizi sevmeni seviyoruz ya rabbi! Sen kurban olunmaya layıksın, aşkına kurban olunmaya layıksın, sevgine kurban olunmaya layıksın, rabliğine kurban olunmaya layıksın, rahmanlığına, rahimliğine kurban olunmaya layıksın, ikramına kurban olunmaya layıksın, sevgine, vedudluğuna kurban olunmaya layıksın, ilahlığına kurban olunmaya layıksın. Biz seni kurban olacak kadar seviyoruz ya rabbi! Kurban olmak için seni seviyoruz ya rabbi! Seni seviyoruz ya rabbi! Seni seviyoruz ya rabbi! Seni seviyoruz ya rabbi!"

(Pir Muhammed Hüseyin R.A.)

Biz de bu yüzden Vuslat Yolculuğu sohbetlerimizde sadece aşktan bahsettik ve "aşktan öteye yol yok" dedik. Zaten kitabı okuyan kardeşlerimiz Allah'tan bağımsız olarak hissettiğimiz bütün sevgilerimizi bırakıp ısrarla Allah'a dönmemiz gerektiğinden bahsettiğimizi daha ilk bölümde fark edecekler, Allah'a vasıl olmak için aşkın olmazsa olmaz olduğunu anlayacaklar inşallah.

Vuslat Yolculuğu kitabı derviş kardeşlerimizle birlikte yaptığımız sohbetlerden oluşturulduğu için üslup orijinalliğinin bozulmamasına dikkat edilmiştir; ancak yine de konu ağır olduğundan dolayı kardeşlerimizin Vuslat Yolculuğunu kitabını okumadan önce İman kitabını, Aşk Âşık Maşuk kitabını ve Esmau'l Husna kitaplarından hepsini olmasa bile en az birini okumaları gerekir. Öyle ki Vuslat Yolculuğu kitabını anlayabilsin; çünkü bu sohbetleri anlayabilmek için Allah'a vuslat hakkında, Mürşid-i kâmil hakkında temel bir bilgiye sahip olmak gerekir. Bahsettiğimiz kitapları okuyan kardeşlerimiz Vuslat Yolculuğu kitabını anlayacak kadar bilgiye ve maneviyata sahip olur inşallah.

Ramazan ayında gerçekleştirdiğimiz sohbetlerden hazırlanarak oluşturulan Vuslat Yolculuğu kitabını okuyan herkes Allah'a kesin bir dönüşle nasıl döneceğini, rableriyle aralarındaki perdelerden nasıl kurtulacağını, nasıl "senden başka her şeyden senin için vazgeçtim ya rabbi" diyeceğini tıpkı bizi sohbetlerimizde dinleyen kardeşlerimiz gibi öğrenecek, anlayacak inşalla

TEŞEKKÜR

Ahmet Çap
Ferit AYÇİÇEK
Gürkan GEZEN
Hakan ASLAN
Halis SUİÇER
İbrahim YAPRAK
İdris İÇLİ
İsmail MENTEŞ
Mahir ERKIRAN
Mahsum KAN
Mazlum YAVUZ
Mehmet Arif ÖZCE
Mehmet AYŞİN
Mehmet ÖZ
Mesut BEKTARIM
Muhammed KAN
Orhan DENLİ
ÖMER GUNCİ
Ramazan KAÇAN
Recep TEKİN
Sedat TEKİN
Sinan SEVİM
Şeyhmus YAKUT
Uğur AYÇİÇEK
Uğur ULUĞ
Umut KARAKOYUN
Veysel ÖZCE
Yavuz Toprak
Yusuf KERMOOĞLU
Yusuf PALTA

Emeklerinden ve katkılarından dolayı
Kardeşlerimize teşekkür ederiz.

VUSLAT YOLCULUĞU 1

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Sohbetlerimizin ismi Vuslat Yolculuğudur. Sohbetleri okuduğunuzda aşktan öteye yol olmadığını hep beraber görecek ve anlayacaksınız inşallah!

Yolun, hayatın başı da aşktır, sonu da aşktır.

Herkes kendi gönlüyle bakar ve insanın gönlünde ne varsa bakışı da ona göredir. Birinin gönlünde aşk ve muhabbet varsa bakışı da aşkına ve muhabbetine göre olur, insana bakarken de severek bakar ve ona muhabbet duyar; ama birinin gönlünde aşk ve muhabbet yoksa nasıl bakarsa baksın güzel bakamaz, dolayısıyla insandaki güzelliği göremez ve onu sevemez. Böyle birinin aşkla bakan gözü kör, kulağı sağırdır. Bu bakışın arkasında gönül vardır; çünkü insan bakarken bu bakış halini kendi gönlünden alır.

Bizler bugün birbirimize bu aşkla, muhabbetle bakmış olsaydık birbirimizi sever, mü'min olurduk. Bu sevgiden dolayı bir de Allah'ın sevgisini kazanırdık ve bu sevgi bizde imana, muhabbete; yani birbirimize rahmet etmeye, hayır olmaya, cennet olmaya dönüşürdü.

Mesela bununla ilgili bir kıssa anlatayım; *rivayete göre İbrahim Bin Ethem (r.a.) ile ona hizmet eden biri hac yolculuğu yaparlar. İnsanlar eskiden yürüyerek yolculuk yaptığı için bu hac yolculuğu yaklaşık bir buçuk sene sürerdi. Yol boyunca da beraber yiyip içerler ve ibadetlerini beraber yaparlardı.*

Dönüşte o zat, İbrahim Bin Ethem (r.a.)'a;

-Efendim bir buçuk seneye yakın beraber yolculuk yaptık. Bu yolculuk esnasında kendimize göre yanlışlarımız, hatalarımız ve kusurlarımız mutlaka olmuştur. Onları bize söyleseniz de düzeltsek, der.

İbrahim Bin Ethem (r.a.) ise;

-Biz güzellikten başka bir şey görmeyiz ki eksik, yanlış, hata veya kusur görelim, bizim gördüğümüz sadece güzelliktir, diye cevap verir.

İbrahim Bin Ethem (r.a.) Hazretleri'nin böyle cevap vermesinin sebebi; gönül halinin, gönül bakışının güzel olmasından dolayıdır. Böyle bir gönül yüzlerce hataya, yanlışa, kusura ve eksiğe rağmen yine de güzel bakar ve güzelliği görür, yapılan yanlışları da güzelliğin hatırına verir. İşte mesele bu güzel bakışa sahip olmaktır. Tabi ki bu güzel bakışa sahip olabilmek için de gönlün sevgi dolu olması gerekir.

Mesela kendi aramızda şahit oluyor ve görüyoruz; bir kardeşimizin yüz tane güzelliğinin yanında bir tane yanlışı var diye diğer bir kardeşimiz; "nasıl olur da böyle bir yanlış yapar" deyip o kardeşimizin üstünü çizebiliyor. Hâlbuki varsın o bir yanlışı da olsun! İçimizde melek olan; "benim kusurum, yanlışım yok" diyebilen biri var mıdır! Allah; rahman, rahim, gaffar, ğafur, tevvab ve afuvv değil midir! Sen de o kardeşimizi mağfiret et, rahmetinle ona muamele et. Onun güzelliğini öylece toplayıp çöpe atma; "bu kötüdür" deme, böyle yapma! Hem senin işin onu hesaba çekmek değil onu sevip, onunla beraber Allah'ın rızasını, sevgisini kazanmaktır; çünkü seversen kazanırsın.

Birinin hali ne kadar kötü olursa olsun onu Allah için sevince kazanırız, onu seversek ona yardım etme, rahmet etme imkânımız olur. Böylelikle Allah için olan bu sevgimiz yine Allah'a gider ve bunun karşılığında Allah da bizi sever. Aksi halde Allah'ın sevgisini yok sayar, karşımızdakini bağımsız bir varlıkmış gibi görür, onu

hesaba çeker ve hakkında hüküm vermiş oluruz. Bu tavır Hz. İnsana yakışan bir tavır değildir, Hz. İnsan bu değildir.

Peki, Hz. İnsan ne demektir?

Hazret demek; tertemiz, saygın, yüce demektir. Hz. İnsan da; nefsini şirkten, küfürden ve Allah'ın sevgisi dışındaki bütün sevgilerden temizleyen, Allah ile nazar eden kul demektir.

Allah ile Allah'a nazar edince neyi görürüz?

El Esmau'l Husna sohbetlerinde "Allah" ismini anlatırken bu ismin bütün manalarıyla; sevmek anlamına, seven, sevilen, aşk, muhabbet, yakınlık ve hayranlık uyandıran anlamına geldiğini hep beraber öğrenmiştik. Allah'ın diğer isimlerinin de seven ve sevilen, öyle ki uğrunda ölünecek kadar sevilen manasına gelen "Allah" isminden tecelli ettiğini öğrenmiştik. Rabbimizi böyle seven ve sevilen olarak anlamazsak yeryüzünün halifesi olan insanı, kendimizi nasıl böyle anlayacağız! O halde sorun; rabbimizi tanımayışımızdandır.

Allah kendini sevdiği için kendisine ayna olan insanı, dolayısıyla varlığı yaratmıştır. Bütün varlık, sevgisini mutlaka bir şekilde ifade eder; çünkü sevmeyen hiçbir varlık yoktur ve sevmeyenler ölüdür, insan da böyledir.

Aklını kullananlar sevilmeye layık olanın Allah olduğunu bilir, dolayısıyla sevgisini de Allah'a yöneltir; ama bunu bilmeyenler, anlayamayanlar sevgisini başka şeylere yöneltir. Sevgilerini başkalarına, başka şeylere yöneltenlerin her birinin hamdi, tesbihi, tevhidi ve tekbiri farklıdır. İstisnalar kaideyi bozmaz; ama genel olarak bakıldığında herkes "ben" deyip hamdini, tesbihini, tevhidini ve tekbirini kendine yapar; yani "ben şöyleyim, ben böyleyim, ben şöyle yaptım güzel oldu, böyle yaptım iyi oldu" gibi kendini öven, kendini ön plana çıkaran bir tavır ortaya koyar.

Allah ayet-i kerimede; **“canlıların en kötüsü aklını kullanmayan sağır ve dilsiz olan insanlardır”**[1] buyurur. Allah’ın akıl vermediği varlıkların hamdi de, tesbihi de, tevhidi de, tekbiri de Allah’adır. Allah bize hakikatin perdesini açarsa aklı olmayan varlıkların her birinin rabbini hamd ile tesbih ettiğini görürüz.

Hamd, övmek demektir; yani bütün varlık, rabbini över ve rabbini sevdiğini söyler. Bütün varlığın rabbine karşı öyle bir tesbih hali vardır ki bütün varlık her zerresiyle “ya rabbi seni seviyorum” der. Bütün varlığın tesbihi farklıdır; ama hamd etmesi birdir. Hepsinin feryadı, her birinin söylediği de; “ya rabbi seni seviyorum” sözüdür. Bir an için dinleyecek olsak her bir varlığın, rabbini ayrı ayrı hamd ile tesbih ettiğini; “ya rabbi seni seviyorum“ deyip, kendi etrafında semah ettiğini, zerreden kürreye, en küçüğünden en büyüğüne kadar o semahı yaparken nasıl bir sarhoşluk halinde olduğunu ve “ya rabbi seni seviyorum” dediğini görürüz.

Varlığın tesbih etmesi; Allah onu ne için yaratmışsa kendi hizmetini, kendi işini o yolda yapması demektir. Bütün varlık, kendisine verilen bu hizmeti yaparken canını kurban etmeye, kendini feda etmeye hazırdır. Onu darmadağın etsen bile buna asla itiraz etmez, her zerresi yine semah edip; “ya rabbi seni seviyorum” demeye devam eder. Bir tek irade sahibi olan insan böyle değildir; çünkü Allah insana tercih hakkı vermiştir, dolayısıyla onun bu aşkı, semahı kendi iradesiyle yapması gerekir.

İnsanın bedeni de bu semaha dâhildir; yani her zerremiz aslında semah edip, rabbini hamd ile tesbih eder. Bedenimiz iradesiz olarak rabbine hamd ile tesbih ederken biz ise aklımızı kullanıp “ben” deriz; yani kendi kendimize vehmi bir varlık verip; “bu beden bana aittir, ben şöyleyim, ben böyleyim, hamde, övülmeye, sevilmeye, tesbih edilmeye layık olan, hatasız,

[1]Enfâl /22

kusursuz olan benim. Benden büyüğü yok, hiç kimse benim gibi bilemez, hiç kimse bunu benim gibi anlayamaz" deriz.

Böyle söylerken aslında "ilah benim" deriz; ama bundan habersiziz! Bununla beraber bir de; "ben mü'minim, ben Müslümanım, ben Allah'a yakınım" deyip başımızı da secdeye koyarız, secde ettiğimizi zannederiz. Oysaki secde bu değildir! "Allah" demek, "lâ ilâhe illallah" demek bu değildir!

Bu sohbetlerle "lâ ilâhe illallah; Allah'tan başka ilah yok" diyeceğiz. **İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:** "Yalnız sana kul oluyoruz ve yalnız seni istiyoruz"[2] diyeceğiz inşallah; çünkü Allah'ın muradı üzerimizde gerçekleşsin istiyoruz.

Allah bütün varlığı sever. Bütün varlık, rabbini hamd ile tesbih ettiğinden dolayı Allah varlığın hamdini, tesbihini, tekbirini, tevhidini ve "rabbim Allah'tır" deyişini sever. Bu durumda biz de; rabbimizi tesbih ediyor muyuz, tekbir ediyor muyuz, hamd ediyor muyuz, tevhit ediyor muyuz, diye kendimize bakmamız gerekir.

İlk önce tevhidin anlaşılması gerekir. Tevhit, vahdet; bir demektir. Bütün varlıkta tecelli eden Allah'tır ve bütün varlık rabbini hamd ile tesbih eder. Varlığı böyle görmez ve anlamazsak, her birini parça parça görürsek tevhidi anlamamış oluruz; çünkü hepsi bir bütünün parçalarıdır. Bütün varlık birdir ve en önde de bütün varlığın tesbihini, ibadetini, tecellisini, isimlerini kendisinde toplamış olan insan durur. Arkasında da cemaat olmuş diğer varlıklar vardır ve onlar da insanın hizmetindedir, insana tabidir.

Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"görmediniz mi ki Allah göklerde ve yerde ne varsa hepsini sizin hizmetinize vermiş, gizli ve açık olarak nimetlerini üzerinize yaymıştır. Bunula beraber insanlar içinde kimi de var ki ne bir ilme, ne bir hidayetçiye (mürşide) ve ne de aydınlatıcı bir kitaba dayanmaksızın Allah**

[2]Fatiha /5

hakkında mücadele eder.”[3] Aynı şekilde başka bir ayet-i kerimede; **“Ay’ı, Güneş’i, yıldızları, geceyi ve gündüzü size musahhar kıldım, sizin emrinize verdim”**[4] buyurur. Yani bütün varlık size tabi olmuş, sizin için vardır ve sizin için varlığını sürdürüp, devam ettirir.

Allah bir hadis-i kutside de insan için; *“sen olmasaydın felekleri yaratmazdım”*[5] buyurur. Bu hadis-i kutsinin sadece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için olduğunu söyleyenler vardır; ama bu doğru değildir; çünkü Allah her insana ruhundan nefhetmiştir. İnsana nefhedilen ruh, hakikati muhammediyedir ve bu her insanda vardır, dolayısıyla her insanın Allah katında yeri özeldir, farklıdır, Allah için her kulu ayrı ayrı değerlidir. Bu yüzden Allah bu hadis-i kutsiyi sadece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için değil her insan için söylemiştir.

Allah, varlığı insan için insanı da kendisi için yaratmıştır. Bu yüzden insanın da kendi iradesiyle kulluk yapmasını diler. Allah dilerse iradeyi alır ve insan, melek gibi olur, dolayısıyla istese de istemese de rabbini hamd ile tesbih edip, tekbir ve tevhit eder ama Allah’ın muradı; kulun kendi iradesiyle rabbini istemesidir. Allah, insana “beni iste” demiştir, zaten insanı bu vasıfta yaratmıştır.

Aşktan başka bir şey yoktur, aşktan öteye bir yol yoktur. Sohbetlerimizde de bunun böyle olduğunu hep beraber göreceğiz inşallah.

Ramazan ayı; aşk ayı, Kur’an ayı, oruç ayıdır. Peki, ramazan ayının aşk ayı olmasının sebebi nedir?

Çünkü ramazanda aşk olmayan hiçbir şey yoktur ve Allah, Kur’an’ı bu ayda indirmiştir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede;

---

[3]Lokmân /20
[4]Nahl /12
[5]Acluni, II: 164; Hâkim El Müstedrek, II: 615

“Ramazan ayı o aydır ki içinde hidayetin, Furkan’ın, beyanın (beyyinatın) bulunduğu, Kur’an’ın indiği aydır”[6] buyurur.

Allah bu ayetle aslında her bir insana tek tek; “seni seviyorum, hidayeti, bana gelen yolu bulasın diye de bu ayda sana Kur’an’ı indirdim. Bir de içinde doğruyu yanlıştan, hakkı batıldan, imanı küfürden, nifaktan, şirkten ayırt edebilesin, benim senin üzerindeki muradımı anlayasın diye Furkan’ı indirdim ve sen de kendi üzerinde beyan edesin diye sana bunu beyan ettim; yani hakkı, hakikati, güzelliği kendi üzerinde gösteresin, beyan edesin diye Kur’an’ı indirdim. Kur’an’ı indirdiğimden dolayı rabbini tekbir edip şükret” demiştir. Allah ayetin devamında; **“Allah’ı tekbir edin, umulur ki şükredersiniz”**[7] buyurur. Demek ki Ramazan ayı buymuş; Allah bu ayda Kur’an’ı indirmiş ve Kur’an’da bunlar varmış. Allah böyle beyan etti.

Allah böyle beyan ederek kuluna ne demiştir?

“Ben seni seviyorum. Sen hidayeti bulasın, Furkan’a sahip olasın, bu tecelliyi, güzelliği üzerinde beyan edesin, rabbini tekbir edesin, büyüklüğe layık olanın bir tek rabbin olduğunu bilesin, anlayasın, kavrayasın, tadasın diye sana Ramazan ayında Kur’an’ı indirdim” demiştir.

Allah, ramazan ayında Kur’an’ı indirmiş ve bir de orucu farz kılmıştır. Neden? -Kur’an’ı bir nimet olarak görüp şükredelim diye. Fakat Kur’an’ı, Allah’ın bizi muhatap almasını, ciddiye almasını, bununla beraber hidayeti, Furkan’ı ve beyyinatı bize göndermesini nimet olarak görmezsek şükredemeyiz. Allah, bize şükredesiniz diye derken; “ben bu ayda sana sevgimi ortaya koydum, sen de beni sevdiğini ortaya koy, ben sana vahyettim, sen de bu vahyi alıp, rabbini tekbir et, rabbine şükret” demiştir.

---

[6]Bakara /185
[7]Bakara /185

Şükredebilmek için, o şükre layık olanın, şükrü hak edenin mutlaka güzel bir şey yapmış olması gerekir. Eğer “rabbim güzel yaptı, doğru yaptı, en güzel ve en büyük ikramı bana yaptı” dersen şükretmiş olursun. Şükür; “ya rabbi! Seni seviyorum” demektir; yani Allah; “haydi sen de söyle, bana cevap ver. Ben sana ‘seni seviyorum’ deyip, sana böyle bir muamelede bulundum, şimdi sen de karşılık olarak ‘ben de seni seviyorum’ de bakayım. Öyle ki gönderdiğin nimeti aldım, sarıldım, kıymetini, değerini bildim, bunun için sana şükrediyor, seni seviyorum ya rabbi de” demiştir.

“Ramazan ayında bir de teşekkür etmek için oruç tut”[8] dedi Allah. Oruç tutmak demek “ya rabbi! Seni seviyorum” demektir. Aslında bütün ibadetler böyledir. Bu yüzden hangi ibadeti söylersem söyleyeyim, onun anası, özü, kökü, beyni ve iliği mutlaka aşktır. Bütün ibadetler böyle olduğu gibi bütün imtihanlar; yani bütün musibetler, belalar, dedikodular, iftiralar da böyledir. Nereye bakarsan bak bu aşkı, Allah’ın oradaki muhabbetini görmen gerekir ki rabbini anlayabilesin.

Oruç tutarken neyi ikrar ederiz?

“Bedenimin, nefsimin arzusu ve isteği; yemek, içmektir ama sen ‘iftardan imsaka kadar yeme ve içme’ dedin, ben de seni, senin emrini kendimden, nefsimden, arzularımdan, isteklerimden daha çok seviyorum, dolayısıyla yemiyor ve içmiyorum” deriz. Oruç tutarken böyle söylemez, orucu böyle anlamazsak oruç tutmamış oluruz.

Bununla beraber oruç tutarken ne zaman açlık veya susuzluk bizi zorlarsa bütün gönlümüzle rabbimize dönüp; “ya rabbi! Ben seni seviyorum, seni sevdiğim için yemiyor ve içmiyorum” dememiz gerekir.

[8]Bakara /185

Siz böyle söyleyin, bunu söylediğinizde Allah o anda sizi manevi olarak doyurmaz, su içirip, susuzluğunuzu gidermezse eğer hesabını bana sorun.

Bütün ibadetler böyledir; yani bütün ibadetler "ya rabbi! Seni seviyorum" demektir. Dilimizle bunu söylememiz kolaydır; ama önemli olan bunu gönlümüzle söylememizdir. Bunu bir tek Allah'a söylemek de yetmez. Bütün varlık ve insanlar, Allah'ın yeryüzündeki tecellisidir, dolayısıyla onlara da "seni seviyorum" dememiz gerekir. İnsan öncelikle Allah'ın zatıyla, sıfatıyla tecelli ettiği halifesidir. Allah'ın yeryüzündeki halifesine; "ben seni seviyorum" diyemediysen kime söyleyebilirsin! İnsan; Allah'ın yeryüzündeki tecellisi iken insana; "ben seni seviyorum" diyemiyorsan hayal kurmuş olursun.

Allah'ın, insana yapılanı kendisine yapılmış gibi kabul ettiğini hepimiz biliyoruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz anlatır; *Kıyamet günü Allah bir kulu huzura alır ve ona der ki;*

-Ben açtım, sen beni doyurmadın, susuzdum bana su vermedin, elbisem yoktu beni giydirmedin, hastaydım beni ziyarete gelmedin, bana yardım etmedin.

Kul da der ki;

-Ya rabbi! Sen bunlardan münezzehsin. Neden beni böyle hesaba çekiyorsun.

Allah buyurur ki;

-Falan kulum açtı, sana imkân vermiştim, onu doyurabilirdin; ama sen onu doyurmadın. Falan kulumun suya ihtiyacı vardı, sen ona su verebilirdin; ama imkânın olduğu halde vermedin. Falan kulum hastaydı, onu ziyaret edip gerekeni yapmadın, falan kulumun elbisesi yoktu, onu giydirmedin. Bunları yapabilirdin, bu imkânları sana vermiştim. Sen bilmez misinki ben

kulumla beraberim, ona yardım etseydin bana yardım etmiş olurdun.”[9]

Allah ayet-i kerimede; **“(Kıyamet günü) Yapıp gönderdiğinizi ve yapmayıp geride bıraktıklarınızı önünüze koyup size göstereceğiz (bunun hesabını size soracağız)”**[10] buyurur; yani hesap böyle sorulur, Allah sadece yaptıklarımızdan değil yapmadıklarımızdan da bizi hesaba çeker; çünkü Allah’a olan imanımızı, sevgimizi ispatlamamız gerekir.

Allah’ın kullarına bakarken; “bu, Hz. İnsandır. Allah bununla beraberdir ve onun gönül arşına tecelli etmiştir” dersek kullara yapılan muameleyi kendimize yapılmış kabul ederiz. Burada mü’min, Müslüman, kâfir ve müşrik ayırımı olmaz; çünkü burada insan vardır! Bu bir tek insan için de geçerli değildir, hayvanlar, bitkiler ve diğer varlıklar için de geçerlidir.

Mesele; senin Allah’a iman etmiş, Allah’ı sevmiş olmandır. Her şeyde Allah’ın hesabını yaparak Allah’ın insanla beraber olduğunu, seni gördüğünü bilmendir. Bununla beraber Allah’ın senden bir şey istediğini anlayıp gerekeni yapman; yani sevgini ispatlamandır.

Allah’ı seviyorsak onun da bizi sevmesini isteriz. Seven sevdiğinin sevgisini istemez mi! Onun sevgisinden başka bir şey ister mi! Gerçekten seviyor ve âşıksak Allah bizi sevsin diye ne gerekirse yaparız. Bunu yapamıyorsak sorun imanımızda, sevgimizdedir; yani başka şeyleri, başkalarını sevmemizdedir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz evden çıktığında Sa’d ibnu Ubade’nin yolda yürüdüğünü görür ve; *“ya Sa’d! Sen kıskanç birisin; ama ben senden daha kıskancım, Allah ise herkesten daha kıskançtır”* buyurur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in böyle söylemesinin sebebi bize bir şey öğretmek istemesinden

---

[9]Müslim, Birr 43, (2569)
[10]Kıyamet /13

dolayıdır. Bu yüzden Sa'd ibnu Ubade; *"Ya Resulullah, anlayamadım nasıl yani"* diye sorunca Resullullah (s.a.v.) Efendimiz ona durumu izah eder.[11]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu hadisle bize neyi öğretir?

İnsan, rabbini kendi üzerinden tanır. Allah, kulunun hiçbir şeyi kendisini sever gibi sevmesini kabul etmez, kulunun ancak kendisini sevmesini ister ve kulunu sever. İman bunun içindir ve bu sevgi Allah'ın hakkıdır; yani sevilmek, iman edilmek, Allah'ın hakkıdır. Hiçbir varlığa verilemeyecek, kendi kendimize dahi veremeyeceğimiz bir haktır bu; çünkü Allah'ı her şeyden, kendi canımızdan da çok sevmedikçe iman etmiş olmayız, Allah böyle bir imanı kabul etmez. Kendi kendimizi bile her şeyden daha çok sevemiyorken, kendimize bile veremediğimiz bu her şeyden çok sevme hakkını bir başkasına, başka şeylere nasıl verebiliriz! Allah bunu kabul eder mi? -Tabi ki kabul etmez. Allah, kulundan iman etmesini, âbd olmasını; yani kendisini sevmesini, sevgisini kazanmak için varını, yoğunu, hayatını, her şeyini kurban etmesini ister. Hayatını kurban etmek demek; zamanını, vaktini kurban etmek demektir.

Peki, Allah bizden zamanımızı nasıl harcamamızı ister?

Allah zaten insanı sevmiş öyle yaratmıştır. Aynı şekilde bu sevgisine de karşılık ister. Allah'a olan muhabbeti kazanabilmek için; **"ayaktayken, otururken, yan üzeri yatarken Allah'ı zikret."**[12] Başka bir ayette ise; **"nerde olursan ol, Allah'ın huzurunda olduğunu unutma"**[13] der. Bu "unutmama" sadece "hatırlama" değildir. Allah "unutma" dediyse o halde o anda yapman gereken bir şeyler vardır. O her neyse gereğini yapıp sevgimi kazan, sevgime layık ol demiştir Allah.

[11]Muslim, Li'an 16, (1498); Muvatta, Akdiye 17, (2, 737); Ebu Davud, Diyat 12, (4532)
[12]Ali İmrân /191
[13]Sebe /46

Allah ile kulun sevgisi arasındaki fark nedir?

Allah bâki ve haktır, dolayısıyla onun sevgisi de bâki ve haktır. Allah'ın sevgisinin sınırı ve ölçüsü yoktur. Bununla beraber bu sevgi yok olucu değildir; çünkü Allah bâkidir, kul ise fanidir. Kul, fani olduğu için sevgisi de fanidir.

Mesele; kulun, rabbini sevmesi değil rabbinin kulunu sevmesidir; yani kulun bu sevgiyi hak etmesidir. Bu sevgiyi hak etmek için yapılması gereken şey; kulun, gönlünü dünya sevgisinden, nefsinin sevgisinden, insanların "sen şöyle güzelsin" ya da "sen böyle iyisin" deme sevgisinden temizlemektir. Kul, gönlünü bunlardan temizleyince bütün sevgisi Allah'a gider.

Dünyaya gelmeden önceki hayatı zaten ayetlerden öğrendiğimiz kadarıyla biliyoruz; Allah, insanı sevip, dilemiş sonra da; "ben kendime sevdiğim ve beni de seven bir kul yaratacağım. Fıtratı şöyle olsun, hali böyle olsun, şöyle şöyle hallere, meziyetlere, sıfatlara sahip olsun" deyip yaratmıştır.

Bir de Allah, insanı El Esmau'l Husna'sıyla terkip etmiştir; yani "rahmet bölümü bu kadar, sevgi bölümü şu kadar olsun, affetme hali böyle olsun" deyip terkip etmiştir. Allah, her bir insanı dünyaya gönderirken farklı farklı yerlerde gönderip, anasını, babasını, doğacağı memleketi, beraber yaşayacağı insanları o insana göre seçer. Sonra da; "kulum orda bana olan sevgisini göstersin. Ben onu severken o da bu sevgime karşılık versin, öyle ki bana halife ve ayna olsun. Ona bakınca kendi güzelliğimi onun üzerinde göreyim" deyip kulundan da bunu ister; yani Allah önce diler, sonra irade eder.

Peki, Allah'ın önce dilemesini sonra yaratmasını nasıl anlamak gerekir?

İnsan kendi üzerinden bunu anlamaya çalışırsa tabiri caizse Allah o insanı önce hayal etti, sonra onun projesini çizdi ve sonra

da onu yarattı şeklinde anlar. Hâşâ! Bunu Allah için söylemiyorum; ama insan bir damladan sonsuzluğu anlamak için bunu kendi üzerinden ancak böyle anlayabilir. Yani Allah önce; “benim kulum şöyle olsun, böyle olsun, hali böyle, fıtratı şöyle olsun” der. Rab ismi ile tecelli ederken de “terkibi böyle olsun, eğitirken onu böyle eğiteyim” der. Sonra onu büyütürken anasını, babasını, kardeşlerini, varsa yakınlarını seçer ve yakınlarının da onu böyle sevmesini ister. Bu yüzden kişi doğar doğmaz herkes onu sever; çünkü onu insanlara sevdiren Allah’tır.

Çocuğun kendini koruyabilecek, yiyebilecek, içebilecek gücü yokken Allah sevgisiyle tecelli ettiği için bütün aile bu sevgiden dolayı çocuğun etrafında seferber olur, ona hizmetkâr olur. Allah bu sevgiyi çocuğa kendinden verir. Çocuk biraz büyüyünce Allah artık ona böyle bir muamele yapmaz, ona farklı bir muamelede bulunur; çünkü Allah her seferinde rab olarak tecelli ederek onu büyütür.

Kul, dünyaya geldiğinde herkes onun hizmetindedir. Sonra kulun yavaş yavaş varlık olup, varlık benliğini taşıması; yani “ben” demesi gerekir. Bu, kulun; “ben Allah’ı seviyorum” demesi içindir, Allah’ın istediği budur. Kul, “ben” derken önce vehmi bir benlikten bunu söyler, sonra buluğa erdiğinde o vehmi benliğinin aslında olmadığını, kendisinde Allah’ın nefhettiği ruhun olduğunu ve kendisinin Allah’a ait olduğunu, “ben” derken de Allah’ın nefhettiği ruhu kastedip kendisinin Allah’ın nuru olduğunu, Allah’ın zatıyla ve sıfatıyla tecelli ettiği varlık olduğunu anlar. Allah, kulundan bunu anlayıp tatmasını ister. Kul böyle yapınca gerçek varlık olur.

Evet, Allah bir hadis-i kutside*; “insanı yaratıp dünyaya gönderdim ki varlığının tadını tatsın”* buyurur. İnsanın bir zahiri varlığı vardır bir de manevi varlığı vardır. İnsan bu zahiri varlıkla yer, içer, üşür, üzülür ve sevinir; ama bu varlığı geçicidir. Manevi

varlığı ise insanın gerçek varlığıdır ve kalıcıdır o varlık da; Allah'ın nefhettiği ruhtur.

İnsanın, rabbinin nefhettiği o ruhu tadabilmesi için kendisine doğru bir yolculuk yapması, bu yolculuğu yapabilmesi için de yolculuğu yapanlarla beraber olması gerekir. İnsanın vuslat yolcularıyla beraber kendisinden kendisine olan bu gönül yolculuğunu yapıp kendisine kavuşması gerekir. Yoksa insan nefsinden, benliğinden, o vehmi benliğini öne koyup "ben" demekten kurtulamaz.

Bu yüzden devamlı; "ben diyenler Allah diyemez, Allah diyenler de ben demez" diyoruz.

Anlattığım bu kişiler aşkla, muhabbetle bakıp, Allah'ın nazarıyla nazar ederek Allah'la, Allah'ın kendisine nefhettiği ruhla bakanlardır. Gerisi de bir avuç toprağa, geçici dünya hayatına tenezzül edenlerdir.

Herkes dünyaya gelenlerin mutlaka öbür tarafa gideceğini bilir. Hepimiz yolcu olduğumuzu biliyoruz. Allah ayet-i kerimede; **"öldüğünüzde varacağınız yer (sevk edileceğiniz yer), Allah'ın huzurudur"**[14] buyurur. Allah her an her birimizi huzura davet edip bizi huzura alabilir. Tabiki bir, huzura kabul edilenler bir de kabul edilmeyenler vardır.

Biri imanını kaybetmişse Allah; "onu huzuruma getirmeyin" buyurur ve onu huzura kabul etmez; çünkü o da dünya hayatını yaşarken Allah'ın huzurunda durmamış, Allah'ın huzurundaymış gibi bir hayat yaşamamış, "Allah" diyememişti. Allah, kulunu huzura aldığında ise istisnasız herkes kendi, hatasını, kusurunu, günahını ve yanlışını bilir.

Nimet denince ne hikmetse onu hemen ekmek olarak anlarız; ama nimet sadece ekmek demek değildir. Nimet; Allah'ın

[14]Kıyamet /12, 30

rızasını kazanma imkânıdır. Allah'ın rızasını kazanmak için çaba, gayret gösterip onun rızasını kazanmaktır.

Daha önce anlatmıştım; Allah, kulunu huzura alınca nimetlerini ona bir bir sayar ve ona;

-Kulum sana zatımla, sıfatımla tecelli edip seni kendi nurumdan yarattım. Bana halife olasın, ayna olasın, Hz. İnsan olasın diye sana bir dünya sahnesi hazırlayıp, seni oraya gönderdim ve imtihana tabi tuttum, kazanasın diye de sana imkân verdim. Bununla beraber bu imkânı değerlendirip kazanasın diye yine ayrıca sana imkânlar verdim, buyurur.

Allah verdiği nimetleri sayarken kul her defasında;

-Evet, ya rabbi! Bunların hepsini verdin, der.

Allah zahiri olarak ona tanıdığı imkânları bir bir anlatmaya devam edip;

-Sen Hz. İnsan olasın, bana âbd olasın, beni bilesin, tanıyasın, kendi üzerinde benim tecellimi müşahede edip gösteresin, isimlerim senin üzerinde tecelli etsin diye seni bu imtihanlara tabi tuttum ve sana kazanma imkânı verdim, buyurur.

Kul yine;

-Evet, ya rabbi, der.

En sonunda Allah;

-Haydi, şimdi sen anlat, buna karşılık sen ne yaptın" diye kuluna sorar.

Şimdi bizim bu soruyu burada kendimize sormamız gerekir. Çünkü huzura gidince böyle bir soruyla karşı karşıya geleceğiz. Bu soru amel sorusu değil iman sorusudur; çünkü amelin hesabı Kıyamet yerindedir, bu soru ise imanlı bir kulun öldükten hemen sonra muhatap olacağı bir sorudur.

“Verdiğim nimetlere, kazanma imkânlarına karşılık sen ne yaptın” sorusuna kulun; “ya rabbi! Gerekeni yapıp, isimlerini üzerimde göstermeye çalıştım” diyebilmesi için kulun bu isimleri üzerinde göstermiş olması, bunun için de önce bu isimleri sevmiş olması gerekir; çünkü bu isimler Allah’a aittir, dolayısıyla bu isimleri sevmezsen Allah’ı sevmiş olmazsın; yani merhamet etmeyi sevmezsen Allah’ı rahman ve rahim olarak, ikram etmeyi sevmezsen Allah’ı kerim olarak, affetmeyi sevmezsen Allah’ı afuvv olarak bilmiş ve sevmiş olmazsın. Bunu sadece dilinle söylersen kendi kendine hayal kurmuş olursun. Nitekim sevebilmek için bu isimleri üzerinde göstermiş olman gerekir.

Evet, iş döndü, dolaştı yine sevgiye, sevmeye geldi.

“Ya rabbi! Seni seviyorum” diyorsan ve gerçekten, Allah’ı isimleriyle beraber, kendini tanıttığı gibi seviyorsan bu isimler sende tecelli eder. Bununla beraber senin üzerinde bir de zuhur eder, açığa çıkar. İşte imtihan; Allah’ın isimleri insan üzerinde açığa çıksın, insan üzerinde zahir olsun, zuhur etsin diyedir. Allah’ın isimleri insan üzerinde zahir olur, zuhur ederse Allah; “ kulum ben de seni seviyorum” der.

Allah, kula; “seni seviyorum” hitabını nasıl ve kiminle yapar?

Bu hitabı önce kulları üzerinden yapar. Kullar Esmau’l Husna’nın üzerinde zuhur ettiği kişiye; “ben seni seviyorum” der. Bunu Allah insanlara dedirtir. İmanı olanlar imanı kadar o kulu sever, hatta imansızlar da sever. Cansız olan bütün varlıklar onu zaten sever. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle bir kul için; *“bütün varlık; yani yer, gök, toprak, ağaçlar, denizler ve denizin içindeki balıkların hepsi onu sever, onun için duadadır. Onu sevmeyen hiçbir varlık yoktur”* buyurur.

Bütün varlık o kulu sevdiği gibi insanlar da onu sever ve bu sevgi insanın elinde olan bir şey de değildir. Örnek vermek

gerekirse biri merhamet sahibiyse merhametinden dolayı onu severiz ya da birinden ikram görür, sevgi görürsek, yanlışımıza karşılık bizi affeder, bize iyilikte bulunursa onu severiz. Esmau'l Husna'nın üzerinde zuhur ettiği kişi zaten böyle biridir, bu yüzden onun sevilmemesi mümkün değildir!

Her bir kulun üzerinden Allah ona; "kulum ben seni seviyorum" der. Yoksa kendi kendine hayal kurup; "işte herkes beni seviyor" ya da "falanca beni seviyor" demekle bu olmaz. Ailen, çocukların, annen, baban, akrabaların, komşuların, arkadaşların, tanıdıkların seni seviyor mu? -Sevmiyorsa sorun onlarda değil sendedir. Yok, "şu şöyle kötüdür, bu böyle kötüdür" demekle kendini sevgiye layık gösteremezsin, kendini kandırma! Niye kendini kandırıyorsun! Sorun, sıkıntı sendedir!

Evet, "Allah'ın isimlerini seven ve bu isimlerin kendisinde zuhur ettiği bir kulu Allah sever" dedik. Elbette ki bu sevginin de dereceleri vardır.

Bir gün Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Ali (r.a.)'a;

-Ya Ali! Sen mukarrebunların en mukarrebunu (Allah'a yakın olanların en yakını) olmak ister misin, buyurur.

Hz. Ali (r.a.) de;

-Evet, ya Resulullah, diye cevap verir.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-O halde sana gelmeyene git, sana vermeyene ver, sana kötülük yapana iyilik yap, seni sevmeyeni sev. Böyle yaparsan Allah'a yakın olanlardan daha yakın olursun,[15] buyurur.

Biri kendisine gelmeyenlere, ikram etmeyenlere, zulmedenlere ve kendisini sevmeyenlere bile Allah'ın güzelliğini

---

[15]Ruzeyn

üzerinde gösterebiliyorsa Allah'ın güzelliğini üzerinde göstermediği bir anı bile olmaz. O, her an Allah'ın sevgilisidir, her an Allah'a en yakındır ve sevgilidir.

Sevgiyi, imanı, aşkı, muhabbeti, hakikati, yaratılışı anlamak gerekir. Birini düşünün ki en yakınına zulmediyor, haksızlık ediyor, hakaret ediyor, onu yok sayıyor, sonra da kalkıp, Allah'tan rahmet dileyerek; "Allah bana rahmetiyle muamele etsin" diyor. Sen gazaba uğramışsın, sen gazabın içindesin, sen kendini ateşin içine atmışsın! Bir de kalkıp; "Allah bana rahmet etsin" diyorsun! İnsanlara nasıl muamele edersen Allah'tan da öyle bir muameleyi bekle! Çünkü öyle bir muameleye layık olursun.

Allah bizi birbirimizle imtihana tabi tutar. Bu yüzden insanlara nasıl bir muamelede bulunursan Allah'tan da öyle bir muameleyi hak edersin; çünkü Allah'a; "ben böyle muamele etmeyi, böyle bir muamele görmeyi seviyorum" demiş olursun. İnsanlara kötü bir muamele ettiğin sürece istesen de istemesen de böyle söylemiş olursun. Madem böyle bir muameleyi sevmiyorsun o halde neden yapıyorsun! İnsanlara böyle yapmanın sebebi bu şekilde davranmayı sevmenden dolayıdır. Neyi yaparsan Allah'tan da öyle bir muameleyi hak edersin; çünkü onu yapmayı seviyorsun.

İmtihanlar sevginin, muhabbetinin, etrafın da döner, dolayısıyla yaptığın her muamele sevmekle, muhabbetle ilgilidir, bu yüzden göreceğin muamele de ona göredir; yani imtihan senin muhabbetine, sevgine göredir. Bu sevgi dilinle değil, lafınla değil tavrınla, halinle, yaptığınla, amelinle gösterdiğin sevgidir.

Evet, işin başı da sonu da aşktır, aşktan öteye yol yok, dedik.

Allah, insanı yaratırken sevdi, sevilmeyi diledi, öyle yarattı. Sonra insanlar olarak hep beraber bir yolculuğa çıktık. İnsan böyledir; dünyaya iner ve yola çıkar, imtihanlar başlar, rabbi ona rab olarak tecelli edip onu büyütür, imtihanına göre onu yetiştirir.

İnsan, sevgisini nasıl ispatlayabiliyorsa Allah onu öyle yetiştirir, sonra bu yolculuk onun ölümüyle tamamlanır. Ondan sonra Allah ona; “gel, varacağın yer, Allah’ın huzurudur. Gel bakayım, benim sevgime nasıl karşılık verdin, neyi hak ettin, neyi kazandın, nasıl kazandın” der.

Gerisi boş laftır; yani “şu şöyleymiş, şunu şöyle yapın, bunu böyle yapın” demek boş laflardır. Bunu iyice anlamamız lazım; bu, imanla ilgilidir. İmanı olmayanın ameli bir işe yaramaz; çünkü Allah, imansız ameli kabul etmez. Allah’ın hakkını teslim etmeyenler, edemeyenler, etmek istemeyenler; iman etmek istemeyenlerdir. Allah’ın hakkı; Allah’a âbd olmak, Allah’a hiçbir şeyi şirk koşmamak, bir tek Allah’ı sevmek, sevdiğini de Allah için sevmektir.

O halde her zaman söylememiz gereken şey; her ne sevgi olursa olsun, neyi seversek sevelim; “bu, Allah’ın yarattığıdır” dememizdir. Böyle dediğimizde bu sevgimiz Allah’a gider. Burayı doğru anlamak gerekir. Allah bize “bir şeyi sevme” dememiştir. “Her şeyi sev, herkesi sev, hem de çok sev; ama onu benden bağımsız bir varlık olarak sevme, bana ait bir varlık olarak sev” demiştir. İşte yapmamız gereken şey budur.

Mesela; mecazi aşkı tatmayan nerdeyse hiç kimse yoktur. Mecazi aşk; insanın, insanı sevmesidir. Bu mecazi aşkta Allah’ın bir muradı vardır, dolayısıyla bu muradı anlamak gerekir.

Buradan neyi anlamamız gerekir; yani Allah bize mecazi aşkı yaşatırken neyi öğretir?

Allah mecazi aşkı kula yaşatırken kul sevdiği kişi için her şeyin en güzelini düşünür, onda hata ve kusur bulamaz. Sevdiğinin yanlışları olsa bile onu sevdiği için onun yanlışları kula güzel gelir. Bir iş yaparken sevdiğini düşünür, onu razı etmeye çalışır; çünkü “o da beni sevsin” deyip onun sevgisini ister. Hatta bir şey alırken, üstünü başını düzeltirken onun hesabını yapar; çünkü seviyor ve

sevdiği kişinin de onu sevmesini istiyor. İşte Allah bu mecazi aşkı kuluna tattırır.

Allah'ı sevmenin bir ölçüsü vardır. Kul; "ben sana iman ettim ya rabbi" dediğinde onun ölçüsü olsun diye Allah mecazi aşkı ona tattırır. Bu ölçü olmazsa kul iman edip etmediğini anlayamaz. Bu yüzden kulun dönüp o mecazi olarak sevdiği kişinin aşkına bakması gerekir. O mecazi olarak sevdiği kişi için hissettiklerini, düşündüklerini Allah için de düşünüyor mu, düşünmüyor mu, her anda rabbiyle beraber olabiliyor mu, olamıyor mu, sevdiğini unutuyor mu, unutmuyor mu, yaptığını Allah'ın sevgisini kazanmak için yapıyor mu, yapmıyor mu, gönlünü temizleyip düzeltiyor mu, düzeltmiyor mu, "her anda rabbim gönlüme nazar ediyor" deyip gönlünü, nefsini temizliyor mu, temizlemiyor mu? Kulun bu ve benzeri soruları kendine sorup iman edip etmediğini anlaması gerekir.

Kulun elinde bir ölçüsü vardır. Kul bu mecazi maşuku için tattığını, yaşadığını Allah için tatmıyor ve yaşamıyorsa bu imanı iman değildir. Allah; "olmadı kulum, bak sen sevmeyi, aşkı ve muhabbeti biliyorsun. İmanı tatmadıysan sende bir eksiklik var; çünkü sana bunu yaşattım, haydi kendini düzelt! Bu imanın, bu sevgin olmadı" der. Bu yüzden Allah, mecazi aşkı sevdiğimiz kişiyi bize vermek için değil Allah'a olan aşkı, imanı anlamamız için tattırır. Allah bunu bize öğretmezse hesabını da sormaz. Zaten Allah'ın muradı; kulun bunu anlaması, kendi iradesiyle gerekeni yapmasıdır.

Evet, aşkı kaybetmişiz, aşkı kaybedince de maşukumuzu kaybetmişiz, dolayısıyla onunla olamıyor, onu sevemiyoruz. Böyle olunca da kendi kendimize din, iman üretiyoruz. Peygamberler, peygamberle beraber olan sahabeler veya Allah dostları anlatılınca; "onlar büyük insanlardı" diyoruz. Bu yanlıştır, bu düşünce doğru bir düşünce değildir. Peki, biz kimiz! Biz küçük insan mıyız, bizim onlardan ne farkımız vardır! Kazananlar çalışıp

kazanmıştır. Hâşâ! Allah onlara torpil yaptı da bize zulüm mü ediyor! Niye Allah'ın nimetini böyle yok sayıyor, inkâr ediyor, "Allah bunu bana vermemiş" diyoruz! Bundan büyük nankörlük hiç olur mu!

Bütün insanlar için Allah'ın ikram ettikleri aynıdır. Allah bütün insanları Hz. İnsan olsun, kendisine dost olsun diye yaratmıştır. İstisnasız hepsini dostluğuna da davet eder; yani Hz. Musa (a.s.) ile Firavun arasında nimeti kazanma açısından herhangi bir fark yoktur, olmaz. Olursa hâşâ, Allah birine torpil yapmış birine de zulmetmiş olur. Böyle düşünmek küfürdür.

Hz. Musa (a.s.) gidip Firavun'u imana davet etmiştir. Allah ayet-i kerimede; **"git onu davet et"**[16] buyurmuştur. Eğer firavun, Hz. Musa (a.s.)'a iman edip, ona tabi olsaydı, "ben yokum Musa var" deseydi Musa (a.s.) gibi olurdu. Arada sadece bir peygamberlik vazifesi farkı kalırdı; ama Allah'a yakınlığı ve dostluğu kazanırdı. Firavun, tercihini yanlış yaptı, bu yüzden kazanamadı. İşte biz de tercihi yanlış yaptığımızdan dolayı halimiz böyledir, ümmet tercihini yanlış yaptığı için ümmetin hali böyledir.

Sohbetimizin başında insanın; "ben böyle güzel yaptım, ben şöyle iyiyim" deyip kendini övmesi, tekbir etmesi "lâ ilâhe illallah" demek değildir, dedim. Peki, "lâ ilâhe illallah" demek ne demektir?

"Lâ ilâhe illallah" demek "ya rabbi! Seni seviyorum" demektir. Biliyorsunuz neyi söylersek söyleyelim, mutlaka onu Allah'ın vahyine, peygamberin sünnetine, hadisine göre söylüyoruz.

"Lâ ilâhe illallah" demek neden "ya rabbi! Seni seviyorum" demektir?

[16]Nâziât /17, Şuarâ /16, Tâhâ /43

Esmau'l Husna'yı anlatırken söylemiştim, ilah; sevilen, mâbud, kendisine tapınılan, âbd olunan, sevgisi istenilen, sevgili, maşuk demekti.

"Lâ ilâhe" demek; ilah, maşuk ve sevilen yoktur demektir. Peki, sevgili, maşuk ve mabud olarak kim var? -İllallah! Tek kelimeyle bir tek Allah vardır. Allah'tan başka ilah, maşuk, mabud, sevilen, sevgili yoktur.

Biri lâ ilâhe illallah'ı bu şekilde söyleyip tadarsa; "ben sana aşığım, ben seni seviyorum ya rabbi" demiş olur. Yok, böyle anlamaz, söylemez ve tatmazsa kelime-i tevhidi getirememiş olur. "Ya rabbi seni seviyorum" demek istiyorsak ayaktayken, otururken, yan üstü yatarken "lâ ilâhe illallah" dememiz gerekir. Onun için birinin bir sorunu, bir sıkıntısı olduğu zaman bize gelip; "ne yapmam gerekir" diye sorduğunda; "her anda lâ ilâhe illallah" demen gerekir diye cevap veriyoruz. Tabi sadece dilin bunu söylemesi yetmez, bütün gönlümüzün bu söylediğimizi tasdik etmesi gerekir.

Allah ayet-i kerimede; **Fezkurûnî ezkurkum:**[17] "Beni zikredin, ben de sizi zikredeyim" buyurur. Eğer biz "lâ ilâhe illallah" derken "ya rabbi! Seni seviyoruz, bizim Allah'ımız, mabudumuz, taptığımız, âşık olduğumuz sensin" dersek bunun karşılığında Allah'tan da bir cevap almamız gerekir. Allah; "beni zikredin, ben de sizi zikredeyim" buyurmuşsa o halde biz onu zikredersek o da bizim zikrimize bir şekilde cevap verir; çünkü ben size cevap veririm, ben de sizi zikrederim, dedi Allah. Bu durumda bizim de Allah'tan alacağımız cevap; "kulum ben de seni seviyorum" cevabıdır.

Peki, bu cevabı alıp almadığımızı nasıl anlarız?

---

[17]Bakara /152

Bunu anlayabilmemiz için gönlümüzde aldığımız; “kulum, âbdim ben de seni seviyorum” cevabını tatmamız gerekir. Kulum, âbdim demek; ey beni seven, ey beni sevenim! Ben de seni seviyorum, demektir. Eğer gönlümüzde bunu tadarsak “lâ ilâhe illallah” dedik ve Allah’tan da cevap aldık demektir.

“Şu şöyle yaptı, bu böyle yaptı, şu şöyle söyledi” deyip böyle gereksiz işlerle uğraşmayalım. Mesele insanların ne söylediği değildir. Mesele; bizim ne söylediğimizdir. Bu yüzden biz lâ ilâhe illallah diyebiliyor muyuz, diyemiyor muyuz, önce buna bakmalıyız. Şayet diyebilseydik halimiz bu olmazdı, ümmetin, insanlığın hali bu olmazdı!

Çevremizde görüyoruz öyleleri var ki; “lâ ilâhe illallah” demesi gerekirken “lâ ilâhe illa ene” diyor; yani “ilah benim” diyor. “Ben doğru yapıyorum, doğru düşünüyorum, güzel yapıyorum” hatta “sevilmeye, tapılmaya layık olan da benim. Allah’ın mülkünde Allah’ın sözü geçmesin, benim sözüm geçsin, ilah benim” diyor. Öteki de bakıyorsun, onun ilahlığını kabul edip; “doğru söylüyorsun, senin gibidir, senin gibi olmalıdır” diyor. Hani sen insandın, insan bu mudur! İnsan kendini bu kadar mı aşağılayıp rezil eder! İnsan bu kadar mı şerefsiz, bu kadar mı adi olur! Allah’a kul olmayacaksın, kulluğu kabul etmeyeceksin, bununla beraber Allah; “sen benim aynamsın, halifemsin” diyecek; ama sen onu kabul etmeyecek, kendin gibi üç kuruşluk akla sahip olan birine “ilah sensin” diyecek, ona köpek olacaksın! Yani bu kabul edilebilecek bir şey midir!

Bu arada hâşâ köpekten; çünkü köpeğin de bir şerefi, bir vazifesi vardır. Allah ona bir vazife vermiştir ve o bu vazife gereği sahibinin kapısı önünden başka bir yere gitmez. Sahibi ona kızıp taş attığında biraz bağırır, çağırır ve uzaklaşır, sahibi içeri girince de geri gelip yine kapıda durur; çünkü vazifesini bilir. Bu durumda senin de Allah’ın kapısında durman gerekmez mi! Sahibinin kapısını bırakıp nereye kaçıyorsun! Bu durumda rabbinin kapısını

terk eden biri köpekten daha aşağı değil midir? Köpek, şerefli bir varlıktır; çünkü vazifesini bilir ve gereğini yapar. Bu yüzden "hâşâ köpekten" dedim.

Bundan sonra işimiz imanladır, aşkladır. Tabi aşkı böyle izah etmeye çalışıyorum ama aslında tam izah edemiyorum; çünkü aşk anlatılacak bir şey değildir, kalemle yazılmaz, kitapta bulunmaz. Aşk, gönülde, gönüllerde bulunur. Allah; aşkı, muhabbeti gönülden gönüle verir. Allah'ı seven bir topluluğun içinde bulunduğumuzda bir de bakarız ki Allah'ı sevmişiz. Bu, sadece Allah sevgisi için geçerli olan bir şey değildir.

Dünyayı sevenler arasında oturduğumuzda da bir süre sonra gönlümüzün dünyaya meylettiğini görürüz. Nefsinin arzuları, istekleri peşinden koşup, onu sevenler arasında bulunduğumuzda ise bir süre sonra bakarız ki onların gönlündeki sevgi bizim gönlümüze de aksetmiş. Bu nedenle nerde bulunduğumuza dikkat etmemiz gerekir.

Mesela; bir yerden bir musibet, iftira, dedikodu veya bir bela geldiğinde Allah bize; "haydi kulum, sen beni seviyorsun ya, hele bir sabret benim için, bunu bir yut, bakayım ne kadar yutup sabredeceksin" demiştir. Sen de sabredince; "Ben bunu yutamam; ama senin için yutuyor, sabrediyorum ya rabbi" deyip Allah için bu sıkıntıyı yuttukça büyür, Allah katında manevi olarak kıymet, değer kazanırsın. Bu nedenle bu sıkıntılar, bela değil Allah'a olan sevgini ispatlayıp manevi olarak büyümen içindir. O anda Allah'ın bir muradı vardır; Allah, bu imtihanla seni büyütmeyi, kendine yaklaştırmayı dilemiştir. O halde senin de bu beladan, Allah'ın seni nasıl sevip, ciddiye aldığını, büyütmeyi dilediğini görmen gerekir.

Bu yüzden en büyük bela, musibet, dedikodu, iftira peygamberlere gelmiştir. Bununla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*belanın, musibetin en büyüğü bana, peygamberlere,*

sonra bize yakın olanlara gelir"[18] buyurmuştur. Hayatı yaşarken önümüze gelen her muamele, Allah'ın bize ikramıdır, bizim kazanmamız içindir; ister önden, ister arkadan, isterse de yandan gelsin, o nerden ve kimden gelirse gelsin Allah'ın bizim kazanmamız için gönderdiği ikramdır. Bu muamele, Allah'ın sevgisindendir.

Allah'a karşı kör olanlar bunu göremez. Biri körse ona gören biri gerekir. İşte bu gören kişi Mürşid-i Kâmil'dir. Derviş, mürşidiyle beraber olduğunda dervişin görmesi gereken her ne ise mürşid dervişe onu gösterir. Mürşidi ona; "burada bunu şöyle yapman lazım, şuna şöyle bakıp, şöyle anlaman lazım, bir de buna böyle muamele etmen lazım" deyip dervişi rabbine yaklaştırarak büyütür; ama derviş de mürşidiyle beraberken "ben biliyorum" dememelidir. "Ben biliyorum" derse mürşidin yanında işi olmaz. Sen mürşidinden daha iyi biliyorsan senin ona tabi olmakla ne işin var!

Yalnız şunu da söylemesem kendime haksızlık etmiş olurum; yaklaşık 20-25 yıldan fazladır bu işi yapıyorum. Eğer biri bizimle 5 sene, 10 sene, 20 sene beraber olup da hâlâ kazanamadıysa, Allah'a dost olamadıysa, Allah onu huzuruna alıp; "kulum ben seni seviyorum" demediyse ona da yazıklar olsun, gerçekten yazıklar olsun! Üç kuruşluk nefsine takılmış, beş kuruşluk dünyaya aldanmış, bununla beraber hâlâ doğru yaptığını zannediyor. İşine gelmeyince de sanki ben gerekeni yapmamışım gibi beni suçluyor. Sen beni hiç dinlemedin ki Allah'a dost olasın. Kazanamamanın sebebi; beni dinlememen, hala kendine göre hareket etmendir.

Ahiret, Kıyamet yeri bir adım ötededir. Ahiret şu anda mevcuttur, dünyaya da bitişiktir, dünyayla beraber semah eder. Bir adım atıp hesabı orada göreceğiz ve oradaki pişmanlık da

[18]Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 1: 519; Hâkim, El-Müstedrek, 3/343; Müsned, 1/172, 174, 180, 185, 6: 369

fayda vermez. Pişman olacaksak burada pişman olalım, dostumuzu düşmanımızdan ayırt edelim. Hz. Ali (r.a.) Efendimiz; *"dost; sen Allah'ı zikrettikçe sana yardım eden, sen onu unutunca da sana hatırlatandır"* buyurur. Düşman da bunun tam tersidir.

Kıyamet yerine gittiğimizde iş bitmiştir, imtihan sahnesi bitmiştir. Allah kâinatı yaratırken "imtihan konumunu al" diye **Kun:**[19] "Ol" dedi. Kıyamet koparken de bu sefer; "hesap konumunu al" der ve her şey toz duman, darmadağın olur. Güneş söner,[20] yıldızlar dökülür,[21] dağlar hallaç pamuğu gibi savrulur.[22] Niye savrulur? -Hesap konumunu almak için; çünkü o anda hesaba hazırlanır. Artık yapılacak bir şey kalmamıştır.

İnsanın başına ne gelirse gelsin; "ben" demesinden "ben akıllıyım, ben biliyorum, bence, bana göre" demesinden gelir. İnsanın kaybı böyle demesinden dolayıdır. Oysaki "ben bilmiyorum, Allah ve resulü bilir, Allah'ın benim için verdiği hüküm doğrudur" derse Allah'a yakın olup dost olur.

Bizim birbirimize bunu tavsiye edip birbirimizi kendimize değil buna davet etmemiz lazım! Kimseyi kendimize davet etmiyor, Allah'a ve resulüne davet ediyoruz. Hep beraber Allah'a âbd olalım, resulüne tabii olalım, onun yürüdüğü yolda yürüyelim diyoruz.

Aşkı anlatmaya devam edeceğiz inşallah. Aslında anlatmak değil belki de bundan sonra yaşamaya davet edeceğiz inşallah. Tabi önce biraz izah etmem gerekecek.

Allah hepimizi gerçek manada aşkı, imanı, Allah'a âşıklığı, âbd olmayı anlayanlardan eylesin! Allah bizi aşksız eylemesin inşallah! "Aşksız insan ölüdür, âşık ise Allah ile diridir" diyoruz.

[19]En'âm /73, Bakara /117, Mu'min /68, Yâsîn /82
[20]Tekvir /1
[21]Tekvir /2
[22]Tekvir /3

Allah bizi, kendisiyle diri olanlardan eylesin! Allah bizi anlayanlardan eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 2

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Daha önceki sohbetimizde; "aşktan öteye yol yok, aşktan başka yol yok" demiştik. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, sahabelere, sahabenin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le olan beraberliklerine, peygamberlere ve peygamberlerle beraber olanlara baktığımızda aslında her birinin nasıl kazandığını görür ve anlarız.

Allah hiç kimse için âdetini değiştirmez. Önce bunu böyle anlamak gerekir. Bu âlemde var olan her şey insan için bir ayettir. Ayet demek; Allah'ın muradını anlatan, tecellisini gösteren işaretler demektir.

Mesela; yağmurun yağması bir ayettir. Allah, yağmura rahmet der. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"size müjdeci rüzgârları göndermesi ve rahmetini (yağmuru) size tattırması onun ayetlerindendir"**[1] buyurur. O halde yağmur ayetini insana göre okumamız gerekir. Şöyle ki; yağmur yağar, bu yağmurla yer dirilir ve yerden insanın faydalanması için her çeşit nebatat yeşerir. Böylelikle Allah'ın yağmurla yeri diriltip, yerden bitirdiği nebatat, insan için rahmet olmuş olur.

Bir de bunu başka türlü okumak gerekir; yağmur çok yağınca o damlalar birikir, birleşir ve bir yerden akıp yavaş yavaş dereye, dereden ırmağa, ırmaktan denize, denizden de okyanusa dökülür. Tabi hiçbir damla tek başına okyanusa yol bulamaz. Okyanusa gidebilmesi için bu yağmur damlalarının birleşmesi; yani bir cemaat oluşturması gerekir. Bu yağmur cemaati hep

[1] Rûm /46

beraber dereye, ırmağa, denize, oradan okyanusa akar. Eğer bu damlalardan biri; “ben kimseyle birleşmek, beraber olmak istemiyorum” derse bu durumda toprağa gömülür, çamur olur, çamur olmaktan kurtulamaz. İnsan da böyledir.

İnsanlar da Allah’a vasıl olmak, o sonsuz deryaya varmak istiyorsa cemaat halinde olmalıdır. İnsanlar bir ve beraber olursa o sonsuz deryaya akar. İşte Allah, mürşidi bunun için gönderir; çünkü mürşidin gönlü, Allah’ın aşkı ve muhabbetiyle doludur. Mürşidin aşkla, muhabbetle coşan gönlü sürekli çağlar ve o sonsuz deryaya doğru akar. Bizim de o sonsuz deryaya akabilmemiz için kendimizi bir damla gibi kabul etmemiz ve onun gönlüne karışmamız; yani mürşidimizle bir olup o sonsuz deryaya akmamız gerekir.

Vuslat yolculuğunu cemaatle bir olup yapmalıyız. Bu durumda yol alırken hepimiz birbirimize destek olmuş oluruz. Cemaat bir ve beraber değilse cemaat değildir ya da bir ve beraber olmayanlar daha cemaatin ne olduğunu, nereye gittiğini, ne yapmaları gerektiğini anlamamıştır. Eğer biri cemaatin içinde birilerini beğenmez; “bu kişi cemaatte olmasın, dışarıda kalsın” derse bu zulüm olur. Yani kendi velinimetine, ona yardım edecek olana; “bu olmasın” demiş olur. O olmasın da sen tek mi olacaksın. Yoksa bunu mu demek istiyorsun! Böyle bir şey olur mu! Tek başına kalırsan sen de; “ben kimseyle birleşmek, beraber olmak istemiyorum” diyen o yağmur damlası gibi toprağa gömülüp çamur olursun; yani dünyaya dalar, dünyalık olursun.

Bunu ayetlerin ölçüsüne vurduğumuzda nasıl anlamalıyız?

Mesela; herkes Allah’ın Bedir ehlinden razı olduğunu bilir. Peki, Bedir ehli Allah’ın onlardan razı olması için ne yaptı? -Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Bedir Savaşı’nda sahabeye; “benimle gelin” dedi, onlar da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in

peşinden gitti. Yaptıkları tek şey buydu, başka bir şey değildi; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le bir ve beraber olmalarıydı.

Sahabeler Bedir'de toplam 313 kişiydi ve doğru dürüst silahları bile yoktu. Müşrikler ise 900 kişilik bir orduyla savaşa tam teçhizatlı olarak gelmişti. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu durumu görünce sahabeye bakıp; "acaba bunlar benim arkamda durur mu" diye düşündü. Bu arada Medineli bir sahabe, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kendilerine neden böyle baktığını anladı ve öne çıkıp;

-Y*a Resulullah! Allah'a yemin ederiz ki sen bize şu denizi (Kızıl Deniz'i) gösterip dalarsan biz de seninle beraber dalar, gözümüzü kırpmadan seninle ölüme geliriz. Bizden yana hiç endişen olmasın"*[2] dedi.

İşte sırf bu hallerinden dolayı; cemaat halinde bir ve beraber hareket ettikleri için Allah onlardan razı oldu. Bu yüzden her zaman; "ölçümüz peygamberler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve sahabelerdir" diyoruz.

Başka bir savaşta ise bir kısım sahabe savaşa gitme imkânı olmadığı için savaşa gidememişti, gitme imkânı olan üç kişi de bilerek oyalanıp gitmemişti. Bir de gitmek istemeyip mazeret üretenler vardı. Allah, o mazeret üretenlere lafı dolandırmadan tek kelimeyle; **"münafık"**[3] dedi. Sırf peygamberle beraber savaşa gitmek istemedikleri, bahane ürettikleri için Allah onlara bu ismi verdi, gidenler ise Allah'ın rızasını kazandı.

Aynı şekilde Allah ayet-i kerimede; **"o ağacın altında sana biat edenlerden Allah razı oldu"**[4] buyurdu. Neden? -Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi oldukları, onunla beraber cemaat halinde hareket ettikleri için. Demek ki mesele; cemaatin içinde olmak,

---

[2]Müslim, Cihad 83, (1779); Ebu Davud, Cihad 125, (2681)
[3]Tevbe /81-84
[4]Fetih /18

elimizden ne geliyorsa onu yapmak ve "ben de varım, ben de buradayım" demekmiş.

Biri elinden geleni yapıp; "ben de varım, ben de buradayım" derse birliği sağlamış, dolayısıyla deryaya gitmek için yola çıkmıştır. Cemaat olmayı, vuslat yolculuğu yapmayı böyle anlamazsak başka şeyler peşinden koşar, başka şeyler isteriz.

Asıl nimet; beraberliği sağlayıp deryaya doğru akmaktır. Bize düşen de elimizden geleni yaparak; "ben de burdayım" diyebilmektir. Böyle dersek her şey tamam olur inşallah.

Allah, Bedir ehlinden de o ağacın altında biat edenlerden de razı olurken hiç birini diğerinden ayırt etmedi; çünkü hepsinin gönlündekini biliyordu. Demek ki mesele; niyetmiş, elinden geleni yapmakmış; yoksa "şunu göreyim, bunu göreyim, şu şöyle olsun ya da böyle olsun" demek değilmiş. Biz de elimizden geleni yaparsak yol alırız; yoksa yol almamız mümkün değildir.

Bu anlattıklarımız bir gönül yolculuğudur ve bu gönül yolculuğunu mürşidin gönlünden yapmak gerekir; çünkü bu yol oradan geçer.

İyice anlaşılsın diye her şeyi anlatmak zorundayız. Öyle ki hiç kimse; "ya rabbi! Ben bilmiyordum" demesin. Bununla beraber anlattıklarımız herkes tarafından anlaşılsın diye bir beklentimiz de yoktur; çünkü bizi ancak "ben rabbimi, rabbimin rızasını, dostluğunu istiyorum ve buna karşılık ona vasıl olmak için ne gerekirse yaparım" diyenler anlayabilir.

İmanı, şehadeti anlatırken "şahit olmak lazım" dedik. Şahit olmak derken kastettiğimiz; Allah, Allah'ın tecellisi, isimleri ve güzelliğiydi. Bu durumda biri işi anlamayınca "şahit olmak lazım" derken Allah'ın ona perdeyi aralamasını ve müşahede etmeyi bekler. Bu yanlış bir beklentidir, o kadar anlattık; ama demek ki hâlâ ne demek istediğimiz anlaşılmamış ya da anlamaya çalışırken

önümüzdekini değil uzaktakini anlamaya çalışmışız. Öncelikle önümüzde hazır olanı anlamaya çalışmamız, bununla beraber Allah'ın tecellisini, isimlerini sevmemiz gerekir. Böyle yaptıktan sonra gerisi gelir; çünkü Allah bütün kullarına bu hakkı verir ve tanır.

Her şeyi olduğu gibi söyleyeceğim ki iyice anlaşılsın. Bizimle üç sene, beş sene, on sene veya yirmi senedir beraber olanlar, üzerimizde Allah'ın isimlerinin tecellisinden başka bir şey gördüler mi? Bizim üzerimizden Allah'ın hangi ismine şahit olmadılar ki!

Kardeşlerimiz bizimle tanıştıkları ilk anda öncelikle Allah'ın Vedud ve İlah ismine; yani onlara karşı olan sevgimize ve muhabbetimize şahit oldular. Aynı şekilde merhametle, şefkatle onlara muamele etmemize; yani Allah'ın Rahman ve Rahim ismine şahit oldular. Kardeşlerimiz buna sadece şahit olmadılar bir de bu isimlerle muhatap oldular; yani yanlış yaptıklarında onları affedip, mağfiret ettiğimizi, hiç yanlışları olmamış gibi onlara muamele ettiğimizi görüp bunu tattılar ve buna kendi üzerlerinde şahit oldular.

Allah'ın tecellisi daha nerden ve nasıl görülecek! "Mürşid-i kâmil, Allah'ın zatıyla ve sıfatıyla tecelli ettiği zattır" demedik mi! Allah, Mürşid-i kâmilin üzerinden gösterdiği bu tecelliyi daha nasıl göstersin! Yani bu hala görülmemiş, anlaşılmamış mı? Dervişin önce önündekini; yani mürşidini görmesi gerekir.

Bir de kalkıp, Allah'ı ve onun isimlerini sevdiğini iddia ediyorsun! Mademki Allah'ı isimlerini seviyorsun, bu durumda Mürşid-i kâmil üzerinden tecelli eden muameleyi, tecelliyi sevmen gerekmez mi! Allah'ı sevdiğini iddia ediyorsan bu tecelliyi de sevmen gerekir; çünkü Allah, kâmil manada isimlerinin tecellisini peygamberler, resuller ve Kıyamete kadar gelecek olan peygamber varisleri; yani Mürşid-i kâmiller üzerinden gösterir. Allah bu tecellileri daha nasıl ve neyle göstersin! Elbette ki herkes

Mürşid-i kâmili kendine göre, anladığı kadarıyla sever, hatta elinde olmadan iradesiz bir şekilde sever. Tabi sevdiği aslında mürşidi değildir, mürşidinin üzerinden tecelli eden Allah'ın isimleridir.

Biri bütün bunları görmesine, Allah'ın isimleriyle, tecellisiyle karşı karşıya kalmasına rağmen hâlâ mürşidinde kusur arıyorsa demek ki sevmeyi bilmiyor, sevemiyor ya da mürşidini seviyor; ama şeytan ona mürşidi hakkında vesvese veriyor, o da; "acaba nerde bir hata var, nerde bir kusur bulurum" deyip mürşidine öyle bakıyor, demektir.

Mürşidinde Allah'ın isimlerini sevip iman etmesi gerekirken kusur arayan birine hiç insan denir mi! Buna insan denmez. Bu kişi; fıtratını örtmüş, insanlığını ve fıtratını kaybetmiştir. Kimde kusur arıyorsun sen! Kusur, yanlış bulamazsın; çünkü gördüğün kusur senin kusurun, senin yanlışındır.

Evet, insan, beşerdir. Bu yüzden Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için ayet-i kerimede; **Kul innemâ ene beşerun mislukum:**[5] "De ki: Ben de ancak sizin gibi bir beşerim" buyurur. Bu doğrudur, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve bütün peygamber varisleri beden itibariyle beşerdirler; ama aynı zamanda Allah'ın nefhettiği ruhu kendilerinde açığa çıkarıp Hz. İnsan olmuşlar, Allah'ın isimlerini, El Esmau'l Husna'yı üzerinde göstererek Allah'a halife olmuşlardır. Sen de buradaysan Allah'ın isimleriyle, tecellisiyle, muamelesiyle karşı karşıyasın. Bunu görmemek için ne zamana kadar gözünü kapatacaksın! Önce bu tecelliyi sevmen ve nimet olarak yeterli görmen lazım; çünkü nimet budur. Bu nimete ne zaman şahit olacaksın, daha şahit olamadın mı! Şahit olup Allah'ın o tecelli deryasına gark olmak için içeri gelmen lazım.

Vuslat kapısını açıp sizi içeri davet edeceğim; tercihinizi kendiniz yapıp, ya gelirsiniz ya gelmezsiniz. Vuslat kapısına hep

[5]Fussilet /6

beraber gelmeniz gerekir. Hep beraber derken; her birinizin gelmek isteyen her kardeşimizle kendisini bir görmesi gerekir, diyorum. **“Bölünüp parça parça olmayın, birbirinizle çekişmeyin, sonra gücünüzü kaybedersiniz”**[6] ayetinde Allah’ın söylediği gibi her bir kardeşiniz size güç verir. Nasıl ki damlalar birleşince bir birine güç, kuvvet ve destek oluyorsa, dolayısıyla birbirine zahmet değil nimet oluyorsa bu durumda sizin de kardeşinizi kendinizden ayrı görmeniz doğru değildir, zaten ayrı görürseniz bir olamazsınız; çünkü damlalar beraber olursa birleşir, bir olur. Aslında her bir damla bütün damlalarla bir olur ve damla denize aktığında, deryaya döküldüğünde artık o damlanın her biri derya olmuştur.

Allah ayet-i kerimede; **“Allah’ın ipine topluca sımsıkı sarılın”**[7] buyurur. Allah; “hep beraber, topluca sarılın” buyuruyorsa o halde tek başımıza değil hep beraber sarılmamız gerekir. İpe sarılınca Allah’a gitmemiz gerekir. Cemaat halinde olmadan tek başımıza asla ipe sarılamayız, aynı zamanda ipe sarılınca da bırakmamak gerekir.

Allah’ın sarılın dediği bu ip, Kur’an’dır, dolayısıyla canlı Kur’an olan Mürşid-i kâmildir. Bununla beraber gönül yolculuğu yapacaksak bu durumda canlı Kur’an’a sarılmamız, onunla bir olmamız gerekir ki mürşidimiz bizi taşıyabilsin, onunla beraber gidebilelim.

Vuslat yolculuğunda cemaattekilerin mürşidiyle kuracağı bu birlik; muhabbetle, sevmekle, aşkla sağlanır. Kişi isterse dünyanın öbür ucunda olsun mürşidini seviyorsa mürşidiyle beraberdir, sevemiyorsa yanında da olsa beraber değildir. Biri önündeki ipi; yani Allah’ın isimlerinin tecellisini, hidayeti ve mürşidini görmezse “ben” demekten kurtulamaz. “Ben” diyenler,

[6]Enfâl /46, Âli İmran /103
[7]Âli İmran /103

"ben" demekten kurtulmayanlar "Allah" diyemez, "Allah" diyenler de "ben" diyemez.

Allah diyenler "ben" demez, "biz" der.

Mesela Fatiha'yı okurken; **İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:**[8] "Yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız seni istiyoruz" deriz. Dikkat edilirse Allah bize nasıl dua edeceğimizi öğretirken ayette "ben istiyorum" değil "biz istiyoruz" de, buyurur. Hemen devamında ise **ihdinâ sırâtel mustakim:**[9] "Bizi sırat-el mustakime hidayet et" buyurur.

O halde biz de Allah'ın öğrettiği üzere "ben" demek yerine "biz, hepimiz" demeliyiz; çünkü "benlik" tek başına oraya gidemez. "Biz" demedikçe Allah duamızı kabul etmez. Allah bu ayetle bize; "benim öğrettiğim gibi dua et. Benim istedim gibi iste, böyle istemen lazım ki benden istediğini alasın, isteğin doğru olsun, kabul görsün" buyurur.

Beraber olunca bir oluruz, bir olursak beraber oluruz. Birbirimizi velinimet, ikram ve rahmet olarak görüp, beraber güç ve kuvvet halinde olursak o kuvvetle deryaya doğru aktığımızı anlarız, bunu idrak edersek birbirimizi sever ve hep beraber deryaya doğru akarız.

Deryaya doğru akarken kim neyi yapabiliyor, nasıl yapabiliyorsa onu yapabildiği kadarıyla yapar. Elinden geleni yaptığında beraber olduklarına destek olmuş olur ve verdiği bu destek de ona ayrıca kazandırır; çünkü ona güç ve kuvvet verir.

Hiç kimse tek başına kurtuluşa ermez, eremez. Nasıl ki sahabeden biri "bence bu böyledir" diyerek Resulullah (a.s.v.) Efendimiz'den ayrılıp kendince bir yol tuttuğunda gideceği yer cehennemdiyse, aynı şekilde Kıyamete kadar da bu böyledir.

[8]Fatiha /5
[9]Fatiha /6

Bununla beraber böyle bir şey şeytana dostluktur. Söyledim; böyle bir durumda kişi gücünü kaybeder, toprağa batar çamur olur, dolayısıyla onda çamurdan başka bir şey olmaz.

Bu yüzden "sevmek her şeydir" dedik. Sevdiğimiz kadarıyla Allah'a yakın, halife, ayna olur, dost oluruz. Bu sevgi aynı zamanda imandır. Zaten kulluk, âbdiyet; bu sevgiyi kazanmak için koşuşturmak, çaba ve gayret sarf etmektir. Âbdiyet imtihanı da baştan sona bu imanımızı, sevgimizi ispatlama imtihanıdır.

Evet, mürşidin işinin; kulu, Allah'a, Allah'ı da kuluna sevdirmek olduğunu tekrar tekrar söylemiştik.

Peki, bunu nasıl anlamamız gerekir?

Mürşid, dervişi temizleyip, Allah'ın sevgisine layık hale getirir. Allah'ı dervişe nasıl ve nerden sevdirir? -Kendi üzerinden sevdirir. Allah, mürşid üzerinden isimleriyle tecelli edip dervişe muamelede bulunur ve derviş, mürşidi üzerinden bu isimleri sever, dervişin bu sevgisi mürşidinin üzerinden de Allah'a gider.

Dervişin, Allah ile muhatap olabilmesi için çok taşkın bir muhabbetinin olması gerekir. Nasıl? -Derviş önce mürşidini sever, mürşidini severken onun üzerindeki Allah'ın isimlerinin tecellisini sever. Bu muhabbet, kemale erip olgunlaştığında ve mürşid dervişine güvenip; "artık bu derviş işi becerir" dediğinde dervişinden kendisine gelen bu sevgiyi Allah'a yönlendirir. O derviş kendini bir anda Allah'ın huzurunda bulur; ama dervişin bu sevgisiyle huzura daha çok yaklaşabilmesi için Allah'a olan sevgisinin taşkın olması gerekir.

Mesela; bir tas suyu yere döktüğünde o su bir adım bile gitmez, bir kova su yere döktüğünde ise iki üç adım gider; ama o sevgi olan suyun Allah'ın huzuruna kadar gidebilmesi için ırmak gibi çağlaması gerekir.

Mürşid, bu sevgiyi Allah'a yönlendirince dervişin bu sevgisinin arşa kadar gidebilmesi gerekir, yoksa derviş yolda kalır, geri döner ve düşer. Demek ki iş mürşidini sevmekte bitiyormuş. Birileri bunu anlamayınca "niye bu böyle" diye kendi kendine fikir üretir.

Zaten bütün sahabeler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i böyle sevmişti. Allah ayet-i kerimede; **"ben bu risaletim (davetim, sizi Allah'a taşımam) karşılığında herhangi bir ücret istemiyorum, yakın bir sevgi hariç"**[10] buyurur. Sahabe de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i yakından sevip ona; "anam, babam sana feda olsun" demişti.

"Anam, babam sana feda olsun" demek; fani olan toprak tarafım, baki olana feda olsun demektir. Yoksa mesele ana ve baba meselesi değildir. Biri; "seni anamdan ve babamdan daha çok seviyorum" dediğinde "ahireti dünyadan, seni kendimden daha çok seviyorum" demiş olur. Burada tercih kula aittir.

Sahabelerin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i annelerinden, babalarından daha çok sevmesinin sebebi; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in manevi olarak sahabenin doğumunu gerçekleştirip, onları büyütmesi, Allah'a taşıyıp dost yapması, onları fani olandan baki olana taşımasından dolayıydı.

Sahabe de tıpkı bizim gibi insanlardı. Bununla beraber istisnalar kaideyi bozmaz, önceki hayatlarında neredeyse hepsi şirk içinde, yanlış, günah ve zulüm içindeydi. Zaten genel olarak da böyleydi; ama iman edip, Allah'ı ve resulünü sevince her şeylerini Allah'a kurban ettiler. Bunun karşılığında da Allah'ın rızasını, dostluğunu, cemalini, yakınlığını; yani Hz. İnsan olmayı kazandılar.

---

[10]Şura /23

Hayatı böyle görüp, böyle anlamayana kadar Allah'ı da, İslam'ı da peygamberi de, dini de, mürşidi de anlamayız, kendi kendimize hayal kurarız. Din, hayal değildir. Sahabeler hayal mi kurdu, canlarını, her şeylerini ortaya koymadı mı? Hepimiz biliyoruz ki canlarını, her şeylerini ortaya koydular.

Böyle olmayana kadar kimse sahabe gibi olmaz, olamaz; yoksa "ben rüya gördüm, havada uçuyordum" demekle kimse sahabe gibi olmaz. Uç bakalım, nereye uçuyorsun! Senin bu rüyadan Allah'ın sana; "kulum bana gel" dediğini anlaman gerekir, yoksa uçman sahabe gibi olduğun anlamına gelmez.

Söyledim, Allah bize neyi tattırırsa tattırsın, yaşatırsa yaşatsın, bizden onu anlamamızı ister; çünkü her şey Allah'ı anlatır, Allah'ı anlatmayan hiçbir şey yoktur.

Mesela hepimiz şahit oluyoruz ki; birbirimizden şikâyetçi olup "falancaya böyle böyle iyilik yaptım; ama o bana şöyle nankörlük yaptı" diyoruz. Bazen bu nankörlüğü en yakınlarımızdan; yani eşimizden, evladımızdan, annemizden, babamızdan, komşumuzdan, arkadaşımızdan ya da sevdiğimiz herhangi birinden görüyoruz. Onu çok sevip iyiliği için bir şeyler yapmaya çalışıyoruz, sonra o kişi de bütün bu sevgimizi yok sayıyor. Biz de ona bu yüzden kızıyoruz. Hâlbuki bu yanlıştır. Kızıyorsak bir şey anlamamışız; yani Allah'ın bize göstermek istediğini, öğretmek istediğini anlamamış, onu ayet olarak okumamışız demektir.

Böyle bir durumda Allah bize neyi öğretir, neyi okumamızı ister?

Allah bize; "bak kulum! Sen birini sevdin, onun için hesaplar yapıp iyiliğini düşündün, onun için bir de şöyle şöyle fedakârlıklar yaptın; ama o bunu görmezden gelerek nankörlük yapıp bu sevgini, iyi niyetini örttü. Sen de buna nasıl kızdın, bu sana nasıl ağır geldi, gördün mü! Bir de kendine bak. Seni zatımla, sıfatımla

tecelli edip ben yaratmışım, seni varlıkta durduran, kendimden hayat veren, varlık veren benim. Her rızkını, her nimetini sana veren, senin için ebedi hayatı, cenneti hazırlayan benim; ama bak sen de benden yüz çeviriyorsun! Bu durumda benden ne bekliyorsun. Bak nankörlük yapıyorsun! Şimdi bunun ne kadar ağır bir şey olduğunu tattın mı, bak ne kadar ağırmış, gördün mü" der.

İnsanların bize olan bu muamelesinde aslında Allah bize böyle söyler; ama biz kalkıp karşımızdakini suçlarız. Oysaki bu yanlıştır! Rabbimizin bize ne öğretmek istediğini anlamamız için kendimize bakmamız lazım. Allah'ın burada bize öğrettiği bir şey vardır. Doğru bakacak olursak hiçbir yerde hiçbir yanlış yoktur, her şey eksiksiz ve tamdır. Muameleyi yapan Allah'tır, bu durumda nasıl eksiklik olsun! Eksik ve yanlış bizim bakışımızdadır, biz yanlış görüyoruz. Oysaki Allah'a göre baktığımızda bize yapılan muamele ne bir eksik ne bir fazladır.

Cennet; Allah'ın mü'min kuluna olan sevgisinin tecellisidir. Allah ayet-i kerimede; **"cennette ne isterseniz sizin için vardır"**[11] buyurur. Hatta cenneti bir de detaylı olarak anlatır; çünkü cennet, Allah'ın kuluna olan sevgisinin karşılığıdır, dolayısıyla kul neyi seviyorsa Allah kulu için cennette onu yaratır. İşte bu yüzden cennette sevgiden, muhabbetten, aşktan başka bir şey yoktur.

Bir de cehennem vardır. Peki, cehennem nedir?

Cehennem de; Allah'ın sevgisine, muhabbetine ihanetin sonucudur. Bu ihaneti insanın kendisi yapar. Kişi Allah'ın sevgisine ihanet ettiği için hainliğinin cezasını, ateşini de beraberinde cehenneme götürür. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"cennette nimet yoktur, herkes nimetini beraberinde götürür"*

[11]Fussilet /30-31

buyurur. Bu nimet; kulun, Allah'a olan aşkı, muhabbeti, imanıdır. Kulun bu imanı orada cennete dönüşür.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hadisin devamında; "cehennemde ateş yoktur, herkes ateşini beraber götürür" buyurur. Cehenneme gidenler Allah'ın sevgisine, nimetine, ikramına, tecellisine, rahmetine ihanet etmiş olan hainlerdir. Böyle yapmakla Allah'ı yok saymışlardır. İnsanın burada yaptığı hainlik ahirette onun için ateşe dönüşür; çünkü beraberinde götürdüğü budur. Demek ki cehennem hainlikten başka bir şey değilmiş! Bu yüzden cennetteki nimetler de, cehennemdeki azap da, ateş de herkes için farklı farklıdır.

Allah'ı sevmek; "ben Allah'ın sevgisine ihanet etmiyorum, Allah'ı seviyorum demek" değildir.

Bizi seven herkes Allah ile bizi sever; yani Allah, kullarının üzerinden bizi sever, buna cansız varlıklar da dâhildir. Bu yüzden hepsinin sevgisine şükretmemiz, teşekkür etmemiz, bu sevgiye kıymet, değer vermemiz gerekir; çünkü bu sevgi kimden ve nerden gelirse gelsin aslında Allah'tan gelmiştir.

Kul, bir tek Allah ile muhataptır, her bir kul için bu böyledir. Gerisi imtihandır. İmtihan ne olursa olsun, böyle anlayınca varlıkta, kâinatta, Allah'ın muamelesinde hiçbir terslik, hiçbir eksiklik ya da yanlışlık olmadığını görür ve buna şahit oluruz. Buna şahit olunca yapacağımız tek şey; her şeyin yaptığı gibi semah etmek, dönmektir.

Dönmeyen, semah etmeyen hiçbir şey yoktur. Bir atom da, atomun içindekiler de semah eder. Atomun meydana getirdiği her ne varsa her şey semah halinde aşk ve muhabbetle kendi etrafında, Allah'ın kendisine olan tecellisinin etrafında döner. Semah etmek bu demektir.

İki türlü semah vardır; biri zahiri semah, diğeri de manevi semahtır. Mevlana zahiri olarak semah etmiştir. Elbette ki onun manevi semahı zahire aksettiği için zahiri olarak da semah etmiştir. Bütün kullar, bütün varlık, ruh; “rabbimizi gördük” diye bedeninde, kendi etrafında semah eder. Bu yüzden bizim de gönlümüzün mutlaka semah halinde olması gerekir. Zahiri olarak dönmemiz gerekmez, gönül itibariyle dönmemiz gerekir.

Semahın bir hikmeti vardır. Semah etmek; tevhit demek, birlemek demektir. Mesela bir tencereye farklı farklı sıvılar koyarsak; yani biraz mürekkep, biraz su, biraz yağ, biraz bal, biraz süt, biraz da yoğurt koyarsak hepsi birbirine karışmadan ayrı ayrı durur. Bunların birbirine karışabilmesi için kepçenin o tencerenin içinde semah etmesi; yani dönmesi gerekir. Kepçe tencerenin içinde semah ettiği zaman bu sıvıların hepsini karıştırır, birler, bir hale getirir. Bu yüzden tencerenin içindeki sıvılardan her biri artık “ben” dediğinde aslında diğer sıvıları da kastetmiş olur; yani tenceredeki sıvılarda tevhit sağlanmış olur.

Manevi semah için de bu aynen geçerlidir. İnsan, manevi olarak semah etmezse insan olmaz. İnsanın, rabbini tesbih edebilmesi, rabbine doğru akabilmesi için semah etmesi gerekir.

Hepimiz Arapçada “sebehe” kelimesinin tesbih etmek; yani akmak anlamına geldiğini biliyoruz. Peki, insan tesbih ederken nereye akar? -Elbette ki rabbine akar. İnsan, rabbine koşmuyorsa istediği kadar; “subhanallah” desin tesbih yapmamıştır; çünkü insanın tesbih ederken akması, akarken de dönmesi gerekir. İnsanın gönül dönüşü durursa insan kendi çamuruna batar; yani insanın mutlaka aşkla, muhabbetle bir gönül semahı olmalıdır. Bütün bunları anlayabilmemiz için kendimize, içimize, gönlümüze dönüp bakmalıyız. Yoksa bir avuç toprak olmaktan kurtulamayız. Bir avuç toprak, biraz su, biraz sıcaklık, biraz da hava tamamdır; çamur oldu gitti.

Mürşid-i kâmil; kendisiyle beraber olanlara, kendisini dinleyenlere, tabi olanlara aşkı, muhabbeti verip onlara bu semahı yaptıran, bu semah haliyle onları rabbine taşıyandır.

Semah, bir tek kendi etrafında dönmek değildir. Semah; insanın düşündüğü her ne varsa insanı onunla birleyip tevhidi sağlar; çünkü ona "lâ ilâhe illallah" dedirtir. İnsanın her şeyle bir oluncaya kadar semah etmesi, semahının bu kadar büyük olması gerekir. İnsan bir olunca bütün varlık, bütün mahlûkat, her ne varsa hepsiyle birlikte "lâ ilâhe illallah" der.

Aşkı, muhabbeti, imanı tatmadan, yaşamadan ne aşk olur, ne muhabbet olur, ne de iman olur.

Söyledim; Allah'ın tecellisiyle, isimleriyle karşı karşıya olacağız; ama bu tecelliyi, bu isimleri sevmeyeceğiz, sevemeyeceğiz, kendimize bir bahane üreteceğiz öyle mi! Böyle bir şey olabilir mi! Bu nasıl bozulmuş bir fıtrattır böyle! Böyle olanlar bir de hâlâ Allah'ı sevdiğini iddia eder! Bu nasıl bir sevgidir böyle, hangi hayali kuruyorsun! Derviş, Allah'ın yaptığı muameleyi mürşidinin üzerinde görür; sevgiyi de, rahmeti de, affı da, mağfireti de, nimeti de, ikramı da onun üzerinde görür. Eğer görmezse kendi kendine hayal kurmuş olur.

İman kitabında kardeşlerimizle birlikte umrede yaşadığımız dua halini anlatmıştım. Bir daha anlatayım;

Kardeşlerimizle birlikte umredeyken onlara; "öyle bir duanız olsun ki o duayla hem dünyanız hem ahiretiniz cennet olsun. Bu duayla Allah'ın rızasını isteyin. 'Bu duam karşılığında canımı vermeye hazırım, ya benden razı ol ya da canımı al ya rabbi' veya 'cemalini istiyorum, karşılığında canımı almana razıyım' yahut 'gelmiş, gelecek günahlarımı affet. Bunun karşılığında canımı veririm ya rabbi' deyin" demiştim.

Bir kısım arkadaşlar dualarını yaparken “ya rabbi cemalini müşahede etmek istiyoruz” dediler. Allah’ın cemalini nerde, nasıl müşahede edecekler? Mürşid-i kâmilin üzerinde müşahede edecekler. Allah, kulunun duasını kabul ederse mürşidine tecelli eder, o da bu tecelliyi mürşidi üzerinden seyreder. Allah’ın ölçüsü böyledir. Duayı kabul ederse böyle olur, zaten öyle de olmuştu. Bu müşahede doğru bir müşahededir. Allah perdeyi kaldırıp böyle dua yapanlara; “gör” der.

Elbette ki bu bir basamaktır, dervişin önce mürşidi üzerinden görmesi, o kapıdan içeri girmesi gerekir; çünkü Allah dervişin duasını kabul ettiğinde tecelliyi böyle gösterir. Allah aslında hep oradan ona müşahede ettirip isimlerini göstermişti; ama o bunu anlamamıştı. Bu durumda dervişin mürşidiyle bir olması, kendini onunla bir görmesi, mürşidinde hata ve kusur aramak şöyle dursun kendini ondan ayrı bile görmemesi gerekir.

Dervişin, mürşidinin gönlüne girmesi ya da mürşidin onu gönlüne alması için derviş kendini mürşidiyle bir görmeli, her halükârda kendini mürşidiyle birlemelidir. Dervişin bu birlemeyi yapabilmesi için ya “ben oyum” ya da “o benim” demesi; yani kendini mürşidiyle birlemesi gerekir. Derviş kendini mürşidiyle bir gördüğünde mürşidiyle beraber yolu gitmeyi kabul etmiş olur.

Mürşid, dervişe önce bu birlemeyi öğretir, o da kenarından, köşesinden elinden geldiği kadar gerekeni yapmaya çalışır. Herkes ne kadar yaptığını ve ne kadar yapabileceğini de bilir. Derviş kendini mürşidinden ayrı gördüğünde ayrılık olur; yani “ben” demeye devam ederse “ben” demekten kurtulamaz. Dervişin “Ben” demekten kurtulabilmesi için ya “ben oyum” ya da “o benim” demesi gerekir. Derviş kendi nefsinin benliğinden kurtulmak için böyle söylemek zorundadır. Böyle söylemezse benliğiyle beraber kalır, yolu gidemez.

Derviş neyi görürse görsün, neyi yaşarsa yaşasın, hepsi ona sadece yolu gösterir. Hakikat bu gördükleri, yaşadıkları değildir, bunlar sadece hakikatin gölgesidir. Derviş hakikate erebilmek için nefsinin karanlığından, benliğinden kurtulmalıdır. Bunun da yolu sadece kendini mürşidiyle birlemesinden geçer. Yoksa fikir beyan eder. Bir derviş eğer mürşidine karşı fikir beyan edebiliyorsa asla benliğinden, varlığından, ilminden kurtulamaz.

Evet, cenneti ve cehennemi anlattık. Cennetlikler ve cehennemlikler kazandıklarını buradan götürüyorsa o halde cennetliklerin nimeti, cehennemliklerin de ateşi burada üzerlerindedir. İşte Mürşid-i kâmil bunu gören, bunu bilen, cehennemlik olan kişi değişmeyi kabul ederse onun bu halini cennetle değiştirendir.

Kendi nefsimizden kurtulamadığımız takdirde Allah'ın bizi huzura kabul etmeyeceğini bilelim. "Lâ ilâhe illallah" demez, birliği, tevhidi kazanmaz, her şeyi kendimizle bir görüp, her şeyin, rabbini hamd ile tesbih etiğini idrak etmez, bunu kabul etmez ve sevmezsek huzura layık olmayız; yani Allah bizi kabul etmez.

Daha önce de söyledim; beş sene, on sene, yirmi senedir dergâha geldiği halde hâlâ yerde sürünenler var. Yazık, yakışıyor mu böyle! Ne zamana kadar yerde sürüneceksin! Hani Allah'a dost olmaya karar vermiştin, hani benimle gelmeye karar vermiştin! Benimle böyle mi geliyorsun!

Başka insanları, başkalarını görmekten artık kurtulmamız gerekir. Her şey, herkes bizim için bir imtihan, bir kazanma vesilesidir, dolayısıyla velinimetimizdir. Velinimet olmayan hiçbir şey, hiç kimse yoktur. Velinimeti sevmek lazım. Velinimet bizim için nimete sebep olduğundan dolayı sevilmeye layıktır.

Bütün işleri yapan Allah'tır. Allah ayet-i kerimede sahabe için; **"(savaşta) onları siz öldürmediniz; ama Allah onları öldürdü**

ve attığın zaman sen atmadın, Allah attı”[12] buyurur; yani “işi yapan benim. Sen atmış gibi görünebilirsin; ama atan aslında benim.” Allah başka bir ayet-i kerimede; **“sen sevdiklerine hidayet veremezsin, hidayeti Allah verir”**[13] buyurur. Bu; “sen kulluğunu yap, işini yap” anlamına gelir.

Allah ile muhatap olmadığımız bir anımız bile yoktur. Bu yüzden neyle ve kiminle muhatap olursak olalım hepsinin sahibinin Allah olduğunu, Allah’ın bizi imtihana tabi tutup ikram etmeyi, öğretmeyi dilediğini unutmayalım. Yoksa her birini farklı farklı varlıklar olarak görüp; “şu şöyle yapıyor, bu böyle yapıyor” dersek varlığın sahibini unutmuş, yok saymış, inkâr etmiş oluruz.

Bu arada herkes kendini hazırlasın, umrede sadece canımızı vermenin provasını yaptırdım. Orada Allah’a; “senden seni istiyorum, rızanı, dostluğunu, cemalini istiyorum. Bunun için canımı vermeye hazırım” dediniz, size bunu dedirttim. Provayı yaptınız, dolayısıyla tecrübeniz vardır.

Hani vuslata ermek istiyordunuz ya, haydi gelin! İnşallah bu ramazan ayında vuslat kapısını açıp, size “gel” diyeceğiz. Orada nefsiniz olduğu gibi durursa zaten toz duman olursunuz. Nefsinizden kurtulmuşsanız selamette olur, huzura kabul edilirsiniz inşallah!

Kul ile Allah arasındaki perde nefis perdesidir. Orayı geçemiyoruz, onu bırakamıyoruz, onu Allah’a kurban edemiyoruz. Allah, Habil ile Kabil’e kurban etmelerini emretti. Habil en güzelinden getirip kurban etti, Kabil ise; “nasıl olsa oraya götürdüğümüzde bir ateş inip kurbanımızı yakacak, onu yiyecek. O zaman en güzelini götürmeye ne gerek var” deyip “Allah’ın

[12]Enfâl /17
[13]Kasas /56

kendisinden kurban etmesini istediklerinin en kötüsünü götürdü.”[14]

Allah’ın bu kıssada bize öğretmek istediği bir hikmet vardır. Allah bu kıssayla bizlere; “sen yeryüzünde bir kişi de olsan illa kurban edeceksin; yani emeğinin karşılığını Allah’a kurban etmen gerekir” der. Habil ile Kabil’in kurban kıssasından bunu anlamamız gerekir.

Diğer ümmetler de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e; **“ateşin yiyip bitireceği bir kurban gözümüzün önünde olmadıkça seni peygamber olarak kabul etmiyoruz”**[15] demişlerdi.

Ateş bir şeyleri zahiri olarak yiyip bitirir. Bir de manevi ateş vardır. Bu manevi ateş; aşktır. Aşk, zahiri ateşi de yiyip bitirir, cehennemi de söndürür. Aşk aynı zamanda nefsi de yer, bitirir. Bu aşk ateşi nefsimizi yiyip bitirmiyorsa aşkımızda bir sorun var demektir. Bu, aşkı almadığımız anlamına gelmez. Evet, aşkı alıyoruz; ama kullanmasını beceremiyoruz. Gerektiği yerde kullanmıyoruz ya da o aşkı götürüp savuruyor, çöpe atıyor, bir şeylere feda ediyor, dolayısıyla kendimize yazık ediyoruz anlamına gelir.

Allah, nefsini bir anda kurban edenlerden razı olur. Bedir ehlini bir de o ağacın altında biat edenleri anlattım. Allah onlardan bir anda razı olmuştu; çünkü nefislerini Allah yolunda bir anda kurban etmişlerdi.

Mesela şahit oluyoruz, öyleleri var ki; bırakın nefsini kurban etmeyi basit, küçücük şeylere boğulur, düşer, nefsinin bir isteğini bile Allah’a kurban edemez.

Öncelikle bizi görmeniz lazım. Kendini gören bizi göremez, bizi gören de kendini göremez. Biri bizi görür, ne istediğimizi, neyi

[14]Maide /27
[15]Âli İmran /183

sevdiğimizi anlarsa, her ne yaparsa yapsın, neyi konuşursa konuşsun, neyi düşünürse düşünsün bizimle bir ve beraber olur dolayısıyla da bizi görmüş olur. Yoksa bağımsız olarak kendi hesabını yaparsa hiçbir zaman bizimle beraber olamaz, bizimle beraber gelemez, bizimle bir olamaz.

Biri kendini bizimle bir gördüğünde bizim aynı zamanda bizimle beraber olanlarla da bir olduğumuzu bilir. Bizimle beraber bir de onlarla beraber bir olur, onları sever, onları kendisiyle beraber bir görür.

"Ben buna kızdım, şuna kızdım" dersen benimle bir olamazsın. Sen hiçbir kardeşimize kızamazsın; çünkü kime kızarsan kız bana kızmış olursun. Eğer kızıyorsan beni hiç anlamamış, tanımamışsın demektir. Bir kardeşimize kızar, ona sıkıntı verirsen bana sıkıntı vermiş olursun. Sen beni böyle mi seviyorsun! Bunu benim üzerimden böyle anlaman gerekir.

Peki, bunu Allah'a göre nasıl anlaman gerekir?

Allah'ın kuluna rahmet etmen, merhamet etmen, onu sevmen gerekirken Allah'ın kuluna kızıyorsun. Allah bunu senden kabul etmez. İşi bizimle yaparsan biz işi yaparız hem de işi doğru yaparız. İşi bizimle beraber yapmazsan hiçbir zaman tevhidin olmaz; yani hiçbir zaman "lâ ilâhe illallah" diyemezsin. Sadece kenarından, köşesinden söylersin. Artık "bizi görün" diyoruz. Bu yüzden arkadaşların bunu böyle anlaması gerekir.

Allah hepimize hakikati görmeyi, birbirimizi görmeyi nasip etsin inşallah! Allah bizi hiçbir şeyi Allah'tan bağımsız olarak görmeyenlerden, tevhit ile bakanlardan eylesin inşallah! Allah bizi vahdette kesreti, kesrette vahdeti görenlerden eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 3

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Biliyorsunuz sohbetlerimiz; Vuslat yolculuğu, Aşktan Öteye Yol Yok sohbetleridir. Aslında bunu hep beraber anlamışız; ama ben sadece bir daha hatırlatıyorum. Bu yüzden bunu bir hatırlatma olarak sayalım. Allah'ın ayet-i kerimede; **"hatırlat, çünkü hatırlatma mü'minlere fayda verir"**[1] buyurduğu gibi biz de hatırlatıyoruz, hatırlatacağız inşallah.

Bir şeyi ilim ile, sonradan hâsıl olan bir bilgiyle bilmek başka bir şey, onun fıtratta var olması, Allah'ın onu fıtrata yazmış olması başka bir şeydir. Birine husuli ilim; hâsıl olan ilim, sonradan elde ettiğimiz ilim, diğerine ise huzuri ilim; bizde hazır olan ilim denir. Allah'a âşıklık, kendimizi bilmek, bizde hazır olan bir ilimdir. Örnek vermek gerekirse; insan kendini bilir, kendini bilmesi için ayrıca "ben varım" demesi gerekmez. İnsanın kendini bilmesi; huzuri ilim, hazır olan ilimdir. Aynı şekilde Allah'ı sevmek, Allah'a âşıklık da böyledir. Bunu Allah söylüyor.

İman fıtratta mevcuttur; çünkü ruhun kendisi iman, kendisi aşktır. Bu yüzden ruhta ayrıca imanın olması gerekmez. Kendisi rabbine, sahibine, kendisinden tecelli ettiği varlığa âşıktır; ama dünyaya geldikten sonra bir hikmet gereği bu âşıklığı unutuyoruz. Daha doğrusu Allah bunu perdeliyor ki onu, rabbimizi ve kendimizi arayıp bulalım.

Allah'ın bizi bu arayışa sokmasının bir hikmeti vardır. Hikmeti; kazandığımız bize ait olsun, emeğimizin, çabamızın, gayretimizin, cihadımızın karşılığı olsun, böylelikle Allah ile varlık

[1]Zâriyât /55

olalım diyedir. Çabamız, gayretimiz olmadan kendimizi bulsak, bilsek varlık olmuş olmayız; çünkü bu, Allah'ın ikramı olmuş olur. Hz. Âdem (a.s.)'ın cennetten dünyaya gönderilmesinin sebebi de budur.

Mesele kıymet bilme meselesi değildir. Mesele tatma meselesidir; yani rabbini bilme, tanıma, anlama meselesidir. Kul, Allah'ın her bir ismini Allah ona tecelli edince anlar, tanır, o ismi almak için çaba ve gayret sarf eder; yani gönlünü açıp, gereğini yerine getirmeye çalışır ve kazanır. Bu, kulun kazancı olmuş olur ki kul işte o zaman var olmuş olur. Yoksa melekler gibi nurdan varlık olur, daha doğrusu nurdan değil aşktan varlık olur.

İnsan, meleklerin secde ettiği aşktan, Allah'ın tecellisinden ibaret bir varlıktır. Allah'ın zatıyla, sıfatıyla tecelli edip, meleklere, cinlere secde ettirdiği bir varlıktır; çünkü saf aşktır.

İnsan, kendini perdeler; yani kendi ruhumuzdan perdelenmişiz. Allah da bu perdeleri aralamamız için bize; "haydi! Çaba, gayret sarf et, ruhunu bul, bul ki o ruh senin olsun" der.

Bize nefhedilen ruh bir emanettir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"biz, emaneti göklere, yere, dağlara arz ettik, onlar bu emaneti yüklenmekten çekindiler; ama insan bunu yüklendi"**[2] buyurur. İnsan bunu yüklenebilecek, taşıyabilecek vasıftadır; çünkü Allah onu bu vasıfta yaratmıştır. Yoksa bu vasıfta olmazsa emaneti yüklenemez. İnsan, emaneti yüklenmişse Allah ona; "bu emaneti al, sırtında gezdir sonra bırak" dememiştir. Bu emaneti yüklenmemizin bir hikmeti vardır.

Peki, hikmeti nedir?

Allah'ın, insana yüklediği emanet, kuluna nefhettiği ruhudur. Bununla beraber Allah ayet-i kerimede; **"Allah ona; 'ol'**

[2]Ahzab /72

dedi, o da oluverdi”[3] buyurur. Yani “sana nefhettiğim bu ruh emaneten duruyor, sen bu değilsin. Bu, sende şu anda emaneten vardır. Sen bir beşersin, bu emaneti, yükü sana yüklüyorum. Eğer sen kendi beşeri tarafını, nefsini, bedene ait arzularını, isteklerini bırakıp sana nefhettiğim ruh olursan Hz. İnsan olursun, o emanet, sana ait olur, sen o ruh olursun; ama senin o ruh olman gibi bir derdin, çaban, gayretin, cihadın olmaz, bedene ve nefse ait arzuları, istekleri bırakmaz, onlara sarılırsan bu emanetten mahrum kalırsın. Dolayısıyla senin üzerindeki muradım gerçekleşmemiş, emaneti almamış, emaneti kabul etmemiş, reddetmiş olursun” der. Yani bunun hikmeti; o emaneti üzerimizde taşıyarak Allah’ın nefhettiği ruh olmamız, Allah’a halife, ayna olmamızdır.

İnsanın beşeri tarafı tıpkı diğer mahlûkatlar gibidir. Hayvan demek; diri olan, Allah’ın Hayy ismiyle diri olan demektir. Eğer insan, Allah’ın kendisine nefhettiği emaneti almaz, almak için bir çaba, gayret sarf etmez, almak gibi bir derdi olmaz, bunu anlamazsa sadece hayvanlar gibi diri olmuş olur.

Mesela camilerde, hocalardan ya da büyüklerimizden mutlaka duymuşuzdur; “Allah, insana emaneti yüklemiştir” derler. “Peki, emanet nedir?” diye sorduğumuzda emanetin ne olduğunu bilmezler, gerçekten bilmezler. Allah, emaneti bize yükledi de neden yükledi? Biz eşek miyiz ki yükü alıp sırtımıza vurmuş! “Al bu yükü taşı mı” demiş! Bu emanetin bir hikmeti olmalıdır.

Emanet, Allah’ın insana nefhettiği ruhtur ve bu ruh, aşktan ibarettir. Bu aşk, Allah’ın aşkıdır, Allah’ın zati tecellisidir. Bu zati tecellide aynı zamanda Allah’ın isimleri vardır. Bütün isimler bu zati tecellide mevcuttur. Bu yüzden insanda olan özellik, insanda olan aşk başka hiçbir mahlûkatta, hiçbir varlıkta yoktur.

[3]Âli İmran /47, Meryem /35

İnsan dışında hiçbir varlık yeryüzünde Allah'a halife değildir, Allah'ı temsil edemez. İnsanın Allah'ı temsil etmesinin sebebi; kendisine nefhedilen ruhtur. Bu ruhun taşıdığı Allah'ın isimlerinden, sıfatlarından dolayı insan, rabbini temsil eder, bu yüzden insan secdeye layık olmuştur.

İnsan bu aşkı, muhabbeti sahibine yönlendirmezse; yani ruh, Allah'ın yoluna girmez, Allah'a koşmaz, Allah'a doğru semah etmezse bu durumda onu boğmuş oluruz; çünkü ruh, sahibini ister, rabbini ister, zaten ruhun başka bir şeyle mutlu olması da mümkün değildir.

Ruhun, Allah'a gidebilmesi için beşeri tarafın da onunla beraber gitmesi, ruhun arzusuna, isteğine, aşkına, muhabbetine tabi olması gerekir. Ya beden ruha tabi olur ya da beden, ruhu kendisine tabi ettirip; "benimle gel" der.

Misal olarak; bedenin bir binek gibi olduğunu, insanın da o bineğe bindiğini farz edelim. Bu durumda insanın bineği kullanması mı gerekir, yoksa bineği serbest bırakıp; "binek nereye istiyorsa oraya gitsin" demesi mi gerekir? Eğer bineğin kendisi istediği gibi hareket ediyorsa bu durumda o binek, insanı kullanmış olur. Her ne kadar bineğin üzerindeki insan olsa da o insanı istediği gibi hareket ettiren bineğin kendisidir; çünkü insanın, bineği kullanması gerekirken binek istediği yere gidiyor, istediği şeyi yapıyor, dolayısıyla üzerinde insan olduğu için o insanı da binek hareket ettiriyor, demektir. İnsandaki asıl binici; yani insanı hareket ettirmesi gereken ruhtur ve ruh o beden bineğinin üzerindedir.

Aslında yetkinin Hz. İnsana ait olması, bedenin de ona uyması gerekir; yani bineğin, kendi sahibine uyması gerekir, yoksa tam tersi olur. Tam tersinde sahibi bineğe uyar, binek nereye giderse sahibi de oraya gider, binek neyi isterse sahibi de onu ister. Aslında bineğin istedikleri sahibin istedikleri değildir. Sadece

binek; "ben seni tanımıyorum, senin isteklerini tanımıyorum, önemli olan benim isteklerimdir" der. Bu durumda binek azar, üzerindeki sahibini yok sayar. Bu azgınlık tabirini kullanan Allah'tır.

Allah ayet-i kerimede insan için; **"azgınlık yaptı, azdı"**[4] buyurur. İnsan bu azgınlığı ne zaman anlar? -Kul topraktan olduğunu, Allah'ın muradının ise kulunun Allah'a âbd olması, âşık olması, Allah'ı sevmesi olduğunu, sahibini araması, bilip bulması gerektiğini anladığında bunu anlar.

Allah, kuluna akıl vermiştir, kulun da bu akılla ruh ve bedenin istekleri arasında hüküm vermesi gerekir. Kulun aklı yoksa dini de yoktur. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"aklı olmayanın dini yoktur*"[5] buyurur. Burada kulun aklının devreye girmesi gerekir. Aklını kaybeden birini Allah dinden sorumlu tutmaz. Çünkü bedene ait istekler ile ruha ait istekler arasında tercihi yapacak olan akıldır. Allah bu yüzden ayet-i kerimede; **"canlıların en kötüsü aklını kullanmayan sağır ve dilsizlerdir (insanlardır)"**[6] buyurur.

İnsan, aklını kullanırsa nerede duracağını, ne yapması gerektiğini, kim olduğunu hatırlar, binekle biniciyi birbirinden ayırt eder; çünkü ikisi birbirine o kadar yakın, o kadar bir olmuştur ki insanın bir anda bunu birbirinden ayırt etmesi mümkün değildir. Böyle bir durumda insan; "ben" der, nefsini kasteder, öteki âlemde ruhtan bir şeyler hisseder; ama ne olduğunu bile anlayamaz. Hissettiği bu şeylere; sevmek, aşk, muhabbet diye kendine göre farklı isimler verir; ama gerçekte ne olduğunu anlamaz. Anlaması hiçbir zaman da mümkün değildir; çünkü ruhunun ve nefsinin istekleri birleşmiştir. O vehmi olan varlık,

---

[4]Alak /6
[5]Kenzul-ummal, C. 14, S.73
[6]Enfâl /22

benlik, ona elbise olmuş ve bu elbise de ona tabiri caizse katran gibi yapışmıştır.

İnsan bir Mürşid-i kâmille karşı karşıya geldiğinde işte o zaman düğüm çözülür, iş o zaman anlaşılır. İnsan daha önce aklıyla bir şeyler bilmiş, öğrenmiş, bir şeyler yapmaya çalışmıştır ve onun bu çabası, gayreti aynı zamanda onun duası olmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"kul bildiğiyle amel ederse Allah ona bilmediklerini öğretir"*[7] buyurur. Allah'ın va'di vardır. Allah'ın kuluna bir şey öğretmesi için kulun biraz kıpırdaması gerekir; ama kulun öğrenmek, anlamak gibi bir derdi yoksa hiçbir zaman öğrenemez, anlayamaz.

İnsan ne zaman bir Mürşid-i Kâmille karşı karşıya gelirse ruhu hemen orada feryat ederek sesini yükseltir, avazı çıktığı kadar bağırıp; "benim aradığım, istediğim budur, buradadır" der. Mürşid de ona; "gerekeni yapman lazım" der. İnsan da ya ruhunu dinler ve mürşide tabi olur ya da bedene, bineğine tabi olur, dolayısıyla aklı da bineğe tabi olmuş olur.

Derviş, mürşidini dinleyip, mürşidiyle beraber olunca mürşid, dervişe nasıl bir muamelede bulunur?

Daha önce söylemiştim; Mürşid-i Kâmilin, kendisiyle beraber olana, kendisine tabi olana yaptığı ilk muamele; dervişin ruhuyla nefsini birbirinden ayırmaktır. Mürşid, dervişin ruhuyla nefsini birbirinden ayırınca derviş kendini çift kişilikli zanneder, öyle hisseder; çünkü bir tarafı muhabbete gark olmuş halde Allah'ı isteyip feryat ederken öteki tarafı ise çok ters ve farklı şeyleri, dünyaya ait şeyleri ister. Derviş de bir ruh tarafına geçer, bir nefis tarafına geçer. O bile, kendini o anda anlayamayıp; "bana ne oluyor" der. Evet, derviş çift kişilikli olmuştur. Aslında olması gereken zaten böyledir. Bu kişilik tam olarak normal bir kişiliktir. Derviş daha önce ruhunu nefsin çamurunda boğduğu için kendini

[7] Keşful-hafa C. 2, S. 265

tek zannetmişti. Anormal olan hali, kendini tek kişilik olarak zannetmesiydi.

Derviş şimdi yola girmiş, nefisle olan savaşı şimdi başlamıştır. Hangisi hangisini bertaraf eder, örter, hükümsüz bırakırsa o kazanır. Bedenin, nefsin yanında olan taraf savaşı kazanırsa kişi bu savaşın sonucunda halis muhlis bir kâfir, bir müşrik olur; ama bu savaşı ruh tarafı kazanırsa bu sefer de kişi Allah'a halis muhlis dost olur.

İnsanlar genel olarak arada kalır, işi tam beceremez, yapmaya çalışır, biraz ruh tarafında, biraz nefis tarafında durur, dolayısıyla arada gidip gelir. Savaşırken bu normal bir durumdur; yani bu durum yolu yürürken, cihat ederken, kazanmaya çalışırken normaldir; ama bu her zaman için normal bir durum değildir; çünkü kişinin mutlaka bu savaşı bitirmesi gerekir. Kul şiddetli bir muhabbetle rahatlıkla nefis tarafını yenebilir; çünkü şiddetli bir muhabbet güçtür, kuvvettir.

Kul yolu yürüdükçe kendini, kendindeki özellikleri, meziyetleri tanımaya, kendi açıklarını, zaaflarını, neyi nasıl yaparsa hangi tarafta durduğunu anlamaya başlar. Yolu yürüdükçe büyür, kendisine ait bilgisi, dolayısıyla Allah'a ait olan marifeti artar; çünkü rabbini kendi üzerinden bilmesi, görmesi, tanıması, anlaması, sevmesi gerekir. Hep beraber kendimizi yokladığımızda ve diğer insanlara baktığımızda bunu hemen anlar, görürüz.

İnsanın, Allah'ın ona peygamber ve kitap gönderdiğini unutmaması gerekir. Bu yüzden Allah'ın ona söylediği her şeyi en ince ayrıntısına kadar anlamaya çalışması, ayetler üzerinde tefekkür etmesi gerekir. Tefekkür edince o ayetler ona açılır, Allah ona öğretir ve bu onun duası olur.

Allah zikirle ilgili ayetlerinde; **“beni zikret”**[8] **“beni çokça zikret”**[9] **“ayaktayken, otururken, yan üzereyken beni zikret”**[10] **“namazdan önce zikret, namazı kılıp bitirdikten sonra zikret”**[11] **“Allah’ı zikir en büyüktür”**[12] buyurur. Allah’ın bu ayetlerde bize anlattığı bir şey vardır. Eğer Allah zikri bu kadar ısrarla söylemişse o halde zikir bize lazımdır ve kul böyle olmalıdır; çünkü neyi zikredersek gönlümüz ona açılır.

Gönül tıpkı bir ayna gibidir. Her baktığımız, dinlediğimiz, düşündüğümüz, düşlediğimiz her şey oraya akseder. Mesela; bir gün boyunca bir sürü şeye bakar ve düşünürüz, bu düşüncelerimiz bir ayna gibi gönlümüze akseder. Herhangi bir şeye bakıp geçmek başka, ona bakıp, onu anlamaya çalışmak, ona meyletmek başka bir şeydir.

Mesela şimdi herhangi bir kardeşimize baktığımızda gönlünde yüz tane şey olduğunu, şu anda da hepsinin gönlünde o baktıkları şeyin durduğunu görüyoruz. Kardeşimiz her neye bakmışsa o baktığı şey put gibi gönlünde durmuştur. Gönlündekinin mutlaka temizlenmesi gerekir. Peki, gönüle yansıyan bu meşguliyetler neyle temizlenir? -Elbette ki zikirle temizlenir. Kardeşimiz bütün gönlüyle Allah’a dönüp; “Allah” derse, namaza durup, secde ederse rabbini bir daha zikreder, tesbih ederse bir süre sonra gönlünün o put gibi duran bütün meşguliyetlerden temizlendiğini görür. Bunu her gün yapmamız gerekir.

Böyle bir kardeşimiz Allah’ı zikretmez o meşguliyetleri gönlünden temizlemezse ne olur? -Bu sefer gönlü hurdalığa döner, çöplüğe döner. Örnek vermek gerekirse; birinin gönlü

[8] Bakara /152
[9] Ahzâb /41
[10] Âli İmran /191
[11] Nisa /103
[12] Ankebût /45

araba hurdalığına döner; ama ilginç bir şeydir ki gönlü eski araba değil yeni araba hurdalığına döner. Aslında o hurdalıkta nefse ait yüz türlü, farklı farklı şeyler; paralar, dükkânlar, hanlar, hamamlar vardır. Tabi başka şeyler de vardır. O hurdalıkta var olan şeylerin hepsini söylemiyorum, siz zaten anladınız.

Bu durumda ne yapmak lazım?

Bu çöplüğü temizlemek lazım. Bu çöplük, zikirden, secdeden başka bir şeyle temizlenmez. Allah günde beş vakit huzura davet ederken; "gel şu gönlünü boşalt, orayı temizle, temizle ki ruhtan gelenler oraya tecelli etsin, aksetsin, gönlüne aşk ve muhabbet gelsin" der. Gönlünün bir tarafında aşk ve muhabbet, öteki tarafında ise çöplük vardır ve bu ikisi birbirine karışmış durumdadır. Böyle bir haldeyken ne kadar muhabbet alabilirsin ki; yani Allah oraya ne kadar tecelli eder ki!

Söyledim; aşk, Allah'ın zati tecellisidir dolayısıyla kutsidir, mukaddestir. Öyle çöplüğe, çöplük gibi bir yere gelmez; yani tecelli etmez. Kul biraz "Allah" deyip gönlünden bir köşe açtığında, o köşeye de biraz muhabbet geldiğinde kul; "tamamdır, gönlüme muhabbet geldi" diyebilir. Hâlbuki o gelen muhabbet değildir, sevgi değildir, Allah'tan gelen, ruhtan gelen tecelli değildir, gelen; sadece o tecellinin gölgesidir, o tecellinin gölgesi gönle aksetmiştir. Muhabbetin gönlümüze gelmesi için gönlümüzü temizlememiz, temizleyip Allah'ın aşkını, muhabbetini, gönlümüze öyle davet etmemiz gerekir.

İnsan ne yapması gerektiğini bilmek için kendini tanımalıdır. Kendini tanıyınca kendini mutlaka anlar ve bilir. İnsan bir şeyle üç gün, beş gün, on gün, yirmi gün meşgul olup; "benim şu şeyim olsun" derse bir süre sonra artık onu düşünmesine gerek kalmadığını, o meşguliyetinin artık kendiliğinden geldiğini görür. Sabah uyanır uyanmaz aklına ilk gelen de o olur; çünkü o meşguliyeti artık gönlünde mevcuttur, onu oraya kulun kendisi

koymuştur. Bu sefer de onunla meşgul olmaya başlar ve artık onu kovsa da o düşünce, o fikir ondan gitmez; çünkü o meşguliyet gönlünde yeşerir, büyür, kök salar. Bir düşünce, meşguliyet gönle kök salarsa onu oradan sökmek bayağı zor olur.

Oysaki kula düşen; Allah'ın güzelliğinden başka hiçbir şeyin gönlünde kök salmasına müsaade etmemekti. Kulun bu müsaadeyi vermemesi, başka şeylerin gönlünde barınmaması için de Allah'ı zikretmesi, tesbih etmesi, hamd etmesi, tekbir edip, secde etmesi, Allah'ın ayetlerini okuyup üzerinde tefekkür etmesi, Allah'ın hesabını yapıp güzel yapmaya, kazanmaya çalışması gerekirdi; çünkü bunların hepsi kulu hem bir yandan temizler hem de beraberinde ruhtan olan tarafının perdelerini açar. Bunu biraz düşündüğümüzde böyle olduğunu hemen anlarız.

Allah hayal değildir, hayali değildir. İnsan da, Allah'ın nefhettiği ruh da hayal değildir, gerçektir. "Ben Allah'a inanıyorum" demek iman değildir; çünkü iman hayal değildir. Hayal olan, inanmaktır.

Yakîn başka bir şey, inanmak başka bir şeydir. Yakîn demek; ikna olmuş, bununla beraber mukim olmuş; yani o ikna olduğu onda mevcut, görünür, tadılır olan demektir.

Kendimizi anlayınca ne yapmamız gerektiğini de anlarız. Kendi üzerimizde böyle birçok deneme yapabiliriz. Allah belli zamanlarda bir gün içinde günde beş sefer; "huzuruma gel" dediyse, bir sene içinde bir ay boyunca; "oruç tut" dediyse, haftada bir; "Cuma'ya, toplantıya gel" dediyse, hayatında en azından bir sefer "hacca gel" dediyse, senede bir sefer "malının zekâtını ver" dediyse hepsi kulun dengede kalabilmesi içindir.

Allah ayet-i kerimede; **"yaratan, yarattığını bilmez mi?"**[13] buyurur. Yaratılan için ne lazımsa onu bilen bir tek Allah'tır, başka kimse de onu bilemez. Bu yüzden; "ben biliyorum" diyenler yalan söylemiştir, söylediği Allah'ın söylediğine ters düşerse yalan söylemiştir. Zaten biri Allah'ın doğru demediği bir şeye doğru, yanlış demediği bir şeye de yanlış derse kendini Allah'a şirk koşmuş olur.

Vuslat yolculuğu, gönül yolculuğu, seyir demek; ruhumuzla aramızdaki perdeyi aralamak, gönlümüzle ruhumuz arasında yaptığımız yolculuk demektir. Mürşid-i kâmil bu yolculuğu gönlümüzden ruhumuza yaptırır. Dolayısıyla bu yol, Allah'a giden yoldur, sırat-el mustakim yoludur. Kul gönlünden özel olarak gider; çünkü o gönül kendisine aittir, kendisidir. Bu yolu bir tek onun mürşidi bilir. O ise ne yolu, ne de gitmesini bilir. Hatta dünyadaki bütün ilimlere sahip olsa yine de o yolu bilmez, o yolda bir adım dahi atamaz. Bu yüzden bir Mürşid-i Kâmil tarafından o yolda götürülmesi gerekir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde; *"kul ile Allah arasında nurdan ve zulmetten olmak üzere yetmiş bin perde vardır. Her bir perdenin arası bin senelik yoldur"*[14] buyurur. Yani birinin bin sene ömrü olsa ve sürekli o yolu gidecek olsa ancak bir tane perdeyi aşabilir. Geriye altmış dokuz bin dokuz yüz doksan dokuz perde kalır. Bu da; kul tek başına o bin senede ancak bir kaç adım gidebilir, demektir. Bu yüzden kulun bu yolda tek başına gitmesi mümkün değildir, yolu bilen biri tarafından götürülmesi gerekir.

Allah, kullarına rahmetiyle muamele eder. Kulun yapamayacağı bir şeyi ondan istemez, taşımayacağı yükü ona yüklemez. Allah ayet-i kerimede; **"Allah, sizin bir yerden bir yere gitmeniz, yükünüzü, ağırlıklarınızı taşımanız için binekler**

[13]Mülk /14
[14]Müslim, İman, 293; İbn Mace, Mukkadime

yaratmıştır; daha bilmediğiniz binekler de yaratır"[15] buyurur. Bu zahiri olarak böyledir. Aynı şey maneviyat için de geçerlidir. Bütün ibadetlerimiz aslında bizi taşıyan birer binektir, buraktır. Namaz, miracın burağıdır. Namazla miraca çıkamadıysak bu durumda namazımız olmamış, namazımız miraç olmamıştır.

Mali olan bütün ibadetler Allah ile aramızdaki perdeleri açar.[16] Bu perdeleri verdiklerimizle açarız. Allah'ın Kerim, Rezzak, Vehhab, Rahman ve Rahim ismine bu yolculuğu biz yaparız, bizim yapmamız gerekir. Elbette ki her birinden ne kazanacağımızı, nereye yolculuk yaptığımızı bilmiyoruz.

İnsan her anda böyle bir yolculuk halindedir; ya, Allah'a koşar ya da cehenneme, şeytana koşar; çünkü fikrinden, niyetinden, düşüncesinden, yaptıklarından dolayı sürekli bir koşuşturması, bir yolculuğu vardır. Bu yolculuğu yaparken ya kendine, dolayısıyla Allah'a yaklaşır; ya da kendinden uzaklaşıp şeytana yaklaşır; ama bunlardan hiçbirinin farkında da değildir.

İnsan kendi kendine en dış taraftan bakıp; "şunu şöyle düşündüm, bunu böyle yaptım, şurada şöyle şöyle haklıyım, burada şunlar şöyle yanlış yaptı, aslında böyle böyle yapmaları gerekirdi" der. Hayal budur işte, hayal âlemi budur. Bunun arkasında olan gerçektir; yani biraz önce anlattıklarım gerçektir. İnsanların hayatı işte böyle hayalle, vehimle, zanla geçer. Allah ayet-i kerimede; **"zan ilimden hiçbir şeydir"**[17] buyurur.

Gönlümüze Allah dışında her ne hâkim olursa olsun; yani gönlümüzde kovamadığımız, çıkaramadığımız, kurtulamadığımız her ne olursa olsun bilelim ki o, bizi rabbimizden alıkoyar, bilelim ki o, bizimle ruhumuz arasına, Allah arasına girer; çünkü Allah ruha tecelli eder.

---

[15]Nahl /7-8
[16]Mali olan ibadetler; mal ile yapılan ibadetlerdir. Zekât, fitre vermek, kurban kesmek gibi.
[17]Necm /28, Yûnus /36

Ruh, sahibiyle muhataptır ve vahyi, tecelliyi sürekli alan da odur; ama ruhun öne doğru, gönle doğru gelmesi için ona yol açmamız gerekir. Yol açmazsak kendimizden perdelenmiş oluruz.

Örnek vermek gerekirse; evimizin perdesini kapattığımızda evin içi karardığı gibi biz de ruhumuzun gönle doğru gelmesi için ona yol açmazsak, yolu kapatırsak gönlümüz kararır; yani güneş var ama perdeyi biz çekiyoruz. İşte fikirlerimiz, düşüncelerimiz, daha doğrusu Allah'tan başka olan sevgilerimiz, sevdiklerimiz, aşklarımız, muhabbetlerimiz ruhumuzla gönlümüz arasına perdeleri böyle çeker, böylelikle ruhumuzdan gelen aşkı, muhabbeti alamayız. Bu yüzden, halimiz ne olursa olsun buna hiçbir zaman müsaade etmememiz gerekir. Bu durum veli için de geçerlidir; o da başka bir tarafa baktığında bir şeylerin gönlüne girdiğini, ruhunun perdelendiğini görür. Son nefese kadar bu böyledir.

Bir şeyi gönle alınca onu çıkarmak, ondan kurtulmak gerçekten zordur ve buna da şahit oluyoruz. Bir de insanın gönlüne aldığı şeyden kurtulmama isteği vardır; bu, kurtulmaktan daha zordur. İnsan o gönlüne aldığı şeyden kurtulunca sanki bir şeyi eksilirmiş gibi, bir şeyi kaybedermiş gibi bir zanna kapılır. Bu yüzden bu istekten kurtulamaz. Hâlbuki bu istekten kurtulsa gönlündeki o sevgiden de kurtulur. Bu nedenle kurtulmama isteğinden vazgeçmek gerçekten zordur; ama her ne kadar zor olsa da bu isteğin Allah ile aramıza girdiğini bilelim. Allah, şirki kabul etmez; yani kendisine sevgide ortağı kabul etmez.

Beden, arzu ve isteklerle doludur, istesen de ondan kurtulamazsın. Hava soğuk olunca üşür, sıcak olunca terlersin, acıkınca yemek yeme ihtiyacı, dışarıda kalınca barınma ihtiyacı hissedersin; yani her türlü arzu ve isteğin vardır ve sen bunu bütün şiddetinle tadarsın. Bu isteklerden kurtulmak imkânsız denecek kadar zordur; ama mutlaka bu işin bir sırrının olması gerekir.

Peki, işin sırrı nedir?

Bütün bunlardan kurtulmak, bu isteklerin Allah ile aramıza girmemesi için bütün bu arzuları, istekleri Allah'a bağlamak gerekir. Kısacası; bu mecazi olan, bedene ait, dünyaya ait sevgileri hakiki sevgiye dönüştürmeye çalışmak; yani mecazi aşkı hakiki aşka dönüştürmek, mecazi olan bütün sevgileri hakikisiyle değiştirmek gerekir. Bu da ancak niyetle olur. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"ameller niyete göredir"*[18] buyurur. Niyet düzgün olunca her şey düzelir, ortalık aydınlanır. Elbette ki, tehlikeli olan bu sevgiler helal olanlarıdır. Haramı orda bırakın onlar zaten tehlikelidir.

Mesela; evini ve işini sevenlerin nasıl bir niyet etmesi gerekir?

"Bu evde misafirleri böyle ağırlayayım, şu köşede ibadet yapayım, şurada tefekkür yapayım, şurada şöyle bir hizmette bulunayım da Allah'ın rızasını kazanayım" deyip niyetini bu şekilde düzeltmesi gerekir. İşi için de aynı şekilde; "bu iş yerinde şunu kazanayım, Allah yolunda şunu şöyle infak edeyim, Allah'ın rızasını kazanmak için Allah'ın kullarına böyle yardım edeyim" deyip, Allah'ın rızasını kazanma niyetiyle işini ibadete dönüştürmesi gerekir. Kişinin böyle bir niyeti yoksa aynı şeyleri yapmış olsa bile hiçbir zaman bu yaptığı ibadet olmaz; çünkü ameller niyete göredir. Niyet neyse amel de ona göre ölçülür, değerlendirilir.

Mesela bir arabanız olduğunda ne yapmanız gerekir?

Allah'ın rızasını kazanmak için Allah'ın kullarına hizmet etmeniz ya da birilerini taşırken aynı şekilde Allah'ın rızasını gözetip; "senin için ya rabbi" demeniz, bu tefekkürü yapmanız,

---

[18]Buhari, Bedü'l- Vahy, 1; Müslim, İmare, 155; Ebu Davud, Talak, 11

gönlünüzde her ne varsa, her neyin sevgisi, arzusu, isteği varsa hepsinde de niyeti bu şekilde değiştirip düzeltmeniz gerekir.

Bir de insanın insana; yani kadının erkeğe, erkeğin kadına duyduğu mecazi aşk vardır, dedik. Bu mecazi aşk da hakiki aşka dönüşür, dönüşmelidir. Zaten hakiki aşka dönüşsün diye Allah bu mecazi aşkı kuluna yaşatır. Bu aşkı hakiki aşka dönüştüren insanın kendisidir. Bu yüzden mecazi aşkımızı hakikiye dönüştürmeyi öğrenmemiz gerekir.

Bugün bir şeyi sevdiğimizde üç ay sonra o şeyin sevgisi tamamlanır, bu sefer de o şeyi sevmeyiz. Bir de bakarız ki bu sevgi başka bir sevgiyle değişmiştir. Bu sevgilerin sürekli böyle değişeceğini unutmayalım. Mesela; on sene önce başka şeyleri severdik, şimdi ise başka şeyleri seviyoruz, hatta o sevdiklerimiz devre dışı kalmıştır. Sevgiler sürekli değiştiğine göre bizim de bunu sürekli değiştirmemiz gerekir. Her neyin sevgisi gönlümüze doğru yaklaşırsa Allah'ın rızasını, niyetini gözetip, onu hemen değiştirmemiz gerekir. Böyle yapmazsak mecazi sevgilere boğuluruz. Bu mecazi sevgiler nefsimizi güçlendirir, kuvvetlendirir, bir süre sonra nefsimize güç yetiremez, gücümüzü kaybederiz.

Peki, mecazi aşk nasıl hakiki aşka dönüşür?

İnsandaki bu mecazi aşk hakiki aşka dönüşürken insan sevdiğini sevmeye devam eder. Bunda bir sorun olmaz; çünkü bakarken sadece bakışını değiştirmiştir. Peki, bakışını nasıl değiştirmiştir? -Daha önce Allah'tan habersiz sevdiği için gönlündeki sevgisi, muhabbeti ona akmıştı. Bu sefer düşünür, tefekkür eder, onu bir hesapla sevmeye başlar. Bakarken; "Allah bunu yaratmıştır, onu sevebilmem için onda mutlaka bir güzelliğin olması gerekir" der. Allah birinin gönlündeki sevgiyi böyle yönlendirmişse muhakkak ki bir muradı vardır.

İnsandaki güzellik, Allah'ın isimlerinin tecellisidir. Bu tecelli ister zahire aksetsin, isterse içeriden dışarıya aksetsin bu fark etmez, bütün insanlar için bu böyledir. Karşındakine bakınca aslında gördüğün, sevdiğin çamur değildir, Allah'ın o kuldaki güzelliğidir.

İnsandaki ruh bedenden ayrılırsa o sevdiğin kişiyi sevemezsin. O, ruhu çekilen kişi en sevdiğin dahi olsa, annen olsa, baban olsa bir gece bile tek başına onun yanında kalamazsın, korkarsın. Hani çok seviyordun! Demek ki sevdiğin o değildir, sevdiğin; o kişinin ruhunun dışarıya aksetmesidir, Allah'ın tecellisidir. Dolayısıyla birini severken aslında Allah'ın isimlerinin tecellisinden birini sever, hangi ismi sevdiğini de bilmezsin. Bu çok farklı bir şeydir. Allah'ın hikmeti böyledir! İşte böyle baktığımızda bir şeyler görmeye başlarız.

Doğru baktığında görürsün ki sevdiğinin üzerinde tecelli eden, Allah'ın isimlerinin güzelliğidir. Aslında onun üzerinde Allah'ın iki, üç ismini seviyormuşsun. Bu sefer ona bakarken farklı bakar, onu farklı seversin. Böyle olunca bu mecazi sevgi, aşk on kat daha artar; ama bu mecazi sevgi bu sefer hakikiye dönüşür. Artık sevdiğini sadece kendi nefsin için sevmez, bir de Allah için seversin; çünkü onda gördüğün başka şeydir. Görüşün, bakışın değiştiği için bu sefer onda farklı bir şey, ayrı bir şey görürsün ve onu artık Allah için seversin. Daha doğrusu onun üzerindeki Allah'ın ismini, güzelliğini, yaratmasını seversin. Mecazi sevgin ve aşkın, hakiki sevgi ve aşka böyle dönüşür. Mecazi aşk, insanı zorlar dolayısıyla sen de oraya takılır, kurtulamazsın. Kurtulabilmen için yapman gereken şey budur.

"Aşktan Öteye Yol Yok" diyoruz ya, mutlaka aşkın da bir başlangıcı ve bir sonu vardır; ama aşkın sonundan sonra bir yol yoktur. Ateş nasıl ki zahiri şeyleri yakıp, kül edip bitiriyorsa manevi aşk da aynı şekilde manevi olan her ne varsa hepsini yakıp kül eder, yok eder. İnsandaki varlığı da yok eder.

Kul, Allah'a aklını, ilmini, gönlünü, her şeyini teslim eder; ama Allah “bu yetmez” der. Kulun bunların yanında bir de varlığını Allah'a teslim etmesi gerekir. İnsan, herhangi bir isteğinin Allah'ın rızasının önüne geçmesinin şirk olduğunu bilmelidir. O istek her ne olursa olsun, bu fark etmez, insanın o istekten kurtulup onu Allah'a kurban etmesi gerekir. Kurban etmek; onu yok etmek ya da öldürmek demek değildir. Kulun, bu kurbanı gönlünden yapıp gönlünden çıkarması gerekir.

Allah, insandan varlığını ister, dedik.

Bu bir yolculuktur, insan bunu kendisi beceremez. Benim daha önce söylediklerim insanın becermesi gereken şeylerdi. İnsan bunu çabasıyla, gayretiyle, cihadıyla yapar. Böyle yapınca da rabbini istediğini ortaya koymuş olur. Bundan ötesi Allah'ın muamelesidir, bu muameleyi Allah yapar. Allah ihsan etmek, ikram etmek için Zulcelal-i Vel İkram ismiyle tecelli edip ikram eder. Önce Allah'ın celali tecelli eder, peşinden ikramı gelir, sonra bir daha celali tecelli eder ve bir daha ikram gelir; yani tabiri caizse birini alıp yerden yere vurur, dağdan aşağı yuvarlar, yetmez aşağı iner, bir daha gerekeni yaparsın deyip Allah, kula celaliyle tecelli eder sonra ikramda bulunur.

Allah'ın Zulcelal-i Vel İkram ismi böyle peş peşe tecelli edince kul artık mest olur ve elini kaldırıp; “teslim oldum ya rabbi! Sen ne dediysen odur” der ve kıpırdayamaz hale gelir. Gücü vardır; ama kıpırdamaya cesaret edemez. Allah onu ateşe koyar, o da istese bir adım atıp ateşten çıkabilir ama çıkmaz ve Allah'a; “tamam, bekliyorum” der. Yunus Emre'nin söylediği gibi “hamdım, yandım, piştim” diyen bir hale gelir. Sonra Allah onu ateşten çıkardığında o istese de artık kıpırdayamaz, artık onun işi bitmiştir ve o her şeyi görmüştür.

Allah bütün bunları aşktan dolayı, kulunu sevdiğinden dolayı, kulu tamamen aşk olsun diye yapar. Allah onu bu aşk

ateşinde yakıp pişirirken aynı zamanda zahiri aşkta da yakıp pişirir. Zahiri aşk derken; musibetle, belayla, farklı bir muameleyle onu pişirir, yakar. Öyle ki kulun varlığından, benliğinden eser kalmasın, saf aşk olsun diye Allah onu pişirir. Saf aşk olmak demek, Allah'ın zati tecellisi demektir. Ruh kulda bütünüyle tecelli eder, bir de Allah, ruha tecelli eder. Böyle olunca o, Hz. İnsan olur, Âdem olur, meleklerin ve cinlerin secde ettiği varlık olur.

Bu bir yolculuktur. Herkesin bilmesi gerekir ki bizimle gelenler bu yolculuğu mutlaka yapar. Biz onlara bu yolculuğu yaptırırız; ama izah etmeye çalışırken söyledim; vuslat yolcusunun sorunlar, sıkıntılar karşısında "ah" bile dememesi gerekir; çünkü derse o "ah" demesi itiraz sayılır, Allah'ın yaptığını beğenmemek sayılır.

Biz birilerini beğenmeyebiliriz; ama bu beğenmeme sorunu, Allah'ın nazarıyla nazar etmediğimiz içindir. Mesela her bir kardeşimizin Allah ile farklı bir hali, farklı bir düşüncesi, fikri ve zikri vardır. Allah'ın da onlar üzerinde ayrı, hiçbirine benzemeyen farklı bir muradı vardır.

Allah her bir kulunu ayrı ayrı sever ama insan karşısındakine; "benim istediğim gibi olsun" der. Senin istediğin gibi olmaz, Allah'ın istediği gibi olması lazım. Senin bu fikrin, bu düşüncen yanlıştır, bu bakışın bakış değildir. Sen böyle yaparsan tevhidi nerede bulacaksın! Tevhidin nerede! Hani "lâ ilâhe illallah" demiştin! Allah onu yaratmıştır, dolayısıyla onu zahiri olarak da manevi olarak da öyle sever. Her an onu yok edip tecelli ederek yeniden yaratır. Allah her an onun gönlüne tecelli edip ona vahyederek ona yolu gösterir; yani böyle yaparak onu kendisine davet eder. Sen niye onu beğenmiyorsun! Senin beğenmediğin o kul değildir, sen Allah'ı beğenmiyorsun ama bundan haberin bile yok; çünkü kendini görmekten başka kimseyi göremiyorsun.

Derviş bunu anlamadıkça derviş olmaz, yolu gidemez; çünkü vuslat yoluna başlarken yolun başında da sonunda da; “lâ ilâhe illallah” demesi gerekir. İnsanların hatalarına takılanlar daha “lâ ilâhe illallah” diyememiştir! Kim ne derse desin, ne düşünürse düşünsün bizim, bunu anlayabilmemiz için Allah’ın muradına bakmamız gerekir.

Allah’a göre baktığımızda ne görürüz?

Bir an miraçta, Allah’ın huzurunda olduğumuzu düşünüp Allah’ın, kullarına nasıl nazar ettiğine bir bakalım; yani düşünüp hayal edelim. Allah, kuluna nasıl nazar eder? -Allah, kullarını yaratmıştır ve kullarını varlıkta tutan odur ve her bir kulunun üzerinde onun muradı vardır. Allah her bir kulunu kendisine âbd olsun diye yaratmıştır. Bu durumda hangisine dokunabilirsin? -Tabi ki hiçbirine dokunamazsın.

Allah sana neyi söylemişse onu yapman gerekir. Allah neyi emrettiğini, neyi vahyettiğini bilir. Sadece onun vahyettiğini söylemen, özel bir emri varsa o emrini de yapman gerekir. Yoksa haddini aşıp Allah’ın işine karışmaman, rabbine karşı saygısızlık yapmaman, birileri hakkında hüküm verip, birilerini cennete, birilerini de cehenneme göndermemen gerekir. Allah neyi söylemişse sen de onu söyle; ama Allah’ın işine karışma, kul ile Allah arasına girme, girip hüküm verme.

Aşktan, muhabbetten mest olmak, sarhoş olmak gerekir. Aşktan, muhabbetten sarhoş olmak demek; Allah’ı görmekten, Allah ile olmaktan, Allah’ı zikretmekten başka bir şeyleri görememek, başka şeylerle meşgul olamamak demektir. Örnek vermek gerekirse; hemen hemen herkes aşkı tatmıştır. Biri âşık olsa, o âşık olduğu kişiyi yüz kişinin arasına koysalar, o yüz kişinin hepsi görünse; ama o âşık olduğu kişinin sadece eli görünse âşık olan, gözünü o elden ayırmaz, oradaki hiç kimseyi göremez, sadece o eli görür; çünkü ona âşıktır ve onu seviyor.

Kul da Allah'a âşıksa bir tek Allah'ın kudret elini görür. Allah'ın, işi nasıl yaptığını, nasıl yarattığını, nasıl tecelli ettiğini, nasıl ikram ettiğini, nasıl muamele ettiğini, kullarını kendine nasıl çekip, davet ettiğini görür ve anlar. Bu yüzden kulun, Allah'ın kudret elini görmesi gerekir; göremiyorsa o kul âşık olamamıştır.

Mesela ben dünyayı nasıl düşünüyordum, onu söyleyeyim;

Dünya, Allah'ın, kullarını misafir ettiği yerdir, Allah'ın misafirhanesidir. Rızkı o verir, varlıkta o durdurur, her türlü ikramı o yapar. Dünyada bir tane Beytullah olsa bile aslında dünyanın hepsi Beytullah'tır, Allah'ın evidir, kulları da onun misafiridir. Bana göre; beş, on kişinin bir yerde "Allah" diye zikir yapması, beş, on kişinin bir yerde semah etmesi, beş on kişinin başka bir yerde "lâ ilâhe illallah" demesi, beş, on kişinin de farklı bir yerde ilahi söylemesi gerekirdi ve nereye bakarsak bakalım böyle bir manzarayla karşı karşıya olmamız gerektiğini düşünüyordum; ama durum hiç böyle değildir. Durum böyle değilse o halde bir sorun vardır; çünkü sarhoşluk halimiz, aşk halimiz hiç yoktur ve Allah'tan başka her şeyle bir meşguliyetimiz vardır.

Halbuki Kâbe'ye gittiğimizde herkesin tesbih halinde, zikir halinde, dua halinde olduğunu, dolayısıyla oranın aşka ve muhabbete gark olduğunu görüyoruz. Hac, hayatın provasıdır, Allah orada hayatın eğitimini yaptırır; yani "yeryüzünde böyle olmanız gerekir, şimdi eve gidince de böyle olun" der. Tabi hacca turist gibi gidip geldiğimiz için bunu anlamamışız; ama oranın cennetten bir köşe olduğunu biliyoruz. Herkes "Allah" dediği, rabbini tesbih ettiği, hamd ettiği, şükrettiği, dua ettiği için orada cennetin kokusu gelir. Orada gönül itibariyle her biri bir telden çalanlar da vardır; ama Allah onları da öyle seviyor; çünkü her biri Allah katında özeldir. Allah birinin fıtratına neyi yüklemişse onu öyle görmek ister. Onlarda görülen insanların sevmediği bir şey olabilir; ama Allah onları öyle sever. Sen de ya, Allah'ın sevdiği gibi

sever, Allah ile seversin ya da nefsinle ilahlık iddia edersin ve bu şirk olur.

Çok iyi bildiğim bir şey var o da; aşkın, insanı öldürdüğüdür. Farkındayım ki artık kendimi kontrol edemiyorum. Tabiri caizse bu aşk her an böyle patlamaya hazır bir volkan gibi duruyor ve beni zorluyor. Bunun güzel bir şey olduğunu zannetmeyin, insanı boğuyor; yani ölsen ölemiyorsun, kalsan kalamıyorsun, hiçbir şeye akıl sır erdiremiyorsun. Bir bakıyorsun bütün varlıkla, her zerreyle bir anda zikrettiriyor, bir bakıyorsun sıfıra indirmiş, hiçbir şey değilsin. İster yukarı çık, ister aşağı in, fark etmiyor. Ne feryadın işe yarıyor, kâr ediyor, ne de susman! Sonra dönüp bakıyorsun "acaba insan denen bu varlık nedir, nasıl bir şeydir bu böyle" diyorsun.

Allah, kâinatı insan için, insanı da kendisi için yaratmış, diyoruz. Allah ayet-i kerimede; **"insanları ve cinleri bana âbd olsun diye yarattım"**[19] buyurur. İnsan âbd olmuşsa, Allah onu kendisi için yaratmışsa o halde onun söz söyleme hakkı yoktur; çünkü insan, Allah'a aittir, Allah içindir. Allah, kulunu kendisi için yaratmışsa onunla muhatap olur. Bu bir oyun değildir. Ne olduğunu kimse bilemez. Allah her şeyi, iradesini onun elinden alır. Ne kendisi, ne de iradesi vardır; ama bununla beraber böyle buralarda da sürünür. Konuşma hakkı da yok, Allah ona neyi isterse onu söyletir.

Allah bizi kendini tanıyanlardan, anlayanlardan eylesin inşallah! Allah bizi muradını üzerinde gerçekleştirdiği kullarından eylesin inşallah! Allah bize nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun Allah'ın muamelesini sevenlerden eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

---

[19]Zâriyât /56

VUSLAT YOLCULUĞU 4

Aşktan Öteye Yol Yok

**EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM**

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Aşkı, muhabbeti anlatıyorduk; aşktan öteye yol yok, aşktan başka yol yok, demiştik.

Biliyorsunuz daha önce Aşk, Âşık, Maşuk sohbetlerini yapmıştık. Aşksız insan ölüdür, âşık ise; Allah ile diridir, demiştik. İşin hakikati, özü böyledir. Kişinin hali ne olursa olsun bunun böyle olduğunu bilmesi gerekir. Biri gece gündüz ibadette de olsa, secdede de olsa eğer sevmiyor, sevilmiyorsa bu durumda hayattan hiçbir şey anlamamış, kendini de anlamamış, tanıyamamıştır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *“sevmeyen ve sevilmeyende hayır yoktur”*[1] buyurmuştur. Bu durumda sevmek yetmez, insanın sevilmesi de gerekir. Bu yüzden kişi ne kadar sevildiğine bakmalıdır.

Daha önce söylemiştim; bütün varlığı, kâinatı, yaratılışı, Allah’a kulluğu, âbdiyeti, imanı, Allah’a teslimiyeti, edebi iki kelimeyle anlat deseler, söyleyeceğim iki kelimedir. O da; “seni seviyorum” kelimesidir. “Seni seviyorum” kelimesi her şeyi anlatır ve izah eder. Seven Allah’tır, kulundan da sevgisine karşılık olarak kendisini sevmesini ister. Allah, kulunun üzerinden kendi güzelliğini sever, bu yüzden onu kendine halife kılmıştır. Bununla beraber Allah yarattığı her şeyi kulunun hizmetine vermiştir; çünkü onu seviyor ve kuluna da; “beni sev, imtihanı sev, öğrenmeyi sev, anlamayı sev” demiştir.

Allah ayet-i kerimede; **“de ki: babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşiniz, aşiretiniz, kazandığınız mallarınız, kesada**

[1]Hâkim, El-Müstedrek, 1/53; Bezzâr, Müsned,15/349; Taberânî, El-Evsat, 6/58; Beyhakî, Şuabu’l Îmân, 10 /441

uğramasından korktuğunuz ticaretiniz, hoşunuza giden evleriniz, sizin için Allah'tan, onun resulünden ve Allah yolunda cihad etmekten daha sevgili ise artık, Allah'ın emrini bekleyin"[2] buyurur. Bu; belanızı bekleyin, gazap geliyor demektir.

Allah'ı her şeyden çok sevmek gerektiğini anladık. Onun resulünü de sevmek gerekir; çünkü resule olan sevgi Allah'a gider. Allah "onu seveceksin"[3] deyip resulü sevmeyi emreder. Resulü seveceksin hem de canından çok seveceksin. Seveceksin ki ona benzeyebilesin, ondakini alabilesin, o, senin gönlüne tecelli edebilsin, gönlüne aksetsin.

Bir de Allah yolunda cihad etmek senin için sevgili değilse belanı, gazabı bekle, dedi Allah. Allah yolunda cihad etmek demek; Allah'ın bizi tabi tuttuğu imtihanı karşılamak demektir. Allah bizi hangi imtihana tabi tutarsa tutsun, bu imtihanı sevmek, imtihanı kazanabilmek için de cehd edip, bu cehdi sevmek gerekir. Dolayısıyla imtihanı kazanmayı sevmek, onu imtihan olarak görmek, sonra cihad etmek lazım; çünkü bu cihadı, bu imtihanı sevmenin karşılığında kazanacağımız şey; Allah'ın sevgisi, Allah'ın yakınlığı, Allah'ın tecellisidir. Hangi musibet, hangi bela, hangi dedikodu, hangi iftira, hangi hastalık olursa olsun, her zaman için bu böyledir. Yoksa; bu hayatı, imanı, İslam'ı, Allah'a teslimiyeti, Müslümanlığı, imtihanı, Allah'ın üzerimizdeki muradını, varlığı, hiçbir şeyi anlamamış oluruz. Aşk ile, muhabbet ile bakmazsak bu böyledir.

"Seni seviyorum" kelimesini anlamazsak hiçbir şeyi anlayamayız. "Dünyaya öylesine gelmişiz, Allah bizden ibadet yapmamızı istiyor, ben benim, o da odur, hatta o kimdir onu tanımıyorum" demek Allah'ı anlamamaktır. Hatta bu konuda haddini aşıp; "Allah bizim için vardır" diyenler bile mevcuttur. Kendi rezilliklerini, kendi köpekliklerini görmeden "işte bu böyle

---

[2]Tevbe /24
[3]Âli İmran /31, Şura /23

söylüyor" diyorlar. Haydi bakalım! Sen kendini ne zannediyorsun! İnsan, ilahlık taslayıp, Allah'ı hizmetçisi gibi görür mü! Kulluk bu mudur! Böyle yapanlar bunu bir de marifet zanneder. İşte insan, şeytana tabi olunca böyle olur.

Her şey aşktan ibarettir ve her şeyin hakikati de böyledir; yani her şeyin hakikati aşktan ibarettir. Allah'ın isimleri de Allah'ın sevgisinden dolayı tecelli eder. Allah'ın sevgisinden tecelli etmeyen hiçbir esması yoktur. Daha önceki sohbetlerimizde görmüştük; "Allah" ismi aşk demekti, muhabbet demekti, aklını kaybedercesine sevmek, canını kurban edecek kadar sevmek demekti, sevilen demekti. Her şey, bütün isimler "Allah" isminden tecelli eder.

Bu yüzden hangi muameleyle karşı karşıya kalırsak kalalım, bu mutlaka Allah'ın sevgisinin muamelesidir; çünkü bu muamele onun sevgisinden, muhabbetinden tecelli eder.

Bunu böyle anladığımızda, buna böyle iman ettiğimizde, daha doğrusu Allah'ın isimlerinde böyle bir marifete sahip olduğumuzda bize olacak olan şey; sadece aşktan, muhabbetten sarhoş olmaktır.

Her halükârda Allah'ın isimlerinin tecellisiyle, Allah'ın muamelesiyle karşı karşıya kaldığımız için bu isimlere karşılık vermeliyiz. Peki, karşılığı nasıl vermemiz gerekir? -Allah'a; "sen beni seviyorsun, bana böyle muamelede bulunuyorsun, ben de seni seviyorum" diyerek karşılık vermemiz gerekir.

"Ben de seni seviyorum" demek hangi ayete göre olur?

Ben özetle söylüyorum siz bütün ayetlere göre anlayın. Allah ayet-i kerimede; **"Allah bütün insanları Âdem'in belinden alıp, onlara; ben sizin rabbiniz değil miyim"** buyurduğunda aynen böyleydik. Allah'ın kudreti böyledir. Allah sadece şuandaki halimize değil doğumdan ölüme kadar; elli yaşına, yüz yaşına

gelinceye kadar her andaki halimize, durumumuza hitap edip; “ben sizin rabbiniz değil miyim” buyurur.

Bunu neden böyle anlamamız gerekir?

Dikkat edilirse Allah ayet-i kerimede; “Allah, insanın ruhuna hitap etti” demedi, “Âdem’in belinden zürriyetini aldı” dedi; çünkü onun belinden zürriyetini alınca böyle olması gerekir. Allah, dünya hayatına, yaşadığı bütün hayata göre insana; **“ben sizin rabbiniz değil miyim”** deyip böyle hitap etti ve o andaki o aşk, o muhabbet sarhoşluğuyla hepsi **“kâlû belâ şehidnâ”**[4] dedi.

Hayatı yaşarken her anda mutlaka “kâlû belâ” dememiz; yani her anda “ya rabbi! Ben şahidim ki bu muameleyi yapan sensin. Sen bizim rabbimizsin, melikimizsin, malikimizsin, mülkün meliki, malikisin, mülk senindir, ben de sana aidim. Dolayısıyla melik sensin, muameleyi sen yapıyorsun ve bu muamele senin rabliğinin tecellisidir. Sen benim rabbimsin, ben de seni seviyorum, senin işini seviyorum” dememiz gerekir.

Eğer bir an için herhangi bir imtihanda rabbimizin muamelesini unutacak olsak bu durumda “belâ” dememiş, “hayır” demiş; yani “seni kabul etmiyorum” demiş oluruz. “Bunu falanca yaptı, şunu filanca yaptı, bunu da şunlar yaptı” diyemeyiz, böyle olmaz. Herkes bir şeyler yapıyorsa peki, Allah ne yapıyor! Hani hayat bir imtihandı!

Hayat; imanın imtihanıdır. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; “*hayat; iman ve imanı ispatlama imtihanıdır*” buyurmuştur. Hayat, iman için vardır, imtihan da bu imanı ispatlama aracıdır. Her anımız böyledir. İman sevmektir, sevgiyi ispatlamaktır. Yoksa Allah’a itiraz etmiş, onu kabul etmemiş oluruz.

---

[4]Araf /172

Bu yüzden her halükârda; “belâ şehidnâ; şahidim ya rabbi! Bunu sen yapıyorsun, onun için sen benim rabbimsin. Bana yaptığın muameleleri beni terbiye etmek için, beni büyütmek için yapıyorsun. Sen benim rabbimsin” dememiz lazım.

Rab; terbiye eden, büyüten, olgunlaştıran, kula büyümesi için her türlü imkânı sağlayan demektir. Yoksa Allah; “ben sizin rabbiniz değil miyim” derken burada başka bir ismini kullanırdı. Allah bir ayette hangi ismini kullandıysa o ayeti o isme göre anlamamız gerekir.

Mesela; Allah **Er rahmân, allemel kur’ân:**[5] “Kur’an’ı öğreten rahman olan Allah’tır” ayetini buyururken orada Rahman ismini zikreder. Bunu nasıl anlamamız gerekir?

“Allah bunu rahmetiyle yapar, öğretirken de rahmetle öğretir. Bu, Allah’ın saf ikramıdır. Siz de öğretirken, öğretici olurken mutlaka bunu rahmetle, Allah’ın Rahman ismiyle yapmalısınız” diye ayet bizi uyarır.

Örneğin insanlardan bazıları; “çocuğa bir şey öğretirken çocuğu dövün. Hocanın vurduğu yerde gül biter” der, oysaki bu yanlıştır. Böyle saçma sapan bir düşünce olur mu! Orda azap biter, gül değil! Öğretenin rahman olması gerekir. Bu yüzden Allah hangi ismiyle neyi beyan ettiyse onu Allah’ın beyan ettiği o isimle anlamak gerekir.

Her şey aşktan ibaretse, muamele, Allah’tan ve Allah’ın o sonsuz muhabbetinden ibaretse, Allah bizim kazanmamız için sürekli bize imkân tanıyıp kazanalım diye muamelede bulunuyorsa o halde bizim de bu imtihanı sevmemiz gerekmez mi!

Bununla beraber cihadı da sevmemiz gerekir. Cihadı sevmeyen kaybeder. Biri rabbini, onun resulünü istediği kadar

---

[5]Rahmân /1-2

sevdiğini söylesin, o cihadı; o imanını ispatlama tavrını gösteremiyorsa bu durumda belasını beklesin, dedi Allah.[6]

Elbette ki anlattıklarımızın hepsi bütün insanlar içindir. Herkes rabbine dost olmak için, yakın olmak için, sevgili olmak için çaba, gayret sarf etmelidir. Herkes çabasına, gayretine göre bunu kazanır. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*cennet sekiz kattır, her bir katta bin derece vardır*. *Kim başka birinden bir dereceyle üstün olursa, aralarında yerle gök kadar fark olur*"[7] buyurur. Cennetliklerin arasında derece itibariyle bu kadar fark vardır. Bu yüzden Allah'ın kulları da böyle farklı farklıdır. Herkesten aynı şeyi beklemek gereksizdir, yersizdir. Elbette ki Allah bütün cenneti dolduracak ve Allah kullarını da bilir. Herkese düşen; rabbine koşmak, rabbine varabilmek ve gideceği en son noktaya varmak için çaba, gayret sarf etmektir.

Cehennem de böyledir. Cehennem yedi kattır. Cehenneme koşanların da çokça çaba, gayret sarf etmeleri gerekir; yani en aşağıya gidebilmeleri için çok çaba sarf etmeleri hem de cennete gidenlerden daha fazla çaba, gayret sarf etmeleri gerekir.

Neden?

Çünkü Allah, kulundan yana, kuluna nefhettiği ruhtan yanadır. Allah, kulunu sürekli kendine çağırır, kendine davet eder, cehenneme gitmesine mani olarak sürekli "gitme kulum" der. Kazansın diye, düşünce kalksın diye, rabbine dönsün diye sürekli kuluna imkân tanır. Bu; Allah'ın, kuluna olan sevgisinden dolayıdır.

İnsanlar cehenneme gitmez, cehenneme gidenler hayvan gibi hatta hayvandan daha aşağı olanlardır. Bu yüzden biri cehenneme gidiyorsa o kişi hayvandan daha aşağıdır.

---

[6]Tevbe /24
[7]Ramuz El-Ehadis-1, S. 200 /4

Peki, bunlar kimlerdir?

Rabbini dinlemeyenler, rabbinin ayetlerini dinlemeyenler, Allah'ın gönderdiği nebilere, resullere iman etmeyenler, onlara tabi olmayanlardır. Allah böyleleri için ayet-i kerimede; **"onlar hayvan gibi hatta hayvandan daha aşağıdır."**[8] Bununla beraber **"onlar kör, sağır, dilsiz, gönülsüzdür (kalpsizdir)"**[9] buyurur.

Kör olmaları nasıldır?

Hakikati görmemek için tüm çabalarını, gayretlerini sarf ederler. Hakikati işitmemek için kulaklarını kapatıp tıkayarak "duymadım" derler. Bin kere söylesen bile yine "duymadım" diye cevap verirler. Anlamamak için gönüllerine perde çekerler. Böyleleri cehenneme gitmek için büyük bir çaba, büyük bir gayret içinde olurlar. Böyleleri şeytanı davet edip; "gel biraz sohbet edelim" derler ve onunla sohbet edip, şeytanın verdiği vesveseyle meşgul olurlar. Ona arkadaş olur, onun verdiği vesveseyi Allah'ın verdiği vahiyden daha çok severler. Kul olmayı, âbd olmayı sevmek yerine nefislerini ilahlaştırır, ilah olmayı tercih ederler. "Ben şöyleyim, ben böyleyim, benim böyle olmam lazım, herkes beni sevsin, övsün" derler. Hatta yetmez, "mümkünse herkes bana secde etsin" derler. Güçleri ne kadarsa ilahlıklarını öyle ortaya koyar ve bu secdeyi yaptırırlar.

Bu secdeyi önce nerde yaptırırlar?

Önce evlerinde yaptırır ve "bu evin ilahı benim" derler. Kelimeyi böyle kullanmazlar; ama kendi gönüllerinde halleri böyledir. "Benim sözüm geçer, ben ne dersem herkes öyle yapacak, bunlar benim kullarımdır" derler. Ötekilerini Allah'ın kulu olarak görmezler; çünkü kendilerini kul olarak görmezler. Kendilerini kul olarak görmedikleri için onları da görmezler.

---

[8]Furkân /44
[9]Araf /179

Mesela; eskiden büyüklerimiz kendi arkadaşlarına çocuklarını tanıştırırken arkadaşları onlara; "bu kimdir" diye sorduğunda "kölenizdir" diye cevap verirlerdi. Oysaki ne kölesi, nerden köleniz oluyor öyle! Çocuğun, Allah'ın sana emanet ettiği kuludur. Nerden köle oluyor! Onlar böyle söylerken ilahlıklarını söyleyip; "bana aittir, benim kölemdir, sana sattım, senin emrindedir" diyorlardı. Bu, küfür olan bir kelimedir. Böyle yapanlar elbette ki bunu yaparken bilmeden yaparlar. Yanlış yaptıklarından haberleri de yoktur, büyüklerini taklit ederler. Büyükleri öyle yaptığı için onlar da öyle yapar. Belki büyükleriniz aklını kullanmadı.

Allah ayet-i kerimede; **"onlar derler ki; biz atalarımızın dinine uyuyoruz. Ya ataları aklını kullanmamışlarsa, doğru yolu, hidayeti bulamamışlarsa (yine onlara mı uyacaksınız? Siz aklınızı böyle mi kullanıyorsunuz)"**[10] buyurur. O halde büyüklere değil, Allah'ın resulüne uymamız ve ailemizi Allah'tan bir emanet olarak görmemiz gerekir.

"Aklımızı sonuna kadar kullanmak zorundayız" derken, bunu doğru anlamalıyız. Aklımızı Allah'ın vahyinin ışığında kullanmamız gerekir, yoksa anlayamayız. İnsan anladığı kadarıyla, ilme, marifete, bilgiye sahip olduğu kadarıyla büyüktür. Bu yüzden Allah'ın ilk emri **"oku"**[11] dur. Oku! Rabbinin ismini oku, ismiyle oku, kendini oku, kendini rabbinle oku, rabbinin ismiyle tecellisini oku! Yani bir an bile rabbinden, kendinden, imtihandan gafil olma!

Her anda Allah'ın sevgisini kazanma ya da kaybetme imkânıyla, durumuyla karşı karşıyayız. Bu her an için böyledir. Bu varlıkta başka bir şey yoktur; çünkü aşktan başka bir şey yoktur. Kazandığın da kaybettiğin de Allah'ın sevgisidir. Allah'ın sevgisini kaybetmişsen Allah'ı kaybetmişsin, sevgisini kazanmışsan onu

[10]Bakara /170, Mâide /104
[11]Alak /1

kazanmışsın demektir. Allah'ı kazandıysan her şey senindir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"rabbin sana verecek ve seni razı edecek"**[12] buyurur. Ama Allah'ı kaybettiysen bu sefer de kazandığın, kazanabileceğin hiçbir şey yoktur.

"Ben" demekten kurtulmamız, bunun yerine "Allah" dememiz gerekir. Bütün varlığımızla, her şeyimizle rabbimize aidiz. Allah bizi muhabbetinden, sevgisinden yaratmış, bize tecelli etmiştir. Söyledim, zati tecelli dedikleri; aşktır. Allah'ın bütün isimlerinde bu aşk tecelli eder; çünkü Allah'ın isimleri sevgisinden tecelli eder.

Etrafımıza baktığımızda herkesin; "ben, bence, bana göre, ben bunu istiyorum, ben şunu istiyorum" dediğini görürüz. Hani Allah'ı kabul etmiştik! Allah bizi kendisine âbd olmamız için, kendisini sevmemiz, bu sevgimizi ispatlamamız; yani bu sevgiyi kazanmak için cihat etmemiz, hatta bir de bu cihadı sevmemiz için yaratmıştır. Allah bizim cihadımızı; yani kendisi için gösterdiğimiz çabamızı, gayretimizi sever.

Bunu anlamak için bir de aşığı görmek gerekir. Âşığı görmek için önce Allah'ın nebilerine, resullerine bakıp, onların üzerinden aşkı, âşıklığı, âbdliği, kulluğu görmemiz gerekir; çünkü onlar bizim için örnektir. Onlar Allah'ın sevdiği, bununla beraber bizim için örnek kıldığı kullardır. Allah'ın kitabını okurken bunu çok net görürüz. Elbette ki onlara bakınca bunu görürüz, bakmazsak kendi kendimize bir şeyler üretmeye çalışırız.

Mesela; Hz. Âdem (a.s.)'a baktığımızda cennette azim gösterememişti, bilmemişti, anlamamıştı, unutmuştu. Allah ayet-i kerimede; **"Âdem'e daha önce ahit vermiştik; ama o unuttu. Onda azim de bulmadık. Allah'ın yapma dediğini yaptı, sonra tövbe etti. İkisi de; rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer sen bizi mağfiret etmez, rahmetinle muamele etmezsen biz hüsrana**

[12]Duhâ /5

uğrayanlardan oluruz, dediler. Sonra Allah onların tövbesini kabul etti”[13] buyurur.

Hz. Âdem (a.s.) bundan sonra hiç yanlış yapmamıştır; çünkü o, yanlışı bir defa yapmış, bir kere tatmıştır ve bu yanlışından sonra Allah’a hiçbir şekilde itiraz etmemiştir. Hz. Âdem (a.s.) bin sene yaşamış ve yaşadığı bu süre içerisinde başına ne gelirse gelsin, nasıl bir imtihana tabi tutulursa tutulsun, “rabbim Allah’tır, rabbim güzel yapıyor, ne yapıyorsa yapsın demek ki böyle gerekiyor, bize lazım olan, gerekli olan budur” demiştir.

Hz. Âdem (a.s.)’ın iki çocuğundan biri ötekini; yani Kabil, Habil’i öldürdü. Neden öldürdü? -Kabil, Habil’i “Allah niye seni seviyor” deyip öldürdü. Allah onlardan kurban isteyince ikisi de kurbanlarını getirip bir dağın başına bıraktı. Allah, Hz. Âdem (a.s.)’a; “kimin kurbanını kabul edersem bir ateş gelip o kurbanı yakar, kül eder, yok eder. Kimin de kurbanını kabul etmezsem o kurban orda kalır; yani ‘o kurbanı kabul etmiyorum, demiş olurum’ buyurdu.

Allah, Habil’in kurbanını kabul etti, Kabil’in kurbanını ise kabul etmedi; çünkü Kabil, kurbanını verirken gönülden vermemiş, işine yaramayan şeyleri getirmişti. Hâlbuki en sevdiğinden Allah yolunda vermesi gerekirdi; çünkü bu kurbanı Allah’a veriyordu.

“Kabil, Habil’e; ‘seni öldüreceğim’ deyince Habil de; ‘Allah, kurbanı takva sahiplerinden kabul eder’ dedi.”[14] Yani Habil; “beni öldüreceğine takva sahibi olsan, bak rabbimiz bizden ne istiyor, bunun gereğini yapmaya çalışsan, dünyayı, emeğini Allah’ın önüne koymasan, Allah’ı her şeyden çok sevsen daha doğru değil midir, beni niye öldürüyorsun? Beni öldüreceğine takva sahibi ol. Allah’a karşı sorumluğunu yerine getir, sevgini,

---

[13]Bakara /37, Tâhâ /115, Araf /23-24
[14]Mâide /27

muhabbetini ispatla" demiş oldu; ama Kabil, iblise uyarak o yolu tercih etmedi.

Kabil, Habil'i öldürünce Allah onu sevdi mi? -Elbette ki sevmedi. Bu durumda Kabil, aklını kullanmamış oldu; yani rabbini anlamak için, rabbinin muradını anlamak için aklını kullanmadı. Bu, kıyamete kadar böyledir.

Bunların hepsi kıskançlıktan dolayıdır, herkes bir sevgi ister. Bu sevgi ya, Allah'ın sevgisidir ya da insanların sevgisidir. Kabil'in zihniyetinde olanlar Allah'ın birini sevdiğini veya insanların birini sevdiğini görseler, onun gibi olmak yerine, onu öldürmeyi tercih edip; "onu öldürün" derler.

Müşrikler de bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i hemen öldürmeye çalıştı. O da Medine'ye hicret etti; ama onu öldürmek isteyenler bulunduğu yer olan Medine'ye gelip, onu orada da öldürmeye çalıştı. Hâlbuki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onlara hiçbir zarar vermemişti; ama "Allah niye onu seviyor? Allah'ın bizi sevmesi gerekir, sevilecek birisi varsa o da biziz" deyip onu kıskandılar ve öldürmeye çalıştılar. Zaten bütün mesele budur!

Ona tabi olup, onun gibi olmaya çalışıp, o sevgiyi kazanmak yerine; "sevileni ortadan kaldıralım" dediler ya da "onu yerden yere vuralım, ona çamur atalım, onu kötüleyelim, gıybetini yapalım, iftira atalım" dediler. Bunu böyle yaptıkça da ters tarafa gittiler. Tıpkı iblisin yaptığı gibi yaptılar.

İblis, Hz. Âdem (a.s.)'a secde etmemişti. Tövbe etmek yerine, Âdemoğullarını cehenneme göndermeye çalışarak kazanmayı umut edip, haklı olduğunu ortaya koymaya çalışmıştı. İblisi fikir, iblisi düşünce işte böyledir!

Aynı şekilde; Hz. Nuh (a.s)'ın oğlu boğulurken Hz. Nuh (a.s.); **"(ya rabbi! Bana; seni ve ehlini kurtaracağım, demiştin). O,**

benim ehlimdendir" demişti. Allah ise ona; **"o, senin ehlinden değildir"** buyurmuştu. Yani senin ehlin sana iman edenlerdir. Oğlunun senden olabilmesi için sana iman etmesi gerekir. **"Bununla beraber cahillerden olmamanı tavsiye ederim."** Daha doğrusu bilgisizce, bilgin olmayan bir konuda duada bulunmamanı tavsiye ederim, dedi Allah. Hz. Nuh (a.s) da; **"cahillerden olmaktan sana sığınırım ya rabbi"**[15] dedi. Yani "özür diliyorum, sözümü geri alıyorum, anlamadığım, bilmediğim için söyledim" dedi.

Gördüğünüz gibi Allah hiç kimseyi affetmiyor. Allah, kulundan kulluk istiyor. Kişi bir peygamber çocuğu olsa da, babası bir peygamber olsa da bu böyledir. Aslında Allah, Hz. Nuh (a.s.)'a; "onun sahibi benim, onu ben yaratmışım, onu dünyaya senden gönderdim diye sen ona benden daha mı yakın oluyorsun? Böyle cahil olma, cahilce konuşma" demiştir. Biz de çocuğumuza; "benim çocuğumdur" deyip kendimize göre hesap yapıyoruz. Hatta onun hesabını yaparken kendimizi ateşe atıyoruz. Onun sahibiymişiz gibi ona muamele yapıyor, çocuğumuzu asıl sahibine teslim edemiyoruz. Allah, kuluna; "senin benden başka sevgilin yok, evladın da olsa, eşin de olsa, sevdiğin de olsa benimle muhatap olduğunda hiçbiri yoktur" der ve kulundan istediği de budur.

Hz. İbrahim (a.s.)'a baktığımızda da aynı şeyi görürüz. Kul için hiçbir şey olmadığı gibi, kul kendi canının hesabını da yapamaz; yani kul, maşuku karşısında canının hesabını yapma hakkına sahip değildir. Bu yüzden Hz. İbrahim (a.s.) kendi canından geçmiştir; çünkü onun gerçek canı, onun sahibi olan Allah'tır. Hz. İbrahim (a.s.) bunu idrak etmiş, bunu anlamıştır. Bundan dolayı kendisine nefhedilen ruhunu da, zahiri varlığını da

---

[15]Hud /45-47

düşünmemiş, sahibini, maşukunu görmekten dolayı artık kendini de görmemiştir.

Nemrut, Hz. İbrahim (a.s.)'ı ateşe attığında Hz. İbrahim; "beni ilgilendirmez" deyip Allah'a hiçbir şekilde itiraz etmedi. Neden? -"Çünkü ben ona aidim. Allah beni görüyor, beni biliyor, benim ne halde olduğumu, benim ne istediğimi biliyor, bir de bunu dilimle söylemem doğru değildir. Benim vekilim Allah'tır. O, ne güzel vekildir. Benim için ondan başka bir şey yok" demişti. İşte bu, Allah'ın sevgisine gark olup sevgisinde kaybolmaktır.

Nemrut'un Hz. İbrahim (a.s.)'ı ateşe atmasına Allah neden müdahale etmedi?

Çünkü kulunun en yüksek makama çıkmasını istedi. Kul, Allah için öyle bir tavır göstermelidir ki ateşe atılırken bile itiraz etmemelidir. Diğer kullar, sonradan gelecek olan kullar onun kulluğunu görsün, aşkı, muhabbeti, âşıklığı, aşığı görsün diye müdahale etmedi. Allah ayet-i kerimede Hz. İbrahim (a.s.) için; **"Allah, İbrahim'i dost edindi"**[16] buyuruyor ya, insanlar da Allah'a dost olmak istiyorlarsa bu tavrı göstersin, gösterebilsin diye Hz. İbrahim'in ateşe atılmasına müdahale etmedi.

Bu nedenle Allah'a dost olmak istediğini iddia edip, "ben de Allah'a dostluğu istiyorum" dersen o zaman Hz. İbrahim (a.s.) gibi yapman lazım. Ateşe atılırken dahi "ya rabbi! Beni kurtar" bile demeyeceksin. "Sen bilirsin ya rabbi" diyeceksin ki Allah'a dost olmayı hak edebilesin. Bununla beraber Allah ayet-i kerimede Hz. İbrahim (a.s.) için; **"rabbi, İbrahim'i bir takım kelimelerle ağır imtihanlara tabi tuttu. Bu imtihanların hepsinin gereğini yerine getirdiğinde ise Allah; muhakkak ki ben, seni insanlara imam yapacağım, dedi"**[17] buyurur. Bu yüzden imam olmak için bu hali yaşamak, bu hali kabullenmek gerekir. Daha doğrusu Allah'a

[16]Nisa /125
[17]Bakara /124

böyle iman etmek, böyle âşık olmak, böyle güvenip, tevekkül etmek gerekir.

Bütün peygamberler bizim için örnektir. Bir de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bakalım. Ona bakınca aşktan başka bir şey göremeyiz. Bütün peygamberler Allah'a âşık kullar, âşıklığı öğreten kullardır.

Kur'an aşk kitabıdır. "Kur'an aşk kitabıdır" dememiz bazılarına ağır gelebilir; ama yine de söylüyoruz. Kur'an aşk kitabıdır, âşıklık kitabıdır, maşuğu anlatan, âşıklığı, kulluğu, âbdiyeti anlatan kitaptır. Âbdiyet; Allah'ı sevmekse, Allah'ın sevgisini kazanmak için çaba, gayret sarf etmekse, onun yolunda cihad etmekse o halde kulluğu anlatan, nasıl kul olunması gerektiğini anlatan Kur'an da aşk kitabıdır.

Kur'an aynı şekilde hesap kitabımızdır. Hem şimdiki hesap kitabımız hem de Kıyamet günündeki hesap kitabımızdır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"Kıyamet günü herkese kitabı verilir"** bir de **"bizim kitabımız konur"**[18] buyurur. Hesap, kitabımıza göre görülür. Bir ayette de; **"bizim kitabımız hakkı söyler"**[19] buyurdu Allah. Bu kitap hakkı söyleyen hesap kitabımızdır.

Kur'an'ı doğru okuyamazsak ondan hiçbir şey anlayamayız, ancak doğru okuyunca onu anlarız. Doğru okuyabilmek, anlayabilmek için bunun bir temelinin olması; yani imanımızın olması gerekir. Bir müşrik, Kur'an'ı okuyunca ondan bir şey anlamaz. Allah'ı bilmeyen, tanımayan biri onu okursa ondan hiçbir şey anlamaz, sadece bir şeyler anladığını zanneder. Onun bu anladıkları ise Allah'ın muradı değildir.

Kul, Kur'an'ı anlarsa göreceği tek bir şey vardır o da; Allah'ın kendi kitabında aşkı, imanı, âşıklığı, âbdiyeti, maşuğu, kendini,

---

[18]Câsiye /28, Zumer /69
[19]Câsiye /29

maşuğun sevgisinin nasıl kazanılacağını, ona nasıl yakın olunacağını anlatmasıdır. Başka bir şey var mıdır! Varsa söyleyin. Aşktan başka bir şey yok.

Daha önce söylemiştim, cennet; Allah'ın, mü'min kuluna olan sevgisinin tecellisidir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede kuluna; **"orda her istediğiniz vardır"**[20] buyurur. Bu herkese ayrı ayrı, özeldir, sevgisinin karşılığıdır. Kulun Allah'a, Allah'ın kuluna olan sevgisi ne kadarsa cenneti de ona göredir.

Cehennem de aynı şekildedir. Cehennem de; kulun, Allah'ın sevgisine ihanetinin karşılığıdır. İhanetin karşılığı ise ateştir. Cehenneme gidenler bu ateşi buradan kendileri götürür. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"cennette nimet yoktur, herkes nimetini beraberinde götürür. Cehennemde ateş yoktur, herkes ateşini beraberinde götürür"* buyurur. Allah'ın sevgisine ihanet edenlerin ihanetinden dolayı bu ateş üzerlerinde görünür. Yeminle söylüyorum; herkesin üzerinde bu ihanet görünüyor. Veliler hariç, bu ihanetin üzerinde görünmediği hiç kimse yoktur, hatta kendini Allah'a dost zannedenlerin bile üzerinde bu ihanet görünür.

Aşk, ihaneti kabul etmez. Sevgi, ihaneti kabul etmez. Allah, kulunu sevsin yaratsın, kulu bu sevgiye layık olsun, sevgiyi kazansın, daha doğrusu aşk olsun diye ona o muamelede bulunsun, kul da sürekli ondan kaçsın, bu aşkı, Allah'ın sevgisini, tecellisini, muamelesini görmezden gelip, yok saysın, nankörlük yapıp, küfretsin! Küfür zaten budur! Küfür; Allah'ın sevgisini örtme işidir.

Bakıyorsun adam, küfrün içinde yüzüyor, buna rağmen; "ben ibadet ediyorum" diyor, başını yere koyuyor ve "ben secde ediyorum" diyor. Sen başını yere koydun; ama sen zaten yere yapışmışsın, yere âşıksın, sen secde ederken bile bunu görmüyor,

---

[20]Kaf /35, Furkân /16, Fussilet /31

bilmiyorsun. Secde ederken, Allah'a en yakın hali yaşaman, arşta olman, kendinde olman, o âşıklık halinde olman gerekirken toprakta duruyorsun. Zaten çamura bulanmışsın, bir daha başını çamura koyuyorsun. Bu yaptığın secde midir, secde böyle midir!

Örnek âşıklar olan peygamberleri anlatıyorduk. Bu beldede yaşayan Allah'ın resulü olan Hz. Cerciş (a.s.)'ı daha önce anlatmıştım. Cerciş peygamber, kavmini Allah'a davet ederken bir de saraydakileri; yani memleketi idare eden kralı da Allah'a davet eder.

Kral ona;

-Seni bundan men ederim, bir daha hiç kimseyi davet etmeyeceksin. Yoksa sana ne yapacağımı biliyorsun değil mi, deyip onu dışarı kovar.

Hz. Cerciş (a.s.), Allah'tan emir aldığı için anlatmaya devam eder. Kral, adamlarını gönderip Hz. Cerciş (a.s.)'ı yakalatıp getirtir. Ona iman eden varsa onlara ibret olması ve kimsenin ona iman ettiğini söylememesi için adamlarına;

-Onu darağacına asıp idam edin, orada öylece kalsın, der.

Ertesi gün olduğunda kral, Hz. Cerciş (a.s.)'ı yine karşısında görür; yani Cerciş (a.s.) saraya gidip yine kralı davet eder. Allah onu yeniden diriltti̇ği için kral bunu anlamakta zorlanır. Kral onu asmış ve Cerciş (a.s.) bir gün boyunca darağacında kalmış; ama buna rağmen yine karşısına dikilip kralı hakka davet eder ve "Allah beni diriltti" der.

Bunun üzerine kral;

-Bunu götürüp kesin, parça parça yapın, onun her bir parçasını kalenin burçları üstüne koyun, der.

Askerler de aynen öyle yapar. Ertesi gün Hz. Cerciş (a.s.) yine saraya gidip;

-Allah emretti, seni davet etmem lazım. Seni imana, Allah'ın bir olduğuna davet ediyorum, deyip kralı davet eder.

Kral bu defa;

-Onu götürüp aç aslanlara yedirin. Bakalım bu defa nasıl dirilecekmiş, der.

Aslanları birkaç gün aç bırakıp kafese koyarlar, sonra Hz. Cerciş (a.s.)'ı da kafese atarlar. Sonuçta aslanlar onu parçalayıp yerler. Kral, ertesi gün Hz. Cerciş (a.s.)'ı bir daha karşısında görür. Hz. Cerciş (a.s.), Allah'ın bu muamelesine "ya rabbi! Niye bana böyle yapıyorsun" deyip hiç itiraz etmez ve davete devam eder. Âşık ya, kendini görmüyor.

Bunun üzerine kral;

-Bunu götürüp milletin gözü önünde yakın. Sonra küllerini de alıp nehre savurun. Bakalım bu sefer nasıl dirilecek, der.

Kral her seferinde küfründe inat eder. Askerler de aynen öyle yapıp, onu yakarlar, külünü de götürüp savururlar. Kral, ertesi gün onu bir daha karşısında görünce artık onu öldüremeyeceğini, yapacağı bir şey olmadığını anlar.

Bu yüzden Dicle Nehri'nin üzerinden geçtiğinizde bir de surlara bakarken Hz. Cerciş (a.s.)'ı hatırlayın.

Ben aslında Hz. Cerciş (a.s.)'ın aşkını, muhabbetini anlatacağım. Bu bir aşk meselesidir. Hz. Cerciş (a.s.), Allah'a hiç itiraz etmedi, edemez. O böyle yakılırken, kesilirken, aslanlara yem edilirken acaba acı hissetti mi, hissetmedi mi, bunu bilmiyoruz. Ona bunu sormadan bilemeyiz, sizce sormaya gerek var mıdır? -Bence gerek yoktur. Allah nasıl ki Hz. İbrahim (a.s.)'ı ateşte yakmadıysa o anda Hz. Cerciş (a.s.)'a da farklı bir muamelede bulunmuştur; yani Hz. İbrahim (a.s.)'a yapılan işlem aynen ona da yapılmıştır. Allah, cemalinden ona böyle bir perdeyi

aralar ki o ne kendini hisseder, ne de kendini bilir. Hiçbir şeyi ne hisseder, ne de bilir, dolayısıyla ona işkence yaparak şehit ettiklerinde onun bundan haberi bile yoktu. Bütün nebiler, resuller, Allah'a böyle âşık kullardır, bizim için de örnek kullardır.

Aynı şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e baktığımızda da bu böyledir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bilmeyince, anlamayınca, onu tanımayanlardan onu öğrenince onu tanımamız mümkün değildir. Onu tanıyan; onun yaşadığını yaşayan demektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, kendisine yapılan zulümlerden, işkencelerden, haksızlıklardan, hakaretlerden dolayı Allah'a; "ya rabbi! Bu niye böyledir" deyip hiç itiraz etti mi? -Elbette ki itiraz etmedi. Böyle bir kelimeyi kullanabilecek gücü kendisinde zaten bulamazdı; çünkü o, muameleyi yapanın Allah olduğunu biliyordu.

Bununla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Taif'te taşlandığı gün; "hayattaki en zor günüm" dediği gündür. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Mekke'de kabul edilmediği için "Taif'te olan dayılarım bana iman eder, bana yardım eder, İslam'ı tebliğ etmeme yardım eder" diye düşünüp, Taif'e gitmişti. Oraya gittiğinde onlar da onunla en büyük alayı etmiş, dalga geçmiş, hatta çok ağır hakaret etmişlerdi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Taif'te dört tane dayısı vardı ve onlar oranın ileri gelenleriydi. Hepsi de ona çok ağır ve farklı farklı hakaretler etmişti; yani özel olarak kendilerini hazırlayıp hakaret etmişlerdi. O hakaretleri kelimeye bile dökemiyorum. Her bir dayısı ona farklı farklı hakaret ettikten sonra gençleri ve çocukları yola dizip; "o buradan geçerken onu taşlayın; ama taşı kafasına atmayın, belden aşağısına atın" deyip talimat vermişlerdi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onların yeğeni olduğu için gayeleri onu öldürmek değil; onu küçük düşürmek, aşağılamaktı. "En zor günüm" demişti ya, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz işte, belden aşağısı kan içinde kalmış, çarıkları kan

dolmuştu; ama buna rağmen onlara gazap gelmesin diye kanının yere düşmesine müsaade etmiyordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Taif'in aşağısına indiğinde bir beşer olarak önce; *"ya rabbi! Beni kimlerin eline bıraktın"* buyurdu. Bir dakika bile geçmeden hemen kendine gelerek; *"estağfirullah, tövbe ya rabbi" dedi. Sonra; "ben bunu itiraz etmek için söylemedim. Eğer sen bana kızmadıysan, gazap etmediysen, küsmediysen, darılmadıysan, benim yaptığım yanlışlardan dolayı bana böyle bir muameleyi yapmadıysan gerisi önemli değildir. İmtihanı kabul ediyorum. Benim endişem; bir yerde eksik ya da yanlış yapmışsam, bundan dolayı bana bu muameleyi yapmandır. Benim için önemli olan budur. Eğer böyle bir şey yoksa benim bunu yaşamam önemli değildir, bunu ciddiye almıyorum. Ben senin kulunum, istersen taşlatırsın, istersen süründürürsün, buna itiraz etmem; ama ben yanlış yapmışsam, buna üzülürüm. Bana gazap ettiğinden, kızdığından, küstüğünden dolayı azap ettiysen buna üzülürüm, kendi yanlışıma üzülürüm"*[21] buyurdu. İşte âşık budur!

Hz. Aişe (r.a.) annemiz anlatır; *bir gece baktım ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yatağında yok, köşede Allah'a tefekkür halindedir. Ben de yanına yaklaşıp;*

-Ya Resulullah! Ne yapıyorsun, diye sordum.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz başını kaldırıp, bana bakarak;

-Sen kimsin, buyurdu.

Ben de;

-Ya Resulullah! Ben Aişe'yim, dedim.

O da;

[21]İbn Hişam C. 2, Sayfa: 62

-Aişe de kimdir, diye sordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz aşktan, muhabbetten, rabbinin huzurunda durmaktan sarhoş olduğu için kendine gelememiştir.

Sonra ben;

-Ben senin hanımın Aişe'yim ya Resulullah, deyince yavaş yavaş kendine geldi.

İşte, rabbine âşık olan bir kul, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyleydi. Peki, namazda, secdede, zikirde Allah ile beraber olup, sonra gözünü açıp hiç kimseyi tanımayan biri var mıdır? Böyle bir aşkı hiç yaşadık mı? Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaşadığı bu aşkı yaşamamız, bunu tatmamız gerekir; çünkü tadılmayan örneklik, örneklik değildir. Bunu tadamadıysak bu durumda imanımızda, aşkta, muhabbette, tabiyette bir sorunumuz vardır. Bunu hiç bilmiyoruz.

Namazda Allah'a; "senden şunu istiyorum, bunu istiyorum, geçen gün de istemiştim; ama vermemiştin, bari şimdi ver, ayıp etme" deyip Allah'tan bir sürü şey istemesini biliyoruz. Buna rağmen bir de kul olduğumuzu söylüyoruz, böyle kulluk olmaz, bu yanlıştır!

Âşıklığı peygamberler üzerinden anlayınca bir de kendimize bakmamız gerekir. İnsanlar aşkı, âşıklığı, maşuku, kıyamete kadar peygamber varisi olan Mürşid-i kâmil üzerinden öğrenir, tanır ve anlar. Yoksa kendi kendini kandırmış olur.

Bu nedenle Mevlana; "merkep izinde su görüp, deryayı gördüm sanma" demiştir. Mevlana anlatır; "*eşek yürürken çamurda iz bırakır, yağmur yağınca o izin içine su dolar. Sonra rüzgâr bir saman çöpünü savurunca o çöp, merkep izindeki suya düşer. Sonra bir sinek o saman çöpüne konar ve 'herhalde derya*

dedikleri şey bu olmalıdır' der. O saman çöpünü gemi, kendisini de deryada zanneder."

Evet, merkep izinde su görüp, deryayı gördüm sanma! Derya o değildir. Derya, Mürşid-i kâmilin gönlüdür. Ne zaman onu görürsek deryayı anlarız. Yoksa deryayı anlamak mümkün değildir. Kendi gönlümüze bakıp anlarsak merkep izinde su görüp, deryayı gördüğümüzü zannederiz. Aşkı, muhabbeti, imanı, Allah'a dostluğu, yakınlığı, tecelliyi ancak Mürşid-i kâmil ile beraber anlarız. Tabi ki bu bizde varsa onu anlarız, yoksa merkebin izine dalar ve orada kayboluruz.

Mesela; burada konuşurken istesem de istemesem de mutlaka kardeşlerime göre, size göre konuşmak zorunda kalıyor, gerekli olan, lazım olan her neyse onu anlatmaya çalışıyorum. Karşımda Allah'ı gerçek manada sevenler olunca onlara da konuşmak istiyorum. Onlar da burada var hamdolsun! Onlara konuşunca onlar gibi olmayanların ne kadar anlayacağını bilemiyorum. Allah'ı gerçek manada sevmeyenlerin gönlüne kenarından, köşesinden böyle kıvılcım gibi bir sevgi girebilir; ama asla anlayamazlar. Bu yüzden beni dinleyenlere sürekli "gel" diyorum, "gelmen lazım" diyorum. İnsan okuduğu, anladığı, Allah'ı tanıdığı kadarıyla, bilgisine göre, marifetine göre büyür, büyük olur.

İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn[22] demek; "sana âbd oluyorum, seni anlamak, tanımak, sevmek için koşuyorum demektir. Kendimi anlamak, tanımak için, sana yakın olmak, senin tecellin olmak için çaba, gayret sarf ediyor, koşuyor ve bunu istiyorum, sevdiğim için istiyorum" demektir. Bu aşk, bu muhabbet bizden uzakta bir yerde değil gönlümüzde hazır bir vaziyette bizi bekliyor. Bununla beraber bu aşk bir ateştir, insanı yakar, yakmalıdır. Bu ateş bizi, dünyamızı, nefsimizi, varlığımızı,

[22]Fatiha /5

arzularımızı, isteklerimizi yakar. Bu aşk ateşinin yakmadığı bir şey yoktur.

Yapmamız gereken şey; bu aşk deryasına dalmaktır. Yanmayı kabul etmeyeceksek, feryat edip isyan edeceksek oraya dalamayız. Önce isyandan kurtulmamız gerekir. İmtihanı beğenmediğimiz; "niye bunu böyle yaptın, niye bunu vermedin, niye şunu aldın, niye şuna böyle muamele yaptın, şu niye şöyle yaptı" dediğimiz her anda rabbimize isyan, itiraz halindeyiz; yani "senin işini beğenmiyorum, seni de beğenmiyor, seni kabul etmiyorum" demişizdir. Sonra gidip abdest alıp, başımızı secdeye koyuyoruz. Sen biraz önce bir sürü isyan ettin, kimin önünde başını secdeye koyuyorsun! Senin, başını önüne koyduğun, Allah değil nefsindir. Başını secdeye koyarken bile Allah'tan bir şey istiyorsun. Hâlâ "ben" diyorsun, hâlâ bir şeyler istiyorsun. Bu seni Allah'a yaklaştırmaz, seni Allah'tan uzaklaştırır.

Dense ki; "âlimlerimiz böyle söylediler" doğrudur, o bir basamaktır. Allah vahyini yaparken; "eğer şunları şöyle yaparsanız cennete gidersiniz, cennette bu nimetler vardır. Şunu da şöyle yaparsanız cehenneme gidersiniz, cehennemde de böyle azap vardır" demiştir. Medeni (Medine'de inen) ayetler hep böyledir.

Bu yüzden kul manevi olarak büyüyünce; "böyle yaparsan Allah seni sever, böyle yaparsan sevmez" der Allah. Kul artık büyümüş, işi anlamış, cennetle ve cehennemle, "bana ver" demekle meşgul olmaz, işi anlayabilecek vasfa gelmiş, Allah'ın sevgisinin hesabını yapabilecek kıvama gelmiştir.

Bu bir yoldur ve yolu yürümek gerekir. Yolun başının da sonunun da aynı olduğunu zannetmek yanlış bir şeydir. Yolun başında en aşağıdasın, bu nedenle senin en yukarı çıkman gerekir.

Allah, insanı yolun başına koydu, sonra ona "gel" dedi. Bütün hayatımız boyunca Allah'ın "gel" demesine ya cevap verir, ona koşarız ya da koşmayız.

Allah ayet-i kerimede; **“genişliği yerle gök kadar olan cennete koşun”**[23] buyurdu. Cennete koşacaksın, koşman yetmez, bir de cenneti geçmen gerekir. Cennet, yedinci kat göğün üzerindedir. Allah başka bir ayet-i kerimede; **“hepiniz Allah’a firar edin”**[24] buyurur. Yani artık cennetten de kaçman, geçmen, isteğinin sadece; Allah’ın rızası, dostluğu olması gerekir.

Allah’a dost olanlar; cenneti geçebilenlerdir, cennetten geçebilenlerdir. Orayı geçmeyene kadar; yani cennetten geçmeyene kadar Allah’a dostluk başlamaz. Allah’a dost olman için dünyadan, dünyadaki her şeyden, arzulardan, isteklerden geçmen, yetmez, bir de cennetten de geçmen gerekir. Cennetten geçtiysen dostluğa kabul edilir, Allah’ın dostluğunu, yakınlığını, Allah’ın özel manadaki sevgisini hak edersin.

Allah bizi sevgisini hak edenlerden, hakkı, hakikati olduğu gibi anlayanlardan eylesin inşallah! Allah’ın üzerimizdeki muradının, kendisini sevmek olduğunu, iman olduğunu, âbdiyet olduğunu ve bu âbdiyeti ispatlamak için bizleri imtihana tabi tutuğunu anlayanlardan eylesin inşallah! Allah bizi resulünü ve Allah yolunda cihad etmeyi her şeyden çok, canından çok sevenlerden eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

[23]Âli İmran /133, Hadîd /21
[24]Zâriyât /50

VUSLAT YOLCULUĞU 5

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Vuslat Yolculuğu sohbetlerimizi yaparken; "aşktan öteye yol yok, aşktan başka yol yok" demiştik. Aşkı anlatıyorduk. Gerçi aşk anlatılmaz, böyle kenarından, köşesinden anlayalım diye aşkı anlatıyoruz; çünkü aşk yaşanır, aşkın yaşanması gerekir. Önce anlatacağız; çünkü önce anlamak gerekir, sonra pratik olarak onu yaşayacağız inşallah.

Zaten bütün sorunumuz; rabbimizi, hayatı, kulluğu, âbdiyeti anlamayışımızdır. Anlamamaktan çok, anlamaya çalışmadık, çalışmıyoruz. Belki anlamak işimize gelmiyor. Belki dünya, dünyadaki işler, nefsimizin arzuları, istekleri bize daha cazip geliyor, hatta düşünmeye, tefekkür etmeye bile tenezzül etmiyor, kendimize bakıp bunu anlamaya çalışmıyoruz. "Ben kimim, nerden geldim, nereye gidiyorum, neden buradayım, benim ne yapmam gerekir" deyip kendi kendimizi bile anlamak için tefekkür etme zahmetinde, tenezzülünde bulunmuyoruz. Sorunumuz budur! Böyle olunca da; yani kendimizi anlamayınca, tanımayınca, kendimizi anlamak, tanımak için çaba ve gayret sarf etmeyince de birbirimizle uğraşıyoruz.

Önceki sohbetimizde Allah'ın nebileri, resulleri üzerinden onların âşıklığını anlatmaya çalışmıştık, oradan devam edelim.

Her hâlükârda bizim için önümüzde bizim gibi bir örneğin olması gerekir ki anlayabilelim. Peygamberler örneklik konusunda en ön safta yer alırlar, sonra peygamberlere tabi olanlar onların arkasından gelir.

Sahabe; malıyla, canıyla Allah yolunda cihad eden, malını ve canını ortaya koyandır. Sahabeler yaptıklarını aşklarından, Allah'ı, resulünü, Allah yolunda cihad etmeyi sevdiklerinden dolayı yapmıştır. Mesela; sahabenin büyüklerinden Hz. Ebubekir (r.a.)'a baktığımızda onun bu hali hemen görünür. Hz. Ebubekir (r.a.), Allah yolunda her şeyini feda etmiş, bununla beraber sadakatini ispatlamış, hiçbir şekilde "acaba" deyip tereddüt de etmemiştir. Bununla ilgili bir örnek vereyim;

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve Hz. Ebubekir (r.a.) beraber hicret ederken, Hz. Ebubekir (r.a.) yol boyunca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hem önüne, hem sağına, hem soluna, hem de arkasına geçer.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona;

-Neden böyle yapıyorsun, diye buyurur.

Hz. Ebubekir (r.a.) de;

-Olur ki bir tehlike önden gelir, belki sağdan ve soldan gelir, belki de arkadan gelir, diye böyle etrafında dönüyorum, diye cevap verir.

Hz. Ebubekir (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in etrafında semah ediyor. Bununla beraber daha önce söylemiştim; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in "sahabem" dediklerinin hemen hepsi böyledir.

Aynı şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Ya Ömer! Beni ne kadar seviyorsun, diye buyurunca Hz. Ömer (r.a.);

-Seni her şeyden çok seviyorum; ama canım hariç, diye cevap verir. (Hz. Ömer (r.a.)'in böyle cevap vermesi o ana kadar bunu düşünmediğinden dolayıdır.)

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Olmaz, beni canından da çok sevmedikçe bana iman etmiş olmazsın, buyurur.

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah anlatır; babam eve gelip, içeri girdi, biraz bekledikten sonra evden çıkarak tekrar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanına gidip;

-Ya Resulullah! Seni canımdan daha çok seviyorum, dedi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-El ân, şimdi oldu Ya Ömer, buyurdu.[1] Yani Allah'ın resulünü canından çok sevmedikçe mü'min olmuş olmazsın.

Sahabeler yalan söylemez, öyle laf olsun diye Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "seni her şeyden çok, canımdan çok seviyorum" demez. Hz. Ömer de eve gidip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i canından çok sevip sevmediğini düşünmüş, sonra canından çok sevdiğini, canını feda edebildiğini görmüştür.

Bir de Hz. Ali (r.a.) Efendimiz; *"ya rabbi! Nimet olarak senin bana rab oluşun yeter. Şeref olarak benim sana âbd oluşum yeter. Sen tam benim sevdiğim gibisin, beni de sevdiğin gibi yap"* buyurmuştur. Bir kul, Allah'ın rab oluşunu kendine nimet olarak görüyorsa ve bu ona yetiyorsa ona başka bir şey gerekmez; çünkü onun rabbi var, onun maşuku vardır. Bu yüzden Hz. Ali Efendimiz; "şeref olarak benim sana âbd oluşum yeter" demiştir.

Şerefi başka yerde aramak doğru değildir. Şerefi, Allah'a âbd oluşta aramak gerekir. Allah'a ne kadar âbd olduysan Allah ile o kadar şereflendin demektir. Hz. Ali (r.a.) Efendimiz; *"sen tam benim sevdiğim gibisin, beni de sevdiğin gibi yap"* buyurmuştu ya bize de düşen; böyle söyleyip dua etmektir. Tabi ki duamızın yalan olmaması gerekir, yani şiir okur gibi dua etmememiz lazım; çünkü

[1]Buharî, Ahkâm, 19

bunu rabbimize söylüyoruz. Bir kul, Allah'a bunu söylerse yalan söyleyemez. Sahabenin hepsi Allah'a âşıktı; ama gerçekten sahabe dediklerimiz âşıktı!

Mesela Mevlana'nın şiirlerini okurken Şems'e; yani mürşidine âşık olduğunu görürüz. Mevlana'yı mürşidine olan bu aşkı konuştururdu. Ebetteki bu bir yere kadardır. Mevlana'dan az çok haberiniz vardır.

Şems ortadan kaybolunca, daha doğrusu şehit edilince Mevlana feryat edip, onu aramaya başladı. Aslında Şems'in şehit edildiğini biliyordu. Buna rağmen Şems'i aramak üzere Şam'a gitti. Şam'a giderken de aslında onu aramıyor, onun gezip dolaştığı yeri arıyordu, belki Şam'a neden gittiğini bile bilmiyordu.

Mevlana'nın oğlu Sultan Veled anlatır;

"Babam Şam'a giderken tabiri caizse soğuktan donan bir serçe gibi gitmişti; ama dönerken de bir şahin gibi dönmüştü. Orada Şems'i bulamamıştı; ama Şems'i orada anlamış ve onu kendinde bulmuştu."

Daha doğrusu onun bu çabası, gayreti ona bunu kazandırmıştı. Mevlana geri dönerken Şems'i kendinde bulmuş, işte asıl o zaman Mevlana olmuştu. Bir derviş de mürşidini kendinde bulmadan hakkı, hakikati bulamaz, dolayısıyla yerlerde sürünür.

Allah'ın bize aşkın yolunu nasıl gösterdiğine; yani neyi yaparsak, nasıl yaparsak aşkı, muhabbeti kazanacağımıza bakmamız gerekir. Allah ve resulü mutlaka her konuda her şeyi söyleyip yolu göstermiştir. Mesele bunu anlayabilmektir; yani ayetleri derinlemesine düşündüğümüzde, tefakkuh ettiğimizde; ayetlerin arkasındaki manaya bakıp tedebbür ettiğimizde bunu mutlaka anlarız.

Âlimlerimiz ayetleri anlamaya çalışmak yerine; "buna gerek yok, sadece ayetlerin dışına bakacaksın, içine bakman doğru değil" demişlerdir. Hatta ayetlerin iç yüzüne bakanlara, ayetlerin içinden konuşanlara; "işte bu tefsir işârî tefsirdir, tasavvuf ehlinin tefsiridir" deyip kendi kendilerine böyle bir şeyler de üretmiş cahilce, kendini bilmez bir şekilde; "benim gibi oku" demişlerdir. Böyle söylemek "anlama, tefekkür etme" demektir. Hâlbuki Allah; **"tefekkür et, tefakkuh et, tedebbür et, aklını kullan"**[2] buyurur. Başka bir ayet-i kerimede ise; **"onlar Allah'ın ayetleri üzerinde düşünmezler mi"**[3] buyurur. Böyleleri biri ayetleri düşününce ona da başka bir kulp takar.

Sıkça söylediğimiz bir hadis vardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*Cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe" buyurur.* Bu hadisin birde devamı vardır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hadisin devamında;

-Size birbirinizi sevecek bir kelime öğreteyim mi diye sahabeye sorar.

Sahabe;

-Evet, ya Resulullah, der.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Tanıdığınıza, tanımadığınıza selam verin, buyurur.[4]

Selam vermek tek kelimeyle; "ben seni seviyorum, senin için selameti istiyorum, senin Allah'ın selamında olmanı, Allah'ın seni selamette kılmasını istiyorum" demektir. Allah, cennete; **"selam yurdu"**[5] demiştir, dolayısıyla selam demek bir de "senin

---

[2]Bakara /219, En'âm /65, Nisa /82 Rûm /28, Câsiye /5
[3]Nisa /82
[4]Müslim, Îmân 93-94; Tirmizî, Et'ime 45; İbni Mâce, Mukaddime, 9
[5]En'âm /127, Yûnus /25

için cenneti istiyorum" demektir. Bununla beraber birine "selamun aleykum" dediğimizde; "sen benden yana selamettesin, benden sana en ufak bir zararın gelmesi mümkün değildir, selamette olman için elimden geleni yapıyorum; çünkü ben seni seviyorum" demiş oluruz. Yoksa manasını bilmeden, ne söylediğimizi bilmeden selam verirsek bu selamdan muhabbet, sevgi hâsıl olmaz, dolayısıyla birbirimizi sevemeyiz.

Allah ayet-i kerimede; **"evlere girdiğinizde selam verin, birbirinize selam verin, kimse evde yoksa kendinize selam verin"**[6] buyurur. Selam verince mutlaka oradan bir şey hâsıl oluyor ki Allah böyle emrediyor. Aynı şekilde Allah, peygamberlerine de selam verir. Bununla ilgili olarak Allah ayet-i kerimede; **"Nuh'a selam olsun, İbrahim'e selam olsun, Musa'ya ve Harun'a selam olsun."**[7] Bir de **Ve selâmun alâl murselîn:**[8] "Bütün resullerimize selam olsun" buyurur.

Allah cennete; "selam yurdu" demiştir. Cennete girenlere selam vardır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"orada onlara meleklerden, Allah'tan selam vardır."**[9] Başka bir ayette ise; **"Allah'a yakın olanlar Naim cennetlerinde selam ve hürmetle karşılanırlar"**[10] buyurmuştur. Aynı şekilde ölmek üzere olan biri eğer mü'minse, imanını kurtaracaksa, **"kitabını sağından alacaksa ona selam vardır"**[11] buyurur. Hepsinin karşılığı Allah'ın sevgisidir, dolayısıyla selam, Allah için olan sevgidir. İnsanlar birbirini sevemiyorsa birbirine selam etmediği, selam vermediği, içi boş bir selam verdiği içindir. Eğer insan gerçekten selam verseydi bu karşılıklı olurdu; yani kişinin selam verdiği onu sever, o da selam verdiğini severdi, dolayısıyla Allah da ikisini severdi.

---

[6]Nûr /27, 61
[7]Sâffât /79, 109, 120
[8]Sâffât /181
[9]Yâsin /58, Ra'd /24
[10]Furkân /75, Vâkıa /11-12
[11]Vâkıa /90-91

Selamı bir tek insana vermeyiz. Allah; "evlere girdiğinizde selam verin" buyurmuştu ya işte, herhangi bir yere, bir beldeye girdiğimizde, bir yerden bir yere gittiğimizde yine selam vermemiz gerekir. Belki arkadaşlar şahit olmuştur, boş bir yere girsem bile yine de selam veriyorum; yani oradaki bütün varlığa, taşa selam veriyorum.

Allah bir de, resulüne selam vermemizi emreder. Bu yüzden ayet-i kerimede; **"Allah ve melekleri, nebisine (resulüne) selam eder. Ey iman edenler! Siz de peygamberinize tam bir teslimiyetle selam edin"**[12] buyurur. Yani; "ona yardım edin, destek olun, onu sevin, onun istediği gibi bir teslimiyetle ona yardımcı olun" buyurur Allah.

Selam sadece lafla değildir. Birine; "senin selamette olmanı istiyorum" dediysen bu durumda; "senin için elimden geleni yaparım; çünkü senin sayende ben de Allah'ın sevgisini, rızasını kazanıyorum" demiş olursun.

Allah ayet-i kerimede; **"bir selamla selamlandığınızda ya ondan daha güzeliyle selam verin ya da aynıyla karşılık verin"** buyurur. Bu, Allah'ın emridir. Biri sana "selamun aleykum" derse ona; "aleykum selam ve rahmetullah" veya "aleykum selam ve rahmetullahi ve berekâtuhu" deyip daha güzeliyle selam vermen ya da en azından selamını onun söylediği kadarıyla alman gerekir. Bundan daha azını yapamazsın. Bunu Allah söylüyor. Ayetin devamında ise; **"Allah her şeyin hesabını arayandır"**[13] buyurur. Yani böyle yapmazsan; "bunun hesabını sorarım" buyurur Allah.

Biri birine bir iyilikte bulunsa, dua etse, ona herhangi bir şekilde bir şey öğretse, yolu gösterse, bir kelime öğretse, dünyası için herhangi bir faydada bulunsa ona selam etmiş olur. Allah, karşılık olarak ya ondan daha güzelini yapacaksın ya da ayniyle

[12]Ahzâb /56
[13]Nisa /86

ona mukabele edeceksin, diye emretmiştir. Böyle olursa insanlar birbiri için hâyr olur, nimet olur, rahmet olur, cennet olur. Allah, kullarından bunu istiyorsa bu mutlaka lazımdır, gereklidir. Bu yüzden herkes; "Allah'ın bana tanıdığı bu imkânlarla neyi kazanıyorum. İnsanı, varlığı, kendimle beraber tevhitle bakıp bir mi görüyorum yoksa ayrı ayrı görüyor, beni ilgilendirmez mi diyorum" deyip kendine bakmalıdır.

İnsanı ilgilendirmeyen hiçbir şey yoktur. Bununla beraber her şey diridir ve rabbini hamd ile tesbih eder. Her şey, her ne varsa insanı tanır, hem de çok yakından tanır. Bütün varlık, Allah'a iman edip salih amel işleyen kullar için duada, tesbihte, hamdda, istiğfardadır. Aynı şekilde Allah ayet-i kerimede; **"Allah onlara lanet eder, bütün lanet ediciler de lanet eder"**[14] buyuruyor ya bu lanet ediciler de, her şeydir, bütün varlıktır. Bütün varlık birine rahmet ve muhabbet nazarıyla bakmıyorsa o kişiye lanet etmiş demektir.

Selamı doğru anlamamız gerekir. Selam demek; sevmek, sevildiğini haber vermek, bu sevginin gereğini yerine getirmeye çalışmak demektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in buyurduğu gibi birbirimize selam verirsek aramızda muhabbet hâsıl olur. Bütün insanların böyle yapması gerekir. Biri, böyle yapmıyorsa peygamberini ve rabbini dinlemiyor demektir. Kıyamet günü sadece selam üzerinden bile bakılsa insanlar rabbinin rahmetini, sevgisini kaybeder. Kazananlar yapanlardır, kaybedenler ise bunu ciddiye almayandır. Ciddiye alan gerekeni yapar ve kazanır.

İnsanların neden birbirini sevmesi gerektiğini anlatıyoruz; çünkü her şeyi insanla kazanıp, insanla kaybediyoruz, varlıkla kazanıp varlıkla kaybediyoruz. Allah ile muhatap olurken, dünyadayken Allah'ın kullarıyla muhatap olduğumuzdan dolayı varlığın sahibiyle muhatap oluyoruz. Bu yüzden; "Allah bizi

[14]Bakara /159

beraber yaşadığımız, muhatap olduğumuz insanlarla, insanlara göre hesaba çeker. Allah tarafından sevdiğimiz kadar seviliriz, merhamet ettiğimiz kadar merhamet, ikram ettiğimiz kadar da ikram görürüz. Bununla beraber insanı yok saydığımız kadar yok sayılırız, ciddiye almadığımız kadar ciddiye alınmayız, insana zulmettiğimiz kadarıyla da Allah zulmettiğimizin intikamını bizden alır; çünkü Allah muntekimdir" diyoruz.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah katında zerre kadar hayır, zerre kadar şer kaybolmaz, Allah onu mutlaka karşınıza getirir"**[15] buyurur. Birini zerre kadar seversen Allah mutlaka sevgisiyle senin gönlüne tecelli eder; ama kırarsan oradan da Allah'ın sevgisini kaybedersin.

Mesele; Allah'ın sevgisini kazanmak, imanı kazanmak, daha doğrusu bir adım ötesinde iman olmak, aşk olmaktır. Sohbetin başında söyledim; aşk anlatılmaz, yaşanır; ama gereği yapılınca yaşanır.

İmanımızı test edelim; yani tek başımıza tenha bir yerde bütün gönlümüzle rabbimize dönüp; "Ben beni yaratan rabbimin huzurundayım, bunu rabbime söylüyorum" diye tefekkür ederek rabbimize yönelelim ve Allah'a "ya rabbi! Ben seni seviyorum" diyelim. Bunun karşılığında mutlaka Allah'ın; "ben de seni seviyorum" demesi gerekir. Eğer böyle bir cevap alamıyorsak imanımızda bir sorun var demektir.

Allah, kuluna; "ben de seni seviyorum" derse kul nasıl bir hal alır?

Fezkurûnî ezkurkum:[16] "Beni zikredin ben de sizi zikredeyim" diye Allah'ın va'di vardır. Yani "sen beni nasıl zikredersen ben de seni öyle zikrederim. Sen bana; 'seni seviyorum' dersen ben de sana; 'ben de seni seviyorum' derim.

[15]Zilzâl/7-8, Lokmân /16
[16]Bakara /152

Sen bana; 'rabbim' dersen ben de sana; 'kulum' derim" diye va'di vardır. Eğer böyle bir cevap almıyorsak bir sorun var, rabbimize dönemedik, rabbimizi zikredemedik, rabbimize; "seni seviyorum" diyemedik demektir. Dersek cevap alacağız; çünkü Allah'ın va'di vardır ve hak'tır.

Allah'tan cevap alamadıysak bir daha söylememiz, yine cevap alamadıysak tekrar bir daha söylememiz lazım. Cevap alamıyorsak; yani bunu söyleyemiyorsak o halde sözümüz doğru değil demektir. Bu durumda başımızı secdeye koyup, ağlayıp feryat ederek; "ben nasıl beni yaratan rabbime seni seviyorum diyemiyorum! Hiçbir şey tatmıyor ve hissetmiyorum, rabbim de bana; 'ben de seni seviyorum' demiyor. O halde Allah'a gerçek manada seni seviyorum, diyemiyorum. Söylediğim söz yalandır" dememiz gerekir.

İmanımızı test etmek için bunu yapmalıyız; yani imanımızın var olup olmadığını, lafta olup olmadığını, taklidi olup olmadığını yahut hakiki olup olmadığını öğrenmek için bunu yapmalıyız.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Allah'a olan haşyetinden, muhabbetinden dolayı Allah için gözyaşı dökene Allah cehennem ateşini haram kılmıştır"*[17] buyurur. İnsanın kalbinde muhabbet ateşi, pişmanlık ateşi yanacak ki gözyaşı dökülsün. Bu manevi ateş, zahiri ateşe mani olur; yani zahiri ateş, manevi ateşi yakmaz, yakamaz, onu yakma gücü yoktur.

"Kedimize bakalım" dedik, artık kendimize bakmamız gerekir. Allah'ın her anda bize yaptığı muamelesine bakmamız ve bizi nasıl sevdiğini görmemiz gerekir. Allah'ın bizi sevdiğini, bize olan sevgisini, rahmetini, ikramını göremiyorsak rabbimizi hiçbir zaman göremeyiz.

---

[17]Tirmizi, Mecmau'z-Zevaid, 5 /288; Camiu's Sağir ve Tercemesi, İzahlı 2000 Hadis-II, 372

Allah'ın tecellisini, bize olan o isimlerinin tecellisini üzerimizde görmemiz lazım. Allah'ın bu tecellisine bakıp, onu gördükçe, anlamaya çalıştıkça Allah'a olan sevgimiz, aşkımız, muhabbetimiz artar, dolayısıyla Allah'a bir daha; "seni seviyorum ya rabbi" deriz.

Allah'ın bu tecellisini, nimetlerini, isimlerini, muamelesini, muamelesiyle tecellisini görmeden; "ben seni seviyorum" dersen bu söz yalan bir söz olur; çünkü bunu kendi üzerinde görüp tatman gerekir. Yoksa bu sevgi hayali bir sevgi olur; ama bakarken güle değil de dikene bakarsan bu durumda gülü görmez, dikeni görürsün; yani Allah'ın sana olan ikramını, güzelliğini, sevgisini, hayrını, nimetini görmez; eksikleri, sıkıntıları görürsün. Hâlbuki bu sıkıntıların arkasında bir nimet vardır. Gülü görsen bülbül gibi feryat edersin.

Söylemiştim; "her şey Allah'a âşıktır ve bütün varlık rabbini hamd ile tesbih eder." Hayvanlar da böyledir. Mesela; Allah, kitabında Hüdhüd kuşunu anlatmıştır. Hüdhüd, Hz. Süleyman (a.s.)'a; **"Sebe'de bir melike vardı. Onun ve kavminin, Allah'ı bırakıp güneşe secde ettiklerini gördüm. Şeytan, kendilerine yaptıklarını süslü göstermiş de onları doğru yoldan alıkoymuş. Bunun için doğru yolu bulamıyorlar"**[18] demişti. Bunu söyleyen bir kuştur. Allah ayette böyle anlatmıştır. Bu yüzden hayvana, varlığa bakarken böyle bakmak, onların da rabbini hamd ile tesbih ettiğini unutmamak gerekir. Allah başka bir ayet-i kerimede; **"havada uçan kuşların, yeryüzünde yürüyen canlıların hepsi sizin gibi bir cemaattir"**[19] buyurur. Biz onları tamamıyla anlayamayız, sadece kendimize göre anlarız. Hepsi rabbine iman etmiştir, hepsi de rabbini hamd ile tesbih eder, hepsi de halinden razıdır; yani insan gibi değildir!

---

[18]Neml /23-24
[19]En'âm /38

Bülbülün güle âşık olması, insana ayet olsun diyedir. Peki, bülbülün güle olan âşıklığı nasıldır?

En güzel sesi, ötüşü olan kuş, bülbüldür. Bülbül, gülün açılmasını sever, gülün açılışına âşıktır. Gül açılırken tam seher vakti açılır. Bülbül diğer zamanlarda da öter; ama baharda gülün başında durup öter; yani ilahi söylemeye, aşk ile feryat etmeye başlar. Bu, onun güle olan aşkının feryadıdır. Bülbül, günlerce gülün açılma zamanı olan seher vaktinde gülün başında durur, onun açılmasını seyretmek için bekler; ama beklerken uykusu gelir ve uykuya dalar ve kendine geldiğinde gülün açıldığını görür. Bu sefer de onun açılışını göremediği için feryat etmeye başlar. Bülbülün feryadı hep böyle devam eder.

Mesela biri bülbüle; “niye böyle yapıyorsun, gülün açışını görmesen olmaz mı” diye sorsa acaba bülbül ona ne cevap verir! Mutlaka bunda bir hikmet olmalıdır; yani bülbülün gülün açışında beklediği bir şey olmalıdır. Bizim için gül ha açılmış, ha açılmamış fark etmez; ama bülbüle göre bu böyle değildir. Bence bülbülün bize vereceği cevap; “gül açılırken, Allah o anda onu tecellisiyle açar. O yeni tecelli halindeki gül açıldığı anda Allah güle muamelede bulunur, tecelli eder, ben de sanki o anda o tecellinin içine girsem kaybolacağım, sanki orada yok olup rabbimi bulacağım” cevabı olur. Bu da bülbülün âşıklık halidir.

Dediğim gibi; “her şey bizim için ayettir.” Bu yüzden insan ya bülbül gibi olup, güle; insanın, varlığın güzelliğine âşık olur, insana bakınca ondaki güzelliği görür ya da onda bir sürü hata ve kusur bulur. Böyle biri güle bakmaz, dikene bakar.

İnsan, güle baksa; yani insanın güzelliğine baksa gönlü gül bahçesi olur. Ondan bülbül gibi feryat işitirsin. İnsan böyle bir bakışla insana bakarsa “rabbimi, rabbimin tecellisini, rabbimin insandaki tecellisini, insan üzerindeki isimlerini seviyorum” der.

Biri de güle değil dikene baksa bu durumda hataya, kusura bakmış olur ve gönlü dikenlik olur. Böyle biri insanlardan, varlıktan, işinden, ticaretinden, eşinden, çocuğundan şikâyet eder. Kısacası böyle biri sadece şikâyet halindedir, ondan sadece şikâyet duyarsın; çünkü bülbül olamamıştır. Herkes bülbülün sesini onun âşıklığından dolayı sever; ama kimse karganın sesini sevmez. Hâlbuki karga da bağırır!

Güle bakanlar, güzelliği görenler bülbül olur, dolayısıyla Allah da, melekler de, kullar da onun sesini sever; ama gülü değil dikeni görenlerin gönlü ise dikenlik olur. Onun sesini de hiç kimse sevmez, herkes karganın sesinden rahatsız olduğu gibi onun sesinden de rahatsız olur.

Mesela Allah ayet-i kerimede; **"seslerin en çirkini eşeklerin sesidir"**[20] buyurur. Eşek de rabbini zikreder; ama eşek, iki halde rabbini zikreder; birincisinde acıktığı zaman "ben acıkmışım" diye rabbini zikreder, feryat eder, ikincisinde ise şehvani duyguları kabardığı zaman zikreder. Sesi bundan dolayı çirkindir. Dedim ya, her şey bizim için bir ayettir. Allah bu ayetle bize; "kulum bak, sen sadece bana dönüp benden ekmek istiyor, beni zikrediyor, dua ediyorsan, sadece nefsin istekleri, arzuları için benden istiyorsan benim katımda senin sesin eşeklerin sesi gibidir, sen eşek gibisin, sen ota takılmışsın" der.

Peki, Allah'ın, kulundan istediği nedir?

Allah'ın, kulundan istediği; aşk ile feryadı, "seni seviyorum" feryadı, "ben senden razıyım" feryadıdır, Hz. Ali (r.a.) Efendimiz'in söylediği gibi; "nimet olarak senin bana rab oluşun yeter. Şeref olarak benim sana âbd oluşum yeter. Sen tam benim sevdiğim gibisin, beni de sevdiğin gibi yap" demesidir. Hz. Ali (r.a.)

[20]Lokmân /19

Efendimiz bunun dışında başka nimet, başka şeref istemiyordu. Bu, aşkın, âşığın feryadıdır.

Ne zaman birinin; "Allah" deyip feryat ettiğini, rabbini tesbih ettiğini, rabbine hamd ettiğini, rabbini övdüğünü, rabbini tekbir edip "lâ ilâhe illallah" dediğini görsek bilelim ki o, bülbül olmuş, onun gönlü gül bahçesi olmuştur. Ne zaman da birinin her şeyden şikâyet ettiğini görsek, bilelim ki onun gönlü de dikenlik olmuş, kendisi de kargaya dönmüştür. Bu, insanın kendi tercihidir, kendi elindeki bir şeydir; yani bu, kişinin bakışından kaynaklanır. Mesele; kulun nasıl baktığı, nereye baktığıdır.

Hepimiz daha önce bunu mutlaka duymuşuz, biliyoruz. *Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hurma kütüğüne çıkıp hutbe okur. Hanım sahabelerden biri de hutbe verirken kullanması için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e üç basamaklı bir minber yaptırıp getirtir. Sahabeler minberi getirdiklerinde o hurma kütüğünü alıp kenara koyarlar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yeni yapılan minbere çıktığında artık hurma kütüğünün üstüne çıkmadığı için o hurma kütüğü tıpkı bir insan gibi inleyip ağlamaya başlar. Mescitte bulunan sahabelerin hepsi o anda buna şahit olur. Hurma kütüğü ağlayınca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz minberden aşağı inip, kütüğü kucağına alır ve ona sarılır. Böylelikle kütüğün inlemesi, ağlaması, feryadı yavaş yavaş durur. Sonra da kütüğe;*

-İstersen seni yere dikeyim, yeşeriver, buyurur.

Kütük ise;

-Hayır, der.

Kütüğün istediği Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir, ondaki tecelliyi gördüğü için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i seviyor. Bu yüzden insan, rabbine âşık, bütün varlık da o insana âşıktır. O bir basamak, o onun perdesi, o onun kapısı, vuslat kapısıdır.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-İstersen seni cennete dikeyim, buyurur.

Kütük de;

-Sen de varsan olur, senin yanındaysam olur, der.

Daha sonra sahabeler anlatır; *biz bir ölüyü defneder gibi mezarı kazdık ve o hurma kütüğünü defnettik.*[21]

Bu bir kütük! Bununla beraber bu kütük, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i görmüştür; ama Ebu Cehil, Ebu Leheb, müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i görmemiştir.

Bir de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in "Kasva" adında bir devesi vardı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz vefat edince onun devesi de başını duvara vura vura öldü. Bir tane de eşeği vardı, o da kendini kör bir kuyuya attı. İşte sevmek, sevgi, aşk, kişiye böyle yaptırır.

"Hayvanın, kütüğün, taşın aşkı olur mu" dememek lazım; çünkü bu aşk onların hepsinde vardır. Bu yüzden bizim de; acaba bizde de bu aşk var mı, yok mu diye kendimize bakmamız gerekir.

Bir köpek bize havlayıp saldırsa biz de o köpeğin sahibini seviyorsak köpeğe taş atmaz, onu durdurmaya çalışır ya da sahibini çağırırız; çünkü köpeğe taş attığımızı sahibi görür ya da duyarsa incinebilir, diye düşünürüz. İnsan, köpeğin sahibinden dolayı köpeğe taş atmaz; ama insana taş atar, laf atar, dedikodusunu, gıybetini yapar, iftira atar. Bu da yetmez, bir de insana sövüp onu döver. Peki, sen Allah'ın hesabını hiç yapmıyor musun! Köpeğin sahibi incinmesin diye köpeğin havlamasına ses çıkarmıyorsun; ama insana gelince böyle yapmıyorsun, sen nasıl iman etmişsin böyle! Sen rabbini nasıl seviyorsun böyle! Bir kulun, Allah katındaki kıymeti, değeri, bir köpeğin, sahibi yanındaki kıymeti, değeri kadar yok mudur!

[21]Darımı, Sünen, 1 /16

Mesele; iman meselesi, sevme meselesidir. Allah'ı sevsek Allah'tan korkarız ve gönlün, Allah'ın arşı, Allah'ın tecelligâhı olduğunu biliriz, bunu da kendi üzerimizden bilir, anlarız. Allah her bir gönüle her anda tecelli eder. Bunu sadece bir bilgi olarak okursak, bilirsek anlayamayız. Mutlaka canlı bir örnek üzerinden bunu görmemiz gerekir. Bu canlı örnek elbette ki peygamberler, peygamberlerle beraber olanlar, kıyamete kadar da peygamber varisleri ve peygamber varisleriyle beraber olanlardır; çünkü onlar da aynı şekilde sahabe konumundadır.

Arkadaşların bu örnekliği bizim üzerimizde tekrar tekrar seyretmiş olması gerekir. Mesela; herkes bizim bir çocuğu bile incitemediğimizi bilir. Bir örnek vermek gerekirse; küçük çocukların hepsi bizi bilir ve tanır. Bu yüzden anasından ve babasından alamadığı izin için yahut onlara yaptıramadığı şey için; "gidelim büyükbabaya söyleyelim" derler; çünkü anne ve babalarından onlar için bu izni alacağımı, çocukların onlara yaptıramadığını onlara yaptıracağımı bilirler. Anne ve babaları; "onu rahatsız etmeyin" derler; ama çocuklar benimle görüşmek için geldiğinde ben onları geri çevirmem. Onlar da bunu anlamışlar, beni tanımışlardır.

Peki, çocukları neden geri çevirmiyorum?

Elbette ki gönüllerinden dolayı onlara "yok" diyemiyor, onları geri çeviremiyorum; çünkü Allah gönüle tecelli eder. Onlara "yok" dersem onların kırılma tehlikeleri vardır ve ben bu tehlikeyi göze alamam. Onların istedikleri zararlı bir şeyse bunu onlara izah etmeye çalışırım; izah edince onlar da beni anlarlar. Bu istedikleri şey zararlı bir şey değilse, bununla beraber fedakârlık gerektiren bir şey ise bunu da yaparım, yaptırırım. Olsun, onlar için bu zahmeti de çekelim!

Mesele; rabbimizi ciddiye almak, ondan dolayı kulunu, kullarını ciddiye almaktır. Kullarını denildiğinde sadece mü'mini,

Müslümanı anlamak yanlıştır. Allah bütün âlemlerin rabbidir, dolayısıyla bütün âlemler, bununla beraber bütün mahlûkat Allah'ın kuludur. Bir hayvana, bir ağaca, bir taşa muamele ederken de bu muameleyi göstermek gerekir. Onlara muamele ederken, mutlaka Allah'ın hesabını yapmak, ona layık olduğu şekilde bakıp, kıymet ve değer vererek; "bunlar, rabbini hamd ile tesbih ediyor" deyip ona öyle muamele etmemiz, onu böyle bilmemiz gerekir.

Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e; *"peygamber olduğunu ilk ne zaman anladın"* diye sorduklarında; *"Hira Mağarası'na gidip gelirken anladım; çünkü yolun kenarındaki taşlar, o büyük kayalar bana 'esselamu aleyke ya resulullah' diye selam veriyordu"*[22] buyurur. Hiç kimse onu tanımadan, o bile kendini anlamadan, emin olmadan taşlar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanıyordu.

Böyle bakarsak bu durumda varlığa doğru bakmış oluruz. Bütün varlık hiç günah işlemiyor, masumdur ve rabbini hamd ile tesbih ediyor. O zaman bu varlık sevilmez mi, sevilmeye layık değil midir!

İnsan kendini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e selam veren o taşla kıyaslasın, kendini onun yanına koysun, acaba hangisi daha kıymetli, değerlidir, hangisine; "güzel" denir! İnsan, rabbine karşı günde bin türlü isyanda, itirazda bulunur, oysa o taş sadece rabbini sever, hamd ile onu tesbih eder. Onda Allah'a muhabbetten başka bir şey yoktur, her zerresi semah eder, döner; ama insan böyle değildir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"ya rabbi! Bana eşyanın hakikatini olduğu gibi göster"*[23] buyurur. İnsan, eşyanın hakikatini

---

[22]Tirmizi, Menâkıp: 6; Dârîmî, Mukaddime: 4; El-Heysemî, Mecme'uz-Zevâid, 8: 260; El-Hâkim, El Müstedrek, 2: 607; Ali El-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1: 628
[23]Hadimi, Berika, 2, 33; Aliyyu'l-Kari, Mirkat, 8, 3453

olduğu gibi görmeyince, anlamayınca kendini bir şey zanneder. İnsan kendini, rabbini anlar, tanırsa bütün varlık ona secde halinde olur; ama kendini, rabbini anlamaz, tanımazsa bu sefer ona lanet halinde olur. Bu durumda onun yediği de, içtiği de, yaptığı da haramdır. Kısacası onun her şeyi haramdır; çünkü kendisi haram olmuştur.

Bütün mesele; Allah'a göre nazar ederek Hz. Ali (r.a.) Efendimiz'in buyurduğu gibi; *"hiçbir şey yoktur ki ondan önce, onunla beraber, ondan sonra rabbimi görmemiş olayım"* deyip bu hali yaşamaktır. İşte gerçek bakış bu bakıştır!

Neye bakarsak bakalım, ondan önce rabbimizi görmemiz; yani daha onu görmeden "bu, Allah'ın kuludur, Allah'ın yaratmış olduğudur, Allah'ın bunun üzerinde bir muradı vardır" dememiz lazım. Sonra onu Allah ile beraber görüp; "Allah tecelli edip bunu yaratmıştır" dememiz ve ona muamele ederken de yine; "rabbim bunun sahibidir, benim buna yaptığım muamele, Allah'a gider, Allah bu muameleyi kendisine yapılmış kabul eder" deyip bakmamız gerekir. İnsana, bütün varlığa muamelenin böyle olması lazım ki doğru görelim, doğru anlamış olalım, muameleyi de doğru yapmış olalım, yaptığımız her muamele ibadet olsun, Allah ile olsun.

Allah ayet-i kerimede; **"ey iman edenler! Allah ile yaptığınız alışverişten dolayı sevinin"**[24] buyurur. Allah ile her anda alışveriş yapıyoruz, her anda bunu yapmamız gerekir. Ben şimdi sizinle alışveriş yapıyorum, aslında sizinle alışveriş yaparken, alışverişi Allah ile yapıyorum; çünkü muhatabım Allah'tır. Allah "anlat" demiş; ama "bu anlatma, bu hatırlatma mü'minlere fayda verecekse hatırlat"[25] demiştir. Biz de hatırlatıyor, anlatıyor, öğretiyor, eğitiyoruz ki fayda versin. Bunların hepsi Allah'ın emri, peygamberin yaptığıdır. Aynı şekilde karşımızdakiler içinde bu

[24]Tevbe /111
[25]Zariyat /55

böyledir. Onlar da öğrenecek, anlayacak; yani okuyacak, sonra okuduğunu imana, ahlaka, amele dönüştürüp onu evine, arkadaşına, kardeşine, taşıyabildiği her yere taşıyacak.

Doğduğumuz andan itibaren öğreniyoruz, hayatımızın sonuna kadar da öğrenmeye devam ediyoruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz nasıl ki bütün hayatı boyunca öğrenmiş, öğrendiğini öğretmişse aynı şekilde bizim de öğrendiklerimizi öğretmeye devam etmemiz gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, öğrendiklerini Allah'tan öğrenmiştir. Allah ona vahyedip öğretmiş, o da öğrenip, onu kavramış, yaşamış, sonra hayatının sonuna kadar onu öğretmiştir. Hiç kimse bu öğrenmenin dışında kalmaz; yani hiç kimse "ben anladım, işim bitti, her şeyi öğrendim" diyemez.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyleyse, peygamberler böyleyse bu hepimiz için de böyledir. Aksi halde kibirlenmiş, kendimizi beğenmiş, Allah'a, Allah'ın ilmine karşı kendimizi müstağni görmüş oluruz. Allah, kullarına öğretir. Bu dünyada işimiz biterse Allah bizi öbür tarafa alır. Buradaysak işimiz devam ediyor, yolculuk devam ediyor, kazanmamız devam ediyor demektir. Hep beraber kazanmaya, anlamaya, yürümeye devam edeceğiz inşallah.

Bütün bunlardan aşkın, muhabbetin hâsıl olması gerekir. Bu aşkı, bu muhabbeti birbirimize bir de ikram etmemiz gerekir. Belki birbirimize ikram edeceğimiz en büyük nimet, iman nimetidir, muhabbet nimetidir, aşk nimetidir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"bir mü'minin bir mü'mine tebessüm etmesi sadakadır"*[26] buyurur. Tebessüm etmek; "ben seni seviyorum" demektir. Öyle değil mi! Tebessüm etmenin başka bir manası var mıdır! Karşımızdakine tebessüm edince; "seni gördüğüme

---

[26]Tirmizî, Birr, 36

sevindim; çünkü seni seviyorum" demiş oluruz. Sadaka vereceksek işte böyle muhabbetimizden vermemiz gerekir.

Mesela öyle insanlar var ki tebessüm etmeyi bile doğru kabul etmez; çünkü bunu anlamamıştır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en öndeki hali; tebessüm haliydi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz daima tebessüm ederdi, bunu da herkes bilir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in daima tebessüm etmesi demek; bütün sahabeye, karşılaştığı herkese; "seni seviyorum" demektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in onlara; "ben sizi seviyorum" demesi için onlarla konuşmasına gerek yoktu, tebessüm edince bunu onlara zaten söylemiş oluyordu.

Başka hayvanlar, başka varlıklar tebessüm edemez, bir tek insan tebessüm edebilir. Allah, insanı bu vasıfta yaratmıştır. İnsana, varlığa, mahlûkata gönlümüzle tebessüm edersek; yani "seni seviyorum" dersek ona tebessüm etmiş oluruz. Tebessüm etmek gönülden gelen bir fiildir. Gmnülden gelmeyen tebessüme "tebessüm" denmez "sırıtmak" denir. Sırıtmak başka şeydir. Sırıtmak taklididir ve olmayan bir şeyi varmış gibi göstermektir, bu da münafıklıktır.

İnsan, gönülden sevdiği için tebessüm ederse selam da vermiş olur, duasını da yapmış olur. İnsanın bütün bu tebessümünden, bütün varlıktan, insanın gönül arşından alacağı şey; Allah'ın sevgisidir. Bırakın insanlara tebessüm etmeyi, öylelerini biliyoruz ki evinde çoluk çocuğuna bile tebessüm etmez. İnsana tebessüm edince sanki küçülecekmiş, sanki insanlar onu ciddiye almayacak, onu ciddiyetsiz biri zannedecekmiş gibi düşünür!

Senin peygamberinin en öndeki hali; tebessüm haliydi! Onun ciddiyeti, vakarı hiç bozuldu mu! Bununla beraber şaka da yapıyordu; ama ciddiyeti hiç bozuldu mu! Bu yüzden tebessüm

edersen vakarın bozulmaz; ama bu vakar manevi ise, gerçek ise bozulmaz, hiçbir şey onu bozamaz.

Birbirimize tebessüm ettiğimizde birbirimize muhabbeti ikram etmiş oluruz. Mesela; yolda giderken biri asık bir suratla önümüzden geçse, dönüp bize bakmasa, selam verip tebessüm etmese o anda moralimiz bozulur ve onun hakkında; "bu ne biçim insandır" deriz; ama tebessüm ederek bize bir selam verse biz de onun selamını alırız. Hele bir de tokalaşıp musafaha edersek rahmetin içine gireriz; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bununla ilgili olarak; *"Allah oraya rahmetini indirir"*[27] buyurmuştur. Bu, kazanma imkânıdır. Bu yüzden hiç kimse; "benim kazanma imkânım yoktur" diyemez.

Evet, aşkı, muhabbeti, imanı, sevgiyi nasıl kazanacağımızı artık bilelim, anlayalım ve onu kazanmaya çalışalım. Söyledim; "peygamberler ve peygamber varisleri bizler için kıyamete kadar örnektir." Bu yüzden peygamber varisi gibi olmak, onun gibi yapmaya çalışmak gerekir. Onun gibi olunca, onun yaptığını yapınca kazanırız. Onlar, kazanmışsa biz de onlar gibi yaptığımızda kazanırız; ama kendimiz gibi yapıp, "ben biliyorum" dersek benlikten kurtulamayız. İnsanın hali zaten ortadadır. Kişi kendisi gibi yapınca bu halini aşamaz, geçemez hep böyle kalır.

Belki varlığı tanımadığımız için sevemiyoruz; ama Allah ile bakınca, Allah'ın nazarıyla nazar edince onu severiz. Böyle bakınca olmayan şeyi biz de yok sayarız; yani vehmi olan, hayali olan tarafını biz de yok sayar, onun, hakikatine bakar, hakikatini görür, onu anlar, ona öyle muamelede bulunur ve onu severiz.

Yine kendi üzerimden söyleyeyim; sevmediğim hiçbir şey, hiç kimse yoktur. Neden her şeyi seviyorum? -Allah ile nazar ettiğimden dolayı seviyorum; ama aslında onun hiçbir şey olmadığını da biliyorum. Onda tecelli eden Allah'tır. Allah'ın,

---

[27]Tirmizî-İbni Hibban, Ramûz, c. /35

insana benlik vermesinin bir muradı vardır; Allah, onun “ben” demesini istemiştir, onu öyle sever. İnsan, bir varlık olsun; ama varlık olurken bağımsız değil Allah’la olsun, varlığını Allah’tan bilsin ister. Eğer bilmiyorsa o kişi eşekse, ne yapalım, eşeği de seviyoruz. Her şeyin bir vazifesi, bir işi vardır. Biri ötekini olgunlaştırır, nimetine vesile olur. Bu yüzden lazımdır, gereklidir; çünkü o olmazsa öteki kemale eremez.

Sen bütün varlığı sevince varlık da seni sever. Allah ayet-i kerimede; **“biz Davud’a dağları, kuşları musahhar kıldık, onunla beraber Allah’ı tesbih ediyorlardı”**[28] buyurur. Hz. Davut (a.s.), Allah’a âşık biriydi. Bu yüzden gönlündeki aşka, muhabbete hâkim olamazdı, dışarı çıkıp, kendini sahraya, çöllere, dağlara atar ve Allah’ı tesbih etmeye başlardı. Tesbih ederken tesbihini ilahi şeklinde yapardı. Dağlar, taşlar bu aşkın sesine dayanamayıp, onun başına toplanır, o ne söylüyorsa onunla beraber koro halinde tesbihlerini yapardı.

Mesela; hepiniz duymuşsunuzdur, Cizre’de Mele Cizîrî diye bir Allah dostu vardı. Rivayete göre; Mele Cizîrî her sabah namazından sonra köyün karşısında bulunan büyük bir taşın yanına gidip sırtını ona dayar, yarım saat, bir veya iki saat boyunca Allah’a olan aşkını dile getirip feryat ederdi. Kendine geldiğinde ise oradan ayrılıp giderdi. Evi oraya yakın olan bir tane nine de Mele Cizîrî‘nin sırtını dayayıp feryat ettiği o taşın tandır fırını gibi ısındığını fark etmişti. Mele Cizîrî oradan ayrılınca o nine de hamurunu götürüp o taşa yapıştırır, ekmeğini pişirirdi. Hazır fırın! İşte, Mele Cizîrî’nin sırtını dayadığı o taş, onun aşkının feryadıyla ısınıp, tandır gibi yanıyordu.

Bizim de bir şeyleri ısıtmamız lazım. Gönlümüzle, gönlümüzdeki muhabbetimizle evimizi ısıtmamız lazım; ama önce

---

[28]Enbiyâ /79

kendimizi ısıtmamız lazım ki evimizi, yakınlarımızı o muhabbetle ısıtabilelim, yakınlarımızda o muhabbetin sıcaklığıyla ısınabilsin.

İnsanda muhabbet varsa, aşk varsa her şey tamamdır; ama o yoksa insandaki her şey haramdır. Muhabbet varsa, her şey güllük gülistanlıktır, gül bahçesidir. Kimde muhabbet varsa gittiği yeri de o muhabbet kaplar, orası muhabbet kokar, huzur kokar, cennet kokar.

Biri de gönlünü başka şeylerle; yani kinle, nefretle, hasetle, kibirle, riyayla doldurmuşsa onun gönlü de cehenneme dönmüştür. Böyle biri gittiği her yeri de cehenneme döndürür. İnsanlar; "onu görmeyeyim de ne olursa olsun" der, hatta bunlar bazen onun en yakınları olur. Eşi, çocuğu, akrabası; "gözümüz onu görmesin" der. Böyle biri cehennem gibi bir gönüle sahiptir; ama o gönülde iman olsaydı, muhabbet olsaydı tam tersi olurdu; yani insanlar onu görünce sevinirdi.

Bu yüzden insanlara baktığımızda mutlaka kendimizi anlarız. Kendi kendimize kendi hakkımızda verdiğimiz hüküm doğru değildir; insanların bizim hakkımızda verdiği hüküm doğrudur.

Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"biri vefat ettiğinde onu tanıyan yakınlarından, komşularından iki kişi; 'bu güzel bir insandı' dese o kişi güzel olmasa da Allah kendi bildiğini bırakır, o kulların bildiğini kabul eder ve ona rahmetiyle muamele eder"*[29] buyurur. Kulların şahitliği bu şekilde geçerlidir.

Mesela; biri öldüğünde "bu kişiyi nasıl bilirdiniz?" diye soruyorlar ya, bu taklidi olan bir şeydir. Allah, ölen kişinin yakınlarının, komşularının ondan razı olup olmadığını bilir. Eğer yakınları, komşuları ondan razıysa Allah'ın güzelliği onda tecelli

[29]İbni Neccar

etmiş demektir, elbette ki imanla beraber; ama iman ehli değilse gece gündüz ibadette de olsa o kişi kaybetmiştir.

Allah hepimize aşkı, muhabbeti ihsan etsin, ikram etsin inşallah! Aşk ile bakmayı, aşk ile nazar etmeyi ihsan etsin, ikram etsin inşallah! Allah bizleri rabbine âşık olanlardan eylesin. Rabbinin sevdiği, kullarına sevdirdiği kullardan eylesin. Allah bizi aşksız, muhabbetsiz, merhametsiz bırakmasın inşallah! Allah bize zatıyla ve sıfatıyla tecelli edip, tamamen aşk olan kullarından eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 6

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber aşkı anlamaya çalışıyorduk. Nebilerin, resullerin aşkını anlamaya, bir kaç kelimeyle de olsa sahabenin aşkını anlamaya çalıştık. Bir de aşkın sahibinin aşkını anlamak gerekir.

Aşkın sahibi Allah'tır. Onun aşkı hakiki, sonsuz, sınırsız ve benzersizdir, herhangi bir şekilde bir şeye benzetilemez, bütün aşk ve muhabbet ondandır. Bize düşen; bize ait olan tarafı anlamaktır. Allah, ismiyle kula tecelli etmişse kulun bu tecelliyi üzerinde yaşaması, sonsuz bir deryadan bir damla misali rabbinin sevgisini, aşkını, muhabbetini anlaması gerekir.

Aşk, şiddetli muhabbet demektir. Gerçek manada seven, gerçek aşka sahip olan elbette ki Allah'tır. Onun bütün isimleri aşktan, muhabbettendir. Bu yüzden aşk, zati tecellidir ve bütün isimler bu aşktan, zati tecelliden meydana gelir.

Allah'ın insana, varlığa, mahlûkata olan sevgisine bakmadan bunu anlamak mümkün değildir. Bunu anlayabilmek için bakmamız ve anlamaya çalışmamız gerekir. Bunu anladıkça, tattıkça Allah'ın sevgisine karşılık verme imkânımız olur.

İnsan, olmayan bir şeyi yaratamaz; çünkü insan yaratma vasfına sahip değildir. İnsan ancak Allah'ın yarattığı bir şeyi alıp kullanarak başka bir hale getirir veya ondan o haliyle istifade eder, dolayısıyla kendini bu şekilde ortaya koyar; çünkü olmayan bir şeyi yoktan yaratan sadece Allah'tır. Bu yüzden hiçbir şekilde "ben şunu şöyle düşündüm, şu şöyle oldu" dememememiz gerekir; çünkü böyle bir şey yoktur, bu hayalidir.

Mesela; “ben Allah’a inanıyorum” denilir. Bu, hayal kurmaktır; çünkü inanmak kelimesi Arapçada geçmez. Arapçada geçen kelimeler “iman” veya “yakîn” kelimeleridir. İnanç yakine dönüşmezse zan olur. Allah da ayet-i kerimede; **“zan ilimden hiçbir şeydir”**[1] buyurmuştur. Yani yakine dönüşmeyen inanç senin tahminin ve zannındır. Zan, doğru yolda kullanılıp imana, yakîne dönüşmeden hiçbir şey olmaz, sadece zan olarak kalır; ilimden bir şey olmaz. Zan ancak yakîne, imana dönüşünce hakiki ve gerçek olur.

İnsan, Allah’ın verdiği sevgiyi, muhabbeti, aşkı istediği şekilde kullanabilir. Allah bu sevgiyi kullanma hakkını, tercihini insana vermiştir. İnsan Allah’ın kendisine verdiği bu sevgiyle isterse Allah’ı, melekleri ahireti veya güzel şeyleri, isterse de şeytanı, şeytani şeyleri, dünyayı sever. Neyi severse sevsin kullandığı bu sevgi Allah’ın kendisine verdiği sevgi ve muhabbettir.

Allah’ın insana nefhettiği ruh, bütün isimleri ile beraber aşktan ibarettir ve bu aşk, muhabbet tıpkı güneşin ışık vermesi gibi sürekli Allah’tan tecelli eder. Nasıl ki penceremizi kapattığımızda güneş ışığı içeri girmiyorsa aynı şekilde gönül perdemizi ruhumuza kapattığımızda da bu aşkı ve muhabbeti anlayamayız, tadamayız. Yine o sevgi gönlümüze sızar; ama o sevgiyi farklı şekilde kullanırız, hakikisini tadamayız. Hakikisini tadabilmek için ruhumuzun üzerindeki nefis perdesini aradan çekmemiz gerekir ki o aşkı, muhabbeti bütün şiddetiyle tadabilelim.

Bir gün Abdulkadir Geylani Hazretleri Allah’a; “ya rabbi! Aşk nedir” diye sorar. Allah da ona; “aşk benim, âşık benim, maşuk benim. Bana âşık ol” buyurur.

---

[1]Necm /28, Yûnus /36

Aşkın da maşukun da Allah olduğunu anladık. Sevilenin, âşık olunanın Allah olması gerektiğini de biliyoruz. Bundan sonra Allah'ın nasıl âşık olduğunu; yani âşıklığı anlayacağız. Bir de Allah'ın sevgisini, nasıl sevdiğini anlamaya çalışacağız inşallah. Kimden? -Elbette ki Allah'tan anlayacağız. Yoksa kendi kendimize hayal kurmuş oluruz. Bize düşen; Allah'ı, Allah'ın kendini tanıttığı gibi tanımaktır. Böyle tanırsak Allah'ı doğru tanımış oluruz.

Bu yüzden Allah'ın isimlerini anlatırken aslında bir de kulu üzerindeki tecellisini, Allah'ın sevgisini, âşıklığını; kulun da rabbine, rabbinin güzelliğine, en güzel isimlerine, vasıflarına âşık olması gerektiğini anlattık. Allah'ın nasıl sevdiğini Allah'ın hangi ismine bakarsak bakalım görürüz.

Allah rabdir. Bu isim nüzul sırasına göre birinci isimdir. Rab; terbiye eden, mürebbi ve hem zahiri hem de manevi olarak büyüten, olgunlaştıran, yarattığını her ne için yaratmışsa onun üzerindeki muradı gerçekleşsin diye ona muamelede bulunan demektir. Allah, kuluna rabliğini yapıp kulunu eğitirken ona aynı zamanda okutur, talim ettirir.

Neyi talim ettirip okutur?

Kendini, isimlerini, aşkını, muhabbetini, sevgisini talim ettirip okutur. İman etmek, Allah'a âbd olmak zaten budur. Allah bu talimi; kulunu sevdiği için, kulu kendisine ayna olup, güzelliğini üzerinde göstererek Allah'ın sevgisine layık olsun diye, bununla beraber kul kendi iradesiyle Allah'a ayna olmayı tercih edip bu sevgiye layık olsun diye yapar.

İnsanı Allah'ın sevgisine layık kılan onun tercihidir. Diğer varlıklar; yani irade sahibi olmayan varlıklar iradesiz bir şekilde Allah'ı sever. Hepsi Allah'a âşıktır, zaten bütün varlıklarıyla, her zerreleriyle semah edip rablerini hamd ile tesbih ederler. Allah'ın insandan özel olarak istediği, onu halife yapan, meleklerin, cinlerin, bütün varlığın secde ettiği varlık vasfına sahip kılan şey;

insanın kendi iradesiyle rabbini tercih etmesidir. İnsan başka şeyler de tercih edebilir. Mesela; dünyayı, nefsini, nefsinin arzu ve isteklerini, mevkiyi, makamı tercih edebilir. İnsanın önünde bunlar gibi bir sürü tercih vardır ve hepsi de insanı sevgi bağı ile çeker; ama Allah "senin beni sevmeyi bütün sevgilere tercih etmen gerekir" demiştir. Böyle demesinin sebebi; "senin rabbin benim" demesinden dolayıdır.

Bununla beraber Allah; **E lestu birabbikum:** "Ben sizin rabbiniz değil miyim?" dediğinde **Kâlû belâ, şehidnâ:**[2] "Evet, şahit olduk ki sen bizim rabbimizsin" deyip ona söz vermiş ve Allah'ın rabliğini kabul etmiştik. Yani; "senin beni terbiye etmeni kabul ediyorum, sen bana neyi öğretirsen, beni nasıl terbiye eder, nasıl edeplendirirsen onu kabul ediyorum. Kendime göre veya insanlara, birilerine göre 'bu edeptir, bu terbiyedir, bu doğrudur, bu güzeldir' demem. Senin güzel dediğine güzel, çirkin dediğine çirkin, doğru dediğine doğru, yanlış dediğine de yanlış derim" deyip onun rabliğini kabul etmiştik.

Niye kabul etmiştik?

Çünkü elest meclisinde hep beraber buna şahit olduk, gördük ve anladık. "Sen bizim rabbimizsin, biz buna şahidiz" derken rabbimizin bizi nasıl sevdiğini gördük ve bunu bütün şiddetiyle tattık. Kabul etmemizin sebebi budur.

Evet, Allah sever, bununla beraber terbiye eder, büyütür, öğretir, talim ettirip olgunlaştırır. Kul büyüdükçe, anladıkça ve tanıdıkça rabbine yakın olur, dolayısıyla tanıdıkça, anladıkça marifete, sevgiye sahip olur; yani Allah'ı sever. Allah'a yakınlık iman iledir; yani Allah'ı sevmekle ölçülür. Kulun imanı, sevgisi de marifetiyle, bilgisiyle ölçülür.

---

[2]Araf /172

Allah rabdir, büyütür. Bununla beraber Allah rabliğini kuluna sevgisiyle, muhabbetiyle, aşkıyla yapar. Hepimiz böyle bir terbiyeden, eğitimden geçmiş; yani rabbimizin rabliğini mutlaka üzerimizde görmüş ve buna şahit olmuşuzdur. Allah hiç olmadık yerde bize bir şey öğretir. Mesela; okulda, anne ve babamızın üzerinden, bazen bir çocuktan, bir takvim yaprağından, herhangi bir kitaptan veya dışarıda herhangi birinin yaptığı bir şeyden öğretir, dolayısıyla okudukça, yaşadıkça öğreniriz; ama Allah ayet-i kerimede; **“Allah’ın ismiyle oku”**[3] buyurur. Yani Allah; “her neyi okursan oku, bil ki sana muameleyi ben yapıyorum” der. Bu yüzden her şeyi Allah’ın ismiyle okumamız gerekir.

Her şey bir ayettir. İster güzel şeyleri, ister kötü ve yanlış şeyleri öğrenelim, bunların her biri bir ilimdir. İkisini de öğreten Allah’tır. Allah nefse ilmin hem hayrını hem de şerrini ilham etmiştir. Bu da Allah’ın özel rabliğinin tecellisidir, öğretmesidir. Bundan dolayı nefis, dışarıda bir yanlış gördüğünde onun yanlış olduğunu, doğruyu gördüğünde de onun doğru olduğunu bilir; çünkü Allah ona ilham etmiştir. İlham etmiştir demek; Allah’ın ona bu özelliği vermesi demektir. Bu özellik; doğruyu yanlıştan, hakkı batıldan, güzeli çirkinden ayırt etme özelliğidir.

Allah ayet-i kerimede; **“onlar sözün bütününü dinlerler; ama en güzeline tabi olurlar”**[4] buyurur. Bu ayete göre her sözü; yani doğruyu da, yanlışı da dinleyip öğrenmek lazımmış; ama tabi olurken sözün yanlışına değil en güzeline tabi olmamız gerekir. Evet, yanlışı da öğrenmeliyiz; ama tabi olurken en güzeline tabi olmalıyız.

Allah rahman ve rahimdir, bütün kullarına, mahlûkata, varlığa rahmetiyle muamele eder; çünkü seviyor. Sevmezsen rahmetle muamele edemezsin. Bu yüzden Allah’ın rahmeti sevgisinden tecelli eder. İşte kul da Allah’ın isimlerinin tecellisiyle

[3]Alak /1
[4]Zümer /18

varlıkta durduğu ve o isimler onda her an tecelli etmeye devam ettiği için istese de istemese de herhangi bir varlığın sıkıntıda olduğunu gördüğünde ona rahmet eder. Bu, kulun elindeki bir şey değildir. Bu rahmet ve rab tecellisi kulda sürekli olarak vardır.

Kul kendi kendini perdelemiş olsa bile; **“Allah kişi ile kalbi arasına girer”**[5] ve kişi arkada kalır. Kul onu perdeler, örter; ama Allah yine de kişi ile kalbi arasına girip, oraya tecelli ederek; “kulum şunu şöyle yapma, bunu böyle yapman lazım” deyip ona hakikati bir daha öğretir. Kul bu sefer bu ilhamı direkt Allah’tan alır. Kişi ile kalbi arasına girmek demek bu demektir. Allah, kuluna hakkı, hakikati, hayrı bildirmek, ona vahyedip kendine döndürmek, dolayısıyla kulunun doğru anlaması ve esmasının kulun üzerinde tecelli etmesi için böyle yapar.

İnsan istesin veya istemesin, rahmete layık birini gördüğünde mutlaka gönlündeki rahmet dalgalanır; çünkü bu rahmet Allah’tan gelir. Peki, insan bir taşa rahmet edebilir mi? - Edemez; çünkü taşta rahmete layık bir şey olduğunu görmez. Görse taşa da rahmet eder. Kul, insana veya hayvana rahmet edebilir; ama bir ağaca, bir yaprağa rahmet edemez; çünkü taşta olduğu gibi ağaç ve yaprakta da rahmete layık bir şey görmez. Bütün bunlarda rahmete layık bir şey görse ondaki rahmet dalgalanır. Demek ki rahmetin dalgalanması kulun görmesine bağlıymış.

Kul, varlık üzerindeki rahmeti göremezse bu onun için büyük bir kayıp, büyük bir eksiklik olur. Allah ayet-i kerimede; **“yedi gökte, yerde ve ikisi arasında ne varsa hepsi rabbini hamd ile tesbih eder”**[6] deyip her şeyin diri olduğunu beyan ettiyse böyle iman etmek zorundayız. Eğer imanımızla bakarsak bunu görürüz; ama bırakın bir ağaca ve taşa rahmet etmeyi, birbirimize bile rahmet etmekten sakınıyor, kaçınıyoruz, bunu bile

[5]Enfâl /24
[6]İsra /44

beceremiyoruz. Biri bizden bir rahmet dilenince ona rahmet etmemek için çaba ve gayret sarf ediyoruz.

Allah bize rahmet etme tecellisini her anda, sürekli vermiş; ama biz onu kabul etmeyip, şeytanın verdiği vesveseyi Allah'ın tecellisine tercih ediyoruz. Rahmet etmek yerine bin türlü bahane üreterek ya onu görmezden geliyor, yok sayıyor ya da ona zulmediyoruz.

Evet, taşa rahmet etmek lazım, dedik. Bununla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Uhud Dağı için; *"Uhud herhangi dağlardan bir dağdır; ama Uhud bizi sever biz de Uhud'u severiz"*[7] buyurur. Dağı seviyor, sevmese bunu söyler mi! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Uhud Dağı'na sığınırken kim bilir o anda Uhud Dağ'ı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ne söyledi, onun için nasıl feryat etti! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz mutlaka Uhud'un farklı bir halini görmüş, yaşamış ki Uhud'a karşı böyle özel bir sevgi taşıyordu. Uhud Dağı böyle olduğu gibi aynı zamanda bütün varlık ve mahlûkat da böyledir.

Mesela kendim yaşadığım bir örnek vereyim;

Bütün varlık Allah'ın zikredildiği yerde olmayı, "Allah" diyen kullarla beraber olmayı sever ve ister; hem de bütün şiddetiyle ister. Medreseyi yaparken birçok inşaat malzemesi getirip kullandık; ama malzemenin bir kısmı arttı. Fazla kalan malzemeyi getirip medrese duvarının dışına bıraktık. Bu arada medresenin dışına bıraktığımız fazla malzemeler üzüldüler. Peki, niçin? -Medresenin yapımında yer almadıkları için üzüldüler. Sonra ne yaptığımızı söyleyeyim; fazla kalan malzemeleri medresenin dışına koyduk ve onları getirip medrese inşaatında kullanamadığımız için gidip onlardan özür diledim; çünkü onlara medresede sizin için yer olacak diye umut vermiştik. Sonra; "siz burada bekleyin, gerektiğinde sizi de kullanacağız. Burada olmasa

---

[7]Buhârî, Cihâd, 71; Müslim, Hacc, 504; Ahmed B. Hanbel, Müsned, 3 /140

bile medrese gibi bir yerde ya da herhangi bir kardeşimizin evinde sizi kullanacağız" dedik.

Şimdi bu durumda kim beni anlayabilir! Gerçekten beni nasıl anlayacağınızı merak ediyorum. Gidip taşlardan, fayanslardan, çimentolardan özür diliyorum. Onlar bizi tanıyor biz de onları tanıyor, onların aşkını, muhabbetini biliyoruz.

İnsanın sevdiği herhangi bir şey değildir. Sevdiği varlık üzerindeki muhabbettir, sevgidir. Allah, kulunun kendisini sevmesini, kendisini hamd edip övmesini, sevgisini ve muhabbetini dile getirmesini sever. Zaten insan da bundan başka bir şey değildir; çünkü insan, Allah'ın tecellisinden başka bir şey değildir. Bu durumda insanın sevdiği yine sevgidir. Bu yüzden; "aşktan başka yol yok, aşktan başka bir şey yok, aşktan öteye yol yok" diyoruz.

Herhangi bir ağaçtan bir yaprak koparılsa sanki içimizden bir şey kopmuş gibi hissederiz. Mecburiyetten koparmak başka bir şeydir. Mesela; ağaç daha bir gürleşsin diye onu budamak başka bir şeydir; ama hiç gerekmediği halde ağaçtan herhangi bir yaprak koparıldığında sanki bizim içimizden bir şey koparılmış gibi hissederiz. Bu yüzden bütün varlığın hakkını teslim etmek lazım; çünkü varlık, rabbini hamd ile tesbih eder.

Allah ayet-i kerimede; **"insanın kalbi katılaştı; taş gibi, hatta taştan daha katı (oldu). Hâlbuki öyle taşlar var ki yarılır içinden su kaynar. Öyle taşlar da var ki yarılır içinde ırmaklar akar. Öyleleri de var ki Allah'ın haşyetinden yukarıdan aşağı yuvarlanır"**[8] buyurdu.

Taşın yarılıp içinden su fışkırtmasının sebebi nedir?

Çünkü taş kendini yarmazsa su onu yaramaz. Taş kendi iradesiyle kendini parçalayarak; "insanlar benden su istiyor, Allah

[8]Bakara /74

beni insanın hizmetine vermiş, bununla beraber su benim yanıma kadar dayanmışsa bu durumda benim kendimi parçalayıp yolu açmam gerekir" deyip kendini yarar. Yarılıp içinden su fışkırtmasının sebebi budur. Bu yüzden Allah ayette; "taş kendini yarar ve onun içinden su akar" buyurur.

Öylesi taşlar da var ki yukarıdan aşağıya yuvarlanır. Eğer dağın tepesindeyse; "ben fazla yukarı çıkmışım, sanki kibirlenmiş gibi oluyorum, yukarıdayım, ötekilerine yukarıdan bakıyorum" der. Aslında taş kibirlenmez; ama Allah taşı böyle tarif ediyor. Bu yüzden taş; "benim aşağı inmem lazım" deyip Allah'a olan haşyetinden dolayı yukarıdan aşağı yuvarlanır. Gel de şimdi o taşı sevme! Bunu göreceksin ve onu sevmeyeceksin, böyle bir şey olur mu! Sevemiyorsak göremediğimiz ve anlayamadığımız içindir. Biz taşı anlarsak o da bizi anlar, biz onu tanırsak o da bizi tanır. Bu bütün varlık için böyledir.

Bütün varlık aşktan ibarettir. Sevenler, sevmeyi ve sevilmeyi sever. Allah da sevmeyi ve sevilmeyi sever. Kul da sevmeyi ve sevilmeyi sever. Bütün varlık sevmeyi ve sevilmeyi sever. İşte aşk budur! Aşkın sahibi Allah'tır ve bu aşk Allah'tan tecelli eder.

Peki, gerisi nedir?

Gerisi kabuktur, gerisi gölgedir. Zaten başka bir şey de yoktur. Kendimizi hiç kandırmayalım. Kendimize ciddi ciddi bakıp; neyi ve kimi sevdiğimizi, niye sevdiğimizi, sevince ne kazandığımızı anlamaya çalışalım.

Evet, Allah sevmeyi ve sevilmeyi sever. Allah'ın istediği de budur, kulluk da budur. Bütün hayat ve imtihanlar da baştan sona bundan ibarettir, bunu anlatır.

Allah rahman ve rahimdir; Allah bütün varlığa, bütün mahlûkata rahmetiyle muamele eder; ama Allah bu muameleyi

yaparken insana göre değil kendine göre yapar. İş insana kalsa bütün arzularının, isteklerinin yerine getirilmesi için duada bulunur ve "bu benim için rahmettir" der; ama Allah böyle söylemez. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"eğer Allah rızkı bol bol indirseydi insanlar azardı"**[9] buyurur. İnsan azınca da kaybeder. Nimet, rızık; ikramdır ama insan nimeti alınca onunla azar, dolayısıyla haddini, sınırı aşıp imtihanı kaybeder.

İşte, Allah rahmetinden dolayı o nimeti, rızkı kısar ve sadece kulun kaldırabileceği kadar; yani kula fayda verdiği kadarıyla rızkını verir. Nimet ona zarar verecekse bu nimeti ona vermez veya onu kısar, kul da; "Allah niye o nimeti bana vermedi" deyip feryat eder. Allah, kuluna rahmet ettiği için o nimeti kuluna vermez; çünkü nimeti verse kulun ne olacağını, nasıl olacağını bilir. Allah kulunu ondan daha iyi bilir.

Bu yüzden rabbimizin bize olan muamelesinden dolayı ona güvenmemiz gerekir. Rabbimiz bize nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun, o muamele hayırdır; çünkü Allah, rahmetiyle, bize olan sevgisiyle, muhabbetiyle muamele eder. Bizim de Allah'ı böyle tanımamız gerekmez mi! Rabbimizi böyle tanırsak ona nasıl itiraz ederiz! Yoksa biz Allah'tan daha iyi bildiğimizi mi zannediyoruz! Yani biz, kendimizi Allah'ın bizi sevmesinden daha mı çok seviyoruz! Öyle mi zannediyoruz! Öyle zannediyorsak hiçbir şey anlamamışız, dolayısıyla bu zannımızla kendimizi Allah'tan daha büyük görmüşüz. Bu; çok çirkin bir hal, çok çirkin bir tavırdır.

Allah maliktir; malikül mülktür, mülkün sahibidir, mâliki yevmiddindir (din gününün sahibidir). Bununla beraber mülkünün de melikidir; yani mülkünün hem maliki (sahibi), hem de melikidir (idarecisidir). Allah'ın mülkü olmayan hiçbir şey yoktur. Allah'ın, mülkünde melik olmadığı da hiçbir şey yoktur. Bütün varlık

[9] Şura /27

böyledir; ama Allah emaneten, imtihan olsun diye kuluna isimleriyle tecelli edip mülk vermiş, sonra melik ismiyle tecelli edip; “haydi bu mülkü idare et” demiştir.

Kimin gibi idare et demiştir?

Benim gibi idare et, dedi Allah; yani “sen benim halifemsin, beni temsil ediyorsun, haydi, benim gibi yap da göreyim seni. Öyle ki sevgime layık ol, ben nasıl yapıyorsam sen de öyle yap” dedi. Allah’ın bütün isimleri böyledir.

Allah; mülkünün malikidir, melikidir. Allah’ın bütün mülkü onun nurunun tecellisinden ibarettir. İnsanın önce kendisine bakması gerekir. İnsan da Allah’ın mülküdür. Bununla beraber Allah, insana isimleriyle tecelli edip ona mülk teslim etmiştir. İnsanın vücudu, bedeni de Allah’ın mülküdür.

Mülkü sadece mal ve gayrimenkul olarak anlamayalım. İnsanın bedeni, dili, kulağı, gözü, eli, ayağı veya gönlü insanın mülküdür. Allah, insana bu mülkü teslim edip; “haydi, bu mülkü idare et. Şimdi mülkünde melik sensin, sana tercih etme hakkı veriyorum, bununla beraber sana bu mülkü kullanma gücü de veriyorum, bunu doğru kullan. Tabi önce kendini doğru kullan; yani sen kendini idare etmeyi beceremezsen neyi idare edebilirsin” der.

Allah gönle bakar; çünkü bütün bu saltanat, mülk, gönülden, gönlün arşından idare edilir. Gönül bu idareyi yaparken ya bu idareyi Allah ile, Allah’ın kendisine nefhettiği ruhla yapar ya da vehmi bir zanla, bir benlikle “ben, bence, bana göre” diyerek insanlara bakıp örfe, modaya veya duruma göre yapar. Biri; “ben, bence, bana göre” deyip, idareyi böyle yaparsa bunu ruhunun önüne koymuş olur. Dolayısıyla tercihini de dünyaya, hayale, vehme ve zanna göre yapmış olur. Bu durumda kul artık varlık olmaktan çıkıp zanla, hayalle yaşar ve bir hayal âleminin içinde bocalar durur.

Kul, Allah ile beraber olmazsa nefsiyle, vehmiyle, zannıyla, hayaliyle beraber olur, sadece hayal kurar ve ölünce ona perde açılır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“bugün gözün keskin görür, senin için perdeleri biz açtık**”[10] buyurur. Yani Allah; “bak kulum, bir bak da gör bakayım, bak ters tarafa bakmışsın. Kendine bakmamışsın, bana bakmamışsın, anlamaya çalışmamışsın. Bir avuç toprağa minnet edip tenezzül etmişsin. Oysaki bunun yerine benim rızamı kazanabilirdin” der.

Allah, mülkünde melikliğini yaparken bunu mutlaka sevgisiyle yapar. Kullarına mülkü teslim ederken yine sevgisinden dolayı onu ya az verir, ya çok verir ya da sınırsız verir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“Allah dilediğine rızkı kısar, dilediğine genişletir, dilediğine de hesapsız verir”**[11] buyurur. Allah, sevgisinden dolayı böyle yapar. O, kuluna ne zaman rızık vereceğini, ne zaman alacağını da bilir; ama bizim birçok konuda aklımız buna ermez.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; “*hastalanmayan vücutta, kaybolmayan malda hayır yoktur*”[12] buyurur. Allah’ın, kuluna ikram etmesi ayrı, alması ayrı bir hayırdır; çünkü bu bir imtihandır. Allah böyle yaparak kuluna öğretir, dostlarını ve düşmanlarını ona gösterir; bununla beraber neyi, kimi ne kadar sevmesi gerektiğini ona öğretir. Dünyanın, dünyayı sevenlerin aslında ne kadar kötü bir durumda olduklarını, insan olmadıklarını ona gösterip bunu ona tattırır. İnsan, “dostum” dediklerinin aslında dost olmadıklarını, sevilmeye layık bir tek Allah, Allah’ı sevenler ve mü’minler olduğunu anlayıp tadar. İnsanın bunu tatması gerekir; ama insan gözünü kapatıp bakmayınca yüz sefer iflas etse de bunu göremez, yüz sefer hastalansa da bunu anlayamaz; çünkü insan bakmadığı bir şeyi göremez.

---

[10]Kaf /22
[11]Zümer /52, Bakara /212, Âli İmran /37, Nûr /38
[12]İbn Ebi'd Dünya

Allah kerimdir, ekremdir. Kullarını kerim yapar, bir de kendisi kerimdir. Sevdiği için ikramda bulunur ki kul ikrama nail olsun, bu ikramla onu kazansın. Ekrem; bir de Kerim ismiyle kuluna tecelli edip kulu kerim kılan demektir. Allah, kulunu neden kerim kılar? -Rabbinin güzelliğini, kerimliğini üzerinde göstersin, o da sevsin, sevip kerim olsun diye kulunu kerim kılar.

Allah ilahtır; sevendir, sevilendir, sevilmesi gerekendir, âbd olunandır, mabuddur, kendisine secde edilendir.

Allah vekildir; güvenilendir, güvenilmesi gerekendir; çünkü seviyor. İnsan kendisini sevene güvenmez mi? -Elbette ki güvenir hem de tam güvenir. Sevdiğimizin sevgisi tamsa bu durumda sevdiğimize tam olarak güvenir, ondan emin oluruz. Eğer bir de bu, bizi yaratan rabbimizse ona, onun sevgisine nasıl güvenilmez! Ona güvenemiyorsak bu durumda bizim kendi sevgimizde, imanımızda bir sorun var demektir. Rabbimizin sevgisini görsek, onu tanısak bizi ne kadar sevdiğini görüp anlar, iman eder, dolayısıyla Allah'a bütünüyle tevekkül ederiz.

Hz. İbrahim (a.s.) gibi ateşe atılsak bile; **Hasbunallahu ve ni'mel vekil:** "Allah bana vekildir, o ne güzel vekildir." Yani "o ne kadar güzel yapıyor, nasıl güzel yapıyor! Beni ateşe atıyorlar, bakalım rabbim ne yapacak! İsterse hiçbir şey yapmasın, bu önemli değildir" deriz.

Hz. İbrahim (a.s.), kulları Allah'ın emriyle Allah'a davet ettiğinden dolayı Allah onun o davetini sever. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"rabbim Allah'tır deyip salih amel işleyen, ben Allah'a teslim oldum diyenden daha güzel sözlü kim vardır"**[13] buyurur. Rabbi Hz. İbrahim'in sözünü seviyor ya, bu ona yeter. Bu yüzden; "kulları bana böyle muamele ediyor ve Allah da seyrediyor, olsun nasıl istiyorsa öyle yapsın. O beni seyrederken beni seviyor ya önemli olan budur. Kullarının bana ne yaptığını

[13]Fussilet /33

görüyor, hiçbir şey yapmasa da olsun, bu hiç fark etmez, hiç önemli değildir. Onun beni görmesi, beni seyretmesi bile bana yeterlidir" der. Hz. İbrahim (a.s.)'ın böyle söylediğini nerden biliyorum? -Onun gönlünden söylüyorum da ondan. Onun gönlünü bilmesem böyle söyleyemem; bilmeyenler böyle konuşamaz.

Allah vekildir; güvenilendir, güvenilmesi gerekendir. Allah, kuluna da güvenir; çünkü ona ne verdiğini bilir. Allah Vekil ismiyle kuluna tecelli ederek bu imkânı ona tanıyıp; "kulum! Ben sana güveniyorum" der.

Mü'min; emin olandır, emin olunandır; ama iman ederse, severse emin olunan kişi olur. Sevmeyene güvenilmez. Kulu böyle anlamak gerekir.

Allah'ın kulları; kul olmayı, sevmeyi kabul edip sevilmeyi isteyenlerdir. Diğerleri neyi seviyorsa onun kuludur. Allah bu tercihi kullarına verip; "sen bilirsin, ister beni sever, bana âbd olursun, ister başka bir şeyi sever ona âbd olursun" der.

Allah ayet-i kerimede; **En lâ ta'budûş şeytân:**[14] "Ben size şeytana âbd olmayın demedim mi" buyurur. Demek ki insan şeytana da âbd olabiliyormuş.

Allah, insanı kendisine âbd olsun diye yaratmıştır; ama insan, Allah'a âbd olmayı bırakıp şeytana, dünyaya, paraya, mevkiye, makama, nefsinin arzusuna, isteğine âbd olabilir, tercih insanındır. Allah kendisine âbd olanlara güvenir. Âbd olmayana da şeytan güvenir ve onun için; "bu benim kulumdur, benden başka tarafa gidemez, benim söylediğimi yapar, neyi emretsem, ondan neyi istesem yapıp yerine getirir" der; çünkü şeytanın kulu olmuş ve şeytanın kendisinden istediğini sevmiştir. Şeytan kendisine kul olanlara; "küfret, bağır, çağır, gıybet yap, iftira at, laf söyle, vur,

[14]Yâsîn /60

öldür, kibirlen, büyüklen, karşındakini küçümse” der. Onlar da bunları yapar; çünkü şeytanın âbdi yani köpeğidirler.

Allah ayet-i kerimede; **“senden önce hiçbir resul yoktur ki biz onu ‘Allah’a hiçbir şeyi şirk koşmayın, sadece bana (Allah’a) âbd olun’ diye vahyedip göndermemiş olalım”**[15] buyurur. Allah gönderdiği bütün resullere bunu vahyettiğini söyledi; yani “Allah’a hiçbir şeyi şirk koşmayın, hiçbir şeyi Allah’ın önüne koymayın, hiçbir şeyi Allah’ı sever gibi sevmeyin. Sevgide hiçbir şeyi Allah’a şirk koşmayın ve yalnız Allah’a âbd olun. Allah’ı sevin, Allah’ı sevmeyi sevin. Allah için cihad etmeyi, o sevgiyi kazanmayı sevin. Allah’ın sizi sevmesini sevin, sevgisini isteyin ve bu sevgiyi kazanmak için çaba, gayret sarf edin” dedi. Allah bütün nebilerini ve resullerini bunun için göndermiştir.

Bununla beraber bütün Mürşid-i kâmillerin söylediği söz de “Allah’a hiçbir şeyi şirk koşmayın ve yalnız Allah’a âbd olun” sözüdür. Allah bütün varlığı, insanlığı, hayatı, imtihanı kazanmayı ve kaybetmeyi iki cümle ile özetler; Allah’a hiçbir şeyi şirk koşmayın ve sadece Allah’a âbd olun. Yoksa “biz çok ibadet yaptık, şunu şöyle yaptık, bunu böyle yaptık” demekle kulluk olmaz. Sen uyuyorsun! Böyle bir durumda Allah’ın muradı senin üzerinde hiç gerçekleşir mi!

Allah senin sevgini ister. Senden aşk ister, âşıklık ister. Allah’ın sevgisini kazanman için senden âbdiyet ister. Koşmanı, çaba, gayret sarf etmeni, tavrını ortaya koymanı ister. Yoksa Allah’a karşı “ben” deyip; “ben şunu istiyorum, bunu istiyorum, sıkıldım, bunaldım, daraldım, şöyle oldum, böyle oldum, sen niye şunu şöyle yapmadın, şunu niye bana vermedin” deyip kulluğunu unutup ilahlık taslamanı kabul etmez. Böyle yapmak nefsin ilahlık taslamasıdır. Bununla beraber bunu sana yaptıran da şeytandır.

---

[15]Enbiyâ /25

İlk kıyası Hz. Âdem için Allah'a; **"onu çamurdan, beni ateşten yarattın"**[16] diyerek İblis yapmıştır. Hiç kimse kendini bir başkasıyla kıyaslayamaz. Sen rabbinle muhatapsın, rabbinin senden istediği bir şey vardır. Eğer "Allah şuna şunu verdi, buna niye bunu verdi, şuna böyle muamele etti, bana niye böyle yaptı" dersen iblisin durumuna düşersin. Sen böyle yapmakla kıyas yapıyorsun, Allah senden bu kıyası kabul etmez. Kıyas yapacaksan; "peygamberler ve peygamberlerle beraber olanlar böyle yapıp kazandı. Benim de onlar gibi yapıp kazanmam lazım" deyip kıyası hayırda yapman gerekir. Böyle yapman gerekirken ters tarafta, iblisin yanında durup kıyas yapıyorsun.

Allah ğafurdur, ğaffardır; mağfiret eder, günahını hiç işlememiş gibi kabul edip siler. Neden? -Çünkü kulunun yanlış yapacağını, düşeceğini bilir. Yaratan yarattığını bilmez mi?

Bu durumda Allah ne der?

"Kulum, senin gücünü biliyorum. Seni başka tarafa çekenler seni düşürür, onu da biliyorum, düşebilirsin. Düştüğünde yerde kalma, hemen ayağa kalk. Kalktığın gibi hemen bana dön, senin işin benimledir. Bir de şeytan seni kandırıp; 'sen düşmüşsün, yerden kalkma, niye kalkıyorsun, zaten düşmüşsün' diyebilir. Sen şeytanı dinleme, şeytana âbd olma, ben ğafur ve ğaffarım. Ben afuvvum, tevvabım, senin dönüşünü kabul ederim; çünkü ben seni seviyorum. Seni sevmek için, seni seveyim diye yaratmışım. Sen de beni sevesin, bu sevgime karşılık veresin diye seni yaratmışım, başka bir şey için değil" der.

Bir yanlış yapıldığında bu yanlış Allah'a bir zarar verir mi?

Hâşâ! Kimin yanlışı Allah'a bir zarar verebilir! Yanlış yapmakla ancak insan kendi kendine zarar verir. Bir de günahıyla kibirlenip; "ben yanlış yapmışım, Allah beni nasıl affetsin" der.

---

[16]Sâd /76, Araf /12

Niye sen nesin, kendini ne zannediyorsun! Sen nesin ki senin günahından ne çıksın! Böyle biri kendini büyük gördüğü için günahını da büyük görür. Bu yüzden günahını Allah ile arasına koyup; “ben büyük günahlar işledim” der. Demek sen çok büyüksün ki o kadar çok büyük günahlar işlemişsin!

Sahabe anlatır; *Resulullah (s.a.v.) Efendimiz namazını kılıp mescitten ayrılacağı esnada bir sahabe Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in yanına varır ve;*

-Ya Resulullah! Ben öyle bir günah işledim ki hiç kimse onu işlememiştir. Bu günah hiç affedilecek bir günah değildir, der.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz biraz yürüdükten sonra o zat bir daha aynı şeyi söyler. Biraz daha yürüdükten sonra bir daha aynı şeyi söyleyince Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona dönüp;

-Şimdi sen biraz önce namaz kılmadın mı, diye sorar.

Sahabe;

-Evet, kıldım ya Resulullah, der.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Tamam, Allah’ın huzurunda durunca tövbe ettin, Allah da affetti, buyurur.[17]

Yani; Allah’ın affedemeyeceği ne günah işledin! Senin günahın nedir! Rabbine döndün ya, bitti artık onu sil; çünkü rabbine döndün. Artık yoluna devam et ve böyle şeylerle uğraşma! Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“Allah bütün günahları affeder”**[18] buyurur.

[17]Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, I, 301
[18]Zumer /53

Evet, Allah ğafurdur, ğaffardır, tevvabtır, afuvvdur; affeder, mağfiret eder, tövbesini, kulunun kendisine dönmesini kabul eder Neden? -Çünkü kulunu seviyor.

Sevdiğimiz biri bir yanlış yapsa mesela; bize doğru gelmek için yolda yürürken ayağı kayıp yere düşse, sonra da kalkıp; “ayağım takıldı, düştüm” dese ve bizi sevdiği için bize doğru gelmeye devam etse bu durumda ona kızar mıyız? -Elbette ki kızmayız, hatta yerden kalkması için ona yardım ederiz. İşte, kul da bir yanlış yaptığında, ayağı takılıp yere düştüğünde Allah ona; “kalk, bana gelmeye devam et” der. Şeytan ise; “sen düştün, burada kal” der. Bu yüzden kulun ayağa kalkıp, Allah’a gitmeye devam etmesi gerekir. Kulları kötü duruma düşüren asıl hal şeytana uyup ayağa kalkmaması, Allah’a gitmeye devam etmemesidir.

Allah bizden de aynı tavrı bekler. Allah bizi affeder, bu nedenle bizim de kendimizi affetmemiz lazım.

Kendimizi niçin affedemediğimizi bilen var mı?

Ben söyleyeyim; Allah’ın Ğafur, Ğaffar, Tevvab ve Afuvv isimleri biz de tecelli etmediği için kendimizi affedemiyoruz. Bu isimler bizde tecelli etse kendimizi affedeceğiz; ama affedemiyoruz. Demek ki bir yerlerde eksiklik var. Gönlümüzden kendimizi affetmeyişimizi atıyoruz; ama yine geliyor. Çünkü kendimizi gerçekten affedemiyoruz. Sadece “tövbe” deyip kendimizi perdeliyoruz. Bu isimler bizde kâmil manada tecelli etmiş olsa böyle olmaz.

Kendini affedemeyen başkasını affedemez. Biri bir tane yanlış yapsa, yüz tane de güzelliği varsa affedemeyen biri o kişinin bir yanlışından dolayı o yüz tane güzelliği kurban eder; çünkü affı, mağfireti yoktur. Kişinin affı, mağfireti olmayınca kendisine karşı da affı ve mağfireti olmaz.

İnsanın affı ve mağfireti olmayınca bu isimlerde şirke düşer; çünkü insanda hangi ismin tecellisi olmazsa o isimde şirke düşer, dolayısıyla Allah'a şirk koşmuş olur. Allah'ın isimleri o kişinin üzerinde tecelli etmediği için Allah'a ters düşer, dolayısıyla Allah'ın affettiğini affetmez.

Evet, demek ki Allah'ın affetmesinin sebebi sevgisinden dolayıymış.

Allah e'âladır. E'âla; yüce, yüceler yücesi, yüceliği anlaşılmayan, anlaşılamayan demektir. Allah'ın yüceliği anlaşılmayınca kuluna olan sevgisi de, aşkı da, muhabbeti de anlaşılmaz. Bunun nasıl olduğunu akıl almaz, idrak etmez. Neden? -Allah'ın 'âla oluşundan, yüce oluşundan dolayı.

Allah'ın sevgisi de böyledir. Allah'ın yüceliği kısmen anlaşılmış olsa sonsuz bir deryadan bir damla misali sevgisi de, muhabbeti de anlaşılır. Bunu anlayan biri sarhoş olur. Bu muhabbet şarabından bir yudum içen bir daha kendine gelemez artık bu sarhoşluğu geçmez. Zahiri olarak nasıl görünürse görünsün manevi olarak muhabbet halinde, semah halinde, sarhoş haldedir.

Allah ayet-i kerimede; **"rableri onlara pak bir şarap içirir"**[19] buyurur. Bu pak şarap; aşk şarabı, muhabbet şarabıdır ve bu şarap buradadır. Öbür tarafta; yani cennette zaten bu şarap vardır. Bu şarap sarhoş etmez, aklı gidermez. Bu şarap manevi olarak sarhoş eder, içeni aşkın sarhoşu yapar ve bu şarap burada da vardır. Böyle anlatıyorsam, burada sizleri bu aşk şarabını içmeye davet ediyorum da ondan.

Söyledim, bu şaraptan bir yudum içecek olsak ömür boyu bize yeter. Gönül itibari ile bir yudum aşk şarabı, manevi sarhoşluk hali ömür boyu aşkla, muhabbetle semah etmemiz, önümüze

[19]İnsân /21

gelecek her engeli aşmamız için yeterlidir. Nasıl bir sıkıntı, sorun olursa olsun onu geçmemiz için, o engeli aşmamız, “rabbim Allah’tır” deyip hiçbir engel tanımadan rabbimize koşmamız için bu bir yudum şarap bize yeterlidir. Genişliği yerle gök kadar olan cennete koşmamız, bununla beraber Allah’a firar etmemiz için, mallarımızla ve canlarımızla Allah yolunda cihad edebilmemiz için bu aşk ve muhabbet şarabından bir yudum içmek bizim için yeterlidir.

Bunu görmeyen, bilmeyen, anlamayan biri serabı su sanır. Bu seraptan içer ve kendi kendine hayal kurar. Hayal kurmuş! Bakıyorsun çamura bulanmış, çamurun içindedir; ama “ben aşktan dönüyorum” diyor. Eğer sen aşktan dönüyorsan senin arşta dönmem gerekir, arşta! Ama sen yerde sürünüyorsun! Bir avuç toprağa, dünyalık şeylere minnet etmişsin, çamurun içindesin. Sen önce oradan çık, sonra aşktan, muhabbetten, Allah’ın rızasından, dostluğundan, yakınlığından bahset; yani sen daha o çamurdan çıkamamışsın bir de kalkmış aşktan, muhabbetten bahsediyorsun, ayıp olmuyor mu!

Sohbetimizin başında bahsettiğimiz gibi inşaatı yaparken fazla kalan o taşlardan, çimentolardan, fayanslardan, karolardan, mermerlerden tek tek özür dilemek zorunda kaldım. Taşlara böyle bakıyorsak kim bilir insana nasıl bakıyor, insanı nasıl seviyor, insanı nasıl ciddiye alıyoruz! Anlayasınız diye bunu söylüyorum. Biri birini kırdığında, birini incittiğinde, ona bir laf söylediğinde kim bilir nasıl inciniyoruz! Anlattıklarımı buna göre anlayın artık. Sonsuz bir deryadan bir damla misali ben böyle inciniyorsam, ben böyle isem kim bilir rabbimiz nasıldır, onu nasıl anlamamız gerekir! Hadi gel de ölme!

Allah’ın birkaç ismini nüzul sırasına göre saydım. Allah’ın her bir ismini böyle anlamaya çalıştığımızda göreceğimiz şey; Allah’ın sevdiği, Allah’ın aşk olduğu, âşık olduğu, maşuk olduğudur.

Maşuğu biliyoruz, bir de âşıklığı anlamak gerekir. Âşıklığı Allah'tan, aşkın sahibinden anlayınca Allah'a olan yakınlığımızı anlar ve tadarız; ama biz Allah'a yakın olmayı değil de nefsimize, nefsimizin arzularına, isteklerine, dünyaya yakın olmayı tercih edersek işte o zaman asıl yakın olmamız gereken rabbimizi kaybederiz!

Peygamberler, peygamberlerle beraber olanlar, peygamber varisleri işte buna davet eder. Hepsinin davet ettiği neydi? **"Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın, sadece Allah'a âbd olun."**[20] Allah son sözü söylüyor, son söz! Hepsini özetleyip toptan iki kelime ile söylüyor; yani Allah bize "sen bunu anlamadıysan hiçbir şey anlamadın ya da bir şey anlamak istemiyorsun. Dini, imanı götürüp bir şeylere boğma! Niye boğmaya çalışıyorsun, niye üstüne bir sürü bilgi döküp boğuyorsun" diyor.

Bilgi; hakikate yol almak, yürümek içindir. Hakikati anlayabilmek için hakikate bir yolculuk yapman gerekir. Bu yolculuğu da okumakla yaparsın. Okuyup bu hakikate yolculuk yapman için Allah'ın ilk emri "oku"dur; ama sen okumayıp "hakikati anladım, ben aşktayım. Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmuyorum ve sadece Allah'a âbd oluyorum" diyorsun! Sen daha şirkin ne olduğunu bile bilmiyorsun, haydi şirkin ne olduğunu söyle bakayım? Yüz binlerce şirk vardır, şirk yolu vardır. Her seferinde birine sapıp gidiyorsun, sonra da "ben şirk işlemiyorum, şirk koşmuyorum" diyorsun! Sen yolu yürümemişsin, sen okumadın! Allah'ın okuttuğu gibi Allah'ın ismine, ismiyle ismini okumadın! Sen okumadan oraya nasıl vardın! Sen oraya varma hayali kurmuşsun, sonra da; "ben oradayım" diyorsun.

Sen âbd olmanın ne olduğunu bilmiyorsun. Âbd olmanın Allah'a âşıklık olduğunu, onun sevgisini kazanmak, sevgisine

[20]Enbiyâ /25

karşılık vermek için çaba, gayret sarf edip onun yolunda cihad etmek olduğunu anlamamışsın. Senin böyle bir cihadın yok! Cihadı bırak, senin bu cihadı yapacak gücün yok bir kere! Hâlbuki senin bunu kazanman, kazanabilmek için yolu yürümen, yolu yürümek için de bir güç sahibinden güç alman gerekir.

Allah hepimizi gerçek manada aşkı, âşıklığı, maşuğu anlayanlardan eylesin. Gerçek aşığın, aşkın, maşuğun, Allah olduğunu anlayanlardan eylesin. Allah'a halife olanlardan, ayna olanlardan, rabbini temsil edenlerden, âşık olanlardan, aşk olanlardan, maşuk olanlardan eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 7

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Aşkı anlatıyorduk. Aşktan öteye yol yok, aşktan başka yol yok, hatta aşktan başka bir şey yok, diyorduk.

Mutlaka perdenin arkasındayız ve perdeyi seyrediyoruz. Her şey perdedir. Peki, perdenin arkasında ne vardır, perdeleri aşmak denince neyi anlamak gerekir?

Hayal kurarken sanki zahiri bir perde aralanacak ve biz de o perdenin arkasında bir şeyler göreceğiz, diye düşünebiliriz; ama kesinlikle böyle değildir. Perdenin arkasında sadece aşk vardır. Perde aralanınca da bunu göreceğiz. Hep beraber perdeleri aralayacağız inşallah.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*ya rabbi! Bana eşyanın hakikatini olduğu gibi göster*"[1] buyurduysa o halde eşyanın da bir hakikati vardır. Eşya; her şey demektir. Eşyanın hakikatinde, arkasında aşk ve muhabbet vardır.

Bunun bir öncesinde her şeyin, rabbini hamd ile tesbih ettiğini göreceğiz. Sonra onların aşkını, muhabbetini, aşktan nasıl sarhoş olduklarını göreceğiz.

Allah ayet-i kerimede; **"(Ey iman edenler!) Allah ile yaptığınız alışverişten dolayı sevinin"**[2] buyurur. Demek ki iman edenler Allah ile alışveriş yapıyormuş.

Peki, Allah ile yaptığımız bu alışveriş nedir, alışveriş denince aklımıza ne gelir?

---

[1]Hadimi, Berika, 2, 33; Aliyyu'l-Kari, Mirkat, 8, 3453
[2]Tövbe /111

Alışveriş denince aklımıza; Allah için bir şey yapmak, fedakârlıkta bulunmak, Allah için bir şeyleri feda etmek, daha doğrusu Allah'ı sevdiğimiz için sevdiklerimizden Allah yolunda harcamak gelir. Her neyi seviyorsak buna dâhildir. Allah ayette; "alışveriş" kelimesini kullanır. Bu yüzden sadece vermek değil bir de almak vardır; yani Allah için verdiysek bir de Allah'tan almamız gerekir. İşte bu alışveriş aşk alışverişidir, muhabbet alışverişidir. Başka bir alışveriş değildir.

Sevdiğimiz şeylerden her ne verirsek Allah'ı sevdiğimiz için o sevdiğimizi Allah yolunda kurban edip; "Ya rabbi seni bu verdiğimden daha çok seviyorum" diyerek Allah'a olan sevgimizi ortaya koyup ispatlarız. Bunun karşılığında da Allah'ın sevgisini kazanırız. Buna ister zekât, infak, fitre, sadaka ister kurban diyelim, her ne söylersek söyleyelim bu fark etmez, Allah ile yaptığımız alışveriş aşktan ve muhabbetten ibarettir. Aklımızı kullandığımızda bunun böyle olduğunu görür ve anlarız. Böyle değilse biri çıkıp; "bu alışveriş başka bir alışveriştir, aşkın, imanın, muhabbettin dışında başka bir şeydir" desin. Diyemez; çünkü böyle bir şey yoktur. Bu alışveriş muhabbet ve aşk alışverişidir.

"Bu alışverişten dolayı sevinin" dedi Allah. Yani öyle bir kazandın ki artık kazanamadığın hiçbir şey yoktur. Bundan dolayı sevinebilirsin. Sevinmen gereken tek bir şey varsa o da; Allah ile yaptığın bu aşk, bu muhabbet alışverişidir. Yoksa başka şeylere sevinirsen sonra sevindiklerin, sevincin sana keder olur, elem olur.

Bu yüzden "cennet; Allah'ın, kuluna olan sevgisinin tecellisidir" dedim; yani Allah, kulunu sevdiği için o kulu da neyi seviyorsa cennette onun için o sevdiğini yaratır. Cehennem ise; kulun, Allah'ın sevgisine ihanetinin ateşidir; yani Allah'ın, bize olan sevgisine ihanet ettiğimizde bunun karşılığı cehennem olur. Ayetleri okurken bunu net bir şekilde anlarız.

Allah, cehennemdeki azaba; **Azâbun azîm:**[3] "Büyük azap" **Azâbun elîm:**[4] "İç yakan azap" ve **Azâbun muhîn:**[5] "İhanet azabı" demiştir. Muhin; ihanet eden demektir. Bu kelime Arapçada "ehene, vehene" kelimesinden türetilmiştir.

Kul neye ihanet eder?

Allah'ın, kendisine olan sevgisine ihanet eder. İşte cehennem de; Allah'ın, kuluna olan sevgisine ihanetin cezasıdır. Aslında o azim (büyük) azap da, elim (iç yakan) azap da yine Allah'a olan sevgiye ihanetin cezasıdır, ateşidir. Bu durumda cehennem; Allah'ın sevgisine ihanetin, hainliğin cezasıdır.

Hain; Allah'ın kendisini nasıl sevdiğini bilir. Allah'ın sevgisine karşılık vermek, o sevgiye değer vermek yerine onu hafife, basite alır, hatta o sevgiyi yok sayar ve başka tarafa dönüp başka şeyleri, başkalarını sever. "Rabbimin sevgisi benim olsun, bana ait olsun" demez; başka şeylerin, başkalarının kendisine ait olmasını ister. İşte, Allah'ın sevgisine karşılık verilmeyince böyle olur.

Allah'ın bütün isimlerinin aşktan ibaret olduğunu söylemiştik. Allah'ın isimleri neden aşktan, muhabbetten ibarettir?

Çünkü Allah'ın bütün isimleri "Allah" isminden tecelli eder. Allah'ın Allah ismi her yönüyle sevmek anlamına gelir. Bu durumda her isim Allah isminden tecelli ettiğine göre o halde bütün isimler de sevmekten, aşktan ibarettir. Burayı doğru anlamak gerekir! Burası artık yolun sonudur, bundan öteye yol yoktur. Bu yüzden gönlünü açıp bu tecelliden almayana bir şey yoktur. "Aşktan öteye yol yok" bu demektir.

---

[3]Bakara /7
[4]Yâsîn /18, Mâide /36, Bakara /104, Âli İmran /77
[5]Hac /57, Mücâdele /16, Âli İmran /178

Allah, kuluna hangi ismi ile tecelli ederse etsin, hangi muamelede bulunursa bulunsun, bu tecelli ve muamele onun “Allah” isminden; yani sevgisinden, muhabbetinden tecelli eder.

Birkaç ismi böyle anlatmıştık, nüzul sırasına göre bir kaç ismi daha anlatmaya devam edeyim. En son Allah’ın Vekil ismini anlatmıştım. Sıra Allah’ın el Habir ismindedir.

Allah habirdir; haberdar olandır, haberdar edendir. Allah’ın Habir ismi; haberdar eden, haberdar olan olduğuna göre bu ismin aşk olmasının sebebi nedir? Allah’ın Habir isminin aşk olması şu şekildedir. Bunu doğru anlamak gerekir.

Allah’ın Âlim ismi başka, Habir ismi başkadır. Âlim; her şeyi bilen demektir. Haberdar olan ya da haberdar eden ise; o tecelli edince, meydana gelince olandır. Allah her neyi yaratırsa yaratsın, meydana getirirse getirsin kuluna olan sevgisinden dolayı onu yaratır, ortaya çıkartır. Bununla beraber kulunu bundan haberdar eder. Yani Allah; “kulum bunu senin için yaptım; çünkü ben seni seviyorum” deyip kulunu kendisinden, kendi sevgisinden haberdar eder. Bununla beraber bu sevgiye nasıl karşılık vermesi gerektiğini de ona bildirip, kullarının üzerinden bunu gösterir ve kulunu bu sevgisinden haberdar eder.

Allah habirdir, haberdar edendir. Bu yüzden hiç kimse; “benim haberim yoktu” diyemez; çünkü Allah haber vermiştir. Habir; ona gösterip haberdar eden, bununla beraber onu ona tattırandır; yani kuluna “ben seni seviyorum, sana bu muameleyi seni sevdiğim için yapıyorum” deyip bunu kuluna tattırandır. Bununla beraber bu sevgiye nasıl karşılık verileceğini, bunun karşılığının ne olduğunu, bu sevgiyi daha fazla nasıl kazanacağını kula öğretip, göstererek kulunu haberdar edendir.

Demek ki Allah’ın Habir ismi; kulunu, kendi sevgisinden, kendinden haberdar eden demekmiş. Kul, Allah’ın onu sevdiğini bilsin, tanısın, anlasın ve Allah’ın sevgisinden haberdar olsun ki bu

sevgiye karşılık versin. Allah'ın Habir ismi bu yüzden tecelli eder. Allah bize her neyi gösterip, anlatıp öğrettiyse ve onu gönlümüze vahyettiyse bu durumda bizi haberdar etmiş olur. Allah'ın Habir isminden sonra El Melik ismi gelir.

Allah meliktir; mülkünün meliki, mülkünü idare edendir. Allah, mülkünü idare ederken aynı şekilde kuluna sevgisini gösterir, kulu kazansın diye nasıl bir muamele gerekiyorsa ona öyle muamele eder. Bu bütün kulları için tek tek böyledir.

Allah, kuluna Melik ismiyle tecelli edince ne demiş olur?

"Kulum sen de melik ol, sen de sevgini göster. Öyle bir meliklik, idarecilik yap ki kendini, gönlünü, bedenini, nefsini ve tüm varlığını öyle bir idare et ki etrafına aşk ve muhabbet saçılsın. Seni görenler sende sadece aşkı, muhabbeti, sevgiyi, güzelliği görsün" demiş olur.

Allah ehaddır; zatında tek olan, kendisinden başka hak, hakikat bulunmayan zat demektir. Ehad olan Allah isimleri ile tecelli edip bütün varlığı yaratmıştır. Bütün varlığın hakikatinde, özünde Allah'ın sevgisi, muhabbeti, aşkı vardır; çünkü o, ehaddır. Allah'ın **Kul huvallâhu ehad:**[6] "De ki: O Allah tektir" ayetinde buyurduğu üzere Allah ehaddır.

Vahid; isimlerinde bir olan demektir. İsimleriyle tecelli eden ehad olan Allah'tır, dolayısıyla Allah aşktan ibarettir. Aşktan, sevgiden, sevmekten başka bir şey yoktur. İnsan ancak kendine bakıp anlamaya çalıştığında sevdiğini, sevildiğini, sevmeyi sevdiğini, sevilmeyi sevdiğini görür. Bütün bunların arasında sevmek ve aşk vardır. İnsan sever, sevmeyi sever, sevilir, bununla beraber sevilmeyi sever.

İnsanlar birbiri ile alışveriş yaparken de bu böyledir. Bu alışverişi insanlarla yaptığında ahireti, Hz. İnsan olmayı kazanırsın.

---

[6]İhlas /1

Bu alışveriş sende Allah'ın isimlerinin, sevgisinin, muhabbetinin tecelli etmesini sağlar ve Allah'ın sevgisini kazanırsın; yani insanlarla yaptığın alışveriş Allah ile alışveriş yapmanı sağlar. Zahiri işin sadece kabuğuna takılıp; "bu alışveriş yapılmış" dersen olmaz. Bu, dünyaya aittir. Hâlbuki sen dünyaya ait bir varlık değilsin, buraya ait değilsin, dünyada imtihandasın. Senin, alışverişi Allah ile yapman lazım, dolayısıyla Allah'ın her bir kul ile beraber olduğunu bilmen lazım. Kul ile alışveriş yaparken alışverişi Allah ile yaptığını unutmaman lazım.

Mesela; bir kula tebessüm ettiğinde alışverişi Allah ile yapmış olursun. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"nir mü'minin bir mü'mine tebessüm etmesi sadakadır"*[7] buyurur. Bir kula muhabbet ile nazar edip bakarsan sadaka verirsin. Tebessümünün, muhabbet ile bakışının karşılığında sevgiyi kazanırsın. Ayrıca bir de kulun sahibinden sevgiyi kazanırsın. İşte bu, muhabbet alışverişidir.

Aynı şekilde Allah yolunda bir şeyi infak ederken de infak ettiğin kişi seni sever, sen de infak ettiğin kişiyi seversin. İnfak ettiğin kişi fıtratını bütünü ile kaybetmemiş ise, istese de istemese de seni sever; çünkü o anda ona sevgini ispatlamış olursun. Bununla beraber senin de infak ettiğin kulu sevmen gerekir; çünkü o kuldan dolayı Allah'ın emrini yerine getirmiş, Allah'ı o infak ettiğin şeyden daha çok sevdiğini, sadakatini ispatlamış olur ve Allah'ın sevgisini kazanırsın. Bu alışverişi yaparken infak ettiğin kişi; "bu nimet bu kuldan değil, o sadece bir vesiledir, onun üzerinden rabbim bana ikram etti" deyip seni sevdiğinde bu sevgisi Allah'a gider, dolayısıyla Allah'ı sevmiş olur. Bu yüzden kullar alışverişi birbirleri ile yaparken aslında alışverişi Allah ile yapar.

[7]Tirmizi, Birr, 36

Allah ehaddır; zatında bir olandır ve bütün varlığa olan tecellisi aşktır, aşktandır.

Allah sameddir. Hiçbir şeye muhtaç olmayan, her şeyin kendisine muhtaç olduğu zattır. Her şey varlığını Allah'a borçludur, her şey Allah'a muhtaçtır. Allah'ın tecellisi bir an duracak olsa her şey yok olur. Varlığı varlıkta durduran Allah'tır. Her şey varlığı ile ona muhtaç olduğu gibi bütün varlık, varlığını devam ettirebilmek için yine Allah'a muhtaçtır. İnsan da ebedi hayatını kazanması ve Hz. İnsan olabilmesi için Allah'a muhtaçtır. Bütün varlık her haliyle her an Allah'a muhtaçtır.

Samed; bir de boşluk kabul etmeyen, boşluğu olmayan, dolu olan demektir; yani hiçbir boşluk yoktur. Boşluk yoksa o halde kainatta boşluk dediğimiz, boşluk olarak gördüğümüz o yerde sadece aşk vardır. Bütün varlıkta gördüğümüz, göremediğimiz, bildiğimiz, bilemediğimiz, aklımıza gelsin veya gelmesin, her ne varsa hepsinde var olan tek bir şey vardır; o da aşktır.

Varlıkta görünen şey sadece bir görüntüdür. Allah öyle görünsün, öyle anlaşılsın, daha doğrusu aşka perde olsun diye öyle tecelli etmiştir.

Peki, varlık neden aşka perdedir, aşkı hemen görseydik, hemen onun içine atlayıp yansaydık olmaz mıydı? -Olmazdı, aşkı kazanmak bir emek gerektirir; çünkü aşk çok kıymetli, çok değerlidir ve aşktan daha değerli hiçbir şey de yoktur.

Aşka "zati tecelli" dedim. Aşk, Allah'ın zat isminin tecellisidir ve her şeyde, bütün isimlerde, sıfatlarda mevcut olandır. Varlığı diri tutan, bununla beraber varlıkta tutan bu aşktır. Mesela; biri öldüğünde bedeni bir elbise gibi soyulur ve geriye bir tek o ölenin hakikati kalır ve o da Allah'ın huzuruna gider. Bununla ilgili olarak Allah ayet-i kerimede; **"(öldüğünüzde) varacağınız yer**

Allah'ın huzurudur"[8] buyurur. Allah'ın huzuruna giden, insanın bedeni değil o aşktan, muhabbetten olan, Allah'ın; **"nefahtu fîhi min rûhî"**[9] dediği ve insana nefhettiği ruhtur. Gerçi ona da günahtan, yanlıştan, eksikten veya sevaptan bir elbise giydirmişiz; yani onun da bir elbisesi vardır ama bu beden gibi değildir.

Evet, Allah sameddir, boşluk kabul etmez. Boş olan hiçbir şey yoktur, hiçbir boşluk yoktur. Bu durumda aslında yediğimiz, içtiğimiz, alıp verdiğimiz nefesimizin hepsi aşktır ve bu aşktan başka da bir şey yoktur. Aşkı yiyen, içen, nefes olarak alıp veren, aşkın da ta kendisidir; çünkü kendisi aşk olmasa ne aşktan yiyebilir, ne içebilir, ne de nefes alabilir.

Hepimiz perdenin arkasındayız, perdeyi görüyoruz; yani taşı, toprağı, insanın bedenini, halini görüyor, onunla alışveriş yapıyor, ticaret yapıyor, gülüyor, ağlıyor, üzülüyor, seviniyoruz. Bunların hepsi perdenin arkasıdır. Bu perdeyi mutlaka aşmamız, yırtmamız gerekir. Perdenin arkasında olduğumuzu bilir, anlarsak bu perdeyi geçme imkânımız olur.

Perdenin arkasındaki perdeye yansır, bu yüzden perdenin arkasından perdeye yansıyanı görürüz. Mesela; bazen bir rüya gördüğümüzde ertesi gün o rüyanın olduğu gibi çıktığını görürüz. Bu rüya olduğu gibi çıktıysa bu durumda onu çok yakın bir yerden; yani perdenin arkasından gelirken seyrettik, biraz daha şifreliyse biraz daha yukarıdan seyrettik demektir.

Bir örnek daha vermek gerekirse; biri rüyada birinin kaza geçirdiğini görür, sonraki gün ya da iki gün sonra bakar ki rüyada gördüğü gibi aynen o kişi kaza geçirmiştir. İşte, kişi bunu perdenin arkasından seyreder. Allah, kimi insanların ruhlarını uyurken alır[10]

---

[8]Hûd /4
[9]Hicr /29, Sâd /72
[10]Zümer /42

ya, işte ruh, yaptığı bu yolculuk esnasında perdenin arkasından perdeye doğru geleni seyreder.

İnsan öldüğünde bütün perdeler kalkar, dolayısıyla insan hem melekût âlemini görüp, melekleri seyreder hem de diğer âlemi görüp o âlemden dünyayı seyreder; ama seyrederken buranın bir perde olduğunu görür ve bilir. Bu yüzden "eyvah" der; ama artık iş işten geçmiştir.

"Allah sameddir, boşluk kabul etmez" dedim. Peki, şimdi sorsam; madem Allah boşluk kabul etmiyor, o halde bu durumda boşluk yok demektir. Peki, boşluk yoksa biz bu durumda neredeyiz! Var olduğumuzu biliyoruz, Allah boşluk da kabul etmiyor. Zaten her yer tecelli ile doludur. Allah ayet-i kerimede; **"rabbin, insanları çepeçevre ihata edip kuşatmıştır"**[11] buyuruyor. Rabbin seni ihata etmiş, sen neredesin! Allah bizi ihata etmiştir, bize bizden daha yakındır,[12] nereye dönersek dönelim Allah'ın veçhi ordadır;[13] ama biz "seni görmek istiyoruz, cemalini bize müşahede ettir" deyip feryat ediyoruz. Bu durumda bir sorun yok mu? -Ebetteki bir sorun var! Sorun bizdedir, bizim anlayışımızdadır.

İnsan bakmadıkça göremez, bu yüzden görebilmek için bakmak gerekir. Mesela; baş gözünün görebilmesi için mutlaka bir ışığın olması, ışığın olması yetmez, bir de görülecek yerde bir varlığın, bir nesnenin olması gerekir. Bu ışık nesneye vurup, oradan bize yansıyacak ki göz onu algılayabilsin. Yoksa karanlıkta bir şey göremez ve onu algılayamaz.

Gözünün görmesi için ışığın ve o yerde bir varlığın olması gerektiği gibi perdenin arkasını görebilmen için de sana lazım olan tek bir şey vardır; o da aşktır. Bu aşk sende olmazsa aşkı

[11]İsra /60
[12]Kaf /16
[13]Bakara /115

göremezsin, ancak sende aşk olursa görebilirsin. Bu nedenle bir tek vuslat kapısı vardır; o da “aşktır” ve “aşktan öteye yol yok, aşktan başka yol yoktur” diyoruz. Bu yüzden perdeyi geçebilmen için âşık olman, aşk olman lazım. Bu aşkın, gönlünde her zerreye öyle bir tecelli etmesi lazım ki aşk olup o perdeyi geçebilesin.

Mesela kendim için söyleyeyim;

Yeminle söylüyorum, kendimde aşktan başka bir şey bilmiyorum, bulmuyorum; çünkü bende aşktan başka bir şey yok. Bir tek aşkı biliyorum ve ondan başka bir şey bilmiyorum, arasam da bulamıyorum; yani sadece aşk vardır. Sadece seviyorum; ama bu sevgim öyle sıradan bir sevgi de değildir. Allah’ı seviyorum, Allah için seviyorum, Allah’ın tecelli ettiği her şeyi seviyorum, onun bana olan muamelesini, bana “seni seviyorum” demesini seviyorum. Aynı şekilde onu sevmeyi, ona “seni seviyorum” demeyi seviyorum. Tek kelimeyle sevmeyi seviyorum ve bende bu sevgiden başka da bir şey yoktur! Bu, birini sevdiğimde de böyledir; yani sevdiğim kişide hiçbir şey göremiyor, sadece güzellik görüyor ve onu seviyorum. Onu sevince de sıradan bir sevgiyle sevmiyorum, sanki gönlümden sevdiğim o kişinin üzerine bir derya dolusu sevgi gidiyormuş gibi seviyorum.

Mürşid-i kâmil davet ederken böyle davet eder. Mürşid-i kâmilin özel olarak sevmesi ayrı, manevi olarak taşıyacaklarını sevmesi ayrı şeydir. Kişi bunu tatmazsa ve anlamazsa bu sevginin o perdeden geçmesine müsaade etmeyecek kadar kendini kapatmış demektir. Bu yüzden biri bunu anlamadıysa ona söylenecek tek söz vardır. O da; “eşek hoş laftan ne anlar” sözüdür.

Allah'ın Samed ismini söyledik. Samed ismi; boşluk kabul etmeyen, bütün varlığa, her şeye tecelli eden demekti. Peki, biz neredeyiz? -Biz Allah'ın tecellisine gark olmuş şekildeyiz. Bu

yüzden; “yediğimiz, içtiğimiz ve aldığımız nefes sadece aşktır” dedim.

Allah'ın Samed isminden sonra **Aziz** ismi gelir. Aziz; güç, kuvvet, bu güçten, kuvvetten tecelli eden şeref demektir. Allah azizdir, güç ve kuvvet onundur.

Hiç kimsenin sevgiden başka gücü yoktur. Allah'ın Aziz ismi bir kula tecelli ettiğinde o kulun sevgiden başka gücü olmaz. Sevgiden, muhabbetten daha güçlü bir güç de yoktur. Mesela; bir çocuğu severiz ve o sevdiğimiz çocuk bizi peşinden koşturur. Bizi onun peşinden koşturan şey sevgidir. Sevgi olmazsa o çocuk bize bunu asla yaptıramaz.

Aynı şekilde meşhur sevenler vardır; Ferhat, Şirin için dağları deldi, Mecnun, Leyla için çöllere düştü, Kerem, Aslı için cayır cayır yandı. Bunu onlara yaptıran aşktır. Biz aşkı kaybetmişiz. Zaten sorunumuz da budur; yani bu aşkı kaybettiğimiz için böyle kütük gibi kalmışız, aşksız yaşamaya çalışıyoruz. Aşksız insan; ruhsuz insandır, ruhunu kaybetmiş insandır. İnsan kendinden o kadar perdelenmiştir ki o aşkı artık kaybetmiştir ve tadamaz.

Allah azizdir, bütün şeref, güç ve kuvvet ona aittir. Kulunu kendine çeken odur. Kulunu Allah’a çeken şey nedir? -Allah’taki şereftir. Kul, şerefini, aşkı, muhabbeti Allah’tan alır. Kula şerefi kazandıran şey onun imanıdır; yani Allah’a olan sevgisi ve yakınlığıdır. Demek ki izzet ve şeref aşkmış.

Allah'ın Aziz isminden sonra Allah’ın **Hamid ismi** gelir. **El hamdu lillâhi rabbil âlemîn:** “Hamd, övme ve övülme âlemlerin rabbi olan Allah’a aittir.”[14] Hamd, fiildir, hamid ise isimdir. Allah zati itibari ile övgüye layıktır.

Bunu nasıl anlamak gerekir?

[14]Fatiha /2

Allah, sevdiği için, sevilmeye layık olduğu için övgüye layıktır. İnsanı överken övmek de Allah'a aittir. Allah, insanı sevgisi, imanı, âbdiyeti üzerinden över; yani insanı övgüye layık hale getiren yine onun sevgisi, aşkı ve muhabbetidir. Yoksa "ben şunu yaptım, övgüye layık oldum" demek yanlış bir tavırdır. Böyle diyerek araya perdeyi koymuş, kendini başka onu başka görmüş, böylelikle ters tarafa doğru gitmiş olursun. Sen bu durumda hiçbir şey anlamamışsın demektir. Allah'ı sevdiğin için övgüye layıksın, onu sevmeyi sevdiğin için, o seni sevdiği için, sevildiğin için övgüye layıksın.

Allah hamiddir, övendir; sevdiğini öven, kendisini sevenleri övendir. Övgü, hamd; bütünüyle sevmek demek, aşk demek, muhabbet demektir. Seviyorsak överiz, sevmediğimiz şeyi övmeyiz.

Sohbetin başında söyledim, Allah, ayet-i kerimede; **"(Ey iman edenler!) Allah ile yaptığınız alışverişten dolayı sevinin"**[15] buyurur. Yani; "Ey iman edenler! İman ettiğini iddia edenler! Ey Allah'ı sevdiğini iddia edenler! Var mı sevginiz? Varsa bu sevginiz ile ticaretinizi yapın. Sizin ticaretinizi bu sevgi ile yapmanız lazım. Sermayeniz varsa yaparsınız. Haydi, bu alışverişinizi benimle yapın, alışverişinizi, ticaretinizi benimle yapacaksınız. Yaptıysanız bu ticaretten dolayı sevinin. Başka bir şeye sevinmeyin; çünkü sevinilecek başka bir şey yoktur. Sermayeyi size verdim, haydi alışverişinizi benimle yapın" buyurur, Allah.

Kulluk, hayat bundan ibarettir. Sermayeyi Allah verir. Bu sermaye; aşktır, muhabbettir. Bununla beraber Allah; "bu ticaretini, alışverişini benimle yapacaksın, benimle yapıp kazanacaksın. Sen bir yaparsan ben sana en az on veririm, yüz veririm, yedi yüz veririm, hesapsız, sınırsız veririm. Yalnız verirken

[15]Tevbe /111

niyetine, imanına, aşkına, muhabbetine göre veririm” buyurur. Bu durumda alışverişi kiminle yaptığımıza bakalım.

Allah ile alışveriş yaparken neyi kazanırız?

Allah ile alışveriş yaptıkça sevgiyi kazanırız; insana iyilik yaptığımızda insanın sevgisini, hayvana iyilik yaptığımızda hayvanın sevgisini kazanırız. Alışveriş yaptıkça canlı cansız bütün varlığın sevgisini kazanırız. Sevgiyi her kazanışımızda gönlümüz genişler. Gönlümüz her neyi severse onun sevgisi kadar genişler. Bu sevgi alışverişini yaptıkça gönül öyle bir hal alıp genişler ki bütün kâinatı içine koysan sahraya bir çöpü koymuş gibi olursun. Böylelikle gönül genişleyince Allah oraya tecelli eder; çünkü böyle bir gönül artık Allah’ın tecellisini alabilir; yoksa tas kadar gönle Allah'ın bir ismi tecelli etse o gönül tek bir tecelliyle dolar. Dolunca da o kişi; “ben rabbimi bildim, tanıdım” deyip öyle zanneder.

Mesela Mevlana; “*merkep izinde su görüp deryayı gördüm sanma*” buyurdu ya. Ve bununla ilgili bir hikâyede anlatır ya; *eşek yürürken ardında iz bırakır, yağmur yağdığında da eşeğin o ayak izine su dolar. Sonra rüzgâr bir saman çöpünü savurup merkebin izine dolan suyun içine düşürür. Bir sinek de gelip o saman çöpüne konar. Sonra sinek; “herhalde derya dedikleri şey bu olsa gerek, benim bu üstüne çıktığım da gemidir” der.* İşte bir şey bilmeyenler, bildiğini zannedenler de böyle düşünür; yani ufak bir şey gördüklerinde “ben anladım” derler. Böyle bakanlar sadece merkep izinde suyu görürler. Demek ki büyüklükleri sinek kadarmış ki merkep izine dolan suyu deniz, saman çöpünü de gemi sanırlar.

Aşktan öteye yol yok, aşktan başka bir şey yok, dedik. Ne demiş Fuzuli; *“aşk imiş her ne varsa âlemde, meğer gerisi kiyl-u kâl imiş.”* Yani gerisi boş lafmış.

Allah'ın Hamid ismini kısaca anlattık. Bundan sonra Allah’ın Vedud ismi gelir. Allah’ın isimlerini nüzul sırasına göre anlatmaya

çalışıyorum. Allah ayet-i kerimede; **Ve huvel gafûrul vedûd:**[16] "O (Allah) ğafurdur, veduddur" buyurur. Yani; "kulum sen hala anlamadın mı? Seven benim, sevilen benim, sevmekten, aşktan başka bir şey yok. Artık bunu anla" der. Ne demişler; *"sözün tamamı aptallara söylenir."* Bu son sözdür.

Allah veduddur; sevendir, sevilmeyi isteyendir, Allah'ın istediği de budur. Kazanacaksan sevginle kazanman gerekir, sevgiyi kazanmaya çalışman gerekir. Başka bir şey yok!

Allah veduddur; sevendir, sevilendir, sevilmeyi isteyendir, aşktır muhabbettir. Allah'ın zati varlığından tecelli eden aşktır. Allah'ın zati varlığını ne akıl idrak edebilir ne de anlaşılabilir. Allah perdeyi aralayıp gösterebilir mi? -Elbette ki gösterebilir; ama orda ne söz söylenebilir ne de herhangi bir şekilde akla bir şey gelebilir. Allah varlıktan, hayale, düşünceye gelmekten, münezzehtir. Anlayacağımız; zati tecelli sadece aşktır, aşktan ibarettir.

Bütün bunları anlatırken eğer bilgimize göre anlatırsak ya da "kitapta gördüm böyle yazıyordu" dersek olmaz. Zaten sorun da buradadır. Vuslat yolculuğunun yapılamamasının sebebi budur. Öyleleri var ki; kitaptan okur ya da birinden dinleyip bilgi alır, bilgiyi alınca da perdenin arkasına geçtiğini zanneder ve "ben biliyorum" der. Böyleleri bilgiyi gerçek zanneder. Oysaki bilgi, o yolu yürümek içindir. Bu bir yol, senin de bu yolu yürümen, bu perdeden geçmen gerekir. Bunları bilmenle oraya gitmen farklı şeylerdir. Haydi, diyelim ki anladın, anlaman seni oraya taşımaz, sana bir şey de kazandırmaz; yani "ben suyu biliyorum" demekle su içmek aynı şey olur mu, suyu içmedikçe suya kanmazsın. Kanman için suyu içmen gerekir. Aynı şekilde "havayı biliyorum" demekle hava almış olmazsın; çünkü nefes almadıkça havayı bilmen herhangi bir şekilde nefes alman demek değildir. Bu yüzden; "sevmeyi biliyorum" demekle sevmiş olmazsın. Senin

[16]Burûc /14

sevgiyi bilmen değil bir de sevmen gerekir. Sevmedikçe bunu asla anlayamazsın.

Evet, Allah veduddur; sevendir, sevilendir. Eğer bir şeyi anlatıyorsak onu yaşadığımız, tattığımız içindir, mutlaka yaşadığımızı, tattığımızı anlatıyoruz. Yaşadığını, tattığını anlatmayanlar kim olursa olsunlar yalan söylemişlerdir ve bunun hesabını veremezler. Yani bilmediğin bir şeyi niye anlatıyorsun, bunun hesabı var. Allah; "kulum sen bunu nerden biliyorsun" diye sana sormaz mı? Eğer sen; "ya rabbi sen bunu bana gösterdin" demezsen, diyemezsen bunun hesabını veremezsin.

Evet, inşallah hep beraber aşk alışverişimizi Allah ile yapacağız, alışverişi birbirimizle yapacağız. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"cennete giremezsiniz iman etmedikçe iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe"*[17] buyurur. Bu, birbirinizle aşkın alışverişini yapmadıkça demektir. Yani "aşkın alışverişini birbirinizle yapmazsanız cennete giremezsiniz. İman ettiğinizi iddia ederek de yalan söylüyorsunuz, iman etmemişsiniz" dedi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Eğer böyle değilse, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle demiyorsa söyleyin!

Evet, birbirimizle aşk alışverişi, aşk ticareti yapıp birbirimize kazandıracağız. Sermayemiz bol ve sınırsızdır, istediğimiz kadar kullanalım, bitmez. Allah bize her anda bu sermayeyi kullanma imkânı verip; "haydi kulum, sermayeyi kullan, alışverişi yap. Kullarımla yaptığın bu alışveriş benimle yaptığın alışveriştir. Benim size ihtiyacım yok; ama bak, birbirinizle bu alışverişi yapasınız diye sizi birbirinize muhtaç ettim" demiştir.

Cennet; "Allah'ın, kuluna olan sevgisinin, muhabbetinin tecellisidir" demiştim. Bu muhabbeti, yaptığımız alışverişle kazanırız. Ne kadar insanı sevdik, yardım edip sevindirdiysek o kadar kâr elde ederiz. Akşam olduğunda kendimizi hesaba

[17]Müslim, Îman, 93; Tirmizi, Sıâtu'l-Kıyâme, 56

çekerken; "ben bugün bu kadar iyilik yaptım" demek yerine; "ben kimin gönlünü kazandım, hangi gönülden ne kadar sevgi kazandım, kimi ne kadar sevdim, ne kadar sevindirdim, onun sevgisine ne kadar layık oldum" deyip kendimizi böyle hesaba çekmemiz gerekir.

Bu anlattığımız yerde mezhep olmaz, tarikat olmaz, bilgi olmaz, ilim olmaz; orda sadece aşk vardır. Aşkın olduğu yerde aşktan başka bir şey olmaz. Aşka, muhabbete gark olunca böyle olur. Kimin ne olduğu, kimin kim olduğu aşığı ilgilendirmez; çünkü âşık aşkın alışverişinde, ticaretindedir. Aşkın alışverişini yapan kişiyi, biri Yahudi'ymiş, Hıristiyan'mış, Mecusi'ymiş bunlar ilgilendirmez; çünkü âşık, Allah ile yapacağı alışverişine, ticaretine, kazancına bakar. Bunu bilenler bilir.

İnsanda öyle bir alışverişin, ticaretin olması gerekir ki kendisi saf aşk olana kadar bunun devam etmesi gerekir. İnsan ne zaman aşktan başka bir şey görmedi, işitmediyse, her neye bakarsa baksın aşk ile bakabildiyse, bakınca oradan gelen o aşkın tecellisi kendisini sarhoş ettiyse isterse taşa baksın, bu fark etmez, işte böyleleri aşkı ve muhabbeti saçar. Bu yüzden böyle bir insan nereye bakarsa baksın aşkı, âşıklığı, maşukuna âşıkları görür, böylelikle aşka gark olur ve o aşkın içinde aşk olur. Âşık insan, Hz. İnsan, iman olmuş insan, aşk olmuş insan, sevilen, bunlarla beraber maşuk olmuş insan budur; çünkü onu Allah seviyor.

Allah hepimizi âşıklardan eylesin inşallah! Aşkı anlayanlardan, aşkın kıymetini bilenlerden eylesin inşallah! Aşkın iman olduğunu, Allah isminin tecellisinden olduğunu bilenlerden, bunu görenlerden, tadanlardan, yaşayanlardan eylesin inşallah! Allah bizi kendisine âşık olanlardan, aşk ile bakıp nazar edenlerden eylesin inşallah! Allah bizi birbirimizle aşkın alışverişini yapanlardan eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 8

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

İşin hakikatini, özünü, sırrını anlatmaya çalışıyorduk. İşin sırrı, hakikati; aşktır. Bu yüzden Vuslat Yolculuğu sohbetlerimizde özellikle "aşktan öteye yol yok, aşktan başka yol yok" hatta "aşktan başka hiçbir şey yok" demiştik.

Aşkı, aşkın sahibinden; yani Allah'tan, Allah'ın isimlerinden öğrenmeye çalışıyorduk. Eğer Allah'ın bütün isimlerinin aşkla tecelli ettiğini anlamazsak Allah'ı tanımamış, anlamamış oluruz. Bütün varlık, Allah'ın isimlerinin, güzelliğinin tecellisidir. Bu durumda bütün varlık onun aşkının, sevgisinin tecellisidir. Yoksa "bence Allah şöyle şöyledir" deyip kendi kendimize bir ilah hayal ederiz ki hayal ettiğimiz o ilah, Allah değil kendi kendimize ürettiğimiz putumuz olmuş olur. Böylelikle Allah'ı onun kendini tanıttığı gibi tanımamış, anlamamış oluruz.

Nasıl ki Allah'ın ayetleri üzerinde tefekkür ettiğimizde imanımız artıyorsa aynı şekilde Allah'ın isimleri üzerinde tefekkür ettiğimizde de Allah'a olan imanımız, muhabbetimiz, aşkımız artar.

Allah'ın isimlerini anlatırken en son Allah'ın Vedud ismine gelmiştik. **Vedud;** seven, sevilen, sevilmeyi isteyen, saf aşk, saf muhabbet demekti. Allah ğafurul veduddur.[1] Allah, kullarını mağfiret eder. Kulu ne kadar yanlış yaparsa yapsın, ne zaman "estağfirullah ya rabbi! Sana sığınıyorum, tövbe ediyor, özür diliyorum" derse Allah onu mağfiret eder; çünkü Allah, kulunu sever, sevdiği için mağfiret eder. İşte ğafurul vedud budur.

[1]Burûc /14

Allah, kulunun hatasını, kusurunu, günahını, yanlışını bir anda olmamış gibi siler ve o günahı, şirki, yanlışı hiç yapmamış gibi ona muamele eder. Allah, kulunu sevdiğinden dolayı böyle muamele eder. Kula böyle bir muamele yapması yetmez, bir de mağfiret ederken Allah vedud olduğu için kuluna kendinden muhabbet verir ki bu muhabbetle o yanlışından, günahından uzaklaşma gücünü kendisinde bulsun.

Peki, Allah bu muhabbeti nasıl verir?

Kul, tövbe ve istiğfar edip, Allah'a döndüğünde Allah bunu kuluna verir. Allah; "kulum, seni af ve mağfiret ettim" derse kul bunu kendi gönlünde bütün şiddetiyle tadar. Kul; "rabbim bütün yanlışlarıma rağmen beni affetti, mağfiret etti" dediğinde Allah'ın Vedud ve Ğafur isminin tecellisi onun gönlüne iner. Bu iki isim beraber tecelli eder; çünkü Allah, ayette bu iki ismi beraber söylemiştir. Kul bu durumda kendisini mağfiret ettiğinden dolayı rabbini bir daha sever. Sonra rabbinin kendisini sevdiğinden dolayı mağfiret ettiğini anlar. O da bundan dolayı rabbini bir daha sever. Bu muhabbet, kulun gönlünde böyle dalgalanınca da kul, günahtan uzaklaşma, günahı terk etme gücünü ve kuvvetini kendinde bulur. Hatta bu günahla beraber başka günahlardan da uzaklaşma gücünü kendinde bulur.

Allah veduddur; sever, sevilmeyi ister, sevilmeye layıktır. Belki işin hikmeti, Allah'ın muradı da budur, bunu böyle anlamak gerekir. Sevmek mutlaka ispat ister; çünkü Allah, kuluna sevgisini ispatlar, hem de bütün isimleriyle ispatlar.

Bu ismin peşinden Allah'ın **Fââl ismi** gelir. Allah fââldır. Fââl; faal durumda olan, sürekli bir iş, sürekli bir şey yapan demektir. Allah ayet-i kerimede; **"Allah her an bir şe'endedir, her an bir**

tecellidedir”[2] buyurur. Çünkü Allah her an tecelli edip her anda her şeyi yeniden yaratır.

Kul bu ismi anlamaya çalışırken; “rabbim her anda bana muamelede bulunuyor. Gönlüme, gönül arşıma, benimle kalbim arasına girip tecelli ediyor, vahyediyor. Bununla beraber imtihan nerden, nasıl gelirse gelsin muameleyi bana Allah yapıyor; çünkü Allah fââldir, her anda bir şe’endedir” demelidir.

Kul, Allah’ın fââl olduğunu anlamazsa kendini Allah’tan bağımsız bir varlıkmış gibi zanneder. Böyle bir zanna ve hisse kapılınca da Allah’tan uzaklaşır; ama Allah’ın fââl olduğuna, her anda bir şe’ende, bir işte olduğuna iman ederse her anda Allah ile beraber olur, Allah ile muhatap olur, muhatap olduğunu tadar. Allah ile muhatap olduğunu tadınca da bu tadışı onda imana dönüşür; çünkü tatmadan iman olmaz.

Bilmek iman değildir; bilmek sadece ilimdir. Bu ilim bizde ne zaman ki muhabbete dönüşür ve bunu tadarsak o zaman iman bizde hâsıl olur. İlim muhabbetsiz olursa imana dönüşmez. İlim muhabbete dönüşmeden de bu imanı tadamayız; yani “rabbim bana muamelede bulunuyor” derken, rabbimizin yakınlığını tattığımız için Allah’ın bizi ne kadar çok sevdiğini, bizimle nasıl ilgilendiğini, nasıl böyle muamelede bulunduğunu anlar ve tadarız. İşte bunu anlar ve tadarsak ilim bizde o zaman imana dönüşür. Böylelikle Allah’ın Fââl ismine iman etmiş oluruz.

“Allah her an bir şe’endedir, her anda bir şeyler yapar, bir muamelede bulunur” demek bilgi olur. Bilgi ise iman değildir. Bu yüzden söz konusu iman olunca mutlaka muhabbetin olması ve bu muhabbetin tadılması gerekir. Asıl sorunumuz; iman sorunudur. İmanı; “bilmek, anlamak, inanmak” olarak anladığımız için gerçek manada iman edemiyoruz, dolayısıyla imanı

[2]Rahmân /29

anlayamıyor, Allah'a yakınlığı tadamıyor, Allah ile beraber olamıyoruz. Zaten sorun da buradadır!

Allah fââldır. Her anda bize muamelede bulunmaya devam eder. Allah'ın bize muamele etmediği bir anımız bile yoktur. Allah yaptığı bütün muameleleri isimleriyle yapar. Dolayısıyla Allah'ın bütün muamelesi; muhabbet muamelesi, aşk muamelesidir, Allah kendisine yakıştığı muhabbetiyle kuluna muamele eder.

Bu, bizim anlayamayacağımız bir muhabbettir ya da sadece sonsuz bir deryadan bir damla misali bu muhabbeti anlarız, tadarız, biliriz. Allah, kendisine yakıştığı şekilde sever. Bununla beraber muameleyi de ona göre yapar.

Bir beşer olarak anlaşılsın diye buna aşk diyoruz; yoksa buna aşk demek bile yetersizdir. Bu aşk, beşerin aşkıyla, aşk kelimesi ile anlatılamaz, izah edilemez.

Nereden biliyoruz?

Gördüğümüz için biliyoruz. Görmezsek böyle söyleyebilir miyiz? -Söyleyemeyiz; çünkü görmeden bunu söylemek küfür olur.

Evet, Allah fââldır; kuluna muhabbeti, sevgisi ve aşkıyla muamele eder. Onun her muamelesi; "kulum ben seni seviyorum" demesidir. Bununla beraber "kulum bak ben seni böyle seviyorum, sen de beni seviyor musun" deyip kulundan karşılık ister. Kul, Allah'ın kendisini nasıl sevdiğini anlamazsa buna cevaben "ben de seni seviyorum" diyemez; çünkü bu sevgiyi anlamamış, bilmemiş ya da farklı şekilde anlamıştır. Bu yüzden bilmeden, anlamadan iman olmaz. Bu nedenle Allah'ın ilk emri; **İkra' bismi rabbikellezî halak**:[3] "Yaratan rabbinin ismini oku

[3]Alak /1

(ismiyle oku)" ayetinde buyrulduğu üzere "oku"dur. Oku; seni yaratan rabbinin ismiyle oku, ismine oku! Seni yaratan rabbin!

Bu durumda ne dememiz gerekir?

"Beni yaratan rabbim bana böyle böyle muamelede bulunuyor" deyip rabbimizin ismini okumamız gerekir. Allah'ın isimlerini okumak için rabbimizin bize olan muamelesini, tecellisini okumamız gerekir ki onun ismine ve onun ismini okumuş olalım. Bunun bizde imana dönüşmesi için de; Allah'ın o isimle bize muamele ederken Allah'ın sevgisinin o isimden nasıl tecelli ettiğini görmemiz, buna şahit olup tatmamız gerekir; yoksa iman olmaz.

Bu hal kulda imana dönüşürse o zaman o kul her anda Allah ile muhatap olur. Bununla beraber Allah, kuluna muameleyi yaparken sevgisiyle, muhabbetiyle yapar. Allah kendisine yakışan muhabbetiyle kuluna muamelede bulunur.

Allah'ın, kuluna böyle muhabbetle muamelede bulunmasının sebebi nedir?

Kulu, rabbinin kendisini ne kadar çok sevdiğini anlasın ve bu sevgisine karşılık verip; "ya rabbi! Ben de sana iman ettim, seni seviyorum" diyebilsin diye ona böyle bir muamelede bulunur; ama kul bunu görmezden gelip yok sayarsa ya da başka türlü bakarsa hiçbir zaman rabbini anlayamaz, tanıyamaz. Oysaki yaratılışın gayesi, Allah'ın bizim üzerimizdeki muradı; onu anlamamız, tanımamız, ona iman etmemiz, onu sevmemiz, sevgisini isteyip ona âbd olmamızdır. İşin özü, hakikati budur. Perdenin arkasında durum bundan ibarettir. Bunu böyle bilmemiz gerekir.

Bize düşen; perdenin görünen tarafına değil arkasına bakmaktır. Mesele; perdenin arkasındakini, onun sahibini, o

muameleyi yapanı görmektir ki bu, Allah'tır. Allah orada kuluna sevgisiyle, muhabbetiyle muamele eder.

Bunu anlayan bir kulun nasıl bir hal alması gerekir? Allah'ın isimleri kulun üzerinde tecelli edip, kulunu isimleriyle isimlendirince ne olur?

Allah ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; **"o, mü'minlere karşı rauf ve rahimdir"**[4] buyurur. Hz. İbrahim (a.s.) için **"halim"**[5] Hz. Nuh (a.s.) için ise **"şekur"**[6] buyurur. Allah, kulunu isimleriyle isimlendirir ve kulunun en öndeki ismini söyler. Bu durumda Allah, kuluna nasıl bir muamelede bulunursa kuluna o ismiyle tecelli ettiği için istese de istemese de o kul zaten Allah'ın o ismini üzerinde taşır, öyle olur; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz mü'minlere, karşı istese de istemese de elinde olmadan rauf ve rahim olarak muamele ederken bunu aşkla, muhabbetle yapardı. Özel olarak; "rahmetle muamele edeyim" demezdi; çünkü kendisi zaten böyleydi ve bu isim onda tecelli etmişti.

İşte, kul böyle olursa bu isimle isimlenmiş olur. Böyle olmazsa bu ismi taklit etmiş olur; ama taklit etse de Allah bu ismiyle yine ona tecelli eder ve o kul bu ismi almaya başlar. Mesela; Allah'ın Kerim ismi birinde tecelli etmişse ikram ederken bundan muhabbet alır. Kerim ismi tecelli etmemişse de ikram edebilir; ama ikram ederken "acaba yapsam mı, yapmasam mı" deyip zorlanır, sıkıntı duyar; çünkü Allah'ın Kerim ismi onda tecelli etmemiştir. İşte ikisi arasındaki fark budur.

Allah ayet-i kerimede; **"onlar ruhlarındaki cömertliği arttırmak için ikram ederler"**[7] buyurur. Kul, Allah için verdikçe onda Allah'ın Kerim ismi, merhamet ettikçe Rahim ismi, affettikçe de Afuvv ismi tecelli eder. Bu bütün isimler için böyledir. Tek

---

[4]Tövbe /128
[5]Hûd /75, Tevbe /114
[6]İsra /3
[7]Bakara /265

kelimeyle; isimlerin üzerimizde faal, çalışır durumda olması gerekir. İsimler üzerimizde tecelli etmezse, faal durumda olmazsa bizim onu bilmemiz bir işimize yaramaz, dolayısıyla bu da bize bir şey kazandırmaz, bu isimler bizde sadece bilgi olarak kalır.

Allah'ın bir ismiyle muamelede bulunursak; yani o isimle faal durumda olursak o isim o zaman meyvesini verir, o isim o zaman bizde tecelli eder. Tecelli edince de Allah'a yakın olur, halife, ayna olmuş oluruz. Ayna olunca da rabbimiz bize baktığında kendi isimlerinin güzelliğini, tecellisini üzerimizde görmüş olur ki işte, halife budur. Allah'ın, kulu üzerindeki muradı budur.

Allah'ın Fââl isminin peşinden **Muhit ismi** gelir. Muhit; ihata eden, her şeyi ihata etmiş, kaplamış olan demektir. Allah her şeyi ihata etmişse; yani muhitse o halde bu isme iman ettiğimizde kendimizin de Allah'ın ihatası içinde olduğunu, Allah'ın bizi çepeçevre ihata ettiğini anlamış oluruz.

Allah muhittir, her şeyi ihata etmiştir. Allah'ın ihata etmediği hiçbir şey yoktur. Bu ihatası sadece dışardan değil bir de içerdendir. Allah'ın hem içerden hem de dışardan ihata etmediği hiçbir şey yoktur.

Gördüklerimiz bizim gözümüze nasıl görünürse görünsün bir de perdenin arkasında Allah'ın ihatası vardır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"o dilemeden ağaçtaki yaprak düşmez"**[8] buyurur. Yani o dilemeden hiçbir şey kımıldayamaz, hareket edemez. Allah başka bir ayet-i kerimede de; **"Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz"**[9] buyurur.

Evet, Allah bizi hem içerden hem de dışardan ihata etmiş; yani Allah'ın tecellisine gark olmuş durumdayız. Allah'ın tecelli etmediği hiçbir şey ve hiç kimse yoktur; ama perdelendiğimiz için

[8]En'âm /59
[9]İnsân /30, Tekvir /29

bunu göremiyoruz. Allah; "bak, gör, sana anlatıyorum ki anla ve iman et" diyor. Buna iman edersek bu bize açılır, iman etmesek bize açılmaz. Bu bütün varlık ve tecelliler için böyledir.

Bu tecelli neden iman edince açılır?

İman edince baktığın o şeyi seversin. Sen onu sevince o da seni sever; çünkü sevgi karşılıklıdır. Aslında sevdiğin, Allah'ın tecellisidir. Bu ilk basamaktır. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*Allah kendini sevdiklerine tanıtır*" buyurmuştur. Allah kendini sevdiklerine tanıtırken önce isimleriyle tecelli ederek isimlerini ona tanıtır. Biri bir sefer böyle bir tecelliyi müşahede ederse artık neye bakarsa baksın, ister bir taşa, ister bir ağaca, isterse de bir kuşa baksın muhabbete gark olur.

Allah'ın hem içerden hem dışardan bizi ihata ettiğine iman ederken bunu kendi üzerimizden anlamalıyız. Eğer Allah bizi hem içerden hem de dışardan ihata etmişse bu durumda içimiz de dışımız da o demektir.

Allah, isimlerini anlatırken; **Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın:** "O Allah, evveldir (evveli, başı olmayan), ahirdir (sonu olmayan), zahirdir (görünen, zuhura, açığa çıkmış olan), batındır (görünmeyen, gizli olandır)." **Ve huve bi kulli şey'in alîm:**[10] "O, her şeyi her şey ile bilendir" buyurur.

Her şeyi bilen değil, "Allah her şeyle her şeyi bilendir" ayetini nasıl anlamamız gerekir?

"Bi" harfi Arapça'da beraberliği ifade eder. **Bi kulli şey'in alîm** kısmındaki "bi" harfi beraberlik manasındadır. Böylelikle ayet; "Allah her şeyle her şeyi bilendir" anlamına gelir. Çünkü Allah muhittir, her şeyi içeriden ve dışarıdan ihata etmiştir. Bu yüzden "Allah'ın isimlerini anlatırken nüzûl sırasına göre anlaşılması gerekir" dedik. Hemen bir önceki isme baktığımızda o

[10]Hadid /3

isim bir sonraki ismi, daha sonra gelen isimleri izah eder; ama önce bu sırayla gitmemiz gerekir.

Buna başka bir mana verme imkânımız var mıdır?

Yoktur; çünkü zahir, batın, evvel, ahir odur. Her şeyle her şeyi bilen, her şeyi hem içerden hem de dışardan ihata eden odur. Allah bütün bu ihatayla bize yakınlığını gösterir. Allah'ın zahirde ve batında bizi ihata edip tecelli etmesi onun kendisine yakışan muhabbetidir; yani her şeyde Allah'ın muhabbeti, aşkı tecelli eder.

Allah, tecellisine "ben" der; ama Allah herhangi bir şey olmaktan münezzehtir, akıl bunu almaz. Allah "ben" dediyse bu durumda bu, bizim aklımızın almadığı bir şeydir ama böyledir; çünkü Allah böyle söylemiştir.

Allah'ın zatı hakkında misal vermek doğru değildir; çünkü Allah ayet-i kerimede; **"misal vermeyin"**[11] buyurur; ama isimleri için misal verebiliriz. Nitekim Allah'ın isimlerini bilmek, anlamak gerekir. Bu, tecellisi için de böyledir.

Peki, tecelliyi nasıl anlamak gerekir?

Mesela; Güneş'in ışığı vardır. Işık, Güneş'in kendisi değildir; ama Güneş'ten bağımsız da değildir. Bununla beraber ışık, Güneş'e aittir; çünkü ışık, Güneş'le vardır. Allah'ın isimlerinin varlığa tecellisi de böyledir, Allah isimleriyle böyle tecelli eder. Bu yüzden "tecelli bir an durursa bütün varlık yok olur" diyoruz. Güneş'in ışığı bir an durursa her yerin karanlık olacağı gibi tecellinin bir an kesilmesi de varlığı yok eder.

Evet, her ne kadar anlaşılsın diye böyle bir misal versek de yine de bu misal hakikate benzemez. Hakikat bambaşka bir şeydir; çünkü Allah'ın tecellisi öyle bir tecellidir ki zatından bağımsız

[11]Nahl /74

olmadığı gibi aynı zamanda zatından da ayrı bir varlıktır. Allah ona bir varlık verir, onu da öyle sever; çünkü kul, Allah'a aynadır ve onu gösterir, ondan tecelli eder; yani orada herhangi bir kelimeyi söylemek doğru olmaz, caiz olmaz. Elbette ki her şeyi anlatmak da mümkün değildir. Ancak bu kadar anlatılabilir, anlaşılabilir.

Sonsuz bir deryadan bir damla misali anlamaya çalışacağız ki yolu yürüyebilelim, nasıl düşünmemiz gerektiğini bilip, anlayabilelim ve doğru düşünelim. Düşüncelerimiz bizi yanlışa değil doğruya götürsün.

Düşüncelerimiz, bilgimiz yanlış olursa yanlışa, ters tarafa gider, Allah'a yaklaşmak yerine ibadeti yaparken bile yanlış fikirlerimizden, düşüncelerimizden, anlayışımızdan, Allah adına okumayışımızdan, Allah'ın öğrettiği gibi öğrenmediğimizden dolayı Allah'tan uzaklaşırız.

Allah'ın bütün isimlerini aşk ile anlamak lazım. Bütün isimlerden aşkın tecelli ettiğini anlamamız gerekir ki Allah'ın saf aşk, muhabbet, sevgi, hayr, güzellik, rahmet olduğunu anlayıp tadabilelim ve "Allah" dediğimizde de aşka, muhabbete gark olabilelim. Mesela, Allah ayet-i kerimede; **"gerçek mü'minler o kimselerdir ki Allah zikredildiğinde kalpleri titrer. Onlara Allah'ın ayetleri okunduğunda imanlarını arttırırlar ve onlar rablerine bütünüyle tevekkül ederler"**[12] buyurur.

Peki, Allah'ı zikredince kalbimiz titriyor mu?

Titremiyor; ama kardeşlerimiz bizi dinlerse, rabbinin kendini tanıttığı gibi rabbini tanırsa ve her zerresine Allah'ın tecelli ettiğini, Allah'ın hem dışardan hem içerden onu ihata ettiğini, her anda ona, kendisine yakışan muhabbetiyle, sevgisiyle muamelede bulunduğunu anlarsa "Allah" deyince kalbinin, gönlünün titrememesi, ürpermemesi mümkün değildir. Eğer

---

[12]Enfâl /2

ürpermiyorsa anlamamıştır! Nitekim sırf sohbet olsun diye değil anlayalım diye anlatıyoruz.

Allah'ın Muhit isminden sonra **Basir ismi** gelir. Allah her isminden kuluna sonsuz bir deryadan bir damla misali ihsan edip ikram etmiştir. Allah'ın Basir ismi de böyledir. Kul da görür; ama kulun görmesi Allah'ın görmesine benzemez. Kul görmekle sadece sonsuz bir deryadan bir damla misali Allah'ın nasıl gördüğünü anlamış olur.

Allah nasıl ki her şeyle her şeyi bilense aynı şekilde her şeyle her şeyi de görendir. Doğrusunu söylemek gerekirse; her şeyi gören diyoruz ama aslında oradan bakıldığında hiçbir şey yoktur; ama Allah böyle dilemiş, böyle yaratmıştır. Tek kelimeyle; varmış gibi yaratmıştır.

Evet, Allah her şeyle her şeyi görür. Peki, bunu nasıl anlamak gerekir?

Allah semî'ul basîrdir.[13] "Allah işitendir, görendir." Allah bu ayetle; "kulum seni, gönlündeki sesini, feryadını işitiyorum. Seni görüyor, neye ihtiyacın olduğunu, derdinin ne olduğunu, neyin peşinden koştuğunu biliyorum, sen rahat ol. Ben seni seviyorum, sana muameleyi de ona göre yapıyorum" der. "Allah semi' ve basirdir" dediğimizde Allah'ı böyle anlamamız gerekir.

Bu yüzden bizim de; "rabbim beni görüyor, işitiyor, gerisi önemli değildir. O görüyor, işitiyor ya, gönlümün sesini, feryadını duyuyor, gücü her şeye yetiyor ya bu bana yeter. O beni sevendir, yaratıp seven, sevip yaratan rabbimdir. Bu yüzden benim herhangi bir konuda endişe etmem doğru olmaz yoksa ona ve sevgisine güvenmemiş olurum" dememiz gerekir. Böyle dersek ve anlarsak kendimizi rabbimize bırakır, ona tevekkül eder, güvenir, hiçbir şey için de endişe etmeyiz. Elbette ki herhangi bir iş için

[13] İsra /1, Mu'min /20, Şura /11

rabbimize güvendiğimizde bu iş için gereken tedbiri de almalıyız; çünkü tedbir alıp gerekeni yapmak Allah'ın emridir.

Allah her şeyi görendir. Bu yüzden kuluna; "senin endişe etmene gerek yok, sen nazarım altındasın. Mutlaka sen kazanasın diye senin için hayır neyse, rahmet neyse sana o şekilde muamele ederim" buyurur.

Allah'ın Basir ismi kulda da tecelli etmiştir. Bu yüzden kulun da böyle olması gerekir. Kulun da bakarken Hz. Ali (r.a.) Efendimiz'in; *"hiçbir şey yoktur ki ondan önce, onunla beraber ve ondan sonra rabbimi görmemiş olayım"* buyurduğu gibi bakması, böyle olması gerekir.

Allah; "sen de bana bak, çünkü ben sana bakıyorum, seni seviyorum, sen de beni seviyor musun, sevdiğini iddia ediyor musun! Sen de bana bak, başka yere bakma, varlığı parça parça görme, hepsi bana aittir" buyurur.

Buna "kesrette vahdet"; yani çoklukta birliği, çokluğun bir oluşunu, Allah'a ait oluşunu görüp öyle muamele etmek denir. Bu bir görme değil görüp buna iman etme, anlayıp o şekilde sevmedir; yani her varlıkta Allah'ın muamelesini görüp, her varlıkla Allah'ı sevmektir. Yoksa bunu kuru bir bilgi olarak bilirsek sadece hayal etmiş oluruz.

Nasıl ki "kesrette vahdet", çoklukta birlik varsa bir de "vahdette kesret" vardır; yani Allah ile nazar etmek vardır. Önce kesrette vahdetin olması gerekir ki vahdetten kesrete nazar edip, öyle muamele edebilelim. İkisi bir terazi gibi birbirini dengeler.

Bunun ne olduğunu anlamak gerekmez; bunu bir bilgi olsun diye söyledim. Siz bizimle gelin, bunu göreceksiniz inşallah! Gelmeyene, dinlemeyene, anlamayana, anlamaya çalışmayana, gönlünü açmayana bir şey yok! Böyleleri bir şey alamaz, kazanamaz; çünkü bizim vermemiz ile bir şey değişmez, bunu sizin

kazanmanız gerekir. Biri bunu almazsa bizim vermemiz ona bir fayda sağlamaz.

Basir isminin peşinden Allah'ın **Âlim ismi** gelir. Allah her şeyi bilendir hem de her şey ile her şeyi bilendir. Bununla beraber bir de Allah bildirir. Allah nasıl ki görüyor, gösteriyor ve "haydi kulum sende gör" diyorsa bir de her bir isminin insan üzerinde, kendi üzerimizde nasıl tecelli etmesi gerektiğini bize öğretir, bildirir. Ben özetle anlatıyorum, bu özet bizim için yeterlidir. Arkadaşlar tefekkür ederse bu isimler onların gönüllerinde daha da açılır inşallah.

Allah âlimdir, her şeyi her şey ile bilendir. Bir de kuluna bildiren, bu bilgiyi kuluna her şey ile verendir. Allah'ın, kendisi üzerinden bilgi vermediği hiçbir varlık yoktur. Allah bu yüzden bütün varlığa "ayet" demiştir. Bütün varlık ayettir. Ayet; Allah'ı gösteren, aynı zamanda mucize demektir.

Kur'an'da mucize kelimesi geçmez; çünkü Allah Kur'an-ı Kerim'de mucizeye ayet[14] demiştir; yani gördüğümüz her şey; Allah'ı, Allah'ın isimlerini, kudretini, güzelliğini, rahmetini, mağfiretini, kerimliğini, sevgisini, aşkını, muhabbetini gösteren bir ayettir, mucizedir; yani nereden yola çıkarsak çıkalım sonuç hep gelip, Allah'ın aşkını, muhabbetini, sevgisini, güzelliğini gösteren ayetlere dayanır.

Kendimizi tanıyalım, bilelim. Bizi sevmeyeni asla sevemeyiz. Kim bizi ne kadar seviyorsa onu o kadar sevebilme imkânımız vardır; çünkü gönül böyledir. Bu, insanın elinde olan bir şey değildir. İnsan zahiri olarak her ne kadar sevse, sever gibi görünse de bu, gönlün sevgisi değildir. Sevgi gönlün sevgisi olmayınca karşısındaki kişinin onu sevmediğini anladığında oradan uzaklaşır.

[14]En'âm /109, Araf /73, Araf /132, Rad /38, Şuarâ /4

Aşk mukaddes bir şeydir. Kutsal diyoruz ya, işte aşk da öyle kutsaldır, mukaddestir; çünkü Allah'ın tecellisidir. Aşk ihaneti, hainliği, ciddiyetsizliği, kendisine farklı bir nazar ile nazar edilmesini asla kabul etmez. Biri onun kıymetini, değerini bilmezse ondan uzaklaşır; çünkü değerini bilmeyenler o aşkı almaya layık değildir, zaten aşk da böyle birine gitmez. Allah'ın bütün isimlerinde, varlıkta, Allah'ın her muamelesinde bu aşkı görmemiz gerekir ki rabbimize âşık olabilelim, onun sevgisine, bu aşka karşılık verebilelim. İşin mutlaka oraya varması gerekir ki sonuca ulaşmış olalım, yoksa sonuca varmış olmayız.

Mesela; "Allah kerimdir, ikram eder" diyorsak; ama neden kerim olduğunu anlamamışsak sonuca gidemedik demektir. Peki, Allah neden kerimdir? -Çünkü seviyor. Sevdiği için kerimdir, ikram eder. Mutlaka bu sonuca varmamız gerekir ki varınca da bu sevgiye bir karşılık verebilelim. Allah bizi seviyorsa istesek de istemesek de onu severiz. Tabi bizde insanlıktan eser kalmışsa!

Bunun tersi olanlar da vardır; bu ayrı, bu çok istisna bir durumdur. Böyle biri fıtratını bütünüyle bozmuş, kaybetmiş biridir. Biri kendisini seveni sevemiyorsa Allah'ın yarattığı fıtratını bozmuştur; yani iyiliği, güzelliği, ikramı, affı, sevilmeyi sevmiyorsa fıtratını bozmuştur. Böyle biri insan olmaktan çıkmıştır. Yoksa istisnasız bütün varlık sever, sevmeyi sever, sevilir, sevilmeyi sever. Bununla beraber varlıklar arasında o aşk, o sevgi sürekli döner. O aşk, sevenle sevilen arasında her zaman semah eder.

Bütün kâinat, varlık, semah eder; ama semah eden aşkın kendisidir ve aşk, bütün varlığın içinde semah eder. Bu semahı bir de kendimize biz yaptırırız. Birini severken ona doğru gideriz, o bizi severken bize doğru gelir. Öteki ötekine doğru gider, o öbürü başkasına, başkası da bir başkasına gider. Evet, böyle tarifi imkânsız bir aşkın semahı vardır. Aslında dönen, semah eden, aşkın kendisidir. Varlık bu aşkın içinde gark olmuş, boğulmuş durumdadır. Varlık ne kadar kendindedir onu da bilemiyoruz. Kim

neyi severse sevsin, sevgisi neye olursa olsun, ister farkında olsun, ister olmasın, o aşkı döndürür, o semahı yapar. Aslında sevdiği her ne olursa olsun o güzelliktir ve o güzellik Allah'a aittir.

Varlık ile insan arasında bir fark vardır; varlıkta irade yoktur ama insanda irade vardır. Allah, insandan kendi iradesiyle semah etmesini ve sevdiğini tercih etmesini ister. Aradaki fark budur. Yoksa insan da istese de istemese de bu varlığın semahına iştirak etmiş, o aşka boğulmuş durumdadır; ama bir de ona ait bir irade, bir tercih vardır. İnsana düşen; bu tercihini, iradesini varlığın, bütün kâinatın semahına, aşkına, muhabbetine bırakıp onunla beraber semah ederek aşktan, muhabbetten sarhoş olmak, rabbinin güzelliğinin her varlıkta tecellisini görüp kendini ona bırakmaktır.

Allah'ın Âlim ismini anlatıyorduk.

Allah bilir ve "kulum merak etme, ben seni biliyorum. Ben seni senden daha iyi biliyorum. Sen kendini bilmeden de ben seni biliyordum. Sen daha yaratılmadan, daha anne karnındayken de ben seni biliyordum. Seni yaratmadan, sen daha yaratılmadan da seni biliyordum. Seni biliyorsam endişe etme, gönlünde herhangi bir tereddüt geçirme, rahat ol ve seni ne için yarattığımı da unutma" der.

Bunu bütün peygamberleri gönderdiğimde söyledim, dedi Allah. Bu yüzden; **"senden önce de hiçbir resul, nebi yoktur ki onu gönderdiğimizde; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın, sadece Allah'a âbd olun diye ona vahyetmemiş olalım."**[15] Yani "onlara; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın, herhangi bir şeyi Allah ile kıyaslamayın" dedik, buyurur.

Allah; "Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın. Allah ile beraber başka ilahlar edinmeyin. Allah'ı sever gibi başkalarını sevmeyin"

[15]Enbiyâ /25

demiştir. Bu birinci anlamdır. Bir adım daha içeri attığımızda alacağımız cevap ise; "Allah'tan başka hiçbir şeyi görmeyin; çünkü yok. Sadece Allah'a âbd olun, Allah'ı sevin, Allah'ın sevgisini kazanmak için rızası peşinde koşun" cevabıdır. Rızası peşinde koşarken de bu koşuşun semah halinde olması gerekir.

Biri neyi severse onun etrafında semah eder, döner. Nasıl dönerse dönsün onu unutmaz. Bir bakıyorsun sevdiğinin yanında, bir bakıyorsun önünde, bir de bakıyorsun arkasında; yani etrafında semah eder. Devamlı sevdiğinin etrafında onun güzelliğine bakar; yani bir sözünün, bir bakışının, bir tebessümünün, yürüyüşünün güzelliğine bakar. Birini sevdiğimizde işte böyle etrafında döner dururuz.

Seven sevdiği etrafında istese de istemese de semah halindedir. Semahı yapacağız; ama Allah "benden başka ilah yok" dediyse bu durumda bizlere; "semahını nereye yapacağını anla" demiştir. Kâbe'ye çağırırken de orada döndürüp; "kulum burası benim evimdir, evimin etrafında dön" der. Tabi bu dönüş temsili, sembolik bir dönüştür.

Her şey temsilidir. Temsili olan her şeyde tecelli eden Allah'tır. Neyin etrafında dönersek dönelim, istesek de istemesek de, bunu bilsek de bilmesek de Allah'ın etrafında, onun tecellisi içinde semah ederiz. Daha doğrusu semah eden aşkın içinde semah ederiz.

Evet, Allah bilendir "sen dön, semahına bak. Aşkın içinde dön, o aşk ile aşk ol. Sende başka bir şey kalmasın, iman ol. Senin yaratılış gayen, senin üzerindeki muradım budur. Benden başka bir şey görmeyesin, Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayasın ve sadece bana âbd olasın. Âşıklığını gösteresin, aşk olmak için bu semahı sadece bana yapasın" diyendir.

Allah'ın Âlim isminden sonra Allah'ın **El Hâkim ismi** gelir. Hâkim; her işi bir hikmetle yapan demektir. "Neden böyle" diye

soracak olursak Allah cevap verir; Allah'ın bir muradı vardır. Biraz önce Allah'ın muradını anlattık. Allah "bunu anla" dedi; yani "yaratan bensem benim hakkım var. Benim senin üzerindeki hakkım; beni sevmen, bana iman etmen, bana âşık olman, âbd olman, hiçbir şeyi bana şirk koşmaman, bana güvenmen, benden emin olman, seni sevdiğimi anlayıp kavramış olman, bu sevgide yok olman, bu sevgi, bu aşk olmandır muradım" diyor.

Hâkim olan Allah'ın hikmeti budur. Bunu böyle anlayınca insanın söyleyebileceği, ya da benim içimden geçen tek bir kelime vardır; eyvah! Evet, içimden "eyvah" demek geliyor. Allah'ın muradına bak, bir de bizim halimize, yaptıklarımıza, düşündüklerimize, peşinden koştuklarımıza, fikirlerimize, düşüncelerimize bak! Gel de şimdi "eyvah" deme!

Allah'ın ayet-i kerimede buyurduğu gibi; **"o gün kaybedenler; veyl olsun bize! Yazıklar olsun bize! Nasıl böyle yaptık! Acaba geriye bir dönüş var mıdır? Ya rabbi! Bizi geri gönder. Bu sefer iman edip, gerekeni yapacağız. Her şeyi gördük, anladık, diyecekler."** Allah ne buyurur; **"bunu anlayacak kadar size bir ömür vermedim mi? Size bunu anlatan resullerimiz gelip anlatmadılar mı, size söylemediler mi."**[16] **"Biz resul göndermediğimiz kavme azap etmeyiz."**[17] Yani; "biz hiç sözümüzden döner miyiz? Size hepsini öğrettik, anlattık; ama işinize gelmedi, tenezzül etmediniz. Allah'ın hakkını ona teslim etmediniz" der Allah. Dedim ya, bu Allah'ın hakkıdır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"onlar Allah'ın hakkını takdir edemediler"**[18] buyurur.

Herkes kendi hakkını takdir edip; "benim hakkım şudur, şunun şöyle olması gerekir" der. Böyle biri bir de rabbine dönüp; "ya rabbi! Şunu da şöyle yap, ben bunu da böyle istiyorum" der.

[16]Fâtır /37, Şura /44, En'âm /31
[17]İsra /15
[18]Hac /74

Bu senin hakkın ve hakkını takdir ettin, güzel takdir ettin; ama kendine göre takdir ettin. Bir de seni yaratan rabbinin hakkını bir takdir et bakayım. O hak sende, Allah o hakkı sana teslim etmiş ki senden onu istiyor. Allah sende olmayan bir şeyi senden istemez; seni senden ister. Bundan dolayı; "Allah bizden canımızı ister" diyoruz.

İşin başı okumaktır. Allah ayet-i kerimede bizden okumamızı istemiş ve **"oku"**[19] demiştir. Oku demek anla demektir. Okumadan anlaşılmaz, anlamadan iman edilmez, iman edilmeden de kurtuluş, saadet olmaz.

Söyledim, perdenin arkasına bakmak gerekir. Perdenin arkasına bakmaya davet ediyoruz. Davet ederken de anlatıp davet ediyoruz. Gönlümüzü açarsak perdenin arkasına bakarız inşallah. Gönlünü açmayana, "ben biliyorum" diyene bir şey yok! Biliyorsan böyle kalırsın.

Allah'ın Hâkim isminden sonra **Kâdir ismi** gelir. Kâdir; takdir eden, sınır koyan, kader koyan, ölçü koyan demektir. Allah ayet-i kerimede; **"onlar Allah'ın hakkını takdir edemediler"**[20] buyurur. Kâdir bir de kadri yüce olan, kadri bilinmesi gereken, bununla beraber kadir bir de kıymet bilen manasındadır. Bir kul bir kıymet hak etmişse Allah'ın kıymetinden bir şey eksilmediği gibi kuluna bir kıymet verir ve bu kıymetinde bir ölçüsü vardır. Ölçüsü; yanlışa bire bir, hayra, sevaba, güzelliğe de en az bire ondur. Bire on en az olandır.

Allah, kulunun hakkını, şerefini takdir eder. Bir de ona olan sevgisini takdim eder. Allah "her güzelliğe en az bire on veririm" derken kuluna; "sen hiçbir şey olmasan da ben her güzelliğe en az

[19]Alak /1
[20]Hac /74

bire on veririm” der. Allah’ın dünyadaki muamelesi böyle olduğu gibi ahiretteki muamelesi de böyledir.

Bir kâfir, bir gayrimüslim güzellik yaptığında, Allah dünyada o kazansın diye ona en az bire on verir. Bu kişi mü’minse imanının derecesine göre bu artar; yani yüz, iki yüz, üç yüz, dört yüz, beş yüz, yedi yüz, bin, hatta hesapsız verir; yani hesabı belli değildir, hesabı onun imanının ölçüsüne göredir. Allah, kulunun hakkını takdir ederek; “sen sevgiye, iyiliğe, güzelliğe layıksın. Sen bir yapsan bunun kârı bire en az ondur” deyip ona verdiği şerefi teslim eder. Bu herkes için geçerlidir ve bu kulun imanına göre katlanır.

Allah ayette; “onlar Allah’ın hakkını takdir edemediler” demekle bize; “sen benim hakkımı takdir et” der. Yani “benim hakkım; senin beni sevmen, benim bu sevgime karşılık vermen, bana hiçbir şeyi şirk koşmayıp bana âbd olmandır. Senden istediğim budur. Senden başka bir şey istemiyorum; çünkü bu benim hakkımdır. Senin de benim Kâdir ismimin tecellisiyle hakkımı takdir etmen, kendine, kendi gönlüne bu sınırı, ölçüyü koyman gerekir. Bana ait olan o gönül arşına başkalarının müdahale etmesine müsaade etmemen gerekir; çünkü orası bana aittir” der.

Galiba sözün bittiği yerdeyiz; aşk, sözün bittiği yerdir. Hakikat anlaşılınca insan aciz kalır, daha doğrusu insan biter. Zaten bitmesi de gerekir. Eğer beni anladıysanız o halde şu anda bulunduğunuz yerde dünya yok, demektir! Eğer anladıysanız şu anda başka âlemde olmanız, Allah’ın tecellisine gark olmuş olmanız gerekir. Böyle değilse, hâlâ zihnen başka yerlerde dolaşabiliyorsanız bu durumda beni anlamadınız demektir.

Daha önce anlatmıştım; nasıl ki cennet, Allah’ın, bize olan sevgisinin tecellisi ise cehennem de Allah’ın, bize olan sevgisine

ihanetimizin, hainliğimizin sonucudur; yani kulun, Allah'ın ona olan sevgisine ihanet etmesinin sonucudur.

Ahiretteki cennet ve cehennemi anladık, bir de dünyadaki cennet ve cehennemi anlamamız gerekir. Nasıl ki öbür tarafta cennet ve cehennem varsa dünyada da cennet ve cehennem vardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*kim bu dünyadaki cennete girerse ahiretteki cenneti unutur*" buyurur. *Sahabe; ya Resulullah! Bu dünyada cennet mi vardır*, diye sorunca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*evet, buna marifetullah (Allah'ı bilme ve tanıma) cenneti denir*" diye cevap verir. Böyle bir cennet vardır. Zaten kulun gönlü marifetullah cenneti; yani Allah'ı bilme ve tanıma cenneti, daha doğrusu Allah'ın kendisini ona tanıtma cennetidir ve gönül böyle olunca biliyorsunuz ki cennette Allah'ın cemalini müşahede etmek de vardır.

Dünyada bir de cehennem vardır. Söylediğim gibi bu cehennem; Allah'ın, kuluna olan sevgisine ihanetin ateşidir. Manevi olarak bakıldığında insanlık, ateş içinde cayır cayır yanan bir haldedir. Buradakiler de buna dâhildir.

Peki, nasıl?

Dünyadan, nefisten, şeytandan dolayı duyduğu her sıkıntı, her elem, her keder, her endişe kendisine bir ateştir; çünkü cehennem, cennetin, Allah'a güvenin, Allah'a âşıklığın tersidir. Dünyada ateş olmayan yer yok gibidir. Bunu böyle bilelim. Biraz önce anlatmaya çalışırken, Allah'ın; "kulum bana güven, seni hem içeriden, hem dışarıdan ihata etmişim. Bak, seni görüyor, biliyorum ve her anda sana muamelede bulunuyorum" dediğini söylemiştim. Bunu unutunca, bu sevgiden, bu yakınlıktan mahrum kalınca, Allah'ın bu sevgisini anlamayınca bunun tersi ahirette değil burada bize ateş olur.

Biliyor ve görüyorsunuz ki ben feryat ederek; "bir şey olmaz, üzülmeyin, sabredin, bu da geçer. Bak, Allah böyle takdir

etmiş, Allah zul celali vel ikramdır. Bu musibetin arkasından nimet gelir" diyerek ha bire feryat ediyor, ha bire o ateşten sizi kurtarmaya çalışıyorum.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabeye buyurur; "s*izinle benim aramızdaki misal, çölde ateş yakan bir adamın misalidir*. *Ateş böcekleri de gidip o ateşin içine atlar*. *Siz de o ateş böcekleri gibi kendinizi ateşe atıyorsunuz*. *Ben de sizi sürekli o ateşten uzaklaştırmaya çalışıyorum*"[21] buyurur.

Biz de aynen böyle yapıyor, böyle görüyor, böyle hissediyoruz. Her söylediğimiz mutlaka sizi o ihanet ateşinden uzaklaştırmak içindir; ama siz bunu bilmiyorsunuz. Ben ne kadar feryat edersem edeyim siz; "ama şu şöyle söyledi, bu da böyle yaptı" diyerek "ama" diyorsunuz. Sizin nerede düştüğünüzü, neyden dolayı böyle olduğunuzu biliyoruz, eksikliğinizin imanınızın hangi bölümünde, Allah'ın hangi isminde olduğunu biliyor, görüyor ve orayı doldurmaya çalışıyoruz. Allah'ın o ismi sizde tecelli etsin diye o perdeyi aralamaya çalışırken siz, ha bire orayı kapatıyor, ille de bir şey gösterip; "bak, şu şundan dolayıdır" diyorsunuz. Dikkatli olmak lazım.

Demek ki ateş buradaymış. Bu ateş; aşka, Allah'ın sevgisine, kendisine yakışan o muhabbetine ihanetin ateşidir. Allah'ı, onun sevgisini anlamama, görmeme ateşidir. Ateşi niye bu kadar seviyoruz; yani sıkılmayı, bunalmayı, dertlenmeyi niye bu kadar seviyoruz! Gerçekten bunu merak ediyorum.

Yanacaksak cehennem ateşinde, ihanet ateşinde değil aşkın ateşinde yanalım. Belki yanmayı, yanmamız gerektiğini biliyoruz; ama yanlış yerde yanıyoruz. Evet, yanmamız gerektiğini biliyoruz; ama şeytan bize galip gelmiş. Şeytan ateşten ya, kendi ateşinde bizi de yakıp kendisi gibi şerefsiz yapıyor.

---

[21]Müslim, Fezâil 19; Rikâk 26; Tirmizî, Edeb 8, Emsâl, 7

Allah her hâlükârda bizi kendine, kendisini anlamaya, tanımaya, sevmeye, aşka davet eder.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; “*cennette nimet yoktur, herkes nimetini beraberinde götürür, cehennemde ateş yoktur, herkes ateşini beraberinde götürür*” buyurur. Ateş götürmeyelim, ateş yakmayalım. Varsa bir ateş, onu söndürelim. Gönlümüzün ateşini; yani gönlümüzün kinini, nefretini, hasedini, şikâyetini bırakalım, yanlış, çirkin ve kötü görmeyi bırakarak bu ateşi söndürelim.

Allah, cenneti insan için yaratmıştır. Bir insanın; “ben cehenneme gidebilirim” demesi bile Allah’ın hakkını takdir edememektir, onun sevgisini anlamamaktır. Allah işi bize bırakıp; “haydi kulum, tercih senindir. Kendini ister cehennem, ister cennet yap, sen bilirsin” demiştir. Bu yüzden Allah, cehennemi anlatırken; **“azâbun azîm, azâbun elîm, azâbun muhîn”**[22] buyurur. Azabun azim; azim azap, büyük azap demek, azabun elim; iç yakan azap demek, azabun muhin ise; hainlik azabı demektir.

Muhin kelimesi Arapçada “ehene” kelime kökünden gelmektedir; yani hain, hainlik anlamına gelir. Asıl azap, hainlik azabıdır, azabun muhindir. Kulun hainliğine göre bu azap azim olur, büyük olur veya içini yakar. Kul; “nasıl böyle yaptım, Allah’a, Allah’ın sevgisine, yakınlığına, dostluğuna, rahmetine, güzelliğine nasıl böyle ihanet ettim” deyip hainliğine yanar.

Allah bizi kendisine hainlik yapanlardan eylemesin. Allah bizi Allah’ın hakkını takdir edenlerden eylesin. Allah’ın kuluna olan sevgisini, rahmetini, muhabbetini anlayanlardan eylesin. Allah’ın sevgisine karşılık verenlerden eylesin. Allah’a sevgide, muhabbette hiçbir şeyi şirk koşmayanlardan eylesin. Allah bizi

[22]Bakara /7, Yâsîn /18, Mâide /36, Bakara /104, Âli İmran /77, Hac /57, Mücâdele /16, Âli İmran /178

Allah'a layıkıyla âbd olanlardan, kul olanlardan, onun sevgisini kazanmak için gerekeni Allah'ın emrettiği gibi yapanlardan eylesin. Allah hepimizi aşkı anlayanlardan, "aşktan öteye yol yok" diyenlerden, aşktan başka yol olmadığını anlayanlardan eylesin. Allah bizi âşıklardan eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 9

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Aşkı, muhabbeti, imanı anlatıyorduk.

Allah'ın isimlerini anlatırken en son, Allah'ın Rakib ismine gelmiştik. Rakib; yakın, karib bununla beraber arkadaş gibi, arkadaştan daha yakın, bu nedenle koruyan, gözeten demektir. Allah'ın yakınlığı; korumak, gözetmek, kul yolu yürüsün diye ona yardım etmek, rahmet etmek, manevi olarak onu büyütmek içindir. Allah, muradı kulun üzerinde gerçekleşsin diye kuluna yakınlığıyla her türlü tecelliyi yapandır.

Allah, kuluna rakibdir. Mesele; kulun, Allah'a rakib olması, karib olması, Allah ile beraber olması, Allah'ın kendisini koruduğunu, gözettiğini bilmesidir. Bununla beraber Allah, kuluna yardım etmek, rahmet etmek ve muradı üzerinde gerçekleşsin diye ona muameleyi yapmak için kulunu gözetler. Allah her anda karibdir ve kuluna her anda yakınlığını gösterip tattırır; ama kul rakib olmayınca bunu anlayamaz.

Bütün Allah dostları karibdir, Allah'ın Rakib ismi üzerlerinde tecelli ettiğinden dolayı Allah'a yakın olmuş, karib olmayı kazanmışlardır. Bu yüzden Allah onlar için; **"mukkarebun, yakın olanlar, karib olanlar"**[1] buyurmuştur.

İnsan kendini, kendisi için olanı en iyi şekilde anlayabilmek için bir örneğe ihtiyaç duyar. İnsan için en iyi örnek yine onun gibi bir beşerdir, bir insandır. Bu yüzden Allah peygamberler, nebiler, resuller gönderir. Kıyamete kadar da peygamber varisleri, hidayetçiler, imamlar gelir. Allah'ın tabiriyle diğer insanlar gibi

[1]Vâkıa /11, Mutaffifin /21

biri, onların seviyesinden olan mürşidler gelip insanlara yolu gösterir. Mesele; Allah'ın gönderdiği hidayetçilerin iç âleminde tattığını tatmak, onları anlamaktır. Onları anlarsak Allah'ın bize nasıl özellikler verdiğini de anlarız.

Allah, kullarına muamele ederken mutlaka peygamberlere yaptığı muameleyi yapar; fakat bu muamele arasında derece farkı vardır, derece itibariyle kulları ile peygamberlerine yaptığı muamele aynı değildir; ama kul onların tattığından tadar. Kul, Allah'ın resullerinin tattığını tadarken onların gösterdiği tavrı göstermelidir. Bu yüzden onların imtihanlar karşısında gösterdikleri tavrı merak etmek lazım.

Mesela; ahirete gidip peygamberleri görsek onlardan neyi öğrenmek isteriz? Allah nasip ederse bir gün onlarla beraber olacağız inşallah. Zaten onlarla beraber olmak için çaba, gayret sarf ediyoruz. Peygamberlerle beraber olursak Allah'a kul olmaya çalışırken ki hangi hallerini merak ediyoruz, onlara ne soracağız?

Mesela Hz. Nuh (a.s.)'ı görsek ona neyi sorarız ya da ben ona neyi sorarım, cevap vereyim;

"Hani sen kavmini her davet edişinde seni taşlıyorlardı da taşlar senin üzerinde yığılıyordu, sonra Allah'ın tufandan kurtardığı o kadın seni tutup eve çekerek yaralarını tedavi ediyordu; ama sen yine kalkıp insanları davete devam ediyordun. İşte o anlarda sen ne hissediyordun? Sen gemiyi yaptığın sırada millet seninle dalga geçip alay ederken o anda ne hissediyordun? Siz gemiye bindiniz; ama oğlun ve hanımın gemiye binmedi. Onlar boğulurken sen onları seyrettin, işte o anda ne hissettin?" Ben sorsam bunları sorarım.

Hz. İbrahim (a.s.)'a da; "sen ateşe atıldığında daha düşmeden, havadayken ne hissettin, ne düşündün, aklından ne geçti, nasıl bir hal yaşadın" diye sorarım.

Hz. Musa (a.s.)'ı görsem ona; "Allah, Tuva'daki ağaçtan sana hitap edince o anda ne hissettin ya da 'elindeki asanı yere at' dediğinde asan yılana dönüşünce arkanı dönüp kaçmıştın, neden korktun da kaçtın? Sen Allah'ın huzurundaydın, o anda hangi hal ile kaçtın, neyi düşünüp kaçtın" diye sorarım. Soracağım başka bir soru da; "hani sen kavminle beraber Kızıl Deniz'e vardığında Allah, denizi senin asanla yardı da böylelikle karşıya geçtiniz. Sonra gittiğiniz yerde puta tapan bir kavim gördünüz ve senin arkandan gelenler sana; 'bak bunların putu var, bize de bir put yap' dediler. İşte o anda ne hissettin, nasıl bir hal aldın" diye sorarım.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i görsem örnek veriyorum tabi, ona kesinlikle Taif'i sorarım. "Taif'te taşlanırken o anda ne yaşadın, ne hissettin, bu nasıl bir şeydi? Bu taşlanma sana o kadar ağır gelmişti ki onu hiç unutmadın, o anda ne hissetmiştin" diye sorarım.

Hz. Âdem (a.s.)'ı görsem ona da; "Kabil, Habil'i öldürünce o anda ne hissettin, gönlün nasıl bir hal aldı" diye sorarım.

Peygamberlerin imtihanlar karşısındaki hallerini anlayınca kendimizi, kendi halimizi, Allah'ın bizi nasıl imtihana tabi tuttuğunu da anlarız. Allah onları böyle imtihana tabi tuttuysa bu imtihanlar bizi bekliyor, bu imtihanlara tabi tutulacağız demektir. Bu imtihanların aynı olması gerekmez, imtihanlar buna benzer imtihanlardır ve onları geçmemiz gerekir.

Allah dostları peygamberlerin gittiği yolda gidip kazanmak için çaba ve gayret gösterip, tavırlarını ortaya koyarak yolu yürümüşlerdir. Yoksa durup; "ya rabbi! Beni kendine dost yap, dost seç" deyip Allah'a dost olmamışlardır. Allah dilediğini zatına seçer;[2] ama önce senin bunu seçmen gerekir. Sen, Allah'ı dost olarak seçtin mi, dost olarak kabul ettin mi, hangi muamelesini onun dostluğundan gördün ya da her muameleyi onun

[2]Şura /13

dostluğundan görüyor musun? Önemli olan budur. Yoksa oturup hiçbir şey yapmadan; "ya rabbi! Beni kendine dost yap" diyerek Allah'a dost olamazsın.

Ahirette bir de Allah dostlarını göreceğiz. Peki, Allah dostlarını görsek onlara ne soracağız? Mesela ben tarikatın ve tasavvufun önderlerini görsem ciddi ve samimi olarak; "siz bu kadar anlattınız, şu anda önümüzde bir sürü şey var ve kimse ne yaptığını da bilmiyor. Anlattıklarınızı öyle dallandırıp budaklandırdınız, bu yüzden sizin yazdıklarınızı okuyanların her biri bir daldan tutup bir şey anlatıyor. Aslında anlatanlar da söylediğinin ne olduğunu bilmiyor, anlamıyor. Böyle farklı farklı şeyler söylediniz. Anlattıklarınızı kestirmeden, özetle anlatsaydınız olmaz mıydı? Anlattıklarınızı ayetlerle anlatsaydınız hiç kimse itiraz edemezdi, bununla beraber herkes en güzel şekilde ne dediğinizi de anlardı. En güzelini Allah anlatmamış mıydı" diye sorarım.

Allah vuslat yolculuğunu, nefsin ve gönlün mertebelerini nasıl anlatmış birazdan izah edeceğim. Mesela onlara; "emmare, levvame, mülhime, mutmainne, raziye, merziyye ve kâmile adında nefsin yedi mertebesi vardır dediniz; ama millet bunun ne olduğunu anlamadı. Millet nefsin mertebelerini anlatırken aslında ne dediğini de bilmeden anlatıyor. Bahsettiğiniz şey bir şeydir. Böyle yediye bölünüp anlatılınca daha da zorlaştı. Bu yüzden başka türlü de anlatılabilirdi ya da konuşurken anlaşılmayan sözler söylediniz, daha sonra onu dinleyenler sizin ne söylediğinizi anlamaya çalıştı. Kimileri anlamaya çalıştı, kimileri de sizi küfürle itham etti.

Mesela; Hallac-ı Mansur'a kâfir ve müşrik dediler, Muhyiddin-i Arabi'ye de aynı şekilde kâfir ve müşrik dediler. Zaten o da; ben onlar anlasın diye değil, benimle beraber olanlar anlasın diye öyle söyledim, diyor. "Tamam, seninle beraber olanlar

anlasın. Peki, diğer insanları nereye koyacaksın, ne yapacaksın" diye sorarım.

Elbette ki hepsinin bu soruya bir cevabı vardır. Mesela her biri; "sen biliyorsun ki bu bizim elimizde değildi, o anda öyle söyledik" diye cevap verir. Onlardan alacağımız cevap budur.

Mesela Mevlana; "ben her türlü hikâyeyle anlatıp izah ettim" der. Doğru, izah edip anlatmış, hem de her türlü misalle, hikâyeyle anlatmıştır. Bir de Mevlana'yı yanlış söz söylemekle itham edip; "Mevlana küfretmiş" diyerek onun hakkında ileri geri konuşanlar vardır. Evet, doğru, küfretmiştir; ama küfretmesinin bir sebebi vardır. Nedir sebebi? -Mevlana; "ben kendime hâkim olamadım; yani yüz türlü misal verip, çocuklara masal anlatır gibi insanlara hikâyeler anlattım, ama anlamadılar. Bu durumda onlara söylenecek başka laf kalmamıştı" der. Ben de kızınca eşek, köpek, hayvan, davar diyorum; ama ben ayeti söylüyorum yalnız, aradaki fark budur.

Şimdi işin özünü, özetini söyleyeceğim; ama anlaşılır şekilde söyleyeceğim inşallah.

Bütün tasavvuf ehli yolu, bir de seyri anlatırken; yani vuslat yolculuğunu anlatırken; "seyri ilallah, seyri meâllah, seyri fillah" derler. Bu özetle böyledir. Tasavvuf ehli bunları anlatırken; "seyri ilallah için; Allah'a seyir, seyri meâllah için; Allah ile beraber seyir, seyri fillah için de; Allah'ta seyir" demişlerdir.

İşte, kelime böyle kullanılınca büsbütün yanlış olur. Bu kelimeler böyle kullanılmaz. Bunun yerine şöyle söylenip, şöyle anlaşılması gerekir.

Ben; "aşk, zati tecellidir" dedim. Aşk, Allah'tan tecelli eder. "Allah" ismi zat ismidir. Zat ismi de "Allah" kelimesinin sondaki "h" harfine; yani "hu, o" zamirine gider. Örneğin; **Kul huvallâhu**

ehad:[3] “De ki: O Allah ehaddir” ayetinde “Allah” isminden sonra “o” zamiri vardır. Artık orada her şey biter, orada söz söylenmez, tasavvur edilmez, düşünülmez, tefekkür edilmez.

Evet, seyri ilallah; aşka seyir, aşka yolculuktur. Önce aşka yolculuk gerekir, Allah’a yolculuk değil. Allah, aşkıyla tecelli eder. Bu yüzden kulun aşka yolculuk yapması gerekir.

Peki, kul bu yolculuğu nasıl yapar, Allah yolu nasıl gösterir; yani bir yol mu var ki yürüyüp aşka varasın!

Allah’ın “yap” ve “yapma” dediği her ne varsa bu yolculuk için sana lazım ve gerekli olan bunlardır. Dolayısıyla bununla aşka yolculuk, imana yolculuk yaparsın. Önce yolculuğu aşka yapman gerekir. Bu aşkı kazanabilmek için her çaban, her gayretin, her ibadetin, yaptığın her hayır, her güzel iş aşka yolculuktur. Öğrendiğin her bilgi, okuduğun her ayet, bu yolculuğu yapman için sana lazım ve gereklidir. Bu yüzden önce aşka yolculuk gerekir ve buna; “seyri ilallah” denir.

Bizim bütün sohbetlerimiz bu yolculuğu yaptırır. Anlaşılsın diye anlatıyoruz ve siz anladıkça bu yolculuğu yapmış olursunuz. Bu yolculuk gönül yolculuğudur. Anladıkça, bununla beraber onun hikmetine erdikçe, o anladığınız bilginiz sizde imana dönüştükçe bu yolculuğu yapmış olursunuz, yapınca da kazandığınızı anlarsınız. Bu aşka varabilesiniz diye bu yolculuğu hepinize tekrar tekrar, binlerce sefer yaptırmışızdır. Bu yüzden hepiniz bu yolu en iyi şekilde biliyorsunuz. Bu yolculuğu bilmeyenler, anlamayanlar; kabul etmeyenler, dinlemeyenlerdir. Ne yaptığımızı, nasıl bir çaba ve gayret sarf ettiğimizi, bu yolculuğu nasıl yaptırdığımızı biliyoruz. Bu yolculuk yapılsın diye; yani aşka yolculuk, imana yolculuk yapılsın diye bir kelimeyi bazen yüzlerce, bazen binlerce defa söyleyip onu her taraftan izah etmişizdir.

---

[3]İhlas /1

Bütün peygamber ve peygamber varisleri de böyle yapmıştır; yani insanları **“Allah’a hiçbir şeyi şirk koşmayın, sadece Allah’a âbd olun”**[4] deyip davet etmişlerdir. Zaten lâ ilâhe illallah demek; “ya rabbi! Seni seviyorum, ilah sensin, senden başka sevilen yok, sevilmeye layık olan sensin, ben seni seviyorum” demektir. Bu nedenle; bütün yaptıklarımı, söylediklerimi, anlattıklarımı toplayıp iki kelimeyle izah etseniz bu izah; “lâ ilâhe illallah” olur, dedim. Yolculuğu da la ilahe illallah ile yapıyoruz, zaten başka türlü yolculuk yapılmaz.

Yolculuğun yapılabilmesi için amelin de beraber olması gerekir; çünkü sadece bilgi yetmez. Allah’ın “yap” dediği her ne varsa yapıp “yapma” dediği her ne varsa onu da yapmayacaksın ki bu yolculuğu yapıp aşka varabilesin.

Dikkat edilirse “Allah’a yolculuk” değil “aşka yolculuk” dedim. Tasavvuf ehli de “seyri ilallah” değil de “seyri muhabbetullah” deseydi daha anlaşılır olurdu.

Allah önce imanı, aşkı, muhabbeti kazanmamızı ister, dolayısıyla yolu da gösterir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, “lâ ilâhe illallah” demeye, bu yolculuğu yapmaya; yani “ya rabbi! Seni seviyorum” demeye davet etmiştir.

Allah’a “seni seviyorum” demeyi dinden ayırıp buna tasavvuf demek, tarikat demek doğru değildir. Bu, Allah’ın emri İslam’dır ve herkes bununla mükelleftir, dolayısıyla buna ayrıca başka bir isim vermek doğru değildir. Daveti yapan Allah’tır ve Allah bu daveti, peygamberiyle Kıyamete kadar da peygamber varisleriyle yapar.

Bu yüzden “tasavvuf ve tarikat olmasa da olur” demek; “iman olmasa da, aşk olmasa da olur.” Yani “lâ ilâhe illallah’ı dilimizle söylememiz yeterlidir, yaşamasak da olur. Allah’ı

[4]Enbiyâ /25

sevmesek, Allah'a âşık olmasak da olur, Allah'a inanmamız yeterlidir; çünkü inanmak imandır" demek olur. Çünkü tasavvuf ve tarikat İslam'ın içindedir, bu şekilde isimlendirilmiş diye İslam'dan ayrı, bağımsız değildir. Bu yüzden işin özünü, özetini, hakikatini Allah'tan, resulünden öğrenip yolu onunla beraber anlamak gerekir.

Evet, bu seyri ilallahtır; yani aşka, sevmeye seyir, sevmeye, imana yolculuktur. Kabul edip karar verdiğin andan itibaren yolculuğun başlamalıdır. Bunun için yürümen, yürüyebilmen için de anlaman gerekir. Bu yüzden Allah'ın ilk emri "oku"[5] dur. Oku, anla, bütün varlığı ayet olarak oku, rabbini anlamaya, tanımaya çalış. Rabbini tanı ki sevesin. Bununla ilgili Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den bir örnek vereyim;

Bedevinin biri;

-Ya Resulullah! Benim kafam fazla çalışmaz, aklım da almaz. Kısaca bir kaç kelimeyle kendini bana tanıt ki hiç unutmayayım, der.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Benim sermayem marifetullah, kazancım muhabbetullah, dinimin aslı da akıldır, buyurur.

Önce aklını kullanman gerekir. Elindeki sermayen marifetullah; yani Allah'ı bilmek, tanımaktır. Allah'ı tanımak için Allah'ın ayetlerini, her varlığı, her şeyi ayet olarak okuman lazım. Böylelikle marifete sahip olursun. Bunun karşılığında kazancın Allah'ı sevmek ve muhabbet olur. İşin özü, özeti budur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle beyan etti.

Nasıl ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabeyi Allah'a taşıdıysa peygamber varisi de seni Allah'a taşır. Seyri ilallah ile bu

---

[5]Alak /1

yolculuğu yapıp, o muhabbete, Allah'ın zati tecellisi olan aşka vardıysan, daha doğrusu seni oraya mürşidin taşıdıysa bundan sonra seyri meâllah ile; yani Allah ile seyir değil, aşk ile seyirle, Allah'ın tecellisi olan aşkla artık seyretmen, yürümen, koşman, uçman gerekir. Artık sen aşk ile gidiyorsun, bu zahiri bir yolculuğa benzemez; çünkü sen arşa yolculuk yapıyorsun. İnsan uçacak olsa yüz bin sene de gitse birinci göğe varamaz; ama onun, insanın arşa varması gerekir. İş özetle anlaşılsın diye söylüyorum. Bu sefer seyri ilallahtan sonra aşk ile yolculuk yaparsın.

Bu yolculuğu tamamladıktan sonra ne olur?

Seyri fillah ile yolculuk yapmaya devam edersin. Seyri fillah için Allah'ta seyir demişlerdir; ama bu çok yanlış bir kelimedir, böyle bir kelime kullanılmaz.

Ben böyle söyleyenlerin yanlış yaptığını söylüyorum; ama siz söylemeyin; çünkü haddinizi aşmış olursunuz. Onların yanlış yaptığını söylemeniz doğru olmaz. Eğer onlardan daha güzelini yaptıysanız böyle konuşma hakkınız olur. Ben böyle konuşuyorsam daha güzelini yaptığımı iddia ettiğim için böyle konuşuyorum.

Evet, seyri fillah; Allah'ta seyir değil aşkta seyir demektir. Aşk ile seyri yaptığın için sonra öyle bir hal alırsın ki artık aşk olmuş olursun. Mesela bu aşamada; "Allah zatıyla ve sıfatıyla kuluna tecelli eder" denilse doğrudur. Allah'ın zatıyla ve sıfatıyla tecelli ettiği yer burasıdır ve Allah, kuluna zatıyla, sıfatıyla tecelli ettiği için dolayısıyla kul aşk olur.

Tasavvuf, yolculuk, tarikat bundan ibarettir. Bunu böyle anlamadıysak hiçbir şey anlamadık demektir. Bununla beraber din, iman, islam, ihsan bundan ibarettir. Söyledim, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz dini üç kelimeyle özetlemiştir; marifetullah, muhabbetullah, akıl.

İstisnalar kaideyi bozmaz, burası herkesin kafasının karıştığı yerdir. Nefis mertebeleri, kalp mertebeleri hakkında da dervişin kafası karışmış durumdadır. Nefsin de, kalbin de yedi mertebesi vardır. Bu mertebeler de az önce anlattığım gibi geçilir, bunlar zaten nefsin halleridir. Bu yüzden biraz önce söylediğim gibi bu seyri anlamak yeterlidir.

Allah ayet-i kerimede; **"de ki: İşte benim yolum. Benim yolum basiret üzeredir. Basiret üzere sizi Allah'a davet ediyorum (sizi Allah'ı görmeye davet ediyorum). Ben ve bana tabi olanlar böyleyiz ve ben müşriklerden değilim"**[6] buyurur. Bu yolculuk; Allah'a, Allah'ın tecellisine, aşka, muhabbete, aşka yolculuğa, bununla beraber aşk ile yolculuğa, aşk olmaya davettir. Bundan sonra biri tasavvufu anlamak isterse bu kelimelerle anlaması yeterlidir. Bunun böyle anlaşılması gerekir, başka tarafa da çekilmemesi lazımdır. Bu da bizim yolumuzdur.

Nefsin mertebelerini bir de Allah'tan öğrenelim. Allah'ın, yolculuğu nasıl tarif ettiğini, nasıl davet ettiğini bir de ondan öğrenmemiz gerekir. Bunu Kur'an'ın bütününden anlamamız lazım. Fatiha, Kur'an'ın özetiyse bu durumda özetle nefsin ve kalbin yedi mertebesini de buradan anlamak gerekir. Bununla beraber seyri ilallah, seyri meâllah ve seyri fillah dedikleri bu yolculuğu da; yani bu aşka seyri, aşkla seyri, aşkta seyri de en kestirme yoldan Fatiha ile anlamamız gerekir. Burası çok önemlidir; ayete dayanmayan her şey batıldır. Çünkü Allah anlatmamışsa yanlıştır.

Allah, nefsin yedi mertebesini Fatiha'yla anlatır, buna nerden başlamamız gerekir?

"Allah, insanı en güzel surette, ahsen-i takvim kıvamında, kâmil manada yarattı."[7] Yani Allah, insanı fıtrat itibariyle böyle

[6]Yûsuf /108
[7]Tîn /4

yaratıp ona her şeyi vermiştir. Bir de ona; "ben senin rabbin değil miyim" diye sormuş, o da; "kâlû belâ şehidnâ"[8] deyip buna şahit olmuştur. "Sonra Allah onu en aşağıya, esfeli sâfilîne indirmiştir."[9] İnsan zahiri olarak dünyaya gelince hiçbir şey bilmez, manevi olarak da bütünüyle perdelenmiştir.

Bu durumda **"gayril magdûbi aleyhim ve lâd dâllîn"**[10] ayeti nefsin en aşağı mertebesi olan emmare mertebesini anlatır; çünkü en son delalet gelir. Kul burada delalettedir, yolunu kaybetmiş ve şaşırmıştır. Bütün insanlar böyledir; yani yolunu kaybetmiş ve şaşırmış haldedir. Bu nedenle Allah ayet-i kerimede; **"Allah'tan yol göstericisi olmadan kendi nefsinin hevasına uyandan daha delalette kim vardır"**[11] buyurur. Bu yol göstericinin Allah'tan olması gerekir, Allah buraya bu sınırı koymuştur. Kulun yol göstericisi Allah'tan değilse kul delalette olur. Aynı şekilde Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e; **"daha önce sen iman nedir, kitap nedir bilmezdin. (Allah) Seni delalette bulup hidayete erdirmedi mi"**[12] buyurur. Demek ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendisine kitap, iman gelmeden önce delalette, en aşağı mertebedeymiş.

Kulun buradan çıkıp, yolculuğu yukarı doğru yapması gerekir. Bir adım atıp ileriye, gayril magdûbi aleyhim ve lâd dâllîn ayetinde geçen gazab kısmına gelir. Kul burada yolunu kaybetmiştir. Bu kısımda aslında rabbiyle muhatap olur ve rabbini ya, kabul eder ya da etmez. Buradan yukarıya doğru küçük bir adım atmıştır; ama hâlâ aynı ayet içindedir, aynı bölümdedir, daha oradan çıkamamıştır. Kul, bu bölümde Hz. İbrahim (a.s.) gibi göğe, Ay'a, Güneş'e ve yıldızlara bakarak rabbini aramaya başlar.

---

[8]Arâf /172
[9]Tîn /5
[10]Fâtiha /7
[11]Kasas /50
[12]Şura /52, Duhâ /7

Bu, emmare nefsindeki birinin halidir, böyle biri yolculuğa daha yeni başlamıştır, daha delalettedir.

Kul bir adım daha atıp ileri geldiğinde; **Sırâtallezîne en’amte aleyhim:**[13] “Kendisine nimet verdiğin kulların yolu” ayetine gelir. Kul burada bu yolu gösterecek hidayetçiyi aramaya başlar. Elbette ki ararken insanlardan arar, herkesi dinlemeye ve anlamaya çalışır. Allah’ın kendisine nimet verdiği kulları fıtrat itibariyle anlar, bilir, tanır; çünkü ruhu, fıtratı onları sever. Kul onlarla beraber olup; “ben de onların kazandığını kazanmak istiyorum” dediğinde bir adım atar ve nefsin levvame mertebesine çıkar; ama hatası, kusuru, yanlış fikirleri, düşünceleri vardır, hâlâ şirkten kurtulamamıştır. Kul yola girip, Allah’ın nimet verdiği kullarla beraber olunca yolculuk başlamadığı halde beraber olmak bile onu gazaba uğramaktan, delalette kalmaktan kurtarır.

Kul bu manevi yolculukta bir adım daha atıp, Allah’ın nimet verdiği kullarla beraber yürümeye başladığında sırâtallezîne en’amte aleyhim ayetinden bir önceki ayet olan **“ihdinâs sırâtel mustakîm”**[14] ayetine gelir ve Allah’ın nimet verdiği kullarla beraber sırat-el mustakime girer. İşte burada yolculuk başlar. Burası nefsin mülhime makamıdır. Kul artık ilham almaya başlar. Yolculuk yapar ve Allah’ın nimet verdiği kimselerin kazandığını kazanmak için çaba ve gayret sarf eder. Bununla beraber hidayetçiye uyar, yolu yürür. Burası mülhime makamıdır.

Allah Fatiha’yı niye aşağıdan değil de yukarıdan anlattı? -Çünkü kulunu cennetten aşağıya; yani yukarıdan aşağıya indirmişti. Kulun da Fatiha’yı yukarıdan aşağı anlaması gerekir ki aşağıdan yukarı çıkabilsin.

---

[13]Fâtiha /6
[14]Fâtiha /5

Bundan sonra **İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:**[15] "Yalnız sana âbd oluyor, yalnız seni istiyoruz (yalnız seni seviyoruz)" ayeti gelir. Bu ayet Fatiha'da tam ortadaki ayettir ve kul burada itminan bulur. Kul "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" derse itminana erer, kazanır, o sınırı geçer; yani kula kul olmaktan, varlığa, mahlûkata, dünyaya, arzulara, isteklere, nefse, şeytana kul olmaktan kurtulur. İşte bu kul, itminandaki kuldur.

Bak, Allah ne kadar güzel anlatmış, nasıl güzel tarif etmiş. Allah bunu günde farz namazlarla yirmi sefer, sünnetlerle beraber kırk sefer kuluna söylettirip; "kulum yolu unutma, nerden geldiğini, nereye gideceğini unutma, ne yapman gerektiğini iyice anla" der. Biz ise anlamıyoruz, okumadık ki anlayalım!

Aslında yol iki bölümdür; itminana kadar ve itminandan sonrası.

İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn'den sonra **Mâliki yevmid dîn:**[16] "O din gününün malikidir" ayeti gelir. Kulun yolculuğu burada devam eder. Allah din gününün malikidir. Kul artık hesabını görür. Maliki yevmiddin derken Allah sadece Kıyamet gününde hesap gören değildir; kulun hesabı burada görülür, görülmesi gerekir. Kulun, "mâliki yevmid dîn" ayetini burada tanıması, kendi hesabıyla burada karşılaşması gerekir. Yolculuk esnasında kulun hesabı görülür. Allah ayet-i kerimede; **"hesap görücü olarak Allah yeter"**[17] buyurur. O da hesabını Allah'a, Allah'ın vahyine, Allah'ın peygamberine gördürür. Onlara göre hesap görür, hesabı, Allah ile görür. Mâliki yevmid dîn ayetiyle kul öyle bir hesap verir ki onda hesaptan eser kalmaz. O dehşet halinde, değil onda herhangi bir şey orda kendisi bile kalmaz, kul bütünüyle Allah'a teslim olur. Kulun bu teslimiyeti ona rızayı

[15]Fâtiha /4
[16]Fâtiha /3
[17]Ahzâb /39

getirir ve kul, Allah'tan razı olur. Kul, Allah'tan razı olunca Allah da ondan razı olur.

Bundan önceki ayet de **"errahmânir rahîm"**[18] ayetidir. Kul, Allah'ı artık rahman ve rahim olarak tanır. Allah; "ben senin rahman ve rahim rabbinim" deyip kendini ona rahman ve rahim olarak tanıtır; çünkü Allah ondan razı olmuştur.

Bir önceki ayet de; **"el hamdu lillâhi rabbil âlemin"**[19] ayetidir. Kul bu ayetle cennete varır. Allah ayet-i kerimede; **"cennete gidenlerin son sözü; el hamdu lillâhi rabbil âlemindir"**[20] buyurur. Bu yüzden kul bunu söylediğinde cennete varır, gönlü cennet olur, Allah'ın tecellisine gark olur, o kul, Allah'tan, Allah da ondan razı olur ve o kulun gönlü cennete döner. Çünkü "el hamdu lillâhi rabbil âlemin" demiş ve bunu da cennetin tam ortasından söylemiştir. Bakın, Allah seyri, vuslat yolculuğunu, kendisine varan yolu nasıl anlatmış!

Bu nedenle biraz önce; "geçmişteki Allah dostlarıyla görüşürsek onlara niye böyle söylemediniz deyip, böyle böyle söyleyeceğim" demiştim. Allah mutlaka onlara bu imkânı vermişti. Peki, neden her kafadan bir ses çıktı? Biri; "benim yolum şöyledir" öteki; "benim yolum kestirmedir" diğeri de; "en kestirme yol bizim yoldur" dedi. Niye, Allah yolu anlatmasını bilmiyor muydu! Beş yüz sene önce, bin sene önce konuşmuşsunuz ve sesiniz ta buraya kadar geliyor ve biz de buradan sizi dinliyoruz. Öyle değil mi! Bu sesin gelmesinin de bir sebebi vardır; bu ses onlardan çıkmamıştır. Onların gönlü aşkla dolu olduğu için o sesi taşıyan aşktır.

Mesela Allah dostları kendi zamanlarında bir şiir söylemişlerdir ve şiirleri buraya kadar gelmiştir; ama öyle sözler

---

[18]Fâtiha /2
[19]Fâtiha /1
[20]Yûnus /10

söylemişlerdir ki bu zamandaki insanlar onları dinleyince anlamıyor, kendine göre yorum yapıyor. Mesela; Yunus Emre *“ete kemiğe büründüm, Yunus diye göründüm”* demiştir. Haydi, gel de çık işin içinden, gel de bunu düzelt! Doğru söylemiş, aslında bu sözüyle; “ben aşk oldum, Allah’ın tecellisi oldum” demiştir. Doğrudur; ama o söz öyle söylenince buradan anlaşılmıyor. Bu söz aşk ile söylendiği için yüzlerce sene öncesinden sesi buraya kadar gelmiş ve daha da gelmeye devam eder; çünkü bu söz aşk ile söylenmiştir.

Peki, neden böyle yaptınız diye sormak gerekmiyor mu? Sorulsa alacağımız cevap “aşk insanı sarhoş eder. *‘Yunus sevdiğini söyleme derler, ya ben söylemeyeyim öleyim mi?’* İçimden geldi ben de söyledim, kendimi tutamadım söyledim, öyle anlasınlar” der.

Biraz önce Fatiha’yı; yani yolculuğu anlattım. Allah yolculuğu anlatıyor; “bir adım atıp, Sırat-el mustakime, Allah’ın kendisine nimet verdiği kulların yoluna gir. ‘İyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn’ deyince bak o Allah dostlarını nasıl anlayacaksın!” diyor.

Bir de bakıyorsun koca koca âlimler birbirlerini küfürle itham ediyor. Onların birbirlerini küfürle itham etmeleri bize ağır geliyor, daha doğrusu anlamamaları bize ağır geliyor. “Ya rabbi! Bunlara böyle biraz ikramda bulun, onlara biraz aşktan ikram et ki anlasınlar ve böyle edebe aykırı şeyler söylemesinler!” diyoruz.

Aşka yolculuk, aşka yürüyüş, bununla beraber o aşkı kazanıp aşk ile yürüyüş, bir de aşk olup aşkta yürüyüş… İşte bütün bunları kazanabilmek, yolu yürüyebilmek için aklımızı sonuna kadar kullanmamız gerekir.

Anlaşılmamak gerçekten zor şeymiş! Bir de Allah, kendisine halife olsun diye yarattığı halde kendini bir şey zannedip,

kendinden habersiz, ne olduğuna, kim olduğuna bakmadan başka şeyler peşinden koşanlara ne demeli!

“Gönlümüzü açıp dinleyelim” dedik. Dinlediğinizde anlayacaksınız. Sadece anlamayacaksınız, bir de Fatiha’yı vuslat yolculuğuna, hayat yolculuğuna göre yaşayacaksınız. Bu yolculuğa vuslat yolculuğu değil hayat yolculuğu demek daha doğru olur; çünkü hayata bunun için gelmişiz ve bu yol, hayatımızın yoludur.

Yok efendim tasavvufmuş, tarikatmış yok öyle! Herkes Allah’ın kuludur ve herkes Allah’a dostluğa davetlidir; ama Allah’ın bir âdeti vardır. Allah Fatiha’da; “sırâtallezîne en’amte aleyhim” dedi. Yani önce Allah’ın nimet verdikleriyle beraber yola gireceksin ki sonra “ihdinâs sırâtel mustakîm” ayetine dâhil olasın. Çünkü Allah “ihdinâs sırâtel mustakîmi” onlarla beraber olmak diye anlattı; yani Allah’ın nimet verdiği kullarla birlikte olmadan yol gidilmez.

Seyri ilallah; yani aşka seyir, durarak yapılmaz. Allah yolunda yaptığın her iş, her çaba ve her gayret aşka seyirdir; yani seyri ilallahtır. Allah, kullarını kendisine nimet verdiği kullarla beraber davet etmiştir. Bu durumda onlarla beraber olunca, bir cemaat içinde olunca bu yolculuğu onlarla beraber yapmış oluruz. Sahabe, seyri ilallahı yaparken peygamber ne dediyse öyle yapmıştır. Sahabelerin yolculuğu peygamberledir; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gel dediyse gelecek, git dediyse gidecek, kalk dediyse kalkacak, hadi namaza dediyse namaza, hadi savaşa dediyse savaşa onunla beraber gidecekler ki bu yolculuğu onunla yapmış olabilsinler.

Mürşid-i Kâmile tabi olanlar için de aynı şey geçerlidir. Kim ne derse, ne düşünürse düşünsün bu böyledir. Mürşid, dervişe; “sen şurayı süpür” derse derviş orayı süpürecek, “git şurada oturup konuş” derse gidip orada konuşacak, “git şurada şu işi yap”

derse orada da o işi yapacak; yani mürşid hangi işi verirse versin derviş onu yapacak; çünkü yolculuğu işin başındaki yaptırır.

Allah ayet-i kerimede mü'minleri tarif ederken; **"onlar, peygamber bir iş üzerindeyken mazeretsiz işleri olmadan izin istemezler. İzin isteyenler münafıklardır"** buyurur. İzin isteyenler; yani kaçanlar ikiyüzlü münafıklardır, yolu gitmek istemeyenlerdir, derdi Allah'ın rızası, sevgisi, aşkı, muhabbeti, olmayanlardır. Bununla beraber ayetin devamında **"işi olanlara izin ver"**[21] dedi Allah. Gerçekten işinin olması, onun sana izin vermesi başka bir şeydir; işten, işi yapmaktan kaçmak, gerekeni yapmaktan kaçmak ise başka bir şeydir.

Vuslat yolcusu işi yapmaktan kaçarsa birinci seyri yapmamış olur. Bu yüzden birinci seyir olan seyri ilallahın yapılabilmesi için dervişin, mürşidiyle beraber hareket etmesi, onun sözünden çıkmaması, tek kelimeyle; gözünü, gönlünü mürşidinden ayırmaması gerekir. Vuslat yolcusu böyle yaptığında çok kısa bir sürede bu seyri tamamlar. **Bununla beraber onun karşısında fikir beyan etmemesi, onu canından çok sevmesi, onun önüne geçmemesi gerekir**.[22] **Sesini onun sesinden daha fazla yükseltmemesi gerekir;**[23] yani derviş "ben biliyorum" dememelidir. Bunların hepsi Allah'ın emridir.

Vuslat yolcusu bunu yaptığında bu seyri hızla tamamlanır. Zaten bu seyir tamamlandığında artık o aşktan sarhoş olmuştur. Aşktan sarhoştur çünkü âşıktır; ama ayık ve kendindedir. İşte asıl olması gereken hal bu haldir.

İnsanın olduğu yerde aşktan sarhoş varlıkların olması gerekirdi; ama öyle değil tam tersi olmuştur, hepsi ayık, hepsi kendinde, daha doğrusu hepsi kendine göre hareket eden ve

---

[21]Nûr /62
[22]Hucurât /1, Tevbe /120, Ahzâb /36
[23]Hucurât /2

gönül sarhoşlukları olmayan varlıklar olmuştur. Gönül sarhoşlukları yoktur derken iman sarhoşlukları yoktur.

Sahabeler aşktan sarhoştu, ölüme gitmek için birbirleriyle yarışırdı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in "sahabem" dediklerinin hepsi böyle aşktan sarhoştu. Daha önce anlatmıştım; *Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabeyi cihada davet edince bir babanın iki evladından büyüğü; "savaşa ben gideceğim"* deyince küçüğü de; *"sen gitme, ben gideceğim, benim gitmem lazım. Sen evin büyüğüsün, o yüzden burada kal"* demişti.

Babaları da;

-İkiniz duracaksınız, ben gideceğim; çünkü ailenin reisi benim, diye karşılık vermişti.

Evlatları;

-*"Sen yaşlısın, savaşta olmaman lazım"* deyip babalarıyla anlaşamadılar ve bunu; *"Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gidip soralım"* dediler ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gidip durumlarını anlattılar.

Evlatlardan küçüğü;

-Abim büyüğümüzdür, büyüğümüz kalsın, gelmek benim hakkımdır, dedi.

Evlatlardan büyüğü de;

-Gelmek benim hakkımdır, küçüğü burada kalsın, dedi.

Babaları da;

-Ya Resulullah! Ben çocuklarıma; her şeyim sizin olsun, malım mülküm, bütün sermayem sizin olsun ama işin içinde cennet var, ben cenneti size veremem, ben cennete gitmek istiyorum ve bu benim hakkımdır, dedim. Onların büyüğü, reisi,

babası benim, bu benim hakkımdır, ben onlara her şeyi veririm ama bunu veremem, diye cevap verdi.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Doğru söylüyor, hak onundur, buyurdu.

Mesele savaşa gitmek değil mesele; canını Allah yolunda kurban etmekmiş. İşte âşık budur. Sahabenin her biri böyle âşıktı.

Allah'a ve resulüne âşık olan sahabeden bir kadının da; eşi, evladı ve kardeşi Uhud Savaşı'na gitmişti. Savaş kaybedilince müşrikler de "Muhammed öldü" diye bağırdılar. Bu sözü o işitince o da savaş meydanına gitti. Bu kadın sahabe, telaşla şehit olanların arasında dolaştığında onu tanıyanlar kocasını, kardeşini ve evladını aradığını zannedip ona; *"eşin buradadır"* dediler. O ise dönüp bakmadı bile ve aramaya devam etti. Sonra; *"kardeşin ve evladın buradadır"* dediler o yine dönüp bakmayarak aramaya devam etti. Kadın telaşla; *"Resulullah (s.a.v.) Efendimiz nerede"* diye sorunca ona; *"Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sağdır"* deyip yerini gösterdiler. Kadın kendini kaybetmiş bir halde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i görünce ona; *"her şeyimiz sana feda olsun. Sana bir şey olmasın gerisi önemli değildir, kim şehit olursa olsun bu önemli değildir, yeter ki sana bir şey olmasın"* dedi.

Akıl bunu almaz, bu, aklın alabileceği bir şey değildir. Bu, akıllı bir insanın söyleyeceği bir şey değildir. Ancak böyle bir aşka, böyle bir imana sahip olmak gerekir ki Allah'tan, resulünden başka bir şey göremeyesin. Bu sahabe kadın tabiri caizse canını kurban etmişti. Sadece o değil onun gibi sahabenin içinde daha yüzlercesi vardır.

Şu andaki insanlara göre onlar akıllı değildi; ama asıl akıllı olanlar onlardı; çünkü Allah'a göre akıllı olanlar onlardı. Şimdi böyle bir hale, böyle bir aşığa bakanlar; "bunlar akıllı değil, bunlar

delidir" diye düşünür; ama bu yanlış bir düşüncedir. Onlar deli değildi, onlar mü'mindi, onlar Allah'a âşıktı.

Allah ayet-i kerimede; **"(onlar senin için mecnun mu, deli mi, diyorlar?) Sen Allah'ın nimeti sayesinde mecnun değilsin"**[24] buyurur. Allah'ın nimeti; Allah'ın vahyettiğidir, kulunu kendine davetidir. Bununla beraber imandır, aşktır; ama aşığa bakınca âşık deli gibi görünür.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Hira'ya gittiğinde müşrikler onun için; *"Muhammed, rabbine âşık olmuş"*[25] dediler. Bak önce doğru kelimeyi kullanmışlar; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onları rabbine davet edince durum değişti ve ona "mecnun" dediler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onları âşıklığa davet ettiği için böyle söylediler ve bu davet onların işlerine gelmedi. Hâlbuki öncesinde biliyorlardı, "Muhammed, rabbine âşık olmuş" demişlerdi. O yüzden bari "mecnun" değil de "âşık" deseydiler!

Mesela Bakırköy'de, Elazığ'da akıl hastaneleri vardır. Gayemiz kimseye hakaret etmek değildir. Oraya gidip biraz kontrol etseniz doktorların da akıl hastalarıyla beraber psikolojilerinin bozulduğunu göreceksiniz. Doktorlar da akıl hastaları gibi olmuştur. Tabi bunun bir sebebi vardır. Onların içinde onlar gibi düşünmezsen dayanamazsın, onları idare edemezsin. Orada onların o halini görmek dayanılmaz bir hal alır ve bir süre sonra; "ben de bunlardanım" deyip orayı ancak öyle idare edersin. Böyle yapınca da akıl hastalarıyla artık güzel güzel anlaşır, dertlerini dinler, onlara yardım edebilirsin. Doktorlar böyle yaparak hastaların seviyesine inmiştir. Aslında deli değildirler kendi istekleriyle bunu tercih etmişlerdir.

Bir, kendinde olan insan vardır, bir de kendinde olmayan insanlar vardır; ama bakıldığında halleri tam tersidir. Kendinde

---

[24]Kalem /2, Tûr /29
[25]El-Munkizu Mina'd-Dalâl: S. 50

olduğunu zannedenler, iddia edenler aslında kendinde olmayanlardır. Bunlar kendinden uzaklaşmış, rüyadaymış gibi bir hayal âleminde yaşarlar. Nerden geldiğini, ne yapması gerektiğini, nasıl yapması gerektiğini unutmuş vaziyettedirler; yani aslında kendinde değildiler.

Âşık ise kendindedir, rabbiyle, kendi kendisiyle beraberdir. Neye geldiğini bilir ve bunun farkındadır. Aşka koşması, aşk ile koşması, aşk olması gerektiğini anlamıştır. Dışarıdan bakanlar ise onlar için; "bunlar kendinde değil" der; ama aslında kendinde olanlar bunlardır.

Rakib; beraber olan, koruyan ve gözeten demekti. Allah, kuluyla beraber olursa kula başka bir şey gerekmez.

Allah'ın Rakib isminden sonra **Hallak ismi** gelir. Hallak; tekrar tekrar yaratan, yarattığını başka bir yaratışla tekrar yaratan, o yaratılışı yok edip yeni bir yaratılışla onu bir daha yaratan demektir. Mesela; biri önce kâfirdir, delalettedir, sonra Allah onu başka bir yaratılışla tekrar yaratır ve bir de bakarsın ki o, mü'min olmuş, gönlü cehennemken cennet olmuş, şeytana arkadaşken, dostken, Allah'a dost olmuş. İşte Allah bunu Hallak ismiyle yapar; ama bu işi yaparken kulun tercihine göre yapar. Allah, kuluna; "sen tercih et, ben yaparım, bu benim işimdir. Sen bunu yapamazsın, sen sadece sana söylediğimi yap" der.

Bir kul, Allah'a; "ben senin ne söylediğini bilmiyorum" derse Allah da ona; "kulum, ben sana o kadar anlatıp al sana senin gibi bir mürşid demedim mi! Bak senin gibi, sana ne söylediyse sen de öyle yap ve kazan" der. Bu durumda biri hâlâ; "benim de aklım var, ben de biliyorum" derse ona; "sen biliyorsun, senin aklın varsa sen böylesin ve böyle de kalacaksın, tercih senindir" denir.

Ya tercihimizi yapar, Fatiha'da söylediğim gibi en aşağıdan başlayıp en yukarıya doğru gelerek Allah'ın gösterdiği yolu gider, gönlümüzü cennete dönderir ve o gönül cennetimizde Allah'ın

cemalini müşahede ederek “elhamdu lillâhi rabbil âlemîn” deriz ya da olduğumuz yerde kalırız. Gelmek istemeyenlere; “yerin iyidir, orada kal” denir.

Allah ayet-i kerimede; **İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn:**[26] “Hepiniz Allah’tan geldiniz, dönüşünüz de sadece onadır” buyurur. İstesen de istemesen de Allah’a döneceksin. Ya rezil rüsva olmuş bir halde zebaniler seni yaka paça huzura götürecek ya da kendi iradenle aşk ile gideceksin. Aşka yolculuğu yapıp, sonra aşkla uçup, aşk olup aşk ile huzura gideceksin.

Aşk olarak Allah’ın huzuruna gidene hesap olur mu! Ona ait bir şey yok ki onun hesabı olsun! Böyle birinin gelmiş ve geçmiş günahları affolur. Ona hesap yok, olmayana hesap mı olur!

Allah bizi anlamak isteyenlerden, anlamaya çalışanlardan eylesin. Allah bizi aşka yolculuk yapanlardan, aşk ile yolculuk yapanlardan, aşk olanlardan eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

---

[26]Bakara /156

VUSLAT YOLCULUĞU 10

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Kardeşlerimiz mutlaka bizi dinlemeye, gönlünü açmaya çalışmalıdır. Gönlümüzü açıp anlamaya çalışmazsak herhangi bir şey kazanmamız kesinlikle mümkün olmaz. Allah ayet-i kerimede; **"size Kur'an okunduğunda susun ve dinleyin"**[1] buyurur. Allah; "susun ve dinleyin" dediyse o halde Allah'ın ayetleri okunurken dinlersek Allah'ın rahmetini, mağfiretini, hidayetini, sevgisini, yakınlığını, dostluğunu kazanırız.

Dinlemeyi daha önce izah etmiştim. Dinlemek; sadece susmak, dinler gibi yapmak değildir. Dinlemek için sadece zahiri olarak susmamız yetmez bir de gönlümüzü susturmamız gerekir; yani gönlümüzün herhangi bir şekilde bir şeyle meşgul olmaması gerekir. Gönlümüzün okunan ayetlerle meşgul olması gerekir ki o ayetleri dinlemiş olalım, yoksa dinlememiş oluruz. Ayetleri dinlemeyince herhangi bir şey kazanmamız da mümkün olmaz. Böyle bir şey hiç kimse için yoktur.

Herkes kazandığını kendisi kazanır, gökten bir şey yağmaz. Kazanmak için mutlaka gönlümüzü açmamız lazım ki onu Allah'tan alabilelim. Allah, gönlümüzü buna layık görüp; "bu gönül bunu hak ediyor" diyerek gönlümüze vahyetsin.

Aynı şekilde kim konuşursa konuşsun; "karşımdaki beni anlasın, dinlesin" diye konuşur. Bu yüzden kardeşlerimiz bizi dinlerken anlamak için dinliyorsa, o halde aklını kullanıp; "acaba, hangi hal ile bunu söylüyor" deyip gönlünü bizim gönlümüzle beraber etmeli, bizim o halimizi tatmaya, anlamaya çalışmalıdır.

---

[1]Arâf /204

Böyle yaparsa gönlünü bize açmış olur. Yoksa bizi sadece kulağıyla dinlerse gönlünü bize açmamış olur. Böyle biri; “ben benim, sen sensin” demiştir. Kardeşlerimiz gönlünü bizimle beraber ederse, manevi olarak gönlünü bize açmış olur, biz de bu durumda hitabı onun gönlüne yaparız; ama o gönlünü açmayıp, bunu kabul etmediyse Allah’ın ayetlerini dinlese bile o ayetler oraya girmez.

Allah “dinleme ve gönlünü açma işi senindir” dedi. Senin gönlünü açman; nefsini, gönlünü, aklını susturup dinlemen gerekir. Eğer dinlemezsen ciddiye almamış olursun.

Biliyorsunuz, kendimiz hakkında konuşuyoruz. Demek ki arkadaşlar artık bunu anlayabilecek duruma gelmiş ki kendimiz hakkında konuşuyoruz. Bununla beraber kardeşlerimiz bu duruma gelmemişse bundan sonra da gelemez; yani hâlâ tercihini yapmamışsa, hâlâ “ben anlamadım” diyorsa artık bundan sonra da bir şey anlayamaz.

Herkes; bize tabi olup, bizimle beraber olan kardeşlerimizi gönlümüze aldığımızı bilir. Birini gönlümüze almadan o derviş olmaz, bize tabi olmuş olmaz, bizimle beraber yolculuk da yapmış olmaz. Böyle biri yolculuk yapsın, yolu yürüsün diye onu ikna etmeye çalışırız. Bununla beraber yolu yürüsün, tercihini yapsın diye ona ikramda da bulunuruz. Ne zaman ki derviş, tercihini yaparsa işte gönle girmeye o zaman layık olur. Kimisi tercihini bir haftada, on günde, yirmi günde yapar, kimisi tercihini bir senede, üç senede, beş senede yapar, kimisi de on sene, yirmi senedir hala tercihini yapmamıştır, yapamamıştır. Tercih onun tercihidir, ona bu tercihi hiç kimse yaptıramaz.

Allah, kuluna tercihi zorla yaptırmaz. Kul, Allah’ın kuludur, kulunu Allah ister. Allah ayet-i kerimede; **“Allah dilediğini zatına seçer”**[2] buyurur. Kim, Allah’ı dilerse Allah da onu diler. Kim, Allah’ı

[2]Şura /13

seçerse Allah da onu seçer. Bana düşen; kardeşimiz rabbini tercih etsin, seçsin diye ona öğretmek, aşkı, muhabbeti ona tattırmak, ona iman ettirmek, sevdirmektir; ama o, bu tercihi yapmadıysa, yapmak istemediyse, tercihi başka şeyler özellikle de kendi nefsi olduysa, dostluğu kendi nefsine yaptıysa, kendi nefsini sevip; "ben biliyorum, ben yaparım, ben layığım" dediyse nefsini put edinmiş, ilah edinmiştir, dolayısıyla o, "Allah" diyemez.

Bununla beraber birini gönlüme almam da çok zor bir şeydir. Onun, rabbini tercih etmesi ve benim bu tercihi onun üzerinde, gönlünde, halinde görmem gerekir. Allah'ı tercih ettiğini, etmeye çalıştığını görsem ona güvenirim. Ona güvenmeden onu gönlümden içeri almam; çünkü böyle olmazsa o bir süre sonra sıkıntı yapar, zorluk çıkarır ve "ben" demeye başlar. Bu sefer onu oradan çıkarmam gerekir. Onu oradan çıkarmam da içeri almamdan çok daha zordur. Onu bir kere gönlümden içeri aldım mı artık onun oradan dışarı çıkması imkânsız denecek kadar zordur; ama imkânsız da değildir. Onu gönlümden içeri alışım o kaybetmesin diyedir. Eğer birini gönlümden çıkarırsam onun bir daha gönlüme girmesi sıfır denecek kadar düşük bir ihtimaldir; çünkü o bu güveni kaybetmiştir, artık onun beni dinleyeceğine, benimle beraber yolu yürüyeceğine ve beni sevdiğine hiç güvenmem. Zaten o beni sevseydi böyle bir şey olmazdı; çünkü o, kendini sevmiş, nefsini sevmiştir.

Bu; mürşidin, dervişine kırılması demektir. Mürşid bir defa kırıldı mı dervişin işi bitmiştir ve artık onun geriye dönüşü imkânsız denecek kadar zordur. Bununla beraber derviş yanlış ve eksik yapsa bile bunlar sorun değildir; çünkü gönülden çıkmak başka bir şeydir.

Gönülden çıkmak; rabbini tercih etmemek, bununla beraber bizimle beraber bu yolu yürümeyi kabul etmemek, edememektir. Biri bizi kabul etmezse gönlümüzden içeri alınmaz;

ama kabul ederse onu gönlümüze alırız. Söyledim; onu gönlümüzden çıkarmak içeri almaktan çok daha zordur; çünkü manevi olarak onu büyütüyorsun. Manevi olarak artık onunla öyle bir bağın olmuştur ki o bağın kopması, o bağı koparmak çok zor bir şeydir.

Peki, derviş haddini aşınca mürşid onu neden gönlünden çıkarmak zorunda kalır?

Mürşid-i kâmilin gönlü daimi olarak Allah'ın zatının, sıfatlarının tecellisiyle karşı karşıyadır. Dolayısıyla haddini aşan biri mürşidin gönlünde barınamaz, onu orda barındırmak doğru değildir; çünkü oraya layık değildir. Söyledim; Allah, mürşidin gönlüne tecelli eder, bu yüzden haddini aşan bir dervişin orda bulunması çirkin bir şey, kötü bir şeydir. Bu yüzden mürşid onu oradan çıkarmak zorunda kalır; ama çıkarırken de zorlanır.

Mürşid, dervişine sürekli "aman şunu şöyle yapma" deyip onu gönlünden çıkarmamak için bütün çabasını, gayretini sarf eder, ona yalvarır; çünkü onu gönlünden çıkaracak olsa onun bir daha geriye dönmesi imkânsız denecek kadar zordur, geriye dönme ihtimali nerdeyse sıfırdır. Belki onu gönlüne tekrar alması için üç, beş sene, belki on sene, belki de yirmi sene gerekebilir. Mürşidin, dervişinden bu güveni alabilmesi için belki bu kadar zamandan da fazlası gerekir.

Mürşid, dervişi gönlünden çıkarınca artık derviş kaybetmiş olur, artık onun için yolculuk olmaz. Bununla beraber ben böyle birine; "buradan git, sen kaybettin" demem, ona hiçbir şey de söylemem.

Peki, bu nasıl anlaşılır?

Mademki her şeyi söyledim, bunu da söyleyeyim. Birinin yüzüne bakmadıysam onu gönlümden çıkardığımı anlamalısınız. Artık ona bakamam. Onun bana neler yaptığını o bilmez; ama ben

bilirim. Onun bana neler yaşattığını bir Allah bilir, bir de ben bilirim.

Böyle biri bunu nefsinden dolayı, "ben" dediğinden dolayı yapmıştır. Neticede Allah'a güvenmemiş, bana güvenmemiştir. Bana güvenmeyene ben nasıl güveneyim! Bu yüzden herkes haline, tavrına dikkat etmeli, pervasızca konuşup, hareket etmemelidir.

Bizimle beraber olurken Allah'ın rızasını, dostluğunu istiyorsun. Biraz insaf et! Yani biraz vicdanın, merhametin olsun, bu böyle kolay, böyle basit bir şey midir! Bunu isterken biraz edepli, biraz terbiyeli olman gerekmez mi! Benim bilmediğimi sen nerden biliyorsun, nasıl biliyorsun! Demek ki sen benden daha iyi biliyorsun! Ben sana; "şöyle olması gerekir, şöyle bakman, şöyle düşünmen, anlaman gerekir" diyorum, sen ise; "yok, bence bu böyledir" diyorsun. Bu durumda sen beni kabul etmemiş, beni hiç anlamamışsın.

Bu yüzden vuslat yolunu gidecek olanlar; rabbine karşı ciddi olanlar, samimi olanlar, "rabbim Allah'tır" diyenlerdir. "Rabbim nefsimdir" diyenler, "rabbim başkalarıdır" diyenler, "bence diyenler" bu yolu gidemez. "Rabbim Allah'tır, ben rabbimi istiyorum" diyenlere "buyur, gel" diyoruz. Benim işim; onları Allah'a götürmek, Allah'a dost yapmak, gönüllerini cennet yapmaktır. Allah'a gitmek istiyorsak gönlümüzü açıp dinlememiz gerekir. Bunu ısrarla söylüyoruz.

Allah'ın da koyduğu bir sınırın olduğunu bilmemiz lazım. Peki, Allah'ın koyduğu sınırda ne vardır? Allah ayet-i kerimede; **"Allah, kalpleri mühürler"**[3] buyurur. Birinin kalbi mühürlenince Allah ona artık; **"o; münafıktır, müşriktir, kâfirdir, onlar iman etmezler"**[4] der. Böyle biri Allah'ın koyduğu sınırı geçmiştir. Bu

[3]Münâfikûn /3, Bakara /7, Nahl /108
[4]Bakara /6, Münâfikûn /3,7, Yâsin /10

yüzden bir sınır vardır ve bu sınırı geçmeyelim. Sınırı geçen bir daha sınırın diğer tarafına geçemez. Bu yüzden yapmamız gereken şey; gönlümüzü açıp dinlemektir.

Yolculuk, gönül yolculuğu ve aşk yolculuğudur. Bu yüzden "aşktan öteye yol yok" dedik. Yolculuğun aşk yolculuğu olmasıyla ilgili olarak rahmetli hocam Fakirullah Hazretleri; "yol üç adımdır; bilmek, bulmak ve olmak" diye buyurmuştu. Biz de öyle söylüyoruz, yol üç adımdır; birincisi aşka yolculuk, ikincisi aşkla yolculuk, üçüncüsü de aşkta yolculuktur.

Aşka yolculuk; aşkı kazanmak için çaba, gayret sarf etmektir. Allah her neyi söylediyse, her ne için "güzel" dediyse, "şunu şöyle yap" dediyse onu öyle yaptığında Allah'ın sevdiği bir şeyi yapmış olur, dolayısıyla oradan Allah'ın sevgisini, sevdiği her şeyi kazanmış olursun. Bu; aşka, Allah'ın sevgisini kazanmaya yolculuktur. Allah seni sevince Allah'ın bu aşkı, muhabbeti senin gönlünde tecelli eder.

Aşkla yolculuk; bu aşkla aşkı, imanı kazanınca, Allah'ı her şeyden çok, canından çok sevince artık âşık olursun, dolayısıyla bu aşk yolculuğunda zorlanmazsın. Allah her neyi severse sen de iradesiz olarak onu seversin. Bu, aşkın senin gönlündeki tecellisidir. Allah neyi, kimi severse sen de onu seversin, neyi ve kimi sevmezse onu da sevemezsin. Artık yolculuğu aşkla yaparsın. Bundan sonra attığın her adım, yaptığın her şey artık ibadet olur; çünkü bu durumda âşık olduğunu unutmaz, Allah'ın hesabını yapar, niyetin Allah'ın sevgisi, rızası, yakınlığı, dostluğu olur. Niyetin böyle olunca her işin hayır, ibadet, âbdiyet olur ve her işin seni Allah'a yaklaştırır, sana Allah'ın sevgisini kazandırır; çünkü yolculuğu aşkla yapıyorsun.

Aşkta yolculukta ise; kişinin kendisi artık aşk olur. Rabbine bütünüyle teslim olur, rabbi ona zatıyla ve sıfatıyla tecelli eder. O

da aşkta semah eder, zahiri olarak o da bir beşerdir; ama onda aşktan başka bir şey kalmamıştır.

Nasıl ki Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e; **Kul innemâ ene beşerun mislukum:**[5] "De ki: Ben de sizin gibi bir beşerim" buyurduysa Mürşid-i Kâmil de böyledir. Bu onun zahiri tarafıdır; ama manevi olarak o, aşktan ibarettir. Allah'ın, ona zatıyla ve sıfatıyla tecelli etmesinden dolayı onun üzerinde sadece Allah'ın isimleri, güzelliği görünür. İnsanlara olan muamelesinde de Allah'ın isimleri onun üzerinde apaçık görünür. Mürşid-i kâmili gören biri onun üzerinde bu hali bütün şiddetiyle görür; yani biri onun bu halini görmemek için gözünü kapatsa bile bunu yine görür. Allah'ın isimlerin güzelliği onun üzerinden dışarıya o kadar şiddetli akseder ki kim onunla muhatap olursa olsun, o isimleri görür, tadar ve anlar.

Mürşid-i kâmil bu vasıfta olduğu için insanlar onunla beraber olunca Allah'ın, mürşidin üzerindeki isimlerini, dolayısıyla rabbinin isimlerini sever. Mürşid-i kâmil, insanları Allah'a yaklaştırır, Allah'a çeker. Bütün peygamberlerde ve onun varislerinde işte bu insanları cezbetme özelliği vardır.

Mesela; insanlar peygamberlerin sadakat, ismet gibi özelliklerini sayıp bir de onların günahsız olduğunu söylerler; ama bu yanlıştır, günahsız olduklarını söylemeleri yerine o cezbetme özelliklerini saysalardı daha doğru olurdu. Cezbeden, çeken Allah'ın resulleri değildir, onların beşeri tarafı yahut etten ve kemikten olan tarafları değildir; onlarda insanları çeken Allah'ın tecellisi, güzelliği, isimleridir. Bununla beraber Allah'ın ef'alidir, fiilleridir, muamelesidir, Allah'a olan sevgileri, Allah'ın onlara olan sevgisidir. Bu iradesiz böyledir.

Eğer biri fıtratını kaybetmiş, Allah'ın kendisine nefhettiği ruhu bütünüyle perdelemişse bir şey hissetmez; çünkü böyle biri

[5] Kehf /110, Fussilet /6

kütük gibi olmuştur, böyle biri diri değil ölüdür. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“resulüm! Ölülere sen mi işittireceksin”**[6] buyurur. Yani böyleleri ölüdür, duymaz, işitmez, hayvan gibidir. **“Nasıl ki hayvanlar, çobanın bağırmasından, çağırmasından bir şey anlamıyorsa onlar da böyledir. Gözleri var görmezler, kulakları var işitmezler, kalpleri var fehmetmezler. Onları sana bakar görürsün; ama onlar seni görmez, seni dinler görürsün; ama onlar seni işitmez”**[7] buyurdu. Böyleleri müstesnadır; ama o gönül penceresinden, ruha ait olan pencereden en ufak bir aralık kalmışsa bile ışığın, o nurun oraya tecelli etmesi için bu yeterlidir.

Allah ayet-i kerimede; **“benden söz çıkmıştır (ben sözümden caymam). Cehennemi insanlardan ve cinlerden (olan kâfirlerle) dolduracağım”**[8] buyurur. Bir kere bunu söyledim, sözümü yemem, dedi Allah. Başka bir ayette ise; **“Allah, rahmeti zatına yazdı”**[9] buyurur. Artık iş bitmiştir, eğer benden söz çıkmasaydı onlara o mühleti vermezdim, onlara hemen cezalarını verirdim; ama bir kere ben kural koymuşum, bir takdir yapmışım, hüküm vermişim, bu hükmümü değiştirmem, ben sözümü yemem, dedi Allah. Bu yüzden Allah, kuralı nasıl koymuşsa öyle yapmamız gerekir. “Ben bu kurala uymam, uyamam, işime gelmez, Allah benim için böyle yapsın” diyemeyiz. Kim bunu söylerse haddini aşmış, Allah’a; “benim için sözünü ye” demiş olur. Niye sen nesin!

Bazen bir şeyi elli sefer, yüz sefer, bin sefer söylemek zorunda kalıyoruz. Arkadaşlar artık bize tekrar anlattırmazlar inşallah. Biz de söylememiz, yapmamız gerekeni, belki yapmamız gereken yolculuğu beraber yaparız.

---

[6]Rûm /52, Neml /80
[7]Bakara /171
[8]Secde /13, Hûd /119
[9]En’âm /12

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *“insan, dünyada yolcudur, bir yolcu gibi durun”*[10] buyurur. Yol, sırat-el mustakimdir. Bunu Fatiha ile anlatmış, “yol üç adımdır” demiştim; bir, aşkı kazanma yolculuğu, aşka yolculuk; sonra kazandığı aşk ile rabbine firar etme, rabbine koşma yolculuğu; bir de bu firar etme sonunda aşk olup, aşkta yolculuktur. İşin bu son bölümü anlatılmaz, akıl bunu almaz. Bu yüzden oradan bir şey anlatmayacağım ve bu yolculuk da asla bitmez. Bu yolculuk ne dünyada ne de ahirette biter.

Ahirette ibadet yoktur; aşk vardır, sevmek vardır, sevilmek vardır, Allah’ın, kuluna sevgisini göstermesi vardır. Dünyada ise; kulun, Allah’a sevgisini göstermesi vardır. Kulun dünyada Allah’ın sevgisine cevap vermesi gerekir; ama Allah ahirette böyle bir şeyi kulundan istemez. Allah, kuluna; “sen dünyada gerekeni yapıp, âşıklığını, sevgini göstererek sevgime karşılık verdin, şimdi sıra bende, sana asıl sevgimi şimdi göstereceğim” der.

Dünya zaten nimet yeri değil imtihan yeridir. Dünyaya böyle bakarsak ahiretin ne olduğunu o zaman anlarız. Bütün dünya bizim olmuş olsa, bin sene, yüz bin sene ömrümüz olsa ve bu süre boyunca dünyada saltanat sürsek bile bu, cennetin bir gününe denk gelmez, kıyas bile kabul etmez.

Rabbimizi, rabbimizin sevgisini, aşkın sahibini anlamaya, tanımaya, aşkı, sevmeyi aşkın sahibinden öğrenmeye çalışıyorduk.

Allah’ın isimleri üzerinden aşkı anlamaya çalışırken en son, Allah’ın **Hallâk** ismine gelmiştik. Hallâk; yaratmayı tekrar eden demektir. Yaratma iki türlü tekrar edilir. Biri ayni ile tekrar etmektir ve bu bütün varlık için sürekli böyledir. Aslında ayni ile tekrar yoktur; ama bu tekrarı ayni ile görmek vardır. Biz bakınca ayni ile olduğunu zannederiz. “Allah her an bir şe’endedir”

[10]Tirmizi, Zühd, 25

demek; Allah her anda varlığı yok eder ve onu yeni bir tecelliyle yeniden yaratır, demektir.

Yunus Emre bir şiirinde; “her dem taze doğarız, kim bizden usanası” der. Yunus Emre “her dem taze doğarız” derken; her anda yeniden doğuyoruz, Allah her anda bizi yeniden yaratıyor. “Kim bizden usanası” derken de; kim bizden usanabilir ki! Rabbim her an beni tecellisiyle yeniden yaratıyor ve ben de mahlûkata, Allah’ın kullarına o yeni tecelliyle muamele ediyorum, kim benden usanabilir ki, demiştir.

Sen böyleysen kim senden usanır ki! Senin üzerinde görünen, Allah’ın tecellisiyse hiç kimse senden usanmaz. Her dem taze doğarız demek; her anda Allah’ın sana muamelede bulunması demektir. Bununla beraber kim, Allah’ın muamelesinden, tecellisinden usanabilir? -Kimse usanmaz. Yunus Emre bir de; “ölen hayvan imiş, âşıklar ölmez” demiştir. Yani muamele devam ediyor, tecelli devam ediyor. Bu yüzden ölüm yoktur. Ölüm sadece bir formalitedir; yani dünya kapısından çıkıp, ahiret kapısından içeri girmektir, demiştir.

Yaratma iki türlü tekrar edilir, dedik. İkinci tekrarı Allah’ın Falik ismiyle beraber anlamak gerekir. Falik ismi; yeni bir yaratılışla yaratan demektir ve bu isim Hallâk ismiyle beraber tecelli eder. Örnek vermek gerekirse; bir kâfirin yeni bir yaratılışla mü’min olması gibi…

Allah’ın Hallâk isminden sonra **Nasir** ismi tecelli eder. Nasir ismi; yardım eden, yardım eden dost demektir. Allah bu isimle kuluna tecelli ederek; “sen merak etme kulum, bana gelesin diye, bu aşkın yolculuğunu yapasın diye, aşkı kazanıp aşk olasın diye seni her anda yeniden yaratıp, sana muamele etmem gerekir ve sen bunu kazanasın diye de her anda sana yardım ederim. Önüne koyduğum her imtihan karşısında seninleyim” der. Bu yüzden;

"Allah, kulundan yanadır. Allah, kuluna nefhettiği ruhtan yanadır" diyoruz.

Allah, kuluna hangi muamelede bulunursa bulunsun kulunun kazanmasını, rabbini tanımasını, rabbinin sevdiği gibi yapmasını, bu sevgiyi kazanmak için çabasını, gayretini sarf etmesini ister. Bununla beraber bir de Allah'ın yardımı vardır ve kuluna; "merak etme yanındayım, seninleyim" der.

Nasir ismi, Hallâk ismiyle hemen beraber tecelli eder. Kul da adım adım vuslata ilerlerken büyür, Allah'a yaklaşır, o yakınlığı, Allah'ın sevgisini tadar; ama bunun için kulun, aklını sonuna kadar kullanması gerekir. Biliyorsunuz; "aklını sonuna kadar kullanmak" sözü sıkça kullandığımız bir cümledir. Aklımızı sonuna kadar kullanırken Allah'ın vahyinin nurunda kullanmamız gerekir. Yoksa bilgimiz zandan ibaret kalır ve Allah ayet-i kerimede; **"zan, ilimden hiçbir şey değildir"**[11] buyurur.

Kul o son bölümde aşkta yolculuğu yaparken ayetler onda imana dönüşmüş, aşka dönüşmüş, hakikate dönüşmüş, şuhuda dönüşmüştür, artık o kul şahittir. **"Allah, insanı çepeçevre ihata etmiştir."**[12] Perde o kula açılmıştır, kul artık o aşkta semah halindedir ve onda **"Allah, kuluna şah damarından daha yakındır"**[13] ayeti tecelli etmiştir. Ne içerde, ne dışarda bir şey kalmamıştır. İman ettiği bu ayet onun üzerinde tecelli etmiştir. Sonra da; **"ne yana dönersen dön, Allah'ın veçhi ordadır"**[14] ayeti onda tecelli eder. Haydi, dön bakayım! Ne yana dönersen dön, dedi Allah. Bu yüzden dönmen gerekir, dönmeden onun veçhini göremezsin. Aşkta yolculuğu yapan kul da döner, Allah'tan başka bir şey görmez, göremez; çünkü onun için artık hiçbir şey yoktur; ama kulun aşk ile bu yolculuğu yaparken bunu kazanması gerekir.

[11] Necm /28, Yûnus /36
[12] İsra /60
[13] Kaf /16
[14] Bakara /115

Kul, bu son bölümdeki “aşkta seyri” kazanırken onu parça parça kazanır. Kul artık aşktadır, semah etmesi aşktadır, aşk iledir, kendisi aşktır. Bu, manevi olarak böyledir. Bu yüzden onu başka bir insanın yanına koyduğunda aralarında hiçbir benzerlik göremezsin. İkisi farklı varlıktır; çünkü biri çöplükte, öteki arştadır. Nasıl bir olsun, nasıl aynı olsun, nasıl kıyas olsun! Ama bu bir yolculuktur, yolu gitmeden bu aşkın kazanılması imkânsız bir şeydir.

Bu yüzden; “rabbini isteyenler buyursun, gelenler dergâha değil gönlümüze buyursun” diyoruz. Yoksa; bu yolu gidemez, yoksa yol yoktur. Kendi kendimizi kandırmayalım. Arkadaşlar bu kıvama geldiği, bunu anlayabilecek durumda oldukları için böyle konuşuyorum. Eğer anlamadılarsa, anlamıyorlarsa bu durumda yine yanlış yapıyoruz demektir, yine söylediklerimi tekrar edip durmak zorunda kalacağım.

Allah hallâktır; yaratmayı tekrar eder ama yarattığı hiçbir şey ötekinin aynısı değildir, yarattığını yeni bir yaratışla tekrar yaratır. Hiçbir insan altı ay önceki insan değildir, insanın bütün bedeni böyledir. İnsan yediklerinden, içtiklerinden dolayı altı ayda bir bütünüyle değişir; yani zahiri olarak beden itibariyle o aynı insan değildir.

İnsanın aldığı herhangi bir gıda kırk gün sonra vücudundan dışarı atılır, ondan eser kalmaz. İnsanın vücudu altı ayda bir bütünüyle yenilenir, insanın yeni bir vücudu olur. İnsan yer, içer ve nefes alır, bununla beraber bütün bunlar birbirine karıştığında tıpkı kabuk atar gibi altı ayda bir vücudu sürekli değişir, yeni bir vücuda kavuşur. Bu değişim, Allah’ın Hâllak isminin tecellisiyle olur. Bu, zahiri değişimdir.

Aynı değişim bir de maneviyat için vardır. İnsan kendine baktığında dünkü gibi; on gün önceki gibi, altı ay önceki gibi, bir sene önceki gibi olmadığını görür; çünkü değişmiştir. Herkes

değişir, insanın o gönül sayfası, gönül kitabı her gün yenilenir ve insan o gönül kitabına sürekli bir şeyler yazar. Dolayısıyla oraya yazdıklarına göre, ameline göre gönlü hal alır; gönül manevi olarak ya, Allah'ın güzelliğiyle güzelleşir ya da nefsinin karanlığıyla kararır. İnsan kendi gönlünü, şeytanın fitnesiyle, verdiği vesveseyle kendisi karartır. İnsanın gönül kitabı insanın gönül halidir. İnsan manevi olarak sürekli böyle değişir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"insanlardan öylesi var ki cehennemliklerin amelini işler ölmeden (altı ay, bir sene, iki sene) önce cennetliklerin amelini işler, cennetlik olur. İnsanlardan öylesi de var ki bütün hayatı boyunca (elli sene, altmış sene, yetmiş sene) cennetliklerin ibadetini işler, hayatının sonuna yaklaştığında cehennemliklerin amelini işler ve cehenneme gider"*[15] buyurur.

Yani; "ben doğru yoldayım, ben garantideyim" diye bir şey yoktur, kendini Allah'ın gazabından, azabından, rabbini küstürmekten, gücendirmekten, rabbine ters düşmekten her an korumak zorundasın. "Rabbim Allah'tır" dediğinde nefse, şeytana, dünyaya, insanlara, varlığa, hiçbir şeye karşı taviz vermemen gerekir. Yoksa ebediyen kaybedersin. Allah'a öyle bir kul olmak, âbd olmak; yani sevmek ve âşık olmak gerekir ki nefisten, benlikten, hatta varlıktan eser kalmasın, bizde nefsin itiraz gücü olmasın. Aşkın, imanın, muhabbetin itiraz gücü olur mu hiç! Aşk, aşktır; sadece sever, sevmekten başka bir şey bilmez, yanlış bir şey bilmez, sadece sevmeyi bilir, başka bir şey bilmez. Aşk bu! Allah'a âşık olan birinin bin sene ömrü olsa, bütün çabasını, gayretini sarf etse bir sefer bile; "ya rabbi! Bunu niye böyle yaptın" demez, diyemez.

Mesela; ben böyle bir şey diyemem. Yaşamadığım bir şeyi söyleyemem, böyle bir şey mümkün değildir. Bir an olsun Allah'ı unutamam, böyle bir şey yok; yani ondan başka bir şey var mı ki

[15]Kutub-u Sitte. Bk. Kenzu'l-Ummal, H. No: 576

ben başka bir şey hatırlayayım, onu unutayım! Böyle bir şey yok! Allah bana nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun, ona itiraz etmem. Yeminle söylüyorum; beni alıp ateşin içine koyup yaksalar, o külü de alıp savursalar, en ufak bir şey gönlümden geçmez, "ya rabbi! Bunu niye böyle yaptın" demem, diyemem. Belki o savrulan küllerin her bir zerresi "Allah" der, "seni seviyorum" der, başka da bir şey demez, diyemez. Dedim ya, aşktan başka bir şey yok!

Zahiri olarak feryadımı görüyorsanız ya da benim kızdığımı görüyorsanız bu kızgınlığım benim için değil sizin içindir; çünkü her birinize "böyle yapma, kendine böyle zulmetme, Allah'ın sana verdiği kıymeti, şerefi değeri taşı. Allah seni hilafet tahtına oturtmuş, 'sen benim halifemsin, sen beni temsil ediyorsun, benim aynamsın, benim güzelliğimi üzerinde gösteriyorsun' demiştir. Sen Allah'ın, melekleri sana secde ettirdiği bir varlıksın. Böyle köpek gibi olma" diyorum, söylediğim budur. Yoksa size aslında kızmıyorum sadece; "Bu şerefi taşıyın, böyle nankörlük yapmayın" diye sizin için feryat ediyorum.

Allah'ın sevgisi, kulların sevgisiyle kıyaslanmaz. Kendi üzerimizden rabbimizi anlamak için bunu söylüyorum. Farz edelim ki birini çok seviyor ve ona her türlü ikramda bulunuyoruz. Yaptığımız her ikram ona olan sevgimizin bir sonucu olsun, zaten sevdiklerimize böyle ikram ederiz. Bütün bunlara karşılık o da bizim sevgimizi reddedip; "benim için senin beni sevmen bir mana ifade etmez. Ben seni sevmiyorum" desin, acaba bu durumda gönlümüz nasıl bir hal alır!

İşte, kul bunu rabbine günde bin sefer söylüyor. Kendisini yaratan onu sevmiş öyle yaratmıştır. Kulunu sevip yaratan, varlığından varlık, kendinden hayat veren rabbi onu varlıkta sevgisiyle, rahmetiyle tutup, rızkını veriyor, onu kendine davet edip, kendine çekip; "haydi kulum gel" diyor. O da dönüp; "ben

seni sevmiyorum” diyor. Allah böyle bir kula nasıl bir muamelede bulunsun!

Allah ona; “kulum bak, ben sana ruhumdan nefhetmişim, sen bendensin, senin senden haberin var mı? Melekleri, cinleri sana secde ettirdim, varlığı senin hizmetine, emrine verdim. Her şeyi senin için, seni de kendim için yarattım, sen benim içinsin, beni sevesin, sevgime karşılık veresin diye seni yarattım” diyor; ama o da dönüp; “ben seni sevmiyorum” diyor. Neyi seviyorsun diye sorulduğunda ise; “işte ben bunu seviyorum, onu seviyorum, şunun şöyle şöyle olmasını, bunun böyle böyle olmasını seviyorum” diyor.

Bu durumda Allah ona ne der?

Allah ayet-i kerimede buyurur; **“yanlış yapanlar der ki: Biz böyle yapıyoruz, böyle bir durumda resulüne itiraz ediyoruz, hatta resulüne küfür ediyor, hakaret ediyoruz böyle bir durumda Allah bize ya da bunlara azap etmeli değil mi, diyorlar. (Allah cevap veriyor) söyle onlara, cehennem yetmez mi?”**[16] Cehennem yeter, ayrıca bir muamelede bulunmak gerekmiyor, cehennem onları bekliyor, dedi Allah.

Evet, Allah’ın Hallâk ismini anlatıyorduk. Allah, kulunu her an yeniden yaratır, büyütür, değiştirir, onu kendine çeker. Bunun için ona her türlü yardımı yapar; çünkü Allah, kulundan yanadır. Allah buna kâdirdir.

Allah’ın bir de Kadîr ismi vardır. Kâdir ismi başka, Kadîr ismi başkadır. Allah, kuluna Kadîr ismiyle tecelli etmiştir, kulunu kâdir kılmıştır. **Kadîr;** takdir edebilen, gücü yeten demektir. Allah, kuluna Kadîr ismiyle takdir etme yetkisini vermiş, Kadîr ismiyle ona şeref verip, onu şereflendirmiştir.

[16]Mücâdele /8

Allah kadîrdir; kulunu kâdir kılandır. Allah, kulunu bu yolculuğa, yani aşka yolculuğa, aşkla yolculuğa, aşkta yolculuğa kadîr kılmıştır. Bununla beraber bu yolculuk onun şerefidir. Kul bu yolculukla şeref kazanır, şerefini bulur, rabbini bulur. Allah, kuluna bu gücü vermeseydi ona bunun hesabını sormazdı. Allah bu gücü vermeden ona hesap sorsaydı ona zulmetmiş olurdu. Oysaki Allah sadece sevgisiyle, aşkıyla, rahmetiyle, hayrıyla kuluna muamele eder. Kul ne kadar yanlış yaparsa yapsın, Allah ona mağfiretiyle, affıyla muamele eder. Bu yüzden hiç kimse; “benim gücüm buna yetmez” diyemez.

O zaman Allah, kuluna Kadîr ismiyle tecelli edip, onu kâdir kılmışsa, muktedir kılmışsa, “senin gücün buna yeter, sen bunu yaparsın” demişse kul bu aşk yolculuğunu, vuslat yolculuğunu yapabilir demektir. Bu yüzden kendi kendimizi kandırıp; “yapamadım, edemedim, gücüm yetmedi” diyemeyiz. Dışardaki şeylere gücümüz yetmeyebilir ama kendi gönlümüze gücümüz yeter; çünkü gönlümüzün sahibi biziz. Elimize, vücudumuza, bedenimize gücümüz yeter. Biri birine bir tokat atsa sonra; “elim attı, ben atmadım” derse bu, kabul edilecek bir şey değildir; çünkü elini kullanan odur.

Allah; sana ne verdiğini, fıtratına neyi yazdığını, sana hangi gücü verdiğini, seni neye kâdir kıldığını biliyor. Bu yüzden mazeret gösterip; “ben yapmadım, elim yaptı, ben gitmedim, ayağım oraya gitti, ben düşünmedim, aklım düşündü, ben gönlüme almadım, gönlüm böyle oldu” diyemezsin; çünkü bunu sen yapmışsın, bunların hepsi senin kontrolündedir ve sen bunlara kâdirsin. Bu yüzden “sorumluluğunu taşı” dedi Allah.

Biraz önce söyledim; Allah kural koyup; “söz benden çıkmıştır. Rahmeti zatıma yazdım, bunu böyle yapmaya hüküm verdim, onu değiştirmem” dedi. Allah senin için de hükmünü değiştirmez. Sen de Allah’ın sendeki tecellisini değiştirme. Hükmü; nefsine, dışarıya, şeytana göre değil Allah’a göre ver.

Allah'a göre hüküm verirsen bu yolculuğu yapar, Allah'a âşık olur, aşk olur, Allah'a dost olursun.

Bu nedenle Allah ayet-i kerimede; **"Allah'ın hükmüyle hükmetmeyenler, kâfirlerin ta kendisidir"**[17] buyurur. Herkesin Allah'ın hükmüyle kendine hükmetmesi gerekir. Yani "hüküm sende, emir sende, sana ait olan hüküm sende, sen kendi beden ülkenin melikisin, malikisin. Bununla beraber onun kâdirisin, ona kâdirsin. Takdir senindir, bu takdiri sana vermişim" dedi Allah.

Takdirimiz aşka olsun, aşka yolculuğa olsun, aşk ile aşkla yolculuğa olsun, aşkta yolculuğa olsun. Tercihimiz imana, âbdiyete, Allah'a âşıklığa olsun. Ondan başka bir şey görmeyelim; çünkü hiçbir şey onun dışında değildir. Allah'ın kendisiyle olmadığı hiçbir şey yoktur, kendisinin içinde olmadığı hiçbir muamele yoktur. Bizim işimiz de Allah'ın sevdiği gibi yapmak, bu sevgisini kazanmak, bu yolculuğu yapmaktır. Elbette ki önce bunu Allah'ın emrettiği gibi onun ismiyle, onun ismini, onun ismine okuyarak yapmaktır. Okuyunca anlarsın, okumadan bir şey anlaşılmaz.

Allah hallâktır, nasirdir. Allah kadîrdir; kuluna kudreti verendir, bu kudretiyle, Kadîr ismiyle ona yardım edendir, gücü her şeye yetendir. Allah, kuluna hangi sorumluluğu yüklerse yüklesin kulun gücü bu sorumluluğa yeter. Bu yüzden hiç kimse; "yapamadım, edemedim, gücüm yoktu, kendime hâkim olamadım, deyip kendini kandıramaz" dedim; çünkü böyle söylemek kendini kandırmaktır.

Sonra Allah'ın **"zul celali vel ikram"** ismi gelir. Allah, zul celali vel ikramdır; celal ve ikram sahibidir, Allah'ın celalinde ikramı vardır; yani "kulum, sen bazı şeyleri böyle sıkıntı olarak, musibet olarak, bela olarak görüyorsun ama bunun arkasında ikram vardır" der. Sana zulüm olsun diye değil sen ikrama nail olasın diye bunlar vardır. Zulüm, seni yaratan, seni böylesine

[17]Mâide /44

seven rabbine yakışır mı, bunu ona nasıl yakıştırırsın? Allah, celal ve ikram sahibidir. Onun celali, ikram etmek içindir. Ne zaman bir musibet, sıkıntı, bela, dedikodu, iftira gelse, sorun yaşansa, yokluk gelse bilelim ki bunun arkasında Allah'ın, kuluna bir ikramı vardır.

Peki, Allah'ın ikramı nedir?

İkramı doğru anlamak gerekir. İkram; Allah'ın sevgisidir, Allah'ın, kulunu sevmesidir, kulun da bu sevgiyle rabbini sevmesidir. İşte ikram budur! Başka ikram yok, bu bütün ikramların kaynağıdır. Her ikramın özünde bu sevgi, bu aşk vardır.

Kul bu ikramı nasıl kazanır?

Mesela; günahkâr bir kul, hasta olursa bu hastalığından dolayı rabbine boynunu büker. Kulun nefsi boyun büker, ilahlık taslamaktan vazgeçer. Nefis kendisinin hiçbir şey olmadığını, sonunun geldiğini, öbür tarafa cehenneme doğru gittiğini görür ve boyun büküp secdeye kapanır. Şimdi bu, ikram değil midir? Bundan büyük ikram mı var!

Mesela hastalık sırasında kul; "ya rabbi! Bu sefer ölmezsem namaza başlayacağım" der. Bildiği tek ibadet budur ya, ondan böyle söyler ya da "bu sefer iyi biri olacağım, kimseye zulmetmeyeceğim" der. Bakın, Allah nasıl ikram etti!

Kul, Allah'ın bu ikramıyla rabbine döner, rabbiyle beraber olur ve kendisinin bir tek dostu olduğunu; onun da sadece Allah olduğunu, Allah'tan başka hiç kimsenin onu kurtaramayacağını ve kendisini yaratan rabbinin huzuruna gideceğini anlar. Böyle olunca da kendi gönlünü toparlayıp tövbe eder, rabbine döner, iman eder. Artık iyi bir kul olmak için karar vermiştir. Kulun bu hastalığı musibet gibi görünür; ama arkasında nasıl büyük bir nimet var; çünkü kerim olan Allah, kuluna ikram etmek için celalini ona gösterip ikramını yapmıştır. Demek ki Allah'ın ikramı, saf aşktanmış!

Mesela; kula insanlardan sıkıntı gelirse insandan dost olmadığını, dostun sadece Allah olduğunu görür. Allah, kuluna bunu göstermek ister ama biri körse, görmek istemiyorsa bunu göremez ve; "şu yanlış yaptı, bu yanlış yaptı" der. İyi de Allah'ın burada bir muradının olması gerekmez mi! Aslında gerçek bir bakışla bakarsan o sıkıntıda Allah'ın sana; "kulum bak, nefsinin hali budur, senin dostun benim" dediğini görür, bunu tadarsın. Allah bunu sana öğretir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"eğer insanlardan dost edinseydim Ebubekir'i dost edinirdim"*[18] buyurmuştur. Demek ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in insanlardan dostu yokmuş. Oysaki biz Hz. Ebubekir (r.a.)'i, onun en yakın dostu olarak biliyoruz. Dostluk başka, yol arkadaşlığı başka bir şeydir. Dost bir tek Allah'tır. Diğer dostluklar Allah'tan dolayıdır. Allah'ın dostluğu en önde olmazsa yanlış anlaşılmış olur. Gerçek dost, sadece Allah'tır.

Allah ayet-i kerimede; **"sizin dostunuz Allah'tır."**[19] Başka bir ayet-i kerimede de; **"sizin dostunuz Allah'tır, resulüdür, mü'minlerdir"**[20] buyurur. Resulünün, mü'minlerin dostluğu, Allah'tan dolayıdır ve asıl dost bir tek Allah'tır.

Bir kul, Allah ile olduğunda, Allah onu huzuruna aldığında onun için ne yer, ne gök, ne de insan kalır! Orda İnsanın dostluğu kalmaz, orda hiçbir şey kalmaz. Orda bir şey yok, bir tek Allah vardır, o yeter! İstese de başka tarafa, başka dostluklara bakamaz.

Allah dedikodularla, iftiralarla o dostların senden yüz çevirmesiyle seni kendine döndürüp, "senin dostun benim" der. Bütün sıkıntılar, musibetler, dedikodular, hastalıklar, her şey aşktan tecelli eder; ama biri bunu göremeyince, doğru

[18] Buhari, 62/Fedailu Sahabe 5/Kavlü'n-Nebi lev Küntü Müttehizen Halilen İbn Hacer Feth VII.21: 3656; Müslim, 44/Fedailu Sahabe I/Fedailu Ebi Bekir: 2383; Tirmizi, 50 Menakıb 14/Menakıb Ebu Bekir: 3655
[19] Âl-i İmrân /150
[20] Mâide /55

okuyamayıp, anlamayınca buna “musibet” der. Hatta biri bir sıkıntı, bir musibet yaşadığında onun için; “Allah belasını verdi” der. Böyleleri Allah’tan ters tarafa durar, Allah’a ters düşer, rabbinin söylediğiyle, anlatmak istediğiyle tam ters şeyler söyler, tam iblis gibi konuşur. Böyle biri Allah’a nasıl yakın biri olsun! Böyle biri zaten Allah’tan uzaklaşmıştır. Ben sadece bu ikramlardan bir tanesini söylüyorum, gerisini siz açabildiğiniz kadarıyla açın. Bu, hep böyledir.

Biraz önce kendi halimi söyledim, o hali yaşamasaydım söylemezdim. Yaşamadığı hali söyleyen biri kim olursa olsun yalancıdır, Allah’a ve kendine iftira atar, dolayısıyla o insan değildir.

Özellikle kardeşlerimize başka insanlarla konuşurken “onlara kendi halinizi anlatın, gönlünüzden ne geçiyorsa onu anlatın” diyorum; çünkü Allah sizin üzerinizden insanlara ikram etmeyi dilemişse söylediğinizden değil halinizden, o güzelliğinizden alıp onlara verir. İstediğiniz kadar âlim olun, istediğiniz kadar güzel konuşun, eğer o anlattığınız hal sizde yoksa Allah sizden bir şey alıp onlara vermez, sizden onlara bir şey gitmez; çünkü sizde bir şey yok, konuştuğunuz kelimelerin içi boştur. Anlattıklarınızı kendi gönlünüzdekilerle doldurmadıysanız anlattıklarınız bir işe yaramaz, karşınızdaki bundan istifade etmez.

Bu yüzden konuşurken sizde ne varsa onu söyleyin. Bir şey bilmeniz, âlim olmanız gerekmez. “Ben rabbimi seviyorum” derseniz muhabbeti saçarsınız, bu size yeter. İstediğimiz şey budur. Yoksa kimseye “kelimeleri şair gibi dizin” demiyoruz. Allah ayet-i kerimede şeytana uyan şairler için; **“onların sözü yalandır”**[21] buyurmuştur. Kelimeleri böyle şair gibi dizerseniz Allah’ın ayet-i kerimede buyurduğu gibi yalan söylemiş olursunuz; ama içiniz, gönlünüz hak doluysa, aşk doluysa dünyanın öbür

[21] Şuarâ/223, 224

ucuna da gitseniz orda biri gönlünü size açmışsa o sözleriniz onu sarsar, ona diz çöktürür, onu muhabbete gark eder. Böyle yaparsanız Allah, kelimelerinin içini sizinle doldurur.

“Allah, zul celali vel ikramdır” dedik. Allah’ın celalinde ikram tecelli eder. Bununla beraber bütün isimler “Allah” isminden tecelli eder ki Allah ismi aşktan, muhabbetten, Allah’ın sevgisinin muamelesinden ibarettir. Allah’ın, kuluna yaptığı her muamele böyledir. Bu yüzden bize yapılan her muameleye itiraz edip, şikâyet ettiğimizde rabbimizi kullarına şikâyet etmiş oluruz. Rabbimizi kuluna şikâyet ederken de aslında; “Allah beni sevmiyor, Allah bana böyle yaptı, ben böyle sıkıntı yaşadım” deyip Allah’ı şikâyet etmiş oluruz.

Allah, kuluna; “ben seni seviyorum, sana bu muameleyi, bilesin, anlayasın, kazanasın, bana dönesin, gönlün cennet olsun diye yapıyorum” diyor; ama kul bunun tersini söyleyerek bir de şikâyeti insana yapıyor; yani Allah’ı kullarına şikâyet ediyor. Sonra da; “ben Allah’ı çok seviyorum” diyor. Senin, Allah’ı sevebilmen için önce Allah’ı seven bir kul ile beraber olman, onun gönlünde erimen lazım. Yoksa bunu söyleyemezsin, söylediğin her söz yalan olur.

Sevgiyi bilmek, aşkı bilmek, âşık olmak başka bir şey, aşk olmak başka bir şeydir. Bu nedenle tasavvufta Mürşid-i kâmile tabi olunurken ölçü olarak dört tane ana kural vardır. Bütün tarikatlarda bu böyledir. Bu ölçüler; muhabbet, teslimiyet, hizmet ve edeptir. Bir vuslat yolcusu için bu hiçbir zaman değişmez. Sahabe bu hallerin hepsini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e göstermiştir. Onlar bu yüzden gökteki yıldızlar gibi olmuştur. Bir Mürşid-i kâmile tabi olan da bu dört hali göstermedikçe derviş olmaz, içeri alınmaz, gönle kabul edilmez.

Önce muhabbet gelir; yani derviş önce mürşidini sevecek, hatta herkesten çok sevmelidir. Derviş, mürşidine sahabenin

söylediği gibi; “anam babam sana feda olsun” demedikçe bu sevgisi kabul edilmez; çünkü bu sevgisi sevgi olmaz. Bunu söylemeyen biri hâlâ kendini seviyor, kendisi için seviyor, dolayısıyla mürşidini sevmiyordur.

Sonra teslimiyet gelir; derviş, mürşidini severse ona güvenir, sevdiğine güvenir, mürşidinin sevgisine güvenir. Derviş, mürşidini tanımıştır. Onu tanıdığından dolayı onu sevip, ona güvenir, güvendiği için ona teslim olur. Bu yüzden “mürşidim ne dediyse o” der. Bu da teslimiyettir.

Sonra edep gelir; bir, zahiri edep, bir de gönül edebi vardır. Derviş bu edebiyle mürşidine itiraz etmez, herhangi bir şekilde sesini ona yükseltmez, onun önüne geçmez, ona itiraz etmez ve “bence” demez.

Daha sonra hizmet gelir. Derviş hizmeti kendine yapar. Yaptığı hizmeti her nereye, kime yaparsa yapsın bu hizmeti ona aşk ve muhabbet olarak geri gelir. Mürşidin ona gösterdiği iş her ne olursa olsun o fark etmez, derviş kime yardım ederse etsin o fark etmez, bu onda aşk ve muhabbete dönüşür. Derviş budur, dervişlik budur!

Biri derviş olmayınca zaten yola girmiş, yolu yürümüş olmaz. Bu yüzden önce derviş olmak, sonra yola girip, bu yolculuğu yaparak kazanmak gerekir. Yoksa “ben de bir şey yok, yaptığım halde olmuyor, iki gün yapıyorum, beş gün yapamıyorum; ama bir türlü muhabbet gelmiyor” dersen sen daha Allah’ın dostluğunu tercih edememişsin, rabbini seçememişsin demektir. Sen rabbini seçmemişsin ki rabbin seni seçsin! Sen rabbini seçersen rabbin de seni seçer. Rabbini tercih edememişsin, hedefini belirleyememiş, benim hedefim; “Allah’ın rızasıdır, dostluğudur, yakınlığıdır” diyememişsin. Senin hedefin dünyadır, nefsindir, nefsinin arzuları, istekleridir, benliğindir, kibrindir. Bu halinle Allah’a dostluğa nasıl layık olursun!

Allah zul celali vel ikramdır. Her sıkıntının, musibetin, belanın, dedikodunun, iftiranın, yokluğun, hastalığın, korkunun, endişenin; bu korku ve endişe her ne olursa olsun, hepsinin Allah'ın Celal isminden tecelli ettiğini, bununla beraber Allah'ın, kuluna ikram etmeyi dilediğini anlamadıkça hayatı anlamış olmayız. Bunların hepsi onun sevgisinin, aşkının sonucudur, kuluna olan sevgisinin tecellisidir. Allah, kuluna ikram etmeyi, ondaki benliği almayı, daha doğrusu onun benliğini, nefsini, varlığını yok edip ona tecelli etmeyi diler; kullar şikâyet etsin diye değil! Niye bu kadar şikâyet ediyoruz, Allah bize azap mı ediyor!

Aynı zamanda sorayım; şikâyet etmeyen var mıdır, siz hiç şikâyet etmeyen kul gördünüz mü ya da kaç tane gördünüz?

İnsanlar şikâyet edecek hiçbir şeyi olmasa bile; "durumlar kötüdür, memleket kötüdür, insanlar kötü olmuş, dünya kötü olmuş, zaten işler kötü gidiyor" der ya da hiçbir şey olmasa bile "her şey çok pahalıdır" der. "Kötü" diyecek bir kere; çünkü kötü demeye alışmış! Şeytan ona; "senin kötü bir şey bulman lazım" deyip bunu ona söyletir. Oysaki sen bu halinle şükredemezsin, rabbinin tecellisine nazar edemezsin! Böyle bir kul her şey yerli yerinde olsa bile bir sıkıntı, bir kötülük görüp, o şeye "kötü" der. Böyle bir kul, manevi olarak hastadır, nankördür, dolayısıyla rabbinden yüz çevirmiş, rabbini, rabbinin tecellisini, muamelesini, rabbinin Celal isminin tecellisinin arkasındaki ikramını görmez, görmek istemez. Şeytan ona; "oraya bakma, bakamazsın, ben sana ne gösterdimse onu gör" der.

Mesela; böyle birinin ayağı ağrısa "ayağım ağrıyor" deyip feryat eder. Senin yüz tane organın var, bırak bir tane organın da ağrısın. Bir organın ağrısa ne olacak yani! Ağrısın, şükret, hamd et, o ağrıyı gör "iyi ki diğerleri ağrımıyor" de. Ya hepsi ağrısaydı ne olurdu! Sadece ağrıyan o ayağını görme!

Bir örnek vereyim; dışarıda bir evin yandığını görürsek hep beraber o yangını söndürmek için yardım etmeye gideriz, değil mi! Ya da komşumuzun evi yansa itfaiye gelmeden önce onu söndürmek için elimizden geleni yaparız. İlk önce içeride biri varsa onu dışarı çıkarırız, uyuyorsa onu uyandırırız. Onu uyandırırken de bağırırız; çünkü bağırmasak uyanmaz, mecburen bağırmak zorunda kalırız. Yoksa bu yangın devam ederse içeride yanar. Hatta imkânımız varsa içeri girip onu ayağından, kolundan tutup çekerek dışarıya çıkarırız. Biz böyle yaparken adam; "niye beni uyandırıyorsun" deyip bize kızabilir; çünkü onun bu yangından haberi yoktur.

Aynen bunun gibi dünya da yanıyor ve biz de dünyanın içindeyiz. Feryadımız da bunun içindir; "dünya yanıyor, uyanın" diyoruz. Bu yüzden böyle bağırıyoruz. Peki, bu yangın nerede? -Bu yangın içimizde, gönlümüzde, nefsimizdedir. Biz "yanıyoruz, bunu söndürelim" diyoruz. Bu yüzden böyle feryat ediyoruz, yoksa size kızdığımızı zannetmeyin. Uyanalım, bu yangını söndürelim, yoksa yanacağız, yoksa bu ateşimizi öbür tarafa götüreceğiz. Herkes ateşini beraber götürüyordu ya, bu halimizle gidersek ateşimizi beraberimizde götüreceğiz. Bu ateşi söndürelim.

Bu ateş; Allah'a itiraz etme ateşidir, rabbini görmeme ateşidir, rabbinin kendisine olan sevgisini, muamelesini görmeme ateşidir, gaflet ateşidir, bununla beraber rabbine isyan ateşidir, itiraz ateşidir. Bu ateşi burada aşkla söndürmemiz gerekir; çünkü bu ateş başka türlü sönmez, bu ateş, su ile sönecek bir ateş değildir. Bu ateşi bir tek aşk söndürür, bir tek iman söndürür. İmanın ateşi, imanın harareti bu ateşi söndürür, ona "dur" diyebilir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"mü'minler*

cehennemden geçerken, cehennem diyecek ki: Çabuk geç, imanının nuru beni söndürüyor"[22] buyurur.

Cehennem burada, ateş buradadır. Bununla beraber bunu söndürecek olan da imandır. Bunun için bu kadar feryat edip; "aşkı, imanı kazanalım" diyoruz.

Bir şeyleri anlatırken sonsuz bir deryadan bir damla misali anlatmaya çalışıyoruz. Her birimiz gönlümüzü açıp, anlamaya çalıştığımızda, tefekkür ettiğimizde bu bize açılır. Ben, gönlüme gelenlerin binde birini bile söyleyemiyorum; çünkü böyle bir imkânım yok. Sadece anlaşılması gerektiği kadarıyla böyle kenarından, köşesinden söyleme çalışıyorum. Benim söylediklerim bu kadar değildir, bu söylediklerimi alıp, üzerinde tefekkür ederek anlamaya çalışırsanız asıl o zaman anlamış olursunuz. Yoksa söylediklerim bunların anlaşılması için yeterli değildir.

Allah bizi gönül ehli olanlardan eylesin. Gönlünü, gönlündekini, Allah'ın kendisine nefhettiği ruhu anlayanlardan eylesin. Allah bizi basiret sahibi, feraset sahibi olanlardan eylesin. Allah bizi Allah'ın "bak" dediği, "gör" dediği, "anla" dediği yerden bakanlardan, görenlerden, anlayanlardan eylesin. Allah bizi kendisiyle bakıp, Allah'ın vahyiyle, ayetleriyle, nuruyla bakıp görenlerden, anlayanlardan eylesin inşallah! Allah bizi iblisin, şeytanın nazarıyla nazar edenlerden, şeytanın "gör" dediği yerden görenlerden, şeytanın konuştuğu gibi konuşanlardan, şeytanın sevdiği gibi konuşan, yapanlardan eylemesin. Allah bizi Allah'ın sevdiği gibi konuşanlardan, düşünenlerden, yapanlardan eylesin. Allah bizi kendisini sevenlerden eylesin. Allah bizi aşka yolculuğu yapanlardan, aşk ile aşka yolculuğu yapanlardan

---

[22] Bu hadisi Taberani (el-Kebir) rivayet etmiştir; (bk. Kenzu'l-Ummal, h. no: 39029). Câmiü's-sağîr

eylesin. Allah bizi aşkta yolculuğu yapanlardan, semah edenlerden, aşk olanlardan eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 11

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

İmanı, aşkı ve muhabbeti anlatıyorduk. Fuzuli bir beytinde; *"aşk imiş her ne varsa âlemde, meğer gerisi kîl-u kal imiş."* Yani laftan ibaretmiş, demiştir.

Aşkı anlatırken her şeyi, hem dünyayı, hem ahireti, hem insanı, hem onu yaratan rabbimizi, bununla beraber Allah'ın insan ve varlık üzerindeki muradını anlatıyoruz.

En son; "aşkı, aşkın sahibinden öğrenmek lazım, aşkı Allah'tan öğrenmek lazım" dedik. Daha doğrusu Allah'ın sevgisini, muhabbetini, aşkını anlamak lazım, dedik. Bununla beraber Allah'ın muhabbetini, sevgisini, aşkını anlamaya çalışırken tamamıyla anladığımızı zannetmeyelim; çünkü onu kendi üzerimizden ancak sonsuz bir deryadan bir damla misali anlayabiliriz. Yoksa yaratılmış bir mahlûk ne rabbini, ne de rabbinin aşkını anlayamaz, idrak edemez. Sadece kendisine ne kadar tecelli etmişse onun üzerinden kıyasla anlayabilir. Yani kendi üzerinden sonsuz bir deryadan bir damla misali anlayabilir.

Bazı şeyleri ne kadar tekrar tekrar söyleyip anlatsak da aslında yeteri kadar anlaşılmadığını görüyoruz. Allah'ın isimlerini, El Esmau'l Husna'yı anlattığımızda "herhalde anlaşılmıştır" diye düşünürken aslında anlattıklarımızın anlaşılmadığını gördük. Elbette ki anlayanlar anlamıştır; ama bunun en basit olan tarafı anlaşılmayınca "herhalde bir yerde eksik bıraktık" diye de düşünüyoruz.

Allah ayet-i kerimede; **“El Esmau’l Husna Allah’a aittir”**[1] buyurur. En güzel isimler ona aittir. Bu isimleri böyle tek tek anlatırken bazen isimler sanki farklı farklı şeylermiş gibi ya da Allah’tan başka bir şeymiş gibi anlaşılıyor veya bazıları öyle anlıyor. Anlaşılması için bir örnek vereyim o zaman tam olarak anlaşılır inşallah. Anlattıklarımız, işin en basit olan tarafı, hatta izaha gerek olmayan tarafıdır diye düşündüğümüz taraftır.

Bütün isimler Allah’a aittir. Aynı şekilde Allah bu isimleri ile kuluna tecelli etmiştir. Kul, rabbini isimleri ile düşündüğünde neyi düşünmelidir?

Mesela; kendimizi düşünelim. Görüyor, işitiyor, biliyor, bununla beraber rahmet ediyor, ikram ediyor, affediyoruz. Allah’ın bütün isimleri böyle üzerimizde mevcuttur. Bu isimler bizden ayrı bir şey değildir; yani bu isimler bizim isimlerimiz, sıfatımız, özelliklerimizdir, yoksa başka bir şey değildir. “Allah” derken de isimlerini böyle anlamamız gerekir. Böyle anladığımızda; “Allah bu ismiyle bana muamele etti” dediğimizde ondaki o sıfatın böyle tecelli ettiğini anlamamız; yani esmayı Allah’tan bağımsız olarak görmememiz gerekir. Allah’a ait isimler ondaki özelliktir; yani Allah esmasını anlatırken bizlere; “ben böyleyim” demiştir. Bununla beraber insana da böyle tecelli etmiştir.

En son Allah’ın Zul Celali Vel İkram ismini anlamaya çalışmıştık. Onu birazdan daha geniş bir biçimde izah edeceğim inşallah. Allah’ın bu isminden sonra Allah’ın Fatır ismi gelir.

Allah Fatır’dır; fıtrat sahibi demektir. Bununla beraber Allah bütün varlığı bir fıtrat üzere yaratmıştır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **Fâtırıs semâvâti vel ard:**[2] “O, gökleri ve yeri bir fıtrat üzere yaratmıştır” buyurur. Allah, göklerde ve yerde her ne

[1]Araf /180
[2]Fatır /1

varsa bir fıtrat üzere yaratmış, her şeye fıtratını vermiştir. Başka bir ayet-i kerimede; **Fataran nâs:**[3] "İnsanlar bir fıtrat üzeredir" buyrulur. Bununla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de; *"Allah, insanı kendi fıtratı üzerine yarattı"* buyurmuştur. Kendi fıtratı üzere yarattı hadisi; Allah, esması ile tecelli etti anlamına gelir.

Allah fıtrat sahibidir, Allah fatırdır. Allah'ın fıtratı; onun El Esmau'l Husna'sı, onun güzelliğidir. "Allah" dediğimizde, "El Esmau'l Husna" dediğimizde böyle anlamamız gerekir.

Allah bize bir ismiyle muamele ettiğinde bu muameleyi yapan Allah'tır. Bu ismi Allah'tan bağımsız olarak görmememiz gerekir. Allah bize ismiyle muamele ederken zatıyla muamele eder; çünkü isminin arkasında zatı vardır. Dolayısıyla kul her anda Allah'ın hem isimlerinin hem zatının tecellisiyle muhataptır. Allah bize muamele ederken bu böyledir. Yoksa bize sadece esmasıyla muamele etmiş değildir.

Mesela; birine rahmet ettiğimizde Allah'ın Rahim ismiyle ona muamele etmiş oluruz; ama ona muameleyi yapan biziz. O anda bizim gönlümüzdeki rahmet harekete geçtiğinden dolayı biz de ona öyle muamelede bulunuruz. Bu nedenle Allah'ın isimlerini de Allah ile beraber bilip, böyle iman etmemiz, böyle anlamamız gerekir. Yoksa bu isimler, Allah'tan, onun zatından bağımsız değildir.

Daha önce "Allah'ın zati tecellisi aşktır" demiştik. Bütün isimler aşktan tecelli eder. İnsan da böyledir. Peki, Allah'ın insanı kendi fıtratı üzere yaratışını nasıl anlamak gerekir?

Allah ayet-i kerimede; **Nefahtu fîhi min rûhî:**[4] "Ona (Âdem'e, insana) ruhumdan nefhettim" buyurur. İşte bu, Allah'ın fıtratıdır. Bu; Allah bütün özelliklerinden insana verdiği anlamına

[3]Rum /30
[4]Hicr /29

gelir. Dikkat edilirse Allah; “nuruyla, isimleriyle tecelli etti” demedi; “ruhundan tecelli etti” buyurdu. Bu durumda insan, Allah’ın zati tecellisini, isimlerinin tecellisini taşır. Bunu böyle anlamazsak rabbimize olan yakınlığımızı, neden yeryüzünde ona halife ve ayna olduğumuzu, nasıl ayna olacağımızı, Allah’ın muradının üzerimizde nasıl gerçekleşeceğini anlayamayız. Bununla beraber aşkı ve muhabbeti de anlayamayız.

Evet, aşktan öteye yol yok, aşktan başka yol yok, dedik. Aşkı, sahibinden öğreniyoruz. Allah’ın; kullarını, varlığı, mahlûkatı nasıl sevdiğini, bütün varlık üzerinden, mahlûkat üzerinden, özellikle en önde insan üzerinden kendini nasıl sevdiğini, anlayacağız, anlamamız gerekir. Yoksa “Allah” demiş olmayız, “o, benim rabbimdir” demiş olmayız.

Allah, **zul celali vel ikramdır;** celal ve ikram sahibidir. Allah ikram etmek için celali ile tecelli eder. Allah’ın “celal” diye bir ismi yoktur. Celal, Allah’ın sıfatıdır. Allah kendini böyle vasıflandırmıştır; yani bu onun vasfıdır.

Allah’ın bir celali, bir de cemali vardır. İkisi birbirinin tersi gibi görünür; ama ikisi de aşktan, muhabbetten tecelli eder. Cemal sıfatı tecelli ettiğinde ikram olur, Celal sıfatı tecelli ettiğinde ise kul onu musibet, bela, dedikodu ve iftira; tek kelime ile sıkıntı olarak anlar. Hâlbuki ona öyle gelir.

Allah’ın, celaliyle beraber bir ikramı vardır; yani Allah ikram etmek için celaliyle tecelli eder. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“celal ve ikram sahibi”**[5] buyurur; yani Allah, kulunu sever, ona ikram etmeyi diler. Bununla beraber kulun bu ikramı alabilmesi için Celal sıfatının tecelli etmesi gerekir. Yoksa kul bunu anlayamaz, alamaz, bununla beraber âbdiyetini de gösteremez.

[5]Rahmân /27,78

Allah'ın Celal sıfatı tecelli etmezse kulun böyle bir imkânı olmaz. Kulun, sevgisini ispatlamaya çalışırken, daha doğrusu Allah'ın sevgisini kazanmaya çalışırken; "ben senin kulunum, sen de benim rabbimsin, ben seni seviyorum, seni sevdiğim için sana boyun büküyor, bu sıkıntıyı yutuyor, teslim oluyorum. Sen beni temizlemeyi dilemişsin, beni kendine çekiyorsun. Seni seviyorum, senin bu muamelen bana ağır gelse de, nefsime ağır gelse de, ne kadar ağır gelirse gelsin ben seni sevdiğim için bu muameleni de seviyorum. Senin beni sevmeni seviyorum. Bu yüzden senin Celal sıfatının tecellisini seviyorum" demesi gerekir ki kazanabilsin.

Demek ki sıkıntı, musibet, bela, dedikodu, hastalık, iftira her ne olursa olsun her biri Allah'ın, kuluna; "kulum ben seni seviyorum, haydi sen de bana; 'ben de seni seviyorum' de, haydi kendi nefsinden kurtul, haydi nefsini temizle, tezkiye et, haydi şu kibrinden kurtul, haydi rabbine boyun bük" demesidir. Ama hayatı Allah ile beraber anlamazsak, daha doğrusu rabbimizi tanımaz, anlamazsak bu durumda bunu anlamamız da mümkün olmaz. Dolayısıyla musibet esnasında feryat eder, sıkıntı duyarız. Musibetin arkasındaki ikramı görmediğimiz için Allah'ın celalini görür, ikramını görmeyiz.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah zul celali vel ikramdır (celal ve ikram sahibidir)"**[6] buyurur; yani ikram etmek için celali tecelli eder, her tecellide de kuluna "seni seviyorum" der. Allah bunu öncelikle tabi ki en öndekilere; yani nebilerine, resullerine söyler. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Allah musibetin, belanın en büyüğünü bana, peygamberlere, sonra bize yakın olanlara verir"* [7] buyurmuştur.

---

[6]Rahmân /27, 78
[7]Münâvi, Feyzü'l Kadir, 1: 519; el Müstedrek, 3/343; müsned, 1/172; Sünenu İbn-i Mâce, II /1321, 1331, 1335

Peki, musibetin, belanın, dedikodunun, iftiranın en büyüğünün peygamberlere gelmesinin sebebi nedir?

İman etsinler, saf iman olsunlar, sadece Allah'a âbd olsunlar, âbdliklerini ortaya koyup, kendi üzerlerinden şahitlik ettirsinler, insanlar da peygamberlere bakıp kulu görsün ve Allah'a âbd olurken ki her durum karşısında bir kulun nasıl; "ya rabbi! Seni seviyorum, ben senin âbdinim" dediğini görsün, kulluklarını halleriyle, sözleriyle, tavırlarıyla ortaya koysunlar diye sıkıntının en büyüğü nebilere ve resullere gelir. Bir de insanlar böyle bir kulu görecek ki o kul kendilerine örnek olsun ve insanlar; "demek ki böyle yapılması gerekir, böyle de yapılabiliyormuş" desinler diye sıkıntının en büyüğü nebilere ve resullere gelir.

Yoksa insanlar türlü türlü sıkıntılar içinde kulluğun yapılmasına; "zor, imkânsız" der; ama bunun için kulun önce Allah'a iman edip onu kabullenmesi gerekir. Kul, Allah'ı tanımadan imtihanı, hayatı, Allah'ın muradını, Allah'ın kendisinden ne istediğini anlamaz, daha doğrusu Allah'ın aşkını anlamaz. Allah'ın, kuluna olan aşkını, muhabbetini, sevgisini anlamadığı için muamelesini de anlamaz, anlayamaz.

Yirmi seneden fazladır hep Allah'ı anlatıyorum, başka bir şey anlatmıyorum. Hatta bu konuda bizi eleştirip; "sadece Allah'ı anlatıyor, biraz da insanı, insanlar arasındaki muameleyi, ilişkiyi anlatsa olmaz mı" diyenler bile oldu. Zaten sen Allah'ı anlattın mı beraberinde insanı da anlatmış olursun. Ben Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan insanı anlatıyorum. Allah'ı anlatıyorum ki halife olan insan; Allah'a nasıl halife olunur, ona nasıl ayna olunur onu öğrensin, dolayısıyla bütün varlığa, mahlûkata, insana, her şeye nasıl muamele edeceğini anlasın. İşte bizi eleştirenler bunu anlamadığı için eleştirir.

Bizim işimiz başkalarını, başka şeyleri anlatmak değildir; çünkü övülmeye layık olan, hamda layık olan sadece Allah'tır.

Allah’ı över gibi başkalarını övsek bu, Allah’a şirk olur. Başkalarını anlatırsak bu yine Allah’a şirk olur; çünkü birini anlatırken onu övmüş oluruz. Bu yüzden peygamberi bile övmenin, sevmenin bir sınırı vardır. Allah için, Allah’tan dolayı diyoruz.

Allah’ı anlatmak öyle kolay, öyle basit bir şey değildir. Samimi söylüyorum; şimdiye kadar Allah’ı böyle anlatan kaç kişi gördünüz, kaç kişinin kitabını okudunuz da ondan Allah’ı öğrendiniz, tanıdınız!

Allah’ı anlatan birinin mutlaka Allah’ı tanıması, daha doğrusu Allah’ın kendini ona tanıtmış olması gerekir; çünkü Allah’ı anlatıyor, bu başka bir şey değildir. Biri herhangi bir şeyi anlattığında yanlış yaparsa bir şey olmaz. “Bilmedim, anlamadım, burayı böyle yanlış anladım” deyip mazeret gösterebilir; çünkü yaratılmış bir şeyi veya bir emri anlatıyor. Hatta bir emirden içtihat edilip farklı bir görüş de ortaya çıkarabilir. Bu başka bir şey, Allah’ı anlatmak ise başka bir şeydir. Kendi putunu anlatanlar hariç, onlar zaten kendi putlarını anlatır.

Bu yüzden; “Allah’ı, onun kendini tanıttığı gibi tanımak, anlamak gerekir” diyoruz. Bu bir iman meselesi olduğu için yanlış bir kelime dahi söylenmemelidir. Bu iman meselesidir, başka bir şeye benzemez. Bu yüzden biri Allah hakkında yanlış bir kelime söylerse hiç kimse onu kurtaramaz. Bundan dolayı Allah ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; **“o, Allah’ın resulü, Allah hakkında Allah’ın söylemediği bir sözü uydurup onu Allah’a isnad etseydi. Elbette onu kuvvetle yakalar, onun can damarını koparırdık”**[8] buyurur. “Resul öyle yapamaz” dedi Allah. Söyledim; kendi putunu anlatanlar hariç, hiçbir mü’min böyle yapamaz.

[8] Hâkka /44-46

Yaratılışın gayesi; rabbimizi bilmek, tanımak, ona iman edip, âbd olmak, dolayısıyla ona âşık olmaktır. İmtihan; âşıklığı ispatlamaktır. Rabbimizi tanırsak ona âşık olma ve sevme imkânımız, dolayısıyla hayatı doğru anlama imkânımız olur.

Baktığımızda Allah'ın ikram etmek için celali ile tecelli ettiğini; yani önce kuluna ikram etmeyi dileyip sonra celaliyle tecelli ettiğini görürüz. Peki, Allah, kuluna neyi ikram etmeyi dilemiştir? -Sevmeyi, sevilmeyi; yani imanı ikram etmeyi dilemiştir.

"Bütün ameller imanı kemale erdirmek içindir" diyoruz. Kul biraz daha iman etsin, biraz daha sevsin, sevgiye biraz daha layık olsun, Allah'ın sevgisine biraz daha yaklaşsın diye Allah celali ile tecelli eder. Allah, kuluna sıkıntıyı, belayı, musibeti, hastalığı, dedikoduyu, iftirayı verince "kulum gel, bana yaklaş" demiş olur.

Biri "falanca şöyle yaptı, filanca böyle yaptı, böyle böyle sıkıntılarım var" deyip feryat ederse işi hiç anlamamış, Allah ile hiçbir bağı yok, "rabbim Allah'tır" diyememiştir. Bu kişi; "şu yaptı, bu yaptı" dediğinde onların her birini de Allah'a şirk koşar, hatta bunu günde yüz defa, bin defa da yapar. Sormak lazım; "doğrudur, bunlar böyle oldu, şu şöyle yaptı. Peki, Allah ne yapıyor? Yani senin iman ettiğin Allah senin işine, insanların işlerine müdahalede bulunmuyor mu? Sen de Yahudiler, Hristiyanlar gibi mi iman etmişsin! Sen Müslüman değil misin! Allah imanı böyle mi anlattı, kendini böyle mi anlattı!"

Allah ayet-i kerimede; **"o, her anda bir şe'endedir (her anda her şeyi yapandır)"**[9] **"o, hallâktır"**[10] **"o, fââldir"**[11] **"nerde olursan ol o seninle beraberdir"**[12] **"ne yana dönersen dön**

[9]Rahmân /29
[10]Hicr /86, Yâsîn /81
[11]Burûc /16
[12]Hadîd /4

Allah'ın vechi ordadır"[13] buyurdu. Yani muameleyi sana yapan, seni kendine çeken Allah'tır, dedi. Bunu Allah söylüyor.

Allah başka bir ayet-i kerimede; **"ey iman edenler, ey iman ettiğini iddia edenler! İman edin"** buyurur. Neye iman edin? **"Allah'a, resullerine, resulüne indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaplara iman edin."**[14] Allah imana davet ediyor. "Ben iman ettim" demekle iman etmiş olmazsın; çünkü iman bu değildir. Sen; "ben iman ettim" dediysen Allah seni kabul etmiş ve İslam dairesinin içine girmişsin demektir. Bundan sonra Allah sana; "haydi gel, gel ve yaklaş" der.

Kul, Allah'ın emrettiği gibi, istediği gibi, sevdiği gibi iman ederse; elini kaldırıp "ya rabbi! Sana teslim oldum" diyerek Allah'a teslim olur ve muamele ne olursa olsun her muamele karşısında; "ya rabbi! Seni seviyorum" der. Çünkü Allah'ın, kuluna yaptığı her muamele aslında kuluna; "kulum ben seni seviyorum, haydi gel, yaklaş" demesidir. Kul, iman edip kul olmayı kabul etmişse Allah'a "ben de seni seviyorum" demelidir.

Bu durumda kulun ne yapması gerekir?

Allah ayet-i kerimede; **"Allah ölümü ve hayatı yarattı ki hanginiz daha güzel yaparsınız diye"**[15] buyurur. Yani "hayatı yaşarken ölüme hazırlan, kazandıklarınla geleceksin, bu yüzden güzel yap" dedi Allah. Kula düşen de güzel yapmaktır. Güzel yapmak; Allah'ın sevdiği gibi yapmaktır.

Ellezîne izâ esâbethum musîbetun, kâlû innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn:[16] "Onlara bir musibet geldiğinde; 'Biz Allah'a aidiz (ondan geldik), dönüşümüz de onadır' derler." **İnnâ lillâh,** Allah'tan geldik, Allah'a aidiz, Allah içiniz demektir; yani "ben

[13]Bakara /115
[14]Nisa /136
[15]Mülk /2
[16]Bakara /156

Allah'ın kuluyum, Allah içinim, Allah'a âşığım, Allah da bana âşıklığını, kulluğunu, âbdliğini göster demiştir, ben de ona aidim, onun âşığıyım, ona olan âşıklığımı göstereceğim" demektir.

Neden?

"Çünkü dönüşüm Allah'adır, ben ona gidiyorum. En son zaten ona gideceğim; ama ben ona şimdiden gidiyorum, döndüm rabbime ve ona gidiyorum. Ondan geldim, tekrar ona gidiyorum." Başka bir şey yok! Mü'minler her musibet karşısında böyle söyler, dedi Allah. Mü'minse böyle söyleyecek. Yani mü'minse; "Allah'tan geldim, dönüşüm onadır, ona gidiyorum. Senden dönmedim ya rabbi! Sana geliyorum" demelidir. Musibet her ne olursa olsun, bela her ne olursa olsun, sorun ve sıkıntı her ne olursa olsun kul bunu böyle söylerse bir adım daha ileri atıp; "seni seviyorum" diyerek Allah'a biraz daha yaklaşır.

Yoksa ayetleri okuyup ya da dinleyip, anlamadan anlamış gibi yapıp "tamam ben anladım" deriz veya "bu ayet bizim için değil herhalde başka bir şey anlatıyor" deyip anlamadan o ayeti reddederiz. Kıyamet günü Allah bize; **"ayetlerimi dinlemeden, anlamadan üzerinde düşünüp tefekkür etmeden, akletmeden, onu inkâr ettiniz öyle mi? Eğer değilse bu yaptığınız neydi"**[17] diye hesap sorar. Allah Kıyamet günü böyle yapanlara böyle söyleyecek, dedi. "Dinlemeden, anlamadan onu yok saydınız, inkâr edip örttünüz. Eğer bu böyle değilse yaptığınız neydi, söyleyin bakayım" dedi Allah. Zaten öyle yapıyoruz; dinlemeden, anlamadan "bu gereksizdir" diyoruz. Bakın, böyle söylemekle o ayeti yok saydık, üzerini örttük, üstünü kapattık.

Söyledim; hayat bir yolculuktur. Bu yolculuk; aşka yolculuk, aşkla yolculuk, aşkta yolculuktur. Başka da bir şey değildir! Allah, hangi ayeti okursan oku seni aşka, aşkı kazanmaya davet eder. Her neyi söylediyse; "ben bunu böyle seviyorum, sen de beni

[17]Neml /84

seviyor musun? Senin için lazım olan budur, bunu böyle gör, böyle anla, bu durumda bir de böyle yap" demiş olur. Başka bir şey yok! Allah her defasında kuluna; "senin için hayır budur, senin için güzel budur. Şurası yanlıştır, şurası sınırdır, bu sınırı geçme" der.

Bu yüzden; "Kur'an aşk kitabıdır, aşka davet kitabıdır, maşuka davet kitabıdır, bununla beraber hesap kitabıdır" dedim. Bu durumda; aşkını ispatladın mı ispatlamadın mı, Allah'ın o aşka davetine icabet ettin mi etmedin mi, Allah'ın sevgisine karşılık verdin mi vermedin mi, buna karşılık "ben de seni seviyorum" dedin mi demedin mi, diye kendine bakman gerekir.

Evet, Zul celali vel ikram ismi; ikram etmek için celali ile tecelli eden, muameleyi yapan demektir. Belki bu bizim en büyük iman sorunumuzdur, daha doğrusu bütün ümmetin, insanlığın iman sorunudur.

Allah ayet-i kerimede; **"şeytan, insana; 'küfret' der. O da küfredince; 'ben senden uzağım, muhakkak ki ben âlemlerin rabbinden korkarım' der"**[18] buyurur. Allah, iblisin bize yapacağı hileyi öğretiyor; yani "kulum bak, İblis sana 'küfret, hakikati ört, görmezden gel, yok say' der. Sen sakın böyle yapmayasın" buyurur.

Hakikat nedir?

Hak Allah'tır, hakikat; Allah'ın kelamıdır. Allah söylüyor. Mülk Allah'ındır, Allah, kulu kazansın diye onu imtihana tabi tutar; ama kul isyan eder. Kullar birbirlerine isyan eder. Kullar birbirlerine isyan ederken aslında birbirlerine isyan etmezler; Allah'a olan isyanları insanlar üzerinden dışarıya çıkar. Allah'a isyan, itiraz etmemesi gerektiğini bilir ve; "ben insana itiraz ettim, insan yanlış yapıyor" der. Peki, bu insan, Allah'ın kulu değil midir! Allah müsaade etmese bu insan böyle yapabilir mi! Allah; **"bu bir**

[18]Haşr /16

imtihandır"[19] demedi mi! Evet, Allah; "bu, imanı kazanma imtihanıdır" dedi.

Yani Allah'ın resulü senin için yeterli bir örnek değil midir? Neden böyle peygamberlik taslıyorsun! "Peygamber bilmiyor, ben biliyorum, bence, bana göre" diyorsun! Allah'ın önüne koyduğu örneği niye örnek alıp gerekeni yaparak kulluğunu yapmıyorsun! Hiçbir peygamber insanların kendisine yaptıklarından dolayı itiraz etti mi, "bu insanlar niye böyle yapıyor" dedi mi? -Hayır, demedi; çünkü onlar hayatın bir imtihan olduğunu biliyorlardı. Onlar biliyor da biz bilmiyor muyuz? Duymuşuz; ama işimize gelmiyor. Zaten sorun da burdadır.

Söyledim; bilmek, okumak başka, iman etmek başka, bilgimizin imana dönüşmesi başka bir şeydir. Bunu tatmak gerekir; çünkü tadılmadan iman olmaz. Bilgi ne zaman imana dönüşürse, ayetler bilgiden öte gönle inip imana dönüşürse bu tadılır.

Allah ayet-i kerimede; **"nerede olursanız olun Allah'ın huzurunda olduğunuzu unutmayın"**[20] buyurur. Unutuyor muyuz? -Unutuyoruz. O halde bu ayet bizde imana dönüşmemiştir. Bilgi var; ama ayet imana dönüşmemiştir. Aynı şekilde; **"ne yana dönersen dön, Allah'ın vechi ordadır"**[21] başka bir ayette ise **"Allah size şah damarınızdan daha yakındır"**[22] buyurur. Bu ayetler de bizde imana dönüşmemiştir. Allah; **"ona (insana) ruhumdan nefhettiğim zaman"**[23] buyurmuştur; ama biz ruhu tatmıyoruz. Çünkü bu ayet bizde imana dönüşmemiştir; sadece bilgisi mevcuttur ve bilgi de iman değildir.

---

[19]Mülk /2
[20]Sebe /46
[21]Bakara /115
[22]Kaf /16
[23]Sâd /72, Hicr /29

Allah zul celali vel ikramdır.

Allah'ın isimlerini anlatıyoruz, anlattığımız bu isimlerin bizde imana dönüşmesi gerekir. İmana dönüşünce aşk olur, muhabbet olur, Allah'a âşıklığı bütün şiddetiyle tadar, "rabbimiz Allah'tır" deriz, başka bir şey de diyemeyiz. Yoksa bir avuç toprağa minnet ederiz.

Demek ki insanlığın sorunu, bizim kendi sorunumuz, aile sorunumuz, memleket sorunu, sorun her ne olursa olsun, asıl sorun; Allah'a, Allah'ın vahyine, resulüne iman etmeme sorunudur. Başka da hiçbir yerde hiçbir sorun yoktur; çünkü kul her anda Allah ile muhataptır.

Allah'ın zul celali vel ikram sahibi olduğuna iman ederek celalinden önce ikramını görüp, o ikramı alabilmek için "rabbim Allah'tır" deyip, Allah'ın; "kulum ben seni seviyorum, haydi gel yaklaş" demesine biz de; "geldim ya rabbi, geliyorum ya rabbi! Ben de seni seviyorum ya rabbi" diyeceğiz ve dedirteceğiz inşallah.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah fâtırdır"** başka bir ayette ise; **"Allah hâlıktır"**[24] buyurur. Hâlık; yaratan, fâtır ise; bir fıtrat üzere yaratan demektir. Allah bütün varlığa tecelli etmiştir, dolayısıyla bütün varlık, fıtratını, hakikatini Allah'tan alır. İnsanın fıtratı, Allah'ın kendisine nefhettiği ruhudur. Dolayısıyla fıtrat; Allah'ın fıtratıdır, Allah'ın tecellisidir. Kulun buradan Allah'a olan yakınlığını tatması gerekir, kendini bağımsız bir varlık olarak düşünmemesi gerekir.

Allah'ın isimlerini böyle anlar, gönül perdemizi biraz aralarsak neredeyse eriyeceğimizi ya da neredeyse yanacağımızı ya da neredeyse dağılıp toz duman olacağımızı görürüz. Perdeyi böyle biraz aralarsak bunu hemen anlarız. Perdeyi aralamak; önce

[24]Fâtır /1, Haşr /24

bunu tefekkür etmek demektir. Tefekkür edince perdeyi aralarız, anlamaya çalışınca da bu bizim duamız olur ve Allah bize anlatır, öğretir.

Allah **ğaniydir;** zengin olandır. Zengin denince zenginliği kendimize göre anlarız; ama öyle değildir. Allah kendisi ile ğaniydir, hiçbir şeye muhtaç olmadığı, dilediği her şeyi yarattığı için ğaniydir. Allah bunu böyle söylediyse kulun da bunu kendi üzerinden anlaması gerekir; yani Allah bize “kulum sen de ğaniy ol” der.

Nasıl?

Allah, kuluna; “hani sana tecelli ettim ya, kendi ruhumdan sana nefhettim ya, sen başka şeylerle değil benimle ğaniy ol, sen benimle zenginsin. Eğer ben senin gönlüne tecelli etmişsem, bununla beraber ruhumdan nefhedip seni yaratmışsam ve ben seni seviyorsam sen de beni sev, buna karşılık ver, bununla beraber hiçbir şeye ihtiyacın olmasın. Sen benim rızamı, sevgimi alırsan bana ait ne varsa hepsi senindir” der. **“Allah sana verecek ve seni razı edecek”**[25] demek; dile benden ne dilersen demektir. Hatta Allah senin istemediğini de senin istemeyi bilmediğin şeyi de sana verir. Allah zaten böyle yapar, yapıyor da.

Kulun, Allah ile zengin olması, ğaniy olması gerekir. Bu tek bir şeyle; imanla, Allah’ın sevgisini kazanmakla mümkündür. Bu yüzden “aşka yolculuk” dedik. Zengin mi olmak istiyorsun, hiçbir şeye ihtiyacın olmasın mı istiyorsun, rabbinden her istediğin olsun mu istiyorsun, yapman gereken şey; Allah’ı sevmek ve Allah’ın sevgisini kazanmaktır.

Allah ayet-i kerimede; **“ben cinleri ve insanları bana âbd olsunlar diye yarattım”**[26] buyurur. Âbd olmak sevmektir; yani senin yaratılış gayen budur. Gerisi hepsi araçtır. Bütün bu araçları

---

[25] Duhâ /5
[26] Zâriyât /56

bu sevgiyi kazanmak için kullanman gerekir. İbadetler de araçtır. Onu da bu sevgiyi kazanmak için kullanman gerekir.

Seven sevdiğinin sevgisini ister. Birinin sevdiği Allah ise onun kazanamadığı bir şey olur mu! İnsan kazanmayı ister, bununla beraber topraktan kazandıkları ile övünür, başkalarına karşı onunla kibirlenir. Oysaki o, Allah ile ğaniy, Allah ile zengindir. İnsan böyledir; ama insan, rabbini, rabbi ile olan zenginliğini unutursa zenginliği başka yerde arar. İnsan, rabbinin kendisine verdiği şerefi, güzelliği unutursa şerefi de güzelliği de başka yerde arar. Bütün bunları kazanmanın tek bir yolu vardır. O da; aşka yolculuktur ve bu yolculuğu yaparken kazanmayı bilmektir.

Kazanç olarak imandan başka; yani Allah'ın sevgisinden başka, Allah'ı sevmekten başka kazanacağımız hiçbir şey yoktur. Her şey bize ya Allah'ı, onun sevgisini kazandırır ya da bizi Allah'tan, onun sevgisinden uzaklaştırır, dolayısıyla Allah ile aramıza bir perde olarak girer.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah şekurdur"**[27] buyurur; yani şükreden, teşekkür edendir. Demek ki Allah bir de teşekkür ediyormuş. Bununla beraber şükrün karşılığını verendir. Allah hem teşekkür eder hem de şükrün karşılığını verir. Bununla beraber şükrün kıymetini bilen, şükre değer verendir. Allah ayet-i kerimede; **"and olsun ki nimetlerime şükrederseniz onu artırırım, şükretmezseniz azabım şiddetli olur"**[28] buyurur.

"Şükrederseniz nimetimi" artırırım demek ne demektir?

İkramı Allah'tan görmen lazım, sadece zahiri olarak nimet gördüğünü değil bir de onun arkasında ikram olan celal sıfatı tecelli edince de Allah'a şükretmen lazım; çünkü nimet olarak onu

[27]Teğabun /17
[28]İbrâhîm /7

da alman lazım ve aldığında şükretmen; yani Allah'a teşekkür etmen lazım.

Peki, Allah kime teşekkür eder?

Allah teşekkürü, kendisine teşekkür edene yapar. Şükrü de kendisine şükredene yapar; çünkü o, teşekküre layıktır, gerisi layık değildir. Ayet-i kerimede; **"Allah'ın huzuruna geldiğinizde Allah'ın rızasını gözeterek yaptığınız işlerden başka hiçbir işiniz şükre, teşekküre layık değildir"**[29] buyrulur. Mesele; Allah'ın rızasını, sevgisini, yakınlığını gözeterek işi yapmaktır. Böyle yaparsak işimiz şükre, teşekküre layık olmuş olur. Allah bir kuluna; "kulum sana teşekkür ederim" deyip teşekkür ederse acaba Allah onu nasıl şereflendirir, ona nasıl bir şeref bahşetmiş olur! Bu akla hayale gelmez.

Fatiha; Kur'an demek, Kur'an'ın özeti demektir. Birileri; "bu adam da sürekli Fatiha'dan bahsediyor" diyebilir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Fatiha, Kur'an'ın anası, Kur'an'ın beyni, Kur'an'ın iiliğidir"*[30] buyurur. Fatiha, Kur'an'ın beyni ise, iliği ise, kapısı ise o halde bizim de beynimiz, iliğimiz, kapımızdır. Başka nereye gidelim! Tabi ki kapıya gideceğiz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Allah, Fatiha'yı kuluyla arasında bölmüştür, bölüştürmüştür, taksim etmiştir. İlk üç ayeti Allah'a ait, son üç ayeti kula ait, ortadaki "iyyâke na'budu ve iyyâke nestain" ayeti de hem Allah'a hem de kula aittir"*[31] buyurur. Fatiha aslında Kur'an demektir. Allah, kuluyla arasında Fatiha'yı böyle bölüştürmüştür, ortadaki ayet ise hem Allah'a hem kula aittir. İşte iş orda birleşir; çünkü kul Fatiha'nın ortasındaki ayeti okuyunca: "iyyâke na'budu ve iyyâke nestain" deyince, aşk olur! Kul orada Allah'a vasıl olur.

---

[29]Leyl /19-20
[30]Müslim 395 /41; Tirmizî, Tefsir 15. sûre 3. HD; Dârimi, Fednilu'l-Kur'ân 12
[31]Müslim C.3, S.l2; Sahmu Müslim. K. Salat 38 ve Dört Ashâb-ı Sünen

İlk üç ayet Allah'a nasıl aittir?

"Elhamdulillâhi rabbil âlemîn" ayetini okurken "kulun böyle söylemesi gerekir" denir. Doğrudur, Allah zaten "öyle söyle" demiştir; ama "elhamdulillâhi rabbil âlemîn" ayeti Allah'a aittir ve bunu Allah söyler. **"Er rahmânir rahîm"** ayetini de **"Mâliki yevmid dîn"** ayetini de Allah söyler. **"İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn"**[32] ayetini ise kul, Allah'a söyler; yani bir yanda kul vardır, bir de kendisine âbd olduğu rabbi vardır.

Bundan sonraki ayetler de kula aittir. **İhdinâs sırâtel mustakîm:** "Bizi sırat-el mustakime hidayet et." **Sırâtellezîne en'amte aleyhim:** "Kendisine nimet verdiğin (kulların) yoluna (hidayet et)." **Ğayril mağdûbi aleyhim ve led dâllîn:**[33] "Gazaba uğrayanların, delalette kalanların yoluna değil (ya rabbi)" diye bunu da kul söyler. Bu ayetler de kula aittir.

İlk üç ayeti Allah nasıl söyler.

"Elhamdulillâhi rabbil âlemin" Allah; "hamd, övme ve övülme âlemlerin rabbi olan bana aittir" buyurur. Allah kendine hamd eder; yani sen hamd etmişsin ne, etmemişsin ne! O, kendine hamd eder. Bütün varlık bir araya gelip hepsi beraber "elhamdulillâhi rabbil âlemin" derse ve hepsinin hamdı bir araya gelse bu, Allah'ın kendisine yaptığı hamdın yanında sonsuz bir deryadan bir damla bile olmaz. Sen rabbinin kendisine hamd ettiği gibi rabbini hamd ettiğinde şereflenesin diye Allah sana bu hamdı yaptırır, sana bu hamd ile şeref verip seni şereflendirir; yani Allah sana; "haydi benim kendime hamdım gibi bir de sen hamd et. Hani sen benim halifemsin ya, hani beni temsil ediyorsun ya, sana tecelli etmişim ya, sen o küçücük halinle bunu yap, hamdı ben kendime yapmış gibi bunu senden kabul ederim" der.

[32]Fatiha /2-4
[33]Fatiha /5-7

“Allah şekurdur.”[34] Şükrü kendisine yapan yine odur. Allah, kuluna şükretmeyi yaptırıyorsa bu; şerefi ona vermek, kulunu şereflendirmek içindir. Allah’ın Şekur isminin peşinden Allah’ın Halim ismi gelir. **“Allah Halimdir.”**[35]

Mesela, Allah’ın isimlerini anlatırken herkes benim bir bilgi ile konuşmadığımı, bakıp öyle konuştuğumu, bilir. Öyle konuşmak zorundayım. Yoksa bir kelime yanlış söylersem bundan daha felaket bir şey olamaz. Elbette ki sonsuz bir deryadan anladığım kadarıyla ve karşımdakinin anlayacağı kadarıyla konuşuyorum.

Belki biraz daha anlaşılsın diye kendi halimden bir örnek vereyim;

Mesela, Allah’ın Ğaniy ismini anlatmaya çalışırken hiçbir şeye ihtiyacımın olmadığını bütün şiddetiyle tadıyorum. Şekur ismini anlatırken içimden sadece feryat etmek geliyor. Daha doğrusu içimdeki feryadı bastırmak zorunda kalıyorum. Allah’ın, kuluna “kulum sana teşekkür ediyorum” demesi karşılığında sadece o feryadı bastırmaya çalışıyorum.

Allah’ın Halim ismini söyleyince Allah’ın hilminin, halimliğinin karşısında içimden başımı secdeye koyayım da kaldırmayayım diyorum. Manevi olarak bunu zaten yapıyorum; ama zahiri olarak da; Allah’ın, kuluna olan o yumuşak muamelesi karşısında, hilmi ile muamelesi karşısında başımı secdeden kaldırmayayım, diyorum.

Allah, kulunun hatasını, kusurunu, günahını mağfiret ettiğinde ona bu günahı sormak bir kenarda kalsın, onu yok sayar, kuluna bile o günahını hatırlatmaz. O bile hatırlasın istemez. Hatırlarsa mahcup olacak ya, “kulum hatırlamasın, huzurumda bunu hatırlamamalı” der. Tabiri caizse; “aramızda bunun lafımı olur? Seni nasıl sevdiğimi bilmiyor musun” der. Allah’ın bu

[34]Teğabun /17
[35]Hacc /59, Ali İmrân /155, Mâide /101

muamelesi karşısında gel de başını secdeden kaldır bakayım, gel de secdede ölme!

Sonra Allah ne der? -“Yaptıkların hiç önemli değil, sen geldin ya, bu yeter. Sen gelmek için çırpındın ya, sen de ‘ben seni seviyorum’ dedin ya, gerisini bırak, gerisini boşver” der.

Allah, kullarının aciz olduğunu, zayıf olduğunu, düşeceğini de bilir; ama kulunun kendisini seveceğini, âşık olacağını da bilir; çünkü onu bu vasıfta yaratmıştır.

Evet, Allah biliyor ki bir tek onu seviyoruz. Sevdiğimizi onun için seviyoruz, onda Allah’ın güzelliği göründüğü için onu seviyoruz. Bir göz ki bütün varlıkta Allah’ın güzelliğini görmüyorsa kör olması onun için daha hayırlıdır. Bir kulak ki Allah’ın güzelliğini, emrini, vahyini işitmiyorsa sağır olması onun için daha hayırlıdır ve eğer bir gönül ki Allah’ın aşkıyla, muhabbetiyle doldurulmadıysa, dolmadıysa o gönül sahibi insan değil hayvan olsaydı, eşek olsaydı, köpek olsaydı o kişi için daha hayırlı olurdu.

Allah bizi ayet-i kerimede buyurduğu gibi; **“onlar hayvanlar gibidir; işitmezler, görmezler, anlamazlar”**[36] dediklerinden eylemesin inşallah! Allah bizi âşıklardan, aşkına, muhabbetine gark olanlardan eylesin inşallah! Bu aşkı, muhabbeti kazanmak için çabasını, gayretini sarf edenlerden eylesin inşallah! “Rabbim Allah’tır” diyenlerden eylesin inşallah! Nefsini rab edinenlerden, ilah edinenlerden eylemesin inşallah! Allah’ın hakkını takdir edenlerden eylesin inşallah! Allah’a ait olan, layık olan sevgiyi Allah’a verenlerden eylesin inşallah! Allah bizi “ben” diyenlerden, benlik davasında bulunanlardan eylemesin inşallah! “Ben biliyorum” zannında bulunanlardan eylemesin inşallah! “Her şeyin hakikatini, hakkını Allah bilir” diyenlerden eylesin inşallah! Bizi Allah ile bilenlerden eylesin inşallah! Onunla görenlerden, onunla işitenlerden eylesin inşallah! Onunla tutup, onunla

[36]Arâf /179

yürüyenlerden eylesin inşallah! Allah bizi kendisi ile sevenlerden eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 12

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Aşkı, âşıklığı, aşka yolculuğu, vuslat yolculuğunu anlatıyorduk. "Aşktan öteye yol yok" diyorduk. Bununla beraber aşk ile yolculuktan başka da yol, yolculuk yoktur. Âşıklığı, âşıklığa yolculuğu ve aşka yolculuğu bir de Allah'ın peygamberlerinden, kullarından öğrenmeye, anlamaya çalışmıştık. Bir de "aşkı sahibinden; yani Allah'tan öğrenmek gerekir" demiştik.

İnsan, Allah'ın yeryüzündeki halifesidir, dolayısıyla rabbini temsil eder. İnsanın bir halife olarak Allah'tan öğrendiğini alıp üzerinde göstermesi gerekir. Yoksa onun üzerindeki halifelik ve Allah'ın onun üzerindeki muradı hiçbir zaman gerçekleşmez.

Allah kendini, zatını, sıfatlarını sever. Aynı şekilde kulu üzerinde sıfatlarının, isimlerinin tecellisini sever. Bütün isimlerin tecelli ettiği, Allah'ın zat ismi olan "Allah" ismi; aşktan, sevmekten ibarettir ve bütün bu isimler, vasıflar, sıfatlar, fiiller, işler bu aşktan tecelli eder. Bunu böyle anlamazsak rabbimizi anlamamış, tanımamış oluruz. Rabbimizi anlamayınca, tanımayınca da onu sevmemiz mümkün olmaz. Rabbimizi ancak onun kendini tanıttığı gibi tanırsak onu sever, ona âşık olur ve bizi nasıl sevdiğini anlar, ona teslim oluruz.

Allah ayet-i kerimede; **"rabbi ona (İbrahim'e) 'teslim ol' dedi. (İbrahim de) 'âlemlerin rabbine teslim oldum' dedi"**[1] buyurur. Hz. İbrahim (a.s.); "ben âlemlerin rabbine teslim oldum" dediğinde artık rabbini kendi üzerinden tanımış ve teslim olmuştur. Peki, daha önce Allah'a teslim olmamış mıydı? -Elbette

[1]Bakara /131

ki teslim olmuştu; ama teslimiyeti kemale ermemişti. Bununla beraber ateşe de atılmış, Allah'ın onu imtihana tabi tuttuğu her kelimenin gereğini yapmış, imtihanı kazanmış ve yerine de getirmişti. Öyleyse bu teslimiyet başka bir teslimiyettir, bu teslimiyet bambaşka bir teslimiyettir ki kul oraya varmayana kadar bu teslimiyetin ne olduğunu bilmez, anlamaz.

Mesela çevremizdeki insanlara; "sen Müslüman mısın" diye sorsak herkes; "ben Müslümanım, Allah'a teslim olmuşum" diye cevap verir. Oysaki Allah'ın Hz. İbrahim (a.s.)'dan istediği teslimiyet başka bir teslimiyettir. Bu teslimiyet; aşka, maşuka teslimiyettir, bu teslimiyet aşk olma teslimiyetidir.

Allah'ın, bütün peygamberler üzerinde bir muradı vardır. İnsanlık tarihi peygamberlerle başlar; yani insanlık tarihi Hz. Âdem (a.s.) ile başlar, peşinden Hz. Şit ve Hz. İdris (a.s.) ile devam eder. Peygamberler böyle peş peşe geldiğine göre insanların da kendi geçmişini, tarihini anlamaya çalışırken mutlaka peygamberlerle beraber anlaması lazım ki hakkı, gerçeği anlamış olsun. Yoksa okullarda; "işte falancalar, filancalar, falan devlet, falan imparatorluk" diye anlatılan tarih doğru bir tarih değildir. Bu; tarih değildir, insanlığın tarihi değildir. Böyle tarih kitaplarını yazanlar imansız bir bakışla bakıp kitaplarını öyle yazmıştır. Bu nedenle asıl tarihi, Allah'tan ve peygamberlerden öğrenmek gerekir; çünkü bu, insanlık tarihidir.

Allah, tarihi kendi kitabında anlatır. Daha doğrusu bir tarih değil, insana, insanlığa Kıyamete kadar örnek olsun diye peygamberlerini, peygamberlerle beraber kazananları, bununla beraber onların karşısında yer alarak helak olup cehenneme gidenleri anlatır. İşte tarih budur. Öteki tarih ise sahte ve yalancı tarihtir. Sadece tarih değil her şey böyledir. Bir bilgi, bir ilim, bir geçmiş, Allah'tan bağımsız anlatılınca anlaşılmamış, hatta yanlış anlaşılmış olur.

Peygamberler, insanları; “Allah‘a hiçbir şeyi şirk koşmayın ve sadece Allah’a âbd olun”[2] diye Allah’a davet etmiştir. Allah ayet-i kerimede; **“biz resullerimizi peş peşe ardı kesilmeksizin gönderdik”**[3] buyurur. Çünkü Allah, resullerini peş peşe göndermezse insan gaflete düşer. Yaratan yarattığını bilmez mi! Allah, resullerini peş peşe gönderip dinini sürekli tazeler. Hatta bazen iki veya üç tane resulü bir anda sadece bir beldeye gönderir. Neredeyse her beldeye, hatta bir köye bile bir resul göndermiştir. Nebi değil, resul göndermiştir.

Mesela; Allah, Yâsîn Suresi’nde bir yere iki resul gönderdiğini beyan eder. Allah’ın, bu resulleri gönderdiği yer de Antakya’dır. Oradakiler bu iki resulü kabul etmeyince; **Fe azzeznâ bi sâlisin:** “Bir üçüncüsüyle onları destekledik” buyurur Allah. Sonra o resuller gönderildikleri kavme; **Fe kâlû innâ ileykum murselûn:**[4] “Biz size (Allah’ın) gönderdiği resulleriyiz, dediler.” Allah üç tane resulü peş peşe göndermiştir. Önce iki tane resulü birden göndermiş, sonra onların peşinden bir tane daha göndermiştir; çünkü Allah, kullarını başıboş bırakmaz. İnsanların sonuna kadar kazanma imkânları olsun ve Kıyamet günü; “bilmiyordum ya rabbi” deyip herhangi bir mazeretleri olmasın diye Allah, kul olmaları, âbd olmaları için dünyaya gönderdiği insanlara mutlaka bir şekilde vahyini, hakikatini ulaştırır.

Biri görmek ve anlamak istemedi mi, bununla beraber aramadı mı, kendini, rabbini, varlığını anlamaya çalışmadı mı, bulamaz; çünkü aramamış, onu ilgilendirmemiş ve dünya hayatını tercih etmiştir. Biri; “böyle yiyip içip kazanacağız, hayat bu hayattan ibarettir, ahireti kabul etmiyorum” derse zaten ne arar ne de bulur.

---

[2]Enbiya /25
[3]Hadîd /27, Mu’minûn /44
[4]Yâsîn /14

Allah'ın bütün nebileri, resulleri; insanlık için bir rahmet olsun, bir hidayet olsun diye şimdiki tabirle Allah'ın projesidir. Allah, proje çizip nebilerine, resullerine; "şunu şöyle yapacaksın, şöyle davet etmen, şöyle anlatman, şuraya şöyle ulaşman gerekir" demiştir. Bu projeyi Allah'ın nebileri ve resulleri uygulamıştır. Aynı şekilde Kıyamete kadar da peygamber varisleri olan Mürşid-i kâmiller, Allah'ın bu projesini uygulamaya devam eder, daha doğrusu hiç kimse hidayetin dışında kalmasın, hidayet her kula ulaşsın diye Allah, Mürşid-i kâmillerle işi yapmaya devam eder. Bu, Allah'ın âdetidir. Bütün mesele onlarla beraber olup, Allah'ın projesinde yer almaktır.

Allah nasıl ki nebilerini, resullerini gönderdiğinde onlarla beraber olanlar nebilerin, resullerin yanında yerini aldıysa aynı şekilde onların karşı tarafında yerini alanlar da olmuştur. Bu, Kıyamete kadar böyledir. Kardeşlerimiz biraz ferasetle bakar, anlamaya çalışırsa Allah'ın bir projesini ortaya koyduğumuzu ve bu projenin nasıl yürüdüğünü kesinlikle net olarak anlar ve görür. Yalnız, bu proje bugünün projesi değildir; bu proje Allah'ın projesidir, dolayısıyla onu uygulayan, uygulattıran da Allah'tır. Bu yüzden kardeşlerimizi bu projede yer almaya davet ediyoruz.

Söyledim; bu proje sadece bugünlük bir şey değildir. Bu projeyle on sene, yirmi sene, yüz sene, beş yüz sene hatta bin sene sonrasının hesabını yapıp öyle hareket ediyoruz. Hatta mümkünse bu proje Kıyamete kadar gitsin, uygulansın istiyoruz. Herkesin bunu böyle bilmesi gerekir. Elbette ki projenin uygulanması için bir çalışmanın olması gerekir, kardeşlerimizi de bu çalışmaya davet ediyoruz. Bu proje dâhilinde Yedi cilt "El Esmau'l Husna" yedi cilt El Ef'âlu'l Husna yedi cilt Soru ve Sorunlara Allah'a ve Resulüne Göre Cevaplar Ayrıca birer cilt halinde İman İslam İhsan, Aşk Âşık Maşuk, Vuslat Yolculuğu, Gönül Sohbetleri, Kur'an'ın Özü, Kapısı Fatiha'nın Tefsiri ve yirmi cilt ya da üzeri olarak da Tefsir'ul Kur'an Hikmet'ul Beyan kitabı

çıkacak ve devamındaki kitaplarla toplam yetmiş cilt kitap hazırlayacağız inşallah!

Hep beraber bu kitapların insanlığa yön vereceğine şahit olacağız inşallah. Galiba bu, çok iddialı bir cümle oldu; ama bu iddiam kendimden değildir. Allah'ın izniyle yüz sene sonra gelenler okudukları, anladıkları, dinledikleriyle rabbine dönüp, vuslat edecek, rabbine yakın olacak. Sadece burada değil dünyanın her yerinde bunun temeli atılacak. Bununla beraber bu kitaplarda; karşısında hiç kimsenin duramayacağı Allah'ın vahyi, vahyindeki hikmeti, Allah'ın daveti vardır. Tek kelimeyle; "lâ ilâhe illallah" vardır, Allah'a âbd olmak, âşık olmak vardır.

Bu yüzden bu kitaplar karşısında herhangi birinin; "ben buna karşı bir şey söylerim" deme gücü yoktur; çünkü söyleyen kendini rezil eder. Şeytan da bir şey söyleyemez, buna onun da gücü yetmez. Tabi o da çalışmasını buna göre yapıyor.

Peki, bunu niye anlatıyorum?

Kardeşlerimizi Allah'ın verdiği bu imkânı, bahşettiği bu nimeti, bu şerefi almaya davet ediyorum. Allah'ın şimdiye kadar işini nasıl yürüttüğünü hep beraber gördünüz, görüyorsunuz, görmeye de devam edeceksiniz. Siz yapsanız da yapmasanız da, gelseniz de gelmeseniz de Allah işini yapar; çünkü Allah, kullarını davet eder, dolayısıyla işi de o yapar. Kim, Allah'ın projesinde yer almak isterse Allah ona; "buyur kulum" der. Biri bu konuda bahane üretirse artık tercih de ona aittir, o bilir; yani kimse "bu konuda bilgimiz yoktu, bilmiyorduk, anlamadık" demesin. Bununla beraber şimdiye kadar yaptıklarımızın, yapacaklarımızın teminatı olduğunu da anlamanız gerekir.

Allah için imkânsız diye bir şey yoktur. Söyledim; sadece bulunduğumuz yere göre konuşmuyor, hareket etmiyor, sadece şu anda yeryüzünde bulunan insanları hedeflemiyoruz; yüz sene, beş yüz sene, hatta bin sene sonrasını hedefe koymuşuz, öyle

yürüyor, işi öyle yapıyoruz. Öyle ki sonra gelenler bizden, yaptıklarımızdan, öğrettiklerimizden, anlattıklarımızdan istifade etsin, bu kitaplar onlara kolaylık olsun, işi onunla yapsınlar. Ayrıca kardeşlerimizle beraber bu projeleri uygularken yüz sene, bin sene sonra gelenler kazandığında biz de onlarla beraber kazanmış olalım. Bu, Allah'ın ikramıdır, rahmetidir. Yoksa biri bize sadece bugüne, yarına göre bakarsa bizi hiç bir zaman ne anlar, ne de tanır!

Evet, "kazanmak için, hidayete vesile olmak, dünyanın her yerine, Allah'ın her kuluna bu hidayeti, sırat-el mustakimi, aşkı, muhabbeti, âşıklığı taşımak, insanlara Allah'a vasıl olunacak yolu göstermek için arkadaşların Allah'ın projesinde yer almaya çalışmaları gerekir" diyoruz. Hep beraber çaba, gayret sarf etmemiz, çalışmamız lazım ki hep beraber kazanalım. Bu hiç zor bir şey değildir. Zaten ne yapılması gerektiğini söylüyoruz. Hiç kimse projelerimize destek vermese, gerekeni yapmasa da herkes bizim onu yine yapacağımızı; yani Allah'ın onu birilerine yaptıracağını, yardım ettireceğini anlamıştır.

Hidayete vesile olmak ve bu projede yer alıp Allah'ın vahyini herkese ulaştırabilmek için insanın önce "ben" demekten kurtulup "Allah" demesi, "ümmetî" diyebilmesi gerekir ki bu fedakârlığı gösterebilsin. Hamdolsun böyle birçok kardeşimiz vardır. Ayrıca projeye dâhil olmayan, kendini dışarıda tutan kardeşlerimiz de içeriye davetlidir.

Kardeşlerimiz bu projeye dâhil olurken, Allah için neyi yapabiliyorlarsa öyle dâhil olurlar; çünkü herkes her şeyi ya da aynı şeyi yapamaz, böyle bir şey de zaten yoktur. Nasıl ki bir bina yapılırken oraya her türlü usta lazımsa, her türlü malzeme lazımsa bu da böyledir, böyle anlaşılması gerekir.

Peki; aşk, âşıklık bu projenin neresindedir?

Zaten bu proje bütünüyle aşkı kazanma işidir. Hidayet, Allah'ın projesidir. Sırat-el mustakim ve kendisine hiçbir şeyi şirk koşmamak Allah'ın emridir. Bu projede yer aldığımızda cemaat halinde çalışırken, Allah bir nimeti ikram edeceği zaman ikramı bölüp parçalamaz, o işte parmağı bulunan herkese bu ikramı ayni ile yapar, Derdimiz; bir de sizin kazanmanızdır, hep beraber kazanmaktır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"cemaatle namaz kılındığında herkes farklı farklı bir namaz kılmıştır; ama Allah herkese bu sevabı farklı farklı ikram etmez. Şöyle yapar; en güzel tekbiri kim getirmişse, kıyamda Allah'ın huzurunda en güzel kim durmuşsa, en güzel rükûyu kim yapmışsa en güzel secdeyi kim yapmışsa Allah onu alıp bunlardan bir namaz çıkarır ve bu namazı bütün cemaate dağıtır"* buyurur. Yani kim kıyamda dururken Allah'ın huzurunda durduğunu tatmışsa, kim rükûda Allah'ın huzurunda durup eğilmiş; "senin emrin, hükmün karşısında eğiliyorum ya rabbi" deyip Allah'ın huzurunda eğildiğini bilmişse, aynı şekilde kim secde ederken Allah'ın huzurunda olduğunu tatmış secdesi miraç olmuşsa Allah onların kıyamını, rükûsunu, secdesini alır ve bunlardan bir namaz çıkarır, bu namazı da bütün cemaate dağıtır, buyurmuştur.

Bu, beraber olmanın ve cemaat halinde olmanın ikramıdır, cemaat halinde olmaya ikramdır. Allah ayet-i kerimede; **"Muhakkak ki Allah, kullarının (beraber olmalarını, beraber kulluk yapmalarını) Allah rızası için beraber çaba, gayret sarf etmelerini, bununla beraber bir kale gibi saf bağlayıp savaşmalarını sever"**[5] buyurur. Mesele; Allah için beraber olmaktır; çünkü Allah, kullarının beraberliğini, beraber "Allah" demelerini, "rabbim Allah'tır" deyip çaba, gayret sarf etmelerini sever.

---

[5]Saff /4

Yoksa “ben ibadetimi yaparım, cennete de giderim” demekle kimse cennete gitmez. Sen böyle yapmakla cennetin kokusunu bile alamazsın! Sen bir kere rabbini hiç dinlemiyorsun! Hem Fatiha’yı okurken **İyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn, ihdinâs sıratel mustakîm:**[6] “Yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız seni istiyoruz. Bizi sırat-el mustakim’e hidayet et” deyip “ben” demeyecek “bizi, hepimizi” diyeceksin, sonra da Allah’a; “ben cemaat halinde değil tek başıma sana âbd oluyorum” diyeceksin! Allah senin âbdliğini kabul etmez, seni sırat-el mustakimde kabul etmez; çünkü Allah ayet-i kerimede; **“Allah’ın ipine hep beraber sarılın”**[7] buyurmuştur.

Beraber olmaktan kaçmamızın, tek başımıza olmayı sevmemizin sebebi nedir?

Çünkü nefsimiz ilahlık iddia ediyor. Kendimizi başkalarının yanına koyduğumuzda sanki küçükmüşüz gibi zannediyoruz. Bu; “ben başkayım” deyip başkalarına karşı kibirlendiğimiz içindir. Bu yüzden böyle bir rahmetten kaçmak kendi kendimize yapacağımız bir zulüm olur. Kendi kendimize zulmetmeyelim, Allah’ın rahmeti nerdeyse oraya koşup o rahmete dalalım. Bunun için de elimizden geleni yapmaya çalışalım.

Anlatıyorum; çünkü bir şeyi anlamadan ne iman etmek ne de amel etmek mümkündür. Kardeşlerimiz bunu bilse bile Allah; **“hatırlat, hatırlatmak mü’minlere fayda verir”**[8] buyurduğu için birbirimize bunu her daim hatırlatmamız gerekir.

Evet, daha önce söylemiştim, Allah Bedir ehlinden razı olmuştur. Peki, sahabenin hepsi raziye makamında mıydı? -Hayır, değildi; ama “ya Resulullah! Biz de senin yanındayız” dedikleri için Allah onlardan razı oldu. Başka bir ayet-i kerimede; **“o ağacın**

---

[6]Fatiha /4,5
[7]Ali İmrân /103
[8]Zâriyât /55

altında sana biat eden mü'minlerden Allah razı oldu"[9] buyrulur. Bin dört yüz kişiden fazla sahabe Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber yola çıkıp umreye gitmişti. Umreye giderken sorun çıkınca; "seninle beraber ölmeye hazırız ya Resulullah" dediler. Bu yüzden de Allah onlardan bir anda razı oldu. İşte cemaat halinde böyle kazanılır.

Allah bir kısım kulları için; "Allah onlardan razı olmuştur" dediyse o halde onlar için her şey bitmiştir. Allah onların geçmiş ve gelecek günahlarını affeder, yetmez bir de onlardan razı olur. Allah'ın razı olduğu makam neresi ise onların yeri de orasıdır. Sahabeler bunu tek başlarına değil cemaat halinde kazandılar.

Allah'ın âdeti Kıyamete kadar böyledir. Kendi kendine istediğin kadar kahramanlık yap, o razı olma makamını kazanamazsın; çünkü Allah'ın bir muradı, bir emri, bir âdeti vardır ve "bunu böyle yapacaksın" demiştir, bundan başka da bir yol yoktur.

Evet, aşk da böyledir. Bu yüzden aşkı da bir Mürşid-i kâmille beraber olmadan kazanacağımızı zannedersek kendimizi kandırmış, kibirlenmiş, daha doğrusu "ben aşkı kendi kendime kazanırım" demiş oluruz; çünkü Allah bu aşkı, muhabbeti bir Mürşid-i kâmilin gönlünden verir. Allah, Mürşid-i Kâmilin gönlünü bir derya gibi genişletip oraya tecelli etmiş, bu yüzden de kullarını o gönle davet edip; "buyurun, gelin alın" demiştir. Allah'ın âdeti böyledir. Yoksa "ben kendi kendime hayal kurayım, düşüneyim bir muhabbet bulayım" demekle muhabbeti bulamazsın. Sen çölde geziyorsun! Susayacaksın, sonra serap görüp, serabı su zannedeceksin. Serabı görmekle su içemezsin. Çölde susuzluktan, aşksızlıktan ölürsün! Bir de bakarsın ki nefsin sana binmiş ve seni ters tarafa doğru götürüyor…

[9]Fetih /18

Her şeyi böyle olduğu gibi söylüyorum. Bizimle beraber olanlar bunu tekrar tekrar tatmıştır. Ne zaman bizden yüz çevirseler kendilerini batağın içinde görmüşlerdir. Onlar böyle ters tarafa giderken nereye gittiklerini, ne haller yaşadıklarını, nefislerinin, şeytanın onlara nasıl bindiğini, orada nasıl bocaladıklarını, oradan çıkmak için nasıl bir çaba, gayret sarf ettiklerini biliyoruz. Onlar da kendilerini biliyorlar. Bilmiyorlarsa da artık bilsinler, geriye dönüp kendilerine baksınlar.

Kendimizi kandırmanın âlemi var mıdır? Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*mü'min bir delikten iki sefer ısırılmaz*"[10] buyurur. Mü'min bir sefer hata yaptığında nefsinin ve şeytanın kendisini ısırdığını görürse bir daha o yanlışı yapmaz, yapmaması gerekir.

Mesela; "sizin bu anlattıklarınızı biz de kendi kendimize okuyup bir bilgi olarak alsak, bu aşkı kazanmamız mümkün müdür" denilse olur mu? -Olmaz. Kesinlikle mümkün değildir. Bunu ancak ben söylersem aşka dönüşür. Sen söyleyince aşka dönüşmez. Dönüşürse hadi yap bakayım! Ben anlatırken kelimelerin içine gönlümdekini koyuyorum. Sen okuduğunda ise sadece kendi gönlündekilerini oraya karıştırmış olursun. Sende ne varsa yine o vardır; çünkü dışarıdan onu alamazsın.

Söyledim; kim gönül itibariyle bizimle beraber olursa biz de onu gönlümüze alırız; ama gönül itibariyle bizimle beraber olmaz, bizden yüz çevirirse yeminle söylüyorum, burada ona nasıl bakıyorsam ahirette de ona öyle bakarım. Burada onun yüzüne bakmadığım gibi ahirette de onun yüzüne bakmam ve o beni ilgilendirmez.

Neden?

Çünkü ben de onu ilgilendirmiyorum. Ben onu ilgilendirmiyorsam o da beni ilgilendirmez. Bu yüzden öbür

---

[10]Buhâri, Edeb, 83; Müslim, Zühd, 63

tarafta (ahirette) bulunduğum yere de gelemez. O burada beni ciddiye almamış, orda mı alacak ya da ben onu orda ciddiye mi alacağım! O beni burada ciddiye almamışsa ben niye onu orada ciddiye alayım! Onu ciddiye alamam; çünkü onu orada ciddiye almam haksızlıktır, insanın kendi kendine saygısızlığıdır. Seni sevmeyeni sevmek, seni ciddiye almayanı ciddiye almak sevgiye hakarettir. Bununla beraber kendi kendine hakaret, kendi kendine saygısızlıktır. Allah bunu kabul etmez, dolayısıyla Allah'ın yeryüzündeki halifeleri de bunu kabul etmez.

Allah rahmetiyle muamele eder. Allah, kâfire de, müşriğe de, münafığa da rahmet eder, rızkını verir; ama Allah'ın rahmetiyle muamele etmesi; "bu hal üzere kal" demek değildir. Allah dünyada kâfiri, müşriği, münafığı rahmetiyle davet ediyorsa onlara Kıyamette de böyle muamele edeceğini düşünmek küfür olur. Allah, işi anlasınlar, tövbe etsinler, rablerine dönsünler diye rahmetiyle, güzelliğiyle onlara muamele eder. Eğer dönmezlerse ahirette onlara nazar etmez. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"o gün Allah onların yüzüne bakmayacak ve onlarla konuşmayacak"**[11] buyurur.

Aynı şey peygamberler ve Mürşid-i kâmiller için de geçerlidir. Biri onlarla beraber olmamış, beraber yürümemişse, "ben senin yanında değilim" deyip kendi kendine mazeret üretmişse, onları, onların sözünü ciddiye almamışsa onlar da Kıyamet günü o kişiyi ciddiye almaz, ona dönüp bakmaz, daha doğrusu bakamaz. Zaten Allah buna müsaade etmez.

Kıyamet günü Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; **"(o gün) ne oluyor onlara öyle? Sana doğru koşuyorlar. Her birini Naim cennetlerine koyacağımızı mı zannediyorlar"**[12] buyurur. Ona doğru koşanlar; onun zamanında yaşayıp, sözde zahiri olarak onunla beraber olmuş; ama peygamberini gönlüne almamış,

[11]Ali İmrân /77
[12]Meâric /36-38

peygamberine saygı göstermemiş, onun önüne geçmiş, sesini onun sesinden fazla yükseltmiş, onun davetine icabet etmemiş, onu yüz üstü bırakmış olanlardır. Bir de ahirette Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e doğru koşarlar. İşte, Allah onlar için; "ne oluyor öyle? Onların her birini Naim cennetine koyacağımızı mı düşünüyorlar, öylemi zannediyorlar; yani beni kandırmaya mı çalışıyorlar" buyurur.

Evet, aşkı aşkın sahibinden öğreniyor, anlamaya çalışıyorduk. Aşkı sahibinden, Allah'tan öğrenirken en son, Allah'ın "Halim" ismine gelmiştik. Allah'ın "Şekur" isminden sonra "Halim" ismi gelir. Şekur; teşekkür eden, şükrana layık olan, kulunun Allah için yaptıklarına teşekkür eden demekti.

Allah'ın Şekur isminden sonra Halim ismi gelir. **Allah halimdir;** hilmi ile muamele eder. Allah'ın her tecellisi karşısında kulun aldığı bir hal vardır. Allah, bir kuluna hilm ile muamele ettiğinde kulun, rabbine karşı edebe bürünmesi, rabbinden hayâ etmesi gerekir.

Bu nedenle özellikle anlaşılsın diye genel olarak kendi üzerimden söylüyorum; "rabbim bana hilm ile muamele ettiğinde mutlaka hayâ eder, utanır, bununla beraber her tecelli karşısında başımı secdeye koymaktan başka bir yol bulamam, zaten bulamıyorum da. Allah'ın hilmi karşısında bende öyle farklı bir hal olur ki o edepten, manevi açıdan tere boğulmamam mümkün değildir. Allah, kuluna bu muameleyi yaparken mutlaka kuluna bir şeyi öğretir ve; "kulum sen de böyle yap, ben seni yaratan rabbin olarak sana böyle muamele ediyorsam sen de benim yarattığım kullarıma böyle muamele et, onlara karşı halim ol, hilm ile onlara muamele et" der.

Allah'ın Halim ismi bir kulda tecelli edince ne olur?

Kulun insanlar üzerinden rabbini anlaması gerekir. Mesela; biri yanlış yapmışsa Allah'ın Halim isminin üzerinde tecelli ettiği

bir kul onun ayıbını o kişinin yüzüne vurmaz ve ona hilm ile muamele eder.

Bunun dışında Halim ismi asıl olarak nasıl tecelli eder?

Halim ismi birinde tecelli ettiğinde kul, yanlış yapan kişi için; "yanlış yaptığını anlamasın, onun yanlışını anladığımı anlamasın, yanlışını bildiğimi bilmesin ki utanmasın" der. Ya da kendisine olan borcunu ödeyemeyen birini görse; "yolumu değiştireyim de beni görmesin. Eğer beni görürse bana olan borcundan dolayı benden utanır" der. Çünkü borçlu onunla karşı kaşıya gelirse ondan utanır, ona karşı mahcup olur. Hilm sahibi olan kul da borcu yüzünden mahcup olan kişinin mahcup oluşundan dolayı mahcup olur. İşte, Allah o sonsuz hilm deryasından kuluna bir damla misali tecelli ederse kul böyle halim olur, hilm sahibi olur. Artık buna göre rabbimizi anlayalım.

Bir de mü'min ve Müslüman olduğu halde; "bu borç benim hakkımdır" diyenler vardır. Bu hayatı, Allah'a iman etmeden yaşayanlar hayvandan daha aşağıdır. Üstelik bir de bizlere; "yaptığımız şey ticarettir, rekabettir, dolayısıyla bu haktır, sen de haklıdan yana ol" diyorlar. Böyle bir hak olmaz. Hakk olan, haklı olan Allah'tır. Allah neyi yaptıysa hak da, haklı olan tavır da odur. Tabi, dinimizi rabbini bilmeyen, iman etmeyen, tanımayan insanlardan öğrenirsek halimiz de böyle olur.

Allah hafiyydir. Hafi; gizli, gizliden ikramda, lütufta bulunan, ikramını gizli yapan demektir. Allah, ikramı öyle bir yapar ki kul bu ikramın farkına bile varmaz; yani Allah, kuluna ikram ederken, kul bu ikramın farkına varsın, şükretsin diye yapmaz, kulunu sevdiği için yapar. Hafi isminin tecellisi budur.

Biz yokken, kendimizden bile haberimiz yokken bizi yaratan odur. Mesela; Allah, kuluna ana karnında Hafi ismi ile hayrı ikram eder, ona lütufta bulunur; ama kulun bundan haberi olmaz, zaten uzun bir zaman da haberi olmayacaktır. Demek ki Allah, kulu

şükretsin diye bu ikramı yapmıyormuş. Peki, Allah bu ikramı neden yapar? -Elbette ki sevdiği için yapar. Allah; “ben onun rabbiyim, onun sahibiyim” deyip bu ikramı onu sevdiği için yapar.

Peşinden Allah’ın **Hâyr ismi** gelir. Allah; “ben hayrım, benim her konuda her işim hayırdır” der. **Vallâhu hayrur râzıkîn:**[13] “Allah rızık verenlerin tek hayırlısıdır.” Allah rızkı veren tek hayrdır. Rızık nerden gelirse gelsin o, Allah’tan gelir. **Ente hayrur râhimîn:**[14] “Sen merhamet edenlerin tek hayrolan merhametlisisin.” Allah; “hayr benim” deyip hayrı kendine mal eder. “Hangi muamele olursa olsun, onun hayrı bendendir; yani sana bir hayr gelmişse vesile her ne olursa olsun, kim olursa olsun o hayır bendendir, ben hayrım” der Allah.

Rabbimize nazar ederken nasıl ki; “o, rahman ve rahimdir” diyorsak bir de “o, hayrdır” deyip Allah’ın bütün isimlerini Hayr ismiyle, Rahman ismiyle, Rahim ismiyle, Kerim ismiyle, Vedud ismiyle beraber anlamamız gerekir. Böyle anlarsak nefsimizin rabbimize itiraz etme gücü biter; ama böyle anlamazsak rabbimizi böyle tanımazsak rabbimiz hakkında su-i zanda bulunuruz. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“kim, Allah hakkında su-i zanda bulunursa Allah ona gazap eder, onu lanetler, ona cehennemi hazırlar”**[15] buyurur. Rabbimizi tanımayınca, anlamayınca; “niye bu böyle oldu” deyip, Allah hakkında su-i zanda bulunuruz. Çünkü rabbimiz hakkında “niye” demek su-i zanda bulunmaktır.

İnsanın Allah’ın muamelesi karşısında niye demesinin sebebi nedir?

Kul, rabbini anlamadığından dolayı “niye” der. Kulun, Allah hakkında, dünya hakkında, her olay ve her mesele hakkındaki Allah’ın emrini, hükmünü bilmesi, bununla beraber rabbini

[13]Cuma /11
[14]Mu’minûn /109, 118
[15]Fetih /6

anlayıp tanıması, Allah'ın hayr olduğunu, rahmet olduğunu, hak olduğunu anlayıp bilmesi, ona böyle iman etmesi gerekir. Yoksa rabbine karşı su-i zanda bulunur; yani kul "Allah şurada neden böyle yaptı" dediğinde Allah'ın onu neden yaptığını bilmeli, anlamalıdır. Kul; "bilmiyorum, anlamadım" derse bu durumda o anlamadığı yerde Allah hakkında su-i zanda bulunur.

Nasıl ki Allah'ın; **"ben sizin rabbiniz değil miyim"** hitabına; **"kâlû belâ şehidnâ:"**[16] "Evet, şahidiz ki sen bizim rabbimizsin" dediysek ve "ben sizin rabbiniz değil miyim" hitabı her anda da devam ediyorsa o halde her an, her durumda Allah'a; "evet, şahidiz ki sen bizim rabbimizsin" dememiz gerekir ki şahit olmuş olalım, iman etmiş olalım. Aynı şekilde Allah her bir kuluna her anda böyle isimleriyle tecelli ederek onu muhatap olarak kabul eder ve ona bir şey söyler.

Mesela Allah, kuluna hayrı ikram ettiğinde; "ben hayrım" der. Rahmetiyle muamele ettiğinde; "kulum, ben rahman ve rahimim" der; ama kul bakmayınca bunu göremez. Aynı şekilde kul, günah işlediği zaman pişman olup tövbe ettiğinde; "ben tevvabım, ğafurum, ğaffarım kulum" der. Bu yüzden; kulun, bu hitabı gönül itibariyle tadıp; "rabbim beni affetti, mağfiret etti, duamı kabul etti, bana rahmetiyle muamele etti. Güzel yaptım, rabbim bana teşekkür edip 'seni seviyorum' dedi, demesi gerekir" diyoruz. Bu; senin gönlündeki, Allah'a karşı olan muamelene göredir. Bunu anlamadıysak ya da tatmadıysak önümüzde bir örnek olmadığı içindir. Önümüzde bir örneğin olması gerekir ki bunu anlayabilelim, tadabilelim.

Her şeyi konuşacağız, dedim. Konuşalım ki anlayalım, birbirimizi daha doğrusu kulluğu anlayalım. Kendi üzerimden söylüyorum; her zaman ve her anda Allah'ın bana tek bir hitabı vardır, diğer hitapları da bu hitabın içinden, arkasından gelir; ama

[16]Arâf /172

bu hitaba gark olmuş vaziyettedir. Ben öndeki hitabı tercih ediyorum, öteki hitaplara bakamıyorum bile; çünkü o hitaplar da o tek hitabın içinden gelir ve o hitap her andadır. Daima, her zaman, her anda kendimi rabbimin huzurunda biliyor, tadıyorum ve buna şahidim. Allah'ın bana her anda bir hitabı, benim de ona bir cevabım vardır. Bu hitap tek bir hitaptır; o da "ben seni seviyorum" hitabıdır. Benim verdiğim cevap da; "ben de seni seviyorum" cevabıdır. Bazen böyle o hitabın içinde kayboluyor, sonra "ben seni seviyorum" diyorum. Aldığım cevap da; "ben de seni seviyorum" cevabıdır. Başka bir şey yok!

Anlaşılsın diye biraz daha izah etmek gerekirse; Allah hangi durumda bana nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun her bir esmasının yanında bu hitabı vardır. Mesela; rahmetiyle muamele etmişse "ben rahman ve rahimim; çünkü seni seviyorum" hitabı, ikramıyla muamele etmişse "ben kerimim; çünkü ben seni seviyorum" hitabı vardır. Ben bunu böyle kelimeye döktüm; ama bu kelimeye dökülecek bir şey de değildir.

Sıra, Allah'ın Ğaffar ismine geldi. Allah'ın Ğaffar ismi belki en çok muhatap olduğum isimlerden biridir. Allah; "ben ğaffarım; çünkü ben seni seviyorum" der.

Neden Ğaffar ismi için en çok muhatap olduğum isimlerden biridir dedim?

Ğaffar; günahları tekrar tekrar mağfiret eden, tekrar tekrar işlenen günahları, yanlışları, mağfiret eden demektir. Çok günah işliyoruz da ondan en çok muhatap olduğum isimlerden biridir, dedim. Samimi söylüyorum, yanlış yapmadığımız belki bir an bile yoktur. Eksik yapıyor, yanlış yapıyoruz, sonra dönüp; "tövbe" diyor, "estağfirullah" diyoruz. Elbette ki Allah da; "kulum seni seviyorum, seni mağfiret ettim" diyor, hem de bütün şiddetiyle.

Peki, böyle olunca ne olur?

Böyle olunca Allah'ı bir daha seversin. Allah'a karşı sevgin ve aşkın artmaz; Allah'ı bir daha seversin. Sevginin artması başka, Allah'ı bir daha sevmek başka bir şeydir. Bir daha sevmek; Allah seni yeniden yarattı da sanki ilk defa ona; "seni seviyorum" demen ve Allah'ın da sana sanki ilk defa; "seni seviyorum" demesidir. Nasıl ki bu hitabı ilk aldığında her zerren darmadağın oluyorsa bir daha sevmek de böyledir, bir daha yeni bir aşkla dolmak da böyledir. Belki de bu, zamansız ve mekânsız bir âlemden bu hitabı aldığın içindir.

Bunu anlatırken kardeşlerimizi oraya; yani Allah'ın huzurunda durmaya, Allah'a; "ben seni seviyorum, ben senin aşığınım. Sen benim rabbimsin, ben de senin kulunum. Senin sevgini kazanmak için, senin bana; 'kulum ben seni seviyorum' demen için her şeyi yaparım" demeye davet ediyoruz.

Burada hikâye anlatmıyorum, kendi halimi de anlatmıyorum. Kendi halimi sadece konu anlaşılsın diye anlatıyorum. Yoksa siz bilirsiniz! İsterseniz gidip bir avuç toprağın, birkaç kuruş paranın veya bir mevkinin, makamın peşinden gece gündüz feryat ederek onlara; "ben seni seviyor, senin peşinden koşuyorum, senin için her fedakârlığı yaparım, yapıyorum" diyebilirsiniz.

Peki, böyle mi yapıyorsunuz?

Elbette ki böyle yapıyorsunuz. Böyle yapıyorsunuz ki bunu söylüyorum; ama isterseniz gelin rabbimize dönüp, ona ait olan, onun hakkı olan bu sevgiyi ona arz edelim. Senin sevgin bir zerre olsa da Allah onu alevlendirir; ama Allah onu biriyle alevlendirir. Hatta iddia ediyorum; sizde bu sevgi olmasa da bu sevgiyi size verir, aynı zamanda onu alevlendiririm. Yeter ki bunu bizden kabul edin, Allah'a; "ben seni seviyorum" demeyi kabul edin ve bunu söylerken; "ya rabbi! Seni istiyorum ve karşılığı her neyse gerekeni yapar, onu kabul ederim" deyin, diyorum.

İnsan her neyi seviyor, istiyorsa ona; "seni seviyorum" der. Peki, sizler "seni seviyorum" diyor musunuz? -Tabi ki diyorsunuz. Allah dışındaki birçok şeye "seni seviyorum" diyorsunuz, sesiniz geliyor, herkesin her türlü sesi geliyor. Gizleseniz de, açıklasanız da sesiniz geliyor. Hele bir de; "ben Allah'ı seviyorum" deyin "ya rabbi! Seni seviyorum" deyin. Sizden bir de bunu duymak istiyoruz.

Bir kul ki aşk yolunda, aşkı kazanma yolunda, âşık olduğu rabbi yolunda ölmeyi kabul etmezse o kul, âşık değildir.

Allah ayet-i kerimede; **"her nefis, ölümü tadacaktır"**[17] buyurur. Herkes gibi ben de ölümü tadacağım. Öldüğümde hiç kimse benim için; "şu hastalıktan öldü" demesin. Eğer ölürsem hastalıktan değil; aşktan ölmüşümdür. Hastalık beni öldüremez, hastalığın gücü bana yetmez. Zahiri olarak böyle bir şey görünse de ona aldanmayın. Hepinizin bunu böyle anlaması gerekir. İşte ben herkesi aşktan ölmeye davet ediyorum.

Allah bizi aşkı anlayanlardan, aşkın hakikatine erenlerden, aşkın peşinden koşanlardan, aşka yolculuk yapanlardan eylesin! Aşkı kazanıp aşk ile yolculuğu yapanlardan eylesin! Allah bizi aşk olanlardan, aşkta yolculuk yapanlardan eylesin! Allah bizi aşk ile aşktan ölenlerden eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

---

[17]Ankebut /57

VUSLAT YOLCULUĞU 13

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

İmanı, Allah'a kulluğu, âbdiyeti, işin özünü, hakikatini, aşkı, muhabbeti anlatıyorduk. Aşktan öteye yol yok, aşktan başka yol yok, âşık olmaktan, aşkla yürümekten, koşmaktan, aşk olmaktan başka yol yoktur, diyorduk. Bunu anlamayacak hiç kimse yoktur. Herkes bunu çok kısa, öz ve net olarak anlar. Bununla beraber Allah'a yolculuğun, vuslat yolculuğunun, bütün tarikatlardaki yolun özü, özeti; aşka yürüyüş, aşkla yürüyüş bir de aşkta yürüyüştür; yani aşk olmaktır, demiştik.

Rabbimizi tanıyıp anlamaya çalışırken onun bütünüyle aşk ve muhabbet olduğunu, rahman ve rahim olduğunu, rahmet olduğunu, hayr olduğunu, güzellik olduğunu anladık ve anlamaya devam ediyoruz. Allah'ın bütün isimlerinden tecelli eden budur. Zaten rabbimizi böyle görmeyince, anlamayınca sevemedik, daha doğrusu sevmeyi bilmedik.

Allah sever, bununla beraber sevilmeyi sever. İnsanı da bunun için; yani kendisine âbd olması, kendisini sevmesi için yaratmıştır. Bununla beraber bütün mahlûkatı da insanın hizmetine vermiştir. Bu nedenle Allah ayet-i kerimede; **"Allah, göklerde ve yerde ne varsa hepsini sizin (insanın) hizmetinize vermiştir"**[1] buyurur. Yani her şey aşk için, sevmek ve sevilmek içindir.

Daha sonra anlatacaklarımız anlaşılsın diye böyle kısaca özetliyorum. Bununla beraber hepimizin bunu sabah kalkarken, akşam yatarken kendi kendimize hatırlatmamız lazım ki hayatı

---

[1]Lokmân /20

yaşarken doğru yaşayıp ne yapmamız gerektiğini, Allah'ın bizden ne istediğini bilelim ve gereğini yerine getirebilelim, diye söylüyorum.

Allah ayet-i kerimede; **"ey iman edenler (iman ettiğini iddia edenler)! Eğer siz dininizden dönerseniz Allah sizin yerinize bir topluluk getirir ki Allah onları sever, onlar da Allah'ı sever"**[2] buyurur. Çünkü Allah'ın muradı; sevmek ve sevilmektir.

"Siz dininizden dönerseniz" ne demektir?

Yani siz Allah'ı sevmekten, Allah için sevmekten dönerseniz, Allah için sevmeyi ve sevilmeyi terk ederseniz, bırakırsanız, ciddiye almazsanız Allah sizi giderir, yerinize Allah'ı seven, Allah'ın da sevdiği bir topluluk getirir. Dininizden dönersenizin manası budur.

Söylemiştim; her ayetin mutlaka dünyada bir karşılığı vardır. Bu hayali bir şey değildir. Sevmeyince, sevilmeyince savaş olur, kin olur, nefret olur, haset olur. Allah bir topluluğu başka bir toplulukla giderir; yani topluluklar birbirlerini yok ederler. Evet, şu anda dünya üzerinde bunu net olarak görüyoruz, bunu anlamamız gerekir. Allah böyle söylediyse bu böyledir, bu böyle tecelli eder. Allah'ı sevmeyince, sevilmeyince, Allah'tan uzak olunca sevgiyi kaybederiz, dolayısıyla kin, nefret, haset, riya, düşmanlık olur. Zaten şeytan, düşmanlığı araya koyarak o topluluğu yok eder; yani onlar şeytana uydukları için birbirlerini yok ederler. Allah'ın yok etmesi bu şekildedir. Şayet insanlar birbirini sevseydi bunun tam tersi olurdu; yani hepsi birbirine rahmet olur, hayr olur, güzellik olur, birbirine cennet olur, nimet olurdu.

Evet, asıl sorun; Allah'tan yüz çevirme sorunudur, diyoruz. Kullar tövbe edip, Allah'a dönmedikçe, Allah'ı sevmedikçe, Allah için sevmedikçe bu sorun böyle devam eder. Yoksa mesele; şu

[2]Mâide /54

haklıdır, bu haklıdır meselesi değildir. Hak bir tek Allah'tır, haklı olan bir tek Allah'tır. Allah neyi söylediyse hak olan da odur, haklı da odur. Allah'ın haklı olduğunu hepimiz görüyoruz, görmeye de devam edeceğiz.

Hak, Allah'ın hakkıdır. Allah'ın hakkını Allah'a teslim edemeyen kim olursa olsun, ismi ne olursa olsun, ondan daha zalim kim vardır! Sevilmek, Allah için sevmek Allah'ın hakkıdır. Kul bu hakkı Allah'a teslim etmeyince zalim olur. Artık bir tarafta zalim, bir tarafta mazlum yoktur. Her iki tarafta da zalimler vardır ve zalimler birbirini öldürüyor.

Bu yüzden dinden dönülünce, Allah için sevmeyince kin olur, nefret olur ve bunun sonucunda tek kelimeyle; topluluklar birbirini yok eder, dedik.

Bu ne zamana kadar böyle devam eder?

Az önce zikrettiğimiz ayette Allah; **"sizin yerinize başka bir topluluk getireceğim"**[3] buyurmuştu ya işte böyle. Allah'ın bahsettiği bu topluluk gökten gelmeyecek herhalde! Bu topluluk yetişen bir nesil olacak. Onlar Allah'ı sevecek, Allah da onları sevecek, Allah onları destekleyip onlara yardım edecek. Onlar büyüyecek, çoğalacak, dolayısıyla Allah'ı seven, Allah'ın sevdiği bir topluluk, yeni bir nesil meydana gelecek. Allah'ı seven, Allah için seven bu yeni nesil gelene kadar bu böyle devam eder.

Hayatı yaşarken her şeyi rabbimizden öğrenmemiz gerekir. Allah'ın kitabında beyan etmediği hiçbir şey yoktur. Allah, kitabında her şeyi en ince ayrıntısına kadar anlatmış, beyan etmiştir. Ahireti de anlatmış, cenneti de anlatmıştır.

Aşkı sahibinden, Allah'tan öğreniyorduk, sıra Allah'ın Hayy ve Kayyum ismine geldi. **"(Allah) Hayy ve kayyumdur."**[4] Allah

[3]Mâide /54
[4]Bakara /255, Ali İmrân /2

diridir, bununla beraber varlığı kıyamda tutandır. Kayyum; kıyamda tutan demektir. "Allah'ın isimleri üzerinde tefekkür etmemiz gerekir" diyoruz. Tefekkür etmemiz gerekir ki anlayabilelim, daha doğrusu Allah kendini isimleriyle bize tanıtsın.

Allah diridir; bununla beraber bütün varlık diriliğini, hayy oluşunu Allah'tan alır. Allah kayyumdur, bir de kıyamda tutar. "Varlıkta tutar" değil kıyamda tutar; çünkü varlıkta tutmak başka kıyamda tutmak başka bir şeydir. Kıyam; ayakta durmak demektir.

Allah varlığı neden ayakta tutar?

Biri Allah ile diri değilse o, ölüdür. Bu yüzden; "Allah ile diri olmayanlar ölüdür. Allah'ı seven âşıklar ise Allah ile diridir" diyoruz. Allah'ı sevenler Allah ile diridir, iman etmeyenler ise ölüdür. Bununla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*Allah'ı zikredenler ile zikretmeyenlerin misali ölü ile diri gibidir; zikredenler diri, etmeyenler ölüdür*"[5] buyurmuştur.

Zikir sadece "Allah Allah" demek değildir; Allah ile diri olmaktır, Allah'ı sevmektir. Kul, Allah'ı sevince diri olur, sevdiği için "Allah" deyip onu zikreder. Kim neyi seviyorsa onunla hayattadır, onunla diridir. Kişi gönlündeki sevgilerle diridir, bu sevgi ile kıymet, değer kazanır. Kim neyi seviyorsa kıymeti, değeri, şerefi de ona göredir. Hayatı da ona göredir ve hayatını onun için yaşar. Hayatını o sevdiklerinin peşinde harcar, dolayısıyla hayatı onunla diri olmuş olur. Bu yüzden sevdiklerini elinde alırsan o ölür; çünkü o, Allah ile değil sevdikleriyle diridir. Bu sevgi parça parçadır.

Mesela öyleleri var ki; yüzlerce şey ile diridir, onları sever, onları sevmeyi sever. Örneğin; parayı sever, yetmez para saymayı, paranın hesabını yapmayı sever. Parayı severse tabi ki böyle olur.

---

[5]Buhâri Daavât, 66

Parayla meşgul olmayı sever; yani parayla diridir, onu zikreder. Başka bir şeyi sever, onu da sevdiği diğer şeylerin yanına koyar. Onun ne kadar sevgisi varsa o sevgiler bir araya getirildiğinde o onunla dirilir; ama o, insan değildir, insanlığını kaybetmiştir. O, rabbini kaybettiği, rabbinin sevgisini kaybettiği için insanlığını kaybetmiştir. Böyle biri artık insan değildir, diriliğini başka şeylerden almıştır. Diriliğini her neyden almış olursa olsun, Allah'ın ona fıtrat itibari ile bahşettiği o muhabbeti alıp sevdiği o şeyi Allah'ın muhabbetinin yerine koymuştur; yani gönlünde rabbinin yerine koymuş ve "rabbim budur" demiştir.

Bu yüzden Mevlana; "neyi seviyorsan osun sen. Bir lokma ekmeği seviyorsan bir lokma ekmeksin sen" demiştir. Büyük söz… İşi biliyor, böyle olduğunu görüyor ve biliyor. Bir lokma ekmeksin demek; dünyaya ait, toprağa ait şeyleri seviyorsan o'sun demektir; çünkü onunla dirisin.

Bu yüzden herkesin Allah ile mi, yoksa başka şeylerle mi diri olduğuna bakması gerekir? Kendisini diri tutan Allah mıdır, Allah'ın sevgisi midir, yoksa başka şeyler midir? Hayatını Allah'ın sevgisini, rızasını kazanmak için harcıyor, kullanıyor, Allah'ın sevgisi peşinde mi koşuyor, yoksa başka şeyler peşinde mi koşuyor? Allah'ı mı zikrediyor, yoksa başka şeyleri mi zikrediyor, diye herkes kendine bakmalıdır.

Evet, Allah hayydır; diridir. Bununla beraber diriltendir, diri tutandır. İnsan, rabbini rab olarak kabul etmezse Allah ile diri olmayı da kabul etmemiştir; çünkü Allah'ın sevgisini kabul etmemiş, reddetmiştir. Buna rağmen rabbini bilir, hatta ona rabbini sorsan; "o beni yaratmış, o beni rızıklandırıyor, o beni varlıkta tutuyor, onun ile diriyim, onun ile varım, o beni hesaba çekecek, yolu o bana göstermiştir" deyip sayar. Böyle söyleyen birine sormak lazım; peki, rabbini seviyor musun? Eğer böyle isen, böyle inanıyorsan rabbini sevmen gerekirdi. Bu yüzden "iman, inanmak değildir" diyoruz.

Böyle inanıyorsan rabbine âşık olman, ona itiraz etmemen, onun her işini beğenmen gerekirdi. Bütün bunlar sende yoksa o zaman bir sorun var demektir. Sen inanmıyorsun! İnandığını söylüyorsun; ama aslında inanmıyorsun; çünkü inansaydın, emin olup güvenseydin bu sende imana dönüşürdü.

Allah kayyumdur. Allah ile diri olmamız yetmez, Allah hayy ve kayyumdur. Allah ayet-i kerimede **Huvel hayyul kayyûm:**[6] "O, hayy ve kayyum'dur" buyurur. Bir de Allah kıyamdadır, ayaktadır. Subhanallah! Ne demek Allah ayaktadır!

Allah; "ben ayaktayım, kıyamdayım, ben kayyumum" diyor. Kıyamda demek; "ben her an bir işteyim, işimin başındayım, ben Rabb'im, ben senin rabbinim, sana rablik yapmak için işimin başındayım. Ben seninleyim, seninle meşgulüm, seni seviyorum, seni istiyorum, senin sevgini istiyorum. Ben ayaktayım, sen de benim için ayağa kalk. Varlığı varlıkta tutuyorum, her anda varlığın her ne ihtiyacı varsa onu görüyorum. Ben ayaktayım, kıyamdayım, kayyumum, hem de her an" demektir.

Allâhu lâ ilâhe illâ huvel hayyul kayyûm: "Allah odur ki kendisinden başka ilah yoktur. O hayy ve kayyumdur." Allah diridir, bununla beraber kıyamdadır, ayaktadır. **Lâ te'huzuhu sinetun ve lâ nevm:** "Ona ne bir gaflet, ne bir uyku, ne de bir uyuklama gelir." Uyumak yok, gaflet yok, her anda işteyim, her anda işimin başındayım, senin başının ucundayım, seninleyim, dedi Allah. **Lehu mâ fîs semâvâti ve mâ fil ard:** "Göklerde ve yerde her ne varsa onundur." Yerleri ve gökleri varlıkta tutan Allah'tır. Allah her birine tesbihini, hamdini, işini öğretmiştir. Her biri kendi işini yapar ve Allah her anda kıyamda onları kontrol eder.

---

[6]Bakara /255, Ali İmrân /2

Menzellezî yeşfeu indehû illâ bi iznih:[7] "Onun izni olmadan onun katında kim şefaat edebilir?" Değil mi öyle? Onun izni olmadan kim şefaat edebilir, kim yardım edebilir. Allah "ben sana yardım ediyorum" diyor; yani "birilerini sana yardım eder gibi görüyorsun; ama onunla sana yardım eden benim. Kıyamda olan benim, onu kıyamda tutan benim, ona o işi yaptıran benim" diyor. Neden? -Çünkü "ben seni seviyorum ve senin sevgini, bunları görmeni, anlamanı istiyorum. Buna karşılık sevgime karşılık vermeni istiyorum" diyor.

Evet, Allah bize; "sen de diri ol, diril ayağa kalk, hayy ve kayyum ol. Sen benim halifemsin. Önce bana karşı hayy ve kayyum olman, sonra varlığa, kendine, insanlara karşı hayy ve kayyum olman gerekir" diyor. Bütün isimler için bu böyledir; yani önce rabbine karşı sorumluluğunu yerine getirmen lazım.

Peki, insan, rabbiyle nasıl dirilir?

İnsanın diriliği muhabbetiyle, imanıyladır. Yani Allah benimle diril derken; "benim sevgimle diril, sevgimi gör ve sevgime karşılık ver, aşkla diril. Sonra kayyum ol, ayağa kalk, kıyamda dur" der. Kıyamda dur demek; "ayağa kalk, ayakta dur" demek değildir. Nasıl ki Allah sana olan sevgisini göstermek için her an kıyamda ise, her an sana muamelede bulunuyorsa, her şekilde onun izni olmadan kimse sana yardım edemiyor, şefaat edemiyorsa, şefaati, şifayı o veriyorsa, yardımı o yapıyorsa senin de Allah'a olan sevgini ispatlaman için ayağa kalkman lazım.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Kıyamet günü o en dehşetli anda Allah'ın hesapsız olarak cennete gönderdiği kulları vardır"*[8] buyurur. Allah onlara hesap sormadan onları cennete gönderir.

Bunların en önde geleni kimlerdir?

---

[7]Bakara /255
[8]Tirmizi, Zühd 53

Allah için birbirini sevenler, Allah'ı sevenler, dolayısıyla Allah için sevenlerdir. Sevginin hayali olmaması gerekir. Biri, Allah'ı sevince Allah için de sevmelidir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz öyle buyurdu; *"Kıyamet günü herkesin dizinin bağı çözülmüş, herkes dizüstü çökmüştür, hiç kimsenin ayağa kalkacak mecali yoktur ve dehşet içindedir. Allah Kıyamet yerindekilere; 'beni sevenler ayağa kalksın' buyurur. O anda Allah'ı gerçekten sevenler ayağa kalkma gücünü kendinde bulur ve ayağa kalkar. Bunlar hesapsız olarak cennete girer; çünkü Allah onlara, velilerine yaptığı muameleyi yapar."*

Allah dünyada da bize; "beni sevenler ayağa kalksın" buyurur. Bunu kiminle söyler? -Elbette ki önce peygamberleriyle söyler. Peygamberin üzerinden; "beni sevenler ayağa kalksın, harekete geçsin. Ayağa kalksın abdest alsın, ayağa kalksın namaz kılsın, ayağa kalksın zekât versin, ayağa kalksın infak etsin, ayağa kalkın şu işi beraber yapalım, ayağa kalkın savaşa gidiyoruz, ölüme gidiyoruz" diye bunu peygambere söyletir. Acaba biz ayağa kalkıyor muyuz!

Bütün hayatımız boyunca Allah bize; "ayağa kalk" der. Burada ayağa kalkabilirsek Kıyamet günü de ayağa kalkanlardan oluruz. Allah; "ayağa kalk" hitabını peygamberi ve peygamber varisi ile yapar. Zaten peygamberlerle, peygamber varisiyle beraber olmayı kabul etmeyenlerin böyle bir derdi yoktur. Böyleleri kendi kendine din üretip; "peygamber de benim, kitap da benim, benim aklım, fikrim, düşüncem de kitaptır" demiş, dolayısıyla Allah'ı, onun resulünü, kitabını kabul etmemiştir. Yani aklını peygamberin, kitabın, vahyin yerine koymuştur. Bununla beraber nefsini de peygamberin yerine koyup; "benim peygambere ihtiyacım yok" demiştir. Dolayısıyla kimse ona; "ayağa kalk" diyemez; çünkü o kimseyi dinlemez, işine gelince doğru bir şeyler yapmaya çalışır ve kendi kendine; "sen zaten Allah dostusun" deyip nefsini bununla teskin eder.

Allah her anda kuluna; “beni sevenler ayağa kalksın” diye hitap eder. Ne zaman Allah yolunda güzel bir şey görürsek ve onu yapacak gücümüz de varsa Allah o an bize; “beni seviyorsan ayağa kalk, kalk ve bu işi yap. Hani sen beni seviyordun ya, benim sevgimi istiyordun ya, sen de biliyorsun ki ben senin böyle yapmanı seviyorum. Beni seviyorsan ayağa kalk ve bunu yap” der. “Kalk ayağa” demek “kalk seyret” demek değil “kalk bu işi yap” demektir. Öyle değil mi?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve bütün peygamberler; “Allah’ı sevenler ayağa kalksın” dediler. İman edip onu kabul edenler de ayağa kalkıp işi onunla beraber yaparak Allah’a olan sevgilerini ispatladılar. İşine gelmeyenler ise bahane üretip; “şu şöyle söylemiş, şu şöyle olmuş, bu böyle olmuş, böyle şey mi olur, böyle yapmasak olmaz mı, bu sıcak havada savaşa mı gidilir” dediler. Allah onlara da “münafık”[9] dedi; yani Allah’ın resulü sana ayağa kalk dediyse ve sen de bahane üretiyorsan bu durumda sen kul değilsin ve sen yalan söylüyorsun!

Allah’ın her söylediğini, ahiretteki her muameleyi mutlaka burada görmemiz lazım; çünkü burada onun karşılığı vardır. İsteyen istediği kadar yapar, daha doğrusu işine geldiği kadar yapar ya da işine gelmediği kadarıyla bahaneler üretir. Sen bilirsin... Bana düşen; apaçık söylemektir, olduğu gibi hakkı ortaya koymaktır. Birinin aklı bu söylediklerimi almadıysa, bunu anlamadıysa, bu anlaşılmadıysa gelsin ona göstereyim, ispatlayayım.

Evet, Allah; “beni sevenler ayağa kalksın” dediğinde sen ayağa kalkıyor musun, kalkabilecek dermanı dizinde bulabiliyor musun, buna bakman gerekir. Eğer bu dermanı dizlerinde bulamıyorsan, dizinin bağı çözülmüşse Allah’ın sevgisiyle, Allah’ın Hayy isminin tecellisiyle dirilmemişsin demektir. Bak ayağa

---

[9]Tevbe /80-81

kalkamıyorsun, bak yapamıyorsun, bak bahane üretiyorsun! Hani Allah'ı seviyordun, hani iman etmiştin! Senin imanın seni ayağa kaldırmıyor. İmanın seni burada ayağa kaldırmıyorsa orada da ayağa kalkamazsın; çünkü orda kalkmak yoktur. Kalkmak buradadır, hesap buradadır. Herkes kendi hesabını burada görür, hesap burada görülür; yani "bilmedim, anlamadım" yok, bahane üretmek yok!

Evet, biri Allah'ı seviyor, Allah'a âşıksa, iman ettiğini iddia ediyorsa, Allah ona; "beni seviyorsan ayağa kalk" dediyse o kişi ayağa kalkmaz mı! Ayağa kalkmak orda dursun ayağa fırlar, fırlaması gerekir; yani Allah "kim beni seviyorsa ayağa kalksın" dediğinde o hemen elini kaldırır, hemen fırlar ve "ben seni seviyorum" der. Allah "beni seviyorsan şöyle yap" dediğinde o hiç "yok" der mi, bahane üretir mi? -Elbette ki üretmez. Yoksa biri Allah'a "ben seni seviyorum; ama senin için kıpırdayamam, benim işim var, ben gidiyorum" diyorsa o kişi kendi kendini kandırmıştır. Böyleleri Yahudilerin Hz. Musa (a.s.)'a söyledikleri gibi; **"senle rabbin gidin savaşın, biz sonra oraya geliriz"**[10] demiş olur. Konu ne olursa olsun hiç fark etmez, böyle olanlar onlar gibi aynı şeyi demiştir.

Allah, kitabında neyi vahyetmişse, hangi peygamberi, hangi kavmi vahyetmiş, anlatmışsa anlattıkları ister örnek olsun, ister ibret olsun, hepsini mutlaka hayatımızın bir yerinde veyahut bir bölümünde yaşar, o durumla karşı karşıya geliriz. Ya peygamberlerle beraber olanlar gibi, peygamberler gibi söyler, düşünür, konuşur, hareket eder, ayağa kalkar, gerekeni yaparız ya da peygambere karşı duranlar gibi bir tavır sergileriz, ortaya koyarız.

Peki, Allah, kitabımızı elimize verdiğinde söyleyeceğimiz söz nedir?

---

[10]Mâide /22-24

Ayet-i kerimede kaybedenler; **“biz kendimize zulmettik”**[11] derler. Allah ayet-i kerimede; **“al kitabını oku! Bugün hesap sorucu olarak sen kendine yetersin (sen kendi nefsine yetersin)”**[12] buyurur. Al kitabını oku, hesabını gör. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; “*hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin*” buyurur.

Demek ki kitabımızı elimize aldığımızda söyleyeceğimiz söz; “biz kendimize zulmettik” sözüymüş. Yanlış yapmayalım, doğruyu görüp anlayalım ve gerekeni yapabilelim diye kendimizi burada hesaba çekmemiz gerekir.

Söyledim; hiç anlaşılmayacak bir şey yoktur, her şey önümüzdedir. Hayat baştan sona kullukla, âbdiyetle, Allah’ı sevmekle imtihandır. Daha doğrusu hayat; Allah’ı sevdiğimizi ispatlama imtihanıdır, ayağa kalkma imtihanıdır.

Allah; “beni sevenler ayağa kalksın” dediğinde ya gereğini yapar, Allah’ın sevgisini kazanırız ya da kaybederiz. Aynı şekilde hayat baştan sona yolculuktur ve yolculuk böyledir. Yol böyledir, yolu böyle yürüyüp kazanırız. Yoksa zahiri bir yol mu var, o yolda koşalım!

Allah her neyi söylediyse; “bu sevgiyi kazan, sevdiğini ortaya koy, ispatla, benim için kıpırda, ayağa kalk, yürü, koş, gerekeni yap, yaparsan kazanırsın” demiştir. Neyi kazanırsın? - Allah’ın sevgisini, aşkını kazanır, aşka yolculuğu yaparsın. Zaten aşka yolculuk hayal kurmakla değil, böyle yapılır. Bu yüzden hayal kurmaktan vazgeçelim, hayal kurup; “belki ben veliyim, belki ben Allah dostuyum” demeyelim. Kendimizi bu şekilde kandırmayalım. Herkese amelinin, iki eliyle yaptıklarının, sa’y etmesinin, aşka koşmasının karşılığı vardır. Hayal kurmak insanın kendi kendini kandırmasıdır. Bu işler belki demekle olmaz.

[11]Enbiyâ /97
[12]İsra /14

Allah; “ayağa kalk, beni sevenler ayağa kalksın, beni sevenler yürüsün, beni sevenler şu işi yapsın, beni sevenler kullarıma böyle muamele etsin, beni sevenler sabretsin, şükretsin, rabbini tesbih etsin, rabbine boyun büksün, rabbine davet etsin” dediğinde bunları yaptıysan doğrudur, velayeti hak etmişsin ve sen buna layıksın. Yok, mazeret ve bahane üretiyorsan o halde buna layık değilsin. Sen Allah ile muhatapsın. Seninle beraber olan, sana senden daha yakın olan, seni kıyamda tutan kayyum olan rabbin senden sevgini, sevginde samimi olduğunu göstermeni istiyor.

Allah; “beni sevenler ayağa kalksın” dediğinde sen kalkıp o işi yaptığında dilinle bir şey söylemen gerekmez; çünkü her zerren zaten Allah’a; “ben seni seviyorum” der. Allah’a her zerrenle; “seni seviyorum” dediysen bunun karşılığını Allah’tan alırsın; yani Allah sana “ben de seni seviyorum” der. Yoksa kendimizi kandırır, kendi kendimize hayal kurmuş oluruz. Hayalle olmaz; çünkü hayat hayal değildir. Allah, hayalden dolayı herhangi bir şeyi ikram etmez. Nasıl ki susadığımızda suyu hayal etmekle susuzluğumuz gitmiyor, acıktığımızda yemek yemeyi hayal etmekle açlığımız gitmiyorsa, nefessiz kaldığımızda da nefes aldığımızı hayal etmekle nefes almış olmuyorsak aynı şekilde aşk da böyledir; yani hayal ile aşk olmaz, sevmek olmaz, sevgi olmaz.

Evet, yaptığımız her iş, Allah için her hareketimiz aşka yolculuk, aşkı kazanmaya yolculuktur, bize aşkı kazandırır. Tabiri caizse bu aşk bize sarhoşluk halini kazandırır. Aşktan sarhoş oluruz. Bizi sarhoş eden bu şarap aşk şarabıdır. Kul bu şarap ile sarhoş olur. Zaten böyle bir durumda kimse onu tutamaz. Bırak dönsün o orada… Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“onlar Allah’ı sever, Allah da onları sever. Onlar hiçbir kınayıcının**

kınamasından da korkmazlar"[13] buyurur. Yani kimin ne söylediği, ne düşündüğü onu hiç ilgilendirmez, dedi Allah.

Neden ilgilendirmez?

Aşk sarhoşu da ondan. O, sadece rabbine, sevdiğine bakar. Sevdiğinin kendisinden razı olup olmadığına, sevdiğinin ona; "ben de seni seviyorum" deyip demediğine bakar. Bu nedenle hiçbir kınayıcının kınamasından korkmaz, endişe etmez. Milletin ona deli demesi, sarhoş demesi, "işi bilmiyor" demesi, "akılsız" demesi, onun için hiç önemli değildir; çünkü o oraya bakmaz, sadece rabbine bakar.

Allah'ın Hayy ve Kayyum isminden sonra Allah'ın Hakk ismi gelir.

Allah hakktır, hak bir tek Allah'tır. Bu zikir vuslat yolunda velinin zikridir; ama velinin hak zikrinden önce hu; yani "o" demesi gerekir. Hu zikri; "kimin ne dediği önemli değildir, önemli olan, Allah'ın ne dediğidir, sadece Allah'a bakmak gerekir" demektir. Allah; "ayağa kalk" dediği için herkes yerde otursa da o, Allah'a bakar, ayağa kalkar. Vuslat yolcusu; "rabbim bana kalk demiş" der ve ondan başka bir şey görmez, onun tecellisine gark olur. O ne yana dönerse dönsün Allah onu davet edip ona; "bu sevgimi kazanmaya gel, şunu yapmaya gel, şurada tebessüm et, şurada güzel iki kelime söyle, şurada şuna yardım et" der. Vuslat yolcusu nereye bakarsa baksın rabbinden bir davet görür. Söyledim; yolculuk bir hayal değil gerçektir. Gerçekle yolculuk yapman gerekir ki hakka varabilesin, yoksa hakka varamazsın.

Bununla ilgili bir kıssa anlatayım;

Geçmişte Allah yolunda giden iki arkadaş varmış. Bir tanesi; "insanlardan uzak kalayım, hiç kimseyle muhatap olmayayım, tek başıma hep rabbimle olayım" demiş ve bir mağaraya çekilerek

---

[13]Mâide /54

rabbini gece gündüz zikredip ibadet etmiş. Arkadaşı onu ziyarete gittiğinde onu çok farklı bir hal içinde görmüş; yani arkadaşı kendinde değil sarhoş vaziyette Allah'ı zikir ile meşgulmüş. O esnada da "hu" zikrini çekiyormuş.

"Hu" demek bütün varlıkta Allah'ın tecellisini görmek, müşahede etmek demektir. "Ne yana dönersen dön rabbinin vechi (tecellisi, muamelesi) oradadır"[14] demektir. Bu ayet o kişinin üzerinde imana dönüşmüş, tecelli etmiştir. Bununla beraber nefis mertebesi olarak bu makam mülhime makamıdır.

Arkadaşı ona yaklaşıp; "sen burada ne yapıyorsun" diye sormuş ama o; "hu" demeye devam etmiş, başka da bir şey dememiş. Arkadaşı ona; "ne yiyorsun, ne içiyorsun" diye sorduğunda o yine "hu, hu" diye cevap vermiş. Yani yediğim de içtiğim de "hu"dur demiş; çünkü "hu" tecellisinden başka bir şey görmüyor, bu yüzden arkadaşı her neyi sorarsa "hu" diye cevap veriyor. *Arkadaşı da işi bildiği için ona dönüp; "senin hu demekten maksadın hakk mıdır" diye sormuş o da bir "hakk" deyip sayha atmış ve olduğu yere düşüp ruhunu teslim etmiş.*

Arkadaşı ona; "hu demekteki maksadın hakk mıdır" diye sorduğunda onun bir adım öteye geçmesine sebep olmuştur. O bir adım ötesi itminan makamıdır, orası tevhittir ve mürşitsiz geçilmez. Biri orayı mürşitsiz geçmeye kalkarsa ve bir sefer "hakk" derse ya da birinden "hakk" demeyi duyarsa ruhunu oracıkta Allah'a teslim eder; çünkü Mürşid-i kâmile tabi olmadan oranın geçilmesi mümkün değildir.

"Hakk" denince her şey biter. Hak bir tek Allah'tır. Hiç kimse burayı geçmeden velayeti almaz. Genel velayet ayrı, özel velayet ayrı şeydir. Vuslat yolcusunun özel manadaki velayeti alabilmesi için; "hakk" demesi gerekir, "hu" derse alamaz; çünkü daha

[14]Bakara /115

mülhime mertebesindedir. Vuslat yolcusu ne zaman "hakk" derse velayeti işte o zaman alır.

Peki, nasıl bir şey oldu ki derviş bir sefer "hakk" demekle düşüp öldü?

Hakkın olduğu yerde batıl olmaz, varlık olmaz. Hakk'ın olduğu yerde ne ben varım ne de sen! Eğer daha oraya gelememişsen bunu anlayamazsın, kavrayamazsın. Yokluk tecellisi ile karşı karşıya gelmemiş, kendini Allah'a kurban edememişsen, nefsinle beraber bir zerre bile olsa hakkın tecellisiyle karşı karşıya gelirsen o anda ruhunu Allah'a teslim eder, oracıkta ölürsün; ama kendini Allah'a teslim etmiş, kurban etmişsen hakk tecelli eder. Yolculuk bunun içindir. Bu yolculuk; aşka yolculuk, aşkla yolculuk, aşkta yolculuk, aşk olma yolcuğudur. Aşk olursan "hakk" dersin, yoksa diyemezsin.

Ama yüz kere, bin kere "hakk" diyoruz, bizde bir şey olmuyor. Değil ölmek, bayılmıyoruz bile, hatta hiçbir şey hissetmiyoruz. Neden? -Çünkü "hakk" demiyoruz, "hakk" dediğimizi zannediyoruz. Belki hakk diye başka bir şeyi kast ediyoruz, düşünüyoruz, ona hakk diyoruz ya da hayal kurup hayalimizdekine "hakk" diyoruz.

Allah ayet-i kerimede; **"her şey fanidir, yok olucudur. Celal ve ikram sahibi olan rabbinin vechi bakidir"**[15] buyurur. Hakk, aşktır! Sende aşk varsa, aşk olduysan hakkı bilir, anlarsın. Allah seni kendine, hakka, hak ile olmaya, aşka, âşıklığa, aşk olmaya davet eder. Hallac-ı Mansur; "ennel hakk" dediğinde işi anlamayanlar; "bu 'ben hakkım' demiştir, bu yüzden katli vaciptir" deyip onu öldürmüşlerdir. Doğrudur, katli vaciptir tabi! Biri bu kelimeyi kullanırsa zaten bin kere canını kurban edip; "benim katlim vacip olsun. Bir can değil, bin tane canım olsa her gün bir tanesini kurban ederim" demiştir. Zaten onun katli vacip

[15]Rahmân /26-27

olmuş, kendisi bunu ikrar etmiş, kabul etmiştir. Bunu kabul edemeyenler “hakk” diyemez.

Allah’ın Hakk isminin peşinden Âzim ismi gelir. **Allah Âzimdir.** Azamet sahibi, büyüklük sahibidir. Onun azameti, büyüklüğü anlaşılamaz, daha doğrusu insan onun büyüklüğünü anlayamaz.

İnsan, Allah’ın büyüklüğünü hangi konuda anlayamaz?

İnsan, Allah’ın kulunu sevmesindeki büyüklüğünü anlayamaz. Kul; “hiçbir şekilde hiçbir şeye ihtiyacı olmayan, bütün varlığın kendisine muhtaç olduğu âlemlerin rabbi olan zat neden beni bu kadar seviyor, niye beni bu halimle böyle seviyor? Batağa düşüyorum, çamura düşüyorum, isyan ediyorum, onun ‘yapma’ dediğini yapıyor, ‘yap’ dediğini yapmıyorum, sürekli ondan kaçıyorum; ama o yine de beni seviyor. Peki, neden beni bu kadar seviyor? Bu nasıl azim bir sevgidir” der ve bunu anlayamaz. Allah bu sevgide azametini kuluna öyle bir gösterir ki kulun aklı bunu almaz. Ancak söyleyebileceği tek bir cümle kalır o da; “sen âzimsin ya rabbi! Benim seni anlamaya ne aklım erer, ne de gücüm buna yeter. Bu nasıl bir sevgidir böyle” cümlesidir.

Bütün yaratılmışların sevgisini bir araya toplasan Allah’ın sevgisi yanında sonsuz bir deryadan bir damla misali bile kalmaz, görünmez; çünkü Allah’ın sevgisi yaratılmış varlığın sevgisi gibi mecazi değil, sonradan değildir. Allah’ın sevgisi hak sevgidir, hakkın sevgisidir, hakiki sevgidir. Bu yüzden yaratılan, yaratanı anlayamaz. Yaratılmış, kendisini yaratan rabbinin sevgisini, aşkını anlayamaz. Hakta olmadığı, hakkı bulamadığı için hak olanı da anlayamaz. Eğer bir parça anlamışsa bunu da Allah ona öğretmiştir, rabbi ona tanıtmıştır. İşte sadece o zaman anlar.

Allah’ın Âzim isminin peşinden Kerim ismi gelir. **Allah kerimdir.** Bütün bu ikramların hepsi kerim olan Allah’ın ikramıdır. Allah’ın ikram ettiklerinin bir asli olanı, bir de ondan dolayı olanı;

yani sebep olarak, vesile olarak verdikleri vardır. Allah'ın asli olan ikramı; aşktır, kendisinden kuluna nefhettiği ruhtur ki bu ruh saf aşkullahtır, aşktır. Allah gerisini bunun için yaratmıştır. Gerisi bu aşk alışverişinde sadece sebeptir, vesiledir.

Allah ayet-i kerimede; **"ey iman edenler! Allah ile yaptığınız alışverişten dolayı sevinin"**[16] buyurur. Alışverişi Allah ile yapmamız gerekir. Allah'a "ben seni seviyorum" deyip, sevgimizi ona verdiğimizde bunun karşılığında Allah'ın sevgisini kazanırız. Bu alışveriş, muhabbet alışverişidir, aşk alışverişidir, Allah'ın; "kulum ben de seni seviyorum" hitabının alışverişidir. Bütün hayat bundan ibarettir. Ya, alışverişimizi Allah ile yaparız, ya da nefsimizle yaparız.

Allah kerimdir, Allah aşkın kendisini; **Nefahtu fîhi min rûhî:**[17] "Ona ruhumdan nefhettim" ayetinde buyurduğu üzere kuluna kendinden vermiştir. Allah'ın, kuluna nefhettiği ruh saf aşktır. Allah, kuluna; "haydi, benimle alışveriş yap, haydi alışveriş yapalım, haydi ticaret yapalım" der.

Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*mü'min, ticaret adamıdır*" buyurur. Mü'min, ticaret yapar. Ticaret denince hemen; "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz daha önce ticaret yapmıştı, 'rızkın onda dokuzu ticarettedir' deyip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ticareti de tavsiye etmiştir" diyerek kendi kendimize bir şeyler zannedip, uydururuz; ama doğrusu bu değildir, ticaret bu değildir. Ticareti, alışverişi Allah ile yapmak lazım.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "mü'min, ticaret adamıdır" derken mü'min; "Allah ile nasıl kazandığını, Allah'ın sevgisini nasıl kazanacağını bilen, bunun hesabını yapan, Allah; 'beni sevenler ayağa kalksın ve sevgisini ispatlasın' dediğinde bu ticareti, alışverişi görüp, Allah ile alışverişi yapandır" demiştir.

---

[16]Tevbe /111
[17]Hicr /29

Allah bire en az on, yedi yüz, hesapsız verir. Bu da mü'minin kârıdır. Ticareti Allah ile yapınca böyle kâr edersin. Bu kârın ölçüsü imanına, Allah'a olan sevgine, aşkına, muhabbetine göredir, buna göre kâr edersin.

Bu durumda alışverişimizi Allah ile mi yoksa nefsimizle mi yaptığımıza, alışverişi Allah için mi, yoksa nefsimiz için, dünya için veya başka şeyler için mi yaptığımıza bakmamız gerekir. Bu âlemde haktan başka bir şey olmadığını ve var olan her şeyin Allah ile alışveriş yapmamız için bir sebep olduğunu anlamamız lazım. Allah ayet-i kerimede; **"onlar görmüyorlar mı ki insanların bir kısmını (malca, mevkice) birbirinden üstün kıldık"**[18] buyurur. Allah alışveriş yapalım, ticaret yapalım, ticarete sebep olsun diye böyle yapar. Allah için olmayana, yardıma ihtiyacı olana yardım edip alışveriş yapıyoruz.

Bu alışverişin çift taraflı olduğunu daha önce izah etmiştim. Yoksa Allah hiç kimseyi kimseye muhtaç etmez, kimse kimseye muhtaç değildir. Bu yanlış bir anlamadır. Herkes, Allah'ın sevgisine muhtaçtır. Allah birini bir tarafa, ötekini öbür tarafa koyup; "haydi, birbirinizle alışveriş yapın, ticaret yapın" der. Birinin rengi siyah, birinin rengi beyazdır, biri küçük, biri büyüktür, biri kadın, biri erkektir. Bu farklılıkların olmasının sebebi alışverişi yapmamız içindir. Allah hepimize; "haydi alışveriş yapın" der. Her konuda bu böyledir.

Sadece bir alışveriş ve ticaret vardır. Bu alışverişi ya, Allah adına, Allah için yaparız ya da şeytan bize alışveriş yaptırır, ticaret yaptırır. Allah ile alışveriş yapınca Allah'a dost olur, Allah'ın sevgisini kazanırız. Şeytan bize alışveriş yaptırınca da bu durumda şeytana dost olur, cehennemi kazanırız.

Şeytan; kinin, nefretin, hasedin, kötülüğün, günahın, yanlışın, senliğin ve benliğin alışverişini yaptırır. Bu alışverişi

---

[18]İsra /21

yapanlar şeytana âbd olur. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **E lem a'had ileykum yâ benî âdeme en lâ ta'budûş şeytân, innehu lekum aduvvun mubîn. Ve eni'budûnî, hâzâ sırâtun mustakîm:** "Ey Âdemoğulları! Ben size; 'şeytana âbd olmayın. Muhakkak ki şeytan sizin apaçık düşmanınızdır. Yalnız bana âbd olun, sırat-el mustakim budur' demedim mi." Devamında ise **Ve lekad edalle minkum cibillen kesîran, e fe lem tekûnû ta'kılûn:**[19] "Şeytan bundan önce de birçok milleti böylesine saptırmıştı. Siz aklınızı kullanmıyor musunuz" buyurur.

Yani Allah; "şeytan bundan önce birçok milleti böylesine saptırmıştı, siz onları da mı örnek almadınız! O kaybedip gidenleri görmediniz mi! **E fe lem tekûnû ta'kılûn:** "Siz aklınızı kullanmıyor musunuz?" Siz aklınızı böyle mi kullanıyorsunuz! Nasıl anlamıyorsunuz! Sırat-el mustakimden çıkıp, rabbinize âbd olmayı bırakıp, nasıl şeytana böyle âbd oluyorsunuz! Şeytanın size ne vereceğini umuyorsunuz! Şeytan size cehennemden, kinden, nefretten, hasetten, riyadan, benlikten başka ne verebilir ki! Ama sırat-el mustakimde, Allah'ın kendilerine nimet verdiği kulların yolunda yürürsen aşkı, rabbinin sevgisini, dostluğunu kazanırsın" der.

Allah'ın, kitabında her şeyi anlattığını söylemiştim. Benim işim de; onu apaçık beyan etmek, izah etmek, anlatmak, onu akla göstermektir.

Evet, hayatımızın bir bölümünü çöpe attık ve alışverişimizi, ticaretimizi şeytanla yaptık. Bununla beraber Allah; "beni sevenler ayağa kalksın" dediğinde kıpırdamayıp, kendimize mazeretler üreterek başka taraflara baktık, kendimize göre bazı hesaplar yaptık. Bari bundan sonra aklımızı başımıza alıp, hayatı doğru anlamaya, her anda rabbimizin davetine icabet etmeye çalışalım. Bu aşka yolculukta aşkı kazanmak için çaba, gayret sarf

[19]Yâsin /60-62

edelim, böyle yaparsak Allah'ın bu aşkı bize ihsan edeceğini, ikram edeceğini görürüz.

Hayale, rehavete kapılmayalım. Nefsimizi Allah'ın yerine koyarak hüküm verip; "bence şu şöyledir, falancalar, filancalar doğru yapıyor" demeyelim. Sen de biliyorsun ki falancalar, filancalar şeytanın peşinden gidiyor. Sen de şeytanın peşinden gidenleri seviyor, takdir ediyor, övüyor, "onlar doğru yapıyor, güzel yapıyor" diyorsun. Bu durumda onlara arkadaş olmuş olmuyor musun? Rabbin senin bu söylediğini kabul eder mi? Onlar da Allah'ın kuludur. Biri rabbini bırakıp, rabbinin sevgisini kazanmaya çalışmak yerine başka şeyleri kazanmaya çalışıyorsa, neyi kazanmaya çalışırlarsa çalışsın o fark etmez, bu durumda o ters tarafa gitmiş olmaz mı? Allah bunun hesabını ona sormaz mı? Allah ona; "ben senin rabbin değil miyim" dediğinde sen de "evet" demedin mi, "sen rabbinin rablığını böyle mi kabul ettin" demez mi?

İman eden mü'min, âşık; maşukundan başkasını görmeyen, maşukundan başkasını dinlemeyen, dinleyemeyen, maşukundan başkasını görmek istemeyendir.

Allah hepimizi hakikati anlayanlardan eylesin! Allah ile, Allah'ın sevgisi ile diri olanlardan eylesin! Allah bizi Allah'ın Kayyum ismiyle kıyamda duranlardan eylesin! Allah ile kıyamda duranlardan eylesin! Allah bizi; "beni sevenler ayağa kalksın" dediğinde bunu görüp, anlayan, bu hakikati bilenlerden eylesin! Allah'ın davetine icabet edip ayağa kalkanlardan, onun sevgisini kazanmaya çalışanlardan eylesin! Aynı şekilde Allah bizi Kıyamet gününde de; "beni sevenler ayağa kalksın" dediğinde ayağa kalkma gücünü kendisinde bulanlardan eylesin! Allah'ın ikramına nail ettiği kullarından eylesin! "Rabbim Allah'tır" deyip bir tek Allah'a âbd olanlardan eylesin! Şeytana âbd olanlardan eylemesin! Şeytanı düşman olarak bilenlerden, buna iman

edenlerden, gereğini yapanlardan eylesin! Allah bizi bize bırakmasın.

Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 14

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Aşkı, muhabbeti, yaratılışın gayesini, Allah'ın insan ve varlık üzerindeki asli muradını anlatıyorduk. Bu nedenle aşktan öteye yol yok, aşktan başka yol yok, aşk olmaktan başka da çaremiz yoktur, diyorduk.

Abdulkadir Geylani Hazretleri anlatır;

"Rabbimi gördüm ve seyir, manevi yolculuk nedir, nasıl yapılır, diye sordum. Rabbim de buyurdu ki; kim batını olarak, manevi olarak vuslat yolcuğu, aşka yolculuğu yapmazsa onu zahiri olan yolculuğa müptela kılarım. O, zahiri yolculukla sadece benden uzaklaşır"[1] buyurdu.

Kul zahiri yolcuğa müptela olunca; zahiri şeylerle uğraşıp, zahiri olarak "şunu yaptım, bunu yaptım, şöyle yapacağım, böyle yapacağım, bunu yaptım ve kazandım" der.

Yani "o, zahiri yolculukla sadece benden, hakikatten, uzaklaşır. Kulun bana yaklaşabilmesi, vasıl olabilmesi için batını yolculuğu; kendi gönlündeki, kendinden bana, kendinden kendisine olan bu yolculuğu yapması gerekir. Eğer bu yolculuğu yapmaz, yapmak istemezse, bu manevi yolculuğu kabullenemezse onu zahiri yolculuğa müptela kılarım ki o da zahiri olarak bir şeyler yaptığını zanneder ve bununla sadece benden uzaklaşır" dedi. Peki, uzaklaşır mı?

Elbette ki uzaklaşır. Onun her yaptığı iş, isterse bu ibadet olsun ona; "ben" dedirtir. "Ben şöyle yaptım, ben böyle yaptım,

[1]Risâle-i Gavsiye

ben şuraya layık oldum, ben buraya layık oldum, ben kazandım, ben diğerlerinden daha iyiyim, daha üstünüm, daha akıllıyım” der. Zaten o; “ben” dedikçe Allah ile arasına perdeleri koyar. Onun bu yaptığı da onu Allah’tan uzaklaştırır. Bu yüzden ısrarla; “ben demekten kurtulup, Allah demek gerekir” diyoruz.

Bu manevi yolcuğu yapabilmek için öncelikle yolculuğu bilmek, öğrenmek, bunun için de yolculuğu yapmış biriyle bu yolculuğu yapmaya çalışmak gerekir. Yoksa; durum ortadadır, ümmetin ne halde olduğu ortadadır.

Kıyamet günü bu zahiri yolculuğu yapmaya çalışanların halinin nasıl olacağını, Allah’ın onlara nasıl bir muamelede bulunacağını hep beraber göreceğiz. Allah her şeyin karşılığını verendir. Allah onlara rahmetiyle muamele eder inşallah. Onları layık olduğu yere koyar, layık olduğu şekilde, niyetlerine göre onlara muamele eder inşallah.

Zaten bu manevi, batıni yolculuğun anlaşılması için konuşuyoruz. Bu, Allah’ın kulu üzerindeki muradıdır. Bir vuslat yolcusunun yolu yürürken Allah’ın isimlerini nasıl anlaması, nasıl iman etmesi, üzerinde nasıl göstermesi gerektiğini izah etmeye çalışıyoruz; çünkü bu yolculuğun sadece zahiri değil bir de batini tarafını, içini anlamamız gerekir. Yoksa yolculuk yapmamız, Allah’ın isimlerine iman etmemiz, o isimlerin bizde aşka, muhabbete dönüşmesi mümkün değildir.

Allah’ın isimlerini anlamaya çalışıyorduk. En son Allah’ın Kerim isminde kalmıştık. Allah’ın Kerim isminden sonra “Sem’i” ismi gelir.

Allah semi’dir. Bu ismi zahiri olarak anladığımızda Allah’ın her şeyi işittiğini anlarız. Kul da işitir; ama kul sonsuz bir deryadan bir damla misali sadece belirli frekanslardaki sesleri işitir. Kuldaki bu işitmenin bir sınırı vardır. Kulun bu işitmesi bu sınırdan daha

düşük veya yüksek olursa onu işitemez; yani Allah bu işitmeye bir sınır koymuştur ama Allah'ın işitmesi böyle değildir.

Allah her şeyi hem de her şeyle işitir. Kula düşen; kendi üzerindeki, Allah'ın Semi' isminin tecellisini düşünmesidir; yani Allah'ın Semi' ismini kendisiyle beraber anlamaya çalışarak rabbini tanımaya çalışmasıdır. Allah'ın Semi' isminin ve bütün isimlerin kulun gönlünde imana, aşka dönüşmesi gerekir.

Peki, kul nasıl bakınca bu isim onun gönlünde aşka dönüşür, bu ismin onun gönlünde aşka dönüşmesi için kulun ne demesi gerekir?

"Rabbim beni, benim feryadımı işitiyor. Onu istediğimi biliyor, görüyor, onu istediğimden haberdardır ve bunu işitiyor. Bununla beraber rahimdir, beni seviyor, feryadımı, onun aşkını, muhabbetini istediğimi işitiyor. Beni işitiyor, beni benimle işitiyor hem de beni her zerremle işitiyor; çünkü o her şeyle, her zerreyle işitir, görür, bilir, haberdardır. Bununla beraber tecelli ediyor, zaten o yaratıyor, dolayısıyla yarattıklarıyla beraberdir. Rabbim her zerremi işitiyor, hatta kendi gönlümden kendi işitemediklerimi de, kendimden gizlediklerimi de, haberdar olmadıklarımı da o işitiyor; yani Allah benden işitiyor, beni işitiyor" demesi gerekir.

Kul, Allah'ın Sem'i ismine böyle baktığında herhalde söylemesi gereken şey; "eyvah!" olur; çünkü her birimiz kendimize baktığımızda bizde hatadan, yanlıştan, eksikten başka bir şey olmadığını, günde yüz sefer "Allah" diyorsak bin sefer de başka şeyler söylediğimizi net olarak görürüz. Allah bizden bunları işitiyor; yani hatalarımızı, yanlışlarımızı, eleştirilerimizi, çekiştirmelerimizi, isyanlarımızı, onun işini beğenmediğimizi, imtihanı kabul etmediğimizi işitiyor. Onun işitmediği hiçbir şey yoktur. Şöyle samimiyetle baktığımızda; yani en azından ben

baktığımda böyle görüyorum. Dehşet bir şey! Sussan susamıyorsun, konuşsan konuşuyorsun.

Bu durumda bunlardan kurtulmak gerekir ki Allah'ın huzurunda mahcup olmayalım. Bizden sevgimizi, aşkına karşılık vermemizi isteyen rabbimize böylesine her zerremizle konuşup, itiraz ediyorsak ona karşı mahcup olmamak, ondan hayâ etmemek, ondan utanmamak mümkün değildir. Bu yüzden bu işi kesinlikle halletmek lazım, bu iş böyle gitmez, bu iş böyle yürümez. Bu, rabbimize karşı tam bir rezalettir. Nefsimiz konuşuyor, gönlümüz, aklımız, hayallerimiz, arzularımız, isteklerimiz konuşuyor, ha bire konuşturuyoruz hepsini. Biri bizim yanımızda saçmalayıp konuşsa herhalde ona; "sus, bu kadar yeter" deyip onu konuşturmayız. Bizim de nefsimizi, gönlümüzü, aklımızı, hayallerimizi, arzularımızı, isteklerimizi artık susturmamız gerekir.

Rabbimizin bizden dinlemek istediği, semi' olarak işitmek istediği şey; "ya rabbi! Seni seviyorum, seni istiyorum, sana gelmek istiyorum. Benden işitmeyi istemediğin, sevmediğin bir şeyi işitmeni istemiyorum. Huzurunda mahcup olmak istemiyorum" dememizdir.

Bir de kendimize bakalım. Allah Semi' ismini ona halife olarak kullanalım diye bize vermiştir. Acaba biz neyi işitmek istiyoruz! Allah'ın işitmemizi istediğini işitmek istersek ona halife olur, doğru yaparız; ama başka şeyleri işitmek istersek de yoldan çıkar, Allah'tan, kendi kendimizden, hakikatimizden, yaratılış gayemizden yüz çevirmiş oluruz.

O halde neyi işitmemiz gerekir, işitmeyi istememiz gereken şey nedir?

Aynı şeydir; "seni seviyorum." Varlığa, insana, rabbimize, Allah'ın vahyine öyle bir muamelede bulunmamız gerekir ki Allah bize; "seni seviyorum" desin. Allah'ın bize "seni seviyorum"

demesini beklememiz, bunu işitmeyi sevmemiz gerekir. Rabbimizi öyle bir sevmemiz, sevgisi peşinde öyle bir koşup çırpınmamız gerekir ki; "rabbim bu yaptığımın, söylediğimin, düşüncemin, tefekkürümün karşılığında bana 'seni seviyorum' desin, bunu işitmek istiyorum" demeliyiz.

İnsanlara muamele ederken onların gönlünü almalı, onlara ikram etmeli, tebessüm etmeliyiz. Yapabileceğimiz her ne varsa karşımızdakine yapmalı ve ona gönül itibari ile "seni seviyorum" dedirtmeliyiz ve bunu işitmeyi de sevmeliyiz. Böyle yaparsak kulağımızı semi' olarak doğru kullanırız, yoksa doğru kullanamayız.

Kul başka şeyleri işitmeyi seviyorsa bu durumda; "eyvah! Yanlış yapıyorum. Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak gerekeni yapmıyor, Allah'a halife olamıyorum. Kime halife oldum, kimin adına bu işi yapıyorum, benim bu yaptığımı, bu işittiklerimi, işitmek istediklerimi sadece şeytan işitmeyi ister" demesi gerekir.

Allah ayet-i kerimede; **"onların kalpleri vardır, onunla fehmetmezler. Onların gözleri vardır, onunla görmezler. Onların kulakları vardır, onunla işitmezler"**[2] buyurur. Başka bir ayet-i kerimede de; **"başlardaki göz kör olmaz; lakin gönüllerdeki (göz) kör olur"**[3] buyrulur. Aynı şekilde gönüllerdeki kulak da sağır olur. Bir gönül kulağı Allah'ın "seni seviyorum" hitabını işitmeyi sevmiyorsa sağır olmuştur. Onun sağır olmasındansa baş kulağı sağır olsaydı hatta keşke hiç olmasaydı! Zaten Allah'ın Semi' isminin karşılığında insan aynen böyle söyler. Bu işten kurtuluş yoktur! Kul ya iman eder, bu muhabbeti istemek için aşka yolculuk, aşkla yolculuk yapar ya da "bu kulak hiç olmasaydı daha iyiydi" der.

---

[2]Arâf /179
[3]Hacc /46

Allah'ın Semi' isminin peşinden Allah'ın Muktedir ismi gelir. **Allah Muktedir'dir.** Muktedir; her şeye gücü yeten, her şeye kâdir olan, bununla beraber kulunu buna kadir kılan demektir. Allah, kulunu neye kadir kılar? -İşitmeye kadir kılar. Kul isterse bunu yapar, gücü buna yeter; yani Allah onu muktedir yapar, bu gücü ona verir, vermiştir. Kulun, bu gücünü kullanması gerekir. Öyle ki Allah'tan başka bir şey işitmemesi gerekir. Kul isterse "seni seviyorum" sözünden başka bir ses işitmeyebilir, buna muktedirdir. Bu ismi ona Allah vermiştir.

Muktedir isminin peşinden Allah'ın **Melîk ismi** gelir. Allah, kuluna kendi vücut ülkesini, gönül âlemini, mülkünü teslim etmiştir. Sen melîksin, kendi kendinin melikisin, Allah seni buna melik kılmıştır. Sen kendine melîk değilsen, Allah ile kendine melîk olmazsan şeytan sana melîk olur ve seni kullanır. Bak kendini şeytana kullandırmışsın! Sen kendi kendine melîk değilsin, kendini, kulağını, gönlünü, aklını idare edemiyorsun. Dolayısıyla vücudunu da kendi kendine idare edemiyorsun. Biri seni idare ediyor ki bu da şeytandır.

Kul kendi kendinin melîki olursa kendi kendine muktedir olur, gönlündeki iktidara sahip olur; yani Allah o iktidara sahip olur. Allah ona zatı ve sıfatı ile tecelli eder. Kulun bu gücü bulabilmesi için yapması gerenken şey; "seni seviyorum"a, aşka yolculuktur.

Melîk isminden sonra Allah'ın **Vehhab ismi** gelir. Vehhab; karşılıksız hibe eden demektir. Allah varlığımızı bize karşılıksız hibe etmiştir. Allah'ın kendinden bize nefhettiği ruh, bütün isimlerinin bize tecellisi onun saf hibesidir; yani Allah "bunları size hibe etmişim" demiştir. Allah vehhabtır, hiçbir karşılık beklemeden hibe edendir. Kul ise hiçbir zaman vehhab olmaz; çünkü kul her neyi yaparsa yapsın Allah'tan bir karşılık ister. Kuldaki Vehhab isminin tecellisi sadece bir şey hibe ettiği kuldan

bir beklentisinin olmamasıdır; ama neye, kime nasıl bir hibede bulunursa bulunsun bunun karşılığını mutlaka Allah'tan ister.

Allah, kuluna karşılıksız hibe edendir; varlığını, aşkını, muhabbetini, güzelliğini ona hibe etmiştir. Tek kelime ile; "bu güzelliği bozma, bu güzelliği kirletme, eğer bu güzellik kirlendiyse onu tövbe ile temizle" demiştir.

Allah varlığımızı bütünüyle bize hibe etmişse, bu onun hibesiyse, bir de bizden sadece sevgisine karşılık vermemizi istiyorsa biz de bunu ona çok görür, onu bu sevgiye layık görmez, "ben" demekten kurtulamazsak nasıl insan olmuş oluruz! Nasıl bir güzellik iddia edebilir, nasıl "ben iyiyim" iddiasında bulunabiliriz!

Allah'ın sevgisini kulların gönlünden, varlıktan, varlık üzerinden kazanmaya çalışırken onlara bu sevgiyi saf hibe etmemiz; ama bunun karşılığını Allah'tan Allah'ın sevgisi olarak istememiz gerekir. Kullara hibe edemez, yaptığımız iyiliği onlara minnet edersek Allah bunu bizden kabul etmez. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"güzel bir söz ve mağfiret, arkasından eza gelen bir sadakadan daha hayırlıdır"**[4] buyurur. Yani "eğer bir sadaka vereceksen, sonra onu onun başına kakıp ona minnet edeceksen bunu yapma. Güzel bir söz söyle, bu ondan daha hayırlıdır, öyle yapma, bunu yapmaya hakkın yok" der Allah.

Allah; "bu hakkı sana tanımıyorum, kuluma böyle minnet edemezsin. Onu ben sana vermişim ki onunla kulumun gönlündeki muhabbeti alasın. Sanki sen sendeki o nimeti yaratmışsın da, o sana ait de onu veriyormuşsun gibi bir de minnet ediyorsun, bunu senden kabul etmem, bunu yapma. Eğer bunu yapacaksan iki güzel söz söyle, bu ondan daha hayırlıdır; yani ona 'kusura bakma yoktur, kusura bakma sana yardım edemem' de. Eğer minnet edip, onu boşa çıkaracaksan, bir de onunla ters tarafa gideceksen bunu yapma. Senden bunu

[4]Bakara /263

istemiyorum, bunu yapmanı da istemiyorum. Kulumun senin yardımına ihtiyacı yok, senin ona ihtiyacın var. Bunu böyle anladıysan yaparsın" dedi Allah.

Mesela bazen görürüz, biri; "işte falancaya şöyle iyilik yaptım, filancaya böyle iyilik yaptım" deyip kendi iyiliklerini anlatmaya başlar. Keşke onu hiç yapmasaydın! Ya da bakıyorsun, Allah için yaptıklarıyla başkalarına karşı övünür. Keşke onları hiç yapmasaydın!

Daha önce anlatmıştım; *Abdullah Bin Mübarek Hazretleri bir dervişiyle beraber bir kafile ile hacca giderken gece yolda mola verip uyurlar. Abdullah Bin Mübarek Hazretleri kalkıp gece namazı kılınca o derviş de kalkıp gece namazı kılar. Bütün kafile de o anda uyur. O derviş; "efendim, keşke şimdi bunlar böyle gaflette olmasalardı, onlar da kalkıp gece namazı kılsalardı" der. Abdullah Bin Mübarek Hazretleri ona; "keşke hayatın boyunca hiç gece namazı kılmasaydın da şimdi bu sözü söylememiş olsaydın"* buyurur.

Ne kadar kötü bir hal! Derviş böyle söyleyerek kafiledekilere karşı kibirlendi. Bu yüzden Abdullah Bin Mübarek Hazretleri; "keşke şimdiye kadar gece namazı kılmasaydın, bugün bu sözü de söylemeseydin" dedi. Hepsi boşa gitti, hatta yaptığı bu ibadet onu ters tarafa götürüp kibirlendirdi.

Bu yüzden iyilik yapıp söyleyeceksek ya da ibadet yaptığımızı, Allah için bir şey yaptığımızı zannedip bunu insanlara karşı üstünlük meselesi yapacaksak hiç yapmayalım daha iyidir.

Her neyi yaparsan karşılığında Allah'ın sevgisini alırsın. Daha ne alasın, var mı bundan ötesi! Bir de insanlar seni takdir mi etsin! "Evet, teşekkür etsin" dersen karşılığını insanlardan alırsın, Allah'tan bir şey alamazsın; çünkü Allah şirki kabul etmez. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*bir kul bir ibadet, bir hayır yaptığında eğer Allah'tan başka bir şeyi de oraya karıştırmışsa*

Allah onu ondan kabul etmez ve Kıyamet günü Allah buyurur ki; bak bunda bana şirk koştun, bunu götür bana şirk koştuğun ortağıma ver, karşılığını o versin"[5] der. Allah şirk karışmış ameli kabul etmez. Bu nedenle amellerin saf Allah için olması gerekir.

Saf Allah için ne demektir?

Saf Allah'ın sevgisini istemek, başka tarafa dönüp bakmamak, yaptığımızdan dolayı insanlardan bir şey beklememek, istememek, böyle bir beklentimizin olmaması demektir.

Allah vahiddir, isimlerinde bir olandır, tek olandır. Bununla beraber Allah vehhabtır, karşılıksız hibe edendir. O vahdaniyetini, isimlerini karşılıksız hibe etmiş olandır.

Bundan sonra Allah'ın Kahhar ismi gelir. Bu isim belki en çok sevdiğim isimdir, desem yeridir. **Allah kahhardır.** Allah'ın isimlerinin tecellisine bakarken isimler bir "v" harfi gibi görünür. Allah'ın Kahhar, Muntekim ve Vahid ismi o "v" harfinin alt tarafında, derinliğinde durur. Derin demem daha uygundur.

Allah'ın isimlerinin hepsinden tecelli eden şey sadece aşktır. Allah'ın Kahhar ismine gelindiğinde orda koyulaşmış bir aşk vardır. Her ismin rengi birbirinden biraz farklı olsa da birbirine benzer; ama Kahhar isminde sanki bütün renkler toplanmış, koyu bir renk almıştır; koyu bir şarap küpü gibi. Aslında küp değil; çünkü küpün altında sonsuz bir derya var, küpün altında aşk şarabı var. Başka da bir şey yoktur! Diğer isimler içeni sarhoş eder ama kendinden geçirmez; fakat Allah'ın Kahhar ismi içeni kendinden geçirir.

Yolculuğu yaparken kazandığımız şey; aşktır, muhabbettir. Bu aşk, bu muhabbet, Allah'ın isimlerinden tecelli eder. İçtiğimiz de zaten odur. Peki, niye Kahhar ismi bu kadar sarhoş eden koyu

---

[5]El-Kafi, c.2, Kitabu'l-İman ve'l Küfr, Riya Babı, 9. Hadis

bir aşk şarabını içinde barındırır? -Çünkü o isim tecelli edince varlığından, benliğinden eser kalmaz, seni kendinden geçirir. Az önce söylediğim gibi; Allah'ın diğer isimleri sarhoş etse de kul yine de kendindedir; ama Kahhar isminin tecellisi kulu kendinden geçirir.

Allah Kıyamet günü Kıyamet yerindekilerine ne buyurur?

Li menil mulkul yevm: "Bugün mülk kimindir?" **Lillâhil vâhidil kahhâr:**[6] "Vahid ve kahhar olan Allah'ındır." Yani "sizin işiniz bitti, siz bittiniz. Vahid ve kahhar olan benim. Bütün isimler, bütün güzellikler bana aittir. Kim bu güzelliklerimden, El Esmau'l Husna'mdan birine sahip çıkıp 'bu benimdir, bu bana aittir' dediyse onu kahrederim, işiniz bitti" dedi Allah. Bundan daha dehşetli bir an yoktur. Nefsini tezkiye etmemiş, temizlememiş, aşkın ateşiyle, muhabbetiyle benliğini, kibrini yakmamış, eritmemiş bir kul için aslında Allah; "bugün sana sadece kahrolmak vardır" demiştir.

Kıyamet yerinde değil burada kahrolalım. "Bu aşk şarabını içmek istiyorum ya rabbi" deyip burada aşkla kahrolalım; ama bunun da bir karşılığı vardır. Bu aşk şarabını içmek isteyene vereceğiz; çünkü içmeden olmaz.

Mesela aklı başında biri her türlü şeyi söyleyemez, konuşamaz; çünkü aklı başında olduğu için söylemeye utanır ve "kimse beni yanlış anlamasın, şöyle anlamasın, benimle alay etmesin, dalga geçmesin. Ben de herkesin makul gördüğü şekilde durayım, konuşayım, hareket edeyim, bende bir terslik görünmesin" der; ama sarhoş biri böyle değildir, bunları düşünmez; çünkü o kendinde değildir. Kim onun hakkında yanlış düşünmüş, bu onun için önemli değildir. Saçmalar, bu da önemli değildir. Böyle biri zaten sarhoş olduğu için insanları da görmez.

---

[6] Mu'min /16

Aşkın şarabından içenler de mutlaka sarhoş olur. İçeceksek en ağırını, en koyusunu içelim. Bu, Allah'ın Kahhar isminin tecellisidir. Onu içenler yavaş yavaş feryat eder ve dışarıdakiler de bu feryadı duyar. Kendi gönlündeki feryadını kendisi de duyar. Bu yüzden bu aşk şarabını öyle ağır ağır içmektense Kahhar isminin, aşk şarabının altındaki o aşk deryasına dalmak gerekir.

Kul öteki isimlerde bu aşk şarabından içse manevi sarhoşluk yaşar; ama kendinden geçmez, dedik. Kahhar isminde ise kulun sarhoş olması yetmez, bu isimde kaybolması gerekir. O aşk şarabına, o aşka öyle bir dalması gerekir ki kendisi aşk olsun, kendisi aşk şarabı olsun. İşte Allah'ın Kahhar ismi tecelli edince kul bu aşk şarabına dalar.

Allah, Kıyamet gününde; **"bu gün mülk kimindir? -Vahid ve kahhar olan Allah'ındır"**[7] buyuracak ya, Allah tecelli edecek. Allah ayet-i kerimede; **"yeryüzü Allah'ın nuruyla aydınlanmıştır"**[8] buyurur. Bırakalım bugün Kahhar olan Allah bize tecelli etsin, gönlümüz onun nuruyla aydınlansın, vahdaniyeti, Vahid ve Kahhar isimleri bize tecelli etsin. İsimler bize ait değil ona ait olsun. Bizde geriye kalan her ne varsa hepsini kahretsin; çünkü kahrolmadan olmaz. Bu kahrı taşıyabilmek için mutlaka aşk ile sarhoş olmak gerekir. Aşktan sarhoş olmayan, bu tecelliye dayanamaz.

Allah elbette ki bu muameleyi öncelikle peygamberlerine yaparak onları kahretmiştir; yani Kahhar ismiyle onlara tecelli ettiğinde onlara her yönden, insanların her birinden ayrı ayrı kahır gelmiştir; ister ateşe, ister kuyuya, ister zindana atılmak, ister taşlanmak olsun, nasıl bir muamele gelirse gelsin bu, Allah'ın Kahhar isminin tecellisidir. Bütün bunları karşılayabilmek, "rabbim Allah'tır" deyip gözünü, gönlünü rabbinden ayırmamak için aşktan sarhoş olmak gerekir. Yoksa kul buna dayanamaz. Bu

---

[7]Mü'min /16
[8]Zümer /69

yüzden öncelikle bu aşktan, muhabbetten sarhoş olanlar peygamberlerdir. Her ne olursa olsun, onların gönülleri kıpırdamamış, rablerinden başka tarafa da dönmemişlerdir.

Evet, Allah Kahhar ismiyle tecelli ederken kuldaki varlığı, benliği yok etmek için, aradaki bütün perdeleri kaldırmak için tecelli edip muamele yapar; ama biz ne yapıyoruz? -Allah'tan bize küçücük bir muamele geldiğinde bile "ben bunu kabul etmiyorum" deyip feryat ediyoruz. Böyle söylersek Allah da; "peki, kulum, kabul etmiyorsan kalsın o zaman" der. Ne zaman duanı yapıp "ben istiyorum, bunun karşılığında ne varsa kabul ediyorum" dersen iş o zaman olur.

Bu nedenle umredeyken kardeşlerimize; "öyle bir dua edelim ki 'ya rabbi! Seni senden istiyorum, aşkını, muhabbetini istiyorum. Bunun karşılığında canımı vermeyi de kabul ediyorum' deyin" demiştik. Bu bir kapıdır, bunu söylediğimizde gönlümüzün kapısını rabbimize açarız. Zaten Allah da duamızı kabul edip bu kapıyı bize açtı. Hamdolsun kardeşlerimiz bunu becerdi. İstisnalar kaideyi bozmaz, beceremeyenler de işi bilmediğinden dolayı işi becerememiştir. Gerisi hamdolsun bu kapıyı açtı; yani rabbini, rabbinin rızasını tercih edip, canını vermeyi kabul etti.

Allah bir kuluna böyle bir ikramda bulunduysa, kul böyle söyleyebildiyse bundan daha büyük bir şeref olmaz; çünkü bu, Allah'ın ona açtığı rahmet kapısıdır, kulunu zatına seçmesidir. Kul, canını verme karşılığında rabbini tercih etmiştir, dolayısıyla Allah da onu seçmiştir. Allah'ın dilediğini zatına seçmesi işte böyledir.[9] Allah böyle bir kulu seçer. Allah'ın Kahhar ismi böyledir; yani bu isim tecelli etti mi kulda ne varsa hepsini temizler ve onu kendine has kılar.

Daha sonra o kulun hak edeceği nedir?

---

[9]Şura /13

Allah, resulleri için; **Ve selâmun alâl murselîn:**[10] "Gönderilmiş bütün resullere selam olsun" buyurur. Allah onları selamete, selamet sahiline çıkarır. Kulun, sahile çıkması için mutlaka Allah'ın Kahhar isminin tecellisi gerekir. Bununla beraber bir Mürşid-i kâmil de kendisiyle beraber olanlara mutlaka bu muameleyi yapar; ama biz bunu yapamıyoruz. Kenarından, köşesinden bu muameleyi yapmayı istediğimizde ya da şöyle bir dokunduğumuzda bir de bakıyorsun kardeşlerimiz feryat ediyor, hatta bir de bakıyorsun ki bize düşman oluveriyor; çünkü ne yaptığımızı, ne yapacağımızı anlamıyor ya da anlamak istemiyor. Daha doğrusu nefsinin işine gelmediği için bu muameleyi kabul etmiyor.

Şeytanın da işine gelmez; "bak, sana böyle yaptı" deyip ona vesvese verir ya da ona bir muamele yapılıp, imtihana tabi tutulduğunda bana; "yardım et" der. Bundan daha büyük yardım mı var! Bak sana nasıl yardım etmişim! Ama o tam tersini söyleyip; "beni bu tecelliden kurtar, kurtar ki nefsimle baş başa kalayım" deyip bize işimizi öğretir. Derviş olamamış ya, ondan! Dervişlik nedir bilmiyor, yolu da bilmiyor; ama zahire bakıp kendisi gibi hüküm veriyor.

Allah'ın Kahhar ismi; nefsi, şeytanı, varlığı kahrettiği, yok ettiği için en sevdiğim isimdir. Allah vahid ve kahhar olarak tecelli edince kulda varlıktan eser kalmaz. Her şeyin bir hakikati vardır ve hakikat böyledir.

Pir Abdulkadir Geylani Hazretleri;

-Rabbimi gördüm ve "ya rabbi! Namaz nedir" diye sordum, rabbim de buyurdu ki;

"Ya Gavs-ul Azam! Katımdaki en doğru, en makbul, en kabul ettiğim namaz; kılanın içinde kaybolduğu namazdır"[11]

[10]Sâffât /181
[11]Risâle-i Gavsiye

buyurur. Yani kılanın o namazın içinde kaybolduğu namazdır, katımdaki makbul namaz işte budur. Kul bu namazda kaybolunca nereye gider? -Elbette ki miraca gider. Elbette ki miraçtaki tecelliye mazhar olup, kendisi orda kaybolur. İşte gerçek namaz da budur.

Abdulkadir Geylani Hazretleri bu soruyu sorarken cevabı bilir; ama dervişler bunu anlasın, bilsin, cevap kendisinden değil Hak'tan olsun, Allah bu soruya cevap versin, tercih de kula ait olsun diye sormuştur.

Bununla ilgili bir örnek daha vereyim;

Mutlaka daha önce duymuşsunuz; Hz. Ali (r.a.) Efendimiz'in bacağına savaşta ok saplanır. Bunun üzerine sahabeye; "*namaza durayım, oku öyle çıkarın" der.* Hz. Ali (r.a.) Efendimiz namaza durunca tedavi edecek olanlar bacağındaki oku parçalayıp çıkarırlar ve yarayı sararlar.

Hz. Ali (r.a.) Efendimiz selam verdiğinde;

-Ne yaptınız, diye sorar.

Sahabeler de;

-Oku çıkarıp yarayı sardık, diye cevap verirler.

Hz. Ali (r.a.) Efendimiz namazın içinde öyle bir kaybolmuş ki okun bacağından çıkarıldığından haberi bile yok. İşte namazda böyle kaybolunur. Şimdi biri namazda ufak bir şey yapsa; dua etse ya da biraz ağlasa hemen; "senin namazın bozuldu" derler. Böyle söylemelerinin sebebi namazı anlamamalarından dolayıdır.

Abdulkadir Geylani Hazretleri, Allah'a "katındaki makbul namaz hangisidir" diye sorarken ayrıca bir de; *katındaki makbul oruç hangisidir, diye sorar.*

Allah da cevap olarak;

-Tutanın içinde kaybolduğu oruçtur, buyurur.

Yani; "senin benliğini, nefsini görmek istemiyorum. Ne zaman huzurumda yok olacaksın, ne zaman kaybolacaksın! Namazda da kaybolamıyorsan, oruçta da kaybolamıyorsan nerde kaybolacaksın!" buyurur.

İnsan nasıl yaparsa tuttuğu orucun içinde kaybolur?

Daha önce söylemiştim; oruca niyet getirirken "ya rabbi! Seni arzularımdan, isteklerimden, yemekten, içmekten, nefsimden daha çok seviyorum. Sen beni böyle seviyorsun ya, ben de seni seviyorum. Ben senin sevdiğini seviyorum. Ben senin bana emrini, benden istediğini seviyorum çünkü seni seviyorum" dediğimizde bu sevginin içinde kayboluruz.

Oruçta yemekten ve içmekten kesilince yediğimizin ve içtiğimizin aşk olması, seni seviyorum olması lazım. Bu aşkı öyle bir yiyip, içip nefes gibi almamız gerekir ki içinde kaybolalım. İşte gerçek bir oruç da böyle tutulur.

Abdulkadir Geylani Hazretleri'nden bir örnek daha vereyim;

Abdulkadir Geylani Hazretleri; "rabbimi gördüm ve ya rabbi aşk nedir, aşkın hakikati nedir, diye sordum."

Allah da; "*ya Gavs-ul Azam! Önce bana âşık ol. Aşk benim, âşık benim, buyurdu"*[12] *der.*

Demek ki biri Allah'ı görebilirmiş, bunu Abdulkadir Geylani Hazretleri söylüyor. Ya onu, onun söylediğini inkâr edeceğiz ya da kabul edeceğiz. Biri onun söylediğini inkâr edince onu da inkâr

[12]Risâle-i Gavsiye

etmiş olur. Bu, her Mürşid-i kâmil için böyledir, bunu böyle anlamak gerekir.

Abdulkadir Geylani Hazretleri "aşk nedir?" diye sorduğunda Allah ona "Gavs-ul Azam" lakabıyla hitap eder. Daha doğrusu bu şerefi ona vermek için o anda bulunduğu makamıyla ona hitap eder. Allah "önce bana âşık ol" dediyse o halde bu gereklidir; çünkü kulun, Allah'a aşkla gitmesi gerekir. Bununla beraber "aşkı kazanıp âşık ol bana, aşk benim" dedi Allah. Hem aşkı kazanacaksın, hem aşkla gidip ona âşık olacaksın. Bununla beraber aşk, kul ile Allah arasındaki perdedir.

Perde denince bunu zahiri perde olarak anlamamak gerekir. Bu perde maşukun göründüğü perdedir. Orada maşuk görünür ve bize "gel" der. Hani bir görüntü perdeye aksedince onu perdede seyredersin ya, işte bunun gibi maşuk da aşk perdesinden görünür ve bize "gel" der.

Aşk ateştir, kulun da bu aşk ateşine girip yanması, o perdeden içeri girip aşk olması gerekir. Kul yanmayı kabul etmezse, nefsinin, varlığının, benliğinin yok olmasını kabul etmezse o perdenin içine dalamaz. Maşuk perdeden görünecek ki âşık oraya atlasın, oraya dalsın. Kul oraya dalarken yanmayı, yok olmayı kabul eder; yani Allah'ın Kahhar isminin tecelli etmesini kabul eder, etmelidir. Yoksa onun âşıklıkla, âbdiyetle alakası olmaz. Böyle biri âbdiyetin dışında durmuş olur ve kenarından (kıyısından, köşesinden) Allah'a kulluk yapar.[13] Böyle olunca durum çok vahimdir.

Bütün kardeşlerimizi aşka, aşkın şarabını içmeye, aşktan sarhoşluğa davet ediyoruz. Anlattığım her şeyde aşka, aşka yolculuğa, bu aşkı kazanmaya davet vardır. Kardeşlerimiz bunu bilmeli, anlamalı, idrak etmeli ki kabul edebilsin.

---

[13]Hacc /11

Şimdiye kadar idrak ettirmeye, anlatmaya, öğretmeye çalıştık, bu kadar bilgi yeterlidir. Biri kabul etmediyse bundan sonra da kabul etmez. Bu yüzden bundan sonra bir şey anlatmayı düşünmüyorum; çünkü artık bundan sonra aşka yolculuk yapmak gerekir. Bu aşkı kazanmak için, gönüllerdeki Allah'ın rahmetini, sevgisini alabilmek için artık gerekeni yapmak, yolculuk yapmak lazım. Öğrenmek yeter; ama öğrenilmeden de olmazdı; çünkü Allah'ın ilk emri "oku"ydu;[14] yani oku, anla! Biz de okuduk ve anlattık, siz de bizimle beraber okudunuz ve anladınız.

Hep tekrar tekrar söylüyorum; yirmi seneden fazladır bütün anlattıklarımı bir araya getirsek sadece bir kelimeyle izah etmek mümkündür. O da; "la ilahe illallah" kelimesidir. Yani sadece; "ya rabbi! Seni seviyorum. Ya rabbi! Senin sevgini istiyorum, bir tek senin âbdinim. **İyyâke na'budu ve iyyâke nestain:**[15] Yalnız sana âbd oluyor ve yalnız seni istiyoruz" kelimesidir. Hep bunu anlattım, başka bir şey de anlatmadım. Bütün söylediklerimi bir araya getirin oradan başka bir kelime, başka bir mana çıkmaz.

Allah ayet-i kerimede; **"senden önce hiçbir resul yoktur ki onları gönderirken; 'Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın. Sadece Allah'a âbd olun' diye onlara vahyetmemiş olalım"**[16] buyurur. Bütün peygamberlerin ve peygamber varislerinin gönderiliş sebebi budur. İşin sırrı, hakikati budur. Allah iki şeyi söylüyor. Biri; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın; yani sevgide hiçbir şeyi Allah'a ortak koşmayın, hiçbir şeyi Allah'ı sever gibi sevmeyin, Allah'tan bağımsız sevmeyin. Zaten bir şeyi Allah'tan bağımsız sevince onu Allah'a şirk koşmuş olursun. Şirkin büyüğü veya küçüğü olmaz. Diğeri de Allah'tan başkasına âbd olmamaktır. Çünkü "sadece bana âbd ol" dedi Allah. Allah'a âbd olursan onu seversin, onun aşığı olursun, neyi seversen sev onun için seversin, o aşkı, onun

[14]Alak /1
[15]Fatiha /5
[16]Enbiyâ /25

sevgisini kazanmak için seversin. Bütün sevgilerin Allah'a gider; ama Allah'a âbd olamadıysan neyi seversen sev, bir de bakarsın ki onu Allah'a şirk koşmuşsun.

Şimdiye kadar hep anlattık, hep beraber bunu anlamışızdır inşallah. Artık bu yolculuğu yapıp yolu yürümek gerekir. Bu bir hayal değil, hayali bir şey değildir. Artık bu aşkı, bu muhabbeti, bu aşk şarabını içmek lazım. Arkadaşların bu aşk şarabından içtiğini, sarhoşluklarını görmek istiyoruz. Bunu onlara ikram edeceğiz. Bunu söylerken, siz kendiniz yapın demiyorum; aşk şarabını ben size ikram edeceğim. Fakat arkadaşların dikkat etmesi gerekir; çünkü yanlışı kabul etmiyoruz.

Bayan kardeşlerimizin de asla aşırı gitmemesi gerekir; çünkü bu sarhoşluğun mutlaka bir dengede olmasını istiyoruz. Kardeşlerimiz o anda sarhoş olabilir; ama bu sarhoşluğun bir, iki saatten fazla sürmemesi, kardeşimizin bu süre zarfında kendisini toparlaması gerekir. Herkesin bir işi, evi, çoluk-çocuğu, ailesi vardır, bu yüzden dışarıda ters bir görüntüye sebep olunmaması gerekir; yani dışarıdan birileri onlar için "delirmiş, çıldırmış" derse bu doğru değil yanlış bir şey olur. Sahabeler de bu aşk şarabından kana kana içmişti; ama hepsi kendindeydi. Hepsinin kendine göre bir anlık sarhoşlukları olmuştu, o hariç.

Mesela bununla ilgili bir örnek vereyim; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz birini cennetle müjdelemişti tabi ki Allah onu müjdelediği için müjdelemişti, öyle kafasına göre müjdelememişti.

Sahabe bu durumu şöyle anlatır; "*Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir sahabeyi cennetle müjdeledi. Müjdeyi işitince o sahabe öyle bir hal aldı ki tabiri caizse o anda kendini kaybetti. Önce ne yapacağını bilemedi, sonra etrafında dönüp semah etmeye başladı. Semah ederken de rabbini tesbih ederek hamd edip, şükrediyordu. Daha doğrusu Kendinden o kadar geçmiş*

vaziyetteydi ki sarhoş halde ne yaptığını, ne söylediğini bilmiyordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "müdahale etmeyin, bırakın dönsün, bırakın söylediğini söylesin" buyurup ona müdahale ettirmedi. Semah ederken rabbine zaten hamdediyor, şükrediyordu; ama kendinden geçmiş vaziyette, feryat ederek bunu söylüyor, tabiri caizse deli gibi hareket ediyordu. Bu sahabe bir müddet döndü sonra kendine geldi."

Bu aşk şarabından içen kardeşlerimiz de önce dönsün, feryat etsin bir şey olmaz; ama sonra kendine gelmesi, bu aşkı, muhabbeti içinde tutması gerekir. Yine sarhoş olsun ama aklı başında olsun.

Bence ne kadeh olsun, ne masa; bence aşk deryasına dalmak gerekir. İçmek bizi biraz zor sarhoş eder, şu küpün içine dalmak gerekir. Küpü öyle göründüğü gibi zannetmeyin; küpün altı boştur ve altında aşk şarabının deryası vardır. Bu, Allah'ın Kahhar ve Vahid isminin tecellisidir.

Önce bu küpün başına gelmek gerekir. Peki, nasıl geleceğiz?

"Seni seviyorum ya rabbi! Senin beni sevmeni istiyorum, sevgini kazanmak istiyorum. Hatta o sevgi, o aşk olmak istiyorum. Bunun karşılığında her şeye razıyım, yeter ki karşında, huzurunda varlık iddiasında bulunmayayım. Nefsim zaten ilahlık iddiasında bulunmasın, ben de varlık iddiasında bulunmayayım. Beni içeri al ya rabbi! Bu aşk kapısından içeri girmek istiyorum" dememiz gerekir. Duamız böyle olmalı, böyle istemeliyiz.

Kardeşlerimiz gönüllerini bizimle beraber tutsun. "Gönüllerini bizimle beraber tutsunlar" derken bizim o andaki halimizden her neyi anlarsa onu alsınlar, bu onlar için yeterlidir. Daha doğrusu biz kendi halimizden her neyi tadıyorsak onlar da bizimle beraber onu tatmaya, anlamaya, gönül feryadımızı duymaya, anlamaya çalışsınlar. Biri böyle yaparsa onu o kapıdan içeri alırız, yoksa o kapıdan içeri alınmaz. O kendisiyle beraber

olursa “ben benim, sen de sensin” deyip kapıdan içeri girmek istemezse, benimle beraber olup, bu gönül halini tadıp yaşamak istemezse, bu durumda içeri alınmaz; aslında kendisi içeri girmek istememiştir.

Hazırlığımızı yapalım inşallah. Kapıya gelelim, kapıdan da ayrılmayalım. Bunun nerde ne zaman ikram edileceği belli olmaz. Siz gönlünüzü öyle tutun, hep beraber bu aşk şarabından içeceğiz, olmadı küpün içine gireceğiz. İnşallah artık yüzmeyi de öğrenmişiz. Suda yüzmek kolaydır, o aşk denizinde yüzmek ise bayağı zor olsa gerek; ama çok muhabbetli bir şeydir, bunu söyleyeyim.

Allah bizi aşktan gerçek manada anlayanlardan eylesin! Dünyaya aşkı, muhabbeti kazanmaya geldiğini idrak edenlerden, bu aşkı, muhabbeti kazanan kullarından, aşkta yolculuk yapanlardan, aşk olanlardan eylesin! “Aşksız insan ölüdür, âşık ise Allah ile diridir.” Allah bizi kendisiyle, aşkı ile dirilen kullarından eylesin! Allah bizi aşk eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 15

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Aşkı, muhabbeti anlatıyorduk. Aşktan öteye yol yok, aşktan başka yol yok, aşk olmaktan başka da çaremiz yok, diyorduk. Bir de aşkı sahibinden öğrenmeye, anlamaya çalışıyorduk.

Her neyi anlatırsak anlatalım mutlaka Allah'ı, Allah'ın isimlerini, güzelliğini, fiilini, işlerini, Allah'ın kula olan tecellisini anlatıyoruz. Rabbimizi, bir de, kendimizi, insanı, Allah'ın yeryüzündeki halifesini anlamaya, tanımaya çalışıyoruz. Bu hep böyle olmuştur, hep böyle olur, hep böyle olacak; çünkü bundan başka bir şey yoktur.

Biri Allah'a iman etmişse onun için Allah'tan başka bir şey olmaz; ama Allah'a iman etmemişse her şey onun rabbi olur. Evet, nefsi, nefsinin istediği, arzu ettiği her şey onun rabbidir ve o, hayatını arzu ettiklerinin peşinden koşarak yaşar, hayatını onlara kurban eder. Bu nedenle biri hayatını bir şey yolunda, bir şey için kurban ediyorsa hayatını uğrunda kurban ettiği o şey onun rabbidir. Bunun başka bir izahı olmaz.

Yoksa sadece laf ile "ben Allaha inanıyorum, Allah'a iman etmişim" demekle iman olmaz. Herkes hayatını neyin ve kimin yolunda sarf edip harcadığına, kurban ettiğine, bu dünya hayatını verip neyi aldığına, neyi istediğine bakmalıdır. Kim neyi, kimi istiyorsa istediği o şey kendisinin rabbidir.

Elbette ki Allah'tan başkasını rab edinen kişi insanları, kendi rabbine iman etmeye, sevmeye, ona kurban olmaya da davet eder. Mesela; biri dünyayı seviyorsa insanları mutlaka dünyaya

davet eder; yani hayatını onun yolunda kurban etmeye, ona tapmaya, âbd olmaya davet eder.

Bizim yaptığımız şey marifetullaha; Allah'ı bilmeye, Allah'ın kendisini tanıttığı gibi tanımaya davettir. Marifetullah beraberinde muhabetullahı; aşkı, muhabbeti getirir. Yaptığımız şey aşka, muhabbete davettir. Bununla beraber cennete davettir, gönlün marifetullah cenneti olmasına davettir. Gönül cennet olursa cennette ne varsa burada onu tadarız. Cennette cemalullah vardır, Allah'ın ikramları vardır, bunları burada tatmak gerekir.

Allah cennettekilerin nail olduğu ikramı anlatırken; **"rableri onlara pak bir şaraptan içirir"**[1] buyurur. O pak şarabı burada içmek gerekir; çünkü artık herkesin, nimetini de ateşini de beraberinde diğer tarafa götürdüğünü anladık. Burada olmayan şeyin karşılığı orda olmaz. Böyle düşünür; "burda ibadetimizi yaptık orda kazanacağız" dersek sadece kendimizi kandırmış oluruz ve son nefeste başımızdan kaynar sular dökülür. Bu yüzden her şeyi olduğu gibi anlatıyoruz ki anlaşılsın.

Allah Mutaffifin Suresi'nde 18. Ayet'ten itibaren ebrar olanları; yani iyileri anlatır. **"Hayır, muhakkak ki ebrar olanların kitapları illiyyundadır."**[2] Ebrar; Allah'ın iyi dedikleri, iyi olanlar demektir. Allah başka bir ayet-i kerimede ebrarı; yani gerçek mü'minleri anlatırken; **"mü'minler ancak Allah'a, resulüne iman edenlerdir; mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihat edenlerdir"**[3] buyurur. Yani ebrar olanlar; Allah'ın rızası peşinden koşanlar, Allah'a, resulüne ve Allah'ın indirdiği kitaba iman edenler, mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihat edenler. Allah'ın rızası peşinde koşanlardır.

---

[1]İnsân /21
[2]Mutaffifin /18
[3]Hucurât /15

Allah; “iyilerin kitabı iliyyundadır” dedi. İliyyunda demek; en yüksek yerde demektir. Bunu anlamamız gerekir; çünkü bunu anlamadan cenneti, Mürşid-i kâmili anlayamayız.

Sonra Allah soruyor; **Ve mâ edrâke mâ illiyyûn:**[4] “Ve illiyyun nedir biliyor musun?” Yani “Sana anlatayım mı? Sen zaten bilmiyorsun, dur ben sana anlatayım, izah edeyim, buraya çok dikkat et” diyor Allah. Allah bir ayette “vema edrâke” diyorsa bu; “dur kulum, sen zaten bunu bilmiyorsun, ben sana anlatacağım” demektir.

İlliyyun neymiş?

Kitâbun merkûm:[5] “Rakamlanmış kitap.” İyi olan herkese ait bir kitap vardır. Cennete gidecek herkese göre orda rakamı, sayısı belli olan bir kitap vardır. Elbette ki bu ayeti derinlemesine izah etmeyeceğiz, sadece anlaşılması gereken yeri anlatacağız. **Yeşheduhul mukarrabûn:**[6] “Bu kitabı mukarrebun görür.” Mukarrebun, Allah’a yakın olan demektir; yani Allah’a yakın olanlar buna şahittir, bu kitabı görür.

Allah’a yakın olanlar bu kitabı niye görür, niye buna şahit olur?

Çünkü bu kitabı görmeleri lazımdır ve gereklidir. Peki, nerde gereklidir? -Burada gereklidir. Mukerrebunlar iyi olanların kitabını görecek ki ona göre o kula yardım edebilsinler.

İyi olanlar ise; rabbine, resullere, resullere indirilene iman eden, rabbini isteyen; yani Allah’a gitmek için karar veren, tek kelimeyle; mürşidini arayıp, bulan ve mürşidine tabi olanlardır.

Peki, Mürşid-i kâmil o iyi olanlara ne yapar?

---

[4]Mutaffifin /19
[5]Mutaffifin /20
[6]Mutaffifin /21

O iyi olanların kitabını okur; dertlerini, sorunlarını, engellerinin ne olduğunu, nerden ve nasıl gidebileceklerini okur ki onlara yardım edebilsin. Mürşid-i kâmille beraber olan bir kulu Allah iyilerden kabul etmiştir; çünkü o kul rabbini tercih etmiş, iyilerden olmaya, mukarrebun olmaya karar vermiştir. Bundan dolayı o kul mukarrebunla beraber olmuştur. Bu durumda Allah ona bu imkânı tanıyıp; "haydi, kulum gel" der. Eğer biri iyilerin kitabını görmezse o kişi mukarrebun değildir.

Söyledim; hiçbir şey hayali değildir. Allah'ın o ebrardan, iyilerden olarak anlattığı kişiler kendi kitaplarını kendileri görmez, kitaplarının illiyyunda mı yahut siccinde mi olduğunu bilmez; ama mukarrebun görür; çünkü Allah ayette bunu anlatırken "mukerrebun onu görür" buyurdu. Bu yüzden eğer biri mukarrebun "görmez" derse kâfir olur, ayeti inkâr etmiş olur. Allah; "kulum dur, ben izah edeceğim, ben sana anlatacağım" dediğinden dolayı mukarrebun ebrarların kitabını görür.

İnnel ebrâre le fî naîm:[7] "Muhakkak ki o ebrar olanlar kesinlikle cennettedir." Onların gönlü cennete dönmüştür. Eğer birinin gönlü cennete dönmemişse, o kişi marifetullah cennetinde değilse ebrar olmaz, Allah onu iyilerden saymaz. Dolayısıyla o kişi kitabını solundan alacakların sınıfına girer. Bununla beraber mukarrebun, onun kitabını gördüğü için elbette ki bunu görür.

Ebrar olanlar, gönlü cennet olanlar cennette nasıl bir haldedirler?

Alâl erâiki yanzurûn:[8] "(Onlar) Oturmuş nazar ederler." Onlar oturup aşkla, muhabbetle birbirlerine nazar ederler. Allah için birbirlerini sevdiklerinden dolayı bunu yaparlar. Eğer birbirlerine aşkla, muhabbetle nazar etmeselerdi bu durumda ebrar olmaz, cennetlik olmazlardı; yani gönülleri cennete

[7]Mutaffifin /22
[8]Mutaffifin /23

dönmemiş olurdu ve cennete de bakamazlardı. Bu durumda cehenneme dönmüş gönüllerinden cehenneme bakarlardı.

O halde muhabbetle, aşkla birbirimize nazar edip etmediğimize bakmamız gerekir. Allah yolunda giden bir cemaat içinde olmayan, daha doğrusu Allah yolunda bir Mürşid-i kâmile tabi olup, vuslat yolcusu olmayan biri hiç muhabbetle, aşkla bakabilir mi? -Elbette ki bakamaz, bakarken aşkla, muhabbetle değil sıradan bir şeye bakarmış gibi bakar.

Peki, ebrar olanların birbirlerine bakarken ki halleri nasıldır?

Ta'rifu fî vucûhihim nadraten naîm:[9] "Onların yüzünde nimetlerin sevincini (güzelliğini) görürsün." Bu nimet hangi nimettir? Gönüllerinin cennete dönmesinin, rablerini sevmelerinin, rableri için sevmelerinin nimetidir. Birbirlerine bakarken yüzlerinde bu görünür.

Yuskavne min rahîkın mahtûm:[10] "Onlara mühürlenmiş bir içecek, bir şarap ikram edilir." Bu şarap mühürlüdür. Eğer mühürlüyse hiç kimse onu açamaz; çünkü Allah onu mühürlemiştir.

Bu mührü açma yetkisine sahip olan kimdir?

Yukarıda söylediğim gibi; mührü açma yetkisine mukarrebun sahiptir. Yoksa kul; "ben Allah'ı seviyorum" diye kendi kendine hayal eder. Nefis sevgisinden, nimetleri sevmekten dolayı; nimetin sahibini, nimeti vereni sevmek başka bir şey, bu aşk şarabından içmek başka bir şeydir. Lakin bu şarap mühürlüdür ve kimse açıp onu ikram edemez. Kişinin kendisi de onu açma yetkisine sahip değildir. Dervişin kendisine ait olan bütün şeylerin kilidi mürşidindedir, bunu açacak olan odur. Mürşid-i kâmil onu

[9]Mutaffifin /24
[10]Mutaffifin /25

açmak için bütün çabasını, gayretini sarf eder. Zaten onun derdi o aşk şarabının mührünü açmak, kula ait olanı kula teslim etmektir. Yoksa o kilitler kimsenin işine yaramaz, sadece kişinin kendisine aittir.

Evet, "onlara mühürlü bir şarap ikram edilir" buyurdu Allah. Bu şarabı kim ikram eder? -Mürşid-i kâmil ikram eder. Demek ki bu bir şaka değilmiş. Şaka yapmıyoruz ya da kimseye oyalansın diye, 'çaba ve gayret sarf et' demiyoruz.

Allah ayetin devamında **Hitâmuhu misk:**[11] "Onun sonunda misk kokusu gelir" buyurur. Yani kul bunu içtikten sonra misk kokusu alır. Bizimle beraber vuslat yolculuğu yapan kardeşlerimiz bu misk kokusunu almıştır. Kardeşlerimiz her misk kokusunu aldığında onlara o şaraptan bir kadeh, iki kadeh içirdiğimizi bilmelidir.

Peki, bu koku nerde alınır?

Burada alınır. "Allah" deyip zikrettiğinizde, namaz kılarken, secdedeyken bu kokuyu alırsınız veya herhangi bir şeye aşkla, muhabbetle bakarken, birine rahmet ederken, merhametle muamele ederken, Kur'an okurken, ayetler üzerinde tefekkür ederken Allah'ın bu kokuyu size ikram ettiğini, misk kokusunu aldığınızı görürsünüz. O aşk şarabını içtikten sonra misk kokusu vardır. İçerken bu kokuyu fark etmezsiniz; fakat misk kokusu geldiğinde onu içtiğinizi anlarsınız.

Ve fî zâlike felyetenâfesil mutenâfisûn:[12] "Yarışanlar bunun için yarışsın." Hani hepimiz dünyayı kazanmak için, para kazanmak için, bir şeyi elde etmek için, bir şeyler yapmak için yarışıyoruz ya işte, Allah da bize; "siz yanlış yerde yarışıyorsunuz. Aşk şarabını içmek için, birbirinize o aşkla, o muhabbetle bakmak

[11]Mutaffifin /26
[12]Mutaffifin /26

için, nimetin sevincinin yüzünüzde görünmesi için yarışın" buyurur.

Ve mizâcuhu min tesnîm:[13] "(O içilen şaraba) Tesnimden bir şey karıştırılmıştır." Biraz tesnim karıştırılmıştır. Peki, tesnim nedir? **Aynen yeşrabu bihâl mukarrabûn:**[14] "O, mukarrebunun içtiğidir."

Mukarrebun, kendi içtiği tesniminden ebrarın içtiği şaraba içebildiği kadar, içmesi gerektiği kadarıyla biraz karıştırıp ikram eder; çünkü onlar, mukarrebunun içtiğini içemezler. Mukarrebun onu saf içer. Zaten o tesnimden ebrarın içeceğine biraz karıştırıp onu ebrara içirince bu onu sarhoş edip kendinden geçirir. Bu tesnim fazla olursa ebrar bunu kaldıramaz, bu onun kaldıracağı bir şey değildir. Ebrar ne zaman mukarrebun olursa o zaman bunu içebilir; çünkü Allah tesnim için; "o, mukarrebunun içtiğidir" buyurmuştur.

Evet, aşk şarabını içmeye davet ediyoruz ve "ikram edeceğiz" dedik. Allah ikram edince içeceğiz. Başta söyledim; marifetullaha, muhabbetullaha, aşka, o aşk şarabından içmeye davet ediyoruz. Sizin bu aşk şarabından içmeniz için yapmanız gereken şey; gönlünüzü açmak, her neyi anlatıyorsam onu anlamaya, tatmaya, gönlünüzü benimle beraber tutmaya çalışmaktır. Böyle yaparsanız ve bu aşk şarabından da içemezseniz bunu kabul etmeyin. Hatta sizi o mukarrebunun içtiği tesnimden içmeye davet ediyoruz. İçebilenler ondan içsin. Şarabın kendisi mühürlü olduğu için "içmek istiyorum" diyene onu açacağız, açacağız ki içebilsin. İçmenin şartlarını mutlaka anlamışsınızdır. Biri bizi, bizimle beraber yürümeyi, bizimle beraber içmeyi kabul ederse ondan içebilir. Yoksa; "ben biliyorum" derse onun

[13]Mutaffifin /27
[14]Mutaffifin /28

kokusunu bile alamaz. Bu, benim elimdeki bir şey değildir. Allah buna müsaade etmezse hiçbir şey yapamam.

Kardeşlerimizin neredeyse hepsi Allah'ın ikramı sayesinde bu aşk şarabından içmiştir. Bizimle beraber olan kardeşlerimizin her biri kendine baktığında mutlaka hayatının bir bölümünde bu ikramı görmüştür. Kardeşlerimiz bu ikramı isterlerse sürekli ondan içerler; ama insanlık hali bir süre sonra gevşeyip, akıl ve nefis de devreye girince gönlü başka şeylerle meşgul olur ve "şu niye şöyle, bu niye böyle" deyip bahane üretmeye başlar ve dünyaya iner.

İnsanı ancak aşk sarhoşluğu Allah'a götürür. Bu aşk sarhoşluğu kula öyle bir manevi güç verir ki kul hiç kimseyi tanımaz hale gelir, kimin ne söylediğine dönüp bakmaz ve tavrını ortaya koyup sadece; "rabbim Allah'tır" der.

Kardeşlerimiz kendine gelince, aslında "kendine gelince" demeyeceğim; çünkü insan aslında sarhoşluk esnasında kendindedir, tam tersine "kendini kaybedince" diyeceğim. Kardeşlerimiz kendini kaybedince; yani dünyaya tekrar dalınca, nefisleriyle beraber olunca, gaflete düşünce seyirleri yavaşlar, gevşer, durur, dolayısıyla manevi güçlerini kaybederler. Bu manevi güç de sadece aşktan ibarettir. Söylediğim gibi gönlünüzü bizimle tutmanız gerekir.

Aşkı sahibinden öğreniyorduk. Aşkı, sahibinden; yani Allah'tan, Allah'ın isimlerinden öğrenirken Allah'ın Kahhar ismine gelmiştik. Kahhar ismi tam dipteki, derindeki bir isimdir. Söyledim; Allah'ın isimleri böyle "v" ya da"u" harfi gibi yukarıdan aşağı iner, aşağıdan da yukarı çıkar. Bu bir yolculuktur. Allah'ın Kahhar isminin tecellisi ise tam en aşağıda o "v" harfinin dibinde, derinindedir. Bu nedenle tecelli ettiği kişiyi yerin dibine geçirerek en aşağıya indirir, indikçe indirir. Allah'ın Kahhar isminin tecellisi

tam sarhoşluk yeridir, kendini kaybetme yeridir; aslında kendini bulma yeridir.

Söyledim; bütün isimlerden tecelli eden aşkın rengi biraz daha farklıdır, açıktır; ama Kahhar ismine gelince bu renk siyaha yakın bir şekilde koyulaşır, bu renk siyaha yakındır. Bununla beraber orası aynı zamanda tevhid makamıdır, Allah orada vahid ve kahhar olarak tecelli eder. Sarhoş olmayan oradan geçemez, hatta o ismin sınırına bile yaklaşamaz. Derviş gönül itibariyle onun dehşetini görür, bilir ve sürekli yalvarıp; "ya rabbi, beni buradan uzak tut" der; çünkü Allah orada nefsi kahreder.

Kul farkında olmadan sürekli; "mülk benimdir" der, Allah ise vahid ve kahhar olarak tecelli edince nefsin sahip çıktığı bütün isimleri ondan alır. Kul, Kahhar isminin tecellisiyle karşı karşıya kaldığında o anda kıyameti, kıyamet yerini yaşar.

Söyledim, Allah ayet-i kerimede; **"o gün her ümmeti diz üstü çökmüş görürsün"**[15] buyurur. Allah onlara; **Li menil mulkul yevm:** "Bugün mülk kimindir" diye sorar ve kimse buna cevap verme gücünü kendinde bulamaz. Allah cevap verir; **lillâhil vâhidil kahhâr:**[16] "(Bugün mülk) Vahid ve kahhar olan Allah'ındır." Vuslat yolcusunda bu ayet tecelli eder ve Allah onu yere çöktürür. "Bugün mülk kimindir?" diye ona sorduğunda o, cevap verebilecek durumda değildir. Allah ona cevap verir; "bugün mülk senin için vahid ve kahhar olan Allah'ındır" der. Vuslat yolcusu o anda Kıyameti yaşar, hem de burada kıyameti yaşar.

Kıyameti yaşamadan, Kıyameti geçmeden cennet yoktur; çünkü hesabın görülmesi gerekir, o anda hesap görülür. Allah, vuslat yolcusuna; "vahid benim, sende hiç bir şey yok. Sendeki bütün isimler, bütün güzellikler, sende her ne varsa hepsi benimdir. Eğer sende 'bu bana aittir' gibi bir fikir, bir düşünce

[15]Câsiye /28
[16]Mu'min /16

varsa şimdi seni kahrederim, onu senden alırım" der. Kul o anda "hayır" diyebilir mi? -Diyemez. Vuslat yolcusu buna karşılık; "evet, ya rabbi! Ben de ne varsa hepsi senindir, bütün isimler sana aittir" der. Bunu böyle hikâye gibi anlatıyorum; ama işin hakikati böyle değildir, anlaşılsın diye böyle anlatıyorum.

Allah böyle birini nasıl kahreder?

Onu yerden yere vurur. Malının, mülkünün, evladının, eşinin sevgisini onun gönlünden çıkarır. Vuslat yolcusu bunları gönlünden çıkarmazsa Allah bunları ondan direkt alır. Allah ona öyle bir muamelede bulunur ki gönlündeki herkesi, her şeyi çıkarır. Bu yüzden kul bunların hepsini Allah'a teslim etmek zorundadır. Mülk onundur, ona ait olmayan hiçbir şey yoktur; kula da ait bir şey yoktur. Kul oradan geçmek için bütün bunları ya kendi iradesiyle Allah'a teslim ederek; "evet, ya rabbi! Her şey sana aittir, ben seninim, her şey senindir" der ya da Allah onları ondan alır. Vuslat yolcusu gitmeye karar vermiş ya, gitmesi gerekir. Bu şekilde Allah'a cevap verebilmek için de mutlaka bir aşk sarhoşluğu gerekir.

Nasıl ki umrede arkadaşlara; "ya rabbi! Seni istiyorum, bunun için canımı da vermeye hazırım" dedirttik ya işte, canını veren her şeyini vermiştir. Bazen canımızı kurban edip verebiliriz; ama gönlümüzde büyüttüklerimizi veremeyiz. Biri canını verebilecek durumdaysa burayı geçebilir, burayı geçme gücüne bir tek bu halde olanlar sahiptir; çünkü o, böyle bir haldeyken delikanlı gibi durup, rabbini tercih etmiş, seçmiştir, rabbi de onu seçmiştir. Bununla beraber Allah ona yardım eder, aşk şarabını içirir.

İşte böyle bir kula Allah "bugün mülk kimindir" diye sorduğunda o kul kendinde cevap verme gücünü bulur ve "seni istiyorum ya rabbi! Mülk senindir" diye cevap verir. Canını verecek ya, "mülk senindir" der. Böyle bir kul; "bana ait hiçbir şey

yok, bugün mülk senindir. Bugün ben sana teslim oldum. Mülkü, her şeyi sahibine teslim ettim. Bana nasıl istersen öyle muamele et; istersen öldür, istersen süründür, istersen bütün insanlara yerdir, küfrettir, hiçbir tarafa dönüp bakmam. Birileri beni eleştirmiş, çekiştirmiş, yermiş, küçümsemiş mi önemli değil, hiç kimseyi tanımıyorum. Ben biliyorum ki sen dilemeden kimse bir şey yapamaz. O ki bu muameleyi sen bana yapıyorsun bunu kabul ediyorum. Seni istiyorum, nasıl bir muamelede bulunursan bulun her muameleni kabul ediyorum; çünkü ben bana ait değilim. Bana ait olmayan herhangi bir şey için veya kendim için sana nasıl itiraz edebilirim ki! Sana itiraz etmiyorum ya rabbi" der. İşte iman budur, aşk budur, muhabbet budur!

Niye ısrarla tekrar tekrar; "Allah'ın isimlerinin nüzul sırasına göre anlaşılması gerekir" diyoruz?

Çünkü Allah bir şey anlatıyor. Allah her seferinde bir şey anlatır, Allah'ın anlatmadığı hiçbir şey yoktur. Allah, kulunu kendisine âbd olsun, iman etsin, âşık olsun diye yaratmışsa, kendine, huzura, vuslata davet ediyorsa mutlaka bütün inceliğin bu isimlerin sıralamasının içinde olması gerekir. Fatiha'da olduğu gibi, Kur'an'da olduğu gibi El Esmau'l Husna'da da bu aynen böyledir.

Allah'ın Kahhar isminden sonra Allah'ın **Muntekim** ismi gelir. Muntekim; intikam alan demektir.

Allah muntekimdir; intikam alandır, kendi intikamını, bununla beraber kullarının intikamını alandır.

Allah kendi intikamını nasıl alır?

Allah; **"Vahid ve kahhar olan benim"**[17] buyurdu ya Allah böyle söylerken; "vahid olan benim, El Esmau'l Husna bana aittir. Sen isimlerimden birine sahip çıkarsan bu durumda intikamı hak

[17]Mu'min /16

ettin. Dolayısıyla onu senden alırım, onu teslim etmek zorundasın" der. Bu yüzden sahip çıktığın Allah'ın isimlerini sen kendin teslim edeceksin. Teslim etmezsen Allah sana öyle bir muamelede bulunur ki; "rabbim Allah'tır. Ben de bir şey yok, bana ait bir şey yok, her şey sana ait, her şeyi sana teslim ettim" deyip onları Allah'a teslim etmek zorunda kalırsın. Senin benliğin aradan çekilince Allah tecelli eder. Bu yüzden sarhoş olma zamanıdır, içme zamanıdır.

Söyledim; Kahhar ismi tecelli edince vuslat yolcusunun o koyu tesnimdem içmesi gerekir. Mukarrebun ebrarın içeceğine onu karıştırıp yavaş yavaş ona içirir. Bu karışım ona göre ayarlanır. Biri Allah'ı kahhar ve muntekim olarak kabul etmez, onu Kahhar ve Muntekim ismi ile sevmezse bundan içemez; çünkü kaçar. Kaçan nasıl içebilir, nasıl oradan geçebilir! Söyledim; burası tevhittir. Kul birkaç adım daha atarsa sahile varır; ama oraya varan, hatta kenara varan oradan geri kaçar.

Bundan sonrası özel manadaki velayet, bununla beraber şehadet makamıdır; ama buraya gelmek için kulun o karanlıktan, nefsinin karanlığından geçmesi gerekir. Rabbinin onun nefsini kahretmesini sevmesi gerekir. Âşık bu!

Kul içmeden, sarhoş olmadan, âşık olmadan musibeti, belayı hiç sever mi! Musibet, bela karşısında Allah'a; "sen güzel yapıyorsun, seni seviyorum, sen böyle yapıyorsan bunu da seviyorum" diyebilir mi! Kul, âşık olmadan bunu söyleyemez.

Âşık olmayan biri bela ve musibet karşısında ne yapar?

Köpeğe taş atılınca köpek böyle bas bas bağırır ya, o da öyle yapar. Ona söylemek lazım; "hani sözde âşıktın, sözde seviyordun! Bu mu imanın! En ufak bir musibet, sıkıntı geldiğinde hemen feryat edip şikâyet ediyorsun. Sen kimi şikâyet ediyorsun? -Sen sıkıntılar karşısında feryat edip şikâyet etmekle aslında Allah'ı şikâyet ediyorsun, Allah'ı kuluna şikâyet ediyorsun. Sen

nasıl mü'minsin! Sen imanı, kulluğu, imtihanı nasıl böyle anladın! Kim bunu sana böyle anlattı!"

Allah muntekimdir; intikam alır, kendi intikamını alır. İntikamını alınca sahtesini alıp hakikisini verir. Allah, intikamı ruhtan değil nefisten alır; çünkü Allah, ruhtan yana, kulundan yanadır. Bu yüzden vehmi olan, ilahlık ve varlık iddia eden nefisten intikam alır. Kul, boyun büküp; "mülkün sahibi Allah'tır" deyip yokluğunu, hiçliğini kabul edip, başını secdeye koyunca Allah'ın nefhettiği ruh tecelli eder; çünkü nefis daha önce onunla ruhu arasına girip perde olmuştu. Allah'ın nefhettiği ruh tecelli edince kul, aşka, muhabbete gark olur.

Bir de kul, insanlara muamele ederken kime zulmetmişse, tabiri caizse Allah hepsini onun burnundan fitil fitil getirir. O yapmış, dolayısıyla hesabını da vermelidir. Hesapsız olmaz; çünkü hesap görülmeden orası geçilmez, cennete gidilmez.

Muntekim isminden sonra Allah'ın **Kebir** ismi gelir. Kebir; ekber, tek büyük demektir. Vuslat yolcusu bu isimle Allah'ın büyüklüğüne, Allah'ın kulunu nasıl sevdiğine şahit olur. Allah'ın büyüklüğünü öyle bir şiddetle tadar ki hiçbir şey olmadığını bilir, kendisine ait hiçbir şeyin olmadığını görür, tadar ve yaşar. Bu yüzden "Allah'u ekber" deyip rabbini tekbir eder. Söyleyeceği söz budur. Böyle olmadan "Allah'u ekber" demekle kimse Allah'ı tekbir etmiş olmaz. Eğer bu sözü söylerken sen de orada varsan Allah'ı tekbir edemezsin; yani "Allah tek büyüktür" demek yerine sadece "Allah benden daha büyüktür" demiş olursun. Allah'u ekber demen için senin orada olmaman lazım; çünkü o tek büyüktür.

Bu isimden sonra Allah'ın **Muteâ'l ismi** gelir. Aliyy; yüceler yücesi demektir. Muteâ'l ise; bir de kulunu aliyy yapan, kulunu yücelten, yüceler yücesine çıkaran manasındadır.

Allah, kulunu yüceler yücesine neyle çıkarır?

Yüceler yücesi, aliyy olan bir tek Allah'tır. Allah, kulunu yüceler yücesine kendisiyle çıkarır. Kul, nefsi aradan çekip her defasında boyun bükünce, o aşkla, o aşkın sarhoşluğuyla hiç engel tanımadan "rabbim Allah'tır" deyince Allah onu kendisiyle aliyy yapar, ona tecelli edip onu yücelere çıkarır. O da buna şahit olur.

Sonra Allah'ın **Kaim ismi** gelir. Kaim; kayyum, kıyama kaldıran, ayağa kaldıran demektir. Allah; "beni seviyorsan ayağa kalk, beni sevenler ayağa kalksın" dedi ya işte Kaim ismi ayağa kaldıran anlamına gelir. Kayyum ise; ayakta tutan demektir. Vuslat yolcusu Kaim ismiyle artık ayaktadır, Allah'a âşıktır; yani aşkla, Allah'ın tecellisiyle, Allah'ın tecelli edip yeniden var etmesiyle artık ayaktadır. Allah kaimdir, kulunu kaim edip onu kıyamda daim etmiş ve ona öyle tecelli etmiştir.

Bundan sonra Allah'ın **Şehid ismi** gelir. Burası şehadet makamıdır. Kul o karanlıktan daha yeni çıkmıştır, artık şahittir. Allah onu aliyy kılmış, ayakta tutmuş, perdeyi açıp onu şahit kılmıştır. Şehid; Allah'ın ismidir, Allah'ın 99 isminin hemen çıkış noktasıdır. Yani o kişi artık özel manadaki velidir.

Allah ayet-i kerimede; **Şehidallâhu ennehû lâ ilâhe illâ hu:**[18] "Allah şahittir ki Allah'tan başka ilah yoktur" buyurur. Allah bu kısımda vuslat yolcusunu şehadete almıştır. Kul bu sefer bu makamda onu söyler; yani Şehidallâhu ennehû lâ ilâhe illâ hu: "Ben de şahit oluyorum ki Allah'tan başka ilah yoktur" der. Allah bundan sonra; **"el melikul kuddûsus selâmul mu'minul muheyminul azîzul cebbârul mütekebbir, subhânallâhi ammâ yuşrikûn. Huvallâhul hâlikul bâriul musavvir"**[19] deyip isimlerini ona sayar.

O şehadet makamındaki kul da artık bu isimleri sayar; yani rabbini isimleriyle müşahede eder. Kendisine tecelli eden bütün

---

[18]Ali İmrân /18
[19]Haşr /23, 24

isimlerle artık şahit olur. O, artık bu aşk şarabından içip sarhoş olanlardan değil, bu tecelli karşısında, bu şehadet karşısında artık kendisi aşk olmuş, aşktan şarap olmuş olanlardandır; ama yolu bitirmemiştir. Yolun yarısından sonra daha bir, iki adım atmıştır. Bu daha yolun yarısıdır.

Bundan sonra Allah'ın ona ikramları vardır. Allah kendini ona tanıtır. Kul, Allah'ın isimlerini yeni okumaya başlamış, rabbini yeni yeni tanımış, yeni anlamıştır. Daha doğrusu rabbi kendisini ona yeni tanıtmıştır. Kendini kuluna, nefhettiği ruha tanıtmıştır; çünkü varlığındaki, benliğindeki, nefsindeki kibri, gururu, riyayı, hasedi, şirki, nifakı, küfrü temizlemiştir. Bu temizliği yapan, kulunu temizleyen Allah'tır ama bunu yaparken bir vesileyle; yani bir Mürşid-i kâmille yapmıştır. Bunu asla unutmamak gerekir.

İnsanın kendini, rabbini bulabilmesi için birçok şeyden vazgeçmesi gerekir. Kul dünyadan, dünya hayatından, dünyaya ait her şeyden, nefsinden, nefsinin arzularından, isteklerinden vazgeçmezse; yani onları Allah'a teslim etmezse kendini, rabbini bulamaz, Allah'a dostluğu kazanamaz.

Allah, kulunun gücünü bilir, ona gücünden fazla çekemeyeceği yükü de yüklemez. Vuslat yolunda onu yürütürken bir Mürşid-i kâmille yolu ona adım adım yürütür. Allah bu işi Mürşid-i kâmile teslim eder, o da vuslat yolcusunu adım adım götürür.

Bu yolculuk kulun yürümesine, gücüne bağlıdır. Bu güç; aşk ve muhabbettir. Vuslat yolcusu o aşk şarabından ne kadar içmişse onun gücü de o kadardır, o kadar güçlüdür. Mürşid-i kâmil kendisine tabi olanları adım adım vuslata götürürken kimisi üç senede, kimisi beş senede, kimisi on senede gider; kimisi de elli senede gidemez yahut iki adım bile atamaz. Bu, kulun tercihine bağlı bir şeydir. Kimisi yüz adım gider sonra da "ben vuslat yolundan vazgeçtim" diyerek yolculuğu bırakır. Kul ne kadar

vazgeçse de o yolu yürüdüğü için Allah ona verdiği nimeti ondan geri almaz. Diyelim ki böyle biri takıldığı yerde bir sene beklese ve bir sene sonra silkelenip kendine gelse, uyanıp tekrar vuslat yolculuğuna girse o gittiği yolu hemen gidebilir; çünkü daha önce o yoldan geçtiği için orayı bilir.

Bu yüzden vazgeçmek lazım. Hakikati, kendi kendimizi, rabbimizi bilme bulma karşılığında kendimizden, nefsimizden, küfrümüzden, şirkimizden, nifakımızdan, nefsimizin arzularından, isteklerinden vazgeçmek lazım, vazgeçersek kazanırız. Eğer vazgeçemem diyorsak bu durumda kendimizi kandırmanın da bir âlemi yoktur.

Bu yüzden ne dememiz gerekir?

"Vazgeçtim ya rabbi! Sana şirk koşmaktan vazgeçtim. Hakikati inkâr etmekten, kâfir olmaktan vazgeçtim. İkiyüzlülük yapıp; 'ben mü'minim' deyip gereğini yapmamaktan, münafıklıktan vazgeçtim. Herhangi bir şeyi, herhangi birini seni sever gibi sevmekten, sana şirk koşmaktan vazgeçtim. Sevdiğim sensin, istediğim sensin ve ben senin kulunum. Senden başka her şeyden vazgeçtim. Kendimden de canımdan da vazgeçtim" dememiz gerekir.

Vazgeçip geçmediğimize bakalım? Daha vazgeçeceğimiz çok şeyimiz vardır. Sahtesinden vazgeçmeden hakikisini alamayız. Her vazgeçtiğinize karşılık bir kadeh aşk şarabı ikram ediyoruz. İkram etmezsem kabul etmeyin.

Hakikati bulanlar; bulduğu o hakikatin karşılığında sahte olan her ne varsa ondan vazgeçenlerdir. Kul, dünyadan vazgeçmeden ahireti, cenneti bulamaz. Nefsinden, kendinden vazgeçmeden Allah'ı bulamaz. İnsanların kendisini övmesinden, sevmesinden vazgeçmeden Allah'ın sevmesini, övmesini bulamaz. Kendi zannından, vehminden vazgeçmeden Allah'ın vahyettiği hakikati bulamaz. Şeytani şeylerden, şeytanın

amelinden, şeytandan vazgeçmeden melekleri bulamaz. Yerden vazgeçmeden de göklere ulaşamaz.

Bu yüzden ne diyoruz?

Haydi, gel, gelmek istiyorsan buyur! Bu kadar tonlarca ağırlıkla yukarı çıkamazsın. Bunları bırakman, bunun için vazgeçmen gerekir. Bir kuşa eşeğin yükünü yüklersek kuş onunla uçabilir mi? Yüz sene de çırpınsa bir santim yol alabilir mi? -Alamaz. Küçücük halimizle değil eşeğin yükünü, birçok eşeğin yükünü birden yüklenmişiz. Bu nedenle yükü bırakmak gerekir. Yükü bırakacağız, vazgeçeceğiz, karşılığında da hakikisini alacağız inşallah.

Allah bizi hayalin peşinden koşanlardan eylemesin. Bir avuç toprağa minnet edenlerden eylemesin. Öleceğini bile bile sanki dünya bakiymiş gibi dünyaya muamele edenlerden, dünyayı bakiymiş gibi sevenlerden eylemesin. Allah bizi dünyaya ait olmadığını anlayanlardan eylesin. Allah bizi kendisinin Allah'a ait olduğunu anlayanlardan, "hepimiz Allah'tan geldik, dönüşümüz Allah'adır"[20] diyenlerden, buna iman edenlerden, dönüşünü Allah'a yapanlardan eylesin. Allah'a aşk ile koşanlardan eylesin. Allah'a koşarken aşkla, muhabbetle semah ederek yol alanlardan eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

[20]Bakara /156

VUSLAT YOLCULUĞU 16

Aşktan Öteye Yol Yok

**EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM**

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Şimdiye kadar yapmış olduğumuz sohbetlerde aşkı, âşıklığı anlatmaya çalıştık. “Aşktan öteye yol yok, aşktan başka yol yok” dedik. Hayatın aşktan ibaret olduğunu ve yolun üç adımdan ibaret olduğunu söyledik. Bunu asla unutmamamız gerekir; çünkü yolu gidiyoruz, gitmeye de devam edeceğiz. Bununla beraber yolu bilmeyenlere de yolu tarif etmemiz gerekir.

Evet, yol üç adımdır; birinci adım aşka yolculuk, ikinci adım aşkla yolculuk, üçüncü adım ise aşkta yolculuktur. Daha önceki sohbetlerimizde anlatmıştım; aşka yolculuk, aşkı kazanmak için çaba, gayret sarf etmektir. Allah’ın emrettiği her şey bu aşkı kazanmamız içindir. Allah bize; “ben şunu şöyle seviyorum, bunu böyle yapın” dediğinde onu yaparsak Allah’ın sevgisini, aşkını kazanırız.

Allah’ın sevgisi, aşkı, kulların sevgisine, aşkına benzemez. Kul yaratılmış olduğu için sonsuz bir deryadan kendisine bu aşk ve muhabbet bir nebze verilmiştir; ama Allah’ın aşkı sonsuz ve sınırsızdır. Bu yüzden Allah’ın sevgisi, aşkı tarife gelmez, akıl ile anlaşılmaz. O, kendine yakıştığı gibi sever. Bu nedenle bizim onun aşkını, sevgisini idrak edebilmemiz mümkün değildir. Sadece kendi üzerimizden bunu anlamaya çalışabiliriz. Aşka yolculuk yaparken Allah’ın sevdiği şeyi yapmaya çalışıp güzel dediğine güzel diyerek ve o güzelliği yapmaya çalıştığımızda işte o zaman bu aşkı kazanırız. Bu; aşka yolculuktur.

Allah, Kur’an’da kendini, kendi ilahlığını, kulunu, kulunun kulluğunu anlatır. Kulluk; Allah’ı sevmek, onun peşinden koşmaktır, onun sevgisini kazanmak için çabamızı, gayretimizi sarf

etmek, sevgimizi, imanımızı ispatlamak, Allah'a âbd olmaktır. Allah, Kur'an'da kulluğu öğreterek kulluğu nasıl yapmamız gerektiğini anlatır; yani "bunu yaparsan sevgiyi ve sevilmeyi hak edersin" der. Bunu böyle anlamak gerekir. Böyle yapmazsak bu sevgiyi kazanamaz, Allah'ın sevgisini kaybederiz. Yani Allah Kur'an'da; aşka yolculuğu, aşkı kazanmayı, bu aşkı kazandıktan sonra bu aşkla yola devam etmeyi emreder; çünkü Allah, kuluna "gel" der.

Sonra kul bu aşkı kazanıp, aşkla yolculuk yapınca gönlü aşkla öyle bir dolar ki gönlünden her zerresine bu aşk tecelli eder ve kul, saf aşk olur, Allah'ın sevgisi olur. Böylelikle aşkta yolculuk yapmaya başlar.

Aşkta yolculuk yapan bir kulun her zerresine Allah'ın sevgisi, aşkı, muhabbeti dolmuştur; yani o kul, aşk olmuştur. İşte bu makamda Allah, zatı ve sıfatı ile ona tecelli ederek cemalini ona müşahede ettirir. Müşahedeyi yapan, Allah'ın kuluna nefhettiği ruhtur. Sadece Allah'ın nefhettiği ruh, Allah'ın cemalini müşahede etmeye güç yetirebilir. Yoksa Allah'ın cemali baş gözü ile görülmez, akıl ile anlaşılmaz.

Aslında şimdiye kadar beraber olduğumuz süre içinde her zaman, hep beraber bu aşka yolculuğu yaptık. Aşkı kazandığımız kadarıyla da aşkla yolculuğu yaptık. Artık, bir kapıya gelip dayanmışız, tek kelime ile kapıdan içeri geçmek istiyoruz. Kullukta ayırım yoktur. Kadın da, erkek de Allah'ın kuludur, Allah her ikisinden de kulluk ister, âbdiyet ister. Kim kapıya gelirse kapı ona açılır. Uzaktakine "gel, içeri gir" denmez. İnşallah hep beraber kapıyı aralayacağız.

Evet, önce biraz bilgi vereyim ki iyice anlaşılsın. Daha önce Fatiha'yı anlatmıştım. Allah, Fatiha'da vuslat yolculuğunu; nefsin ve kalbin yedi mertebesini anlatır, demiştim. Allah Fatiha'daki o yedi ayetle nefsin yedi mertebesini herkesin anlayacağı şekilde

anlatmıştır. Demek ki tasavvuf ve tarikat demek, Kur'an demekmiş. Vuslat yolculuğunu kısaca anlamak için Kur'an'ın özü olan Fatiha'yı anlamak yetiyormuş. Demek ki Allah herkesi davet etmiş. Yeter ki senin imanın taklidi olmasın, Kur'an'ı okurken anlamaya çalış. Haydi, anlamadın, Allah günde yirmi sefer, sünnetlerle beraber kırk sefer Fatiha'yı namazda sana tekrar ettiriyor. Buna rağmen hâlâ "ben anlamadım" diyorsan o halde sen anlamak istemiyorsun; çünkü "anlamadım" dediğin Fatiha sadece yedi cümleden ibarettir.

Allah ayet-i kerimede; **"biz, insanı ahsen-i takvim üzere (en güzel kıvamda, surette, şekilde) yarattık. Sonra onu esfeli safiline (en aşağıya) indirdik"**[1] buyurur. Sen böylesine güzelsin, güzelliğim senin üzerinde tecelli etmiş, dedi Allah. Bir de ayet-i kerimede; **"Allah, Âdem'in zürriyetini belinden alıp, onları onlar üzerinde şahit kıldı. Ben sizin rabbiniz değil miyim, dedi. Hepsi, kâlû belâ şehidnâ; evet, sen bizim rabbimizsin, biz buna şahidiz, gördük (ya rabbi)"**[2] buyurdu. Allah, sonra hiç kimse "ben bilmiyordum" demesin diye bunu böyle yaptı. "Sen bunu biliyorsun; çünkü bu senin gönlünde mevcuttur" dedi Allah.

Allah, insanı aşağıların aşağısına indirip; "haydi kulum gel" dedi. Bu durumda kulun nasıl gelmesi gerekir? -Fatiha'yla gelmesi gerekir. Bunu asla unutmayalım ki; biri manevi itibarla nerede olduğunu bilmek istiyorsa bunu ancak Fatiha'yla anlayabilir.

Fatiha yedi ayettir. En alttan yukarı doğru çıkacağız. Seyir, yolculuk böyledir. Fatiha'yı anlayıp yolculuğumuzu Fatiha'yla yapacağız.

Fatiha'daki en son ayet nedir?

---

[1] Tîn /4-5
[2] Arâf /172

Gayril magdûbi aleyhim ve lâd dâllîn:[3] “Bizi delalette kalanlardan, gazaba uğramışlardan eyleme (ya rabbi)!” Allah’a; bizi orda bırakma ya rabbi, diyoruz; ama çaba, gayret sarf etmesi gereken biziz.

İnsan, Allah’ın vahyi ile, Allah’ın resulüyle, kitabıyla karşı karşıya gelmeden delalettedir; ama karşı karşıya gelmiş ve kabul etmemiş ise işte o zaman gazaba uğramış olur; yani gazaba uğramıştır. Bilmeyenler gazaba uğramaz; çünkü onlar delalettedir, onların da tercih yapmaları gerekir. Bu yüzden delalet gazaptan öncedir; yani insan önce delalettedir. Buna peygamberler de dâhildir; çünkü Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için ayet-i kerimede; **“sen daha önce iman nedir, kitap nedir bilmezdin”**[4] **“Allah seni delalette bulup, hidayete erdirmedi mi”**[5] buyurur. Demek ki delalet; yolu bilmemek hatta ne yapacağını bilmemekmiş.

Sonra Allah kuluna hidayeti verir. Peki, kiminle verir? -Elbette ki bir hidayetçi ile verir.

Fatiha’daki bir önceki ayet neydi? **Sırâtallezîne en’amte aleyhim:**[6] “O sırat-el mustakimde olan (kullar ki) kendisine nimet vermişsin, (bizi onlarla beraber eyle)!” Biri delalette iken Allah’ın kendisine nimet verdiği kulları görüp anlarsa, Müslümanları, mü’minleri görüp, Müslümanlığı, mü’minliği anlarsa bununla beraber hidayetçiyi görüp, hidayeti kabul ederse bir adım atıp onlarla beraber olur. Bu adımı atmazsa hidayeti kabul etmediği için bir alttaki ayette kalır. Orası da Allah’ın gazap ettiği kimselerin yeridir, dolayısıyla o da gazaba uğramış olur; çünkü artık işi anlamıştır. Kısacası bilmeden gazap yoktur, biri anlayıp kabul etmezse gazaba uğrar, gazapta kalır.

---

[3] Fâtiha /7
[4] Şura /52
[5] Duhâ /7
[6] Fâtiha /6

Kul, bir adım atıp hidayeti kabul ederse Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber olur. Eğer nimet verilen kullarla beraber olmayı kabul etmezse; peygamber döneminde peygamberle, kıyamete kadar da peygamber varisleriyle beraber olmayı kabul etmezse tek kelimeyle; kibirlenmiştir, böylelikle de gazaba uğramayı hak etmiştir; çünkü yolculuk devam eder.

Kalbin de, nefsin de yedi mertebesi vardır ve kulun bu yolculuğu yapıp aşağıdan yukarı çıkması gerekir. Peygamber varisleriyle beraber olmayanlar, onlarla birlikte yürümeyi kabul etmediği için bu yolculuğu yapıp aşağıdan yukarı çıkamazlar.

Kul, Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber olduğunda ne olur?

İhdinâs sırâtel mustakîm.[7] Onlarla beraber sırat-el mustakime girer, sırat-el mustakimde yol alır. Yol alırken aslında nereye koşar? -Aşka koşar, aşka yürüyüş yapar, aşka yolculuk yapar, aşkı kazanmak için çaba, gayret sarf eder. Kul onlarla beraber yürüdükçe aşkı ve muhabbeti kazanır; çünkü sırat-el mustakimde yolculuk yapıyordur. Peki, bu aşkı, muhabbeti ne kadar kazanır? -Tabi ki yolculuk yaptığı kadarıyla kazanır.

Evet, bu; aşka yolculuktur. Allah ayet-i kerimede; **"(de ki): Rabbim sırat-el mustakim üzeredir"**[8] buyurur. Sırat-el mustakim üzere yürüyenler rabbini bulur. Bunu Allah söylüyor ve bu, hayali bir şey değildir. Yoksa "ben kendi kendime kulluğumu yaparım" demekle kimse rabbini bulamaz. Senin bunun için önce Fatiha'yı okuman gerekir. Fatiha'n yoksa, Fatiha'yı anlamadıysan namazın yoktur. Bu durumda sen ibadet yapmıyorsun, ibadeti taklit ediyorsun demektir.

Kul, Allah'ın nimet verdiği kullarla beraber yolda yürürken varacağı yer neresidir, nereye varır? **İyyâke na'budu ve iyyâke**

[7]Fâtiha /5
[8]Hûd /56

nestaîn:[9] “Sadece sana âbd oluyoruz (senin aşığınız) ve biz sadece seni istiyoruz (ya rabbi)!” Kul artık aşkı, muhabbeti öyle bir kazanır ki aşka yolculuk yapar.

Bu duayı yaparken “ben” değil “biz” diyoruz; yani “biz hidayet yolunda nimet verdiğin kullarla beraber, hidayetçinle beraber artık sadece seni istiyor, sana âbd oluyoruz. Bizim istediğimiz sensin, senin sevgindir, rızandır, dostluğundur, yakınlığındır, cemalindir. Biz sadece sana âbd oluyor ve yalnız seni istiyoruz” diyoruz. “İyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn” demek bu demektir.

Kul bundan sonra yolculuğu aşk ile yapar. Evet, aşka yolculuğunu tamamlayıp, aşkı alır, gönlü aşk ile dolar. Artık zaman bu aşkın, onun her zerresine tecelli etme zamanıdır. O kul da artık, aşkla yolculuğu yapar. Ne diyerek aşkla yolculuk yapar? -“iyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn” diyerek, hayatının her anında karşısına, önüne ne gelirse gelsin; “ben seni seviyorum ya rabbi! Benim istediğim sensin, sen nasıl istiyorsan, nasıl seviyorsan öyle olsun, öyle yapacağım” diyerek aşkla yolculuk yapar. İşte, Allah’a âbd olmuş kul budur.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için miracı anlatırken; **“bir gece, kulunu Mescid-i Haram’dan Mescid-i Aksa’ya yürüten odur, miraca alan odur”**[10] buyurur. Dikkat edilirse Allah bu ayette “resulünü” demedi, “kulunu” dedi. Kul artık aşka yolculuğu aşkla yapıp; “iyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn” dediğinden dolayı miraç etme zamanı gelmiştir. Bu yüzden günlük olarak çekilen dersimizde gönül ona alışsın diye bir de “iyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn” zikri vardır.

Kul bu manevi yolculuğu yaparken bundan sonra hangi ayete gelir?

---

[9]Fâtiha /4
[10]İsra /1

Bundan sonra **Mâliki yevmid dîn**[11] ayetine gelir ve Allah'ın, din gününün sahibi olduğunu bütün şiddetiyle tadar. Öyle ki; "bana ait bir şey yok ya rabbi! Her şeyin sahibi sensin, mülkün maliki, meliki sensin. Benim de sahibim sensin. Ben hiçbir şeye sahip değilim, hatta ben kendime de sahip değilim; çünkü benim sahibim sensin, sana teslim oluyorum" der. Kul bunu söylediğinde artık hiçbir şeyi kendine ait görmez ve kendini de kendine ait görmez. Kendini Allah'ın kulu olarak görür ve "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" dediğinde de "ben Allah içinim" der. Ayet-i kerimede buyurduğu gibi; **Ellezîne izâ esâbethum musîbetun, kâlû innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn:**[12] "Onlara bir musibet geldiğinde 'biz Allahtan geldik ve biz Allah'a dönüyoruz, (biz Allah içiniz, Allah'a aidiz)' derler."

Kul bunu nerde söyler?

"Mâliki yevmid dîn" ayetine geldiğinde söyler. Kul bu ayete geldiğinde; "Allah hem dünyanın hem de ahiretin malikidir, hem zahiri olarak hem de manevi olarak maliktir. Allah, zahiri ve batıni olarak her halükârda benim sahibim, malikimdir, ben ona aidim" der. Burada artık herhangi bir şekilde şirke, küfre, nifaka düşmesi mümkün değildir; çünkü "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" deyip, her şeyi rabbine teslim etmiş, rabbine teslim olmuştur.

Sonra; **"er rahmânir rahîm"**[13] ayeti gelir. Allah, vuslat yolcusuna artık, rahmeti ile muamele eder. Allah ona hangi muameleyi yaparsa yapsın o bunun rahmet olduğunu bilir. Rabbinin kendisini sevdiğinden dolayı, rabbine; "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" dediğinden dolayı rabbinin ona rahmeti ile muamele ettiğini görür, bilir, bunu yaşar ve bunu bütün şiddetiyle

[11]Fâtiha /3
[12]Bakara /156
[13]Fâtiha /2

tadar. Ne olursa olsun rabbinin kendisini sevdiğini kendinden, kendi gönlünden, kendi özelinden dolayı bilir.

Bu ayetle kul merziye makamındadır. Fatiha’yı nefsin mertebesine göre sıralarsak; **gayril magdûbi aleyhim ve lâd dâllîn;** emare makamı, **sırâtallezîne en’amte aleyhim;** levvame makamı, **ihdinâs sırâtel mustakîm;** mülhime makamı, **iyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn;** itminan makamı, velayet makamı, **mâliki yevmid dîn;** raziye makamı, Allah’tan razı olma, teslim olma makamı, **er rahmânir rahîm** ise merziye; yani Allah’ın, kulundan razı olduğu makamdır. Allah, merziye makamında kulundan öyle razı olur ki sadece sevgisiyle, aşkıyla, muhabbetiyle, rahmetiyle ona tecelli eder, rahmetle muhabbetle ona muamele eder.

Safiye; yani kemalata erme makamı da bundan sonradır. O da; **“el hamdu lillâhi rabbil âlemin”**[14] ayetidir.

Allah ayet-i kerimede; **“(cennetlikler cennete girdikten sonra) onların son sözü; elhamdu lillâhi rabbil âlemîndir”**[15] buyurur. Kul bu ayetle artık, cennete girmiştir, onun gönlü bütünüyle cennet olmuştur. Cennet buradadır ve kulun gönlü burada cennet olduğu için; “bütün âlemlerden sana hamd olsun ya rabbi” deyip, rabbini hamd eder. O kul bütün varlığın, bütün âlemlerin hamdini işitir ve onlarla beraber hamd eder. Böyle birinin işi, tesbihi artık sadece hamddir; çünkü onun gönlü tamamen cennete dönmüştür.

Vuslat yolunu, yolculuğunu Kur’an ile, Kur’an’ın özü olan Fatiha ile anladık inşallah. Zaten Kur’an, Fatiha’yı tefsir eder. Bununla beraber söyledim; yol üç adım, üç bölümdür; yani aşka yolculuk, aşkla yolculuk, aşkta yolculuktur. Kul “iyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn” ayetine kadar aşka yolculuk yapar. “İyyâke

[14]Fâtiha /1
[15]Yunus /10

na'budu ve iyyâke nestaîn" dediğinde aşkla yolculuk yapar, bir adım attığında ise artık aşkta yolculuk yapar; aşkın deryasına dalar ve bütünüyle aşk olur.

Bu hayatta aşktan başka kazanabileceğimiz bir şey yoktur. Bununla beraber Allah bize hangi muameleyi yaparsa yapsın, bu aşkı, muhabbeti kazanmamızı ister; yani bu muamelelerle bize kazanma imkânı verir. Yoksa işin kabuğuna kapılırsak işin özünü, hakikatini ve kendimizi unutmuş oluruz.

Pir Hazretleri Abdulkadir Geylani anlatır; *rabbimi gördüm ve seyir, manevi yolculuk nedir, nasıl yapılır, diye sordum.*

Rabbim de;

-Ya Gavs-ul Âzam! Yolculuk; manevi yolculuktur, batini yolculuktur, gönülden yapılan yolculuktur. Kim bu manevi, batini yolculuğu bana yapmazsa onu zahiri yolculuğa müptela kılarım. O da zahiri yolculuğu yapmaya çalışırken sadece benden uzaklaşır, buyurdu.

Abdulkadir Geylani Hazretleri'nin bu konuda söylediği birçok şey vardır. Allah "ya Gavs-ul Âzam" hitabını ona bu şerefi bahşetmek için yapmıştır.

Zahiri yolculuk; "namaz kıldık, oruç tuttuk, sevap kazandık şunu yaptık kazandık, cennete gideceğiz" demektir. Allah; "bu zahiri yolculukla kişi sadece benden uzaklaşır" buyurdu.

Peki, zahiri yolculuk yapan bir kul Allah'tan niçin uzaklaşır?

Çünkü yaptıkları ile bir şey yaptığını zanneder. Allah böyle bir kul için; "beni, benim onun üzerindeki muradımı unutuyor. Ben ondan âbdiyet, âşıklık istiyorum; ama onun yaptığına bak! O kendini seviyor, kendisi için, nefsi için cenneti istiyor, hayatını ona göre yaşıyor, ona kurban ediyor, dolayısıyla nefsi için yaptığı her

ne olursa olsun, bu onu benden uzaklaştırır" der. Hakikat böyledir.

Abdulkadir Geylani Hazretleri bir de;

-Ya rabbi! Namaz nedir, namazın hakikati nedir, katında makbul olan namaz hangi namazdır, diye sorar.

Allah;

-Katımda makbul olan namaz, kılanın içinde kaybolduğu namazdır, buyurur.

Kul, namaza dururken o namazın içinde kaybolduysa Allah katındaki makbul namaz bu namazdır, dedi Allah. Kul namazda nasıl kaybolur? -Huzurda öyle bir durur ki kendini bile unutur; çünkü Allah'ın olduğu, tecelli ettiği yerde varlık olmaz.

Abdulkadir Geylani Hazretleri anlatır; "Allah'a, namaz nedir" diye sorduktan sonra;

-Ya rabbi! Orucun hakikati nedir, katında makbul olan oruç hangisidir, diye sordum.

Allah da;

-Katımda makbul olan oruç, tutanın içinde kaybolduğu oruçtur, buyurdu. Demek ki ibadet böyle yapılıyormuş.

Abdulkadir Geylani Hazretleri bundan sonra;

-Ya Rabbi! Aşk nedir, diye sorar.

Allah da;

-Ya Gavs! Önce bana âşık ol, aşk benim, âşık benim, buyurur.[16]

---

[16]Risâle-i Gavsiye

Elbette ki Gavs-ul Âzam bunu sorarken dervişleri anlasın, yolculuğun nasıl yapıldığı anlaşılsın diye sormuştur.

“Önce bana âşık ol, aşka yolculuğu yap, âşık benim, aşk benim, bir kulum ancak bu aşkla bana vasıl olur. Eğer kulum âşık olursa, bu aşkla gelirse o aşk perdesinden geçebilir” dedi Allah. Aşk, aynı zamanda Allah’ın tecelli ettiği perdedir.

Kulun neden bu perdeden geçmesi gerekir?

Kul, rabbine âşık olunca, o aşk gönlünden her zerresine tecelli edince o kul zaten aşktan yanar. O aşkın perdesi onun önüne geldiğinde de o kulun ateşe girmesi kolay olur; çünkü o kul zaten yanıyor. Aşk aşkı yakmaz, ateş aşkı yakmaz, dolayısıyla kul da bu perdeden içeri girer. İşte kul, bu aşk perdesinden geçince, aşk olunca rabbine vasıl olur.

Bu arada, önceki sohbetlerimizde Allah’ın isimlerini, Allah’ın kulunu nasıl sevdiğini, Allah’ın aşkını anlattık. Aşkı, aşkın sahibinden öğrenelim dedik ve Allah’ın, kuluna olan aşkını anlattık.

Aşkı Allah’ın isimlerinden öğrenirken en son Allah’ın Şehid ismine kadar gelmiştik. Lakin Allah’ın esmasını biraz daha geriden Kahhar isminden tanımaya devam edelim; çünkü burası önemlidir.

Allah’ın Kahhar, Vahid, Müntakim, Kebir, Mütea’l ve Kaim ismi en derindeki isimlerdir. Tıpkı yukarıdan aşağıya, aşağıdan da yukarıya bir yolculuk gibi. Bu isimler esmadaki en alttaki isimlerdir ve orası kulun kendi varlığından kurtulup aşkla dolduğu en şiddetli yerdir; yani aşkın en şiddetli tecelli ettiği yerdir.

Evet, şimdi hep beraber bu en şiddetli perdeden geçeceğiz inşallah. Anlamanız için kısaca izah edeceğim.

Rahmetli mürşidim Fakirullah Hazretleri; “bilmeden bulunmaz, bulmadan olunmaz” demişti ve ayrıca yol üç adımdır; “bilmek, bulmak ve olmak” demişti. Bilmeden bulamazsın, bulmadan olamazsın. Önce aşkı bilmen, bildikten sonra onu bulman, onu almak için de çaba ve gayret sarf etmen, sonra da o aşk olman lazım. Bu nedenle bilmeden bulunmaz, bulmadan da olunmaz.

Allah’ın Kahhar ismi bir dervişin en son çekeceği isimdir; çünkü bu ismin bedeli, karşılığı ağırdır, hatta bütün insanlar bu isimden kaçar.

Allah’ın, isimlerini nüzul sırasına göre beyan etmesi de vuslat yolculuğu içindir. Bu yüzden biz de Allah’ın isimlerini anlatırken nüzul sırasına göre anlattık; çünkü Allah, kendini kuluna sırasıyla tanıtıp; “gel” demiştir. Kendini kuluna böyle adım adım tanıtmıştır.

Allah’ın Kahhar ismi tecelli ettiğinde musibetler, belalar, yokluklar, sıkıntılar, hastalıklar, dedikodular, iftiralar gelir. Bunların hepsi Kahhar isminden tecelli eder. Elbette ki hiç kimse kendisine musibet, bela, yokluk, sıkıntı, hastalık, dedikodu ve iftiranın gelmesini istemez. Bu yüzden insanlar, Allah’ın Kahhar isminden kaçar. Niçin kaçar? -Bilmediği, anlamadığı, tanımadığı için kaçar.

Allah kahrederken kimi kahreder?

Allah kulundan yanadır, kahrederken de nefsi kahreder. Nefis ilahlık iddia ettiği her zaman, “ben” dediği, her şey için “bu benimdir” dediği; “çocuklarımın sahibi benim, malik benim. Kendi evladıma rahmeti ben yapıyorum, rahman ve rahim olan benim. Ben idare ediyorum, melik benim. Ben seviyorum, vedud benim, ilah benim” dediği için Allah nefsi kahreder. Kulun böyle yaptığından, kendisinin bile haberi yoktur! Allah musibetlerle, sıkıntılarla, belalarla, hastalıklarla, dedikodularla, iftiralarla

kuluna muamele ederken, onu benliğinden, nefsinin şirkinden, küfründen, nifakından kurtarmak için ona böyle muamele eder. Allah, kuluna Kahhar ismiyle tecelli ederken de rahmeti ile muamele eder; ama onun bundan haberi yoktur; çünkü bilmiyor, anlamamış, rabbini tanımamıştır.

Allah'ın Kahhar isminden sonra **Muntakim** ismi gelir.

Allah'ın Kahhar isminden önce Vahid ismi gelmişti. Vahid; isimlerinde bir olan, en güzel isimlerin kendisine ait olduğu zat demekti. Vahid isminden sonra Kahhar isminin gelmesinin nedeni; Vahid olan Allah'ın isimlerine sahip çıkan kulun Kahhar isminin tecellisiyle temizlenmesidir. Allah; "kulum, bak sen benim isimlerime sahip çıkmışsın ve kendini bana şirk koşuyorsun, senin temizlenmen gerekir" der. Bunun için olması gereken şey; nefsin kahrolmasıdır. Nefsimizin Allah ile aramızdan çekilmesi için Allah ruha tecelli eder; çünkü nefsin aradan çekilmesi için kahrolması gerekir. Allah bize; "sen müsaade et, ben nefsini kahredeyim, bu isimlerimin senin ruhuna ait olduğunu gör; çünkü sen osun, sen bu değilsin" der.

Muntakim; intikamını alan demektir. Kim intikam alır? -Allah alır. Kimden alır? -Kuldan alır, kulun nefsinden alır; çünkü hakkı olmayan, kendisinde olmayan bir şeye sahip çıkıp Allah'a şirk koşmuş, Allah'ın nefhettiği ruha ait olan özelliğe "bu benimdir" demiştir. Allah'ın Kahhar ve Muntakim ismi saf rahmettir; ama anlayana, bilene, bu yolu gidene rahmettir.

Söyledim; Allah'ın isimleri bir "v" harfi gibi yukarıdan aşağıya doğru gelir, sonra aşağıdan tekrar yukarıya doğru çıkar. Allah'ın Kahhar ve Muntakim isimleri de bu "v" harfinin altındaki çizgi gibi en aşağıdaki, derindeki isimlerdir ve yukarı doğru çıkarken burada bir kapı vardır.

Muntakim isminden sonra Allah'ın **Kebir ismi** gelir. Kul buraya geçince Allah'ın büyüklüğünü anlar ve "Allah-u ekber" der.

Allah'ın büyüklüğünü, kendi yokluğunu, küçüklüğünü, daha doğrusu Allah'ın sevgisine olan ihanetini burada anlar.

Sonra Allah'ın **Muteâ'l** ismi gelir. Allah muteâ'ldır. Kulunu yüceltip, onu temizleyerek âliy kılar, yücelere çıkarır. Kul, Allah'ın muteâ'l olduğunu, Allah onu yukarı çıkarıp âliy kılınca anlar ve kul; "Allah muteâ'ldır" der.

Allah'ın Muteâ'l isminden sonra **Kaim** ismi gelir. Kul "Allah muteâ'ldır" dedikten sonra "Allah kaimdir" der. Allah, onu artık orda o makamda durdurur, kendini ona tanıtır, ona nefsini, ruhunu tanıtır ve kul bunu iyice anlar. Bununla beraber hayali, vehmi olan her şeyden vazgeçer, kurtulur. Hiçbir şeyin kendisine ait olmadığını, kendisi de dâhil olmak üzere her şeyin bütünüyle Allah'a ait olduğunu anlar, idrak eder, dolayısıyla hepsini Allah'a teslim eder.

Kaim isminden sonra Allah'ın **Şehid** ismi gelir. Evet, bu çıkıştır. Allah her şeye şahittir, kulunu her şeye şahit kılandır. Allah, kulunu kendine şahit kılar. Allah ayet-i kerimede; **Şehidallâhu ennehû lâ ilâhe illâ hu:**[17] "Allah, kendisinden başka ilah olmadığına şehadet eder" buyurur. Bununla beraber Allah bu şehadeti kuluna yaptırır; yani Allah ona cemalini müşahede ettirir. Kul da kendisinde varlıktan, benlikten eser olmadığı için konuşurken Allah adına konuşur ve; "Allah kendisinden başka ilah olmayandır, Allah kendi kendine şahit olandır" der. Allah bundan sonra; "**el melikul kuddûsus selâmul mu'minul muheyminul azîzul cebbârul mütekebbir, subhânallâhi ammâ yuşrikûn. Huvallâhul hâlikul bâriul musavvir**"[18] şeklinde isimlerini bir bir sayar.

---

[17]Ali İmrân /18

[18]Haşr /23-24

Elbette ki Allah her şeyi adım adım, yavaş yavaş yaptırır. Allah ayet-i kerimede; **“Allah hiç kimseye çekemeyeceği, kaldıramayacağı yükü yüklemez”**[19] buyurur. Hakikat de böyledir.

Kul, Allah’ı her şeyden çok sevdiğinde, “iyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn” dediğinde mü’min olur. Bundan önce mü’min değildir, iman etmemiştir; ama müslümandır, İslam’ı kabul etmiştir. Kul, Müslüman olduğunda aşka yolculuk yapar, o aşkı kazanmak için çaba ve gayret sarf eder, Allah’ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber sırat-el mustakimde yolculuk yapar; yani böyle bir kul levvame ya da mülhime makamındadır.

Kul bir adım atıp, iyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn: “(Yalnız seni seviyor) Yalnız sana âbd oluyoruz, (senin aşığınız) yalnız seni istiyoruz” dediğinde artık veli olur. Allah ayet-i kerimede; **“Allah mü’minlerin velisidir”**[20] ve **“Allah muttakilerin; Allah’a karşı sorumluluğunu yerine getirenlerin velisidir”**[21] buyurur. Kul “iyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn” ayetindeyken genel manadaki velidir, dolayısıyla mü’mindir, cennetliktir; ama bir adım öteye attığında bu sefer özel manadaki veli olur. Allah özel olarak; **“benim velilerime hiçbir korku yoktur, onlar mahzun da olmazlar”**[22] buyurur. Bu ne demektir? -O, ahirette de, dünyada da böyledir. Dünyadayken böyle bir hali olmayan biri özel manada veli olmaz; çünkü Allah veliler için; “onlara hiçbir korku yoktur, onlar mahzun da olmazlar” buyurmuştur.

Bu durumda bu ayeti nasıl anlamamız gerekir?

Veli bir kul hiçbir şey karşısında mahzun olmaz. Neden? -Çünkü rabbini bilir, tanır, sever ve rabbinin de onu sevdiğini, ona rahmetiyle, sevgisiyle muamele ettiğini bilir. Böyle biri hiç korkar mı, hiç endişe eder mi? -Etmez. Geçmişten dolayı da mahzun

---

[19]Bakara /286
[20]Bakara /257, Ali İmrân /68
[21]Câsiye /19
[22]Yûnus /62

olmaz; çünkü Allah'ın onun geçmişini sildiğini bilir ve oraya dönüp bakmaz. Allah nasıl ki sahabenin geçmişini sildiyse onun da geçmişini sildiğini bilir. Bu yüzden geçmişten dolayı mahzun olmaz, gelecekten dolayı, Allah'ın kendisine yaptığı muameleden dolayı da ne korkar, ne de endişe duyar; çünkü Allah'ın ona rahmetle, hayırla muamele edeceğini bilir. Bu nedenle hiçbir şeyden korkup endişe etmez.

Tedbir almak başka bir şeydir. Her konuda tedbir alacağız; çünkü bu, Allah'ın emridir.

Kul o bir adımı atıp, özel manadaki veli olunca işte onun böyle bir hali olur. Artık o kendinden, nefsinden, benliğinden, nefsinin kibrinden, şirkinden, nifakından kurtulmuştur. Her anda sadece "Allah" der. Bir an bile rabbini unutmaz ve her anda rabbinin kendisi ile beraber olduğunu, kendisine şah damarından daha yakın olduğunu bilir; çünkü onda "ne yana dönersen dön, rabbinin vechi ordadır"[23] ayeti tecelli etmiştir ve o, "Allah insanları çepeçevre kuşatmış, ihata etmiştir"[24] ayetini müşahede halindedir. Bu yüzden nereye bakarsa baksın Allah'ın tecellisini görür.

Her zaman için kardeşlerimize; "gönlünüzü açın beni dinleyin" diyorum. Bunu farklı farklı şekillerde izah ettim, anlatmaya çalıştım.

Neden gönlünüzü açıp beni dinleyin diyorum?

Çünkü gönlünüz benimle beraber olmazsa gideceğim yere sizi götüremem; ama gönlünüz benimle beraber olursa gideceğim yere benimle gelmiş olur, gelmeyi kabul etmiş olursunuz.

Peki, bu gönül beraberliğini nasıl kuracağız?

[23]Bakara /115
[24]İsra /60

Elbette ki bunun tek bir çaresi vardır. Bu sadece sevmekle mümkündür. Rabıta da zaten bunun içindir. Ne kadar severseniz gönlünüz benimle o kadar beraber olur, o kadar bir olur. İşin sırrı da buradadır.

Bununla beraber şimdi gönlümüzü beraber edeceğiz. Bunu nasıl yapacağız? -Konuşurken hem kendi adıma hem de sizin adınıza konuşacağım. Siz gönlünüzü bizimle beraber edeceksiniz. Neden? -Çünkü bunu cemaat halinde yapmamız lazım. -Hani; “iyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn” dedik ya, Allah bize “böyle söyle” dedi ya, ben de öyle söyleyeceğim, siz de gönlünüzü benimle beraber edeceksiniz. Ben her neyi söylersem siz de onu söyleyin, korkmayın, hiç kimseye bir şey olmaz. Bence söylemeden önce biraz hazırlık yapalım.

Aşk şarabını anlatmıştım; sanki bu şaraptan biraz içmeden burayı geçmek zor gibi görünüyor. Aşkın şarabını hepiniz mutlaka ayetlerden biliyorsunuz, Allah öyle buyurmuştu. Önce ondan biraz ikram edelim.

Her şeyi rabbimizden öğrenmemiz gerekir. Allah Mutaffifin Suresi’nde 18. Ayet’ten 28. Ayet’e kadar buyurur; **“iyilerin kitabı illiyyundadır; cehennemliklerin kitabı da siccîndedir (en aşağıdadır).”**[25] Sonra Allah; “illiyyun nedir biliyor musun” diye sorar. Allah ne zaman ayette böyle sorsa; “sen bilmiyorsun, dur ben sana açıklayayım, kulum dur, ben sana izah edeyim” demiş olur. **Ve mâ edrâke mâ illiyyûn:**[26] “İlliyyun nedir biliyor musun?” **Kitâbun merkûm:**[27] “(İlliyyun, o kitaptır ki) Rakamlandırılmış bir kitaptır.” Bu, iyilerin kitabıdır, onların kitapları ordadır. İyiler derken Allah’ın iyi olarak anlattıklarını anlamamız gerekir. Onlar da; “iyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn” demiş olanlardır. Herkesin kitabı rakamlanmış, bellidir, ayrı ayrıdır. **Yeşheduhul**

---

[25]Mutaffifin /18, 7
[26]Mutaffifin /19
[27]Mutaffifin /20

mukarrabûn:[28] "O kitapları mukarrebun görür." Mukarrebun, bu iyilerin kitabına şahittir, bir tek Mukarrebunlar; yani Allaha yakın olanlar, iyilerin kitabını görür.

Mukarrebunun bu kitabı neden görmesi gerekir?

Çünkü o iyi olanları Allah'a, mukarrebun taşır. Bununla beraber mukarrebun oradaki kitabı gördüğü gibi, her bir kulun üzerindeki kitabı da görür, görmesi gerekir. Allah, ona bu müsaadeyi kullarının iyi olması için yapar. O iyi olanları, vuslat yolcularını "gayril magdûbi aleyhim ve lâd dâllîn" ayetinden "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" ayetine kadar mukarrebun taşımıştır ve bundan sonra yine o taşıyacaktır. Bu yüzden müsaade et o kitabı görsün; görsün ki ne yapması gerektiğini, ona nasıl bir muamelede bulunması gerektiğini bilsin.

Biri vuslat yolculuğunda ne yapması, nasıl yapılması gerektiğini bilmiyorsa kördür, dolayısıyla kör biri sana nasıl yardım edebilir. "Mukarrebun kitabı görür" dedi Allah. Onlar görür.

Evet, ayet devam eder; **"sonra onlar karşılıklı oturup birbirlerine nazar ederler."**[29] Peki, neden birbirlerine böyle nazar ederler? Bu nazarın hikmeti nedir?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe*"[30] buyurur. İşte bu aşkı, muhabbeti almak için birbirlerine nazar ederler. Ayetin devamı var; **"sonra onlara bir şaraptan içirir; aşktan bir şaraptan içirir, bunun karışımında tesnim vardır."**[31] Bunu zahiri olarak anlamaya çalışırsak; bir bardak suya biraz tesnim karıştırarak onlara ikram edip onu içirir, şeklinde anlamak gerekir.

---

[28]Mutaffifin /21
[29]Mutaffifin /23
[30]Müslim, İman 93-93; Tirmizi, Et'im 45; İbni Mâce, Mukaddime, 9
[31]Mutaffifin /25, 27

Böyleleri birbirlerine nazar ederken muhabbetle nazar ederler; çünkü birbirlerini seviyorlar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "birbirinizi sevmeyince iman olmaz, sevmeyene cennet yok" buyurdu. Sevmeyince gönül cennete dönmez.

Mesela; siz o muhabbetle birbirinize nazar ediyorsunuz, birbirinizi seviyorsunuz, ben sizi seviyorum siz de bizi seviyorsunuz. Daha önce aramızda böyle bir sevgi var mıydı? -Yoktu. Peki, bu sevgiyi kim verdi? -Tabi ki Allah verdi; ama bu bir yolculuğun sonucudur.

"Onlara bu aşktan şarabı verir, içinde tesnim vardır, ona tesnim karıştırılmıştır" dedi Allah. Bu şaraptan içen ilk önce içtiğini fark etmez; ama sonra ona bir misk kokusu gelir.[32] Size de misk kokusu geliyor mu? -Geliyor tabi! Bir de o tesnimi mukarrebun içer[33] dedi Allah. Tesnim, mukarrebunun içeceğidir. Mukarrebun, tesnimi kendi gönlünden o şaraba karıştırıp verir. Karıştırıp verince de ondan misk kokusu gelir. Bu koku manevi bir kokudur. Allah nasıl da anlatmış ama!

Bu yüzden; "Allah hiçbir şeyi eksik bırakmamış, her şeyi en ince ayrıntısına kadar anlatmıştır" diyoruz. Sorunumuz; Allah'ın bize indirdiği kitabı muallimiyle beraber okumayışımız, tefekkür etmeyişimizdir. Kur'an'ı kendi kendimize "okuruz" deyip, Allah'a karşı kibirlenmişiz. Oysaki her kitabın bir muallimi vardır; ama biz onu mualliminden dinlemedik. Herkes kendisi okuyup anlayabilseydi Allah onu bir dağa indirip sonra da insanlara; "haydi, kitabımı okuyun" derdi, dolayısıyla peygambere de ihtiyaç olmazdı.

Kur'an'ın muallimi; onu yaşayıp üzerinde gösteren, canlı Kur'an olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Sonra Kıyamete kadar da onun varisleri olan Mürşid-i kâmiller, Kur'an'ın

[32]Mutaffifin /26
[33]Mutaffifin /28

muallimidir ve insanları Kur'an'ı okumaya, öğrenmeye, anlamaya, yaşamaya, canlı Kur'an olmaya davet ederler.

Evet, hep beraber; **İhdinâs sırâtel mustakîm:** "Ya rabbi! Bizi sırat-el mustakime hidayet et." **Sırâtallezîne en'amte aleyhim:** "Kendisine nimet verdiğin kulların yoluna (ilet)" dedik. Hep beraber o yoldayız inşallah.

Nimet; aşktır. Bu âlemde insanın kazanabileceği başka bir şey yoktur. İnsan, aşk için çaba ve gayret sarf ederek aşkı kazanır, o aşkla rabbine koşar, yürür, uçar, kulluğunu yapar, gözyaşı döker. Sonra aşk onun gönlünden her zerresine tecelli eder ve o, aşk olur, rabbinin tecellisine, Allah'ın huzura hazır hale gelir. Birinde benlikten, varlıktan bir eser varsa huzura layık olmaz, dolayısıyla huzura da alınmaz.

Mürşid-i kâmilin işi; kulu Allah'ın huzuruna hazır hale getirmektir. Allah ona "kullarımı getir" derken; "kulumu böyle alıp getirme, onu hazırla getir. Nasıl hazırlanması gerektiğini biliyorsun. İster yedir, ister aşk şarabından içir, ister süründür; ama temizle getir" der.

Hepimiz, hâşâ Allah'ın hiçbir şeyimize ihtiyacı olmadığını biliyoruz! Allah'ın bizden istediği tek şey; sevgisine, aşkına karşılık verip; "ya rabbi, seni seviyorum" dememizdir; ama bunu söylerken de doğru söylemek gerekir. Allah'a "seni seviyorum" derken mecazi olan, olmaması gereken, aşırı olan sevgilerimizden kurtulmamız gerekir; çünkü mecazi olan sevgilerimizin her biri rabbimizle aramızda perdedir. Bu perdeleri açmak için de biraz önce söylediğim gibi; gönlünüzü benimle beraber etmeniz gerekir; yani ben neyi söylersem siz de onu olduğu gibi söyleyeceksiniz. Söyledim; korkmayın bir şey olmaz. Allah'ın bir şeye ihtiyacı yok, sizden bir şey almayacak. Sadece yapmanız gereken şey onu gönlünüzden çıkarmaktır; yani duama âmin demektir.

Âmin ne demektir?

Mesela; Fatiha'yı okuduktan sonra "âmin" diyoruz ya da Fatiha'yı işitenlerin "âmin" demesi gerekir. Âmin demek; "ben de aynısını istiyorum, ben de aynısını ikrar ediyorum ya rabbi" demektir. Bütün dinlerde bu böyledir. Biliyorsunuz Hristiyanlarda "âmen" demek "âmin" demektir. Kullukta hiçbir fark yoktur. Hz. Âdem (a.s)'dan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ondan da kıyamete kadar kulluk aynıdır; çünkü Allah, kulunu kendine davet eder.

Biliyorsunuz genel olarak umreye geldiniz, gördünüz. Orada işin bir provasını yaptırdık. Hamdolsun bir adım atıp; "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" diyecek seviyeye geldiniz.

Umrede duayı yaparken ne dedik?

"Seni istiyorum ya rabbi! Rızanı, sevgini, dostluğunu istiyorum. Duamı kabul et, bunun karşılığında canımı vermeye hazırım, veriyorum ya rabbi" dedik. Böyle söylemek kolay bir şey değil, büyük bir şeydir. Söyledim; Allah bize o anda "kulum, duanı kabul ettim, haydi gel" diyebilirdi; ama demedi. Yeminle söylüyorum; o anda ne olacağını bilmiyordum. Üçer, beşer cenazeleri yan yana koyup cenaze namazı kıldırabilirdik. Bana düşen; gerekeni yaptırmaktı. Bu duayı sen yapıyorsun. Allah şakaya gelmez, söyledin mi yapar. Bu dua bir de sadece dil ile değil gönül ile yapılan bir duaydı. Hamdolsun sağ salim geri geldik, bu durumda Allah duamızı kabul etmiştir inşallah.

Şimdi bulunduğumuz yerden bir adım daha ileri atacağız. Başınızı önünüze eğip, bizim duamıza iştirak ederek "âmin" diyeceksiniz. Bütün gönlünüzle kabul edip hep beraber nefsinizden, nefsinizin hallerinden geçeceksiniz inşallah. Bir sefer nefsinizin hallerinden geçtiniz mi artık yol kolay olur, rahat olur inşallah. Bunun karşılığında Allah'tan istediğimiz şey; özel manadaki velayettir.

Evet, duama hep birlikte “âmin” demeniz gerekir;

“Bizim istediğimiz sensin ya rabbi! Biz seni istiyoruz ya rabbi! Senin muradın bizim üzerimizde gerçekleşsin istiyoruz ya rabbi! Sevdiğin kullarından olmak istiyoruz ya rabbi! Seni seven kullarından olmak istiyoruz ya rabbi! Bunun için her şeyimizi sana kurban etmek, feda etmek istiyoruz ya rabbi! Senden başka her şeyden vazgeçmek istiyoruz ya rabbi! Vazgeçiyoruz ya rabbi, nefsimizden vazgeçiyoruz ya rabbi! Nefsimizin şirkinden vazgeçiyoruz ya rabbi! Her neyin sevgisini senin önüne koyduysak, aramıza perde olarak koyduysak ondan vazgeçiyoruz ya rabbi! Vazgeçtim ya rabbi! Vazgeçtim ya rabbi! Vazgeçtim ya rabbi!

Dünyaya ait hiçbir şeyi tercih etmiyorum ya rabbi! Ben ahireti tercih ettim ya rabbi! Ben seni tercih ettim ya rabbi! Benim tercihim sensin ya rabbi! Hiçbir şeyin bana ait olmadığını anladım, idrak ettim ya rabbi! El Esmau’l Husna seninmiş, sana aitmiş ya rabbi! Hepsini sana teslim ettim ya rabbi! Bana ait hiçbir şey yok ya rabbi! Bende her ne güzellik varsa o sana aittir, o senindir ya rabbi! Onu sana teslim ediyorum, sana teslim ettim ya rabbi! Aramıza giren her sevgiden, senin için olmayan, sana gelmeyen bütün sevgilerimden vazgeçtim ya rabbi! Bu sevgi eşime olan sevgi olsa da, çocuklarıma olan sevgi olsa da, anneme, babama olan sevgi olsa da, akrabama olan sevgi olsa da, kime ait sevgi olursa olsun, hepsinden vazgeçtim ya rabbi! Hepsinden vazgeçtim ya rabbi! Bir tek senden vazgeçmedim ya rabbi! Bir tek senden vazgeçmiyorum ya rabbi! Seni sevmekten vazgeçmiyorum ya rabbi! Senin için sevmekten vazgeçmiyorum ya rabbi!

Bütün sevgilerim senin için olsun ya rabbi! Bütün sevgilerim sana gelsin ya rabbi! Ben seni seviyorum ya rabbi! Ben seni istiyorum ya rabbi! Vazgeçemeyeceğim bir tek sensin ya rabbi! Senden başka her şeyden vazgeçtim, vazgeçiyorum ya rabbi! Nefsimin her isteğinden vazgeçtim ya rabbi! Her şirkinden vazgeçtim ya rabbi! Her küfründen vazgeçtim ya rabbi! Hiçbir

şekilde kibirlenmeyeceğime söz veriyorum ya rabbi! Kibirlenmekten vazgeçtim ya rabbi! İkiyüzlülük yapmaktan sana sığınırım ya rabbi! İkiyüzlülükten vazgeçtim ya rabbi! Nasılsam öyle görüneyim ya rabbi! Üzerimde bir tek senin sevgin görünsün, bir tek senin sevgin olsun ya rabbi! Aramızda perde olmasın ya rabbi! Aramızda her ne perde varsa onu yak ya rabbi! Onu al ya rabbi! Onu temizle ya rabbi!

Sen rahmansın, sen rahimsin ya rabbi! Rahman ve rahim olan sensin ya rabbi! Kerim olan sensin ya rabbi! Vehhab olan sensin ya rabbi! Vedud olan sensin ya rabbi! İlah olan sensin ya rabbi! Malik olan sensin ya rabbi! Melik olan sensin ya rabbi! Bütün isimler sana aittir ya rabbi! İsimlerini sana teslim ediyoruz ya rabbi! Bize ait bir şey yoktur, bütün güzellikler sana aittir ya rabbi! Bütün kötülükler kendi nefsimizdendir, şirkimiz kendi nefsimizdendir, küfrümüz kendi nefsimizdendir, nifakımız kendi nefsimizdendir ya rabbi! Hepsinden vazgeçtik ya rabbi! Küfrümüzden vazgeçtik, şirkimizden vazgeçtik, nifakımızdan vazgeçtik ya rabbi! Vazgeçemeyeceğimiz bir tek sensin ya rabbi! Her şeyden vazgeçeriz; ama senden vazgeçmeyiz. Bunun karşılığında her ne olursa olsun onu kabul ediyoruz ya rabbi! Onu kabul ediyoruz ya rabbi! Onu kabul ediyoruz ya rabbi! Bunu bizden kabul et ya rabbi! Bizi bizden kabul et ya rabbi! Bizi bizden kabul et ya rabbi! Bizi bizden kabul et ya rabbi!

Bizi bu perdeden içeri al ya rabbi! Bu alış; geriye dönüşü olmayan bir içeri alış olsun, bir daha geri dönmeyelim ya rabbi! Hep seninle olalım ya rabbi! Hep aşkınla olalım ya rabbi! Muhabbetinle olalım ya rabbi! Rahmetinle olalım ya rabbi! Hep nazarında olalım ya rabbi! Rahmet nazarında olalım ya rabbi! Aşk nazarında olalım ya rabbi! Bizi içeri al ya rabbi, bizi içeri al ya rabbi! Her şeyi bıraktık ya rabbi! Nefsimizi bıraktık ya rabbi! Her şeyden vazgeçtik ya rabbi! Dünyadan da vazgeçtik, dünyanın içindekilerinden de vazgeçtik, “benimdir” dediğimiz her şeyden

vazgeçtik ya rabbi! Her şey senindir ya rabbi! Biz de sana aidiz ya rabbi! Bizi içeri al ya rabbi! Bizi içeri kabul et ya rabbi! Bizi içeri kabul et ya rabbi! "(Rableri) Onlara pak bir şarap içirir"[34] buyurdun, o pak şaraptan bize ikram et ya rabbi! O pak şaraptan ikram et ya rabbi! O pak şaraptan ikram et ya rabbi! Aşkınla sarhoş olalım ya rabbi! Muhabbetinle sarhoş olalım ya rabbi! Aşk olalım ya rabbi! Aşk olalım ya rabbi! Aşk olalım ya rabbi!

Gerçek manada "elhamdu lillâhi rabbil âlemin" diyen kullarından olalım. Her halükârda "elhamdulillah" diyelim. Her hal, her durum, her imtihan karşısında "elhamdu lillâhi rabbil âlemin" diyelim, "elhamdulillâhi rabbi" diyelim, "elhamdulillah rabbim" diyelim, "elhamdulillah rabbim" diyelim, "elhamdulillah rabbim" diyelim. Elhamdu lillâhi rabbil âlemin."

Bütün âlemlerden Allah'a hamdolsun. Bütün varlıktan Allah'a hamdolsun. Allah'a hamd eden bütün varlığın hamdıyla Allah'a hamdolsun. Allah'ın, hamdını kabul ettiği bütün kulların hamdıyla Allah'a hamdolsun. Bütün peygamberlerin hamdıyla Allah'a hamdolsun. Peygamberlerle beraber olan herkesin hamdıyla Allah'a hamdolsun. Bütün âlemlerden Allah'a hamdolsun. Bütün varlıktan Allah'a hamdolsun. Bütün isimleriyle Allah'a hamdolsun. Allah'ın bütün isimlerine hamdolsun. İsimleriyle ona hamdolsun. Onun isimlerine hamdolsun, aşkına hamdolsun, sevgisine hamdolsun, muhabbetine hamdolsun, rahmetine hamdolsun, ikramına hamdolsun, güzelliğine hamdolsun, varlığına hamdolsun, rabliğine hamdolsun, ikramına hamdolsun, hidayetine hamdolsun. Elhamdu lillâhi rabbil âlemin.

Allah hepinizden razı olsun.

[34]Mutaffifin /25

VUSLAT YOLCULUĞU 17

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

İnsan bu âleme ait bir varlık değildir. Onun geldiği âlem elbette ki bu âleme benzemez; ama Allah insanı aşağı indirdiyse “haydi, yukarı gel” demiştir. Allah, insana geldiği âlemde cemalini müşahede ettirip, ona onu tanıtmış, kim olduğunu, ne olduğunu, ne yapması gerektiğini öğretmiştir. İmtihanı da ona göstererek; “seni bir yere göndereceğim” deyip, dünyayı, hayatındaki her safhayı ona göstermiştir.

Allah, insana doğumundan ölümüne kadar ne varsa, neyi yaşayacaksa hepsini bir bir gösterip; “seni bu şekilde imtihanlara tabi tutacağım, sen de her anda benim hesabımı, kendi hesabını yapacaksın, burayı unutmayacaksın. Kendi iradenle o manevi yolculukla, yürüyüşle, vuslat yolculuğuyla bir daha buraya geri geleceksin” buyurmuştur. Hiç kimse de buna “hayır” dememiş, aksine; “elbette ki öyle yapacağım. Ben bir avuç toprağa hiç minnet eder miyim, hiç o çamura tenezzül eder miyim” demiştir. Fakat gördüğünüz gibi işler hiç de öyle zannettiğimiz gibi değilmiş. Geldik, çamura bulandık, çamurun içinden bir türlü çıkamıyoruz, hatta battıkça batıyoruz.

Çamuru feda etmeden hakikisini, hakiki âlemi, cenneti tercih etmiş olmayız. Bununla beraber nefsimizi, isteklerimizi, arzularımızı, nefsimizin bize söylediklerini kurban etmeden, feda etmeden rabbimizi, onun rızasını, sevgisini kazanmamız mümkün değildir.

Allah, kulunu davet edip, kendine çekerken önce bu imkânı ona verir. Böyle küçük şeylerle kulunu yürütüp; “şu ufak şeyi yap, bana bu kadar yaklaş” der. Böyle kazanma imkânları çocukların

bile yapabilecekleri şeylerdir. Allah, kuluna ağır bir sıkıntı vermeden, onun rahatlıkla geçebileceği imtihanlar yaşatarak; "haydi, şunu yap, al sana ikram" deyip üst üste böyle ikramlarda bulunur.

Elbette ki yol gidildikçe kul, Allah'a yaklaştıkça imtihanlar farklılaşır; çünkü kul yol boyunca büyür. Kulun manevi olarak büyümesi onun yolu yürümesine bağlıdır. Kul bu yolu ne kadar yürürse manevi olarak da o kadar büyür. Yol, kemalat yoludur. Bu yüzden kulun kâmil olması, kemale ermesi gerekir.

Kul, yolun ortasında; yani itminan mertebesinde buluğa erer. Artık, aklı başındadır, verdiği hüküm doğrudur, rabbini her şeyden, canından çok sevip; "iyyake na'budu ve iyyake nestain" der. Bununla beraber bunu ortaya koyup, ispatlar.

Elbette ki kul bu yolculuğu keyfine göre yapmaz; yani "herhalde Allah böyle istiyor, ben de böyle yapayım" demez. Onun önünde ya, Allah'ın bir nebisi, bir resulü vardır ya da bir peygamber varisi, Mürşid-i kâmil vardır, dolayısıyla kul, yolculuğu onunla beraber, onun üzerinden yapar. Yoksa kendi kendine; "işte ben de bir şeyler yapıyorum" derse, Allah'ın kendisine nimet verdiği kulları, onların yolunu kabul etmemiş, kendine sırat-el mustakimden ayrılan bir yol seçmiş olur.

Böyle biri ibadet yaparken bile ibadetleri, kulluk olarak zannettikleri onu Allah'a yaklaştırmaz sadece Allah'tan uzaklaştırır; çünkü ibadeti ona benlik verir, kibir verir, onu başkalarına karşı kibirlendirir, dolayısıyla ibadet onu Allah'tan uzaklaştırır. Oysaki ibadetinin onu dünyadan, nefsinden, nefsinin arzularından, isteklerinden, küfründen, şirkinden, nifakından alıkoyması ve temizlemesi gerekirdi; ama tam tersi olur. Kul kibirlenince zaten küfür de, şirk de, nifak da beraberinde gelir ve kul onu gönlünde büyütür, çoğaltır.

Kulluk gerçekten zor şeydir; ama gerçekten çok zor şeydir. Allah ayet-i kerimede; **"insanların çoğu akletmez, aklını kullanmaz"**[1] buyurur. Aklı vardır; ama kullanmaz, bilerek kullanmaz. Allah bir de; **"insanların çoğu şükretmez,**[2] **insanların çoğu iman etmez"**[3] buyurur. Demek ki çoğunluk böyleymiş. Eğer kulluk kolay bir şey olsaydı çoğunluk böyle olmazdı. Demek ki kulluk kolay değilmiş! Çünkü kulun, rabbini tercih ederken sevgisini, imanını, aşkını ispatlaması gerekir. İspatlanmamış sevgi, sevgi değildir. İspatlanmamış aşk, aşk değildir. İspatlanmamış iman, iman değildir. Zaten imtihan; imanı ispatlama imtihanı, Allah'a olan sevgimizi, aşkımızı ispatlama imtihanı, imkânıdır.

Bu yüzden Allah, kuluna imkân verip; "haydi, kulum eğer doğru söylüyorsan, eğer sadıklardansan yap" der. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede mü'minleri anlatırken; **"mü'minlerden öyle adamlar vardır ki onlar verdikleri sözde sadıktır. Onlar Allah'a olan sadakatlerini ispatladılar. Onlardan bir kısmı Allah yolunda canlarını vererek sadakatlerini ispatladılar. Diğer sadık olanlar da sıralarını beklerler"**[4] buyurur. İnsanın sırasını beklerken ille de herhangi bir şekilde gidip ölmesi gerekmez. Mesele; sırayı bekleyebilmektir.

Kul sırayı nasıl bekler?

Kul "ya rabbi! Canım sana kurban olsun, her şeyim sana feda olsun, benim istediğim senin rızandır, senin sevgindir, senin beni sevmendir, bana 'kulum' demendir. Rahmet, muhabbet ve aşk nazarıyla bana nazar etmendir. Bunun için canımı vermeye hazırım, canım sana kurban olsun" derse sırayı bekler. Böyle söyleyen biri canını vermeye, sadakatini ispatlamaya hazırdır. Allah böylelerine "sadık, sadakatini ispatlamış olanlar" der.

---

[1]Ankebût /63
[2]Bakara /243, Yûsuf /38
[3]Mu'min /59, Ra'd /1
[4]Ahzâb /23

Ölenler, öbür tarafa gidenler sadakatini ispatlayıp öyle gittiler. Ötekileri ise sırasını bekler; yani böyle bir imkân olduğunda canını Allah yolunda kurban eder, her şeyini feda eder. Mesele; o sadıklardan olmaktır. Allah, kendisine nimet verdiği kulları anlatırken sıraya göre; **“Allah’ın nebileri, sıddıklar**, **şehitler, salihler”**[5] buyurur. En yüksek makamdaki resuller, veliler, Mürşid-i kâmiller bu sıddık grubunun içine girer.

Sonra şehitler gelir. Şehitler; hayatlarını imanına şahit kılanlar, hayatlarını âbdiyetine, âbd olmaya şahit kılanlardır. Onlara bakınca hayatını Allah’ın sevgisini kazanma yolunda, Allah’a âbd olma yolunda harcamış insan görünür. Bu onların üzerinde görünür; çünkü şehadet ediyorlar, “Allah” diyor başka bir şey demiyorlar. Yoksa şehitler denince savaşta ölenleri anlamamak gerekir. Şehitler, yaşayanlardır.

Bununla beraber Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e; “şehit, şahit” der. Bununla ilgili olarak ayet-i kerimede; **“ümmete şahit olasın diye, onlar da senin ümmetinden diğerlerine şahit olsun diye**”[6] buyurur.

Şehit aynı zamanda Allah’ın ismidir, Allah şehittir. Şehit ismi Allah için kullanılınca; her şeye şahit olan, kullarına şehadet ettiren, rabliğini, bütün isimlerini şehadet ettiren, ona gösteren, yaşatan, tattıran anlamına gelir. Kul için kullanılınca ise; kendi üzerinde rabbinin güzelliğini, âşıklığını, maşukluğunu, aşkı gösteren demektir. Kısacası şahit olan birinin hayatı buna şahittir.

Allah’ın nimet verdiği kullar; nebiler, sıddıklar, şehitler, bununla beraber salihlerdir. Salihler nefsini ıslah etmiş olanlar, nefsini ıslah etme yolunda çaba, gayret sarf edenlerdir. Biri amellerinin yarısından fazlasını Allah’ın istediği gibi yapmışsa Allah onu salihlerden sayar, salihler sınıfına koyar. Bunlar

---

[5]Nisa /69

[6]Bakara /143, Hac /78

“sırâtellezîne en’amte aleyhim”[7] ayetinde Allah’ın beyan ettiği, Allah’ın kendisine nimet verdiği kullardır. Allah onlarla beraber sırat-el mustakimde yürümeyi emreder.

Hatta biz de namazdayken Fatiha Suresi’ni her okuyuşumuzda Allah’a söz verip; “senin nimet verdiğin kullarınla beraber yürüyoruz” diyoruz. Böyle yapmıyorsak bu durumda namaz kılıp, Allah’ın huzurunda dururken yalan söylüyor, kendi kendimize iftira atıyoruz demektir.

Bin türlü bahane üretip, Allah’tan, sıddıklardan, salihlerden, şehitlerden kaçıyoruz, sonra da namaz kılıp Allah’a; “bizi onlarla beraber et” diyoruz. Bu durumda Allah; “sen alay mı ediyorsun, dalga mı geçiyorsun? ‘Beni salihlerle beraber et’ diyorsun; ama gerekeni yapmıyor, kaçıyorsun. Sen bunu söylerken benim huzurumda yalan söylemeye utanmıyor musun” demez mi! Bu, gazaba sebep olmaz mı? Allah ayet-i kerimede; **“ey iman ettiğini iddia edenler! Yapamadığınız şeyleri neden söylersiniz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz Allah katında gazaba sebep olur**”[8] buyurur. Bir şeyi yapamıyorsan onu söyleme; çünkü bu, Allah’ın gazabına sebebiyet verir.

Yani sen, böyle yapmakla Allah’ı kandırmaya mı çalışıyorsun? Bak yapmıyorsun, yapamıyorsun, yapamayacağını biliyorsun, peki, neden böyle söylüyorsun! Sonra Allah bu sözünü senin önüne getirir, rezil, rüsva olursun. Bak, Allah sana rahmetiyle muamele ediyor. Seni böyle bir şeyle karşı karşıya getirmemiş, bari yapamadığın, yapmayacağın şeyi söyleme; yani Fatiha’yı okuma, okuyup da hiç yalan söyleme. Önce bir iman et, önce bir anla; “benim bunu yapmam, Allah’ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber sırat- el mustakimde yürümem, rabbime gitmem gerekir” de.

[7]Fâtiha /6
[8]Saff /2-3

Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber yürümek istemeyenler kendilerine bahaneler uydururlar. Şeytan onlara arkadaş olur ve onlara bahaneler söyler. Arkadaş kelimesini bu şekilde kullanan Allah'tır. Ayet-i kerimede; "**arkadaşı ona böyle söyledi**"[9] buyurur. Şeytan arkadaşı ona; "işte bak şurada böyle bir yanlış var, burada böyle bir kusur var, burada böyle bir günah var" deyip ha bire ona kusur gösterir. Senin bu kusuru, yanlışı görmen sana bir fayda vermez. Ne sana bir fayda verir, ne de senin arkadaşın olan şeytana bir fayda verir. Sana düşen; ben nasıl kazanırım, nasıl kazanabilirim derdinde olmaktır. Yok, eğer bahane ararsan bu durumda; kibirlenir, kabul etmez, beğenmez, kendi kendini mahrum bırakırsın, dolayısıyla arkadaşınla da baş başa kalırsın. O zaman haydi yürüyün bakalım! Arkadaşın şeytanla nereye yürürsün? -Tabi ki cehenneme, Allah'ın azabına, gazabına yürürsün.

Allah, kullarını kendine davet edip; "kulum gel, gelmen lazım, gelmezsen, gelemezsen, gelmek istemezsen cehenneme yuvarlanır, kaybedersin" buyurur. Söyledim; bütün hayat aşktan, aşkı yaşamaktan, aşkı kazanmaktan, aşk ile yaşamaktan, aşk olmaktan ibarettir.

Evet, yol üç adımdır dedik. Birinci adım; aşka yolculuk, aşka yürüyüş, aşkı kazanmaya yolculuktur. Bu, her anımız için böyledir. Yaptığımız her iyilik, her güzellik, her ibadet, her "Allah" deyişimiz bize bu aşkı kazandırır. Bu, aşka yolculuktur.

İkinci adım; aşkla yolculuktur. Kul, aşka yolculuktan sonra aşkla yolculuğa başlar. İnsan bu aşkı kazandıktan sonra iki kanatlı bir kuş gibi uçar, aşkla gider ve engel tanımaz. Artık yerde sürünmekten, engellere takılmaktan, çukurlara düşmekten kurtulur. Neden? -Çünkü aşkı vardır, havalanır, uçar. Bu da aşkla yürüyüştür.

---

[9]Kaf /27

İnsan, aşkla yürüyüşü yaparken aşkı o kadar çok kazanır ki gönlüne tecelli eden aşk, onun vücudunun her zerresine tecelli eder ve o, aşk olur. Bu da üçüncü adım olan; aşkta yürüyüştür. Hayat bundan ibarettir, gerisi ise işin hikmet gereği perdesidir.

Allah bu aşkı perdelemiştir, onu alman için perdeyi kaldırman gerekir. Neyle? -Elbette ki okumakla, anlamakla, tefekkür etmekle, işin hikmetini, içini, özünü anlamaya çalışmakla perdeyi kaldırman gerekir. Böyle yaparsan perdeyi kaldırman mümkündür; ama herkesin böyle bir imkânı olmayabilir, Allah bunu biliyor. Allah kullarını hiç bilmez mi!

Bu nedenle Allah'ın ayet-i kerimede buyurduğu gibi kendisine nimet verdiği kullarla beraber olman lazım. İnsanın bulunduğu yerde mutlaka Allah'ın kendisine nimet verdiği kullardan birini bulma imkânı vardır. Bulduğu o kişi eksik olabilir; yani o kişi "nebi, sıddık yahut şahit, şehit" olmayabilir; ama mutlaka kenarda köşede bir tane salih kul vardır. İnsanın en azından o salih kulla arkadaş olup, dost olup, onun kazandığını kazanmaya çalışarak, onun gönül halini almaya çalışması gerekir. Kul ne zaman bu salih kulun seviyesine gelse, yolculuğu hâlâ devam ediyorsa, manevi olarak o salih kulu geçmişse Allah bu sefer ona başka bir imkân tanır. Şehitlerden veya sıddıklardan birini onun önüne koyar, onu onlarla buluşturur.

Kul, Kıyamet günü hiçbir mazeret üretip "ya rabbi! Benim imkânım yoktu" diyemez; çünkü Allah bu kulları ona bir yerde gösterir. Tabi ki kul bunu kabul ediyorsa, içindeki o acıyı hissediyor, ruhunun rabbinden ayrılış halini, feryadını duyup "ben rabbimi istiyorum" diyor, rabbine özlem duyuyorsa; yani imanı varsa onları kabul eder. Kabul etmiyorsa kütük gibi kupkurudur, yeşermemiştir. Bu yüzden arkadaşı şeytanla beraber bahaneler arayıp; "şu niye şöyle oldu, bu niye böyle oldu" der.

Bir de bir Mürşid-i kâmile tabi olup mürşidini eleştirenler vardır. Böylelerine söylenecek söz; "sen rabbini istemiyor musun! Bunun basit bir şey olduğunu mu zannediyorsun! Bu küçük bir şey midir! Neden rabbini bir kelimeye kurban ediyorsun! Sen Allah'a böyle mi iman etmişsin! Başkaları iki kelime söyledi diye sen nasıl 'ben Allah'ı istemiyorum' diyorsun, bu durumda sen insan mısın! Bir de 'ben mü'minim, ben Müslümanım' diyorsun. Sen nasıl, Mürşid-i kâmili eleştirebiliyorsun? İnsan, rabbine karşı bu kadar mı saygısız olur! Sen mürşidini biliyor, tanıyorsun, nasıl nefsini bu kadar büyük görüp, mürşidini böyle eleştiriyorsun. Bir derviş yanlış yaptı diye nasıl o yanlışı getirerek mürşidine mal ediyorsun! Sonra da 'ben Allah'ı istemiyorum' deyip, çekip gidiyorsun. Nereye gidiyorsun! Hani, Allah'ı istiyordun! Bu durumda senin ilahın, senin nefsin olmuş olmaz mı!"

Rabbini arayanlar böyle yapmazlar. Rabbini arayanlar, kendisini rabbine götürecek bir Mürşid-i kâmili, bir Allah dostunu bulduğunda ona sarılırlar. Onu hiç bırakırlar mı! Bir Mürşid-i kâmil bulduklarında; "beni rabbime götür, ben rabbimi istiyorum, sen neredeysen ben de ordayım" derler. Kapıdan kovulsalar bile pencereden girerler. Geçmişteki büyük zatlar böyle söylemediler mi, yoksa onlar işi bilmiyor muydu? "Derviş kapıdan kovulduğunda pencereden girer, duvarın üstünden atlar yine girer" demişlerdi.

Bahane üretip kaçan birinin neresi dervіştir, Allah'ı nasıl istiyordur! Allah'ı isterken bu yolda hangi bedeli ödeyeceğine kara vermen gerekir; çünkü Allah'ı istiyorsan bunun bedelini ödemen lazım. Nefsini kurban etmeden, Allah için her şeyi (dedikoduyu, iftirayı, belayı, musibeti) yutmadan rabbini istemiş, tercih etmiş, onu seçmiş olmazsın, dolayısıyla rabbin de seni seçmez. Çünkü Allah ayet-i kerimede; "**Allah dilediğini (kendisini dileyeni) zatına**

seçer”[10] buyurdu. Dilemek öyle kolay bir şey değildir, lafla dilemek olmaz.

Allah, kendisini dileyen kulunun önüne Mürşid-i kâmili koyup; “al bunu izle, rabbini bulursun. Seni getirmezse hesabını ona sorarım” der. Tabi ki bunun hesabını ona sorar, yolda bir adımda bile yanlış yaparsa Allah bunun hesabını ona sorar. Bu durumda böyle bir kulun nasıl yanlış yapma ihtimali olabilir! O, Allah’a hesabını veremeyeceği bir tavırda, bir sözde, bir harekette, bir işte bulunabilir mi! O her ne yaparsa yapsın, her ne söylerse söylesin Allah’ın hesabını yapmaz mı! Allah ona yaptığı, söylediği her şeyin hesabını sorar ve hesabını yarına bırakmaz, hesabını burada anında sorar.

Allah’ı bilmeyenler, tanımayanlar Allah’ın hesap sormayacağını zanneder. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; “**kendisi bir şeyler uydurup, bu Allah katından mı, diyor. Eğer böyle bir şey olursa onun can damarını koparırız**. **Hiçbiriniz buna mani de olamazsınız”**[11] buyurur. Yani kim ona yardım edebilir, kim onu bizden kurtarabilir, dedi Allah.

Bir Mürşid-i kâmil de vuslat yolculuğunda yanlış yaparsa Allah ona da anında hesap sorar. Böyle düşünenler Allah’ın muamelesini bilmeyenlerdir.

Niye bunu böyle anlatıyorum?

Çünkü benimle geleceksen bunları bilmek zorundasın. Rabbini istiyorsan bu perdeleri geçmek zorundasın. Bizimle gelmen için de bize güvenmen gerekir. Bize güvenmezsen bizimle gelemezsin, ayağın gelmez; çünkü nefsin bizimle gelmeyi kabul etmez. Bizi anlamamışsın ki bizimle gelebilesin, bizi anlamadığın için bize güvenme gücünü de kendinde bulamazsın; yani “ateşe gir” deyince giremez, “şuradan atla” deyince atlayamazsın. Oysaki

[10]Şura /13
[11]Hakka /44-47

yanman, atlaman gerekir, velayet çizgisi işte böyledir. Bu perdeden geçmen lazımdır. Bunun için de ilk önce sana vesvese veren o şeytanı yanından kovman; yani ona "ben rabbimi istiyorum, sen kimsin" demen lazımdır.

Sende zaten birazcık akıl olsaydı rabbine isyan etmez, iblise tabi olup onunla beraber olmaz, iblisin vazifesini yapmaz, iblise âbd olmaz, tapmaz, "iblis benim rabbimdir" demezdin. Bir de kalkmış beni iblise âbd olmaya davet ediyorsun. Kimsin sen! Ben seni nasıl dinlerim, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak ben iblisi nasıl dinlerim! Nasıl ona; "o benim rabbimdir" derim! İblisi dinlemen; iblisi rabbin olarak kabul etmen demektir, başka bir şey değildir!

Biri "bence, bana göre" dediyse, bütün anlamasına, bilgisine rağmen bahane ürettiyse; "şeytan doğru söylüyor, iblis doğru söylüyor" demiştir. Kendisi zaten şeytana, iblise köledir, köle demek doğru değil iblise köpektir. Böyle olur mu; yani meleklerin secde ettiği varlık bu mudur! Sen şeytanın verdiği vesvesenin peşinden giderek mi Allah'a dost, âbd olacaksın, meleklerin secde ettiği varlık olacaksın!

Allah, kulunu kendine davet eder. Allah ayet-i kerimede; **"kullarım sana beni sorarlar, ben yakınım. Bana dua edenin (beni davet edenin) duasına, (davetine) icabet ederim. Söyle onlara, onlar da benim davetime icabet etsinler, bana iman etsinler"**[12] buyurur.

Kul, Allah'ın davetine nasıl iman etmelidir?

Allah ayette **Vel yu'minû bî** kelimesini kullanır; yani "bana iman etsinler, bana benimle iman etsinler" der. Bu yüzden Allah'a iman ederken Allah'la iman etmek gerekir. Öyle insanın kafasına göre "iman inanmaktır, ben iman etmişim" demekle Allah'a iman

[12]Bakara /186

olmaz. "Ben, Allah'a Allah ile iman etmişim, Allah'ı Allah ile seviyorum, Allah'ın bana nefhettiği ruhla Allah'ı seviyorum, onun aşkıyla, muhabbetiyle onu seviyorum" deyip bunu yaşamakla iman olur.

Evet, Allah; "bana böyle iman etsinler, davetime icabet etsinler" buyurdu. Allah kendine davet eder. Kendine davet ederken de insanı kendi kendisine davet edip; "kendine gel, sen kendi ruhumdan nefhettiğim Hz. İnsansın. Kendine gel, kendinle bana gel. Bana geleceksin, seni davet ediyorum, davetime icabet et. Sen benim davetime icabet edersen ben de senin davetine icabet ederim" buyurur.

Kim, Allah'ın hesabını yapmaz, Allah'ı ciddiye almaz, nefsini ilah edinir, bile bile Allah'a isyan eder, Allah'ın emrine karşı gelirse onun burada yeri olmaz. İnsan zahiri olarak, bedeni olarak günah ve yanlış karşısında kendine güç yettiremeyebilir. O bir beşerdir ve rabbi onu biliyor. Allah ğafurdur, ğaffardır, tevvabdır, afuvdur, mağfiret eder; ama Allah şirki affetmez, nefsini ilah edineni affetmez, **"affetmem"**[13] dedi.

Kim nefsini, aklını ilah edinirse gitsin arkadaşlarıyla, iblisle, şeytanlarla beraber otursun, onlara arkadaş olsun, onlarla beraber cehenneme yolculuk yapsın. Kim "Allah" demiyor, "ben" diyorsa, "ben ilahım" deyip ilahlık taslıyorsa bu ilahlığı kime taslarsa taslasın, isterse çocuğuna taslasın bu fark etmez, cehenneme yolculuk yapıyor demektir. Kendini ilah zannediyor demektir.

Evet, geleceksiniz, "rabbim Allah'tır" demeye geleceksiniz. Şimdiye kadar güzellikle yalvardım; ama bu kadar yeter. Bu çizgiyi geçmek lazım. Çizgiyi geçersek mü'min olur, "rabbim Allah'tır" demiş oluruz. Böylelikle dünyamız da, ahiretimiz de cennet olur,

[13]Nisa /48, 116

her anda rabbimizle beraber oluruz. Bir daha oradan düşmek de mümkün olmaz.

Seven sevdiğini bir an bile unutmaz. Seven her anda sevdiğiyle beraber olmak ister, bir an ayrı kalmak istemez, istese de kalamaz. Bu, böyledir. Biri Allah'ı sevdiğinde Allah'ın sevgisini hak eder. Bu sevgisini ispatlayıp, imtihan ne olursa olsun, Allah'ın kendisini tabi tuttuğu her imtihanda, kazanma imkânında gereğini yaparak; "ben seni seviyorum ya rabbi! Senin beni tabi tuttuğun imtihanı da seviyorum" derse karşılığında Allah'ın sevgisini kazanır.

Allah'ın sevdiği birinin kazanamadığı, almadığı, alamadığı bir şey olmaz. Her şey onundur; ama o hiçbir şeyi almaz, hiçbir şeyi kabul etmez. O, bir tek Allah'ı kabul edip; "senden başka bir şey istemiyorum. Senden başka bir şeyi ne görmek istiyor, ne ona bakmak istiyor, ne de başka tarafa dönmek istiyorum. İstediğim, sevdiğim sadece sensin" der. Allah; "sana bütün cennetleri verdim" deyip bütün cennetleri ona ikram da etse yeminle söylüyorum dönüp bakmaz. "Hâşâ, ya rabbi! Ben yanlış bir şey mi yaptım? Yoksa ben senden başka tarafa, cennete mi baktım" der; ama bir imtihan gereği o da dünyada durur, herkes gibi yaşar, bu ayrı şeydir. Zaten bu ikisini beraber yürütmek çok zor şeydir.

Allah böyle bir kula istediğini verir mi; elbette ki verir. O isteyince vermez mi! Çünkü Allah onu seviyor. Bizim sevdiğimiz biri olsa, bizden ne isterse istesin ona onu vermez miyiz? Onun bizden istediği her ne olursa olsun, gücümüz ona yeterse, ihtiyacımız da yoksa sırf sevdiğimiz sevinsin diye istediğini ona vermez miyiz, vermememiz mümkün müdür!

Bir başka husus da bütün kardeşlerimizin "vazgeçtim" zikrini çekmeleri gerekir; çünkü sevgimiz nereye ve kime olursa olsun o sevgimizin mutlaka Allah ile bir bağlantısının olması gerekir ki bu sevgimiz oradan Allah'a gitsin. Allah'tan bağımsız her

neyi seviyorsak; “ondan vazgeçtim ya rabbi! Ondan vazgeçtim, vazgeçmediğim sadece sensin. Her şeyden vazgeçiyorum, bir tek senden vazgeçmiyorum. Her şeyi sevmekten vazgeçerim; ama seni sevmekten, senin beni sevmeni istemekten vazgeçmem. İsterse bunun sonucunda ölüm olsun, sürünmek olsun, ayrılık olsun, o her ne olursa olsun, her şeyden vazgeçebilirim ama senden vazgeçmem” dememiz gerekir. Bu yüzden, rabbimizle aramıza giren her şey için “vazgeçtim” zikrini çekmemiz lazım.

Aslında neyden vazgeçiyoruz?

Günahlarımızdan değil bir beşer olarak yanlış yapabilir, günah da işleyebiliriz; ama şirkimizden, küfrümüzden, nifakımızdan, ikiyüzlülüğümüzden, kendi kendimizi kandırmaktan vazgeçeceğiz, vazgeçiyoruz. Aşk perdesinden geçerken zaten günahlarımızı yakarız, dolayısıyla orada günah falan kalmaz; ama şirkle bu aşk perdesinden içeri giremeyiz.

Geleceksiniz, gelmeniz gerekir, gelmelisiniz, gelip bu perdeden içeri girerek huzura varmalısınız. Bu aşk perdesinden geçersek huzura varacağız, huzura kabul edilmiş olacağız. Allah, kulunun gönlündeki şirkle, küfürle, nifakla beraber onu huzura kabul etmez. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz “*ölmeden evvel ölün.*”[14] Yani “ölmeden evvel ölün, huzura gelin” buyurur. Eğer huzura gelecekseniz, Allah ile aranıza her ne girmişse onu bırakıp; “vazgeçtim” demeniz gerekir.

“İnsanların şöyle ya da böyle demesinden vazgeçtim ya rabbi! İnsanların beni övmesinden de, yermesinden de vazgeçtim. Onların beni övmeleri yahut yermeleri benim için önemli değildir. Vazgeçmediğim, geçemediğim senin beni övmen ya da yermen, beni kabul etmen ya da etmemendir, bundan vazgeçmiyorum. Hamd âlemlerin rabbi olan Allah’a mahsustur; övmek de övülmek de sana mahsustur, ben övdüğün kullarından olmak istiyorum,

[14]El Aclûnî, Keşfu’l Hafâ, 2:29

senin beni övmenden vazgeçmiyorum; ama bütün insanların beni övmesinden vazgeçiyorum. Senin beni sevmenden vazgeçmiyorum; ama bütün insanların, bütün varlığın beni sevmesinden vazgeçiyorum. Seni sevmekten vazgeçmiyorum; ama sensiz her sevgiden vazgeçiyorum. Senin razı olmadığın hiç kimseyi, hiçbir şeyi sevmem, onları sevmekten vazgeçiyorum."

Evet, zikrimiz; "vazgeçtim" zikriydi.

Sevgisinden bizi övmesinden, takdir etmesinden her vazgeçtiğimiz şey mutlaka Allah ile aramızdaki bir perdeyi kaldırır; çünkü bu, küfür perdesi, şirk perdesi, nifak perdesidir. Allah ile aramızdaki bu perdeleri kaldırmamız gerekir. Yoksa; âşık olmaz, aşk olmaz, o aşk perdesinden içeri giremeyiz. Girmeye kalkışırsak yanarız. Nefis bunu bildiği için oraya yaklaşmaz. Böyle birine; "gel" desen de gelemez. Bundan kurtulmadıkça gelemez.

Bir de bu işin mutlaka kolay bir yolu olmalıdır, Allah'ın, kullarına tanıdığı kestirme bir yol olmalıdır. Peki, bu kestirme yol nedir?

Mürşidine güvenmektir. Güven, dervişin sevgisinin sonucudur. Derviş, mürşidini sevince ona güvenir. "Bu beni rabbime götürüyor, götürür" deyip mürşidini sever, sevdiği için kendi sevgisine güvenir ve yanlış bir şey olmayacağını bilir. Aslında derviş kendi sevgisine değil, mürşidinin sevgisine güvenir ve onun hiçbir şeyi bırakmasına da gerek yoktur.

Kardeşlerimizden örnek vermek gerekirse onlara "gelin peşimden" dediğimizde peşimizden gelirlerse kazanırlar. Zaten peşimizden gelenler bizi sevdikleri için bize güvenip peşimizden gelmişlerdir. Gelenlere; "bırakın" dediğimizde de hiç endişe etmeksizin her şeyi bırakırlar. Onlar, bir şey olmayacağını bilip anlarlar; çünkü bize güvenirler. Yoksa gönüldeki sevgilerin her birini tek tek bırakmak çok zor bir şeydir. Rabbi için her şeyi bırakıp, huzura çıkana; "Allah mübarek etsin" diyoruz; ama biri de

“yok bırakmıyorum, kabul etmiyorum, yapamıyorum, edemiyorum, bence, bana göre” dediyse, ona da; “sen bilirsin” deriz. Sana göre sen sensin ve böyle devam edersen hep sen olarak kalırsın.

Neden kardeşlerimizin kazanmasını istiyorum?

Çünkü Ümmet-i Muhammed’e şefaatçi, imam, önder, hidayetçi lazım. Kardeşlerimiz bulunduğu yerde Ümmet-i Muhammed’e hidayet olsun, iman olsun, aşk olsun, istiyorum. Allah ayet-i kerimede; “**sen onlara şahit, onlar da insanlığa şahit olsun**”[15] buyurur. Allah, ümmet böyle olsun, dedi. Bu, Allah’ın muradıdır. Allah’ın muradı üzerimizde gerçekleşsin ve biz insanlığa şahit olalım; yani onlara şehadet ettirelim.

Neyi şehadet ettirelim?

Allah’a âşık olunacağına şehadet ettirelim ki bize bakanlar; “bunlar Allah’ı seven, Allah’ın sevdiği, Allah’a âbd olmuş kullardır. Rabbini seven, isteyen, onun için her şeyi yapabilen kullardır” desinler. Şahit budur; yani hâli, hayatı, konuşması, bakışı, her tavrı imanına, aşkına, muhabbetine şahittir.

Bilgi; aşkı kazanmak içindir, yol; yürünmek içindir. Yürünmeyen yol, yol değildir. Bakıyorsun adam; “ben sırat-el mustakim üzereyim” diyor. Ona; “orada ne yapıyorsun” dendiğinde “oturuyorum” diyor. İyi, bir de sana çay söyleyelim! Oturmakla olmaz, senin bu yolu yürümen gerekir, yürüyeceksin.

Peki, yolu yürürken nereye gitmen lazım?

Allah ayet-i kerimede; **“benim rabbim sırat-el mustakim üzeredir**”[16] buyurur. Senin, yolu yürürken rabbinin huzuruna çıkman, rabbinle beraber olman gerekir. Rabbini öyle bir sevmelisin ki; onun aşkı, muhabbeti sende tecelliye dönüşsün,

[15]Bakara /143
[16]Hûd /56

rabbinin cemali gönlünde tecelli etsin, gönlün ayna olsun, rabbini kendi gönül aynanda müşahede edesin. Yolu böyle yürümen gerekir.

Yok, "şunlar şöyle yaptı, bunlar böyle yaptı, biz de böyle yaptık" demekle yol yürünmez. Böyle yürüyebileceğini düşünüyorsan; haydi, yürü bakalım, nereye yürüyorsun! Senin derdin yolu yürümek değildir. Eğer yolun sonunda varacağın yerde seni yaratan rabbini bulacaksan o halde niye böyle şeylerle meşgul oluyorsun. Kimin ne yaptığından sana ne! İnsanların ne yaptığına bakma!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*iki günü müsavi olan ziyandadır*"[17] buyurur. Yine başka bir hadisinde; "*eğer gün benim üzerimde doğup batarken, rabbime ait bir marifet elde etmemişsem, o marifetten bir muhabbet, bir aşk elde etmemişsem o günün benim için hiçbir hayrı yoktur, o gün olmasa daha iyi olurdu. Ben o günü yaşamasam daha iyidir*" buyurur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz aynen böyle söyledi; "o gün içinde eğer rabbime bir marifet elde etmemiş, o marifetten bir aşk, bir muhabbet kazanmamışsam o gün hiç olmasa daha iyidir." Yani yerimde saymışım, bir şey kazanamamışım. Senin de kazanman gereken, anlaman gereken budur.

Geriye kalan her şey bunu kazanmak; yani yolu yürümek içindir. İşte; "yolun etrafında ağaçlar ve taşlar var, onları seyrettik, onlara baktık" demekle yol yürünmez. Onlara bakmakla ne kazandın! Yol bunun için midir, yoksa yolu yürümen mi gerekir! Yol, sırat-el mustakimdir ve bu yol yürümek içindir. Bu yol, Allah'ın kendisine nimet verdiği kulların yoludur. Bu yüzden onların kazandığı nimeti kazanmak için yürümen gerekir.

Evet, yolu yürüyeceğiz. Bununla beraber yolda bize takılan her türlü bağı, engeli koparacağız, koparırken de "vazgeçtim"

[17]Ali El-Karî, El-Masnû' 174; Deylemi, El-Firdevs, III, 611.

diyeceğiz; çünkü vazgeçmezsek bu bağı koparamayız. Dünya ayağına dolanmış, mevki, makam ayağına dolanmış, insanların şöyle ya da böyle demesi ayağına dolanmış. “İnsanlar bana âlim desinler” “akıllı desinler” “işini biliyor, desinler” “zeki, desinler” “şöyle güzel yapıyor, desinler” düşüncesi ayağına takılmış. Kopar onu, onu koparman gerekir; çünkü koparmazsan bu vuslat yolunda gidemezsin. Bu yolda yürüyebilmen için; “her birinden tek tek vazgeçtim” deyip seni çeken, düşündüren, endişe ettiren her şeyden vazgeçmen gerekir.

Gelecek korkusu, birilerinin korkusu, bunlar da vuslat yolculuğunu yürüyememene sebep olan, ayağına takılan şeylerdir, bunlardan da kurtulman gerekir.

Bununla beraber her konuda, gelecek için de, yarın için de elbette ki Allah’ın emrettiği, resulünün yaptığı gibi tedbir alman da lazımdır. Bu, başka bir şeydir. Tedbir almak, Allah’ın emridir; ama tedbir alırken de endişe etmemen gerekir. Allah ayet-i kerimede velileri anlatırken; **“onlara hiçbir korku yoktur, onlar mahzun da olmazlar”**[18] buyurur. Veliler sadece ahirette böyle değil, dünyada da böyledirler; hiçbir şeyden korkmaz, hiçbir şeyden endişe etmezler. Peki, ne zaman veli olunur? -Sizi davet ettiğim bu perdeyi geçince veli olunur; yani aşk perdesini geçince...

Şunu da söyleyeyim; ne perdeden haberiniz vardır, ne perdeyi biliyorsunuz, ne de nasıl olmanız gerektiğini biliyorsunuz. Mürşid-i kâmille beraber olmadan bu perdenin açılması zaten imkânsızdır. Allah bir kuluna bunun vazifesini vermişse işi vazife verdiği kuluyla yapar; yani işi yapan Allah’tır ve bu işi Mürşid-i kâmilin üzerinden yapar. Yoksa bu, bir yerde perde var biz de onu geçeceğiz demek değildir. Bunu böyle anlamalıyız.

[18]Yûnus /62

Bu yüzden beni yere davet etmeyin, benim sizi davet ettiğim yere gelin. “Gel benimle uğraş” demeyin, siz gelin, ben yukarıda sizinle uğraşayım.

Mesela bazıları; “işte şurada şu sıkıntı oldu, burada bu sorun oldu, burada bu böyle söyledi, şunlar şöyle yapıyor, şu sorunlar, şu sıkıntılar var” deyip şikâyet ediyor. Ben seni neye davet ediyorum, sen beni neye davet ediyorsun, insaf et!

Evet, işin özü, özeti; işi Allah’tan öğrenmek gerekir. Bir kul olarak, Allah’ın yeryüzündeki halifesi olarak rabbimizi tanıyıp anladıysak kendimizi de anlar, tanırız. Allah, kulunu sevmiş, yaratmıştır, dolayısıyla bu sevgisine de karşılık ister. Allah, kulunun kendisini sevmesini sever. İman; sevmektir, âbd olmak ise bu sevgiyi kazanmak için bu sevginin peşinden koşmaktır. Yani Allah, kulunun âbdiyetini, kendisini sevmesini, bu sevgiyi kazanmak için gösterdiği çabasını ve gayretini sever.

İnsan, Allah’ın yeryüzündeki halifesidir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadisinde; *“Allah, insanı kendi fıtratı üzere yarattı”*[19] buyurur. İnsan hakikatte böyledir. Sever, sevilmeyi sever, sevmeyi sever, başka da bir şey yoktur. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; “*sevmeyen ve sevilmeyende hâyır yoktur*”[20] buyurur. Demek ki hâyır; bu aşktaymış, bu sevgide, bu muhabbeteymiş.

Birbirimizle yaptığımız bu alışveriş; sevgi ve muhabbet alışverişidir. Kul, alışverişi kiminle yapması gerektiğini anlamalı, alışverişi Allah ile yapmalıdır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“ey iman edenler! Allah ile yaptığınız alışverişten dolayı sevinin**”[21] buyurur.

Allah ile yaptığın bu alışveriş; aşk, muhabbet, sevgi alışverişidir; yani hem alıyor hem veriyorsun. Başka bir alışveriş

[19]Buhari, İstizan 1; Müslim, Bir 115
[20]Ahmed, Teberânî, Hakim
[21]Tevbe /111

yoktur. Bir kula iyilik, güzellik, fedakârlık yaptığında onun gönlünü, bunun karşılığında da Allah'ın sevgisini kazanırsın; ama bu alışveriş karşılığında Allah'ın sevgisini murad edip, istiyorsan bu sevgiyi kazanırsın. Hayat bundan ibarettir, başka da bir şey yoktur.

Birileri bir şeyi put gibi severse Allah'ı sever gibi sevmiş, Allah'tan bağımsız sevmiş olur. Biri bir şeyi Allah'tan bağımsız severse Allah onu şirk kabul eder. Allah'a ait olmayan bir şey mi var, onu Allah'tan nasıl ayırıp sevebilirsin! O sevdiğin, sana gelen bir nimetse ona şükretmen gerekir. Sevilecek bir şey varsa onu Allah'tan bir ikram olarak görmen, bilmen gerekir. Böyle görürsen bu sevgin Allah'a gider, dolayısıyla alışverişi Allah ile yapmış olursun.

Yok, bu alışverişi insanlarla, başka şeylerle, başka şeyin karşılığında yaparsan bu durumda alışverişi Allah ile yapmamış, Allah ile ticareti kabul etmemiş olursun. Allah; "alışverişten dolayı sevinin sevin" dedi ya, işte sen böyle yapmazsan yaptığın bu alışverişe sevinemezsin; çünkü cehenneme gidenler sevinemez. Allah ayet-i kerimede Kıyamet gününde mücrimler için; **"bugün size sevinmek yoktur"**[22] buyurur. Ancak alışverişini Allah ile yapanlar sevinmeye layıktır. Alışverişini Allah ile değil başkalarıyla yapanlara; "bugün sizin için sevinmek yok" dedi Allah.

İnsan neyin alışverişini yaptığını, kiminle alışveriş yaptığını Kıyamet günü görecek. Mesele; onu burada görüp burada anlamaktır. Kul bunu burada anlayınca alışverişini Allah ile yapar. Alışverişini Allah ile yapınca da Allah onu sevgisiyle sevindirir, onu severek sevindirir, sevindirerek sevindirir.

Evet, alışverişimizi Allah ile yapalım, yaptığımızı Allah için yapalım. Her ne iyilik olursa olsun, ne ikram olursa olsun mutlaka bunun karşılığında Allah'ın sevgisini kazandığımızı, kazanacağımızı

[22]Furkân /22

bilelim. Bu sevgiyi isteyerek alışveriş yapalım. Bir sorun, bir sıkıntı olduğunda; “senin için bunu yutuyorum ya rabbi! Bu senin kulun olduğu için senden dolayı bunu yutuyorum. Hani sen benim böyle yapmamı seviyorsun ya, bu yüzden bunu yutacağım. Nefsim feryat etmiş, o zaten köpektir, feryat etsin, zaten aramıza giren odur. Bir de ona taviz mi vereceğim, bir de onu mu dinleyeceğim! Zaten o, şeytanı, iblisi dinliyor, onunla beraber ben de mi şeytanı dinleyeyim! Ben sadece seni dinlerim; çünkü ben seni seviyorum” dememiz gerekir.

Âşık, şeytanı değil rabbini dinler. Âşık; maşukundan başkasını görmeyen, onun sevgisini görmekten başka sevgileri görmeyendir.

Mutlaka televizyondan izlemişsinizdir; bazı insanlar vardır, çöpün içinde ne bulursa getirip evine koyar. Öyle evler için “çöp ev” derler ya, işte bu zamanda gönüller de aynen çöp eve dönmüş. Bu yüzden çöpü boşaltmak gerekir. Bize lazım olur diye çöpten toplayıp gönlümüze koyduğumuz bu çöpleri boşaltmak için; “o çöplerden, her birinden vazgeçtim” diyerek onları gönlümüzden çıkarmamız gerekir. Çöplüğe dönmüş gönüllerimizi artık boşaltalım.

Allah bizi kendini tanıyanlardan eylesin. Allah bizi, bize nefhettiği ruhu tanıyanlardan eylesin. O ruhla rabbini tanıyanlardan, rabbinin cemalini müşahede edenlerden eylesin. Rabbinin, üzerindeki muradını anlayanlardan eylesin. Allah bizi huzuruna aldığı, kabul ettiği kullarından eylesin. Allah bizi hidayetçi ve şefaatçi eylesin. Nur saçan, insanlığa şahit olan kullarından eylesin. Allah bizi vahyini taşıyanlardan eylesin, vahyin nuruyla nurlananlardan eylesin. Allah bizi zatına seçtiklerinden eylesin. Allah bizi zatını seçenlerden eylesin, başka tarafa dönüp bakanlardan eylemesin. Şeytana tabi olanlardan, iblisin peşinden gidenlerden eylemesin. İblisin peşinden giderken kendine uyduğunu, aklına uyduğunu zannedenlerden eylemesin.

“Ben böyle düşünüyorum” diyenlerden eylemesin. Bunun, şeytanın hilesi olduğunu anlayanlardan eylesin. Allah bizi huzura alırken bir dost gibi, bir sevgili gibi huzuruna aldığı kullarından eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 18

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Ramazanın son on gününde olduğumuz için biraz itikâftan bahsedeyim. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, ramazan ayının son on gününü itikâfa ayırırdı. Bu yüzden imkânı olanlar mutlaka en az bir gün itikâfa girmelidir. İtikâf; Allah'a ait olsun diye bir günümüzü, vaktimizi, zamanımızı Allah'a vakfetmek, Allah'a ayırmaktır. En azından senede bir sefer bir, iki ya da üç günümüzü itikâfa girerek geçirmeliyiz. Bayanlar, çocuklara bakmakla meşgul olduklarından dolayı buna imkân bulamayabilirler. Onlar da en azından; "bu üç saatimi, beş saatimi rabbimle geçireceğim" deyip itikâfa niyet etmelidir.

İtikâfta yapılması gereken şey; Allah ile beraber olmaktır. Öyle ki Allah'tan, onunla olmaktan başka bir şey gönlümüze gelmesin. İtikâftayken vaktimizi, zamanımızı Allah'a ayırdığımız için o günümüz tamamen Allah'a ait olmalıdır. Sohbetimizi rabbimizle yapalım, rabbimizle konuşalım, rabbimize hamd edelim, onu tesbih edip, onu tekbir edelim, ona tövbe edelim, istiğfar edelim, halimizi, acziyetimizi, zayıflığımızı ona arz edelim, ona sığındığımızı ve ondan bizi korumasını, muhafaza etmesini dileyelim.

Tabi ki bütün bunları rabbimize arz ederken, bir de rabbimizi dinleyelim. Onun bize ne söylediğine bakalım! Rabbimizi dinlemek için; "ben bunu böyle söyledim, acaba rabbim bana ne der. Benim böyle söylemem karşılığında cevap olarak rabbim bana ne der" " demek yeterlidir. Bu çok önemlidir! Burada aynı zamanda imanımız ortaya çıkmış olur.

Mesela; tövbe ettik, istiğfar ettik, af dilediysek bu durumda rabbimizin; "kulum seni affettim, mağfiret ettim, günahlarını sildim" demesi gerekir. Biz bunu böyle anlamadıysak, "rabbim bana böyle söylemedi" dediysek imanımızda bir sorun var demektir. Böyle düşünürsek Allah'ın Ğafur, Ğaffar, Tevvab, Afuvv isimlerine iman etmemiş, rabbimizi tanımamış, onun bizim üzerimizdeki muradını, rabbimizin bizi sevdiğini anlamamış ve tadamamış oluruz. Bu durumda imanımızda bir sorun vardır!

Eğer "Allah beni affetmedi, mağfiret etmedi" dediysen senin bu iman ettiğin Allah değil kendi kendine ürettiğin putundur; çünkü sen inkâr ediyor, "Allah beni affetmez" diyorsun. Hatta öyle bir inkâr etmiş, öyle bir küfretmiş, perdelemiş oluyorsun ki kendini, kendi günahını Allah'a şirk koşmuş oluyorsun; yani hâşâ "ben öyle bir günah işlemişim ki Allah bile affetmez" demiş oluyorsun! Bir kulun kendi günahıyla böylesine kibirlenmesi doğru olur mu!

Nasıl ki ibadetimizle kibirleniyorsak, ibadetlerimiz bize kibir veriyorsa, aynı şekilde günahlarımız da öylesine tehlikeli bir şekilde bize kibir verir. Kendimizi o kadar büyük görmüşüz ki kendimizi Allah'ın ortağı gibi görüp; "ben ortağıma yanlış yapmışım, ortağım beni affetmez" diyoruz. Bu; kendimizi kul olarak, rabbimizi rab olarak göremediğimizi, anlayamadığımızı gösterir.

Bütün varlık, her zerre ayrı ayrı olarak Allah'ın kuludur ve bu varlığın sayısını Allah bilir. Allah'ın bütün bu kulları içinde insan olarak sen bir nokta bile değilsin, neden günahınla kendini bu kadar büyük görüyorsun!

Herkesin günahı ancak kendisine zarar verir. Allah ayet-i kerimede; **"eğer siz iyi olursanız (hidayette olursanız) kötü yapanların kötülükleri size dokunmaz"**[1] buyurur. Her ne olursa

[1]Mâide /105

olsun bu böyledir. Yani her kötülük karşısında bize düşen; güzel yapmaktır. Güzel yaptığımızda hiç kimsenin kötülüğü bize dokunmaz, hiç kimsenin kötülüklerinden dolayı sorumlu olmayız. Biz güzel yaptığımız sürece kazanırız. İster iyiliğe, ister kötülüğe karşılık olsun, bunu böyle bilmemiz, buna böyle iman etmemiz lazım. İyi olursak kötülüklerden sorumlu olmadığımız gibi, iyi olmazsak iyi yapanların iyiliği de bize dokunmaz; yani onların iyiliklerinden dolayı da bir şey kazanmayız.

Herkesin yaptığı kendisinedir. Bu yüzden bir tek kendimizi bir de rabbimizi bilmemiz gerekir. Geriye kalan her şey bizim için imtihandır; yani kazanma imkânıdır. Ya bunu böyle anlayıp iman eder, her şeyi imtihan olarak görür, kabul eder, imtihanı kazanmaya çalışırız ya da kendimize başka türlü vasıflar verir, kendimizi başka türlü zannederiz.

Biri temizlenmeyince, günahlarından dolayı Allah'tan af ve mağfiret istemeyince imanını tadamaz; çünkü günahları araya perde olarak girer.

İnsanın bir geçmişi bir de geleceği vardır. Aslında farkında olsak da olmasak da zamanda bir yolculuk yapıyoruz. Daha doğrusu zaman bize yolculuk yaptırıyor; yani istesek de istemesek de bu günü geride bırakıp yarına gidiyoruz. Aslında biz gitmiyoruz, yarın bize geliyor. Öyle değil mi! Zamanda yolculuğu böyle yapıyoruz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*zamana sövmeyin çünkü zaman, Allah'ın tecellisidir*"[2] buyurur. Aslında Allah'ın tecellisi içinde yolculuk yapıyoruz. Bu yolculuğu yaparken Allah bizim için bir takdirde bulunmuştur. Allah'ın bizim için takdir ettiği her şey zaman içinde, o tecelli içinde bize gelir. Bir önceki de geride kalır.

[2]Buhârî, Edeb, 101; Müslim, Elfâz, 4; Muvatta, Kelâm, 3

Bu, Allah'a göre değil bize göre böyledir; çünkü Allah'a göre zaman ve mekân söz konusu değildir.

Allah tecelli edip zamanı, mekânı yaratır ve bizi dünyaya gönderip, zaman içindeki bu yolculuğu bize yaptırır. Bizim de bu zaman içinde imtihana tabi tutulurken doğru yapmamız, güzel yapmamız gerekir. Güzel ve doğru yapan kazanır, yapmayan da kaybeder. Kaybeden biri de Allah'ı ciddiye almamış demektir, dolayısıyla bir şey de kazanamamıştır.

Geçmiş olan zamana geri dönüp yanlışlarımızı telafi etmek mümkün değildir. Geçmiş zamanı telafi etme imkânımız yoktur; çünkü üzerimizden gelip geçmiştir; ama tövbeyle, istiğfarla o zaman diliminde kitabımıza yazdırdıklarımıza müdahale edip günahlarımızı sildirme imkânımız vardır. Tövbe edip, istiğfar edince artık arkaya dönüp bakmamız da doğru değildir; çünkü geçmiştir.

Peki, iblis, şeytan ne yapar?

İblis, huzurdan kovulurken; **"senin sırat-el mustakiminde oturacağım. Onların sağlarından, sollarından, önlerinden, arkalarından gelip, onları şaşırtıp yoldan çıkaracağım ve onların çoğunu kendime bağlayacağım. Onları şükreder bulmayacaksın (onlar şükürsüz kullar olacaklar)"**[3] demiştir. Bu durumda insan şükretmeyince nankör olur; yani Allah'ın nimetini örtmüş ve küfretmiş olur.

Allah başka bir ayet-i kerimede iblise; **"senin ihlaslı kullarım üzerinde hiçbir etkin, hiçbir saltanatın, gücün yoktur"**[4] buyurur. Yani "onlara hükmedemez, sultanlık yapamaz, 'beni dinleyin' diyemez, onları idare edemezsin; çünkü onlar kendi

[3]Arâf /16-17
[4]İsra /65

idarelerini bana teslim etmiştir, buyurur." Bunlar ihlaslı; yani Allah'a karşı samimi kullardır.

İblis de; **"ihlaslı kulların müstesna (onlara bir şey yapamam)"**[5] dedi. Yani "onları yoldan, sırat-el mustakimden çıkaramam; çünkü onlar samimidir, ihlas sahibidir, onlarla işim olmaz, onların da benimle işi olmaz" dedi. Şeytanın, iblisin bizimle işi varsa bu durumda ihlasımızda, samimiyetimizde, Allah'a olan güvenimizde, imanımızda bir sorun vardır. Şeytan bizimle uğraşabiliyorsa bu, Allah'a karşı emin olmadığımız anlamına gelir.

Evet, zamanda yoluculuk yapıyoruz ve bu hepimiz için böyledir. Geçmiş olan zamanda her neyi yazdıysak o amel kitabımızda mevcuttur ve geriye dönüp müdahale etme imkânımız da yoktur. Bir tek tövbe ve istiğfar ile yanlışlarımızı, günahlarımızı oradan silebiliriz. Bu yüzden tövbe ve istiğfarla bu imkânı sonuna kadar kullanmamız gerekir.

Peki, zamanda ileri gitmek mümkün müdür?

Mesela; arada bir gördüğümüz rüyalar çıkar, aslında rüyalarımızın çıkması ilerdeki zamana bir yolculuktur.

Asıl bu zaman dilimindeki yolculuk esnasında nasıl durmamız gerektiğini bilmemiz, anlamamız gerekir. Yoksa zaman içinde; yani Allah'ın tecellisi içinde kaybolur, kendimizi kaybederiz. Bunu doğru anlamayınca da bir geçmişe dönüp bakarız, bir de geleceğin hesabını yaparız, böylelikle içinde bulunduğumuz anı unuturuz.

Oysaki bizim asıl işimiz yaşadığımız anladır. Geçmiş geçmiştir, geçmişe müdahale edemeyeceğimize göre onunla meşgul olmamalıyız. Gelecek olan zaten gelir ve ne geleceğini hiç kimse bilmez, bilemez. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"hiç**

---

[5]Hicr /39-40, Sâd /82-83

kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Onu bir tek Allah bilir"[6] buyurur. Yarın önümüze hangi imtihanın geleceğini bilemeyiz, o imtihan karşısında belki ne yapacağımızı da bilemeyiz; çünkü onu bir tek Allah bilir.

Gelecek olan zamanda başımıza her şey gelebilir. Bize düşen; "şu olabilir, bu olabilir" deyip başımıza neyin geleceğini düşünmek değildir. Allah ayet-i kerimede; **"yarın şunu şöyle yaparım, deme! (Allah dilerse, Allah izin verirse, Allah'ın izni ile) inşallah de"**[7] buyurur. Yarını bilmiyorsak bugün bütün gönlümüzle, bütün basiretimizle, ferasetimizle içinde bulunduğumuz anda ne ile karşı karşıya geldiğimize bakmamız gerekir; çünkü önümüze gelen imtihanlar; yani kazanma imkânları gelir ve geçer.

İmtihanlar, hem kazanma imkânı hem de kaybetme sebebidir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"Kıyamet günü hem yapıp gönderdiklerinizi, hem yapmayıp geride bıraktıklarınızı bir bir görüp bileceksiniz"**[8] buyurur. Allah onları önümüze koyup bize gösterir. Allah Kıyamet günü yapmadıklarımızı da önümüze koyarak; "bak, burada kaybettin, sana kazanma imkânı verdim; ama sen gerekeni yapmadın" der. Yani sadece yaptıklarımızdan dolayı kazanıp kaybetmeyiz, bir de yapmadıklarımızdan dolayı kazanıp kaybederiz. Allah yapmadıklarımız için; "neden yapmadın" diye bize hesap sorar. Biz de gerekeni yapmadığımız için o imtihanı kaybederiz.

İtikâf; Allah ile anı yaşamaktır. Bu nedenle zamanı böyle izah ettim. Mesela ne geçmişe, ne geleceğe takılmadan; "rabbim bana nasıl muamelede bulunuyor" deyip tam bulunduğumuz

[6]Lokmân /34
[7]Kehf /23-24
[8]İnfitâr /5

yerde dursak Allah'ın huzurunda, rabbimizin huzurunda durmuş oluruz.

Zaman üzerimizden gelip geçiyor, imtihanlar karşımıza gelip geçiyor; ama biz, Allah'ın huzurunda durmuş, onları karşılıyoruz. Allah bir an için bizim bulunduğumuz yerde zamanı durdursa; yani tecellisini durdursa her şey yok olur. Allah ayet-i kerimede**; "her şey fanidir, yok olucudur, yok olur. Baki olan; Allah'ın veçhidir"**[9] buyurur.

Zaman durursa neyle karşı karşıya kalırız?

Her şey yok olur, bir tek Allah'ın zatı kalır. Allah'ın nefhettiği ruh, Allah'tan olduğu için zamanın dışındaki bir varlıktır. Zamanın dışında kalan sadece Allah'ın insana nefhettiği ruhtur. Gerisi hepsi fanidir ve yok olur. Belki biraz zamanı durdurmak için değil zamanın dışına çıkmak için tefekkür etmek lazım.

Allah zamansız ve mekânsızdır. O halde Allah'ın huzuruna çıkmak için mutlaka bir müdahale gerekir. Bu müdahalede de ya zamanı durduracağız ya da zamanın üstüne çıkacağız.

Tasavvufta zamanla ilgili olarak; "ibnu'l vakt, ebu'l vakt" diye bir söylem vardır. İbnu'l vakt; zamanın çocuğu, zamandan etkilenen, zamana tabi olan demektir. Ebu'l vakt ise; zamanın babası, zamana hükmeden, zamandan etkilenmeyen anlamına gelir. Ebu'l vakt, zamana hükmeder; yani zaman ondan etkilenir.

Zahiri olarak gördüğümüz, işittiğimiz her şey Allah'ın tecellisidir. Allah tecelli eder ve bu tecellisi bir andır. An; en küçük zaman dilimi demektir. Sonra o an gelir, peşinden bir an daha gelir, peşinden bir an daha gelir, işte bu anların peş peşe gelmesi zamanı meydana getirir. Vakit gelip üzerimizden geçer ve Allah, bu zaman içinde her anda bizi yaratıp, yok ederek bizi bir adım ileri alır. Sonra bir daha bizi yaratıp, yok ederek bir adım ileri alır,

---

[9]Rahmân /26-27, Kasas /88

sonra bir daha yaratıp yok eder, bir daha ileri alır ve biz de içinde bulunduğumuz zaman içinde yürümüş, ilerlemiş oluruz.

Bir de arkamızda mekân ve varlık kalır. Bu varlığın sürekli oluşu, zamanın sürekli oluşundan dolayıdır. Kullar olarak biz varlığı, mekânı böyle görürüz. Eğer Allah'ın bu tecellisi bir an durursa ne mekân kalır, ne de zaman kalır! Allah bizim bulunduğumuz yerde bu tecelliyi durdurursa her şey yok olur, hiçbir şey kalmaz; ama kıyamette bile bu tecelliyi durdurmaz. Her şey yıkılacağı, geri çökeceği için bu defa farklı bir şekilde tersine, geriye doğru tecelli eder. Bu söylediklerim kıyamet zamanı değil kıyamet yeri değil, bu çizginin dışına; yani zamanın ve mekânın dışına çıkmaktır. Bunu biraz anlamaya çalıştığımızda aslında dünyaya ait hiçbir tasanın, hiçbir derdin, sorunun olmadığını anlarız.

Allah bize her anda tecelli edip muamelede bulunur, her anda bizi yaratır; yani bizi her anda yok edip, bir daha yaratır ve bu her anda böyledir. Bu yok edip yaratma o kadar hızlı tecelli eder ki bunun farkına bile varamayız. Mesela; pervane hızlı döndüğünde onu tek parça şeklinde görürüz. Hâlbuki iki parçası vardır; ama öyle hızlı döndüğü için onu tek parça olarak görürüz. Lamba da böyledir, lambanın ışığı an içinde peş peşe yandığı için onu hep aydınlık görürüz, oysaki lambanın ışığı sabit değildir, hızlı bir şekilde yanıp söner. İşte tecelli de böyledir, Allah her anda bize tecelli ederek bizi yok eder ve yaratır; ama bu tecelli an içerisinde o kadar hızlıdır ki biz farkına bile varmayız.

Mesela; Allah ayet-i kerimede; **"melekler ve ruh, sizin saya geldiğiniz süresi elli bin sene olan bir günde onun huzuruna çıkar"**[10] buyurur. Evet, melekler ve ruh, sizin saya geldiğiniz yıllar itibarı ile elli bin senede huzura çıkar ve o bir gündür; yani bir günde yukarı çıkarlar ve o bir gün sizin saya geldiğiniz elli bin

---

[10]Meâric /4

senedir. Bazı âlimlerimiz bu ayette kastedilen ruhun Cebrail olduğunu söylerler. Allah bu ayette bize bir şey anlatıyor, bir şeyi anlamamızı istiyor.

Acaba bizim de bir günde bu elli bin senelik yolu gitme imkânımız yok mudur?

Allah özellikle “melekler ve ruh” buyurdu; “melekler ve Cebrail” de diyebilirdi. Peki, burada kastedilen Cebrail (a.s.) ise Allah neden “melekler ve ruh” dedi? Bu durumda demek ki ayette bahsi geçen ruh, Allah’ın insana nefhettiği ruhmuş ve bu ruhun bir günde o elli bin senelik yolu alma imkânı varmış. Böyle olmasaydı, Allah bunu bize söyler miydi, izah eder miydi! Yani bu ayet değil mi, Allah bunu bize söylemedi mi! Allah bunu bize söylediyse o halde bizim bunu anlamamız gerekir ve burada yapmamız gereken bir şey vardır. Yoksa; “Allah öyle söyledi, ben anlamasam da bir şey olmaz” demek doğru değildir. Allah bu ayeti bize söylemiş, bizim için indirmiştir. O zaman Allah’ın bize indirdiği ayetlerde ne söylediğini, ne söylemek istediğini anlamazsak bizde eksiklik olur. Bu nedenle ayetleri anlamamız gerekir.

Huzura çıkacağız ya, bu yüzden bunları bilmemiz gerekir. Bununla beraber huzura giderken mutlaka büyük bir hızın da olması lazım; yani elli bin seneyi bir günde gidecek şekilde bir hızın olması lazım.

Arş bütün varlığı, bütün kâinatı kaplamış durumdadır, bütün varlık arşın içindedir. Bir top kadar bir şey farz edin, arştan bakıldığında bütün kâinat bu top kadar küçüktür. Kâinat ne kadar büyük olursa olsun, kâinatın büyüklüğü böyledir. Eğer huzura çıkacaksan arşa çıkman lazım. Bu durumda elli bin senede oraya çıkabilirsin. Hangi taraftan çıkarsan çık, bu böyledir; çünkü kâinat yuvarlaktır. Huzura gitmen için en yakın gökten arşa çıkman; yani o sınırın dışına çıkabilmek için en yakın neresi ise oradan çıkman gerekir.

Peki, kâinatın dışına çıkarsak karşı karşıya kalacağımız nedir?

Elbette ki bizi yaratan rabbimizdir; ama bunun için zamandan ve mekândan çıkmamız gerekir. Allah; meleklere ve ruha böyle bir güç vermiştir, onlar bunu yapabilirler. Onlar için bu, bir günlük bir iştir; yani aslında biri vuslata ermek isterse bir günde erebilir, bunu bir günde yapabilir.

Allah'ın "gün" olarak anlattığı bir zaman dilimidir; ama bu bir günü normal bir güne göre hesaplarsan, elli bin sene eder. Hiç kimsenin elli bin sene ömrü yoktur. O zaman zahiri olarak hiç kimse çabasıyla ve gayretiyle Allah'ın huzuruna çıkamaz. Bu durumda huzura manevi olarak çıkmak gerekir.

Peki, içinizden bu yolu bilen var mı?

Varsa söylesin onunla beraber gidelim, yoksa bizi izleyin ve dinleyin. Sonra; "olmadı, yapamadım, bilmiyordum" demeyin. Ben bunları bilginiz olsun diye, giderken nereye gittiğinizi bilin diye anlattım.

Evet, zamanın ve mekânın dışına çıkmamız gerekir. Zamanın ve mekânın dışına çıkabilmek için de zamansız ve mekânsız olan Allah'ın nefhettiği ruhla beraber olmamız gerekir.

Bize güvenmeyenler bizimle gelemez, buna güç yettiremez; çünkü bize güvenmiyor. Böyleleri "gel" deyince bahane üretir, gelemez. Zaten Mürşid-i kâmil vuslat yolcusunu Allah'ın huzuruna götürürken derviş sorun çıkarmasın, "ben" demesin diye Mürşid-i kâmile kayıtsız ve şartsız teslimiyet gerekir; ama derviş bir avuç toprağa minnet eder, "ben" der, "bence" der, "bana göre" derse yolu oralara gitmez, oranın kokusunu bile alamaz.

Zaman ve mekân olsa da, olmasa da sen varsın. Bir adım atıp, kendi kendin olursan; yani Allah'ın nefhettiği ruh olursan zamanın ve mekânın dışına zaten çıkarsın. Sendeki bu ruh

zamansız ve mekânsızdır; çünkü ruh, mekâna ait, zamana ait bir şey değildir. Onun üzerinden ne zaman geçer, ne de o mekândan etkilenir. Biri bin yaşına gelse bile aynıdır, onda ruh olarak hiç bir değişiklik olmaz. Mesela bu durumu Hz. Âdem (a.s.) ve Hz. Nuh (a.s.)'a sorsanız; "yirmi yaşında neydiysem bin yaşında da oydum" diye cevap verirler. Ruh, zamandan etkilenmez, onun üzerinden zaman geçmez, ruhta gençlik ya da yaşlılık diye bir şey yoktur.

Bütün bunlara karşılık benim bir soru sormam lazım. Allah'ın size nefhettiği ruhu kabul ediyor musunuz, o olmak istiyor musunuz? -İstiyorsanız sorun yok. İstiyorsanız gerisinden vazgeçmeniz gerekir. Eğer gerisinden vazgeçtiyseniz bu durumda Allah'ın huzuruna gitme imkânınız olur. Bu bir tercih meselesidir.

Bununla beraber bu vuslat yolculuğunda korkuya da, endişeye de yer olmaması gerekir; çünkü kaybedeceğiniz bir şey yoktur. Gerisinden vazgeçtiyseniz kaybedeceğiniz bir şey olmaz, vazgeçemediyseniz; "şunu kaybederim, bunu kaybederim" diye endişeleriniz olur ve bunlar size bağ olur, bunlar sizin huzura gitmenize müsaade etmez.

Evet, vazgeçtim zikrini yapmaya devam etmeniz, kendinizi, nefsinizi buna ikna etmeniz lazım; yani gönlünüzün bunu kabul etmesi lazım ki sonra huzura çıkarken bir sorun, sıkıntı olmasın, vazgeçemedikleriniz sizi yere yapıştırmasın. Bu zikri yapmaya devam edin.

Aşkı sahibinden; yani Allah'tan, Allah'ın isimlerinden öğreniyorduk. Allah'ın isimlerinde en son **Şehit** ismine gelmiştik.

Allah şehittir; Allah şahittir, her şeye, kendine, kendi tecellisine şahittir. Bununla beraber kendisine halife olarak yarattığı kuluna kendini, tecellisini şahit kılandır. Kulunu isimlerine, kendisine şahit kılandır. Allah ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; **"seni şahit, müjdeci ve uyarıcı**

olarak gönderdik"[11] buyurur. Başka bir ayet-i kerimede de; **"Allah'ın resulü size şahit olsun, siz de insanlığa şahit olasınız diye sizi vasat (ortada, dengede) bir ümmet kıldık"**[12] buyurur.

Allah'ın nimet verdiği kullar; nebiler, sıddıklar, şehitler ve salihlerdir.[13] Allah bizden şehit olmamızı, şahit olmamızı ister. Neye şahit olmamızı ister? -Kendisine şahit olmamızı ister. Allah'a şahit olurken her anda şahit olmamız gerekir; yani bize yaptığı her muamelede ona şahit olmamız gerekir. Allah'ın rahmetine, aşkına, muhabbetine, affına, mağfiretine, güzelliğine, onun bizi korumasına, hafizliğine karşılıksız her türlü hibesine, ikramına, bizi her anda temizlemek için muamele ettiğine, sıkıntılarda, musibetlerde, hastalıklarda bize Kahhar ismiyle tecelli edip bize ikram ettiğine, bizi temizlediğine şahit olmamız, gözümüzü, gönlümüzü Allah'tan ayırmamamız gerekir.

Biraz önce anlattığım gibi; insanın içinde bulunduğu anı Allah ile yaşaması gerekir. Allah ile yaşaması gerekir ki diri olsun. Yoksa gönlü geleceğe ya da geçmişe giden ölüdür, o anda diri değildir, kendi kendine hayal kurar, hayal âlemindedir. Diri olmak için Allah ile beraber olmak gerekir. Kul, Allah ile beraber olduğu anda diridir, kendi kendindedir, aklı başındadır, bununla beraber imanlıdır; ama rabbini unutup, geçmişe ya da geleceğe takılırsa o anda ölüdür, Allah ile beraber değildir, gaflettedir, rabbinden gafildir.

İtikâf; diri olmaktır, Allah ile diri olmaktır. Bu yüzden ısrarla "Allah ile beraber olmak lazım" diyorum. Mü'minin aslında daimi olarak itikâfta olması gerekir. Ramazan ayı nasıl ki nefsi terbiye etme, kontrol etme, idare etme eğitimi ise itikâf da Allah'ın huzurunda durma ve diri olmak için bulunduğu anı yaşama eğitimidir. Eğitimi Allah yaptırır. Allah ayet-i kerimede; **"itikâfta**

---

[11]Fetih /8, Ahzâb /45
[12]Bakara /143
[13]Nisa /69

iken eşlerinizle beraber olmayın. Bu, Allah'ın koyduğu sınırdır, sınırı çiğnemeyin"[14] buyurur. Bakın, ne kadar ciddi bir meseleymiş; çünkü burada özel bir durum vardır. Ramazan ayında yemiyor, içmiyor; ama iftarda yiyor, içiyoruz. İtikâftaki durum daha farklıdır, İtikâf'ın daha özel bir hali vardır.

"Allah'a şahit olmalıyız, şahit olurken de her anda onun isimleriyle El Esmau'l Husna'sıyla şahit olmalıyız" diyoruz. Yoksa şehadet etmiş; yani kelime-i şehadeti getirmiş, dolayısıyla mü'min ve Müslüman olmuş olmayız. Allah'a şahit olurken sadece Allah'ın güzelliğine şahit oluruz. El Esmau'l Husna, bütün isimler güzelliktir; çünkü Allah böyle söylemiş, ayet-i kerimede; **"en güzel isimler Allah'a aittir"**[15] buyurmuştur. Allah en güzeldir, güzelliği ile tecelli eder. Onun bütün tecellisi güzelliğidir, bütün tecellisi; kulunun o güzelliği görüp onu sevmesidir. Böyle bakmazsak Allah'a şahit olmuş olmayız. Bu şehadet, şehadetin başıdır, başlangıcıdır. Kul bundan öteye bir adım daha atarsa Allah'ın isimlerinden geçmiş olur, zati tecelli ile karşı karşıya kalır.

Biraz önce söylediğim gibi; zaman her anda tecelli eder; çünkü zaman, Allah'ın tecellisidir. Kul, bu zamandan bir adım ileri geçerse orada Allah'ın zati tecellisi ile karşı karşıya kalır; ama bu söylediklerimi anlamadan kulun o bir adımı atması ve Allah'ın zati tecellisiyle karşı karşıya kalması mümkün değildir. Bu söylediklerimi anlayıp yaşamayanlar sadece kendi kendine hayal kurup, hayal âleminde yaşarlar.

Her ne varsa aşkı, muhabbeti kazanmak içindir. Hayat da bundan ibarettir.

Allah, ibadete "iman" der. Allah ayet-i kerimede; **"bazı beyinsiz insanlar; onları döndükleri kıbleden çeviren şey nedir,**

[14]Bakara /187
[15]Arâf /180, İsra /110, Haşr /24

niye başka kıbleye dönüyorlar, dediler”[16] buyurur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz daha önce yine Allah’ın emriyle Medine’de iken Kudüs’e dönüp namaz kılıyordu. Daha sonra Kâbe’ye, Beyt-ül Haram’a dönüp namaz kıldı. Allah bunu eleştirenlere; “beyinsiz, sefih, aklını kullanmayanlar” dedi.

Bu beyinsizler; “bu Müslümanlar niye böyle yapıyor? Daha önce Kudüs’e dönüp namaz kılmışlardı, o zaman onların önceki namazı iptal oldu, kabul olmadı ya da şimdi bu tarafa dönüp kıldıkları namazları iptal oldu; çünkü onlar bir o tarafa, bir bu tarafa döndüler” demişlerdi. Allah da bunun üzerine; **“Allah, imanınızı zayi etmez”**[17] buyurdu. Allah hiç kimsenin imanını zayi etmez; yani “siz başka tarafa dönüp, namaz kılmışsanız namazınız kabul olmadı, diye bir şey yoktur.” Evet, Allah namaza “iman” demiştir; çünkü namazla imanı kazanırsın.

Aynı şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *“iman, yetmiş şubedir. Bu imanın, yetmiş şubesinden en büyüğü; lâ ilâhe illallahtır, en küçüğü ise; insanlara eziyet veren bir taşı yoldan alıp kenara koymaktır”*[18] buyurur. Burada kastedilen yetmiş sayısı bir sayı değildir, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır. 70 sayısını söylemekle iman olarak her ne varsa her biri imanın bir şubesidir, demiştir Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. İmanın bir parçasıdır, daha doğrusu imanı kazandıran bir parçadır. İman olmayan; yani aşk olmayan, muhabbet olmayan hiç bir şey yoktur. Her ne yaparsan yap, karşılığında Allah’ın sevgisini, aşkını, muhabbetini kazanırsın.

Bunu doğru anlamak gerekir, doğru anlamazsak doğru yapma imkânımız, doğru yapma niyetimiz olmaz. Namaz kılarken, bir taşı alıp kenara koyarken, bir mü’mine tebessüm ederken, ona yardım ederken, ikram ederken karşılığında Allah’ın sevgisini alacağımızı bilmezsek, buna niyet etmezsek ve bu niyetimiz de

[16]Bakara /142
[17]Bakara /143
[18]Müslim, İman, 58; Tirmizi, İman, 6; Ebu Davut, Sünnet, 18; İbn-i Mace, Mukaddime, 9

salih olmazsa bunu alamayız; çünkü ameller niyete göredir. Bunu niyetimizi düzeltelim diye, daha doğrusu yanlış, eksik bir anlamayı düzeltelim diye söylüyorum.

İman yetmiş şube ise yani; yaptığın bütün güzellikler, iyilikler imanın bir parçasıysa o halde bunların sayısını Allah bilir; çünkü her ne yaparsan yap onun, imandan bir şube olduğunu söyledi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Bütün ibadetler de bu şekildedir; yani ibadetlerden imanı kazanırsın. Bu yüzden hayat, imanı kazanma, imanı koruma, imanı kemale erdirme imtihanıdır. Hayat bundan ibarettir. Ayet ve hadis söylüyorum ki kimse itiraz edemesin, ayeti ve hadisi de anlamış olsun.

Zaten herkes biraz önce söylediğim hadisi bilir, söyler, hatta bu konuda kitaplar bile yazılmıştır. Mesela bu hadisi; “imam efendi böyle söyledi” diyen bir kişiye “taşı kenara koymanın nasıl imanın parçası olduğunu bana anlat bakalım” dememiz gerekir. Yoksa “imam efendi böyle söyledi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle buyurdu” demekle olmaz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz öyle buyurmuşsa bana anlat, bana anlat ki ben de anlayayım” dememiz gerekir. Eğer bir taşı kenara koymak imanın bir parçasıysa bu durumda en ufak bir iyilik, en ufak bir güzellik imanın, aşkı ve muhabbeti kazanmanın bir parçasıdır. Demek ki hayat baştan sona aşkta yolculuktur.

Biraz önce o zaman çizgisini bunun için anlattım. Allah bize sürekli tecelli edip; “kulum seni seviyorum, haydi bunu böyle yap, haydi sen de; ‘ya rabbi, ben de seni seviyorum’ de” deyip bize muamelede bulunur. Gaye, amaç budur; ama bunun için şahit olmamız, gönlümüzle onu görmemiz, anlamamız gerekir ki Allah’ın huzurunda durmuş olalım, Allah’ın tecellisini karşılayalım; fakat gel gör ki Allah’ın tecellisinden, muamelesinden başka gelen her şeyi herkesle, her şeyle karşılıyoruz, iş rabbimizle muhatap olmaya gelince ise, olamıyoruz. Sorun; imanımızdadır, Allah’ın her anda bize muamele ettiğinin farkında olmamamızdadır. Bu

muameleyi anlarsak rabbimizin huzurunda onunla beraber olur, her anda; “ben de seni seviyorum ya rabbi” deyip ona cevap veririz.

Allah bize; “ben seni seviyorum, bu sana rahmetimdir, ikramımdır, güzelliğimdir, tecellimdir, muhabbetimdir” deyip muamelede bulunur. Bizim de; “evet, ya rabbi! Ben de seni seviyor, sevdiğin gibi yapıyorum, seni seviyorum, emrettiğin gibi yapıyorum” deyip rabbimizle baş başa olmamız, rabbimizin bize yaptığı muameleyi görüp, bunu karşılamamız gerekir. Yoksa böyle demezsek hayal âleminde yaşamış oluruz.

Evet, Allah’ın Şehit isminden sonra **Berr ismi** gelir. Berr ismi; iyilik, tek iyi olan, iyilik yapan, iyilikten başka muamelede bulunmayan, o iyilikle kullarını iyi kul yapan demektir. Allah ayet-i kerimede; **“iyilik, sizin yüzünüzü doğuya ya da batıya çevirmeniz değildir. İyilik, o kimsenin iyi olmasıdır ki Allah’a, ahiret gününe, meleklerine, Allah’ın kitaplarına ve peygamberlere iman eder, bununla beraber Allah’ı daha çok sevdiği için Allah yolunda sevdiği maldan infak eder”**[19] buyurur. Demek ki iyilik iman demekmiş. Allah, iyilerden olmamızı istiyor. Şahit olursak iyi yapmak için imkânımız olur, iyi yapar, iyilerden oluruz.

Bu isimden sonra Allah’ın **Latif ismi** gelir. Allah latiftir; lütuf sahibidir, lütufkârdır, lütfunu gizli yapandır. Allah, lütfunu o kadar gizli yapar ki kul bu lütuftan haberdar bile olmaz. Allah bu lütfu gizli yaptığı için kul bunu zahiri olarak göremez. Allah da kuluna; “gözünü, gönlünü aç, bunu gör” der. Bir kul olarak Allah’ın lütfunu görmen lazım, görmezsen perdenin arkasında kalır, zahire takılırsın. Bunu görmen için de Allah’ın Latif ismine iman etmen lazım. Allah, bu lütfu sana her anda yapar. Demek ki Allah’ın bütün muamelesi lütfundanmış, kulu iyi olsun diye bu muameleyi

[19]Bakara /177

yapıyormuş. Böyle anlamazsak Allah ile beraber diri olmamış, ölü olmuş oluruz.

Allah'ın Latif isminden sonra **Varis ismi** gelir. Varis; varis olan, her şeyin gerçek sahibi, bununla beraber varis kılan demektir. Allah, kulunu varis kılıyorsa bu varis kıldığı şeyin baki olması gerekir. Allah; kulunu cennete, cennet gibi bir gönle, kendi tecellisine, güzelliğine, isimlerine varis kılar. Kul bunu kazanırsa Allah, onu aşka, muhabbete varis kılar. Bu; verdiğini ebedi kılmak demektir.

Allah'ın Varis isminden sonra **Karib ismi** gelir. Karib demek yakın demektir. Allah, kulunu yakınlığına varis kılar, mukarrebun olarak o makama varis kılar, bunu ona verir, ihsan eder, ikram eder. Bu ikramlar artık ona ait olur; çünkü kul bunu baki olan Allah'tan kazanmıştır; yani bu ona emanet olarak, imtihan olarak verilmemiştir. Kul bu ikramı Allah'ın kendisine emanet ettiklerine, imtihana karşılık, kendi eliyle çabasını, gayretini sarf edip göstererek kazanmıştır ve Allah da bunu ona layık görüp, ikram etmiştir. Allah nasıl ki kulunu cennete varis kılıyorsa, onu kendi kendisine, kendi gönlüne, cennet gibi bir gönle de varis kılar ve oraya yakınlığıyla tecelli ederek kulunu kendine, güzelliğine, aşkına, muhabbetine varis kılar.

Karib isminden sonra Allah'ın **Mucib** ismi gelir. Mucib; davete, duaya icabet eden demektir. Bir kul bu şekilde Allah'ın isimlerine, güzelliğine, aşkına, muhabbetine varis olursa, Allah onu varis kılarsa onun duasına, davetine de icabet eder. Kul; "Allah" deyince Allah ile arasındaki perdeler kalkar ve Allah onun gönlüne tecelli eder. Herhangi bir şeyi Allah'tan isterse Allah onun duasını kabul eder; ama böyle bir kul da zahiri bir şey isteyemez. O zaten rabbini bulmuştur, onun başka bir isteği olmaz, olamaz. Diliyle söylese bile gönlü bir tek rabbini ister, onunla olmayı ister, fani şeylere tenezzül etmez, edemez. Böyle bir kul, Allah'tan

dünyaya ait bir şey isterse bu, büyümüş birinin şeker istemesi gibi bir şey olur. Bu yüzden o böyle bir şeye tenezzül etmez.

Evet, nüzul sırasına göre Allah'ın isimleri ile aşka yolculuğu anlatıyoruz. Daha doğrusu aşkın sahibinden bu isimlerin nasıl tecelli edeceğini öğreniyoruz. Allah'ın her anda bize yaptığı muameleye karşılık neyi kazanmamız gerektiğini anlamaya, öğrenmeye çalışıyoruz. İşi hiç zorlaştırmaya ya da anlaşılmayacak şekilde anlatmaya gerek yoktur. Ne demişler; "iki kere iki dört eder." Biz de aynen bu şekilde; "aşka yolculuk, aşkla yolculuk, aşkta yolculuk" diyoruz.

Elbette yolu bilen biri ile beraber yürümek gerekir. Yolu bilenle yürüdüysek, kazandıysak ondan sonrasını da onunla beraber kazanmak gerekir. Tek başımıza kalırsak nefsimizle, şeytanla baş başa kalırız, nefis ve şeytan da bizi uçuruma sürükler. Bunu da anlamak, bilmek gerekir; ama herkes kendi tercihini kendisi yapar.

Mesela; yeryüzünde bu kadar insan var, her birinin kendine göre dertleri, istekleri, duaları, hayalleri, peşinden koştukları, hayatını kurban ettiği ve hayatını kurban ettiğinin yolunda sarf ettikleri vardır. Başka bir kısım insan da sanki dünya hayatı ebediymiş gibi başka şeylerin peşinden koşar ve dünyadaki bir şeyleri elde etme uğruna diğer insanlar için bela olur, musibet olur; yani onları kahreder, öldürür. Kul, rabbini bilmeyince, tanımayınca, anlamayınca böyle olur; yani başka bir varlığa dönüşür. Böyle biri insan değil, kul değil, âbd değil başka bir varlıktır. Onun kendi düşünceleri, fikirleri, kendi kendine ürettikleri şeyler vardır ve bunlarla ilahlık taslar.

İlahlığı tek başına beceremeyince ilahlığına destek verecek kendisi gibi düşünen insanlar yetiştirmeye çalışır ve onlara; "hep beraber benim gibi düşünün, kul olmayı kabul etmiyoruz, gelin bir olalım, beraber olalım, hep beraber bir ilah olalım, dünyaya ait

her türlü nimeti size va'd ediyorum, dünyayı sizin için cennete çevireceğimi va'd ediyorum, haydi benim ilahlığımı kabul edin, arkamdan gelin" der. İlahlık taslayanlar tarih boyunca böyle demiştir.

Mesela; Firavun ve Nemrut böyle yapmıştır. Bu yüzden hayatı yaşarken Firavunlar ve Nemrutlarla sürekli karşı karşıyayız ve onlar insanı yaldızlı sözlerle kandırırlar. Bu sözler de onlara ait değildir. Bu sözler, Hz. Âdem (a.s.)'dan beri tecrübe sahibi olan iblise aittir. İblis, insanın zaafını, onu nerede tuzağa düşüreceğini bilir ve tuzağı da ona göre kurarak, dünyayı süslü gösterip insanları dünyaya davet eder.

Allaha giden yoldan başka bütün yollar; cehennemedir, şeytana ve İblise dostluğadır. Allah'a giden yoldan başka bütün yollar, insanı insan olmaktan çıkarıp, hayvana dönüştürür, hayvana çevirir. O yol hangi yol olursa olsun o yol, Allah'ın sırat-el mustakimi değilse, Allah'a gitmiyorsa bu böyledir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"her gönülden Allah'a bir yol gider"* buyurur. Herkes kendi gönlünde hangi yoldan gittiğine bakmalıdır. Kişi kimi seviyorsa, kimi destekliyorsa, kimi kendine örnek almışsa onunla beraberdir, onun yolunda yürür. Yol manevi yoldur, gönül yoludur, gönül yolculuğudur. Kendimize baktığımızda nereye gittiğimizi, kiminle beraber olduğumuzu görür ve anlarız.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e; **"de ki: Sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Allah'ın vahyini tebliğ etmem (size örnek olmam, sizi Allah'a taşımam, size hikmeti öğretmem, nefsinizi tezkiye etmem, size şahit, müjdeci, uyarıcı olmam, sizi Allah'a dost yapmam) karşılığında tek bir şey istiyorum; yakın bir sevgi"**[20] buyurur. Yakın bir sevgi ile seversen bütün bunlar senin için vardır, yoksa senin için bir şey yoktur, dedi Allah. Yakın

[20]Şura/23, Ahzab /21, Bakara /151, Araf /188

bir sevgi ile Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i sevmezsen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i kabul etmemiş olursun.

Bu yüzden mutlaka Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i sevmemiz, onu kendimize örnek almamız gerekir. Bununla beraber kendimizi de kandırmamamız gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile zahiri olarak beraber olma imkânımız olmadığı için onun varisi olan canlı bir Kur'an ile beraber olmamız gerektiğini de artık anlamamız gerekir. Nefsimizi tezkiye edecek, bizi adım adım yürütecek, bize aşkı, muhabbeti verecek, bizi Allah'ın huzuruna taşıyacak, çıkaracak olan kişi; Mürşid-i kâmildir.

Kardeşlerimizden artık bunu bilmeyen, daha doğrusu bunu tatmayan kimse yoktur.

İnsan manevi olarak düştüyse hangi tarafa döneceğini bile bilmez. "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bize yeter" demekle olmaz. Canlı bir Mürşid-i kâmille, bir peygamber varisiyle beraber olman lazım ki manevi olarak düştüğünde seni tutup kaldırabilsin.

Söylemiştim; kim bana uyar, benimle beraber gelirse, benim söylediğimi kabul eder, beni yakın bir sevgi ile severse onu Allah'a vasıl etmezsem, onun namazı miraç olmazsa, o, Allah'ın huzuruna çıkmazsa, Allah'ın cemalini müşahede etmezse, Allah'a dost olmaz, yakın olmaz, mukarrebun olmazsa Kıyamet günü hesabını bana sorsun. Kim de gelmez, kabul etmez; "benim gücüm buna yetmez" derse, "ben akıllıyım, ben daha iyi biliyorum" derse o da Kıyamet günü kendi nefsini kınasın. Hesap sorucu olarak o, kendi nefsine yeterdir.[21]

Bu tür sözleri insana söyleten kendi nefsidir, kendi şeytanıdır. Söylüyorum; biri anlamadıysa o sorumlu değildir; ama anlamışız, işimize gelmeyince anlamamış numarası yapıyoruz. Kimse öyle anlamamış numarası yapmasın. Bu yüzden ısrarla;

[21]İsra /14

"geleceksiniz" diyorum. Gelirseniz pişman olmazsınız, hem dünyada hem ahirette bize dua edersiniz.

Allah bizi dünya hayatını yaşarken kendisi ile beraber olanlardan eylesin. Allah bizi her anda Allah ile muhatap olduğunu anlayanlardan eylesin. Her anda Allah'ın; "kulum ben seni seviyorum" deyip muamele ettiğini anlayanlardan eylesin. Kazanmak için bunu anlayıp gereğini yapanlardan eylesin. Allah'ın muamelesine karşılık "ya rabbi! Ben de seni seviyorum. Seni seviyor, gerekeni yapıyorum" diyenlerden eylesin. Ters tarafa gidenlerden eylemesin. Yanlışları için "vazgeçtim ya rabbi" diyenlerden eylesin. Yanlışlarından, küfründen, şirkinden vazgeçenlerden eylesin. Bununla beraber günahlarından, eksiklerinden kurtulmak için doğru yapmak için çabasını, gayretini sarf edenlerden, elinden geleni yapanlardan eylesin. Allah bizi eksiğini tamamladığı kullarından eylesin. Yarım yamalak yaptığı eksiklerini tam olarak kabul ettiği kullarından eylesin. Allah bire; on, yedi yüz, hesapsız verendir, bizi de hesapsız verdiği kullarından eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 19

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Bu ramazanda özellikle işin sırrını, özünü, özetini; yani aşkı, âşıklığı, asıl aşkın, Allah'tan olduğunu, aşkın sahibinden olduğunu anlamaya çalıştık, anlamaya da devam ediyoruz. Asıl seven, asıl âşık; Allah'tır. Âşık denince elbette ki kendimiz gibi değil âşıklığı Allah'a yakışır şekilde anlamamız gerekir.

Aşka yolculuk, aşkla yolculuk, aşkta yolculuk, dedik. Bundan başka da bir şeyin olmadığını söyledik. Bunun artık böyle anlaşılması gerekir. Eğer dinimizi ciddiye almazsak rabbimizi, kendimizi ciddiye almamış oluruz. Allah her neyi söylediyse mutlaka onu anlamaya çalışmamız gerekir. Anlamazsak ne olur? - Anlamazsak kendimizi de anlayamayız. Anlamadığımız bir dini yaşamamız da, o dine iman etmemiz de, o dinde kazanmamız da mümkün değildir. Bu, herkes için böyledir.

Allah ayet-i kerimede; **"emaneti göklere, yere, dağlara yükledik, onlar emaneti yüklenmekten çekindiler; ama insan onu yüklenmekten çekinmedi. O, zelum ve cehul idi"**[1] buyurur.

Zelum; zulmet demek, karanlık demektir. İnsan da kendini yok sayacak, "ben yokum Allah var" diyecek kadar kendine karşı, vehmi olan nefsine karşı öyle bir tavır ortaya koyacak ki Allah'ın ayet-i kerimede; **"nefislerinizi öldürün"**[2] buyurduğu gibi nefsini öldürecek kadar zalim olabilsin. Zelum bir de; kendi nefsine karşı bu zalimliği gösterebilen, bu karanlığı yok edebilen, karanlığı, Allah'ın nuru ile aydınlatabilen demektir. Cehul ise kapkara cahil

[1]Ahzâb /72
[2]Bakara /54

anlamına gelir; yani insan her konuda "ben bilmiyorum, Allah biliyor" diyecek kadar cahil, cehul olmalıdır.

İnsan böyle bir gücü, vasfı olan bir varlıktır. Bu yüzden emaneti yüklenebilmiştir. İnsan böyle bakmazsa emaneti göremez, görmeyince, anlamayınca da emanete ihanet eder, hainlik eder. Oysaki Allah ayet-i kerimede; **"ey iman edenler (iman ettiğini iddia edenler)! Allah'a ve resulüne hainlik yapmayın. Kendi emanetlerinize de hainlik yapmayın ve siz bunu biliyorsunuz"**[3] buyurmuştur. Eğer emanetin ne olduğunu anlamazsak ona en büyük hainliği yapmış oluruz.

Önceki sohbetlerimizde emanetin, Allah'ın bize emanet ettiği, bize nefhettiği ruh olduğunu anladık. Bu emanet ne canlı ne cansız başka hiçbir varlıkta yoktur. Allah'ın nefhetmiş olduğu bu ruh, bir tek insanda mevcuttur ve biz bunu anladık.

Peki, Allah'ın bize emanet ettiği ruha nasıl ihanet ederiz?

Zahiri açıdan anlaşılsın diye söylüyorum; ruhumuzu aç, susuz, nefessiz bırakırsak, ona nefes aldırmazsak, bununla beraber o ağlayıp, feryat ettiği halde onun feryadını duymazsak, ruhumuz; "ben rabbimi istiyorum, rabbimi görmek, ona gitmek istiyorum" dediği halde onu ciddiye almazsak ruhumuza ihanet etmiş oluruz. Hiç bundan daha büyük hainlik olur mu!

Bunu bilmek, anlamak yetmez. Ne yapmak lazım? -Onu Allah'a giden yola koyup; "haydi gidelim" demek lazım ki ruhumuz sakinleşsin, gönlümüz sükûn bulsun. Bununla beraber ruhun gıdası aşktan, imandan, âbdlikten, âbd olmaktan ibarettir. Allah'ın sevgisi, aşkı ve muhabbetini kazanma peşinden koşarken onu doyurursun; çünkü ruh sevince, sevilince doyar. Yoksa ölür. Sevmezsen onu öldürmüş olursun, kendinle ruhun arasına perde koydukça onu bir adım daha ölüme yaklaştırmış olursun.

---

[3]Enfâl /27

Aslında ölen ruh değil ruhtan uzaklaşandır. Kendi kendinden, Allah'ın nefhettiği ruhtan manevi olarak uzaklaşıp, ondan mahrum kalınca onu, daha doğrusu kendini öldürmüş olursun.

Allah bize emaneti yüklemiştir. Yani Allah bize; "ruhumdan sana nefhettiğim bu emaneti al, git dünyada gez, dolaş sonra gel mi" dedi? -Elbette ki hayır. Peki, bu emanetle ne yapmamız gerekir? Bu emanetin bizimle bir işinin olması gerekir. Allah, emaneti, bize ait olsun diye, ona varis olalım diye vermiştir; yani bize nefhedilen ruh olalım diye onu bize vermiştir. Böyle yapmazsak emanete ihanet etmiş, hainlik etmiş oluruz.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah hainleri sevmez"**[4] buyurur. Biri kendini, kendi hakikatini yok sayınca emanete hainlik yapmış, hain olmuş olur. Böyle olunca da kendini etten, kemikten, topraktan bir varlık olarak görür, dolayısıyla topraktan olan şeyleri sever, topraktan olanların peşinden koşar. Peşinde koştuğu her ne olursa olsun o topraktandır. Kendisi de toprağa ait bir varlık olmuştur; çünkü emaneti görmemiş, toprağa ait varlık olmayı tercih etmiştir.

Oysaki sen mü'min biri olarak bu âleme ait olmadığını, başka bir âlemden geldiğini biliyorsun. Eğer bu âleme ait olmadığın halde Allah seni buraya gönderdiyse Allah'ın bir muradı vardır ve bu muradı anlamaya çalışman gerekir. Yoksa; "namazımızı kılıyoruz, orucumuzu tutuyoruz, zekât da veriyoruz, paramız olsa hacca da gideriz, zaten kelime-i şehadet iki kelimedir, onu da söylüyoruz, o halde tamamdır" dersek bu düşüncemiz dini, Allah'ı, Allah'ın üzerimizdeki muradını, emaneti, kendimizi, anlamak ve tanımak olmaz. Durumun ne kadar vahim olduğunu buradan anlamak gerekir.

---

[4]Enfâl /58

Rabbimizin bizi istediğini, bizi sevdiği için istediğini biliyoruz. Allah bizi sevip öyle yaratmış, sonra “sana emanet olarak nefhettiğim ruhla bana gel. Bana gelmen için sana lazım olan sana nefhettiğim ruhtur, onunla bana geleceksin” demiştir. Güç kuvvet onda, Allah’a gitme kabiliyeti, gücü ondadır; ama o ruhun mutlaka desteklenmesi gerekir. Allah onu bir vesile ile destekler; ona peygamberini gönderir, kitabını indirir, vahyini indirir onu destekler. Bununla beraber önüne bir Mürşid-i kâmil koyup, onu destekler, o gücü, kuvveti ona verir. Peki, bu gücü ona ne kadar, nasıl verir? Onun duasına, niyetine, isteğine, tercihine göre ona verir. O istemeyince ona hiçbir şey vermez.

Mesela; eskiden insanlar Mürşid-i kâmili arayıp, bulur, ona tâbi olurlardı. Bununla beraber kendileri işi bildiği için çocuklarını da götürüp bir Mürşid-i kâmile teslim eder, “çocuğumu nasıl gerekiyorsa öyle yetiştir” derlerdi. “Eti senin, kemiği benim” sözü buradan gelir. Eskiden herkes işi bilir, çocukları hakkında; “Mürşid-i kâmile tabi olmak mutlaka gereklidir, lazımdır, olmazsa olmaz olandır. Yoksa evlatlarımız kendini bilemez, anlayamaz, tanıyamaz, emanete ihanet eder, dolayısıyla Allah’a hainlik yapmış olur” derlerdi. Allah’a karşı hain olan birinden sadakat beklenmez. Zaten böyle bir durumda onun salih bir evlat olmasını beklemek de doğru bir şey değildir, olmaz da zaten.

Şimdi ise durum çok farklı, tam ters bir vaziyettedir ve “ben rabbimi istiyorum” diyen çok az insan vardır. “Ben rabbimi istiyorum” diyen de aslında neyi aradığını bilmiyor, aradığının rabbi olduğunu bilmiyor. Başka şeyler peşindedir, başka düşünceleri, başka fikirleri vardır. Hiç farkında olmadan o düşünceleri, o fikirleri yine dünyaya aittir, nefse aittir.

Böyle bir durumda Mürşid-i kâmilin ne yapması gerekir?

Rabbini isteyen vuslat yolcusuna önce işi öğretmesi, sonra ona istettirmesi gerekir. Ona rabbini istettirmesi gerekir. Daha

önce söylediğim gibi; Mürşid-i kâmil ona o aşk şarabını içirecek, o muhabbeti verecek, istettirecek, sonra yolu gösterip “haydi bu yolda beraber yürüyelim” diyecek; ancak bunun için de mutlaka vuslat yolcusunun rabbini istemesi gerekir. Eğer onun gönül perdesi aralanırsa; yani nefsiyle ruhu arasındaki perde aralanırsa rabbini istediğini fark eder ve “ben rabbimi istiyorum” der.

Bir kul; “ben rabbimi istiyorum” dediyse velidir, velayeti almıştır; çünkü o, rabbini isterken aslında rabbi onu ister. Rabbinin kendisini istediğini, sevdiğini tadar, o da hemen rabbini isteyip; “ben de seni istiyorum, seviyorum ya rabbi” deyip feryat etmeye başlar.

Bu yüzden tercihi doğru yapmak, hainlerden olmamak gerekir. Hainlerden hiçbir şey beklenmez. Biri, rabbine karşı hainse kendine hain, Allah’ın kendisine nefhettiği ruha karşı hain, dolayısıyla Allah’ın vahyine, resulüne karşı haindir. Aslında böyle biri hayatı yaşarken onun her anı hainliktir. Bunu bilse de bilmese de bu böyledir. Dışarıdan hainliği de görünür.

Dünyaya, Allah’ın dünyadaki kullarına şöyle bir baktığımızda herhalde onlarda en önde göreceğimiz hal; hainliktir. İnsanlar rabbini unutmuş, rabbinden başka tarafa dönmüş haldedir. İnsanların dünyaya ait bir sürü hayalleri, arzuları, istekleri, geleceğe ait planları vardır. Bunlar; mevkidir, makamdır, insanların övgüsünü, sevgisini, takdirini istemektir. Zaten insanın dünyalık istemediği hiçbir şey yoktur. Ona “Allah’tan bir şey istiyor musun” diye sorduğunda ise gönlü kıpırdamaz, dili ile söyler ama söylediği dilindedir; yani iman kursağından aşağı inmemiştir. İman kursağından aşağı inse aşk dolu, muhabbet dolu bir gönüle sahip olurdu.

Bu yüzden söylemiştim; bir caminin, bir okulun önünde durup, çıkanlara tek tek; “senin bu hayatta ki hedefin nedir? Hayatını ne için yaşıyorsun, kime kurban ediyorsun” diye sorsak

acaba kaç kişi; “benim bu hayattaki gayem; Allah’ın rızasını, dostluğunu, cemalini kazanmaktır. Allah’ın bana nefhettiği ruhu kazanıp, o olmaktır. Allah’ın muradı üzerimde gerçekleşsin diye hayatı yaşamaktır, hayatımı da böyle yaşıyorum” der, diyebilir.

Her anımızı bir şeylere kurban ediyoruz. Bununla beraber birbirimize Allah’ın bize nefhettiği ruha, emanetimize ihanet etmemek için bir tavsiyede de bulunmuyoruz; çünkü bunu kendimiz de bilmiyoruz.

Mesela; anneler ve babalar bilmiyor, çocuğuna da öğretmemiştir. Çocuğuna; “okulunu oku, çalış, meslek öğren, para kazan” deyip dünyaya ait ne kadar nasihat varsa yapar. Çocuk onun istediği yolda yürürse; yani dünyanın yolunda, nefsinin peşinde yürür, insanların hesabını yaparsa anne ve baba onu sever, takdir eder, över; ama rabbini isterse, rabbinin rızası peşinde koşarsa, “ben hayatımı Allah’a kurban ediyorum” derse bu onlar için bir felaket olur ve ona; “deli, akılsız, isyankâr” derler. “Nasıl bizi dinlemiyorsun, bize kul olmuyor, Allah’a kul oluyorsun” derler. “Sen nasıl bize kul olmazsın da Allah’a kul olursun” deyip ona yapmadığını bırakmazlar.

Evet, uyanmak gerekir. Uyanmak yetmez bir de feryat edip, insanları uyandırıp ayıktırmak gerekir ama anladığımız odur ki; gerçekten kulluk çok zor şeymiş, iman etmek çok zor şeymiş. Bir olmayınca, beraber olmayınca, birbirimize destek olmayınca iman etmek imkânsız gibi görünüyor. İnsanın tek başına nefsine, şeytana, dünyaya, bununla beraber dünyalık olan insanlara gücü yetmiyormuş, insan tek başına mücadele edemiyormuş.

Elbette ki Allah kullarını bilir, onun acziyetini, zayıflıklarını bilir. Bu yüzden de yardımcı gönderip; “sakın tek başınıza kalmayasınız” demiştir. Allah ayet-i kerimede; **“hep beraber**

Allah'ın ipine sarılın"[5] **"Allah'a sarılın"**[6] **"bölünüp parça parça olmayın, yoksa gücünüzü kaybedersiniz (bir ve beraber olun)"**[7] buyurmuştur.

Düşman denince onu sadece dışarıda arıyoruz, bu doğru değildir. Ayette geçen "gücünüzü kaybedersiniz" sözü sadece düşmana karşı gücünüzü kaybedersiniz demek değil "nefsinize karşı, şeytana karşı, dünyaya karşı gücünüzü kaybedersiniz" demektir. "Bir ve beraber olunca hep beraber birbirinize yardımcı olur, destek olur, kazanırsınız. Gücünüz yoksa kazanamazsınız. Bu yüzden bir ve beraber olup bu gücü hep beraber kullanın" demektir.

Evet, "işler zor" dedim. İşimiz zor, her birimizin işi zordur. Bu zorluğun farkında olmak gerekir; çünkü karşımızda düşman var ve onunla sürekli bir cihat, bir savaş halindeyiz. Her anda bu böyledir. Her anda kendimizle, nefsimizle, şeytanla savaşırız. Bilerek veya bilmeyerek şeytanın vazifesini yapanlarla savaşırız. Allah bizi bir imtihana tabi tuttuğunda karşı tarafta bu imtihanı kaybetmemiz için çalışan bir sürü düşmanımız vardır. Dışarıdaki düşmanlar ayrı, bir de içeride düşmanımız vardır; bu da terbiye olmamış nefsimizdir. İmtihanı kaybetmemiz için bize en büyük düşmanlığı o yapar.

Bu nedenle mutlaka bizi bize hatırlatan, bize rabbimizi hatırlatan, bununla beraber "yanındayım, sana yardım ediyorum" deyip, bize yardım eden, yardım edecek olan bir yardımcı, bir dosta ihtiyacımız vardır. Bu dost; Mürşid-i kâmildir. Bunu asla unutmamak gerekir. Yoksa bu savaşı, bu cihadı kazanmak mümkün değildir. Bu savaşı kazanmadan da hiç kimse cennetin kokusunu bile alamaz. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"Allah sizi imtihana tabi tutmadan, içinizden sabredenleri, cihad**

---

[5]Ali İmrân /103
[6]Hac /78
[7]Enfâl /46

edenleri ortaya çıkarmadan cennete gireceğinizi mi sandınız”[8] buyurur. Yani Allah; “göreyim, bakayım cihad ederken, savaşırken sabredecek misin, sabredip cenneti kazanacak mısın” der. Yoksa cenneti kazanmak yoktur. Allah böyle söylüyor. Kendimizi kandırmanın bir âlemi var mı? -Yok.

Biri bu cihadı, bu savaşı görmek istemez, bu cihadı yapıp, sabrını ortaya koymazsa yüzünü Allah’tan, Allah’ın vahyinden, imtihandan çevirmiş olur; yani “ben görmedim, anlamadım” hatta “imtihan falan yoktur” der. “Falanca şöyle yaptı, onun için böyle oldu, filanca da böyle yapmış, ondan böyle oldu, durum kötü oldu, işler ters gitti, onun için böyle oldu” diyen biri, hayatından Allah’ı, imtihanı, cihadı, sabrı, kazanmayı çıkarmış, Allah’ın kendisine nefhettiği ruhu yok saymıştır. Bu yüzden savaşması gerektiğini anlamamış, daha doğrusu anlamak istememiş, onu perdelemiştir.

Böyleleri bir de “rabbim Allah’tır” der. Hani nerde! Allah hayatında hiç yok ki! Ne senin onunla bir işin var, ne de onun seninle bir işinin olduğunu kabul ediyorsun. Herkes ilah olmuş zaten. Herkes bir şeyler yapıyor; ama hayatında Allah yok, tam tersine hayatında bir sürü put var. Sen bir sürü şeyi Allah’a şirk koşuyorsun.

Söylemiştim; iman eşittir haşyetullah, eşittir edep. Muhabbetullah, haşyetullah ve edep bir bütündür, birbirinden ayrılmaz. Kulun imanı, Allah’a muhabbeti ne kadar varsa o kadar da haşyeti vardır; yani Allah’ın azametinden dolayı kendi küçüklüğünü o kadar bilir ve Allah’ın huzurunda yanlış yapmaktan, yanlış düşünmekten, yanlış konuşmaktan titrer. Bu hal kulda yoksa onun imanı yoktur, o yalan söylüyor demektir.

Aynı şekilde iman eşittir edep. Birinde ne kadar iman varsa Allah’a karşı Allah’ın kullarına, mahlûkata karşı da o kadar edepli olur. Hiçbirine zulmetmez, haksızlık etmez, hakaret gözüyle nazar

---

[8]Bakara /214

etmez, edemez. Neye, kime bakarsa baksın, kiminle, neyle olursa olsun, hakkını teslim eder, ona kıymet, değer verir. Bununla beraber onları sever, onların Allah ile beraber olduğunu, Allah'ın onlarla beraber olduğunu unutmaz. Varlığa, mahlûkata, insana yaptığı her muamelede muameleyi Allah'a yaptığını bilir; çünkü alışverişi Allah ile yapar. İstese de istemese de, bunun farkında olsa da olmasa da bu böyledir; her insan alışverişi Allah ile yapar.

Kul neyi ekerse onu biçer; yani rüzgâr eken fırtına biçer. İnsanlara sorun, sıkıntı, bela, musibet olan onu eker, dolayısıyla onu biçer; ama biri aşk, rahmet, ikram, güzellik ekiyorsa elbette ki o da onu biçer.

Eğer hayatımızı yaşarken alışverişi Allah ile yaptığımızı unutursak, kendi kendimize, Allah'ın nefhettiği o emanete en büyük ihaneti, hainliği yapmış oluruz; çünkü Allah ile alışveriş yaparken iki değil tek bir alışveriş yapıyoruz. Gerisi bu alışverişin gereğidir.

Bu alışveriş; Allah'ın sevgisi, muhabbeti, senin Allah'ı sevmen, Allah'ın da seni sevmesidir. Alışverişi Allah ile yapmazsan başka şeylerin sevgisini gönlüne doldurursun. Gönlüne doldurduğun bu sevgiler de senin putun olur, ilahın olur, taptığın olur ve gönlün bu putlarla dolu olur.

"İşimiz zor" dedim, gerçekten işimiz zordur. Doğrusu ben hem kendim için, hem başkaları için işin bu kadar zor olduğunu bilmiyordum.

Durum ne olursa olsun insan, Allah'ın huzurunda hiçbir zaman "ben kazandım" diyemez, diyemiyor zaten; çünkü insan her neyi kazanırsa kazansın kazandığı, Allah'ın ikramıdır ve kul aslında sürekli kaybetmiştir. Kulun bir şey yaptığı yok, sadece başını kaldırıp ikramı almıştır. Allah, kulunu günde bin sefer imtihana tabi tutar ve o bunun en az dokuz yüz tanesini "hayır, kabul etmiyorum" deyip kaybeder ve imtihanı reddeder. Geriye

kalanda da tereddüt içindeyken Allah ona ikram eder; yani bir nimeti almak için, Allah'ın sunduğu bu imkânı almak için doğru dürüst çaba, gayret sarf etmez, o gönül halini ortaya koymaz, bir tebessümü bile insanlardan esirger.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"tebessüm sadakadır"*[9] buyurur. Sadaka da sadakatini ispatlamak demektir; yani Allah'a karşı; "ya rabbi! Sana verdiğim sözü yerine getiriyorum, ben sadığım, yalancı değilim, seni seviyorum, senin sevdiğini seviyorum. Bununla beraber sen benim bir tebessümle ikram etmemi, tebessüm göstermemi seviyorsun ben de bunu yapıyorum" demektir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*iman yetmiş küsür cüzdür"* buyurur. Bu yetmiş sayısı bir sayı değildir, bunun sınırını Allah bilir. Binlerce, yüz binlerce; yani iyilikten yana her ne varsa imandan bir parça, bir cüzdür. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hadisin devamında; *"en büyüğü 'lâ ilâhe illallah' kelimesidir. En küçüğü de insanların ayağı ona değmesin diye yoldan bir taşı alıp kenara koymaktır. Bunların hepsi imandan bir cüzdür"*[10] buyurur.

Bir taşı kaldırıp kenara koymak nasıl iman olur?

Çünkü bunun karşılığında Allah'ın sevgisini kazanırsın. İman olmayan hiçbir şey yoktur, daha doğrusu imana, muhabbete, Allah'ın sevgisine dönüşmeyen hiçbir iyilik, hiçbir güzellik yoktur. Bu yüzden hiçbir güzelliği hafif görmeyelim, basit görmeyelim; çünkü bu Allah'ın sevgisine karşılık olduğundan kimse onu küçümseyemez, basite alamaz; bu bir tebessüm olsa bile, iki güzel kelime olsa bile.

Aynı şeklide imanı kaybetmek de söz konusudur. Yanlış yapınca da imanı; yani Allah'ın sevgisini kaybedebilirsiniz. Bir kelimeyle bile imanını kaybedebilirsin. Bir kelimeyle birini

---

[9]Tirmizî, Birr, 36

[10]Buhârî, Îmân, 3; Müslim, Îmân, 57, 58

kırdığında, birine ters baktığında, yani yanlış baktığında Allah'ın sevgisini kaybetmiş olursun. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*mü'minin mü'mine sertçe bakması haramdır*"[11] buyurur. Bir haram işlersen Allah'ın sevgisini kaybedersin. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz başka bir hadis-i şerifte; "*bir mü'minin bir mü'minle üç günden fazla küs kalması haramdır*"[12] buyurur. Bu yüzden iman olmayan hiçbir şey yoktur, iyi olan her şey imandan bir cüzdür ve her anda imanı; Allah'ın sevgisini kazanma imkânımız vardır yahut bu imanı kaybetme tehlikemiz vardır.

Allah ayet-i kerimede bir de; **"birbirinizin gıybetini yapmayın. Hiç sizden biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı"**[13] buyurur. Mü'minin, kardeşinin gıybetini yapması haramdır. Bu, kardeşini öldürüp etini yemektir. Bunu Allah söylüyor. Ne kadar büyük bir şey! Başka bir ayet-i kerimede de Allah; **"fitne, adam öldürmekten daha beterdir"**[14] buyuruyor. Fitne adam öldürmekten daha beterdir!

Biri fitne çıkarırsa; yani "falanca kötüdür" deyip iki kelimeyle birilerinin arasını bozarsa fitneyi çıkarmış olur. Allah da bunun adam öldürmekten daha beter olduğunu söyledi; yani "kulumu öldür daha iyidir, fitne ondan daha beterdir" buyurdu.

Kul olarak senin, kardeşin hakkında gıybet yapmak gibi bir hakkın var mıdır? O, Allah'a aittir ve o, Allah katında özel biridir. Allah her anda onunladır, her anda "kulum kazansın" diye ona muamelede bulunur. Allah onu kendine davet eder, ona güzelliğiyle, isimleriyle sürekli tecelli edip muamelede bulunur ve sen durup ona tükürüyorsun. Hiç sen, ona laf söyler, onu çekiştirir, eleştirir, ters bakar, yan bakar, hakaret nazarı ile nazar edersen Allah seni affeder mi!

---

[11]Deylemi, Müsnedü'l-Firdevs
[12]Ebû Dâvûd, Edeb, 47
[13]Hucurât /12
[14]Bakara /191, 217

Her şey Allah'ın ayeti, kul ise; Allah'ın kitabıdır, hem de özel kitabıdır. Her bir kul, Allah'ın özel kitabıdır. Bizim bir kitabımız olsa ve biri gelip bizim o kitabımıza tükürse ha kitaba tükürmüş ha bize tükürmüştür; çünkü kitaba kendi gönlümüzü dökmüş, düşünmüş, hüküm çıkarmış, anladığımızı, sevdiğimizi yazmışız. İnsan da Allah'ın kitabıdır. Bundan daha büyük bir hadsizlik yoktur ve sen gidip, Allah'ın kitabı olan insana tükürüyorsun!

Peki, nasıl tükürüyorsun?

Laf söyleyip, eleştirip, çekiştirip, gıybetini yaparak, hakaret ederek, onun hakkında su-i zanda bulunarak ona tükürüyorsun. Niye tükürüyor, beddua ediyorsun! Onu sen mi yarattın! O, senin kulun mudur! Kendinde böyle bir hakkı nasıl bulabiliyorsun!

Nasıl olduğunu söyleyeyim; kendini ilah zannediyorsun da ondan bu hakkı kendinde buluyorsun. Yetmez, bir de; "insanlar bana uysun, benim gibi yapsın, benim gibi yapmayanlar yanlış yoldadır" diyorsun. Büyük ilah! Ya da "falancalar doğru yapıyor, güzel yapıyor, haklıdır" diyorsun. Sana; "kime göre haklıdırlar, Allah'a göre mi, sana göre mi" diye sorduğumuzda ise "bana göre" diye cevap veriyorsun. Peki, Allah'a göre haklı mıdırlar diye sorduğumuzda bu sefer; "yok, Allah'a göre yanlış yapıyorlar, iman etmemişler, zalimdirler" diyorsun. Peki, o zaman onlar nasıl doğru yapıyor! Onlar, zalimse sen de bu durumda zalimlere köpek olmuş olursun. Senin haberin senden yok mu! Sen, Allah'ın yanlış dediğine "doğru" diyor, "güzel" diyorsun. Allah bilmiyor, sen biliyorsun öyle mi!

Sonra da; "elimde değil gönlüm kaymış" diyorsun. Bu gönül, Allah'ın evi değil miydi! Gönül, Allah'ın tecelli ettiği arşı değil miydi! Senin gönlüne kim tecelli etmiş öyle! Kimin sevgisi orda hâkimse senin ilahın odur. Bu putları temizlemen gerekmez mi! Bu üç günlük dünyada rabbinden nasıl yüz çevirebiliyor, ebedi

hayatını nasıl cehenneme döndürebiliyorsun! Zaten böyle bir durumda dünyan da cehennem olmuş olur.

Evet, bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“ey iman edenler, iman edin”**[15] buyurur. Allah, imana davet eder, bizim de iman etmemiz; yani imanın aşk olduğunu, muhabbet olduğunu, sevmek olduğunu anlayıp, Allah’ı, Allah’ı seveni sevmemiz gerekir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-İman bir nurdur, Allah o nuru insanın kalbine indirir, buyurur.

Sahabe;

-Ya Resulullah! İmanın kalbimize inip inmediğini nasıl anlarız, diye sorar.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Bunun alametleri vardır. Allah, imanı bir kulun gönlüne indirdiğinde o kul, Allah’ı sever, Allah için sever, Allah’ın sevdiğini sever, sevmediğini de sevmez. Bu onun en yakını olsa bile. Eğer o yakını Allah’ı sevmiyorsa o kişi de iman nurunun kalbine inmesinden sonra o yakını olan kişiyi sevmez, sevemez” buyurur.

İman nurunun kalbine inmesinden sonra iman etmeyen bir kişi onun yakını bile olsa iman nuru kalbine inen kişi onu sevmez, sevemez. Bu onun elindeki bir şey değildir; çünkü bakan, gönlü ile bakar. İman o gönüle indiyse artık o, imanı ile, feraseti ile, basireti ile, Allah’ın nuru ile bakar. Ölçü böyledir; ama onun yakını da Allah’ı severse bu, nur ala nur; yani nur üstüne nur olur.

Söyledim; işimiz zor, işimiz gerçekten çok zor. Kulluk gerçekten zor bir şeymiş. Kıyamet kopsa, Allah bütün insanlığı huzura alsa, kendimizin ve insanlığın şuandaki haline baksak

[15]Nisa /136

acaba Allah'ın huzurunda nasıl ayakta durabiliriz, nasıl yüzümüz olabilir. Allah'a nasıl; "ben senin kulunum, sen de benim rabbimsin" deme yüzümüz olabilir! Geçmişteki ümmetler bizi ilgilendirmez, o onların zamanıydı, bizim şuandaki halimize bakmamız lazım.

Allah, sadece güzelliği ile tecelli eder. Allah ayet-i kerimede; **"El Esmau'l Husna, en güzel isimler, bütün güzellikler ona aittir"**[16] buyurur. Allah'ın tecellisi sadece güzelliktir, güzellikten ibarettir. İnsan, Allah ile güzel olmalı, rabbini dinlemeli, haddini bilip kul olmalıdır, başkalarına kendi kulu gözüyle bakmamalı, "bu benim kulumdur" deyip onun hakkında hüküm vermemelidir. İnsana düşen; Allah'ın güzelliklerini, nimetini görmek, rabbinin huzurunda olduğunu unutmamak, her anda rabbi ile muhatap olup, rabbi ona nasıl bir imkân tanıdıysa kazanmak için gerekeni yapmaya çalışmaktır.

Daha önce söylemiştim; Allah'ın, kuluna, bütün varlığa tecellisi iki kelimeyle; seni seviyorumdur.

Kendim için söyleyeyim; yemin ederim "seni seviyorum"dan başka bir şey işitmiyor, başka bir şey duymuyorum. İşittiğim sadece bu iki kelimedir. Allah'ın tecellisi, muamelesi karşısında sadece bana değil bütün insanlara muamelesini görürken de, muamelesine bakarken de bundan başka bir şey görmüyorum. Bu bende iradesizdir. Sadece gördüğüm işittiğim şey; Allah'ın "seni seviyorum" demesidir. Allah; "seni seviyorum" diyor. Elbette ki bunu bütün şiddetiyle önce kendi üzerimde müşahede ediyorum ve bu tecelli her andadır. Allah bana "seni seviyorum" derken "seni seviyorum, sana böyle ikram etmeyi diliyorum" diyor ve bunu her zerremle işitiyorum. Bununla beraber her bir kula, her anda böyle söylediğini görüyor ve işitiyorum. Bundan başka bir şey

[16] Arâf /180, Haşr /24, İsra /110

duymuyor, başka bir şey görmüyorum. Allah, bütün şiddetiyle sadece “seni seviyorum ve senin kazanmanı istiyorum” diyor. Allah “seni seviyorum” diyorsa bu hitabın içinde o andaki duruma ait her şey vardır.

Allah, kuluna; “seni seviyorum, sana böyle muamelede bulunuyorum, seni şöyle temizlemek istiyorum” der. Mesela; birinin ayağı taşa takılıp yere düşse ve onun bir yeri kırılırsa kulun o anda Allah’tan alacağı hitap; “seni seviyorum” hitabıdır. Allah bu muameleyi yapmakla; “kulum böyle olmasaydı sen şurada şu yanlışları yapacaktın, bu yüzden böyle olması gerekiyor. Bu sana azap olsun diye değildir. Ben seni seviyorum, sana hiç azap eder miyim! Seni seviyorum, senin kazanmanı istiyorum. Bak şurada büyüklenip kibirlenerek aramıza perde koydun. Ben seni seviyorum, bu sana yakışıyor mu? Olmadı, sen işi beceremedin. Bak, ben seni sevdiğim için, bu perdeyi aralaman için sana bu muameleyi yapıyorum; çünkü seni seviyorum. Haydi, sen de şurayı düzelt, bunu anla kulum” der.

Evet, bu her anda böyledir; ama kul ne yapar?

Feryat eder, hatta feryat etmesi önemli değil, bu muameleyi ona yapan rabbini unutup; “falanca böyle yaptı” der. Böyle yapma! Seni yaratan, âlemlerin rabbi, seni varlıkta tutan, seni büyütmeyi dileyip, imtihana tabi tutan Allah değil midir! Niye böyle yapıyorsun! Niye imanla bakmıyorsun! Senin imanın yok mu! Senin dönüp; “ya rabbi! Ben de seni seviyorum” demen gerekmez mi!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; “*ayağınız taşa değerse bunun hikmetini, sebebini düşünün*” buyurur. Bu durum karşısında bir kul olarak senin de; “niye böyle oldu, nerde yanlış yaptım, rabbime nerde yüz çevirdim, Allah’a itaatten, resulüne tabi olmaktan nerde yüz çevirip, nefsime uydum” demen gerekmez mi! Bunu hemen düzeltmen gerekmez mi!

Söyledim; Allah'ın, kendisine hamd eden, kendisini hamd ile tesbih eden bütün varlığa tecellisi; "seni seviyorum"dur. Allah, varlığa bir an bile "seni seviyorum" demezse Kıyamet kopar ve her şey yok olur. Bütün varlık, Allah'ın "seni seviyorum" tecellisiyle, bu hitabıyla varlıkta durur. Allah bir an bu hitabı yapmazsa, bu aşkıyla, muhabbetiyle tecelli etmezse bütün varlık yok olur. Bu yüzden hepimiz bu aşkın, muhabbetin içinde yüzüyoruz, aşka ve muhabbete gark olmuş haldeyiz; ama gözümüzü, gönlümüzü, kulağımızı Allah'ın bu tecellisine kapatmışız, ne işitiyor, ne görüyor, ne de tadıyoruz. Zaten sorun da buradadır.

Her şey yerli yerindedir; ama biz bulunmamız, durmamız gereken yerde değiliz. Oysaki durmamız gereken yer; kulluk makamı, âbd olma makamı, Allah'ı sevme makamı, "ben de seni seviyorum" deme makamıdır, halidir. Kulluk makamında duramıyor, Allah'ın sevgisine cevap veremiyoruz; ama onun dışındaki her şeye cevap veriyoruz. İnsanlara, nefsimizin bize verdiği vesveseye, şüpheye, şeytanın verdiği her vesveseye cevap verme halimiz vardır, her şeye hatta bıkmadan, usanmadan köpeğin havlamasına bile cevap verme halimiz vardır; ama iş, Allah'ın "kulum ben seni seviyorum" demesine gelince ona cevap veremiyoruz, vermiyoruz.

İnsan bu durum karşısında; "subhanallah, ya rabbi! Bu ne biçim bir iştir böyle! Bu nasıl bir şeydir, bu varlık nasıl bir varlıktır böyle! Her şey seni hamd ile tesbih ederken bunların hali nedir böyle" diyor.

Peki, hamd ile tesbih ne demektir?

"Sen subhansın ya rabbi! Sen övgüye layıksın ya rabbi! Sen güzelsin ya rabbi! Sen en güzelsin ya rabbi! Ben seni seviyorum ya rabbi" demektir. Hamd budur, tesbih budur. Sen subhansın, sende hiçbir noksanlık, hiçbir eksiklik yoktur. Güzelliğinle o kadar

tecelli ediyorsun ki sende güzellikten başka bir şey yoktur. Sen, aklımın alamayacağı kadar güzelsin.

Allah; "beni tesbih et, bana hamd et" der, **"azim olan rabbinin ismini tesbih et."**[17] **"E'âla olan rabbinin ismini tesbih et."**[18]

E'âla olan, azim olan Allah'ın azametini, yüceliğini, güzelliğini, ikramının tecellisinin güzelliğini tesbih etmemiz gerekirken başka herkesi tesbih etme halimiz vardır. "Şu şöyle güzel yapıyor, bu böyle güzel yapıyor" diyoruz, hatta "aslında onlar güzel yapmıyor, aslında ben güzel yapıyorum, güzelliği ben biliyorum, onun için güzellik takdirini ben yaparım" diyoruz. İşte şirk budur. "Allah'a göre" değil "bana göre, bence" dediğimiz için böyle yapıyoruz.

Allah'a göre nasıldır?

Allah'a göre; insan, Allah'ın âbdidir. Allah onu âbd olarak yaratmış, özel olarak yaratmıştır ve her birine özel bir muamelede bulunur. İnsanın parmak izi bile farklıdır. İnsanın gönlü farklıdır, Allah'ın ona olan tecellisi ve muamelesi de farklıdır. Allah insanı birebir dostluğuna davet ederken, huzura alırken, Mürşid-i kâmil bile oraya giremez. Mürşid-i kâmil onu huzura götürürken; "işte sen, işte rabbin" deyip onu içeri davet eder ve "ben burada bekleyeceğim" der. Mürşid-i kâmil en öncesinden en sonuna kadar kulun önündedir, en sonda ise; "buyrun, sohbet sizindir, senle rabbin sohbet edeceksiniz" der. Artık bundan sonra mürşidin orda işi yoktur; çünkü işini tamamlamıştır. Vuslat yolcusu bundan sonra mürşide tabi olmak istese bile mürşidi onu kabul etmez ve "alacağını bundan sonra benden değil rabbinden alacaksın" der.

[17]Hâkka /52, Vâkıa /74
[18]E'âla /1

Bilelim ki, unutmayalım ki Kıyamet günü Allah perdeyi açtığında dehşete kapılacağız. Allah bizi ne için yaratmış, bizden ne istemiş, biz ne yapmışız, Allah bize nasıl imkânlar tanımış, biz onları nasıl reddetmişiz, hiç bakmamış, “bu nedir” dememişiz. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“siz ayetlerimi dinlemeden, anlamadan inkâr ettiniz öyle mi? Yoksa bu yaptığınız neydi söyleyin bakayım? (Bunun dışındaki bir şeyse söyleyin)”**[19] buyurur.

Peki kul, Allah’ın nazarında nasıl görünür?

Her bir kul, Allah’a aittir, özeldir ve Allah ona her anda muamelede bulunur. Allah; kuluna muamele etmeyi, ikram etmeyi, kulunun “ben senin âbdinim ve ben seni seviyorum” demesini sever. Kulu ters tarafa gidebilir, hatta kulu müşrik olabilir, kâfir olabilir, o fark etmez. Allah kulunu varlıkta tutarak diri tutar, her anda onun gönlüne vahyederek kendine davet eder; ama bakıyorsun biri çıkıp ona tükürüyor. Niye ona tükürüyorsun, senin ne işin var orda! Allah sana; “ona tükür” mü dedi, yoksa “hidayete, imana davet et” mi dedi! Allah onu davet ediyor, senin de onu Allah ile davet etmen gerekir. Yoksa, Allah’a ters düşersin.

Evet, iş zor, gerçekten iş çok zor, işi anlamak zor! Daha önce söylemiştim; herkes, Allah’ın sevgisini insanların gönlünden, insana ve varlığa yaptığı muameleden alır.

İnsan, Allah’ı bilmediği için Allah’ın kullarına, mahlûkata nasıl bir muamelede bulunması gerektiğini de bilmez. Mesela öyleleri var ki; biri yanlış yaptığında, günah işlediğinde onu taşlar, taşlarken de dindarlık yaptığını zanneder.

Tabiin anlatır;

---

[19]Neml /84

"Birkaç kişi oturup, yanlış yapan birinin yanlış yaptığını; yani bir mü'mine yakışmayan bir şey yaptığını söylüyorduk. Bu esnada sahabeden biri gelip önümüzde durdu ve bize baktı, sonra dedi ki; eğer bir insan yolu yürürken bir çukura düşse siz gidip o insanı oradan çıkarır mısınız, yoksa çukurun başına gidip onu taşlar mısınız? Biz de; çukurdan çıkarırız, o bizim kardeşimizdir, dedik. O sahabe de bize dedi ki; ama siz şimdi böyle yapmıyorsunuz. Bir kardeşiniz bir yanlış yapmış, çukura düşmüş, siz onu taşlıyorsunuz. Biz Resulullah (s.a.v.) döneminde böyle yapmıyorduk. Siz yanlış yapıyorsunuz, İslam bu değildir. Allah'ın resulü buna müsaade etmezdi. Biri bir çukura düştü mü onu çıkarmak gerekir. Siz çukurun başında durmuş, kardeşinizi taşlıyorsunuz." Şu anda da aynen böyle yapıyoruz.

Birini taşlayınca ne olur?

Taşlayınca taşlanmayı hak ederiz. Sonra da başımıza taş yağar, biz de "bu taşlar nerden geldi" deriz. Hâlbuki bu taşları biz attık. Allah ayet-i kerimede; **"onları kazdıkları kuyuya, kurdukları tuzağa düşürürüm"**[20] buyurur. Bu herkes için böyledir. Attığın bu taşlar senin kafana geliyor, sen ise; "Allah, kafama taş yağdırıyor" deyip feryat ediyorsun. Bu taşları sen atmıştın, şimdi ise bu taşlar havadayken sana geri geliyor. Bunlar başka taşlar değil senin taşlarındır, kimse sana taş atmıyor. Sen aklını başına alasın, tövbe edesin, bir daha kimseye taş atmayasın diye bu taşlar senin kafana geliyor. Allah'a göre bakınca bu böyledir.

Kul hiç kimse hakkında kendinde hüküm verme cesaretini gösteremez, biri hakkında karar verip; "şu şöyle olsun, bu böyle olsun" diyemez. Kulun yapabileceği tek şey vardır, o da; kendi peygamberine uyup, âlemlere, insanlara rahmet olmaktır. Biri eğer mü'minse ve Allah'ın nazarıyla nazar ettiyse bu durumda resulünün nazarıyla nazar etmesi gerekir ki âlemlere rahmet

[20] Fâtır /43, Âli İmran /54

olması gerektiğini bilsin. Yok, âlemlere rahmet olmadıysa biri bu durumda Allah'ın resulüne tabi olmamış, bundan mahrum kalmıştır. Kul insanlara rahmet olmayıp bir de insanlara zahmet, musibet, sıkıntı, bela olduysa bu durumda iblise arkadaş olmuştur. İstediği kadar başka bir şey söylesin, hiç fark etmez. Allah, kulunun söylediğine değil gönlüne, ameline, işine bakar.

Evet, işimiz gerçekten zormuş. İşimiz cehaletimizden dolayı, anlamadığımızdan dolayı zormuş. Bütün bunları bilsek, anlasak mutlaka insana karşı farklı bir muamelede bulunur, farklı bir bakışla bakarız.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah (güzel yapanları) muhsinleri sever"**[21] buyurur. Muhsin; güzel yapan demektir. Güzelliğin ne olduğunu bilmek lazım. Kuluna güzelliği yapan Allah'tır. Bununla beraber herkes, bir beşer olarak güzelliği yapanın; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz olduğunu, peygamberler olduğunu bilir. Kafamıza göre güzellik olmaz. Allah'ın sevgisini istiyorsan güzel yapman, güzel bakman, güzel düşünmen lazım.

Böyle yapmazsan Allah'ın kullarını sadece bir su-i zanla alıp yerden yere vurursun. Allah'ın kulunu yerden yere vuruyor, ona tükürüyorsun, hatta bu da yetmezmiş gibi başkalarına; "haydi gelin, siz de tükürün" diyorsun. Biri hakkında insanlara "bu yanlış yaptı" dediğinde böyle söylemiş olursun. Bir de Allah'ın huzurunda "ben senin kulunum" diyorsun. Sen ilahlık iddia ediyorsun, senin senden haberin yok mu! Allah seni, senin bu halini, bu tavrını affeder mi! Allah buna müsaade ettiyse o kulu üzerinde bir muradı olduğu, ona farklı bir muamelede bulunduğu içindir; yani kul bunu görsün, kötülüğe iyilikle mukabele edip sabretsin, Allah'a; "ben de senin kulunum, her muameleni kabul ediyorum, ben seni seviyorum" desin diyedir. Allah bu yüzden buna müsaade etmiştir. Yoksa senin işin bitmiş, sen zaten gazaba

[21]Ali İmrân /134, 148, Mâide /93, Bakara /195

uğramışsın. Allah'ın kuluna tükürmüşsün, zaten tükürülmeyi hak etmişsin.

Evet, bir ve beraber olmamız, kardeş olmamız, birbirimize rahmet, ikram, nimet olmamız, aşk ve muhabbet olmamız, birbirimize; "ben seni seviyorum" dememiz lazım. Bununla beraber insana öyle bir muamele etmemiz gerekir ki o da gönlüyle bize; "ben de seni seviyorum" desin, daha doğrusu o gönülden Allah tecelli edip "kulum ben seni seviyorum" desin. Hakikat budur; ama birine sıkıntı verir, ona musibet olur, bela olursak, bundan dolayı o da bize kızar, kırılır, küserse o gönülden Allah'ın gazabını alırız. Allah'ın rahmetini, sevgisini oradan kaybeder, kendimizi Allah'a şirk koşarız.

Mesela; burada yirmi yıl, yirmi beş yıl bizimle beraber olan kardeşlerimiz vardır. Allah için söylesinler, bir gün birini bir kelimeyle kırdığımı gördünüz mü, farklı bir bakışla bakıp onu kırdığımı, üzdüğümü gördünüz mü? Ben bunu yapamam, ben böyle yapmayı Allah'a şirk sayarım, bu şirktir. Böyle bir şeye cesaret edemem, böyle bir gücüm de yoktur. Böyle bir şey yaparsam Allah'a nasıl kul olurum! Böyle bir şey olur mu! Benim işim; sevmek, insanların gönlünden Allah'ın sevgisini kazanmaktır. Benim işim; rabbimin bana "ben seni seviyorum" demesidir. Boynumu bükmek, yanlışı yutmak, kötülüğe iyilikle mukabele etmek, her hal ve durum karşısında Allah'a; "ben seni seviyorum ya rabbi" demektir. Kulluk böyledir. Yoksa kulluğu kabul etmemiş, Allah'a; "senin işini kabul etmiyorum, senin işini beğenmiyorum" demiş olurum. Yapmadığım bir şeyi sizden de isteyemem, "siz de böyle yapın" diyemem.

Kendim için böyle söylüyorum; ama bununla beraber her anımızın hata olduğunu, yanlış olduğunu, eksik olduğunu, Allah'a kul olamadığımızı, boynumuzun bükük olduğunu biliyoruz. Yeminle söylüyorum; yanlışlarımızdan eksikliklerimizden dolayı, kulluğumuzu yapamadığımızdan dolayı bazen ne yapacağımı

bilemiyorum. Bununla beraber "bütün insanlığı Allah'a taşıyayım, hepsine yardım edeyim" diyorum. Elimden geleni tabi ki yapıyorum; ama bütün bunları Allah'ın bana yaptırdığını da görüyor, biliyorum; çünkü bu, onun işidir. Kullarını kendine davet eden, kendine çeken Allah'tır. Bizi sadece kulluğa, imana, aşka, muhabbete, dostluğuna vesile edip bunları yaptırıyor. Zaten bunları kendime ait kabul edemiyorum; yani bunların hepsi Allah'ın ikramıdır.

Kulluk çok zor şeydir. Herkesin kendine göre de bir duası vardır. Bu yüzden bir tek şey beni kurtarır diyorum, o da; Allah beni yok etsin, bir daha var etmesin, bir daha yaratmasın. O var ya bu bana yeter. Bu dua elimde değildir. Allah bize ne kadar ikramda bulunursa bulunsun. Aslında kulluğumuzdan utanıyoruz. O, biliyor…

Her ne olursa olsun, Allah'ın ilahlığına, rabliğine, rahmanlığına, rahimliğine; yani onun bütün isimlerine karşılık kul olmamız gerekir. Allah'ın isimleriyle kulluğumuzu böyle karşı karşıya koyduğumuzda kulluğumuz onun karşısında sıfır kalıyor. Yani hangi nimetin şükrünü eda edebiliyoruz, hangi nimetine, hangi güzelliğine, hangi ismine, tecellisine hamd edebiliyoruz ki! Yok, edemiyoruz, edemeyiz. Gece gündüz hiç durmadan hamd etsek, şükretsek, tesbih etsek Allah'a olan kulluğumuz yine de yetmez, kurtarmaz. Hiçbir şey kurtarmıyor, en iyisi olmamaktır! Allah'ın güzelliği karşısında kulluk olarak arz edebileceğimiz hiçbir şey huzura layık olmuyor. Görüp göreceğimiz tek bir şey vardır; Allah, nimetlerini sürekli yağdırıyor ve biz de o nimetlere sürekli boğuluyoruz. Bunun karşılığında biraz kıpırdayıp bir şeyleri yapmaya çalışıyoruz; ama bu kadar güzelliğin tecellisi karşısında bizim yaptığımız, yapacağımız kulluktan ne çıkar!

Zaten söylediğimiz iki kelimedir. "Sadece seni seviyoruz ya rabbi." Başka da bir şeyimiz, başka da bir icraatımız yoktur! Sadece "seni seviyorum" diyoruz. Bunu da Allah'a cevap olarak

söylüyoruz; yani ilk önce Allah "seni seviyorum" diyor, sonra biz de onun bu hitabına karşılık cevap veriyoruz. Allah'ın sürekli söylediği söz budur, "seni seviyorum" sözüdür. Biz de sadece; "ben de seni seviyorum" diyebiliyoruz. Hatta bunu söylemeye bile utanıyoruz.

Evet, anladık ki başka gücümüz yok. Artık her halimizle Allah'ın; "seni seviyorum" hitabına, "seni seviyorum" muamelesine "ben de seni seviyorum" diyeceğiz. Başka bir şeyi görmek doğru değildir. Muamele nereden, kimden gelirse gelsin, bu muamele nasıl bir muamele olursa olsun, "seni seviyorum, ya rabbi" dememiz lazım ve diyeceğiz inşallah. En azından biz bunu söylerken kardeşlerimiz bize tabi olduğunu iddia ediyorlarsa aynı şekilde onların da bizimle beraber Allah'a; "seni seviyorum" demelerini istiyoruz. Bu yol başka türlü yürünmez, Allah'a başka türlü gidilmez. Başka yol yoktur! "Aşktan öteye yol yok" dememiz bundandır! Allah'a; "seni seviyorum" deyip adım atman, yürümen, uçman gerekir.

Evet, sevmek lazım, sevmek yetmiyor, delice sevmek lazım.

Allah bizi onu tanıyanlardan, kendi kendisini tanıyanlardan eylesin. Allah bizi, rabbini tanırken onun saf güzellik, saf aşk, saf muhabbet, saf rahmet, saf hayır olduğunu, kuluna yaptığı her muamelenin sevgisinden, aşkından, muhabbetinden olduğunu anlayanlardan eylesin. Allah'ın bu sevgisine, aşkına, muhabbetine karşılık verip; "ben de seni seviyorum" diyenlerden eylesin. Allah bizi yüzünü ondan başka tarafa döndürenlerden eylemesin. "Ben" deyip kendi nefsini ilah edinenlerden eylemesin. Nefsinin arzusunu, isteğini ilah edinenlerden eylemesin. İnsana, varlığa muamele ederken onun sahibiymiş, onun rabbiymiş gibi konuşanlardan, düşünenlerden, muamele edenlerden eylemesin. Allah bizi aşka yolculuk yapanlardan, aşkla yolculuk yapanlardan, aşkta yolculuk yapanlardan eylesin. Allah bizi aşk eylesin. Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 20

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

İmanı, aşkı öğrenmeye, daha doğrusu aşka yolculuğun nasıl yapılması gerektiğini anlamaya, bunun da hayatın gayesi, Allah'ın muradı olduğunu öğrenmeye çalıştık. Zaten şimdiye kadar bundan başka bir şey de anlatmadım.

Allah'ın, kulları üzerindeki muradı peygamberleri üzerinde tecelli eder. Bununla beraber Allah, peygamberlerine davet etmelerini söylemiştir. Allah ayet-i kerimede; **"hiçbir resul yoktur ki biz onu gönderdiğimizde ona şöyle vahyetmemiş olalım; Allah'tan başka ilah yoktur, sadece Allah'a âbd olun"**[1] buyurur. Allah, resullerinden insanları Allah'tan başka ilah olmadığına davet etmelerini istemiştir, hepsi budur. Allah'ın bizden istediği budur ve her şey bunun içindir. Amaç, gaye; Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet etmek, bir de yalnız Allah'a âbd olmaktır. Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet etmek ve Allah'a âbd olmak aynı şeydir, birbirinin devamıdır ve birbirini tamamlar.

Allah'tan başka ilah yoktur, ilah bir tek Allah'tır. Tapılmaya layık olan, tapılan, tapılması ve âbd olunması gereken Allah'tır. Allah öyle bir sevilendir ki kendisine tapılandır. Hani "taparcasına sevmek" derler ya, işte ilah böyle taparcasına sevilen demektir. Aslında Allah taparcasına sevilen değil doğrudan tapılan, tapılması, âbd olunması gerekendir. Bununla beraber ilah kişinin âbdiyetini, kulluğunu; yani taptığını, sevdiğini, âşık olduğunu ispatlayıp onun sevgisini kazanmak için sevgisinin, aşkının, muhabbetinin peşinde koşulandır. "Rabbimi seveyim, rabbim de

[1]Enbiyâ /25

beni sevsin" diye çaba ve gayret sarf edilendir. İşte ilah bu anlamlara gelir.

Allah'ın istediği, sevdiği budur. Allah'ın bütün isimlerinde aslında görmemiz ve anlamamız gereken şey budur.

Söyledim, "lâ ilâhe illallah" demek; "ya rabbi! Sen benim ilahımsın, seni seviyorum, sana aşığım, sana tapıyorum. Sen benim mabudum, ilahım, maşukum, âbd olduğumsun, sevdiğimsin. Senden başka kimseye âbd olmam, kul olmam, seni sevdiğim gibi kimseyi sevmem, sevemem; çünkü sen beni yoktan yaratmışsın, beni kendinden yaratıp, bana kendinden varlık vermiş, hayat vermişsin. Bununla beraber beni ilk seven, gerçek manada tek seven sensin, ben hiç seni, seni sevmeyi bırakıp başkasına âbd olur muyum, başkasını sever miyim." İşte "lâ ilâhe illallah" bu demektir. Demek ki; lâ ilâhe illallah "Ya rabbi! Seni seviyorum" demekmiş.

Buna itiraz edenleri karşımızda görmek isteriz.

Allah ayet-i kerimede bir de **"sadece Allah'a âbd olun"**[2] buyurur; yani insanı başka bir şey için değil yalnız bana âbd olsun, beni sevsin, sevgimi kazanmak için çabasını, gayretini sarf edip beni sevdiğini ispatlasın; yani iman etsin diye yarattım, buyurur. Demek ki hayat bundan ibaretmiş.

Dini, imanı, hayatı, Allah'ın muradını başka yerde arayan bulamaz, dolayısıyla dinsiz, imansız, aşksız ve muhabbetsiz kalır. Böyle biri istediği kadar kitap okumuş olsun, kendini âlim zannedip, Allah yolunda bir şeyler yaptığını zannetmiş olsun, o sadece zanda kalır. Böyle birinin üzerinde Allah'ın muradı gerçekleşmemiş, gerçek manada "lâ ilâhe illallah" diyememiş, Allah'a âbd olamamış, âbdiyetini ispatlayamamıştır. O nefsine âbd olmuş, nefsi için Allah'tan bir şeyler ister. Bir şeyler istediği

[2]Enbiyâ /25

de âlemlerin rabbi olan Allah değil kendi kendine, kendi gönül âleminde ürettiği putudur. "Bence Allah böyledir, bence Allah benden bunu istiyor, şöyle yaparsam herhalde beni cennete koyar" deyip kendi kendine bir şeyler uydurur, "lâ ilâhe illallah" demez.

Böyle biri kelime-i şehadeti getirdiği halde, her anda, her yerde, her konuda, Allah'ın her muamelesinde, her varlıkta Allah'ın tecellisini müşahede edip Allah'a şahit olmaz; çünkü kelime-i şehadeti gerçek manada getirmemiştir. Her bir varlığa, her bir insana ilahlık verip; "o yaptı, bu yaptı, şu yaptı, haydi böyle yapalım" der ve farkında olmadan bir sürü putu alıp gönlüne koyar, onlara da ilahlık vasfı verir ve "onlar şöyle yaptı" der. O, bu, şu öyle yaptıysa peki Allah ne yapıyor, sana nasıl bir muamelede bulunuyor! Böyle biri bunu bilmez; çünkü rabbini görmek istemiyor. Rabbini, onun muamelesini görmek işine gelmediği için rabbini görmek istemiyor.

Evet, hayat "lâ ilâhe illallah" demekten ibarettir. Allah'tan başka ilah yoktur. Sevilen, sevgiye layık olan, gerçek manada sevilmesi gereken, âbd olunması, âşık olunması, mabut edinilmesi gereken; kulunu yaratan, kulunun sahibi ve rabbi olan Allah'tır. Allah, kulu için rahman, rahim, kerim, afuvv olandır, kulunu seven ilahıdır, vedududur.

Kul ne kadar yanlış yaparsa yapsın, ne kadar düşerse düşsün, rahmetiyle, mağfiretiyle, affetmesiyle, tevvablığıyla tecelli ederek onu kaldırıp kendine çeken Allah'tır. Kulunu seven, sevgiye layık olan odur, âşık olunmaya da Allah layıktır. Bütün bunlar kendisine âbd olalım diyedir.

Allah'ı, onun rızasını, dostluğunu, yakınlığını başka yerde aramayalım; çünkü onu başka yerde aramakla bulamayız. Allah'ı "lâ ilâhe illallah" demekte, ona âbd olmakta arayalım. Yani Allah'a; "seni seviyorum, sana âbd oluyor, tapıyorum, sen benim

mabudumsun, ben de senin âbdinim. Her anda bütün varlıkta tecelli edenin sen olduğunu, her anda bana muamelede bulunduğunu biliyorum, buna iman ettim, bununla beraber buna şehadet ediyor, şahit oluyorum. Ben de karşılık olarak ona göre hareket ediyor, karşılık veriyor, konuşuyor, düşünüyor, muamele ediyorum. Benim rabbim, sevdiğim, maşukum sensin" diyelim. Bunlar Allah'ın hakkıdır.

Peki, ya gerisi? -Gerisi için Allah; "her şeyi senin hizmetine verdim, her şey senin olsun; ama gönlünü, sevgini istiyorum. Herhangi birini, herhangi bir şeyi beni sever gibi sevmeni kabul edemem.[3] Bırak beni sever gibi sevmeni kabul etmeyi, benimle beraber **Min dunillah:**[4] "Allah'ın altında (Allahtan başka)." Ne kadar altında olursa olsun, onu da kabul edemem" der. Eğer sen de; "Allah'ı kabul ediyorum; ama onunla beraber bir de şunu seviyor, şuna âbd oluyorum" dersen Allah bunu kabul etmez.

Allah ayet-i kerimede; **"şeytana âbd olmayın"**[5] buyurur. Şeytanın verdiği vesveseyi, davet ettiği yeri seversek, davet ettiklerine icabet edip onu seversek şeytana âbd olmuş oluruz. Allah; "ben bunu kabul etmem, şeytana âbd olmayın" demedi mi! **"O, sizin apaçık düşmanınızdır"**[6] demedi mi! **"Bana âbd olun"**[7] demedi mi! Allah bunu kabul etmez. Bunu Allah söylüyor.

İmanla küfür, imanla şirk, imanla nifak, münafıklık bir gönülde bulunmaz. Biri ötekini mutlaka çıkarır. Allah ayet-i kerimede; **"onlar imanlarına şirki karıştırmadan iman etmezler"**[8] buyurur. Yani "Allah'ı kabul ediyoruz; ama bu da böyle gereklidir, bunun peşinden koşmazsak olmaz, bunu Allah'a kurban edersek olmaz" diyerek imanlarına şirki karıştırırlar. Bu yüzden ısrarla bir

[3]Lokman /20, Nisa /116, Bakara /165
[4]Ankebut /17, 25
[5]Yâsin /60
[6]Yâsin /60
[7]Yâsin /61
[8]Yûsuf /106

tek Allah'ı, Allah'a âbd olmayı anlatıyorum. Geriye kalan bütün sevgiler de Allah'tan dolayıdır. Geriye kalan her şeyi de, resullerini de Allah'tan dolayı, Allah'a âbd oldukları, âşık oldukları için seviyoruz.

Allah'ın resullerini seviyoruz; çünkü Allah'a olan sevgilerini ispatlarken canlarını ortaya koyarak; "ben, Allah'ın kuluyum" deyip kullukларıyla örnek oldular. Onları Allah için seviyoruz. Onların âşıklıklarını seviyoruz; çünkü bu konuda bizim için örnektirler, biz de onların örnekliklerini seviyoruz. Onları kendimize örnek kabul ediyor, onların yolunda yürüyor; "onlara iman ettik" diyoruz. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"resullere iman"**[9] buyurur. Sadece bir resule değil bütün resullere iman ediyoruz.

Allah bütün resullerinin hayatlarını nasıl yaşadığından, kulluklarından, Allah'a davetlerinden, örnekliklerinden bize haber verir. Biz de buna olduğu gibi iman ediyor, onların o hallerini seviyoruz; çünkü iman sevmek demektir. Onların, Allah'ı sevmelerini, Allah'ın sevgisini kazanmak için çabalarını, gayretlerini, fedakârlıklarını seviyoruz; ama bu sevgi kuru kuruya bir sevgi değil bu sevgi yakın bir sevgidir. Bu yüzden bütün peygamberleri yakın bir sevgiyle seviyoruz.

Yakın sevgi; "ben yokum, o vardır, ben onun gibiyim. Ben bilmiyorum o biliyor, o nasıl yaptıysa doğru odur, güzel odur, sevilmesi gereken odur; çünkü Allah onu sevmiştir, dolayısıyla ben de peygamberim gibi yapıyorum. Onu yakın bir sevgiyle, yakından seviyorum. Onların karşılaştığı bir durumla karşı karşıya geldiğimde ben de aynen öyle yaparım" demektir. Yakın sevgi bunu gerektirir, yoksa onları uzak bir sevgiyle sevmiş oluruz.

Uzak sevgi; "onlar çok büyük insandı, hatta onlar gibisi yoktur, onlar gibi zaten yapılamaz" demektir. Böyle söyleyen biri

[9]Bakara /285

resulleri uzaktan sever. Severken “ben kim, o kim” deyip bir de onları kendinden uzaklaştırır.

Allah; **“o sizin için örnektir”**[10] demedi mi, **“ona tabi olun”**[11] demedi mi! “Ben kim, o kim” dersen ona nasıl tabi olacaksın. Nereden, hangi yönüyle ona tabi olacaksın? -Ona önce imanda tabi olman gerekir; yani onun gibi iman etmen, Allah’ı onun gibi sevip, Allah’a âbd olman, kul olman gerekir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **Âmener resûlu bimâ unzile ileyhi min rabbihî vel mu’minûn:**[12] “Allah’ın resulü kendisine indirilene iman etti, mü’minler de” buyurur. Mü’minler de Allah’ın resulünün iman ettiği gibi iman etti, bu yüzden mü’min olup Allah’a âşık oldular.

Allah ayet-i kerimede; **“Allah, mü’minlerin velisidir”**[13] buyurur. Veli; dost demektir. Taklidi bir imanla Allah’a hiç dostluk olur mu? -Olmaz, böyle bir şey yoktur. İsmimizin mü’min ya da Müslüman olması bizi ne mü’min ne de Müslüman yapar. Allah’ın ölçüsüne göre mü’minsek mü’miniz, Müslümansak Müslümanız, değilsek mü’min Müslüman değiliz. Bu yüzden kimlikte Müslüman yazılmasıyla kimse Müslüman olmaz.

Evet, bütün varlığın, hayatın, yaratılışın gayesinin aşk olduğunu, muhabbet olduğunu anladık inşallah. Bir de Allah’ın isimleriyle aşkın sahibinden aşkı anlamaya çalıştık; çünkü Allah baştan sona “benim her işim, her muamelem aşktır” buyurdu.

Allah’ın isimleri Allah’ın zatından, Allah’ın fiilleri de Allah’ın isimlerinden tecelli eder; yani Allah bize bir muameleyi yaparken, o fiil meydana gelirken Allah’ın isimlerinden meydana gelir. Allah’ın isimleri ise zatıyla beraberdir. Allah her anda zatıyla,

[10]Ahzâb /21
[11]Araf /158
[12]Bakara /285
[13]Bakara /257

sıfatlarıyla, isimleriyle bize muamelede bulunur. Elbette ki görmek isteyene, bakana; çünkü bakmayanlar göremez.

Hep beraber Allah'ın isimlerinde aşkı, muhabbeti anlamaya çalışırken rabbimize bakalım, nazar edelim. Allah'ın bize ve bütün varlığa nasıl bir muamelede bulunduğuna bakalım, onu görelim. Bizi nasıl sevdiğini, o aşkla, muhabbetle, sevgisiyle bize nasıl muamele ettiğini görelim. Görelim ki şehadet edebilelim; yani "ben şahit oluyorum ki Allah'tan başka ilah yoktur, Allah'tan başka sevilen, seven yoktur. Varsa bile, görünüyorsa bile o sahte ve yalandır" diyebilelim dedik. Yoksa "lâ ilâhe illallah" demiş olmayız.

Evet, Allah'ın isimlerini anlatırken "Allah" isminin her yönüyle; aşk, muhabbet, kurban olunması gereken, seven, aşkına yanılan, yanılıp o vehmi, hayali olan nefsini, varlığını yok etmen gereken anlamına geldiğini gördük.

Allah'ın isimlerini anlatırken **Şehit ismine** kadar gelmiştim, ondan sonra da bir kaç isim anlatmıştım. Şimdi rabbimizin isimleriyle, aşkla nasıl tecelli ettiğini tekrar anlamak için isimleri anlatmaya devam edelim.

Şehit isminden sonraki bütün isimler velayeti anlatır; yani o isimlerden artık velayeti anlamak gerekir. Tabi ki Allah'ın isimlerini tamamiyle anlatmıyoruz, sadece aşkla nasıl tecelli ettiğini anlatıyoruz. Bir ismi anlatırken birçok manayı birden veriyoruz. Bunun sebebi anlattığımız esmanın içinden konuştuğumuz içindir. Bunu ayrıca izah etsek ayrı bir Esmau'l Husna dersi olmuş olur. Bu yüzden her bir ismin aşkla tecelli edişini genel olarak değil sadece içinde barındırdığı manaları o isimle beraber anlaşılsın diye kısaca anlatıyoruz.

Evet, Allah **şehittir;** her şeye şahittir. Bir de kulunu şahit kılar, kuluna şehadet ettirir ki kul o zaman, kelime-i şehadet

getirmiş olur. Bu ismi önceki sohbetlerde bir kaç sefer izah ettiğim için bundan sonraki esmaya geçelim.

Bundan sonra Allah, artık kendine şahit kıldığı kulunun halini, ona ikram ettiği nimeti anlatır. Esmalar nüzul sırasına göre tecelli ederken böyledir.

Allah berrdir. Berr; iyi olan, iyilik eden anlamına gelir. İşte şahit olan kul artık iyilerdendir, Allah'ın iyi dediklerindendir. Allah iyileri anlatırken; **"bunlar; iman etmiş olanlar, Allah'ı sevdiği için sevdiklerinden kurban edenler, sevdiği her ne olursa olsun, her şeylerini Allah'a, Allah yolunda kurban edenlerdir"**[14] buyurur.

Bununla beraber **Allah latiftir;** Allah'ın, insana lütfu o kadar gizlidir ki kulun bile bu lütuftan haberi olmaz. Allah'ın lütfu gizlidir; çünkü kula özel olarak ikramda bulunur ve hiç kimsenin bu ikramdan haberi olmaz. Kul bu ikramların bir kısmından haberdar olabilir, bir kısmından ise haberdar olmaz. Buna kısaca manevi olarak Allah'ın ikramı, keremi, kerameti denir. İkram budur; ama Allah'ın bu lütfu, ikramı gizlidir.

Daha sonra Allah'ın Varis ismi gelir. **Allah varistir,** kulunu varis kılar; ikramı artık kuluna teslim eder, o ikram artık kula aittir. Ona verdiği geçici bir nimet, bir imtihan vesilesi değildir, o ikram artık kulundur. Neden kendinden vermiştir? -Çünkü baki olan Allah bekasıyla ona ihsan etmiş, ikram etmiştir.

Sonra **Allah'ın Karib ismi** gelir. Karib; yakın olan demektir. Artık o kul mukarrebundandır, Allah'a yakın olanlardandır. Kul, Allah'a neyle yakın olur? Sevgisiyle, imanıyla, aşkıyla, muhabbetiyle Allah'a yakın olur. Allah'a yakınlığın ölçüsü budur. Seviyorsan yakınsın, o seni seviyorsa birbirinize yakınsınız. Bu yakınlık öyle sıradan zahiri bir yakınlık değildir; bu yakınlık aşkın, muhabbetin yakınlığıdır.

---

[14]Bakara /177

Kul, Allah'a böylesine yakın olunca, Allah onu kendine böyle yaklaştırınca artık ona mucip olarak tecelli eder. **Mucip;** icabet eden, duasını kabul eden anlamına gelir. Allah bu kulun duasını kabul eder, reddetmez, duasına icabet eder. Yalnız duasına değil davetine de icabet eder; yani kul, rabbine dönüp; " ya rabbi! Ben cemalini müşahede etmek istiyorum" dediğinde Allah onun gönlüne tecelli edip, davetine icabet eder.

Mucip, aynı zamanda vacip olandır. Vacip, Mucip ismini içinde barındırır. Vacip; gerekli olan, olmazsa olmaz olan demektir. Artık o kul; "benim için olmazsa olmaz olan bir tek Allah'tır, başka her şeyden vazgeçerim, hatta canımdan da vazgeçerim; ama Allah'tan vazgeçmem" der. "Vazgeçtim ya rabbi" zikrini onun için yaptırdım. Öyle ki Allah'a yakın olalım, Allah davetimize icabet etsin, bizim için vacip olan bir tek Allah olsun; "bir tek ondan vazgeçemem, onun dışında canım da dâhil her şeyden vazgeçerim" diyelim, diyebilelim diye kardeşlerimize bu zikri yapmalarını söyledim. Peki, kim bu zikri söyleyebilir? - Karib olanlar, mukarrebun olanlar, Allah'a yakın olanlar bu zikri söyleyebilir.

Bundan sonra **Allah'ın Kaviy ismi** gelir. Kaviy; güçlü, gücüne karşı durulamayan demektir. Bu isimler insan için tecelli eder, o kul artık kaviy olur, Allah ona Kaviy ismiyle tecelli ettiğinde o kul Allah ile güçlüdür. Bütün dünya karşısında dursa onun için bir mana ifade etmez. Bütün peygamberler için bu böyleydi. Allah, resullerine risaleti verip; **"haydi, kavmini inzar edip imana davet et"**[15] buyurduğunda resuller tek başınaydılar; ama bütün dünyayı karşılarına alarak "rabbim Allah'tır" dediler ve Allah'a imana davet ettiler. Onların önüne, karşısına gelen ne olursa olsun, başlarına ne gelirse gelsin, ona dönüp bakmadılar bile; çünkü onlar sadece rablerine bakıp işlerini yapıyorlardı. Bütün dünya onlara düşman

[15]Müddesir /2

da olsa bu onlar için bir mana ifade etmiyordu. Onlar sadece işlerini yapmaya devam ettiler.

Neden?

Çünkü Allah onlara Kaviy ismiyle tecelli etmişti. Bu yüzden öylesine güçlü, öylesine sarsılmazdılar, dolayısıyla kimse onları manevi olarak sarsamazdı. Bütün dünya, bütün insanlar, bütün şeytanlar, iblis, cinlerle beraber bir araya gelse onları sarsamazdı, güçleri buna yetmezdi. Bunun sebebi; Allah Kaviy ismiyle onlara tecelli ettiği içindi.

Birinde Allah'ın Kaviy ismi tecelli etmemişse ne olur?

En ufak bir şeyde bile yerde sürünür, isyan eder. Allah'a; "şu niye şöyle oldu, bu niye böyle oldu, şu niye şöyle söyledi, bu niye böyle yaptı" deyip itiraz eder ve yerde sürünür! Yere düşmesi yetmez, bir de şeytan onun boynuna ipi bağlar, peşinden sürükler. Bu sefer de feryat edip; "niye, neden, niçin" diye sağa sola saldırır. Böyle bir kul; "Allah" demez, diyemez. Böyle biri zaten sırat-el mustakimden, kulluktan çıkmış, "lâ ilâhe illallah" demekten de vazgeçmiştir. Bu yüzden artık şeytanın peşine takılır, daha doğrusu şeytan onun boynuna ipi takıp peşinden sürüklemeye başlar.

Bundan sonra **Allah'ın Mecid ismi** gelir. Mecid; şerefli demektir. Allah bütün şerefin kendisine ait olduğu zat, bununla beraber şereflendiren zattır. Allah neredeyse, nereye tecelli ettiyse orası şereflidir.

Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **Zul arşil mecîd:**[16] "Mecid olan arşın sahibi" buyurur. Demek ki Allah'ın arşı mecidmiş; yani şerefliymiş. Çünkü Allah arşa tecelli etmiştir. Arş, varlığın sonu demektir. Bununla beraber varlığın başlangıç noktasıdır.

[16]Burûc /15

Allah'ın arşa tecelli etmesinin sebebi nedir?

Allah ayet-i kerimede; **"Rahman, arşa istiva etti"**[17] buyurur. Yani tecelli etti; çünkü Allah bütün varlığı, kâinatı oradan idare eder, istiva bu demektir. Allah bütün varlığı arştan sevk ve idare eder. Allah tecelli etmişse, arş bununla şereflenmişse, bu durumda bu tecellinin çok farklı bir tecelli olması gerekir. Allah, varlığa bütün isimleriyle tecelli edip muamele ettiğine göre arşa da bütün isimleriyle tecelli etmiştir. Bu yüzden arş şereflidir ve meciddir.

Aynı şekilde Allah, insanın gönlüne, gönül arşına tecelli eder. Allah bir kulun gönlüne tecelli ederse o gönül arş-ı mecid; yani şerefli arş olur. Böyle bir durumda Allah'ın tecelli ettiği gönül, meleklerin secde ettiği, bütün varlığın sevdiği ve âşık olduğu gönül olur; ama kendini bir şey zanneden, kibirlenen, şeytana, iblise tabi olan biri elbette ki o gönle sahip bir kulu sevemez; çünkü Allah'ı sevmemiş, kabul etmemiştir. O kulu hiç kabul eder mi! Allah o kulun üzerinden tecelli eder, Allah'ı sevmeyen bir kul onu nasıl kabul etsin! Onun en nefret ettiği kişi o olur.

Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den kim nefret ederdi? -Müşrikler, Ebu Cehil ve amcası Ebu Leheb; yani zahiri yakınlık o nefrete mani olmaz; çünkü Allah'ı seven kula düşman olmak zorundadırlar. Birinde eğer Allah'ın nuru, güzelliği tecelli etmişse öteki tam ters tarafta, karanlıkta durmuşsa karanlıkta olan aydınlıktakine düşmanlık yapar. Bu yüzden aydınlıkla karanlık bir arada bulunmaz. Karanlık, aydınlığa düşmandır; çünkü aydınlık geldiğinde kendisi yok olacaktır, bunun için ona düşmandır, aslında kendini korumaya çalışır. İşte küfür böyledir.

Mecid; aynı zamanda bulmak, buldu, bulunan, bulunması gereken manasına gelir. Bilmek, bulmak, olmak vardı ya, işte Allah'ı bulman gerekir. Peki, Allah'ı nerede bulman lazım? -Kendi

---

[17]Tâhâ /5

gönül arşında Allah'ı bulman lazım. Allah nasıl ki arşa tecelli etmişse sen de gönlünü temizleyip onun tecellisine hazır hale getirdiğinde Allah senin gönül arşına tecelli eder. Bu yüzden Allah'ı kendinde bulman gerekir; çünkü bulunması gereken, bulunmayı isteyen odur.

Sonra **Allah'ın Musteâ'n ismi** gelir. Musteâ'n; isteyen, sevdiği için, sevdiğini isteyen demektir. **İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:**[18] "Yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız senden istiyoruz" deriz ya, işte "iyyâke nestaîn" vasfı, sıfatı, ismi, Musteâ'n isminden tecelli eder; yani Allah, kulunu sever ve ister. Kul da cevap olarak; "yalnız sana âbd oluyor, seni seviyor ve yalnız seni istean ediyor, seni sevdiğim için seni istiyorum" diye cevap verir. Tabi, iş sadece dille söylemekte kalırsa lafta kalır, bunun bir de gereğinin yapılması lazım.

Musteâ'n olan Allah'tır. Allah, kulunu sever ve ister. Biraz önce anlattığım bütün o vasıflara sahip olan o kulu Allah sevmiş ve istemiştir. O kul, rabbini istian etmiş, istemiş ve rabbine âbd olmuştur. Dolayısıyla istenilmeye, sevilmeye layık olmuştur; yani seven sevdiğiyle beraberdir. Artık o, Musteâ'n isminin tecellisiyle beraber kul olmuş; yani artık âşık maşukuyla beraberdir. Allah sevince, isteyince bu vuslat gerçekleşir ama Allah'ın, kulunu sevmesi, istemesi, huzura kabul etmesi bütün bu isimlerin tecellisinden sonradır; yani şimdiye kadar anlattıklarımdan sonradır.

Allah bizi istiyor, o halde biz de Allah'ı isteyip istemediğimize bakalım. Allah bizi sevdiği için istiyorsa biz de onu sevdiğimiz için isteyip, gerekeni yapıp yapmadığımıza bakalım. Allah her anda bu sevgiyi kazanalım diye bizim için ne gerekirse onu yapar, yaratır ve her anda bu imkânı bize verir. Bu durumda ona cevap verip vermediğimize bakalım. Cevap veriyorsak

[18]Fatiha /5

tamamdır, veremiyorsak bundan sonra cevap vereceğiz ve; “evet, geldim ya rabbi, seni seviyorum ya rabbi! Senden yüz çevirmedim, başka tarafa gitmiyorum, karşılığı ne olursa olsun onu kabul ediyorum ya rabbi” diyeceğiz inşallah.

Evet, bundan sonra **Allah’ın Ğalib ismi** gelir. Ğalib ismi; her şeyin karşısında mağlup olduğu zat demektir. Allah’ın Ğalib ismi kula nasıl tecelli eder? -Bu isim kula tecelli edince her şey o kulun karşısında mağlup olur. Nefis de, iblis de, şeytanlar da, ona karşı gelenler de mutlaka mağlup olur. Hiç kimse o kulun karşısında zafer kazanamaz; çünkü Ğalib olan Allah onunla beraberdir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“eğer mü’minseniz üstün sizsiniz”**[19] buyurur. Onunla beraber olanlar da mü’mindir ve mutlaka üstün olanlar da onlardır; çünkü Allah’ın bu konuda va’di vardır. Bu hale gelmeden mü’min olduğumuzu, olacağımızı zannedersek yanılırız.

Bununla beraber **Allah hafizdir;** muhafaza edendir, kulunu muhafaza eder. Bu yüzden Allah bir hadis-i kutside; **“velim benden bir şey isterse elbette ki onu veririm, bana sığınırsa elbette ki onu korurum”**[20] buyurur. Allah burada bir şart koymuştur ve bu şartı koymasının da bir sebebi vardır. “Eğer talep ondan gelirse; yani benden bir şey isterse veririm. ‘Beni koru derse korurum’ ama bunu velim isterse yaparım” buyurmuştur. Buradaki şart velinin Allah’tan istemesi, talep etmesidir. Velinin istemesi çok istisnadır. Bu istekleri de dünyaya ait şeyler değildir. Bununla beraber Allah, velinin bir şey istemediğini bilir. Veli, Allah kendisi için neyi diliyorsa onu zaten seyreder.

Hiçbir yerde hiçbir eksik yok, hiçbir yanlış yok, her şey yerli yerindedir. Bir veli buna nasıl müdahale etsin ki! Nasıl; “şu şöyle olmasın, senin bu yaptığın gibi olmasın da böyle olsun” diyebilir, elbette ki diyemez. Bir kul olarak herkes gibi ne yapılması

[19]Âli İmran /139

[20]Buhari, Rikak, 38; Kütüb-i Sitte Muhtasarı, Prof. İ. Canan. 13 / 244-245, Bkn.14/238-239

gerekirse veli de onu yapar ve her şeyin yerli yerinde olduğunu görür. Allah, kulu sevgisini kazansın, kulluğunu, sevgisini ispatlasın diye kuluna kazanma imkânı verir; çünkü Allah kulunu sever. Hiç bu imkânı kulunun elinden alır mı! Bu yüzden veliler buna müdahale etmez; ama zorlanıp, bir beşer olarak “ya rabbi! Bu böyle olsun” diyebilir, bu da çok istisnadır. Bir veli bunu dediğinde de Allah onu reddetmez.

Aslında işin özünü söyleyeyim; Allah, velisi için bir şeyin olmasını istediğinde velinin böyle bir isteği olmadığı halde vakti geldiği için Allah ondan o vakti gelen şeyi istetir. Kendisi vermez, velisine istetir. Aslında işi yapan Allah’tır. Sonra da velisine istetip “senin gibi olsun” der. Ona söyletir, sonra “tamam, senin dediğin gibi olsun” der. Yapacak ya; bunun için söyletir yoksa bunu söylediği için yapmaz. Şartları kıvama getirmiş, hazır hale getirmiş, veliyi de sıkıştırmıştır. Veli artık mecbur kalır, bunu söyler. Söyleyince de Allah “tamam, dediğin gibi olsun” der. Aslında her halükarda işi Allah yapmıştır. İşi bilmeyen biri veli yaptı zannedebilir. Ancak işi yapan her zaman Allah’tır; çünkü Ğalib olan odur. Her şey onun karşısında mağluptur. Ama kuluyla böyle muhabbeti sever. Kulunu seviyor ya, ona söylettirir sonra da “tamam” der. “Aslında bu imkânsız bir şey ama senin için yaparım” der. Niye? -“Ben seni seviyorum da ondan” der. Kuluna olan sevgisini beyan etmek için, göstermek için onu yapar.

Söyledim; Allah hem sever, hem de sevmeyi sever. Bununla beraber sevilmeyi, kulunun kendisini sevmesini sever. Bütün hayat bundan; yani bu sevgi alışverişinden, bu sevgi ticaretinden ibarettir. Allah; “kulum benimle alıveriş yap” der. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“ey iman edenler! Allah ile yaptığınız alışverişten dolayı sevinin”**[21] buyurur. Benimle alışveriş yaptığında buna sevin, dedi Allah; çünkü bu ticaretten Allah’ın sevgisini kazanırsın, sevilmeye layık olan en değerli şeyi kazanmış

[21]Tevbe /111

olursun. Buna sevinmez misin, sevinmen gerekmez mi? -Elbette ki sevinmen gerekir. Allah ile yaptığın bu aşk, bu muhabbet alışverişinden dolayı sevin ve sevinmen de gerekir. Zaten buna sevin, başka bir şeye de sevinme! Diğerleri geçici olan, fani olan şeylerdir.

Evet, Allah hafizdir, muhafaza edendir; çünkü sever. Veli yeter ki Allah'a sığınsın, Allah onu korur, muhafaza eder. Allah kendisine sığınma şartını kul, bir beşer olduğunu bilsin ve beşer olmaktan çıkmasın diye oraya koymuştur. Yoksa Allah "seni ben korurum" derse kul artık beşer olmaktan çıkar; çünkü kul, Allah'ın korumasındayken hiçbir şekilde hiçbir şeyden ne etkilenebilir, ne zarar görebilir, ne kaybedebilir, ne de sevinebilir; çünkü onu koruyan Allah'tır. Ama Allah öyle yapmayarak; "velim bana sığınırsa" dedi. Veliyi beşer olarak o sığınma çizgisinde bırakıp "tercih senindir" dedi; yani "bir sorun olduğunu ve bir şey yapamadığını görünce bana sığınabilirsin. Sen 'sana sığındım ya rabbi' demeyene kadar müdahale etmeyeceğim, haberin olsun" dedi. Öyle ki velinin de yanlış yapma imkânı olsun. İşin bu bölümü çok muhabbetli bir bölümdür. Hele bir de velinin düşmesi var ki orası çok daha muhabbetlidir.

Evet, velinin düşmesi bambaşka bir güzelliktir. Beşer ya, tabi ki düşecek. Düştükten sonra da ayağa öyle bir kalkışı, öyle bir feryadı vardır ki o anda bütün âlem velinin feryadıyla sarsılır. Velinin çok farklı bir imanı olduğu için o aşkla feryadı, âlemi, yeri göğü sarsar. Bu yüzden velide başka bir güzellik vardır; kulluğun güzelliği vardır. Bu da kullara ayrı bir örnektir; yani velide insan için nasıl tövbe edildiğinin, nasıl feryat edildiğinin örneği vardır.

Bilmeyen biri onun için "bu, yanlış yapıyor" der. Öyle değil, bırak yanlış yapsın, hatta veli yanlış yapınca ona yanlışını söylememek lazım. Bırakacaksın öyle derine gitsin ki yanlıştan çıkarken onun o aşkından, feryadından âlem titresin; çünkü Allah onun o feryadını seviyor.

Evet, bu yüzden bazen ona karışmıyorum, müdahale etmiyorum. İyice batsın ki onun feryadını, güzelliğini görelim. Düşmüş, ona ne olur ki, ne olabilir ki! Yani böyle biraz çamur sıçramış üstüne ne olacak! Mücevhere çamur bulaşınca mücevher değerini mi kaybeder! O şöyle bir temizlenip doğrulduğunda o parlaklığı, güzelliği bütünüyle dışarı çıkar, dışarıya güzelliğini, ışığını saçar.

Bundan sonra **Allah'ın Kahir ismi** gelir. Kahir; gücüne karşı durulamayan manasındadır. Kahhar ismi başka, Kahhar isminin içinde de bu mana vardır. Bir de Kahhar; ağzına kadar dolu, ağzına kadar aşk dolu, ağzına kadar aşk şarabı dolu manasına gelir. Kahir ismi ise bundan farklıdır. Kahir ismi daha çok koruyan manasına gelir; yani veli kulunun başına herhangi bir kötülük geldiğinde veliyi o kötülükten koruyan anlamına gelir.

Biri Allah'ın veli kuluna dokunursa Allah onu kahreder. Veliye dokunmayana kadar Allah ona bir şey yapmaz; çünkü Kahir ismi bir kulda tecelli ettiğinde o artık velidir, Allah dostudur. Bununla beraber hiçbir şekilde kimseye zarar da vermez, müdahale de etmez, Mürşid-i kâmil değil yalnız, veli olduğu için müdahale etmez. Ona dokunulması çok tehlikelidir. Bu yüzden ona dokunulmaması, gönlünün kırılmaması, onun herhangi bir şekilde basite, hafife alınmaması gerekir; çünkü böyle bir şey çok tehlikelidir. Eğer Allah'ın Kahir ismi velinin üzerinde görünürse Allah ona bunu yapanı kahreder. Bu yüzden onu kıran, onu üzen kendini ateşe atmış olur. İşte veli böylesine tehlikeli biridir.

Evet, bu ismi Allah'ın bir önceki ismi olan Hafiz ismiyle beraber anlamak gerekir. Veliye önce Allah'ın Hafiz ismi tecelli eder, Allah veliyi korur; yani veli bir "ah" dese Allah'ın Hafiz ismi tecelli eder. Biri Allah'ın velisini ciddiye almayıp ona dokunursa kendini Allah'ın gazabına atar. Bu yüzden Allah dostları; "her insanı Hızır bilmek, veli bilmek lazım. Ne olur ne olmaz dikkatli olmak gerekir" demişlerdir.

Bu sözden neyi anlamamız gerekir?

Birbirimize karşı gerçekten dikkatli olmamız gerektiğini; çünkü burada birçok veli kardeşimiz, velayeti almış kardeşimiz vardır. Bir kısmı çok daha önceden bu velayeti almış, bir kısmı daha sonra, bir kısmı da yeni almıştır. Veliler çok hassas olduğu için özellikle gönüllerini kırmamaya dikkat etmek gerekir. Bununla beraber kendimize karşı edepli olursak insanlara karşı da mutlaka edepli oluruz. “Her kaybeden edepsizliğinden kaybeder” sözünün hikmeti budur. Bu sözü buradan anlamak gerekir. Bu yüzden Allah’ın kuluna karşı edebe aykırı hareket edersen manevi olarak kaybedersin.

Hafiz isminden sonra **Allah’ın Falik ismi** gelir. Falik ismi; yaran demektir; yani çekirdeği yarıp, içinden filizi, ağacı çıkarıp meyve verdiren, yarattığını başka bir şekilde yaratıp, yaratılışını değiştiren anlamına gelir. Allah bir çekirdeği yarıp, onu ağaca dönüştürerek çekirdeğin varlığını değiştirir; yani çekirdeği ağaçla, ağacı da çekirdekle değiştirir. Allah, çekirdeği ağaç yapar; ama çekirdeği yok edip ağacı ondan yaratır. Bu isim, Mürşid-i kâmilde tecelli eden isimdir. Birinin üzerinde bu isim tecelli etmemişse o kişi Mürşidi-i kâmil değildir.

Allah’ın Falik ismi bir Mürşid-i Kâmilde tecelli ettiğinde Mürşid-i kâmil kâfirden mü’min birini, sıradan bir insandan Allah dostunu çıkarır; yani Allah o kulu yeni bir yaratışla yaratır. Allah bunu yaparken Mürşid-i kâmili vesile eder ve o kulu mürşidinin gönlünden yeniden doğurur. Mürşid-i kâmil ona imanından iman, aşkından aşk, bununla beraber maneviyatından da maneviyat verip öyle büyütür. Böylelikle o kişi artık başka biri olur; yani çekirdeğinden ağaç çıkar, meyve verir. Bu yüzden bir insan bir Mürşid-i kâmille karşı karşıya gelmeden onda böyle bir şey gerçekleşmez.

Mürşid-i Kâmilin gönlü aynı zamanda toprak gibidir; çünkü kendisine tabi olanı rahmetiyle sular, aşkıyla, muhabbetiyle ısıtır. Çekirdek, toprağa düştüğünde nemlenmesi, ısınması, çatlayıp filizlenmesi için ona su, bununla beraber güneşin sıcaklığı lazımdır. Aynı şekilde Mürşid-i kâmilin gönlü toprak gibi mütevazı olduğundan dolayı Mürşid-i kâmil birini gönlüne aldığında o kişi ne kadar kirli olursa olsun, toprağın tohumu, çekirdeği kabul ettiği gibi Mürşid-i kâmil de o kişiyi gönlüne aynen bu tevazuyla kabul eder.

Mürşid-i Kâmil daha sonra gönlüne aldığı o dervişine rahmetle muamele eder; çünkü Allah, yağmura rahmet demiştir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"ölümünden sonra yeryüzünü rahmetimizle dirilttik"**[22] buyurur. Mürşid-i kâmil gönlüne aldığı bir dervişe rahmetle muamele ettiği gibi bir de ona muhabbetle muamele eder. Muhabbet onu ısıtmak için, rahmet ise onu çatlayacak kıvama getirmek içindir. Bundan sonra kul artık mürşidine güvenir ve mürşidinden emin olduğu için kendini ona bırakır, teslim eder. Bu durumda mürşid de onu nemlendirir, ısıtır, çatlatır, yeşertir ve onu manevi olarak büyütür. Allah'ın Falik ismi Mürşid-i kâmilde tecelli ettiği için o böyle bir işlemi yapabilir.

Biri böyle olmadan ölürse çekirdek olarak gelip, içindekilerini açmadan gider, dolayısıyla içindeki güzellikler de hiçbir işe yaramaz. Kulun içindeki güzellik, Allah'ın onda tecelli eden isimleridir. Mürşid-i kâmil birini gönlüne alıp, onun içindekilerini açarak çıkarınca ortaya Allah'ın nefhettiği ruhtan Allah'ın isimleri, güzellikleri, Allah'ın nuru tecelli eder. Böyle olunca da Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan Hz. İnsan ortaya çıkar.

Hiç kimse tek başına Hz. İnsan olamaz; yani bir çekirdek yeryüzünde toprağa gömülmez, yağmuru, güneşi almazsa bin

[22]Rûm /50

sene de toprağın üzerinde kalsa hiçbir şekilde yeşermez, yeşeremez. Yeşerebilmesi için çekirdeğin kendinden vazgeçmesi; yani çekirdek olmaktan vazgeçip ağaç olmayı kabul etmesi, bunun için de; "çekirdek olmaktan vazgeçtim, ağaç olmaya karar verdim" demesi gerekir.

Allah'ın, kula nefhettiği ruhun ve içindeki güzelliklerin ortaya çıkması için kulun; "Allah ile dirilmeye, diri olmaya karar verdim" demesi gerekir. Kul "vazgeçtim" derse dirilmeyi kabul etmiş olur, dirilme hakkını kazanır. Yoksa çekirdek olarak kalır ve kendini bilmeden, anlamadan, tanımadan, dolayısıyla rabbini anlamadan, tanımadan diğer tarafa gider ve kendine yazık eder; yani geldiği gibi gitmiş olur. Böyle olunca da kendine en büyük zulmü yapmış olur. Hâlbuki hazine ondadır; ama o hazineyi başka yerde aramıştır.

Bu yüzden bir Mürşid-i kâmille beraber dirilmiş olanlar daha önceki hayatlarına baktıklarında o hayatlarını yok mesabesinde görürler. Neden? -Çünkü daha önce çekirdek mesabesindeydiler. Mürşitleriyle beraber dirilince kendilerini anlamış, tanımış oldular, kendilerini anlayınca, tanıyınca dolayısıyla rablerini anlayıp, tanımış oldular. Böylelikle âşıklığı, maşukluğu, aşkı, kim olduklarını, nereden geldiklerini, neyi istediklerini, neyi aradıklarını, kimi aradıklarını anladılar. Bu yüzden onlar için ondan önceki hayatları yoktur!

Mesela bununla ilgili bir kıssa anlatayım;

Adamın biri bir köye gidiyormuş. Yol üzerinde bulunan bir mezarlıktan geçerken durup Fatiha okumuş. Sonra kabirlerin mezar taşlarında kimisinin üç yaşında, kimisinin beş yaşında, kimisinin de iki yaşında öldüğünün yazılı olduğunu görmüş. Mezarların hepsine bakmış ve on yaşından büyük kimsenin olmadığını görmüş. Sonra; "acaba bu köyde ölenlerin hepsi çocuk

mudur, yoksa bir salgın hastalık geldi de bütün çocuklar öldü mü" diye merak etmiş.

Köye yaklaştığı sırada bir köylüyü görmüş ve;

-Ben mezarlığa uğrayıp bir Fatiha okuyordum ki ölenlerin hepsinin çocuk olduğunu gördüm. Bunun hikmeti nedir, diye o köylüye sormuş;

O zat da;

-Bundan on sene önce buraya bir Allah dostu geldi ve bizi Allah'a davet etti, biz de ona tabi olduk. Sonra ondan önceki hayatımızın olmadığını anladık. Biz de onunla beraber yaşadığımız hayatı hayat olarak kabul edip, gerisini yok saydık. Bu yüzden en büyüğümüz on yaşındadır, diye cevap vermiş.

O, Allah dostuna ilk tabi olanlar manevi olarak on yaşında, sonrakiler beş, üç ve iki yaşındaymışlar. O Allah dostuna tabi olanlar, yaşları kaç olursa olsun yaşamlarını o Allah dostuyla geçirdikleri süre kadar kabul etmişler. Mesela; yetmiş yaşında olan bir adamın bir senelik tabiyeti varsa ona "bir yaşında" yazmışlar ve daha önceki hayatlarını yok saymışlar.

Bir insan bir Mürşid-i Kâmille beraber olmazsa hayatı sadece kendi nefsinin arzuları, istekleri etrafında, dünya etrafında, para etrafında, ev etrafında, koltuk etrafında, mutfak etrafında dönmüş olur. Kendindeki çekirdek açılsa kendini tanır; ama çekirdek açılmadığı için henüz kendini tanıyamamıştır. İnsan kendindeki çekirdek açılmadığı sürece çekirdek olarak kalır; ancak toprağa düşerse ağaç olur. Ağaç olunca da insanlar onun gölgesinde gölgelenir, meyvesinden istifade eder. Tabi bu durum bu kadar da değildir. Ağaç aynı zamanda verdiği her meyvede yüzlerce çekirdek barındırır. Bu da çok farklı bir durumdur.

Bazen böyle özetlediğimiz bazı şeyler tefekkür edip anlaşılmalıdır. Söyledim; "vazgeçtim" diyerek yeniden dirilecek,

perdeden geçecek, başka bir varlık olacaksınız; yani Allah'ın sevdiği Hz. İnsan, Allah'ın kendisiyle hidayetini, nurunu, aşkını, muhabbetini saçtığı kulu olacaksınız. Allah ile dirilmiş, aşkı, muhabbeti, hidayeti, güzelliği üzerinden saçan, Allah'ın isimlerinin tecelli ettiği kul olacaksınız.

İnsan çekirdek olmayı, küçük olmayı niye böyle seviyor!

Küçük olanlar; "ben kendi işimde, gücümdeyim" deyip çekirdek olmayı tercih eder. Şeytan ona; "aman açılma, Mürşid-i kâmilden uzak dur, kim bilir sana neler yapacak! Her şeyini elinden alacak" der.

Doğrudur, varlığını elinden alıyoruz. Varlığını terk etmeden hakiki varlığını bulabilir misin? -Bulamazsın. En ufak bir şeyde; "bak, mürşidin bunu böyle yaptı, gördün mü? Hemen buradan kaç, yoksa seni öldürür" der. Aslında doğru söylüyor. Onu manevi olarak öldürüp onda Allah'ın nefhettiği ruhu diriltiyoruz. Bu bir aşk çizgisidir ve insanları bu çizgiden içeri davet ediyoruz.

Aşkı olmayanlar "vazgeçtim" diyemez. "Kendimden de vazgeçtim" diyemez. Ancak aşkla, muhabbetle bütünüyle rabbimin nuru, tecellisi olayım diye "kendimden vazgeçtim" diyebilenler bu çizgiyi aşabilir. Biz de insanları bu çizgiden geçmeye, huzura, içeri alınmaya davet ediyoruz. Bu yüzden; "aklınıza ne gelirse gelsin, sizi her ne meşgul ederse etsin, 'vazgeçtim' deyin, zikriniz budur" demiştim; çünkü böyle söylerseniz, vazgeçerseniz içeri alınırsınız. Bu yüzden söylediğim her kelime herkes için gereklidir, hayatidir. Bu meseleler ebedi hayatı ilgilendiren, Allah'ın rızasını, dostluğunu, cemalini ilgilendiren meselelerdir. Her bir kelimesi böyledir. Bu nedenle arkadaşların bunu anlamaya çalışmaları gerekir. Bunu anlamasan

da önemli değil sen onu söyle ve yapmaya çalış, olan olacak yine. Sen bildiğinle amel et, Allah sana bilmediklerini öğretir.[23]

Mesela bazen haddini bilmez biri; "benim mürşide ihtiyacım yok" der. Kendini bilmediği için zahire göre bakar ve "belki ben de bu işi yaparım" deyip kendine göre hesap yapar. Kendisi konuşup bir şeyler anlatınca; "bakın ben de anlatıyorum, ben de işi biliyorum" der.

Evet, sonra **Allah'ın Bedi' ismi** gelir. Bedi'; eşsiz ve benzersiz olan, eşsiz ve benzersiz yaratandır. Allah'ın güzelliği eşsiz ve benzersizdir. Eşsiz ve benzersiz bir şeyi dışarıdan hiçbir şeyle kıyaslayamazsın; çünkü hiçbir şey ona benzemez. Aynı şekilde Allah'ın Bedi' ismiyle tecelli ettiği bir kulu da hiçbir şeyle kıyaslayamazsın. Allah ona güzelliğiyle öyle bir tecelli etmiştir ki o eşsiz ve benzersiz olmuştur. Yani kendisine örnek olsun diye benzetilecek; "bunun gibi güzeldir" denilebilecek bir örneği yoktur. Her neyi söylersen söyle, onu bir şeye benzetmiş olursun; ama o benzemez! O başka âlemdedir ve onda Allah'ın güzelliği tecelli etmiştir.

Bununla beraber biri Allah'ın Falik ismiyle muhatap olduğunda onda mevcut olan bu güzellik açığa çıkar. O kişi kendi güzelliğini seyreder. O güzelliği dışarıda da eşsiz ve benzersizdir. Allah onun eski varlığını yok etmiş ve onu yeni bir yaratışla yaratmıştır. Allah'ın Falik ve Bedi' ismi böyle tecelli eder.

Bir kulda Allah'ın Falik ismi tecelli etmeyinceye kadar Bedi' ismi de tecelli etmez; yani Falik ismiyle kula muamele yapılmayana kadar, bu muamele kulu çatlatmayana, filizlendirmeyene, büyütmeyene kadar kul çekirdektir. Dolayısıyla o, güzelliği sadece hayal eder; yani güzelliği sadece vehmidir, hayalidir. Gerçek güzelle, gerçek güzellikle henüz karşı karşıya

[23]Keşfü'l Hafa

gelmemiştir. Hâlbuki gerçek güzellik ondadır; çünkü o, Allah'ın nefhettiği ruhtur.

Bundan sonra **Allah'ın Hakem ismi** tecelli eder. Hakem; hüküm veren, hüküm verme yetkisine sahip olan anlamına gelir. Allah'ın, kulu üzerindeki tecellisini, ona olan sevgisini anlatıyoruz. Allah'ın Hakem ismi bir kulda tecelli ederse o kişi hüküm verirken hükmü sadece Allah adına verir. Dolayısıyla hüküm verme yetkisine, hakkına sahip olmuş olur. Allah onu bu hakka sahip kılar. Hükmü, Allah ile verdiği için o kişi hüküm vermeye layık olur. Böyle olan birine hiç itiraz edilir mi, edilebilir mi! Biri onunla beraberse ve o da onu Hz. İnsan yapma derdindeyse, "o, yeniden tecelli etsin çekirdek çatlasın, beşer çatlasın içinden Hz. İnsan çıksın" diye ona muamelesini yapıyorsa çekirdek ona nasıl itiraz edebilir ki! Bu itirazı yapabiliyorsa bunu bilmediğinden, anlamadığından dolayı yapar.

Bundan sonra **Allah'ın Sadık ismi** tecelli eder. Evet, artık o kişi sadıklardandır. Sadık olmak Mürşid-i kâmilin vasfıdır. Zaten Falik isminden sonra Mürşid-i kâmilin vasıfları gelir. Artık o kul, Allah'ın kendisine nimet verdiği kullar arasındadır; yani nebilerle, sıddıklarla beraberdir. O, Allah'ın sadık kuludur ve Sadık ismi onun üzerinde tecelli eder. Allah'a karşı sadakatini gösterdiği için artık o, sadıklardan, Allah'ın "sadık" dediği kullardandır.

Sonra **Allah'ın Rauf ismi** tecelli eder. Nasıl ki Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; **"o, mü'minlere karşı rauf ve rahimdir"**[24] buyurduysa artık o da mahlûkata muamele ederken ve mü'minlere karşı da rauf ve rahimdir. Böyle biri kulların kendisine teslim edilmesine ehil biridir.

Bundan sonra **Allah'ın Kefil ismi** gelir. Kefil; kefaleti, kefilliği kabul edilen anlamına gelir. Bu isimler Mürşid-i kâmilin vasfıdır dedik, dolayısıyla Mürşid-i kâmil Allah'ın kullarına kefil olabilir.

[24]Tevbe /128

Allah ona; “ya rabbi, bu kulun beni seviyor, beni dinliyor, şuna şu ikramda bulunursan ben onu buraya getirir, ona bu hali kazandırırım, ona kefilim” deme yetkisini vermiştir. Yani Mürşid-i Kâmil, biri daha veli olmadan; “bu beni seviyor, beni sevdiği için dinliyor, bana güveniyor. Şuna şu velayet elbisesini giydirelim, gerisi bana aittir. Onun sevgisine, bana olan güvenmesine güveniyorum, onun için gerekeni yaparım” der. Bu durumda Mürşid-i Kâmil o kişiye kefil olmuş olur.

Allah mucip olduğu için zaten Mürşid-i Kâmile “yok” demez ve Mürşid-i Kâmil Allah’a ne söylerse söylesin Allah “tamam” der. Böylelikle Allah onu hazırlayıp Mürşid-i Kâmilin söylediği hale getirerek “haydi, sen söyle, ben senin söylediğini yapayım” der.

Evet, bundan sonra **Allah’ın Aliyy ismi** gelir. Aliyy; yüceler yücesi demektir. Kul artık alayi illiyyindedir; ama onun esfeli safilinden oraya çıkması gerekir. Alayi illiyin; en büyük makam, esfeli safilin ise; en aşağıdaki makamdır. Kulu alayi illiyine, en yüksek makama çıkarabilecek vasıftaki zat Mürşid-i kâmildir ve bu konuda kendisine güvenilmesi gereken zat odur. Aslında bütün bunları yapan Mürşid-i kâmil değil Allah’tır. Allah kulunu sevdiği için onu vesile edip, işi ona yaptırır.

Bu yüzden söylüyorum; Mürşid-i kâmil bir hizmetçi gibidir. Gönlü temizlerken de bir çöpçü gibidir; çünkü çöplüğe dönmüş gönülleri temizler. Kulu alıp sırtında taşır, bu yüzden manevi hizmetçidir. Mürşid-i kâmili öyle zahiri olarak yüksek bir yerde görmeyin. Mürşid-i kâmil içimizde, aramızda, bizimle beraberdir. Bizim çöpümüzle, günahımızla, şirkimizle, küfrümüzle, nifakımızla uğraşan, sürekli onu temizleyen biridir; yani tam bir temizlikçidir. Bunun karşılığını da sadece rabbinden ister.

Nasıl ki manevi olarak kazanan biri Allah’a; “ben seni seviyorum” dediğinde Allah da ona cevap olarak; “ben de seni seviyorum” diyorsa Allah, dervişin bu hali kazanmasına vesile olan

mürşide de; "seni seviyorum, yaptığını seviyorum, güzel yaptın" der. Mürşidin de derdi Allah'ın ona; "seni seviyorum" demesidir, başka bir şey değildir. Mürşid-i kâmil bu kadar zahmete bu yüzden katlanır.

Allah fettahtır; kapıları, rızkı, nimeti ve gönül kapısını açandır. Bununla beraber bunu Mürşid-i kâmille yapar. Mürşid-i kâmil, gönlü açar, rahmet kapısını, aşk kapısını açar. Allah Fettah ismiyle ona tecelli ettiği için ona açtırır. Mürşid-i Kâmil kapıyı ona nasıl açar? -Elbette ki onu önce hazır hale getirip kapıyı ona öyle açar ve; "haydi buyur" der. Kapıya kadar götürüp onu öyle içeri davet eder.

Fettah ayrıca gönülleri fetheden demektir. Mürşid-i kâmil, gönlü neyle fetheder? -Sevgiyle, aşkla, muhabbetle fetheder. Bu yüzden dervişler herkesi karşılarına alacak kadar mürşidini sever. Gönül, mürşidin sevgisiyle dolunca derviş; "her şeyim sana feda olsun" der. Sahabeler de bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e; "anam, babam sana feda olsun, canım sana feda olsun" demiştir. Böyle bir gönül fethedilmiş bir gönüldür. Bu fethin fatihi de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir; çünkü fetheden kişi odur. Bu fethi de sevgisiyle, aşkıyla, muhabbetiyle yapmıştır.

Bundan sonra **Allah'ın Kâfi ismi** gelir. Kâfi; yeten, yeterli olan, her şeye yeterli olan, her şey için yeterli olan demektir. Allah, kula tecelli edince kulu için kâfi olur. Manevi olarak Allah'ın rızasını, sevgisini, aşkını, muhabbetini, bununla beraber Allah'a vuslatı isteyene Mürşid-i kâmil kâfidir. Derviş, mürşidini kendine kâfi görüp; "dünyam için de, ahiretim için de o bana yeterlidir, her konuda o yanımdadır. O bana dost olsun, beni sevsin, bana başka da bir şey gerekmez" demelidir. Bu durumda onun bütün hali, çabası, gayreti onun sevgisini kazanmak olur. Bunun karşılığında hem dünya hem ahiret hem de gönlünün cennete dönmesi vardır. Dervişin başka bir şeyi araması zaten yanlış olur.

Mesela bazen şahit oluyoruz; “haydi gidelim, falan türbeyi ziyaret edelim” derler. Senin ne işin var türbede, türbede ne kazanıyorsun! Sen, Allah’a gitmen gerektiğini hâlâ anlamadın mı? Yani türbeye gideceksin, diri olandan alamadığını ondan alacaksın öyle mi! Git, türbedeki sana tükürsün.

Bundan sonra **Allah’ın Rafi’ ismi** gelir. Rafi’; refref, aşk, refeden, yücelten, aşkla dolduran, aşkla seyrettirip yolculuk yaptıran, aşk yapan, refettikçe, yücelttikçe aşka döndüren demektir.

Sonra **Allah’ın Muhyi ismi** gelir. Muhyi; dirilten, ölüyken dirilten demektir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“Allah, ölüyü diriden, diriyi de ölüden çıkarandır”**[25] buyurur. Birinin imanı yoksa rabbini dinlemiyorsa o kişi ölüdür. O kişi çekirdekse ölüdür, ağaç olduysa dirilmiştir. Ağaç diri; ama çekirdek ölüdür. Allah bu dirilmeyi yine Mürşid-i kâmille yapar.

Sonra **Allah’ın Veli ve Mevla** ismi gelir. Mevla; yardım eden, veli; gerçek dost, hakiki dost demektir. Dost, bizi Allah’a taşıyandır. Bizi Allah’a, Allah’ı bize sevdirendir, bizi Allah’a çekip, o aşkı, muhabbeti verendir. Bizi Allah’a dost yapmak için her türlü fedakârlığı yapandır. Gerektiğinde boyun büken, gerektiğinde yalvarandır, her türlü sıkıntıyı yutabilendir. “O kazansın, gerisi önemli değil, ben onun derdini, cefasını çekerim” diyendir, diyebilendir. Ancak Mürşid-i kâmil bunu yaparken karşılıksız yapmaz. O da karşılığını rabbinden ister, yoksa Mürşid-i Kâmile “o büyüktür” demekle kimse büyük olmaz. Mürşid-i kâmil, rabbini sevdiği için, rabbinin sevgisini daha çok kazanmak için ve Allah’ın ona; “kulum sen güzel yaptın, seni seviyorum” demesi için bunları yapar. Mürşid-i kâmilin büyüklüğü yine Allah’ladır, aşkından dolayıdır; başka bir şeyden dolayı değildir.

---

[25]En’âm /95

Kul kuldur, beşer beşerdir. Hep beraber kazanmaya çalışıyoruz; yani öyle bağımsız, aşksız bir büyüklük yoktur. Böyle bir büyüklüğü kabul etmiyor, reddediyorum. Böyle bir büyüklüğü kabul etmiyorum ve kimse bana böyle bir bakışla da bakmasın. Bu en sevmediğim şeydir. Rabbimizi seviyoruz, rabbimizi sevmeye, rabbimize kul olmaya, rabbimizin "kulum ben seni seviyorum" demesine davet ediyoruz. Bunu ilk önce benim yapmam lazım ki sizi de buna davet edebileyim. Önce onu ben yapıyorum ve kuldan başka bir şey değilim, hiçbirimiz değiliz.

Ne bir peygamber, ne bir nebi, ne bir resul, ne bir veli, ne bir Mürşid-i Kâmil kul olmaktan başka bir şey değildir. Hepsinin derdi aynıdır; kâmil manada kul olmaktır, rabbini, rabbinin sevgisini istemek, rabbinin kendisini sevmesini, rabbini sevmeyi, rabbi için bir şey yapmayı sevmektir. Onlar sorun, sıkıntı ne olursa onu yutarlar. Yutunca da o onlarda aşka, muhabbete dönüşür. Allah bunun karşılığında onlara "seni seviyorum" der. Dertleri sadece budur, başka bir şey değildir. Yoksa onlara "böyle böyle kerameti olmuş, böyle böyle yanlış şeyleri olmuş" demek doğru değildir.

Kendimden bir örnek vermem gerekirse; Allah "seni seviyorum" desin, başka da bir şey olmasın! Olsa da reddediyorum, böyle şeyleri kabul etmiyorum. Ne işim var benim böyle şeylerle! Yok, ikrammış, yok kerametmiş, yok bilmem neymiş, böyle şeyleri kabul etmiyorum. Söyledim, asla dönüp bakmıyorum bile! Dönüp baksam o zaman onları Allah'a, onun sevgisine tercih etmiş olurum.

Bir zerre aşka her şeyi kurban ederim. Allah'a olan bir zerre aşkım, muhabbetim eksilmesin, her şeyim feda olsun. Onun bir zerre aşkına, her şeyi kurban eder, feda ederim. Bu yüzden aşktan başka bir şey bilmiyor ve tanımıyorum. Ne istiyor ne de biliyorum. Bilmediğim şeyi zaten isteyemem. Cennette buna dâhildir.

Mürşid-i Kâmile tabi olmayı anlatıyoruz. “Ben de bunun gibi bir kul olmak istiyorum” dediğimizde ona tabi olduk demektir. Yoksa böyle tabi olmak ipi falan tutmak değildir, iple tabi olunmaz. “Tutun ipi, tabi oldunuz” diyenler bunun hesabını nasıl verecekler, gerçekten merak ediyorum. Senin kulluğunu ortaya koyman lazım ki sana tabi olanlar senin kulluğunu görsün. Kulluk; sevmektir, aşk demektir, muhabbet demektir.

Ben kendimden bir şeyler söylüyorsam kulluğum anlaşılsın, bana tabi olanlar benim nasıl kul olduğumu, sevdiğimi anlasın, öyle tabi olsun diyedir. O da o aşkı, muhabbeti istesin, başka da yolunun olmadığını anlasın, kendi kendini kandırmasın, bunları yapmadan ben tabi olmuşum da demesin diyedir. Biri böyle bir kulluğu kabul ediyorsa benimle gelebilir. Arada bir söylüyorum; bu akıllıların işi değil; çünkü bu işe aklı yetmez.

Aklını, ilmini, varlığını, her şeyini Allah’a kurban edemeyenler bizimle gelemez.

Evet, Allah’ın El Esmau’l Husna’sını Er Rabb isminden El Mevla ismine kadar anlatmaya çalıştık. Daha doğrusu Esmau’l Husna’yı anlamanız, üzerinde tefekkür etmeniz için sizlere kapı açtık. Geri kalan esmaların üzerinde sohbette anlattığım gibi tefekkür ederseniz bu kapı sizlere daha da açılır ve Allah’ın isimlerini Allah’ın anlattığı gibi anlamış, öğrenmiş olursunuz inşallah.

Allah bizi gerçek manada âşıklardan eylesin! Allah’ın aşkını, muhabbetini kazanmak için her türlü fedakârlığı kabul eden kullarından eylesin inşallah! Hayatın, varlığın, her şeyin sebebinin, hikmetinin, Allah’ın muradının aşk olduğunu bilenlerden eylesin inşallah! Bu aşkı kazanmak için çaba, gayret sarf edenlerden eylesin inşallah! Aşka yolculuk yapanlardan eylesin inşallah! Aşkla yolculuk yapanlardan eylesin! Aşkta yolculuk yapanlardan eylesin inşallah! Maşukuna kavuşan kullarından eylesin inşallah!

Maşukunun, aşığını huzuruna aldığı kullarından, âşıklardan eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

VUSLAT YOLCULUĞU 21

Aşktan Öteye Yol Yok

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Biliyorsunuz bu gece Kadir Gecesi'dir. Kadir Gecesi'nin bir geceden ibaret olduğunu zannetmenin doğru olmadığını, bütün ramazan gecelerinin Kadir Gecesi olduğunu daha önce tekrar tekrar söylemiştik. Kadir Gecesi bütün ramazan ayına tecelli etmiştir. Bunu neye dayanarak söylüyoruz, Allah söylemeden biz bunu söyleyebilir miyiz? -Hâşâ!

Allah ayet-i kerimede ramazan ayı için; **"ramazan ayı o aydır ki içinde hidayetin, nurun, sırat-el mustakimin bulunduğu Kur'an'ın indiği aydır**"[1] buyurur. Allah, ramazan ayı için "gece" demedi "ay" dedi. Elbette ki Kur'an bir gecede inmiştir; ama Kadir Gecesi bütün ramazan ayına tecelli etmiştir. Bu yüzden biz de ramazanın her gecesini Kadir Gecesi'nin bir bölümü, bir parçası olarak değerlendirmeye çalıştık inşallah.

Kadir Gecesi; kadri yüce, şerefli gece, takdir gecesi, büyük gece manasındadır. Her ne olursa olsun, rabbimizin bize ne söylediğini anlamaya çalışmamız gerekir. Kur'an bir gecede, bir ayda inerse o geceyi, o ayı şerefli kılar; ama inen ayetlere dikkat etmek lazım. Bu yüzden bunu ilk inen ayetlerden anlamamız gerekir.

İlk inen ayetler; yani Kadir Gecesi'nde inen ayetler Âlak Suresi'nin en başındaki ayetlerdir. Allah ilk önce "oku" demiştir. **İkra' bismi rabbikellezî halak:**[2] "Yaratan rabbinin ismi ile oku!" Yaratan rabbinin ismini oku, ismine oku, ismiyle oku; yani her şeyi Allah ile oku, her şeyin Allah'ın isminin tecellisi olduğunu oku.

---

[1]Bakara /185
[2]Alak /1

Okurken kafana göre, birilerine göre değil Allah'a göre anlayıp, onun ismine, onun adına oku; çünkü insan, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olduğu için mutlaka Allah ile nazar edip Allah ile okumalı, bununla beraber Allah'ın tecellisini, ismini okumalıdır, buyurdu.

Peki, neyi okuman gerekir?

Allah yaratandır, her şeyi o yaratmıştır, seni de o yaratmıştır. Oku, kendini oku; çünkü Allah önce insanı anlatır. Bu yüzden önce kendini sonra bütün varlığı okuman, anlaman gerekir.

Halakal insâne min alak:[3] "(Allah) İnsanı alakasından (yakınlığından, ilgisinden, sevgisinden) yarattı." Allah "alak" kelimesini yaratılışta bir tek insan için kullanır, diğer varlıklar için kullanmaz; çünkü gerisini insanın hizmetine verip, insan için yaratmıştır, aradaki fark böyledir.

Kul, Allah'ın ismiyle kendini okursa kadri yüce biri olur. Kadir, şeref demektir dedik; yani kul, Allah ile okursa, Allah'ın ismine, ismi ile okursa şerefi yüce biri olur.

Ayet devam eder. **İkra' ve rabbukel ekrem:**[4] "Oku! Senin rabbin ekremdir (ikram edendir)." Bununla beraber Allah, kulunu kerim kılandır, halifesi olarak ona ikram etme vasfını verendir. Bunu böyle oku, böyle anla, dedi Allah! Kul kendini rabbinin yeryüzündeki halifesi olarak anlamazsa onun ekrem olduğunu anlayamaz, Allah ile kerim de olamaz. Oku! Allah, insanı ekrem kılmıştır, ekrem ismi ile tecelli edip onu kerim kılmıştır; yani onu güzel yapma, rabbini temsil etme vasfına sahip kılmıştır. "Kendini, insanı böyle oku, böyle anla" dedi Allah.

---

[3]Alak /2
[4]Alak /3

Ellezî alleme bil kalem:[5] "O ki kalemle talim ettirdi." Allah, insana kalemle talim ettirmiştir. Bunu hem zahiri şekilde okuma, yazma olarak hem de Allah'ın kudret kalemi olarak anlamak gerekir. Allah, gönüle, fıtrata yazdığını kudret kalemi ile yazmıştır ki o yazdığı silinmez. Aynı zamanda insana da kudret kalemi ile yazma vasfını vermiştir. Biz de biriyle konuşup, ona bir şeyi anlatırken onun gönlüne kudret kalemi ile yazarız. Tabi ki yazabiliyorsak, o vasfı almışsak!

Allemel insâne mâ lem ya'lem:[6] "(Allah) İnsana bilmediklerini öğretti (talim ettirdi). Allah hem öğretir, hem peygamberi ile onlara öğretir, hem de birbirleri ile birbirlerine öğretir. Neyi öğretir? -Tabi ki bilmediklerini öğretir; çünkü Allah ayet-i kerimede; **"her bilenin üzerinde bir bilen vardır"**[7] buyurur. Bu yüzden bilmediklerimizi bilenlerden öğrenmemiz gerekir.

Bunu kabul etmezsek ne olur?

Allah ayetin devamında bunu kabul etmediğimiz takdirde ne olacağını beyan etmiştir. **Kellâ innel insâne le yatgâ**:[8] "İnsan haddini aşar, azar." Neden? **En raâhustagnâ**:[9] "(İnsan) Kendini müstağni görür." İnsan kendini ihtiyaçsız görüp; "benim aklım bana yeter, bildiklerim bana yeter" der. Bunu söylediğinde kaybeder. Oysaki Allah öyle söylememiş; "öğren, ben sana öğretirim, hem vahyeder peygamberimle öğretir, hem de kullarımla öğretirim; yani sana her şey ile öğretirim. Her şey bir ayettir ve onu okuman gerekir. Ben de her şey üzerinden sana kendimi tanıtır, öğretirim" demiştir. Bir de kullarını konuşturup, onların üzerinden, onların gönlünden öğretir.

---

[5]Alak /4
[6]Alak /5
[7]Yûsuf /76
[8]Alak /6
[9]Alak /7

Kul bunu kabul etmezse ne olur?

Haddini aşmış, kendini müstağni görmüş olur. Kendini Allah'ı öğrenmeye, anlamaya, ona karşı marifet kazanmaya karşı müstağni görmüş; yani kibirlenmiş, kendini ihtiyaçsız görmüş olur. Allah; "bunlar haddini aşanlardır" dedi. İşte insan bu nedenle azgınlık, taşkınlık yapar. İnsan, rabbini dinlemeyince böyle olur!

Biri bu ayetleri anlarsa, Allah'ın ismi ile, ismine okursa, Allah'ın onu kerim kıldığını, Ekrem ismi ile ona tecelli ettiğini, kendisinin de kerim olması gerektiğini anlarsa, bununla beraber Allah'ın kendisine öğrettiğini, her anda öğretmeye devam ettiğini unutmazsa, her anda; "acaba rabbim bana neyi öğretiyor, neyi anlatıyor, benim burada ne anlamam lazım" demezse bilmediklerini öğrenemez, anlayamaz. Dolayısıyla; "benim bunlara ihtiyacım yok" dediğinden dolayı da haddini aşmış olur.

Kul bunu kabul ederse ne olur?

Kadri yüce insan, Hz. İnsan olur. Allah onu vahyi ile şereflendirip onun gönlüne vahyeder, Kur'an onun gönlüne iner. Zaten Kur'an onun fıtratında mevcuttur. Ondaki Kur'an, inen Kur'an'la karşı karşıya geldiğinde açığa çıkar; yani gönlündeki Kur'an'ın sağlamasını yapmış, dolayısıyla artık "acaba" dememiş olur; çünkü gönlündeki Kur'an ile Allah'ın vahyettiği Kur'an aynı şeydir. Bunlar karşı karşıya geldiğinde birbirlerini tasdik ederler; yani gönüldeki onu, o da gönüldekini tasdik eder.

Böyle olunca Kur'an onun üzerinde tecelli eder ve o kişi canlı Kur'an olur, Kur'an ile şereflenmiş olur. Böylelikle hayatı ramazan, her gecesi de Kadir Gecesi olur. Bir gönüle Allah'ın ayetleri inince onun için Kadir Gecesi olur. Yoksa onun Kadir Gecesi hiçbir zaman olmaz. Onun üzerinden bin tane Kadir Gecesi gelip geçse de gönlünü Kur'an'a açmadıkça onun için Kadir Gecesi yoktur.

Kadir Gecesi'ni böyle birkaç kelime ile söyledim. Zaten hep anlatıyoruz, hatta her şeyi anlatıyoruz, belki anlatmadığımız bir şey yok gibidir. En azından özetle her şeyden bir şeyler anlatmışızdır. Anlatılanları dinleyince sadece bilgi sahibi oluruz; ama gaye bilgi sahibi olmak değil o bilgiyi kullanmaktır. Bilgimizi kullanmazsak, bilgimiz bizde imana, ahlaka ve amele dönüşmezse o bilgi üzerimizde sadece boş ve ağır bir yük olur. Biri böyle olursa Allah'ın ayet-i kerimede buyurduğu gibi; "**kitap yüklü merkep"**[10] olur. Eşek nasıl ki kitapları taşıyor ise böyle olanlar da üzerinde sadece kitap; yani bilgi taşır.

Kadir Gecesi'ni yaşamak, tatmak istiyorsak yapmamız gereken şey; rabbimize dönüp, gönlümüzü rabbimize açmaktır.

Allah ayet-i kerimede; **Tenezzelul melâiketu ver rûhu fîhâ bi izni rabbihim min kulli emr:**[11] "O gecede melekler ve ruh, rablerinin izniyle her bir kişiye her bir emir için peş peşe iner de iner" buyurur. İnen meleklerin sayısını ancak Allah bilir. **Min kulli imr:**[12] "Her bir kişi için iner." İnerken mutlaka bir vazifeleri vardır. Bu gecede melekler her birimize özel olarak iner; yani Allah her bir kuluna özel olarak melekleri gönderir. Melekler gelirken mutlaka bize bir şey getirir ve bizden de mutlaka bir şey götürür. Bu yüzden meleklerin getirdiklerini almamız, gönderdiklerimize de dikkat etmemiz gerekir.

Melekler neyi getirir?

Allah'tan emir getirir; çünkü Allah **Min kulli emr**: "Allah'tan her bir emir ile gelir" buyurdu. Bu emrin içinde olmayan hiçbir şey yoktur. Peki, bu emir ne olabilir? -Bu emir, Allah'ın kitabı Kur'an'dır ve melekler onu senin gönlüne indirmek için gelir. Bu,

---

[10]Cuma /5

[11]Kadir /4

[12]Muhammed Hüseyin (R.A.) El Esmau'l Husna, 1.Cilt, S. 109; 2.Cilt, S.93

meleklerin işidir ve melekler bu emri gönüle indirmekle görevlidir ve melekler zaten bu vasıftadır.

Melekler o emri birinin gönlüne indirirse ne olur?

O, canlı Kur'an olur. Gönlüne her baktığında bu emir, gönüle indiği için o kişi gönlündeki, fıtratındaki Kur'an ile karşı karşıya gelir ve Kur'an onda açılır, o kul hakikati bilir. Bir kelime bile okumamış olsa Kur'an'ı, rabbinin kendisine olan emrini bilir. Allah'ın muamelesi karşısında o konudaki Allah'ın emrinin ne olduğunu bilir. Bunu kelime olarak bilmez, mana olarak bilir. Kur'an zaten manadır. Gönlüne Kur'an indirilen biri de Allah'ın kendisinden ne istediğini bilir, dolayısıyla öyle yapar.

Bu meleklerle beraber neyi göndermemiz gerekir?

Elbetteki sadakati gösterip sadakati ve rabbimizin vahyini kabul ettiğimizi göndermemiz gerekir. Yoksa o melekler; "kulun, vahyini reddetti ya rabbi" deyip vahyi geri götürür.

Söylemiştim; bu, sadece bu geceye mahsus değildir, bütün ramazan geceleri böyledir. Bununla beraber bir de işin merkezine, kaynağına gelmişiz. Kadir Gecesi kaynaktır, bütün günler ve geceler o kaynaktan tecelli eder.

Allah ayetin devamında; **Selâmun, hiye hattâ matlail fecr:**[13] "Fecre kadar selamet vardır" buyurur. Fecr; karanlığın aydınlanması demektir. Evet, karanlıktayız ve ölünce, huzura çıkınca aydınlığa çıkarız; çünkü ölünce perdeler açılır. Burada karanlıktayız, kendimizden bile habersiziz, hesabımızı, Allah'ın yarın bize nasıl bir muamelede bulunacağını bilmiyoruz, dolayısıyla karanlıktayız, aydınlık ölümle beraber gelir.

Allah ayet-i kerimede; **"bugün senin için perdeleri açtık, artık gözün keskin görür"**[14] buyurur. Yani bak bakalım, bak şimdi

[13]Kadir /5
[14]Kaf /22

hakikati görüyorsun, göreceksin. Doğrusu, gerçek olan, hakikat neymiş bak şimdi. Bu her kul için böyledir. Biri öldüğünde Allah ona; “bugün senin için perdeleri açtık, onu biz açtık. Bugün gözün keskin görür, hakikati görürsün. Bak ve hakikati gör” buyurur.

Kur’an, bir gönüle inerse o kişi fecre; yani ölünceye kadar, huzura çıkıncaya kadar emniyette, selamette, Allah’ın selamı onun üzerinde olur. Dolayısıyla melekler gelirken bir de beraberinde Allah’ın selamını getirir. Kur’an inen bir gönüle Allah’tan öyle bir selam gelir ki onun bütün hayatı fecre kadar, ölünceye kadar, Allah’ın huzuruna çıkıncaya kadar selamette olur; yani Allah’ın selamı onun üzerinde olur.

Sonra bu kul huzura çıkınca Allah ona bir daha selam eder; çünkü o, dünya hayatını yaşarken selametteydi, Allah’ın Selam isminin tecellisindeydi, içindeydi, Allah onu vahyi ile, Kur’an ile selamette kılmıştı. Böyle olunca da Allah’ın nurunun içinde kalmıştı, Kur’an onda dirilmiş ve o, canlı Kur’an olmuştu.

Evet, demek ki bu gecede Allah’tan kullarına selam varmış, bu yüzden selamı almamız gerekir. Sadece “aleyküm selam” demekle bu selam alınmış olmaz. “Aleyküm selam” demek kulun kuldan aldığı selamdır.

Selam, Allah’ın ismidir, selam olan Allah’tır. Selam olan Allah’tan bize bir selam varsa o zaman bu selamı almamız gerekir, almazsak olmaz; çünkü selam vermek sünnet, almak ise farzdır.[15] Allah ayet-i kerimede; **“Allah rahmeti zatına yazmıştır”**[16] buyurur. Selam, Allah’tan olunca farz olur, Allah onu kendine farz kılmıştır. Kul, selamı almazsa bu durumda kulluğu, âbd olmayı kabul edememiştir. Rabbi ona selam versin oda selamını almasın! Yani böyle birinden daha cahil kim vardır, haddini ondan daha çok

[15]Nisa /86
[16]En’âm /12

aşan, daha azgın kim vardır, Allah'a karşı ondan daha çok kibirlenmiş olan kim vardır!

Bir kul, Allah'tan selamı alırken vereceği cevap; hamd, tesbih, tekbir ve tevhittir. Artık ne kadar ve nasıl yapabiliyorsa bunu böyle yapmalıdır.

Allah ayet-i kerimede; **"gök gürültüsü rabbini hamd ile tesbih eder"**[17] buyurur. Elbette ki her ne varsa Allah onu insanın hizmetine vermiştir. Şimdi geçen uçakların sesinden dolayı bunu söyledim. Onlar da mutlaka o sesle rabbini hamd ile tesbih ediyordur, yoksa havada duramaz. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"yeryüzünde yürüyen canlılar, gökyüzünde uçan kuşların hepsini havada diri tutan Allah'tır, hepsi rabbini hamd ile tesbih eder. Bununla beraber hepsi sizin gibi bir cemaattir"**[18] buyurur. İster canlı, ister cansız olsun, cemaat olmayan hiçbir şey yoktur. Bu nedenle sesi de hamd ve tesbih olarak işitmek gerekir; yani uçağın sesinden rahatsız olmayalım.

Evet, selamı almayı anlatıyorduk. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz miraca çıktığında selamı nasıl alıp verdiyse bizim de her namazda oturup, ettehiyatuyu okuduğumuzda selamı öyle alıp vermemiz gerekir. Selam verirken de alırken de aynıdır.

Ettehiyatu lillâhi vesselevâtu vettayyibat derken "en güzel tahiyyeler, en temiz övgüler, tesbihler, tekbirler sana aittir, senin içindir, sana layıktır ya rabbi" demiş oluruz. Tahiyyat bunların hepsini içine alır.

Allah'ın selamına karşılık vereceksek "aleyküm selam" dememiz doğru değildir. Bu durumda ne dememiz gerekir?

"Selam sensin ya rabbi! Selamete çıkaran, selamette kılan sensin. Kulların için, benim için selamet yurdunu, cenneti

[17]Ra'd /13
[18]En'âm /38, Nûr /41

hazırlayan sensin. Bir tek senin huzurunda olunca selamette olunur. Ben seninle olunca, sana iman edince, seni sevince, sana âşık olunca selamette olurum; yoksa nefsimle baş başa kalırım. O zaman da felakette olur, helak olurum; çünkü selam sensin ya rabbi” dememiz lazım.

Kulunu selamette kılan Allah her türlü hamda, tesbihe, tekbire, tevhide layıktır. Bu yüzden rabbimizi hamd ile tesbih ediyoruz.

Şimdi bizim söylediklerimize gönül itibarıyla sizin “âmin” demeniz lazım. Selamı alacağız ya! Mademki Allah melekleri ile bize selam gönderip selam söylüyor, mademki bizi selamette kılmak için vahyini gönderiyor, fıtratımızdaki vahiy ile karşı karşıya gelsin diye vahyini gönlümüze indirip, onunla bizi diriltiyor, o halde bizim de gönlümüzü açıp rabbimizin selamına karşılık vermemiz, ona şükretmemiz, hamd etmemiz gerekir. Vahiy; aynı zamanda dirilten demektir.

Allah’ın selamına karşılık vermemiz gerekir. Peki, bunun için ne demeliyiz?

“Selam sensin ya rabbi! Selamette kılan sensin ya rabbi! Selam bir tek senin olunca bizim için selam olur, selamet olur ya rabbi! Hamde, övgüye layık olan sensin ya rabbi! Bütün gönlümüzle sana hamd ediyor, seni tesbih ediyoruz ya rabbi!

Sen subhansın ya rabbi! Her türlü eksiklikten, noksanlıktan münezzehsin ya rabbi! Her tecellin, kuluna olan her muamelen kâmildir, mükemmeldir, bununla beraber eksiksiz ve noksansızdır ya rabbi! Sen subhansın, seni tesbih ediyoruz ya rabbi! Seni bütün isimlerinle tesbih ediyoruz ya rabbi! Sen rabbimiz olarak subhansın! Bize muamele ederken, bizi terbiye ederken, bizi büyütürken, bize öğretirken, rab olarak rabliğini yaparken sen subhansın! Seni tesbih ediyoruz ya rabbi, seni hamdinle tesbih ediyoruz! Sen övgüye layıksın, bütün güzellikler sana aittir ya

rabbi! Bizi yetiştirirken, rab olarak tecelli edip bize öğretirken, büyütürken neyle, kiminle öğretirsen öğret, sen subhansın ya rabbi! Rahmetinle tecelli edip rahman ve rahim olarak muameleni yaptın, yapıyorsun ya rabbi! Biz buna şahidiz ya rabbi! Senin subhanlığına, selam oluşuna, rab oluşuna, rahman oluşuna, rahim oluşuna şehadet ediyoruz ya rabbi!

Sen maliksin ya rabbi! Malik olarak sen subhansın ya rabbi! Malikliğinle selamete çıkaransın ya rabbi! Mülkün sahibi olmadığımızı biliyoruz ve bunu idrak ettik ya rabbi! Mülkün sahibi sensin ya rabbi! Malik sensin ya rabbi! Her şeyin maliki, sahibi sensin ya rabbi! Bize ait hiçbir şey yoktur, bizde olanların hepsini imtihan için, imtihanı kazanalım diye bize emanet etmişsin ya rabbi! Gerçek malik sensin ya rabbi! Malın sevgisini, dünyanın sevgisini, dünya hayatının sevgisini gönlümüzden alarak Malik isminle bize tecelli etmene hamd olsun ya rabbi! Sen subhansın ya rabbi! Sen selamsın ya rabbi! Bütün isimlerinle böyle subhan olarak tecelline hamd olsun ya rabbi!

Bütün güzelliğinin karşısında söyleyebileceğimiz tek bir kelime var; o da "seni seviyorum" kelimesidir ya rabbi! Sen sevgiye layıksın ya rabbi! İman edilmeye, sevilmeye bir tek sen layıksın ya rabbi! Kendisine âbd olunmaya, sevilmeye, sevgisi kazanılsın diye peşinden koşulmaya bir tek sen layıksın ya rabbi! Seni seviyoruz ya rabbi! Bu gecede bizim söyleyebileceğimiz başka bir söz olmaz, yoktur ya rabbi! Tek sözümüz var; "seni seviyoruz" ya rabbi! Seni seviyor, senin sevgini istiyoruz ya rabbi! Senin bizi sevmeni istiyoruz ya rabbi! Senin sevdiklerini seviyoruz, seni sevenleri seviyoruz ya rabbi! Çünkü biz seni seviyoruz ya rabbi! Senin sevginden başka tarafa dönüp bakmıyoruz ya rabbi! Biz seni seviyoruz! Bizi senden, senin sevginden, sana iman etmekten, bununla beraber kendinden, kendi hakikatinden yüz çevirenlerden eyleme ya rabbi! Bizi o bedbahtlardan eyleme ya rabbi! Seni kaybedenlerden eyleme ya rabbi! Sevgini

kaybedenlerden eyleme ya rabbi! Kendini kaybedenlerden eyleme ya rabbi! İnsanlığını kaybedenlerden eyleme ya rabbi! Ebediyen cenneti, cemalullahı, senin rızanı kaybedenlerden eyleme ya rabbi!

Bizim sevdiğimiz sensin ya rabbi! İstediğimiz sensin ya rabbi! Senin bize yaptığın her muameleyi rahmetinden, sevginden biliyor ve bunu böyle kabul ediyoruz ya rabbi! Bize hangi muameleyi yaparsan yap, sana dönelim diye yapıyorsun ya rabbi! Sana gelelim, senin sevgini kazanalım diye yapıyorsun ya rabbi! Seni seviyoruz ya rabbi! Seni seviyoruz ya rabbi! Seni seviyoruz ya rabbi!

Subhanlığını biliyor, subhanlığına iman ediyoruz ya rabbi! Eksiksiz, kusursuz, hatasız olduğuna iman ediyoruz ya rabbi! Her işinin sevginden, muhabbetinden, aşkından, rahmetinden tecelli ettiğine iman ediyoruz ya rabbi! Hatalı, kusurlu, günahkâr olduğumuzu kabul ediyoruz ya rabbi! Aciz olduğumuzu biliyor ve bunu kabul ediyoruz ya rabbi! Günahlarımızdan mağfiretine sığınıyoruz ya rabbi! Gazabından rahmetine sığınıyoruz! Senden yine sana sığınıyoruz ya rabbi! Senden yine sana sığınıyoruz ya rabbi! Bizi hıfz-u muhafaza eyle ya rabbi! Bizi hıfz-u muhafaza eyle ya rabbi!

Seni seviyoruz ya rabbi! Bizi mağfiret etmeni seviyoruz ya rabbi! Günahlarımızı affetmeni, mağfiret etmeni seviyoruz ya rabbi! Her düştüğümüzde, kalkıp sana döndüğümüzde, Tevvab isminle bizi karşılamanı seviyoruz ya rabbi! Sen tevvabsın ya rabbi! Sen affuvsun ya rabbi! Sen gafursun ya rabbi! Sen ğaffarsın ya rabbi! Senin mağfiretini seviyoruz! Seni seviyoruz, senin bizi mağfiret etmeni seviyoruz ya rabbi!

Her türlü ikramı yapan sensin ya rabbi! Kerim olan sensin ya rabbi! Ekrem olan sensin ya rabbi! Vehhab olan sensin ya rabbi! Seni seviyoruz ya rabbi! Senin ikramını, kerimliğini, ekremliğini,

vehhablığını seviyoruz ya rabbi! Hiçbir karşılık beklemeden hibe etmeni seviyoruz, seni seviyoruz ya rabbi!

Sevgiye layık olan sensin. Hamde layık olan sensin. Övgüye layık olan sensin. Övdüğümüz sensin ya rabbi! Sevdiğimiz sensin ya rabbi! Hamd ettiğimiz sensin ya rabbi! Tesbih ettiğimiz sensin ya rabbi! Tekbir ettiğimiz sensin ya rabbi! Büyüklük bir tek sana mahsustur, ekber olan sensin ya rabbi! Kebir olan sensin ya rabbi! Aliyy olan sensin ya rabbi! Müte'al olan sensin ya rabbi! Sen yüceler yücesisin ya rabbi! Seni seviyoruz ya rabbi! Senin yüceliğini, aliyy oluşunu seviyoruz ya rabbi! Senin e'âla oluşunu seviyoruz, sen yüceler yücesisin ya rabbi!

Bizi en aşağıdan alıp en yukarıya çıkaran sensin ya rabbi! Rafi' olan sensin ya rabbi! Aliyy olan sensin ya rabbi! Bu ikramı yapan sensin ya rabbi! Seni seviyoruz ya rabbi! Senin ikramını seviyoruz ya rabbi! Bizi yukarı çekmeni seviyoruz ya rabbi! Yukarıya davet etmeni seviyoruz ya rabbi! Alâ-yi illiyyîne davet etmeni seviyoruz. Bize bunu takdir etmeni, icabet etmeni, ikram etmeni seviyoruz ya rabbi! İkramına, davetine icabet etmene hamdolsun. İcabeti yaptıran da sensin ya rabbi! Yardımı yapan da sensin ya rabbi! Yardım nerden ve kimden gelirse gelsin, o sendendir ya rabbi! Biz seni seviyoruz, sevdiğimiz sensin. Seni sevmekten başka bir şey bilmiyor ve tanımıyoruz ya rabbi! Neyi seversek sevelim seninle seviyoruz ya rabbi! Seni seviyoruz, seninle seviyoruz, başka da bir şey bilmek, tanımak istemiyoruz ya rabbi!

Sevilmeye layık olan sensin, övülmeye layık olan sensin. Senden başka ilah yoktur ya rabbi! İlah bir tek sensin ya rabbi! Tevhit edilmeye layık olan sensin, senden başka ilah yoktur ya rabbi! Senden başka mabut yoktur ya rabbi! Senden başka maşuk yoktur ya rabbi! Senden başka ne mabutluğa ne de maşukluğa layık olan vardır ya rabbi! Maşuk sensin, mabut sensin, ilah sensin ya rabbi!

Sen bizim vahid ve ehad olan ilahımızsın, rabbimizsin, maşukumuzsun, mabudumuzsun. **Lâ ilâhe illallah:** “Senden başka ilah yoktur.” İlah bir tek sensin ve ilahlık bir tek sana yakışır ya rabbi!

Bütün putları kırıyoruz ya rabbi! Gönlümüzdeki bütün putları atıyoruz ya rabbi! Dağıtıyoruz ya rabbi! Aşkınla, muhabbetinle yakıyoruz ya rabbi! Bir daha geri almamak üzere yakıyoruz ya rabbi! Çünkü bizim gönlümüzün ilahı sensin, maşuku sensin, sevgilisi sensin ya rabbi! Kendimizi ne kadar kirletmiş olsak da sevdiğimiz sensin, biz seni seviyoruz ya rabbi!

Kendimizi biliyoruz, ne kadar kirli olduğumuzu biliyoruz, ne kadar çabasız ve gayretsiz olduğumuzu da biliyoruz. Sana gelmek için yeterli ve gerekli çabayı, gayreti sarf etmediğimizi biliyoruz; ama sen rahman ve rahimsin, sen bizim rabburrahimimizsin, sen bizim kerim olan rabbimizsin, sen bizim kaviyy olan rabbimizsin, sen bizim vehhab olan rabbimizsin, seni senden istiyoruz ya rabbi! Yeteri kadar çabamız, gayretimiz olmasa da biz seni istiyor, seni zikrediyor, seni tesbih ediyor, sana hamd ediyor, bir tek seni tevhid ediyoruz ya rabbi!

Senden başka ilah yok, senden başka sevgili yok, sevilmeye layık yok, senden başka gerçek manada sevginin karşılığını veren yok ya rabbi! Kulunun sevgisine karşılık veren sensin, sevgiyi katlayıp tekrar tekrar ihsan eden, ikram eden sensin. Sen kulunu sevip kendine davet edensin, kulunu kendine çekensin, aşkı, muhabbeti ihsan eden, ikram edensin, aşka, muhabbete gark edensin, kulunu aşk kılansın ya rabbi! Aşk sendendir ya rabbi! Muhabbet sendendir ya rabbi! İman sendendir ya rabbi! Güzellik sendendir ya rabbi!

Seni seviyoruz ya rabbi! Seni sevmeyi seviyoruz, aşkını seviyoruz, muhabbetini seviyoruz, bizi sevmeni seviyoruz ya rabbi! Sen kurban olunmaya layıksın, aşkına kurban olunmaya

layıksın, sevgine kurban olunmaya layıksın, rabliğine kurban olunmaya layıksın, rahmanlığına, rahimliğine kurban olunmaya layıksın, ikramına kurban olunmaya layıksın, sevgine, vedudluğuna kurban olunmaya layıksın, ilahlığına kurban olunmaya layıksın. Biz seni kurban olacak kadar seviyoruz ya rabbi! Kurban olmak için seni seviyoruz ya rabbi!

Her şeyimiz sana kurban olsun, canımız sana kurban olsun, bütün sevdiklerimiz sana kurban olsun, hayatımızın her nefesi sana kurban olsun. Sana kurban olmak istiyoruz ya rabbi! Yolunda kurban olmak istiyoruz ya rabbi! Sevgine kurban olmak istiyoruz ya rabbi! Bizi kurban etmeden huzura alma ya rabbi! Her şeyimizle sana kurban olmadan bizi huzura alma ya rabbi! Üzerimizde varlıktan bir eser kalmadan bizi huzura alma ya rabbi! Öyle ki üzerimizde varlıktan hiçbir eser kalmasın, kurban edilmemiş hiçbir şeyimiz olmasın. Canımızı da kurban edip huzuruna öyle gelmek istiyoruz ya rabbi! Huzura geldiğimizde "bende, senden başka bir şey yok ya rabbi! Bende aşkından başka bir şey yok ya rabbi! Bende sevginden başka, seni sevmekten başka bir şey yok. Bende senin için sevmekten başka bir şey yok" diyelim ya rabbi! Senden başka hesabımız olmasın. Biz huzurunda hesap vermeye güç yettiremeyiz ya rabbi! Bizi hesapsız olarak huzuruna aldığın kullarından eyle ya rabbi!

Seni seviyoruz ya rabbi! Seni seviyoruz ya rabbi! Her şeyimizi kurban edecek kadar seni seviyoruz ya rabbi! Sen bunun şahidisin, sen bizim şahidimizsin, biz de kendimizin, günahlarımızın, hatalarımızın, eksikliklerimizin şahidiyiz ya rabbi! Gerektiği gibi sana kulluk yapamadığımızı biliyoruz. Seni tesbih edemediğimizi, hamd edemediğimizi, secde edemediğimizi biliyoruz ve sen buna şahitsin ya rabbi! Biz de kendi nefislerimize şahidiz. Nefsimizden, tembellikten sana sığınıyoruz, sana kul olamamaktan, acziyetten sana sığınıyoruz ya rabbi! Bizi affet ya rabbi! Bizi mağfiret et ya rabbi!

Sen ekbersin ya rabbi! Sen subhansın ya rabbi! Subhan sensin, hatasız, kusursuz, eksiksiz olan sensin. Biz senin aciz, günahkâr, hatalı olan kullarınız. Layıkıyla sana kul olamayan kullarınız; ama biz senin kulunuz, sana kul olmayı, âbd olmayı seviyoruz. Seni sevmeyi seviyoruz, senin sevgini kazanmak için çabayı, gayreti seviyoruz. Sen buna şahitsin ya rabbi!

Sen kerimsin ya rabbi! Sen ekremsin ya rabbi! Sen vedudsun ya rabbi! Sen güzeller güzelisin, güzellik sendendir ya rabbi! Bütün güzellikler sendendir ya rabbi! Bütün kötülükler de kendi nefsimizdendir ya rabbi! Bütün şerler kendi nefsimizdendir ya rabbi! Günahımızdan da, nefsimizden de, şerrimizden de, yanlışımızdan da sana sığınıyoruz ya rabbi! Sen sığınılmaya layıksın, biz sana sığınıyoruz ya rabbi! Sana sığınıyoruz ya rabbi! Kulun olarak sana sığınmayı seviyoruz ya rabbi! Bizim senden başka gidecek yerimiz yok ya rabbi! Senden başka gidecek yerimiz yok ya rabbi! Sana geliyoruz ya rabbi! Rahmetine geliyoruz ya rabbi! Mağfiretine geliyoruz ya rabbi! Sevgine, aşkına, muhabbetine geliyoruz, sana geliyoruz ya rabbi! Biz seni seviyoruz, seni sevmeyi seviyoruz, mağfiretini seviyoruz, bizi muhafaza etmeni seviyoruz ya rabbi!

Hafiz olan sensin ya rabbi! Settar olan sensin ya rabbi! Bizi muhafaza et ya rabbi! Bizi bir kul olarak muhafaza et ya rabbi! İmanımızı muhafaza et ya rabbi! Sana olan sevgimizi, muhabbetimizi muhafaza et ya rabbi! Bizi bizimle muhafaza et ya rabbi! Kendinden bize nefhettiğin ruhu muhafaza et ya rabbi! Onu koru ya rabbi! Onu muhafaza et ya rabbi! O olarak huzuruna gelelim ya rabbi! Bizi onu kaybedenlerden eyleme ya rabbi! Bizi haddini aşanlardan eyleme, nefhettiğin ruhu yok sayanlardan eyleme, vahyini yok sayanlardan eyleme, peygamberlerini yok sayanlardan eyleme, onları örnek olarak kabul etmeyenlerden, onların yolunda yürümeyi kabul etmeyenlerden eyleme ya rabbi! Bizi “ben de peygamber gibi olmak istiyorum” diyenlerden,

peygamberini örnek alanlardan eyle ya rabbi! Onların kazandığını kazanmak için çabasını, gayretini sarf edenlerden, onların kazandığını kazanmış olan kullarından eyle ya rabbi! Kendisine nefhettiğin ruhu kabul edip, o olanlardan, bizi senin nurun olanlardan eyle ya rabbi!

Kendimizi biliyoruz ya rabbi! Kendi nefsimizin, günahlarımızın, yanlışlarımızın şahidiyiz, bununla beraber bize ihsan ettiğin nimetlerin, yaptığın ikramların da şahidiyiz ya rabbi! Senin bütün isimlerinin şahidiyiz. Rabliğinin şahidiyiz, rahmanlığının şahidiyiz, rahimliğinin şahidiyiz, vedudluğunun şahidiyiz, ilahlığının şahidiyiz, ğafurluğunun şahidiyiz, afuvluğunun şahidiyiz. Şehadet ederiz ki senden başka ilah, senden başka mabut yoktur. El Esmau'l Hunsa'ya senden başka sahip olan yoktur. Bütün güzellikler sendendir, bütün güzellikler sana aittir. Sen bizim rabburrahimimizsin. Kerim olan rabbimizsin, vahid olan rabbimizsin, ehad olan rabbimizsin, ekrem olan rabbimizsin. Biz senin şahidiniz ya rabbi!

Biz senin güzelliğinin şahidiyiz ya rabbi! Biz senin güzelliğine şehadet ediyoruz. "Eşhedu enlâ ilâhe illallah: Şahit oluyoruz ki senden başka ilah yoktur. Ve eşhedu enne muhammeden âbduhû ve resuluhu: Yine şahit oluyoruz ki Muhammed (s.a.v.) senin âbdin ve resulündür." O sana âbd olan Muhammed (s.a.v.)'ine tabi olduk ya rabbi! Ona tabi olduk ya rabbi! Onun yolundayız, onun izindeyiz, onun gibi yapamasak da onun yolundayız, izindeyiz ya rabbi! Sana onun gibi âşık olamasak da onun yolundayız ya rabbi! Âşık olma yolundayız, aşkını kazanma yolundayız, aşkına yolculuk yapma yolundayız, o aşkla sana gelme yolundayız, sana âbd olma yolundayız ya rabbi!

Bizi peygamberine benzeyen kullarından eyle ya rabbi! Ona tabi olanlardan eyle ya rabbi! Onun yolunda yürüyenlerden eyle ya rabbi! Onu kendisine örnek alanlardan eyle ya rabbi! Onun gibi

olmaya çalışanlardan eyle ya rabbi! Onun kazandığı nimeti kazanan kullarından eyle ya rabbi!

Onun makamı aşk makamı, seni sevme makamı, sana âbd olma makamıdır. Nasıl ki bir gece vakti kulunu huzura aldıysan, miraca aldıysan[19] biz de o miracı senden istiyoruz ya rabbi!

Âbd olarak biz de senin âbdiniz ya rabbi! Sana âbd olmaya karar verdik ya rabbi! Âbd olma yolundayız ya rabbi! Bu yolu yürümeyi bize nasip eyle ya rabbi! Huzuruna gelmeyi bize nasip eyle ya rabbi! Nasıl ki resulüne "kulum" dediysen, "âbdim" dediysen biz de sana âbd olma yolundayız. Bizi kendisine "âbdim" dediğin kullarından eyle! "Kulum" dediğin kullarından eyle ya rabbi! Biz seni seviyoruz ya rabbi! Sana âbd olmayı seviyoruz ya rabbi! Sana âbd olmayı şeref olarak biliyoruz ya rabbi! Sana "rabbim" demeyi iftihar olarak, şeref olarak kabul ediyoruz. Bizim şerefimiz sensin ya rabbi! Bizim sevdiğimiz sensin ya rabbi! Bizim için şeref sensin, kıymet sensin, değer sensin, güzellik sensin, varlık sensin ya rabbi! Senden başka varlık yoktur, hakiki varlığa sahip olan bir tek sensin ya rabbi! Bütün varlık, varlığını senden alır, gerçek varlık sahibi bir tek sensin ya rabbi! Gerisi fanidir ya rabbi!

Gerçek manada seven sensin ya rabbi! Bütün sevgiler sendendir ya rabbi! Bütün sevgiler sana yakışır, bütün sevgiler senin hakkındır ya rabbi! Seni seviyoruz, seni seviyoruz ya rabbi! Bizim sevdiğimiz sensin ya rabbi! Bütün âlem buna şahit olsun, biz seni seviyoruz, biz seni seviyoruz. Bütün gök ehli şahit olsun, biz seni seviyoruz. Bütün melekler şahit olsun, biz seni seviyoruz. Seni bilenler de bilmeyenler de şahit olsun ki biz seni seviyoruz. Kabul edenler de etmeyenler de şahit olsun ki biz seni seviyoruz. Sevdiğimiz sensin, maşukumuz sensin, mabudumuz sensin,

[19] İsra /1

rabbimiz sensin, ilahımız sensin, rahmanımız sensin, rahimimiz sensin, vedudumuz sensin, hâdimiz sensin ya rabbi!

Bir tek sevdiğimiz var; o da sensin. Bizi başka tarafa döndürme ya rabbi! Bizi kendinden başka tarafa döndürme ya rabbi! Bizi zatından başka tarafa döndürme ya rabbi! Bizi aşkından mahrum eyleme ya rabbi! Kendinden mahrum eyleme ya rabbi! Güzelliğinden mahrum eyleme ya rabbi!

Biz seni seviyoruz, sevdiğimiz sensin. Senin sözünü seviyoruz, senin kelamını seviyoruz, senin bizimle konuşmanı seviyoruz, bize vahyetmeni seviyoruz, her anda gönlümüze tecelli edip bizimle konuşmanı seviyoruz, seni dinlemeyi seviyoruz, bize hitabını seviyoruz. Biz seni seviyoruz, sevdiğimiz sensin, sevdiğimiz senin kelamındır, senin gönlümüze vahyindir. Bizi kendinden mahrum etme ya rabbi! Bizi vahyinden mahrum etme ya rabbi! Bizi hitabından mahrum etme ya rabbi!

Biz seni seviyoruz, sevdiğimiz sensin ya rabbi! Her zerremiz şahit olsun ki biz seni seviyoruz ya rabbi! Her zerremiz sevgine kurban olsun, aşkına kurban olsun, sana kurban olsun, güzelliğine kurban olsun, rahmetine kurban olsun, senin bizi sevmene kurban olsun, sana kurban olsun. Her zerremiz sana kurban olsun. Sen buna şahit ol ya rabbi! Sen buna şahit ol ya rabbi! Sen buna şahit ol ya rabbi!

Bizim senden isteğimiz sana kurban olmaktır. Gücümüz buna yetmese de buna talibiz, bunu ihsan et ya rabbi! Bunu ikram et ya rabbi! Bizi kendine kurban et ya rabbi! Bizi kendine kurban et ya rabbi! Bizi kendine kurban et ya rabbi!

Huzurundayız, kurban olmayı istiyoruz; ama bizim buna gücümüz yetmez, senin gücün ise her şeye yeter. Bizi kurban et ya rabbi! Bizi kurban et ya rabbi! Kurban olmaya geldik, kurban olmaya geldik, bizi kendine kurban et ya rabbi! Biz sana kurban olalım, sana kurban olalım, sana kurban olalım. Kurbanımızı kabul

et ya rabbi! Kurbanımızı kabul et ya rabbi! Kurbanımızı kabul et ya rabbi! Kurbanımızı bizden kabul edecek misin?

“Çok süründük buralarda, toprağa öyle bir bulandık ki kendimizi kaybettik, kendimizden habersiz kaldık. Rabbimize dönme zamanımız geldi artık!”

Gönlümüze tecelli et ya rabbi! Bulunduğumuz halde kalmak istemiyoruz ya rabbi! Hep seninle olmak istiyoruz, sohbetimizi seninle yapmak istiyoruz ya rabbi! Seni tesbih etmek istiyoruz, sana hamd etmek istiyoruz, sana şükretmek istiyoruz, seni övmek istiyoruz, seni anlatmak istiyoruz ya rabbi! Cemalini müşahede etmek istiyoruz, seninle olmak istiyoruz ya rabbi! Her seven sevgilisini mutlaka görmek, ona bakmak, sohbetini onunla yapmak, onunla olmak ister. Ondan başka tarafa dönmek istemez, bir an bile gözünün önünden ayrılsın istemez. Bizim sevdiğimiz de sensin, biz de seni istiyoruz ya rabbi! Senden başka bir tarafa dönmek istemiyoruz, güzümüzü, gönlümüzü senden başka bir tarafa çevirmeyelim ya rabbi! Seni istiyoruz ya rabbi! Gönlümüzü sabit kıl ya rabbi!

Gönlümüzü arş eyle ya rabbi! Gönlümüz senin arşın olsun, tecelli ettiğin arşın olsun, Rahman’ın arşı olsun, rahmetinle tecelli et ya rabbi! İlahlığınla tecelli et, aşkınla, muhabbetinle tecelli et ya rabbi! Gönlümüz sana ait olsun, arşın olsun, tecelligâhın olsun. Orda, gönül arşımızda seninle olalım ya rabbi! Her anda seninle olalım ya rabbi! Her anda sözümüz; “seni seviyorum, bir tek seni seviyorum, senin için seviyorum, senin sevdiğini seviyorum, seninle seviyorum” olsun ya rabbi!

Seni seviyorum ya rabbi! Seni seviyorum ya rabbi! Seni seviyorum ya rabbi! Bir tek seni seviyorum, sevdiğim sensin, sevilmeye layık olan sensin ya rabbi!

Bize öyle bir gönül hali ihsan et ki bu âlemde tek bir söz bilelim, tek bir sözü sevelim, o söz de; “seni seviyorum” sözü

olsun. Başka bir şey bilmeyelim, başka bir şey söylemeyelim, başka bir şey dinlemeyelim, başka bir şey anlamayalım, tek bildiğimiz, tek anladığımız; "seni seviyorum" olsun. Tek duyduğumuz; "seni seviyorum" olsun. Başka bir söz dinlemek istemiyoruz ya rabbi! Duymak istemiyoruz ya rabbi! İşitmek istemiyoruz ya rabbi! Söylemek de istemiyoruz ya rabbi! Onun için seni seviyoruz ya rabbi! Seni seviyoruz, seni seninle seviyoruz, seni senin sevginle seviyoruz, ihsan ettiğin aşkınla seviyoruz, ikram ettiğin muhabbetinle seviyoruz, senin bizi sevmenle seni seviyoruz, seninle seviyoruz ya rabbi!

Bizde bir şey yok, her ne varsa senindir ya rabbi! Âşık da sensin, maşuk da sensin, aşk da sensin, "seni seviyorum" diyen de sensin. Sen; "seni seviyorum" demezsen biz; "seni seviyoruz" diyemeyiz. Seninle seni seviyoruz, seni seviyoruz ya rabbi!

Eğer bu gece Kadir Gecesi'yse, şeref gecesiyse, kıymet gecesiyse, değer gecesiyse her şey kıymetini de değerini de şerefini de senin sevginden alır ya rabbi! Kullarını sevdiğin için Kadir Gecesi'nde vahyini, Kur'an'ını vahyetmiş, indirmişsin. Her şey senin sevginle şereflidir, şereflenir ya rabbi! Bizi sevginle, aşkınla, muhabbetinle şereflendir ya rabbi! Bizi seni sevmekle şereflendir, seni seveni sevmekle şereflendir, sevdiklerini sevmekle şereflendir, seni sevenleri sevmekle şereflendir ya rabbi! Biz seni seviyoruz ya rabbi! Senin için seviyoruz, senin sevdiğini seviyoruz, seni seveni seviyoruz, senin için olanı seviyoruz ya rabbi!"

Bu gece içimden başka bir şey gelmiyor, sadece; "ya rabbi, seni seviyorum" demek geliyor. Allah; **"beni zikredin, ben de sizi zikredeyim"**[20] deyince "sen beni nasıl zikredersen ben de seni öyle zikrederim" demiş olur. Öyleyse Allah'a; "seni seviyorum" dediğimizde alacağımız cevabın zikrimizin aynısı olması; yani

[20]Bakara /152

"kulum ben de seni seviyorum" olması gerekir. Allah'ın bu konuda va'di vardır; yani Allah; "sen beni nasıl zikredersen ben de seni öyle zikrederim. Sen bana; 'sen rahmansın, benim rabburrahimimsin, bana rahmet et' dediğinde ben de rahmetimle tecelli eder, sana rahmet ederim. Sen bana; 'sen kerimsin, ikram et' dediğinde ikram ederim, sen bana 'ben seni seviyorum' dediğinde ben de sana; 'ben de seni seviyorum' derim" demiş olur.

Bu yüzden ondan istediğimiz tek bir şey vardır. O da; bize "seni seviyorum" demesidir; ama bir sefer de olsa bu hitabı işitmek istiyoruz. Bir sefer; "kulum ben seni seviyorum" demesini işitmek istiyoruz, gönlümüzle bunu duymak istiyoruz. Biz onu zikreder, "ben seni seviyorum ya rabbi" dersek Allah mutlaka bize bir cevap verir; çünkü Allah va'dinden dönmez. Cevabı alamadıysak o zaman bunu söyleyemedik demektir.

Söyleyeceğiz, sabaha kadar söylesek de bunu söyleyeceğiz, o da bize; "ben de seni seviyorum" desin diye bunu söyleyeceğiz. Va'di vardır; "sen söylersen ben de söylerim" dedi Allah. Rabbimizin; "kulum ben de seni seviyorum" demesini işitmek istiyoruz.

"Seni seviyorum ya rabbi! Seni çok seviyorum ya rabbi! Seni seninle seviyorum ya rabbi! Zatınla, sıfatınla tecelli edip beni yaratmışsın, ruhundan bana nefhetmişsin, bana nefhettiğin ruhunla seni seviyorum, seni seninle seviyorum. Senin bana rab oluşunu seviyorum, rahman oluşunu seviyorum, rahim oluşunu seviyorum, malik oluşunu seviyorum, sahibim olmanı seviyorum. Bana olan sahipliğini seviyorum, bana sahip çıkmanı seviyorum. Senin ekremliğini seviyorum, ikramını seviyorum, bana ikram ettirmeni, ikram etmeni seviyorum. Senin ilahlığını seviyorum, seni sevmeyi seviyorum, senin maşukluğunu seviyorum, mabutluğunu seviyorum, bana ilah olmanı seviyorum, bana sevgili olmanı seviyorum, bana maşuk olmanı seviyorum. Ben seni

seviyorum. Senin bana vekil oluşunu seviyorum, bana vekil olmanı seviyorum. Beni Hz. İnsan olarak yaratıp; "sen Hz. İnsansın, sen buna layıksın" demeni seviyorum. Hz. İnsan olmama vekil olmanı seviyorum. Sen benim vekilimsin, senin vekilliğini seviyorum, vekâletini seviyorum ya rabbi! Senin ğafurluğunu seviyorum, beni mağfiret etmeni seviyorum, günahlarımı mağfiret etmeni seviyorum, yanlışlarımı mağfiret etmeni seviyorum, her türlü kusurumu affedip mağfiret etmeni seviyorum. Senin ğafurluğunu seviyorum; çünkü sen benim ğaffar olan rabbimsin, ğaffar olan rabbimi seviyorum.

Sen e'âlasın ya rabbi! Sen yücesin ya rabbi! Sen yüceler yücesisin ya rabbi! Ben aşağılığım ya rabbi! Ben en aşağıdayım, nefsim en aşağıdadır; ama sen e'âlasın, sen yücesin. Sen, beni en aşağıdan en yukarıya davet edensin. Senin davetini seviyorum, beni davet etmeni seviyorum, beni e'âlalığınla kendine çekmeni seviyorum. Ben seni seviyorum, senin e'âlalığını seviyorum ya rabbi!

Sen habirsin ya rabbi! Her şeyden haberdar olansın ya rabbi! Ben de senin beni haberdar etmeni seviyorum, senin benden haberdar olmanı seviyorum ya rabbi! Her anda benimle olmanı seviyorum, beni kendinden haberdar etmeni seviyorum, kendini bana tanıtmanı seviyorum, beni marifete sahip kılmanı seviyorum, bana peygamberi göndermeni seviyorum, kitabını göndermeni seviyorum, gönderip beni kendinden haberdar etmeni seviyorum, beni benden haberdar etmeni seviyorum, beni bana tanıtmanı seviyorum ya rabbi!

Sen meliksin ya rabbi! Sen mülkün melikisin ya rabbi! Sen benim melikimsin ya rabbi! Beni idare edensin ya rabbi! Beni koruyansın ya rabbi! Gözetensin ya rabbi! Melik olarak idare ederken bana âbd olmayı öğretensin, âbd olarak kendine davet edensin ya rabbi! Ben senin davetini seviyorum ya rabbi! Beni idare etmeni seviyorum ya rabbi!

Sen ehadsin ya rabbi! Zatında bir olansın ya rabbi! Tek olansın ya rabbi! Senden başka ilah yoktur ya rabbi! Senin beni zatına davet etmeni seviyorum ya rabbi! Zatınla bana tecelli etmeni seviyorum ya rabbi! Aşkınla bana tecelli etmeni seviyorum ya rabbi!

Sen samedsin ya rabbi! Hiçbir şeye muhtaç olmayansın ya rabbi! Her şeyin kendisine muhtaç olduğu zatsın ya rabbi! Sana muhtaç olmayı seviyorum ya rabbi! Sana muhtaç olmayı şeref olarak biliyor ve seviyorum ya rabbi! Sana muhtaç olmayı seviyorum ya rabbi! Aşkına muhtaç olmayı seviyorum ya rabbi! Aşkını istemeyi seviyorum ya rabbi! Aşkını istemeyi seviyorum ya rabbi! Ben seni seviyorum ya rabbi!

Sen azizsin ya rabbi! Senin aziz olmanı seviyorum ya rabbi! Senin şerefini seviyorum ya rabbi! Kendinden bana şeref bahşetmeni seviyorum ya rabbi! Sen benim aziz olan rabbimsin, aziz olan rabbimi seviyorum ya rabbi!

Sen hamidsin ya rabbi! Hamde layık olansın ya rabbi! Sana hamd etmeyi seviyorum ya rabbi! Seni övmeyi seviyorum, seni öveni övmeyi seviyorum, övdüklerini övmeyi seviyorum. Sen hamidsin ya rabbi! Senin hamidliğini seviyorum ya rabbi!

Sen vedudsun ya rabbi! Sen sevensin ya rabbi! Sevilmeyi isteyensin ya rabbi! Sevgiyi verensin ya rabbi! Her şey sendendir ya rabbi! Ben seni seviyorum ya rabbi! Senin beni sevmeni seviyorum, seni sevmeyi seviyorum. Sen benim vedud olan rabbimsin. Senin vedudluğunu seviyorum. Vedudluğunun aşkından, o aşk şarabından ikram et ya rabbi! O aşkının şarabından ikram et ya rabbi! Beni aşkının şarabı ile sarhoş olanlardan eyle ya rabbi! Ben seni seviyorum ya rabbi! Aşkını seviyorum ya rabbi! Aşkının şarabını seviyorum, seninle sarhoş olmak istiyorum ya rabbi! Seninle, aşkınla öyle bir sarhoş olayım ki kendimi bile bilmeyeyim ya rabbi! Senden başka bir şey

bilmeyeyim ya rabbi! Senden başka bir şey işitmeyeyim ya rabbi! Senden başka bir şey görmeyeyim ya rabbi! Aşkınla sarhoş et beni ya rabbi! Aşkını seviyorum ya rabbi! Sevmeni seviyorum ya rabbi! Seni sevmeyi seviyorum ya rabbi! Vedudluğunu seviyorum ya rabbi!

Sen fââlsın ya rabbi! Her anda bir işte olansın ya rabbi! Her anda bana muamele edensin ya rabbi! Senin bana muameleni seviyorum ya rabbi! Senin bana yaptığın her muameleyi seviyorum ya rabbi! Çünkü sen benim vedud olan rabbimsin, sen benim rahman olan rabbimsin, sen benim ilahımsın, sen benim rahman ve rahim olan rabbimsin, sen benim kerim olan rabbimsin, sen benim hâdi olan rabbimsin. Sen beni kendine davet ediyorsun, sevdiğin için davet ediyorsun. Benim seni sevmemi istiyorsun, aşkına karşılık vermemi istiyorsun. Ben her muameleni seviyorum ya rabbi! Her faaliyetini seviyorum, ben seni seviyorum ya rabbi! Sen benim fââl olan rabbimsin, bana muamele eden rabbimsin. Senin muameleni seviyorum ya rabbi!

Sen benim muhit olan rabbimsin, her şeyi ihata etmiş olan rabbimsin, her şeyi kaplayan rabbimsin, tecellisi ile ihata eden rabbimsin, ilmi ile tecelli eden rabbimsin, güzelliği ile tecelli eden rabbimsin, Esmau'l Husna'sı ile tecelli eden rabbimsin, ilmi ile, aşkı ile, muhabbeti ile ihata eden rabbimsin. Senin ihatanı seviyorum ya rabbi! Sevginle ihata etmeni seviyorum, aşkınla ihata etmeni seviyorum, aşkına gark olmayı seviyorum, aşkında boğulmayı seviyorum. Ben seni seviyorum, ihatanı seviyorum, seninle beraber olmayı seviyorum. Senin yakınlığını seviyorum, aşkına yakınlığı seviyorum, aşkından içmeyi seviyorum, aşkından içip sarhoş olmayı seviyorum, hiçbir şey bilmemeyi seviyorum, bir tek seni bilmeyi seviyorum, seni görmeyi seviyorum, aşkını tatmayı seviyorum. Aşktan başka bir şey bilmiyorum, aşkı seviyorum.

Sen basirsin ya rabbi! Sen benim basir olan rabbimsin, beni gören rabbimsin, rahmetinle bana nazar eden rabbimsin, aşkınla ve muhabbetinle bana nazar eden rabbimsin. Ben senin bana nazar etmeni seviyorum, basirliğini seviyorum. Ben seni seviyorum.

Sen âlimsin ya rabbi! Sen benim âlim olan rabbimsin. Senin beni bilmeni seviyorum, beni tanımanı seviyorum, beni benden daha iyi bilmeni seviyorum, kendini bana bildirmeni seviyorum, kendini bana tanıtmanı seviyorum. Ne kadar ilah olduğunu, nasıl sevdiğini bana öğretmeni seviyorum. Ben seni seviyorum. Seni bilmeyi seviyorum, seni sevmeyi bilmeyi seviyorum ya rabbi!

Sen hâkimsin ya rabbi! Her işin bir hikmet üzeredir, senin hikmetini seviyorum ya rabbi! Hikmetin senin muradındır ya rabbi! Senin benim üzerimdeki muradın; sana âbd olmamdır. Sana âbd olmayı seviyorum, sana kul olmayı seviyorum, aşkının peşinden koşmayı seviyorum, sevginin peşinden koşmayı seviyorum, senin benim için sevdiğini seviyorum ya rabbi! Ben seni seviyorum ya rabbi!

Sen kâdirsin ya rabbi! Gücü her şeye yetensin ya rabbi! Kudreti her şeye yetensin ya rabbi! Kudretin bana yeter ya rabbi! Gönlüm senin elindedir, gönlümü kendine döndür ya rabbi! Kendinden başka tarafa döndürme ya rabbi! Gönlüm senin arşın olsun ya rabbi! Gönül arşıma tecelli et ya rabbi! Rahman olarak tecelli et ya rabbi! İlah olarak tecelli et ya rabbi! Vedud olarak tecelli et ya rabbi! Aşkınla tecelli et ya rabbi! Gönlümde aşktan başka bir şey kalmasın ya rabbi! Arşa, gönül arşıma layık olan sensin ya rabbi! O sevgiye layık olan sensin ya rabbi! Çünkü benim mabudum sensin, ilahım sensin, rabbim sensin, beni yaratan sensin, kendinden varlık veren sensin, seven sensin, sevdiren sensin, sevgine layık kılan sensin.

Sen rakibsin ya rabbi! Sen benimle beraber olansın, beni koruyansın ya rabbi! Beni gözetensin ya rabbi! Sevgini kazanayım diye beni gözetensin, o ikramı yapansın, o imkânı verensin. Sen benim rakibimsin ya rabbi! Benim yakınımsın ya rabbi! En yakınsın ya rabbi! Sevenimsin, yakınımsın ya rabbi! Sevmeyi ikram eden yakınımsın ya rabbi! Sen benim sevdiğimsin ya rabbi! Ben seni seviyorum ya rabbi! Rakib olan sensin ya rabbi! Ben senin rakibliğini seviyorum ya rabbi!

Sen hallaksın ya rabbi! Yaratmayı tekrar edensin ya rabbi! Tekrar tekrar yaratansın ya rabbi! Aşkını tekrar tekrar verensin ya rabbi! Ben onu kaybettikçe o aşkı ikram edensin ya rabbi! Senden başka tarafa döndükçe kendine döndürensin ya rabbi! Sen, ben seni unuttukça beni kendine döndürüp; "seni seviyorum" diyen rabbimsin, hallakımsın! O aşkı, muhabbeti, imanı gönlümde tekrar tekrar yaratansın ya rabbi! Ben seni seviyorum. Senin hallaklığını seviyorum. Senin bana; "seni seviyorum" demeni seviyorum. Ben seni seviyorum ya rabbi!

Sen nasirsin ya rabbi! Bana yardım edensin ya rabbi! Bir dost gibi yardım edensin, bir sevgili gibi yardım edensin, ben senin bana yardım etmeni seviyorum, beni sevdiğin için yardım etmeni seviyorum. Benim nasirim sensin ya rabbi! Bana yardım eden sensin ya rabbi! Sevdiği için yardım eden sensin ya rabbi! Seni seviyorum ya rabbi! Senin bana yardım etmeni seviyorum ya rabbi! Beni sevdiğin için yardım etmeni seviyorum ya rabbi! Senin beni sevmeni seviyorum ya rabbi!

Sen kâdirsin ya rabbi! Gücü her şeye yetensin ya rabbi! Benim gücüm nefsime yetmese de senin gücün bana yeter ya rabbi! Bana yardım et ya rabbi! Çünkü nasir olan sensin ya rabbi! Bana yardım edecek olan sensin ya rabbi!

Nefsime değil; ben sana âbd olmak istiyorum ya rabbi! Ben sana kul olmak istiyorum ya rabbi! Nefsimin ilahlık taslamasından

sana sığınıyorum ya rabbi! Nefsimin küfründen, şirkinden sana sığınıyorum. Sen kâdirsin ya rabbi! Beni benden al ya rabbi! Beni kendinle şereflendir ya rabbi! Beni zatınla, sıfatınla tecelli edip şereflendir ya rabbi! Beni benden al ya rabbi!

Sen zul celali vel ikramsın. Celalinle tecelli edip ikramı yapansın. Biz senin ikramını istiyoruz. Biz seni istiyoruz, ikram olarak biz seni istiyoruz ya rabbi! Senin güzelliğini istiyoruz, isimlerini istiyoruz. Bize zatınla, sıfatınla tecelli etmeni istiyoruz. Bizim için ikram sensin ya rabbi! Biz seni seviyoruz, bizim sevdiğimiz sensin, biz seni seviyoruz ya rabbi!

Sen fatırsın ya rabbi! Fıtratı verensin ya rabbi! Fıtratımızı aşktan yaratansın ya rabbi! Aşktan yaratansın ya rabbi! Aşktan yaratansın ya rabbi! Bizi fıtratını bozanlardan eyleme ya rabbi! Fıtratını büyütenlerden eyle, kemale erdirenlerden eyle, bizi âşıklardan eyle ya rabbi! Biz seni sevmek istiyoruz, senin aşığın olmak istiyoruz; çünkü biz seni seviyoruz. Başka şeyleri sevmek istemiyoruz, seni sevmek istiyoruz ya rabbi! Seninle sevmek istiyoruz, sevdiklerini sevmek istiyoruz, seni sevenleri sevmek istiyoruz, senin sevdiklerini sevmek istiyoruz, her şeyi senin için sevmek istiyoruz ya rabbi! Gönlümüzdeki bütün sevgiler sana gelsin ya rabbi!

Bütün hamdlar, bütün tesbihler sana gelsin ya rabbi! Hepsi senin için ya rabbi! Sen bizim rabbimizsin, sen bizim sevdiğimizsin, sen bizim mabudumuzsun, sen bizim ilahımızsın, sen bizim sevgilimizsin. Biz seni seviyoruz ya rabbi!

Sen halıksın ya rabbi! Sen yaratansın ya rabbi! Bizi yaratan sensin ya rabbi! Bizi sevmiş, öyle yaratmışsın. Biz de senin sevdiğini seviyoruz, senin yaratmanı seviyoruz. Kendimizi severken kendimizi seninle seviyoruz, “beni rabbim yaratmış” deyip seviyoruz, kendimizi bağımsız olarak sevmiyoruz. “Rabbim yaratmış, rabbim sevmiş” deyip kendimizi seviyoruz, senin sevgin

ile kendimizi seviyoruz. Kendimizi seninle seviyoruz ya rabbi! Varlığı seninle seviyoruz ya rabbi! Sen yaratmışsın diye seviyoruz. Her varlık aynasında seni görüyor, seni seviyoruz ya rabbi! Senin kudretini görüyor, seni seviyoruz ya rabbi! Senin muameleni görüyor, seni seviyoruz ya rabbi! Her şeyde senin sevgini görüyor, seninle, senin sevginle seni seviyoruz ya rabbi!

Sen ğanisin ya rabbi! Senin zengin oluşunu seviyoruz ya rabbi! Her şeyin özü ve hakikati aşkla zengin olan ve bu zenginlikte sınır tanımayan sensin ya rabbi! Aşkının bir sınırı yok ya rabbi! Senin aşkını seviyoruz, aşkta zenginliğini seviyoruz, o sınırsızlığı tanıyor ve o sınırsızlığı seviyoruz ya rabbi!"

Bir kul "seni seviyorum" hitabını bir sefer alırsa artık bütün hayatı boyunca bu hitabı almaya devam eder; ama bu hitabı almak biraz zor bir şeydir. Bunun için çaba ve gayret sarf etmemiz gerekir. Çabamız, gayretimiz; Allah'a "seni seviyorum" dememizdir. Biz de böyle söyleyeceğiz, her yerde, her anda karşı karşıya kaldığımız durum her ne olursa olsun; "seni seviyorum ya rabbi" diyeceğiz. Bu hitabı mutlaka alacağız. Nefes alıp verdikçe "seni seviyorum ya rabbi" deyip nefes alıp nefes vereceğiz ve nefesimiz sadece "seni seviyorum" olacak.

Böyle olursa Allah da bize; "ben de seni seviyorum" der. Bu hitabı bir sefer alırsak hep almaya devam ederiz. Allah, bize hep "kulum ben de seni seviyorum" der.

Seni seviyorum demek her şey demektir. İman etmek; kulun, Allah'a "seni seviyorum" demesidir. Allah'a âbd olmak; kulun, Allah'a "seni seviyorum" demesidir. İbadet etmek; kulun, Allah'a "seni seviyorum, senin sevgini istiyorum, senin beni sevmeni istiyorum" demesidir. Seni seviyorum demek; hayatı yaşarken her bir imtihanla karşı karşıya geldiğimizde doğru yapabilmek için o muameleyi Allah'tan görüp; "seni seviyorum" demek ve doğru yapmaktır.

Allah, bir kuluna “seni seviyorum” derse o kul, Allah’a yakın olur, dost olur, mukarrebundan olur, Allah’a sevgili olur. Onun hem dünyada hem de ahirette kazanamadığı hiçbir şey olmamış olur.

Bana bütün varlığı iki kelime ile anlat deseler; “seni seviyorum” derim. Bütün varlık budur, bundan ibarettir. Bütün varlığın özü, hikmeti, işin sırrı budur!

Allah, varlığı, insanı sevip öyle yaratmıştır. Kendisini sevsin, iman etsin, âbd olsun diye varlığı insan için yaratmıştır. Allah ayet-i kerimede; **“bütün varlık, rabbini hamd ile tesbih eder**”[21] buyurur. Hamd ve tesbih; övmek demektir. İnsan ancak sevdiğini övebilir. Sevmediğin birini övebilir misin? -Övemezsin. Bütün varlık, Allah’ı hamd ile tesbih ederken Allah’a; “seni seviyorum” der. Allah, biz kullarından kendi irademizle “seni seviyorum” dememizi ister. İnsanı diğer varlıklardan ayıran özellik de budur.

Evet, daha önce “bütün arkadaşların yapması gereken bir zikir vardır” demiştik. Bu zikir; **“vazgeçtim”** zikriydi. Bu zikri yapmamız için; “her şeyden vazgeçtim, bir senden vazgeçmiyorum ya rabbi!” dememiz, nasıl bir sorun, sıkıntı önümüze gelirse gelsin; “bunu sorun, sıkıntı yapmaktan vazgeçtim ya rabbi” dememiz hangi sevgi, Allah ile aramıza girse; “bunu sevmekten vazgeçtim çünkü ben seni seviyorum ya rabbi” dememiz gerektiğinden bahsetmiştim.

“Seni seviyorum” zikri, vazgeçtim zikrinin devamıdır; yani bundan sonra rabbimize devamlı “seni seviyorum” dememiz gerekir. Allah her neyi sevmiyorsa ondan vazgeçerek rabbimize dönüp; “ya rabbi! Seni seviyorum” diyelim, hatta ölünceye kadar “seni seviyorum” demeye devam edelim.

---

[21]İsra /44

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in son sözü; ***Refiki e'âla, refiki e'âla:***[22] *"En yüce dosta, en yüce dosta"* olmuştur; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "seni istiyorum, seni tercih ediyorum, senden vazgeçmiyorum ya rabbi" demiştir. Biz de son nefesimize kadar; "seni seviyorum, her şeyden vazgeçiyorum; ama senden vazgeçmiyorum, ölümüne vazgeçmiyorum, ölürüm yine vazgeçmem, gözümü gönlümü senden ayırmıyorum, isterse beni parça parça etsinler, beni ilgilendirmez, ben seni istiyorum, gerisine dönüp bakmıyorum, kendime de dönüp bakmıyorum, gözümü gönlümü senden ayırmıyorum, seni sevmekten ayırmıyorum ya rabbi" diyeceğiz inşallah.

Evet, hep beraber rabbimize; "seni seviyorum" dedik. Bir de; "sevdiklerini seviyorum, seni sevenleri seviyorum" dedik. Bu arada bir de kardeşlerimize söylemiş olalım; "sizi seviyoruz, sizi Allah için seviyoruz, Allah'ın sizi sevmesini seviyoruz, sizin Allah'ı sevmenizi seviyoruz."

Allah bizi sevdiklerinden eylesin. Allah bizi kendisini sevenlerden eylesin. Allah'ın sevgisini kazanmak için çabasını, gayretini sarf edenlerden eylesin. Aşka yolculuğu yapanlardan, aşkla yolculuğu yapanlardan, bu aşkı kazananlardan eylesin. Aşkta yolculuk yaparken aşk olanlardan eylesin. Allah bizi her zerresi feryat edip; "seni seviyorum ya rabbi" diyen kullarından eylesin.

Sizi seviyoruz. Kadir geceniz mübarek olsun. Allah bizi Kadir Gecesi ile şereflendirsin inşallah! Bizi sevgisi ile şereflendirsin inşallah! Selamı ile şereflendirsin inşallah! "Kullarıma selam olsun" dediği kullarından eylesin, geceniz mübarek olsun inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

---

[22]Buhari, Megazi, 83-84; Müslim, Fezail, 87